Caja
/ A-47

B. 30.771

C.D. 87-6 12

EPISTOLAE
FRANCISCI PHILELFI

FRANCISCI PHILELFI EPISTOLARVM LIBER PRIMVS.

FRANCISCVS PHILELFVS LEONARDO IVSTINIANO SALVTEM PLVRIMAM. DICIT.

q

Vod nihil apud me duxerim ãtiquius beniuolẽtia tua: nihil ſãctius tua fide: facile uel ex hoc potes exiſtimare Leonarde iuſtiniane: quod & Cõſtatinopolĩ nouam Romam mihi iucundiſſimam: & regem ipſum Ioãnem palæologum de me quã optime certe meritum tua cauſa reliquerĩ. Nõ enĩ me mouit ſpes ampliſſima quã tuis tam crebris: tãq; liberaliſſimis litteris mihi oſtẽdiſti: ut tibi obſeq̃rer: ſed ipſe tu cui me cariſſimũ eſſe iampridem multũq; cognoram. Nec ẽ quicquam: quod malim: quã & haberi me: & eſſe gratiſſimũ. Nã liberalitas opulẽti eſt nõnunquã at gratitudo iuſti ſemꝑ & boni uiri. Cũ igitur ad ſextũ Kalendas ſeptẽbres ſoluiſſem ex urbe Cõſtatinopoli: hoc die circiter meridiem poſt ãnũ ſeptimũ ac mẽſes quĩq; poſteaq̃ hĩc primũ nauigarã in Thraciã: ad uos rediĩ ductus ſane cõſilio tuo: cupieſq; & tibi & cæteris patritiis uiris referre eã quã debeo gratiã pro uirili mea. Nam priſtina ueſtra illa erga me & pulcherrima beneficia neq; obliuiſci unq̃ poſſim: nec minus digna cẽſere: q̃bus ſim obſtrictus perpetua obſeruantia. Vtinam ſęuiens hæc atq; ꝑhorrẽda peſtilẽtiæ uis: qua urbẽ uideo acerbiſſime laborare: nõ impediat cogitationes meas. Nõ enim poſſum nõ metuere huiuſmodi ſagittas quales ex iunone cognitas hoc ẽ ex aere uiꝝ ẽt fortiſſimũ achillẽ ꝑmouiſſe ſapiẽtiſſimus poeta Homerus docet. Nã ſcimus huiuſmodi uulneribus cæleſti ĩpetu cuncitatis remedia nulla ſatis certa afferri poſſe. Quo fit: ut q̃d me agere oporteat ĩ tãta ꝑnicie. nõ intelligã. Itaq; mihi gratiſſimũ ſis facturus: ſi ꝑ te certior factus fuero: quid mihi cõſilii capiũdũ cenſeas. Video enim uniuerſã propemodũ ciuitatẽ ab urbe eminus abeſſe præter unũ te: qui muranĩ iter uitrea iſta uaſa q̃ſi clypeo tectus uulcani ictus Apollinis contẽnas: Vale ex uenetiis. vi. idus octobreſ anno a natali xp̃iano. M.cccc.xxvii:

Franciſcus philelfus Leonardo iuſtiniano ſal.

r

Edditæ mihi ſũt litteræ tuæ: & ꝑhumãæ illæ q̃dẽ ac plane ĩdices amoris ſũmi erga me tui. Q̃d aũt mones: bono ut ſim aĩo: q̃m oĩa mihi ꝓ mea opinione: ꝓq; ĩueterata iã & maxima amicitia noſtra ſint abũde reſpõſura: & ſi nõ erat monitore opus: nõ fuit tamen ĩgratũ audiſſe. eo te eſſe in me aĩo: quo ſemꝑ fueris. amico & ꝑbenigno. Faciã autem quod hortaris. me domi cõtinebo. Mea oĩs cõſuetudo erit cũ muſis. Nullius hoĩs utor familiaritate: aut cõgreſſu: qui ꝑ hanc tẽpeſtatis calamitatẽ diutius uenetiis fuerit. Te nõ prius adibo: quã iuſſeris: βούλομαι γὰρ σ' αὐτὸν σ' ὁδὸν ἐμμενήναι πόλεως αἰεί. De familia mea qnod ſcire cupis. mihi eſt uxor annos nata ſedecim: & ex ea puer ãnum natus unũ: menſes duos: dies ſeptẽ ac decẽ nomine Ioannes marius iacobus: ſeruæ q̃ttuor: ſeruus unus miniſter mercenarius item unus. Vale ex uenetiis. v. idus octobres. M.cccc.vii.

Franciſcus philelfus Franciſco barbaro ſal.

q

Vod tibi iucundiſſimũ eſſe puto: nudiuſtertius uenetias ex urbe Cõſtãtinopoli adueni: ũde abeſſe te & doleo: q̃a ſuauiſſima tua cõſuetudine frui nõ licet: & gaudeo: ꝙ ſalutis tuæ rationẽ habeas. Nã furor peſtilẽtiæ parcit nemini Nec ullis remediis: aut arceri põt: aut reprimi. ne ſi Aeſculapius q̃dẽ ipſe huiuſue filius Podalirius: & Machaõ cũ apide una illo q̃ primus medicinam dicit̃ inueniſſe: ꝓpulſatores & curatores adſint. Quare cũ uita ſis digniſſimus. facile & æquo animo patior abſentiã tuam dum tamen litteris creberrimis preſentis tui deſideriũ reſarcias. Vale ex uenetiis. iiii. idus octobres. M.cccc.xxvii.

Franciſcus philelfus. Marco lypomano ſal.

a

Cepi litteras tuas: q̃bus nõ dubio declaraſti tibi meũ reditũ ĩ italiam uoluptatis plurimũ attuliſſe: quippe q̃ dubitaſſes me nõ litteraturã ſolũ: ſed naturã etiã græcoꝝ adamauiſſe: ob idq; factũ oĩno græcũ: ꝑſertim cũ græcam uxorẽ: quã latinã ducere maluerĩ. Petiſq; q̃tũ libroꝝ mecũ aduexerim. Demũq; hortaris: ut uenetiis malĩ agere q̃ alibi uſquã gẽtiũ. Mihiq; tuã oẽm opem: atq; operã ꝓ uetere noſtra beniuolẽtia polliceris. Oĩum primũ tuũ liberaliſſimũ ꝓmiſſum: quo in litteris uſus es: & audio nõ ĩuitus: & amplector ꝑlibenter: eoq; mihi ſemꝑ. quotiẽs opus fuerit: utendũ uolo: Quod ſiqua etiã ĩ re meo tibi officio opus ẽ illud tibi peculiare ducito. Poteris tu quidẽ beneficiis me ſuꝑare: at ego te uoluntatis gratitudine: id q̃d eo me puto facilius cõſecutuꝝ. ꝙ uenetiis agere uitã ĩſtitui: quantũ ſcilicet ĩ me fuerit. Hic autẽ nõ nulla perſæpe offertur occaſio: & tibi beneficii cõferẽdi: & mihi rurſus uel referẽdæ: uel habẽdæ gratiæ. Libroꝝ uero nõ nihil aduexi mecũ. Eſt etiã uenetiis multũ cũ apud te & barbarum: tuũ apud leonardũ meũ. Reliquos aũt meos codices: cum uenetias reuerteris: non mõ uidebis õnes: ſed ẽt his fruere ex ſentẽtia tua. Nam ut ſcis. τὰ τῶν φίλων κοινά. Et ſũ latinus. & fui ſemꝑ: Nec aliud quicq̃ ex græcia reportaui: quã litteraturã atq; diſciplinã. q̃q̃ ſunt itẽ hoc tempore apud græcos ꝑmulta & utilia & ꝓclara: quæ nõ ſolũ ornẽt: ſed efficiant bonos uiros. Nam ſine inuidia audienda eſt ueritas. Sed de uxore quod ꝑurbane iocaris mecũ. duxi ſane uxorẽ illius. Chryſoloræ filiã: quẽ nõ latini minus admirãt̃ q̃ græci. Accidit ad generis uel bonitatẽ uel claritudinẽ: ꝙ nata ẽ mea uxor ea mr̃e

quæ & auria ipſa ſit & mulierũ oium pudiciſſima atq́ optima. Sed de his hactẽus. uæhemẽter cupio re
ditũ tuũ. quẽ ut deus maturet: opto. Multa. n. ſũt quæ cupio corá tecũ comentari. Vale ex uenetiis Idi
bus octob. M. cccc. xxvii:

Franciſcus philelfus Danieli ueturio ſal:

Go tibi gratias ĩmortalis: q̈ tãta beniuolẽtia me cõplecteris. Nõ enĩ ſine magna quadã amoris
a ui me hortaris: ut ĩ tãtis peſtilẽtiæ ignibus uenetiis eſſe nolim: ſed uel patauiũ cõcedam: uel alio
ubi tutius uitæ meæ cõſultũ ſit. Si dixero me eſſe oĩno expertẽ metus: plane mẽtiar. Metuo enĩ
ſed nõ tã mihi: q̃ cum ĩfanti filio: uxoriq́ adoleſcentulæ: tum reliq etiã familiæ: quæ minus fortaſſe ſibi
cauere norit. Nec ſatis ſcio: quid faciã: hanc morbi ĩmanitatẽ audio ĩcrudeſcere. Quare aut nuſq̃ ẽ mo
uendus pes: aut fugiẽdum longius: ubi pacatior ſit aeris clemẽtia. Conſilium tamen tuum nõ poſſũ nõ
probare. Vale ex uenetiis Kal. nouembribus. M. cccc. xxvii.

Franciſcus philelfus uictorino feltrenſi ſal.

Go te uirum non ſolum mei amãtiſſimũ: ſed & prudentẽ & bonum iampridẽ eſſe cognoui. Ad
e monitionem tuam non poſſũ nõ probare. Sed qui mare ingreſſus ſit: nõ habet uentos in manu
Aduerſus etiã contrarios flatus tantiſper nitendũ eſt: dum uel fortuna uel deus aliquis portum
obtulerit: ſi minus optatũ ſaltẽ tutũ. Sẽtẽtiã meã tenes. Vale ex uenetiis. vi. Kal. decẽbris. M. cccc. xxvii

Franciſcus philelfus Franciſco ferreto ſal:

Itteris tuis ſũ mirifice delectatus. Video. n. noſtrã Cõſtantinopolitanã illã cõſuetudinẽ tibi mẽ
l te nõ excidiſſe. Quod autẽ hortaris ſi qñ ad tholẽtinates rediero. Ancone ut iter faciã: tibi bo
na fide polliceor nõ antea me ad tholẽtinates reditu℞: quã & Anconam & te uidero. Sed quod
ad tempus id ſit futu℞: nondum ſatis ſcio Vale ex uenetiis Idibus decembris. M. cccc. xxvii.

Franciſcus philelfus Leonardo iuſtiniano ſal:

Voniã natalis chriſtianus iã propemodũ pulſat fores: facies mihi rẽ gratiſſimã: ſi quas arcas ãte
q quã ego forẽ ex Cõſtatinopoli ſoluturus: ꝑ illius tpis naues ad te miſi: mihi reddi curaueris. Nõ
enĩ ſolũ libris nõnullis mihi opus ẽ: qui arcis ſeruanť: ſed etiã ueſtimẽtis: tũ meis: tũ uxoris. Et
ut de me ſileã: me quottidie uxor rogat: ne ſe diutius priuẽ uoluptate ſua℞ ueſtiũ. Quare niſi ad ꝓximũ
natalem huic morẽ geſſero: ſe ab me deludi exiſtimabit. Nã neq́ te latere debet ĩgeniũ muliebre & ego
uxori ea negare nõ auſim: q uitæ cultui decoroq́ debẽtur: adoleſcẽtulæ ꝑſertim mihiq́ morigeræ. Va
le ex uenetiis. xvi. Kal. ianuarias. M. cccc. xxvii.

Franciſcus philelfus Antonio capanorenſi ſalu. plu. dicitur:

Vod meum ĩ italiã reditum iucũdiſſime acceperis: ẽ mihi exploratiſſimũ. Noui enim bonitatẽ
q tuuam & aĩum erga me Quod autẽ certior fieri uis de rebus meis exponã breui. Vereor in eã
fabellã incidiſſe: q̃ de cane dicitur: qui umbratilẽ ſecutus imaginem: quam ferebat rictu carnem
reliquit. Erant mihi cõſtantinopoli læta oĩa & ſecunda. Dum amicis his obſequor ductus ingenti ſpe:
captuſq́ promiſſis: ĩcertam fortunã certis ornatimiſq́ cõmodis antepoſui. Et ne lõgior ſim: mihi delu
ſus uideor. Quo fit: ut aliunde mihi cõſulẽdũ ſit. De uerſura qđ ſcire uis. dupliciter exponi ſolet: cũ aut
fœnus fœnore: aut creditor crediore uertiť. Et ut aptius loquar. ſi q̃ndo es alienũ nobis cõfratum fue
rit: nec tãtum nobis pecunia℞ ſit: ut id diſſoluere liceat: aut ubi tẽpus diſſoluendi aduenerit. fœnus ad
ditamus priori fœnori: aut mutamus creditorem ab altero. ſ. uſurarium es accipientes: qđ alteri redda
mus. Vale ex uenetiis. xv. Kal. ianuarias. M. cccc. xxvii.

Franciſcus philelfus. Leonardo iuſtiniano ſal.

Olo mea cauſa quicq̃ patiaris ĩcõmodi. Nam tua mihi uita nõ libris ſolũ & ueſtimẽtis: ſed mea
n etiã uita carior ẽ. Poſteaq̃ id cubiculi ubi mea illa bona cõtinẽtur. ſuſpectum ẽ ꝑꝑ eũ: qui eo in lo
co peſtilẽtiali morbo correptus exceſſit a uiuis: nõ ſolũ expectabo ſed diu ẽt multũq́ expectabo
quoad aer ad ſalubritatem redierit. Sed ĩterea tpis ut mihi rebuſq́ meis ꝯſulas. te plurimũ rogo. Nã diu
tius ita agere nec poſſũ: nec uolo. Si ꝓmiſſa mihi ſeruãť: manẽdũ: ẽ id quod eo libẽtius ſũ facturus: quo
uideo me tibi cunctiſq́ patriciis eẽ cariſſimũ. Ve℞ diuturniorẽ ſpẽ ꝑcio emẽdã nequaq̃ cenſeo ĩ hac ꝑ
ſertim temporum pernicie. Vale ex uenetiis. xv. Kal. ianuarias. M. cccc. xxvii.

Franciſcus philelfus. Leonardo iuſtiniano ſal.

Vuod me hortaris ad patiẽtiã: nõ cõtẽno. Eſt. n. quædã ſpecies fortitudinis. qua res arduas diffi
q ciliſq́ ꝑpetimur honeſtatiſ utilitatiſue gr̃a. Ego me honeſtati ita uideo ſatiſfeciſſe ĩ tãta ꝑiculo
rũ ac tã ĩtolerabili magnitudĩe: ut plus mihi honeſtas iã debeat: q̃ ego honeſtati. Reliqua ratio ẽ
utilitatis: quã in hãc diẽ ſcio mihi fuiſſe nullã: poſteaq̃ ex græcia ad uos redii. Nec quæ futura ſit: poſſũ
augurari. Sum equidẽ apud uos perlibenter. Sed diu ita eſſe non poſſum. Itaq́ te etiã atq́ etiã rogo: ut
ꝓſpicias rebus meis. Vale ex uenetiis ex ædidus noſtris. xiiii. kal. ianuarias. M. cccc. xxvii.

Franciſcus phiielfus. kyriaco anconitano ſal.

Ingularẽ tuũ erga me amorẽ ſi nõ uæhemẽter amẽ ĩgratus ſĩ. Amo te ĩq̃ mi kyriace cũ ob tuã ĩ
ſ me beniuoletiã tũ ob eã ĩqſitionẽ atq́ diligẽtiã: q̃ uteris maxĩa ĩ ea℞ re℞ ĩuẽtiõe: q̃ uel nimia ue
tuſtate: uel patrũ noſtro℞ negligẽtia apud nos pierãt. Incũbe igiť ut facis: ĩ tã liberale tãq̃ lauda
bile munus renouãdæ uetuſtatis: uel ab ĩteritu potius uendicãdæ. Nõ parũ & uoluptatis & commodi

ꝓſeferūt iſtiuſmodi enlogia atq; epigrāmata:quæ tanto cū ſtudio & labore undiq; ex uniuerſo ꝓpe or
be i italiā aduehis.Et hoꝝ qdē grā nō ſolū uiuos tibi cōcilias:ſed mortuos quoq; reddis obſtrictos bñ
ficio ſempiterno.Et hac de re ſatis ac ſuper petis a me:ut tibi declarē:q̄ publii Virgilii maronis ſnīa fue
rit in ſcribēda æneide.Nā comunē illā opinionē quā ludi magrī afferūt uoluiſſe.Virgi.& imitari Hōe
rū& laudare.Auguſtū:nequaquā tibi admodū ꝓbari:Nō mediocrē ꝑfecto rē petis:neq; breuis oratio
nis opus.a me ꝑſertim:q̄ hoc tpe ocioſus nō ſum.& angor aīo nō iniuria tū ob hāc peſtilentiæ acerbita
tē:qua me Venetiis obſeſſum ituor:tū qa hic inutiliter tps tero:ab his deluſus:a qbus minime cōueni
ebat.Sed ne me difficilē uoces:aut in amore tibi minus reſpōdētē:dicā breui qđ ſentio.Quod Virgili.
uno æneidos carmine meliſigenis Homeri iliada.Vliſſeamq; imitatus.Aeneā laudās:Auguſtū quoq;
laudarit:nequaquā inficior.ſed diuinū eius ingeniū altius ſuſpexiſſe neſcius certe nō ſum.Quippe qui
humanā cōditionē cōteplatiue actiueq; deſcribēs:eo cogitatus oīs cōſiliaq; dixerit.in qua uia ſūmū bo
nū in hac uita parari poſſet:in unius æneæ ſapientia uirtuteq; oſtēderet.Id aūt nō obſcure prima ipſa gra
uiſſimi huius ſui & elegantiſſimi operis ꝓpoſitione ſignificat.Ait.n.ſe canere arma quo ad uirtutes bel
licas & actiuas.nā bellandi pugnādiq; inſtrumēta ſūt arma.Et uirum quo ad uirtutes urbanas intelle
ctiuaſq;:i qbus ſapientia tenet & prudentia principatū.Nā ſapiētia ea mihi uirtus ſola uideri ſolet:q̄ cæ
teris animātibus egregie antecellimus.Quod.n.aīal in terris eā cōſiderat ueritatē quæ in cælo ē.Hāc
ſola ſapientia ē:q̄ & iqrit & nouit.Prudētia.n.ſapiētiā ita ut ars naturā imitata ueritatē qdē inquirit:
ſed nō reꝝ ſuperioꝝ atq; diuinaꝝ:ſed inferioꝝ & humanaꝝ.Nā cōſultatio eoꝝ q̄ ſint homini emolu
mēta detrimētaue allatura:qđ aliud efficit:q̄ ut ueꝝ a falſo in hac tpali & momētanea mutabilitate de
cernamus hoc.ſ.ſequentes:illud aūt aſpernantes.In uita igit̄ ciuili prudētia ſola ē:q̄ moralibus cunctis
uirtutibus dominat̄:eaſq; ſola & moderat̄:& regit.At prudentia fracta ē & debilis nulloruq; neruorū
niſi manet ab una ſapiētia.ad eamq; tanq̄ ad principē reginaq; referat̄.Quare q̄ prudētiā a ꝓuidēdo
dictā mediā poſuerūt inter moralis itellectualiſq; uirtutes eāq; iccirco perfectā uoluerūt eē uirtutē in
ciuili fœlicitate qm̄ uirtutū ciuiliū omnium principiū ſit & forma:hi nihil ſēſiſſe a ueritate alienū exiſti
mādi ſunt.Cū ergo ꝓponit Vir.æneā a ſe canendū ut uiꝝ:hoc ē ut ſapientē eundēq; prudentē.Quæ
qdē uirtutes.aut intellectus ſunt ambæ:aut.intellectus altera:& ratiōis altera..Nā ratio tpaliū ē intel
lectus aūt æternoꝝ.ita ut hæc tota incōtemplando ſit poſita:illa aūt in cōſultādo:q̄ qdē ꝓpoſitiōe quā
quā uiſus ē Vir.Homeꝝ imitaturus nō ſolū quo ad reꝝ ueꝝ ē:quo ad ordinis ſimilitudinē:nō tñ exeq
tur eo ordine quo ꝓponit:quippe q̄ primū uirtutes urbanas canit:poſtea uero bellicas:& id qdē prudē
tius mea ſnīa quā Homerus q̄ primū de Achillis uirtutibus locutus ē in Iliade:poſtea uero ī Vliſſea de
ſapiētia prudētiaq; Vlixis:Natura.n.fit ut antea intelligamus deinde agamus.Itaq; in primis ſex ænei
dos libris cōtēplatio maxime & cōſultatio locū habet:ī ſecūdus aūt libris ſex actiōis ē laus:& hoc qdem
ſumati intelligi ueli de uniuerſo æneidos carmīe:nec tñ negari & ī primis ſex libris ꝑmulta inueniri q̄
actiōis ſūt moraliūq; uirtutū:& ī alteris quoq; ſex libris īueniri quædā nō ſolū cōſultationis ſed cōtēpla
tiōis ꝓpria.Et qm̄ dixi a Virgi.marone deſcribi humanā uitā:hoc ita ītelligi cupio ut moralis quā. ἠθι
κὴ.græci noīant philoſophia. τῇ φυσικῇ:naturali cōiuncta ſit.Quod eius rei ut ꝓpius accedā illinc
ordit̄ cū de Iunone & æolo accutiſſime fabulat̄.Scimus.n.Iunonē & regno pēſſe & partui.Quare &
lucina dicta ē & regina Aīum trāſſariā ptitur Plato in rationē cupiditatē & irā:ratiōi locus dat̄ incere
bro tanq̄ in arce totius corporis.Hæc æoli noīe iō figurat̄ qm̄ ælous & uariū ſignificant & mobilē &
agilē & uerſatilē q̄ qdē oīa ratōis ſūt munera.ira pcordia ſibi uendicat:cupiditas āt iecur:aduētis pturba
tiōes ſignificari qs ambigat.ꝑterea moraliū uirtutū formā ſi qs inqrat nullā inueniat niſi rationē eē p
turbatiōes uero materiā.Verſat̄ inquā circa pturbatiōes moralis:uirtus q̄s rō ipſa cohibet atq; medera
tur.Quare nō abſurde legimus.Molitq; aīos & tēperat iras.aīos eadē rōne ꝓ cupiditatibus poni exi
ſtimor q̄ θυμὸσ apud græcos & aīum ſignificat & cupiditatē:qs.n.ignorat niſi tēta eſſet rōnis uis ut
pturbationū īpetū oēm cōpeſceret facile futuꝝ:ut ab his oē ſanū a nobis cōſiliū oīs recta cogitatio au
ferat̄.Rex igit̄ hiſdatus ē rōnis principatus ab oīpotēti deo:qui reꝝ oīum & pr̄ ē & creator:ea lege:ea
ptāte:ut & iubere ſciat:& uetare oīa ꝓ arbitrio iuſſuq; diuino.At uide quæſo q̄nta cū breuitate & ordi
ne oēm ætatis humanæ curſū Virgili.ē cōplexus.Initiū ſumit a paratu infantis q̄ periculoſiſſimus ē:&
ei q̄ parit & infanti ipſi q̄ parit̄.Itaq; turbulentiſſimi uētoꝝ flatus tēpeſtateſq; deſcribunt̄.q̄ qdē aduer
ſa oīa naufragioq; obnoxia iccirco apparēte.Neptuno cōtinuo ceſſant qa cūpriniū infans e mr̄is ute
ro ueluti enatarit:uterq; oī piculo liberat̄.Nec.n.abſurdū cuiquā uideri dēt:ſi Neptunus a duobus uer
bis græcis.νεῖν quod ē nare & πτᾶν qđ uolare ſignificat deduci affirmemus.Nam queādmodū tardi
tas parientis piculoſa ē ita celeritas & q̄ſi uolatus in lucē leuatione doloꝝ affert ſalutiferāq; qetē.Nam
qđ rurſus ad æolū ſpectat αἰὸλίν agitare ſignificat & uerſare & uariare:q̄ oīa ac ſimilia humanæ ui
tæ cōpetere ambigat nemo:uel æolus q̄ſi æolus:& hoc ē uitæ delectio.Nā. αἰῶν .æuū uitāq; ſignifi
cat.ὀλεῖν uero delere.Naſcētibus.n.oībus nitæ diſcrimē interituſq; iminet:Infantia uero quæ in ſep
timū uſq; annū ꝓtēdit̄ tota in alendo uerſat̄:id qđ ꝑ ſeptē ceruos illos quos æneas uenatus fingit̄ non
obſcure licet ītelligi.Poſt īfantiā pueritia ſeqtur:quæ fabulaꝝ auditiōe admodū delectari cōſueuit Hic
illic captiuitas uaſtatioq; narrat̄:æneæ troianoꝝq; errores:Deinceps adoleſcentia ē.quæ pp uæhemē
tiſſimū ſanguinis augumētū atq; ardorē tota ē dedita uoluptatibus.Vnde quanta ſit ius amoris quan

tus ignis iucunda expoſitiõe oſtenditur. Conſequens ẽ iuuẽta laudis cupida & plane ambitioſa. Quare honorifici ludi cũ pulcherrimis pmiis referũt. Poſt iuuẽtã ſequitur ætas grauior. quæ i huius uitæ cõſideratiõe & inueritatis pſpicientia tota uerſat. Quo factũ ẽ ut deſcẽſus ad inferos fieret eaq; narrarẽtur q a pythagoricis & platonicis de aĩs hominũ rebuſq; diuinis diſputata ſunt. Et hæc qdem i ſexto æneidos libro. Nã reliq ſex libri circa uitã actiuã diſtributi: qd ad mores attinet mirabili artificio cõplectunt: ubi quãquã multa de iuſticiæ multa de pietatis munere apparẽt: fortitudinis tñ laus i primis floret. Et queãdmodũ initiũ ſumptũ ẽ a primo infantiæ ortu: ita ætatis humane finis ẽ mors. Itaq; non ineptæ ultimo loco ſubdit. Vitaq; eũ gemitu fugit indignata ſub umbras. Turnus. n. q ſe iniuſticiæ fecerat ignauiæq; obnoxiũ in obſcuritate nominis morit ſempiterna. Aeneas uero uir iuſtus & fortis q ſi numẽ idies magis atq; magis diuturnitate gloriæ illuſtrat. Et hæc ſũt q mihi ad tuas lras in hac tẽporũ difficultate rñdẽda occurrerunt. Vale ex uenetiis: xii kal. ianuarias. M.cccc.xxvii.

Franciſcus philelſus Ioanni auriſpæ ſalutẽ.

Vod mihi gratularis de meo i Italiã reditu. lætor equidẽ meũ tibi pbatũ iri cõſiliũ. Verũ i hãc
q dié fortuna cõſilio nõ rñdet. nã quã mihi ſpẽ apud uenetos ampliſſimã ppoſitã ſum ſecutus: ea me uideo fruſtratũ iri. Itaq; me facti mei iã poenitet: & ſi cõſiliũ neqq̃uã ẽ accuſãdũ. Hic. n. diutius mihi cũctãdum nõ ẽ. cui neq; pmiſſa ſeruant & morbus peſtifer quo uniuerſa ciuitas ẽ correpta iminẽtẽ interminat interitũ. Vale ex uenetiis. x. kal. ianuarias.

Franciſcus philelſus Federico cornelio ſalutẽ.

Vam erga me ſingularẽ beniuolẽtiã iã multos annos & pſpectã & cognitã habeo. Itaq; nullius hoĩs teſtimonio opus ẽ. Quod aũt tua oĩa i mea ptãte poſita eẽ affirmes habeo tibi grãs:
q qñ qdẽ uel uetere illo græcorũ puerbio Τᾶσ ῶνιλ ῶν κοινα mecũ uti nõ diſſimiles. Faciat Deus ut aliqñ una eſſe poſſumus. Nam uereor fore ut longius diungamur q̃ uellẽ: ita peſtifer hic motbus idies magis magiſq; icrudeſcit. Verũ ubicunq; futuri ſimus tui pfecto erimus interitu uale & nos ama ut facis: ex uenetiis. vi. Kal. ianuarias. M.cccc.xxvii.

Franciſcus philelſus Gabrieli mauro ſalutẽ.

Audo te mi Gabriel q te a lrãs abdicare nolueris ut ſolẽt nõnulli uulgo: ubi ad gerendã rẽp.
l ſe cõtulerit. Lege ſp aliqd aut ſcribe cũ tibi licet p publica munera. Magno tibi cõmodo mihi crede lræ ſunt futuræ: ſi his uti p ingenii tui magnitudine pſtantiaq; uolueris. Nũc ad id q petis. Vis. n. ſcire qd interſit iter faciles & caduceatores Feciales eos fuiſſe cõſtat apud priſcos q certa iuris ſolẽnitate bellũ hoſtibus incidebant. At caduceatores eẽ pacis legatos dictos a caduceo quem manu geſtabant: & caduceũ qdã ipſũ Apolinẽ iueniſſe & eo donaſſe Mercuriũ a quo ipſe lyra donatus ſit de q qdẽ re apud Horatiũ mẽtio ẽ in eo carmine qd incipit. Mercuri facũde nepos Attlãtis. ubi etiam patet Mercuriũ auctorẽ extitiſſe nõ lyræ ſolũ ſed & eloquẽtiæ: & paleſtræ: & pſtigiorũ. Vale ex Venetiis. pridie Kal. ianuarias. M.cccc.xxvii.

Franciſcus philelſus Petro Thomaſio philoſopho ac medico ſalutẽ.

Ecte mones: & p amice: ut non uitæ minus: quã cõſtãtiæ habeã rationẽ. Fruſtra. n. eã eẽ cõſtã
r tiã: quæ ſimul cũ uita peritura ſit. At ego ut tibi uera loquar & ex animi ſnĩa: nihil ẽ quod mali q̃ me cõſtãtiſſimũ ſimulq; gratiſſimũ & eẽ & haberi. Multa hominũ opinioni multa famæ cõſentiẽda ſunt. Nõ. n. qd interitus ſit ſed qd exterius ſæpe homines iudicant. Itaq; quãdiu mihi p hanc coeli intẽpiem integrum fuerit: nec patiar uel ab imperitis accuſari officium meũ. At dixeris: ſatis ac ſuper tuos es functus officio cũ nõ pmiſſione minus quã ſpe tua fruſtraris: & id quoq; tibi aſſentior. uerũ nixius urgendum: quo pudor meus alios in pudorẽ agat uel inuitos. Itaq; rẽ mihi pgratam facturus es: ſi qd ex te & meæ & amicorũ ſimul rei pfuturũ excogitaris. Vale ex uenetiis tertio nonas ianuarias Anno a natali xpiano. M.cccc.xxvii.

Franciſcus philelſus Gabrieli mauro ſalutẽ.

Vod ſcire a me uis: quot fuerint amicorũ paria priſcorũ memoria maxime celebrata: ea reperior
q qttuor nũero extitiſſe: Theſeũ & Perithoũ. Achilẽ & patrochlũ. Oreſtẽ & Pyladẽ. Pytiam & Domana. Addũtiet iuniores apd græcos. Epaminũdã & Pelopidã. Vale ex uenetiis idibus ianuariis. M.cccc.xxvii.

Franciſcus philelſus Kiriaco aconitano ſalutẽ.

Lacuiſſe tibi lras meas: & ea q. de Virgilii maronis ſnĩa ſcripſimus i æneida gaudeo. Quod ãt
p petis q̃ rõne Neptunus ab Ouidio naſone cognominatus ſit Amphitrites & fortuna Rhãnuſia: paucis accipe. Ramnuſia qdẽ nõ eſt fortuna: ut uulgo exponũt magri ludi ſed indignationis quã græci tui νέμέσιν. nemeſin uocant. Nã cũ Narciſus forme bõitate abuteret ſupbius: recte fingit eiuſmodi dea aduerſus illũ ind ignata iuſtis pcibus aſſcẽſiſſe ẽ. n. indignatio aĩ ægritudo aduerſus eũ q bonis pñtibus ſit indignus: nemeſis inq̃ indignatiõem ſignificat. Rhamnuſia uero dicta ẽ a Rhãnus q ẽ atticæ uicus: ubi colebat. Cuius qdẽ deæ ſimulacrũ eo in loco pulcherimũ fuiſſe tradũt factũ a phidia ulnarũ i altitudinẽ decẽ: illudq; marmoreũ. Neptunus ãt nequaquã ẽ Amphitrites cognomiatus. dictio illa deprauata ẽ apud Ouidiũ librariorũ iſcitia: ẽ. n. foeminini gñris: declinatq; more græco. Noĩati uo ãphitrite Gtõ ãphitrites: fingit ãt a poetis eẽ neptũi uxor Vñ claudianus de raptu pſerpine ita cecinit. Etiã nereia glauco. Neptunũ gremio cõplectit ãphitrite: nã amphitrite mare ſignificat dcã illa qdẽ

ab ἀμφὶ.amphi circum.& τρεῖν.trin terrere.Mare.n.circum ſe nauigantes pereundi terrore inſeqꝛ.
Ex amphitrite auté & Neptuno Triton natus fingiꝛ a poetis.Si qd eſt qđ aliud a me uelis:nunq̄ fruſtra
regres officium meum.Vale ex Venetiis qnto Kal.februarias.M.cccc.xxviii:

Franciſcus philelfus Andreæ Iuliano ſal.

m Aximas tibi grãs habeo mi Andrea qđ oĩbus in rebus mihi gratificaris Vellé auté:mihi aliq̄
te digna offerreꝛ occaſio non habendæ ſolum:ſed etiam referende gratiæ.Intelligeres ꝑfecto
me unũ oĩum eé gratiſſimũ.Itaq; eo mihi moleſtior é eo inimicior pñtis peſtilentiæ uis:q̄ uni-
uerſus populus miſere uexaꝛ:quo futuꝝ uideo mihi locũ ſublatum iri declarandi tibi beniuolentiſſimi
animi mei.Cogor.n.hr̃e uitæ rõné.Quaꝛ hic diutius eé nõ poſſum:ea ꝓ̄ſertim fruſtratus ſpe:q̄ ductuſ
ad uos reuerterá.Nec é:qđ quéq̄ accuſem ꝓ̄terq̄ cũ ſæuienté fortuná ipam tũ nimiá meá credédi facili
taté.Vnũ tibi tñ ꝑſuade me tuũ eé ſempq; futuꝝ Vale ex.Venetiis.iii.Kal.februarias.M.cccc.xxviii.

Franciſcus philelfus Leonardo Iuſtiniano ſal.

t Vm in dies magis atq; magis Venetiis tp̃s tero ea ductus ſpe:quá mihi tot lr̃æ tuæ cũ pulcher
rime Cõſtantinopoli agere:tanta cũ charitate fideq; ꝓmiſerant:ecce nudiuſtertius repéte fe-
bris peſtifera ſeruá mihi uná adorta é:quá hodie iteremit.Quo fit:ut hic mihi diutius cũctádũ
nõ ſit.Intra q̄triduũ ſum hic Bononiá uerſus abnauigaturus:ubi ſi honeſtá cõditõem offédero:ulterius
ꝓfecturus nõ ſum.Sin minus honeſtá:ad florétinos me recipiá.Tu ſi qd iterea tp̃is me uis facťuꝝ:ſigni
ficato l̃is.Ná poſt q̄triduũ fruſtra ad me ſcripſeris.Vale ex uenetiis.v.idus feb.M.cccc.xxviii.

Franciſcus philelfus Franciſco barbaro ſal.

a D triduũ uſq; ad ſũmũ ſoluere hic decreui:idq; nõ ſolũ qa eoꝝ mihi:quoꝝ ſpe ductus reuerte-
rá i italiá:nihil oĩno obſeruatũ iri itelligo:ueꝝ ét q peſtilétia iá me itra cubiculũ obſedit.Heri
una mihi ſerua eaq; puellula ſubito morbo & correpta & iterrépta ſepulta é.Quáto igr̃ uerſer
i p̃iculo nõ te latet Nolim q̃tũ i me fuerit:aň dié cõſtitutá a uiuis decedere:ne q annoꝝ numerus ſecũ
dũ Pythagoricos utroq; hoĩe mihi ſit explédus altero.expleaꝛ.Et ut aptius loqr:uitæ malo q̄ inani ſpei
nulliq; cõſulere.Ná ſi uixero:& mihi & amicis eé poterõ In morte:n.qd inſit:minime itelligo.Vbicũq;
aũt ſum futurus:tuus certe ſemp futurus ſum.Vale ex Venetiis.iiii.idus februarias.M.cccc.xxviii.

Franciſcus philelfus Leonardo iuſtiniano ſal.

q Vod me hortaris ne ꝓperé:neq; deſperé:fore.n.ut melius mihi uenetiis q̄ uſquá gétiũ cõſulaꝛ
Hortaris tu qdé recte:mõ nõ ſit ꝓcio ſpes eméda.Quare ſi ita certi qcq̄ intra cõſtitutũ tp̃s alla
tum fuerit ut intelligá nõ eé diutius mihi arandum littus:ſequar cõſiliũ tuũ uel in hoc uitæ di-
ſcrimine.Si aliud nihil q̄ uerba aĩaduerto:faciá ut ſcripſi ad te antea.Meq; aut ad bononiéſes recipiá:aut
ad florentinos.Vale ex uenetiis.iii.idus februarias.M.cccc.xxviii.

Franciſcus philelfus Franciſco barbaro ſal.

e Go qđ fore nunq̄ putaui:hoc ueſp̃i nauim inſcédere iſtitui:Ferariá uerſus nauigaturus.Inde
Bononiá petá.Vbi ſi honeſta mihi cõditio ꝓpoſita fuerit:eá accipiá.Ná ſi ſecus ceciderit.cõce
dá ad florétinos:quos audio grææ lr̃aturæ atq; eloq̄ntiæ i primis ſtudioſos.Quicqd egero
q̄primum tibi declarabo lr̃is:quo meos ad me libros aduolaturos cures.His.n.mihi ut ſcis:admodum
opus eſt.Vale ex uenetiis idibus februariis.M.cccc.xxviii.

Franciſcus philelfus Ioanni aũriſpæ.ſal.

u Eni Bononiá mi auriſpa ſecundis ut aiunt auibus.Eodé.n.die quo urbé ſum igreſſus:is auté fu
it tertius:ex quo a te abii:tantus é cõcurſus ad me ſalutatũ factus nõ ſcholaſticoꝝ & doctoꝝ ſo
lum:ſed uniuerſe ꝓpe ciuitatis:ut nihil neq; frequentius neq; honorificétius dici queat.Poſtri
die uenit ad me noĩe apoſtolici legati Lodouici alamandi Cardinalis harelatenſis Albertus florétinus
uetuſta ac nobili natus Albertoꝝ familia quæſtor apoſtolicus:ꝑclarus iurecõſultus & uir omni uirtute
ꝑditus.Is ubi me ꝑhumane & ꝑbenigne allocutus é hortaꝛ:ut ſecũ una ad Cardinalé eá:qppe qué dice
ret eé ꝑcupidum uidendi mei:Huic ego ubi obtéperaſſem:ad legatũq; ueniſſem:eſſemq; breui apud
eum:ſed nõ incõmoda uſus oĩone:tanta me is hilaritate & tanta uerboꝝ honorificentia excepit:ut ni
hil neq; illarius nec honorificentius dici poſſet.Deinde ꝑmulta eſt ultro pollicitus.quæ iccirco nõ refe
ro:ne uidear cui q̄ ambitioſior.Et ne te diutius morer:Ego bononiæ ſum futurus ꝓ̄fectus annuo docé
dæ oratoriæ.& moralis philoſophiæ muneri cum ſalario aureoꝝ quadrigentoꝝ quinquaginta:quoꝝ
trecenti ſoluuntur mihi ex ære publico centum uero & quinquaginta priuatim mihi legatus ipſe datu
rus eſt.fecitq; iam mihi quinquaginta numerari:addiditq; alia plura dono ad uſum cultumq; domeſti
cum.Quare quantum licet ſpectare:q̄ optime nobis hoc initio conſultum intelligo.Vale mi auriſpa:
& me ama ut facis.Ex Bononia.vii.Kalen.Martias.M.cccc xxviii.

Franciſcus philelfus Marco cannetulo æqti aurato ac iurecõſulto ſal.

q Vibus me laudibus heſterno ueſperi extuleris apud præſulé hunc noſtrum apoſtolicum lega
tum pleriq; uiri graues & amici mihi renunciarunt.Ego auté & ſi miratus certe:nõ ſum:qđ eũ
ornaueris q te & amat:& obſeruat plurimũ:malo tñ de me poſthac parcius loquaris:ne te qui
grauiſſimus & habearis:& ſis:minus cõſideratũ in laudando iudicét.Nõ.n.ipe de me ꝓfiteor:at ne ſen
tio qdé:quæ tu tá fidéter & tam amplo ore & affirmes:& prædices:ſed facis tu ſane ꝓ magnitudine:&

benignitate animi tui:q̄ eos omnes tui ſimilis eē iudicas:quos in amicitiā tuā admiſeris.Itaqꝫ tibi habeo gr̄as:ꝙ me tuū eē dilucide cognoris.Vale.Bononiæ ex edibus nr̄is.xii.kal.apriles.M.cccc.xxviii.

Franciſcus philelfus Ioanni auriſpæ ſal.

Ollucē quē petis:dabo ad te ꝓpediē:ea tn̄ lege ut cōmodato accipias nō dono hoc ē ut cum eo
p uſus fueris:mihi reddendum cures.Ambroſius monachus Camaldulenſis dedit ad me ſuperioribꝰ diebus lr̄as humāitatis plenas & officii eaſqꝫ græco ſcriptas eloqo.ἐκι τῆν φρασιν βουλομένοσ ληνζ ειν λατ ιηιζειτο ιπαρατ αη.His me uæhementer hortatus ē:ut Florentiæ q̄ Bononiæ eē mali:ſeqꝫ datuꝝ operā eſt pollicitus:ut honeſtiſſima mihi cōditio offerať.Ad id ego ob eā rē nihil reſpondi:ꝙ & hic ago pulcherrime:& nulla emolumenta cum grauitate & conſtantia cōferenda cēſeo.Vale.Ex bononia pridie nonas Apriles.M.cccc.xxviii.

Franciſcus philelfus Leonardo iuſtiniano ſal.

Oannes corbitius mercator florētinus meo nomīe te adhibit:ut meos ſibi des ad me libros una
i cum rebus omnibus:quas depoſui apud te.Quod ut facias te etiam atqꝫ etiam rogo.Nam his diutius carere nō poſſum.Vale ex bononia.x.kal.Maias.M.cccc.xxviii.

Franciſcus philelfus Antonio capanorenſi ſal.

Vod iā diu meas nullas acceperis lr̄as:aliud certe nihil fuit in cā q̄ tuum diuturnum ſilentium:
q Quo factū ē ut putarem te quærendæ pecuniæ magis q̄ colendæ amicitiæ factum ſtudioſum:
Itaqꝫ uerebar ſi ad te ſcripſiſſem:ne iportunus magis q̄ officioſus accederē.Nunc autē lecta pulcherrima tua ad me epiſtola intellexi rediiſſe iā muſas cū uetere amico in gr̄am.Quare nō poſſum non gratulari mutuæ nr̄æ beniuolentiæ:quæ uel abſentis uiciſſitudine lr̄aꝝ conať p̄ntis reddere:Quod quidē humanitatis ac benignitatis offm̄ ne utiqꝫ p̄termittamus.æquæ ſperare de te debeo:ut ꝺ me ipo poſſum immutabiliter ꝓfiteri.Quod autē laudas meā ambitionē a Venetiis:gaude cōſiliū meum omne laudari abs te uiro & optimo & prudenti mihiqꝫ amiciſſimo.Nam ꝙ ſcire cupis:q̄ me delectat bononiēſis manſio:delectat ſane plurimum.Nam & urbs amœna eſt & populus ꝑhumanus:& reꝝ omnium quæ uel ad uictū uel ad uitæ cultū attinent magna abūdantia:& laudatiſſimaꝝ oīum artiū ſtudiū uehemens:
Præterea quod me maxime delectat omnibꝰ ſum gratiſſimus:Faciat Deus ut nobis hoc gaudii ſit ꝑpetuum.Tu uale.& ſi qd eſt:quod poſſim tua cauſa:ſcribe.Ex bononia.iii.idus maias.M.cccc.xxviii.

Franciſcus philelfus Nicolao fabæ philoſopho ac medico ſal.

Væris me certior fieri.Vtrum Ariſtoteles ī æthicis ad Nicomachum circa principium primi li
q bri ſcriptū reliquerit apud græcos ideo bene oñderunt bonum eē ꝙ oīa appetunt:an potius:bene oñderunt ſummū bonum ꝙ oīa appetunt.Ego autē & ſi mihi uideor cōiectare:qd ea me roges:obſequar tn̄ uoluntati tuæ:& id qdem non ea rōne:ut ſus mineruam doceam:ſed ne uel imprudentior uel inſolentior iudicer:ubi minus ad rogata r̄ndero.Tu uero quæ ab me diſerunť cōſiderabis omnia diligenter:deiñ quod tibi uiſum fuerit minus recte dictum:id mihi ut ſignifices rogo.Lōge.n.diſcere malim q̄ docere ꝑſertim abs te eruditiſſimo grauiſſimoqꝫ philoſopho.Omnium primū hæc duo audeo ꝓfiteri:nec eē uerbum copulatiuū ut dialectici uocant:nec itē ſummū eo loco apud Ariſtotelē ſcriptū inueniri:quoꝝ etiā alteꝝ nō ſit admodū neceſſariū alteꝝ uero oīno abſurdum:& ambo qdē hac rōne.Proponit Ariſtoteles in hoc ꝓhœmii ſui principio ea quæ in uniuerſo æthicoꝝ opere ꝓcepturus accedit.Ea uero duo ſunt ꝑcipua ſecundū duplicē finem eoꝝ quæ expetunť in uita.Quædā.n.expetuntur ꝑp ſe & ꝑp aliud quædam uero ꝑp ſe tm̄.Sola fœlicitas ē quæ expetiť ꝑp ſe:qppe quā cōſecutus q fuerit:nihil eſt reliquum in bonis quod ſibi expetendum ducat.At reliqua bona oīa & ſi ꝑp ſe digna ſint:quæ expetanť ea tn̄ natura ſunt:ut etiā cui cōtingerint & nō ſatis ſint quominus aliqd appetat.Nunq̄.n.queſcit hoīs deſideriū quoad nō id fuerit adeptus:ſupra quod bonū aliud eſt nihil.Hoc autē cum ſummum bonum uocamus & ultimum & maximū bonum:tū uno cōiqꝫ uerbo uel fœlicitatē uel beatitudinē.Recte igiť Ariſtoteles in hmōi ꝓpoſitione a bonis ꝑticularibꝰ rē ipam aggrediť:ut his quod omniū ultimū eſt ꝑ inductionem inferat:qs.n.ambigat:ſi finis cuiuſq̄ artis quo ad uitā actiuam appetiť tanq̄ bonum quoddā ipius & eodē mō quo ad uitā cōtēplatiuam:finis cuiuſqꝫ ſcientiæ affectať conſentaneum eē ut qdā ſit finis oīum ultimus:ad quē reliq referanť:hoc eſt quod reliqua oīa affectent:bonum.n.& finis ut noſti cōuertunť.Actio aūt duplex eſt interior & exterior:& interior qdem ea:quā græci.ἐνέργειαν.
nominant.Nos uero ſuo ꝓprioqꝫ uerbo agilitatem hanc uos pleriqꝫ operationē appellatis aut actū primum at exterior ſimpliciter actio dť ad quam ipam interior eſt ueluti dux ad res gerendas.Idem etiam de electione oñdit:ſecundum quam oīs eſt actio.Cum igiť cætera bona oīa particulareſqꝫ fines ad ultimum finem,ilium bonūqꝫ referantur.Subdidit Ariſtoteles nō abſurde ſuperiores Philoſophos pulchre oſtēdiſſe bonum illud ſcilicet ſummum:quod omnia affectāt:id eſt ad quod inferiora omnia referuntur.
Quare ſi ſummum etiam appoſitum minuſ fuerit:intelligitur.Itaqꝫ quod ꝓpoſuerat latius ac dilucidius oſtēſurus:continuo ſubiicit differentiam quandam eſſe finium:cum alii ſint quædam.ἐνέργειαι.hoc eſt interiores actiones ſeu agilitates tantum:ut in ſpeculatiuis ſcientiis:alii præter illas opera quædam:ut in actiuis facultatibus uſu fieri uidemus:& ita multa percurrens tandem docet:qui ſit agibilium omnium finis.Nam quod aiunt illi per diffinitionem dixiſſe Ariſtotelem bonum eſſe quod omnia appetunt:ſtulta ſane diffinitio uideri queat:non ſolum quod nulla eſt copula huiuſmodi in ipſo textu græco:ſed

etiam ꝙ ea diffinito non magis boni eſſet:q̃ aliaꝝ rerum prope innumerabilium. Quod ſi definiendi peritiam tenerent:nunquã in tanto uerſarentur errore.Præterea de hominis bono loquitur Ariſtoteles:non ignis.non lapidis:non pecudis.Et ita infinita ſunt quodámodo:quæ a tuis iſtis philoſophis deprauantur.corrumpunturqꝫ.Quo fit ut eo ſis dignus maiore laude:quod nullum uellis errori locũ apud te eſſe.Cœterum ꝙ modo dicebam:hæc uelim expendas argutius:& mihi ſententiam tuam liquido declares.Vale ex Bononia ex ædibus noſtris pridie idus maias.M.cccc.xxviii.

Franciſcus philelfus Ioanni Auriſpæ ſal.

a

Dmonitionem tuã libenter admonito:ac ꝓbo.idẽ etiã ex aliis audiui.Si res ut cœpit:ꝓſpere ſucceſſerit:nuſq̃ hinc mouebo pedẽ.Si aliter acciderit:ꝑ tpe nauigabo.Nam neſcio qd mõſtri hos inter ſe ciues alere audio.Quod ne quid pariat magnæ calamitatis nõ poſſum nõ uereri.Ego autem ĩ omnem fortunam paratus ſum.Vale ex Bononia.vi.Kal.Iunias.M.cccc.xxviii.

Franciſcus philelfus Leonardo Iuſtiniano ſal.

n

Arrauit mihi Ioannes corbitius:quanta me beniuolentia cõplecteris:& q̃ de nobis non modo amice ſed etiam honorifice es loquutus.Addiditqꝫ te propediem effecturu m:ut uel Venetiis uel Patauii q̃ honeſtiſſime eſſe poſſim quare nõ eſſe opus ut libros ſibi meos ad me daret:cum apud uos ſim q̃ honorificentiſſime futurus.Beniuolentia tua mihi certius nihil eſt.itaqꝫ mirandum nõ ẽ ſi de me ſemper amice atqꝫ honorifice & ſentis:& loqueris.Tibiqꝫ habeo grãm:ꝙ das operã & priuatĩ & publice:ut oẽs intelligant me tibi eſſe cariſſimũ.De meo autẽ ad uos reditu nihil eſt hoc tpe.ꝙ labores.Ea.n.mihi apud Bononienſes cõditio eſt:ut hinc honeſte abire non liceat.Noſti tu ſane iampridẽ meum ingenium quampluris facio ꝙ honeſtum eſt.q̃ quod.utile itaqꝫ rogo te quam poſſum diligentius & libros & cæteras meas res cures ire ad me quãprimũ.Hoc mihi facere gratius hoc tpe nihil profecto potes.Vale.ex Bononia.Kal.Iuniis.M.cccc.xxviii.

Franciſcus philelfus Gaſparino bergonienſi ſal.

g

Aleatius mediolanenſis Aulicus ducalis me adiit tuo noĩe:atqꝫ ſaluere iuſſit:petiitqꝫ:te facerẽ certiorẽ:quo in ſtatu eſſem qppe q id a me intelligere cuperes.Ago grãs tuæ humanitati ꝙ tã beniuole mecũ agis.Faciſqꝫ nihil alienũ a ſingulari meo erga te aĩo.Quod autẽ ſcire de me cupiebas.iccirco paucis oſtendi.ꝙ is Galeatius tũ me primũ adiuit cũ iã eẽt equũ aſcenſurus.Ego in Italiã redii eo conſilio:ut Venetiis apud ueteres amicos uitã agerem.Exiſtimabãqꝫ mihi honeſtiſſimã ꝓpoſitã eſſe fortunã ſed mea me plurimũ fefellit opinio.Nã lõge illic erã deteriore futurus cõditione:quam pro pactis ꝓmiſſiſqꝫ deberet.Itaqꝫ cœpi ex tpe cõſilium.meqꝫ Bononiã recepi.Qua in urbe & ampliſſima & bonaꝝ omnium artium ſtudiis munitiſſima honeſta omnia ſecundaqꝫ ſunt.Id quod ex optimis filiis tuis Ioanne Auguſtino atqꝫ Guiniforto cognoſcere potuiſti.Ex quibus ipſis ego de omni re atqꝫ ſtatu tuo certior factus ſum.Tibi plurimum gratulor:ꝙ apud eũ es principem quo hæc ætas nihil habet neqꝫ illuſtrius neqꝫ præſtantius.Vale ex Bononia pridie idus iunias.M.cccc.xxviii.

Franciſcus philelfus Ambroſio monacho Camaldulenſi ſal.

q

Vod me nondũ uiſum tanta humanitate ꝓſequeris ut iã non modo diligere:ſed amare etiam uidearis habeo tibi grãm eqdem ſingularẽ.Es.n.ingenio & facili & ꝑbenigno.Quas autẽ mihi laudes tribuis eas aſcribo bonitati & mãſuetudini tuæ.Nõ.n.is certe ſũ quẽ tantifacere debeas.Itaqꝫ non poſſum te nõ exiſtimare ingenti uirtute præditum qui ea de me prædices:que eſſe oportet in eruditiſſimo eloquentiſſimoqꝫ & ſapieutiſſimo quodã uiro ac plane tali:qualem te iam binis litteris ꝑſpicue eẽ dignoſco.Faciat Deus ut aliqñ.ꝙ tantopere deſideras una eẽ poſſumus quo mutuo cõſpectu iucũdiſſimoqꝫ affatu uti liceat.Ad cætera uero quæ ſcribis:cõmodius dabit̃ rñdendi tp̃s.Nã in pñtia publicæ occupatões me longiorem tecũ eẽ nõ ſinunt.Vale ex Bono.iii.kal.Iulias.M.cccc.xxviii.

Franciſcus philelfus Antonio Capanorenſi ſal.

o

Rationem quam petis dedi ad te:miror autem tam repente ea de re apud uos rumores increbuiſſe.Quod aũt lætaris nomẽ noſtrũ iam late ꝑ Italiam in omnium ore uerſari ne me irideas uereor.Nõ.n.is ſum qui mei ipſius ſim neſcius.Itaqꝫ tibi cauendum ẽ ne aut me aut te ipſum fallas:quoꝝ alteꝝ iuſticiæ.alteꝝ aſcriberet̃ imprudentiæ.Nec præterea te latet rumoribus credi non oportere.Ego autẽ quantũ anniti potero:dabo operã ne ſecundi iſtiuſmodi rumores falſi omnino extitiſſe uideantur.Vale ex Bononia nonis Iuliis.M.cccc.xxviii.

Franciſcus philelfus Victorino feltrenſij ſal.

a

Riſtotelis artẽ ad Theodectẽ ꝙ antea te monui:ex Cõſtantinopoli dedi ad uiꝝ clariſſimum Frãciſcũ barbarũ eo cõſilio:ut eas tibi reddẽdas curaret.Quod ab illo fcm̃ nõ eẽ miror.Itaqꝫ uelĩ ad eũ lr̃as des:atqꝫ libros repetas:quos ſi minus q̃ primũ ad te miſerit tũc ego iuſta utar expoſtulatione.Quod de meo ſtatu uis certior fieri.nos hic ualemus ꝑbelle.Suntqꝫ nobis ſecunda omnia:id quod in dies magis fortunet Deus.Vale ex Bononia.iii.kal.Auguſtas.M.cccc.xxviii.

Franciſcus philelfus Bartholomeo fracanzano ſal.

t

Riplicẽ eẽ uitã hominibus præcipue expectandam præſtantitiſſimi philoſophi tradiderunt:Cõtẽplationis.Actionis.Fruitionis.Cõtẽplatiua tota ẽ animi:cuius ſapientia dux ẽ. Actiua corpori maxime opitulat̃:quã prudentia moderatur:& tegit.Quæ uero in fruendo uerſatur:

eam referunt ad uoluptaté quæ ipſa qualis ſit difficile eſt dictu. Et ne id quidé mirũ habet magnos op/
pugnatores: Ná qui ita ſtatuit uoluptaté ut nihil habeat cum ratione cõiunctum is ab eneruata pecude
nihil differri ſed quæ uoluptas eſt ſecundũ honeſtatem hanc nõ multo ea puto inferiorem ſi recte ueli
mus iterpræxtari: quæ uera eſt uoluptas & chriſtiana: eſt.n.poſita & conſtituta in ea animi ſecuritate trã
qllitateqꝫ in q̃ nulli iſũt ſtimuli: nulli tumultarii motus: nullæ ꝑturbatiões. Et hác qdem græci ἀλυπίαν
alypiam nominant: quá nos haud abſurde appellemus indolentiá. Atſunt qui iſimulent uoluptaté eſſe
ſolius corporis ac turpé: quaſi cum dicimus tuæ mihi litteræ uoluptaté incredibilé attulerũt nõ animũ
lætari dicamus: ſed corpus & id turpiter. Excedat e medio iſtiuſmodi omnis calumnioſa interpræxtatio
& ad animũ.n.& ad corpus referť uoluptas. Nec aliam id uerbũ ſignificationem apud nos habet. quá
ἡδονή hedone habeat apud græcos. Hedone enim & animi é & corporis poteſtqꝫ honeſta & turpis eé
ſecundum aut rationis aut temeritatis uſum. Præterea æque iter animi bona uoluptaté reponit: Ariſto
teles ac prudentiam & uirtutem. Næc ſane uero ut mihi uideť: inſimulant epicurũ quem uoluptarium.
ac laſciuiũ dicunt: cum illum & téperátem uirum fuiſſe conſtat & eruditum & graué. Cuiqꝫ præter cre/
biora mordacioraqꝫ cauilla: quibus in cæteros philoſophos utebať: aliud arbitror obfuiſſe nihil. Cæte/
rũ cõſtat eum uirũ nõ de corporis. ſed de animi uoluptate & ſéſiſſe & diſeruiſſe. Sed ut epicuꝝ reliquoſ/
qꝫ illius priſtinæ antiqtatis philoſophos: qbus uerus deus oĩno erat ignotus: omittamus ego iá arbitror
laudabilem uoluptatem & maxĩe expectádá. q̃ ex intelligétia ueritatis: & ex actiõe totius honeſtæ uitæ
cõflať. Veritaté uero ĩ iis rebus ſitá exiſtimo: q̃ ſunt ĩcõmutabiles & eternæ. Quid át aliud ſit huiuſmo/
di ꝑter unũ & ĩmortalé deũ haud q̃q̃ ĩtelligo. Actiões uero ad ueritatis ĩtelligétiá ita iudico oportere ac/
cõmodari ut ſciamus eas oĩs ad ĩpĩũ ſapiétiæ eé referẽdas. Sapiétia.n.ſola é ea q̃ táq̃ regia qdá & ĩpatrix
ſeqꝫ ipſa cõtéta: quo reꝝ iſtaꝝ ĩferioꝝ & tpaliũ cura oĩ ſoluta ĩ ſépiterni ac ſupmi illius boni lucé & ĩnté
dat & figat ĩtuitũ: cæteris moꝝ uirtutibus prudétiá pficit q̃ pbitoris iſtar p ſigulas actiões ſingulis p ſuo
cuiuſqꝫ officio faciũda tribuat. Moralis igiť uirtutes oĩs ad prudétiá referamus: oportet: q̃ rõis é uirtus.
aut prudétiæ ſapiétia dñať. q̃ tota é ĩtellectus. Qui át ita uixerit: q̃ hũc negat ĩ ſuma uoluptate uerſari ac
plane fœlicé & beatũ eé. is mihi nõ ſtultus mõ: ſed fatuus & inſanus uideť exiſtimádus. Quid.n.huic ob
eſſe q̃ at: quo minus ſemp ſit cõpos ſui: & nõ mõ nulli ſeruiat turpitudini: ſed honeſta ſemp & cogitet: et
loquať & faciat. Gratulor igiť mi Frázane tuis laudatiſſimis uitæ inſtitutis. q̃ te ita cõtéplatiuæ uiuẽdi re
gulæ dicaris: ut ab aſſiduæ actiõis moꝝqꝫ uirtutibus nunq̃ abhoreas: qn potius unus ſis qui æqꝫ oibus p
ſis & cõſilio & ope atqꝫ ipſi tibi: tanq̃ tibi uoluptaté céſeas eſſe maximá: ſi bonitatis tuæ ptĩcipes oĩs effi/
cias: q̃ ſe homines eſſe q̃ pecudes maluerint. Quos ego de te rumores. cũ audio: audio át quottidie ita læ
tor ꝑ nr̃a ueteri beniuolentia: ut præ lætitia uidear altius attoli atqꝫ exiliri. Quid át futuꝝ putes ſi detur
unq̃ ut una eſſe poſſimus? Id uero cum hoc tempore uobis ſit interclufum. tuæ erit uel humanitatis uel
officii ut neceſſitudine litteraꝝ tollať omnis corporis diſiunctio. Hoc erit utriqꝫ noſtrum nõ minus fa/
cile q̃ iucundum. Vale ex Bononia. Kal. augu. M.cccc.xxviii.

Franciſcus philelfus Ioanni Auriſpæ ſalu.

Ntonius Capanorenſis: q̃ a principe lucẽſi orator it ad uenetos é mihi ab ipſa adoleſcentia cõ/
a iunctus tanta familaritate: ut uix mihi eius cõſuetudine ſit dulcius quicq̃: Nam & Patauii an/
te meá nauigatiõem ĩ thraciá fuimus cõdiſcipuli: & ea é urbanitate moꝝqꝫ elegátia ut uel ip
ſos lapides excitare queat ĩ amoré ſui. Ná quid loquar de præſtáti hoĩs ingenio & facũdia? qd de liberta
te & animi gratitudine Dignus é ꝑfecto qué ames: quod ſi feceris egregiæ. me nõ mediocri abſte bene
ficio affectũ iudicabo. Vale ex bononia pridie nonas Auguſtas. M.cccc.xxviii.

Franciſcus philelfus Nicolao fabæ philoſopho ac medico ſal.

Ridie idus Maias unas ad te lr̃as dedi qbus ad id reſpõderá: q̃ ex me q̃ſieras de Ariſtotelis tex/
p tu ĩ prohœmio primi libri æthi ad Nicomachũ filiũ circa principiũ. Quæſieras.n.ſit ne in textu
græco iõ bene oñderũt ſumũ bonũ: q̃ oĩa appetũt an potius bonũ eé q̃ oĩa appetũt. Ipſe aũt re/
ſpõdiſſe memini neqꝫ ſũmũ ĩueniri apud græcos: id q̃ fœlicitaté p inductioné ſignificaret: nec item eé
q̃ ipſũ uerbũ quádá præſeferre uidereť uel diffinitionis uel deſcriptionis ſpecié. Multaqꝫ ĩ eá ré ſum lo
quutus quæ tibi audio ꝓbari. utpote quæ a philoſophiæ pceptis ñ abhorrét. At ego ſume cupiebá te diſ
ſerenté audire. qd ea de re ſentires. In preſétia uero poſteaq̃ admiſiſſe te aĩaduerto q̃ p id tpis ſcripta ab
me ſũt illa ad te epiſtola: apte loq̃r ut textus ille apud græcos hét: dicit.n.iõ pulchre oñderũt bonũ quod
oĩa appetunt: Noſti.n.finé & bonũ ĩuicé cõuerti. Quare cum ꝓpoſuiſſet oém arté & oém ſcientiá eodé
qꝫ mõ & actioné & electioné bonũ quoddá appetere: ex iis cõcluſioné quádá inducit ſuperiores philo/
ſophos pulchre oñdiſſe uel etiá affirmaſſe aut ſtatuiſſe potius bonũ. ſ. illud quod oĩa appetũt. Nõ enim
ratione ſolũ ſed etiá ui naturæ oĩa ꝑferunť ad finé ſuum. Hác auté propriá eé ac uerá Ariſtotelis ſenten/
tiam patet alio loco: cum ĩ ſecundo magnoꝝ æthicoꝝ libro de uoluptate. loqués quá ipſá bonũ eé uult
ita ſcriptũ reliqt ad uerbum ꝓpterea uidereť uidelicet uoluptas eſſe bonũ: q̃ hác oĩa appetũt. Ex qbus q
dé uerbis haud obſcure patet Ariſtotelé ĩtellexiſſe de bono rei ſéſitiuæ quod nõ cadit neqꝫ in igné neqꝫ
in lapidé: neqꝫ aliud quicq̃: quod ſenſu careat. Sed hac de re alias: Habes tu ſane & qualis ſit apud græcos
Ariſtotelis textus: & quo pacto ĩtelligi oporteat: Nam reliqua tu pro ſingulari tua eruditione & in/
genii magnitudine. ſũmaqꝫ prudentia ſi uniuerſum Ariſtotelis prohœmium diligenter conſiderare uo

lueris dilucide perſpicies:inuenies enim ex multiplicibus finibus unum tandem offerri finé:ad qué cæteri omnes ſint referendi: Vale Bononiæ ex ædibus noſtris nonis augu.M.cccc.xxviii.

Franciſcus philelfus Palanti Strocæ equiti aurato ſalu.

b Ononienſis huius reipublicæ ſtatus quibus ꝓcelis agitari ſit aſſuetus ꝓximis diebus & q̃tū iá impediat naufragiū q̃a non é obſcuꝝ tibi illud dūtaxat ſignificabo ré oém eſſe penes canetulos.Alterius factionis principes magna ex parte uite magis q̃ decoro cōſulentes:urbé deſeruerunt alii alio ſe recipientes.Nicolaus tholentinas qué ſub fœderibus interpaciſcendū canetuli cū magna cōiuratorū manu ductu Lodouici ſeuerinatis clam adorti.ingenti detrimento affecerant: Immolá fugiens cōtendit ubi ét eſſe in hanc dié cū reliquis exercitus narrat̃.Ioannes eius filius q̃ a pr̃e datus Bononienſibus obſes fuerat neq̃d tranſeuntes milites aut iniuriæ.aut maleficii in Bononienſi agro īferét poſt has perpetratas inſidias in carceré eſt cōiectus.Hic oīa tumultuaria ſunt atq̧ turbulenta Cardinalis herelatenſis Lodouicus qui in hac urbe ꝓ Martino pontifice maximo legatū geſſerat erepta ſupellectili p̄cioſiſſima & maxima.amiſſiſq̧ bonis omnibus.hinc abire p̄miſſus é uel expulſus potius. Quæ futura ſint ipſe coniectato.Quæ ſequi inſtitui ad hortationé & cōſiliū de me tuū.Haud.n.debes eē oblitus q̃ mecū nuꝑ locutus es cū hac iter faciés ex Brixiana obſidiōe uel deditiōe potius in patriá reuertiſti ſi honeſta mihi apud uos cōditio ꝓpoſita fuerit iſtuc ibo. Vale ex Bononia.iii.Kal. Septé.M.cccc.xxviii.

Franciſcus philelfus Ioanni auriſpæ ſal:

s Vnt hic oīa ꝓcellaꝝ tempeſtatuū q̧ pleniſſima ob hanc reip:ab eccleſiaſtica dictione defectioné.Deus bene uertat Bononiéſes ipſi de ſe uiderint.Ego mihi atq̧ rebꝰ meis oīo cōſulere cōſtitui.Nō.n.tutū é muſis inter gladios ſicaſq̧ uerſari:Iá ciuili cruore madét oīa.Nullus hic ocio nullus paci relictus é locus ī tātis ſeditionūq̧ fluctibꝰ:itaq̧ floretiá petá nec eē é.Nec ſū oblitus cōſilii tui Sed neceſſitati parédū é Tu ſi quid melius habes oſtéde. Vale ex Bononia idibꝰ ſepté. M.cccc.xxviii.

Franciſcus philelfus Pallanti ſtroze equiti aurato ſal.

q Vod ſapientis dicto illo admonemur.q̄m tp̄is cognoſcédū é admittere cogimur cōditioné q̃ offert̃ p̄ſertim cū ſubdideris fore ut in ꝓximū annū plus mihi ſalarii det̃.Quaꝛe quos trecétos aureos mihi recipis in hūc annū noīe tuæ floretiſſimæ reip.ita mihi datū iri uolo: ut ſine quotidiānis moleſtiis hi mihi ſuis tp̄ibus numeret̃ Exiſtimo tibi cōſuetudiné meá nō eē ignotá nō mō fœnerari nō didiſci ſed ne parcus qdé eē.Haud.n.cōſueui unq̃ ſeruire numis:ſed iis potius uti ꝓ ſeruis Veꝝ hæc tu ꝓ tua benignitate q̃ amiciſſime curabis.Ego me interim accingá itineri. Vale ex Bono. xiii.Kal.octo.M.cccc.xxviii.

Fráciſcus philelfus Nicolao nicolo ſalu.

q Vod ad cōſtitutū dié floretiæ me nō uideris.aliud nihil fuit in cā q̃ īopia mulionū.Ná ſine mulis q̄bus & liberi & reliqua ſupelex q̃ ab uſq̧ Cōſtátinopoli in italia aduexi mecū iſtuc cōducat̃ pedé hinc mouere minime decreui.Itaq̧ ſi hoc laboris ꝓ tua humanitate capeſſeris ré mihi facies nō minus gratam q̃ neceſſariá .mulis mihi ſex opus eſt.Quod præciū ꝓ cōuétione pepigeris liberi me p̄ſtabo.Quæ mihi coſmi medicis noīe polliceris & audio libéter:& ut ei me comédes te rogo Ambroſiū monachū ut meis uerbis ſaluere iubeas a te peto. Vale ex Bono.pridie Kalé. octobres.M.cccc. xxviii.

Franciſcus philelfus Bartholomeo fracanzano ſalu

q Veris quid ergo de uirginitate ſentiá cū ſint nōnulli:q eá uirtuté eſſe negét.Nō enim téperantiæ eē ſpecié nec ullū eius extremū:q̄d inter paꝝ nimiſq̧ uerſat̃:ſe cōtrarium prorſus.Rem ſane quæris nō paruam nec contemnendam ut qui cœlibatum coniugio prætuleris nam quam muliebri ſexu uirginitatem dicimus eá in uirili non uirginitaté ſed cœlibotū priſci uocant cupias ꝓ tua in me ſingulari beniuolentia tui animi grauem probatiſſimamq̧ ſententiá meis etiá aliquibus rationibus confirmari .Itaq̧ altius mihi repetendum eſt quo non ueritati minus ſatiſfaciá q̃ tibi homini amiciſſimo & optimo.Omnium primum hoc nobis propoſitum eē uolo ita cōiugiū uirginitati ſubiici ut parem numerum impari. Quæcunq̧ paria in arca Noe ſeruata ſunt animalia ea immunda fuiſſe q̄s ambiguat.Et unus eſt deus:& numero deus impare gaudet. Vt igit̃ impar numerus mundus eſt:ita paria oīa imundiciæ ſūt obnoxia.Quod ét idé poeta Virg.Platoné Pytagoricoſq̧ ſecutus cū minime ignoraſſet:ſaciat in.vii.æneī.lib.Deiphœbū talia loquutū.Ne ſeui magna ſacerdos Diſcedá: explebo numerū redarq̧ tenebris.Reſpōdet inq̃ Deiphœbꝰ turbatæ Sibyllæ ne ob p̄ſentiá cōfabulationéq̧ ſuá iraſcat̃ q̄m cōtinuo diſcedet numeꝝq̧ diminuet īparé.ſ.& ternarii .Nō.n.huiuſmodi numerus cōueniebat apud manes q̄bꝰ ét dū uano gentiū more ſacrifcaret̃ nō īpari ſed pari numero aræ dicebát̃ duæ.ná diis ſuperis tris aras poni mos fuerat. Verſabat̃.n.ſuperſticioſa illa gétilitas ī eo quoq̧ errore ut & bonos quos uocabat & malos deos uenerandos opinaret̃ alteros q̄dé ut eént ꝓ futuri malos át ne nocerét.Nōne idé Maro Platōicus q̄dá pytagoricuſq̧ poeta in aī quoq̧ ꝑtiōe ternario īpariq̧ nūero uſus é Quid.n.cū ait Celſa ſed æolus arce ſceptra tenés mollitq̧ aīos & tēpat iras aliud ſéſiſſe arbitremur poetā prudétiſſimū quá aī rōné cuius ſedé ī crebro tāq̃ ī arce eē uoluit eiuſq̧ & cupiditates & iras ī arce q̄ſi q̄dá ītra p̄cordia iecurq̧ relegatas æoli ſceptro hoc é rōis īperio molliédas tēperádaſq̧ ſubiecit illá q̄dé īparis numeri cōcluſione pſectam eſſe duas partis reliquas imperfectas: Totum autem in ſe numerum & imparé eſſe eundéq̧ perfectum.Sed q̄d poetarum q̄d philoſophoꝝ.q̄d gétilitatis illius uane utimur teſtimoniis. Vñ hauriamus aut locupletius.aut uerius argumetum q̃ ab eo.q̄d & ſolum & ſemꝑ é & idé.

per ſe ſubſiſtit. Vna ē diuina eadēq̧ ſubſtātia. Hanc in tribus æqualiter abſoluteq̧ perſonis ineſſe & ap
te dicimus. & īdubitato credimus. Nā q̄q̄ deus: qui infinitus eſt: nullo numero capi pōt numeꝝ tñ non
aſpernat̄. In eo. n. quod tris eſſe dicimus ineſſe numeꝝ qs negauit. Quod ſi eū cōſiderare uoluerimus
q̄ ſit tres numeꝝ nō eē inueniamus. Nec ſane mihi uideor ignorare eos numeros q̄ ad ſe ipſos recurrūt
in ſuis partibus illis q̄ in ſummā redactæ fuerint pſectos dici ſolitos & eos rurſum dici impſectos quoꝝ
iſtiuſmodi ptes ubi ſimul ducant̄: nequeunt eoſdē īplere numeros quoꝝ ipſæ ſunt ptes. Nā quoꝝ nu
meroꝝ partes ēt excedere reperiunt̄: tum abundātis: pluſq̄ perfectos nominari maniſeſtum ē. At qui
in numero ternario: obquē ipſum quoq̧ Ariſtoteles diuinā ſanctificationē uenerationemq̧ introductā
eſſe teſtatur eā uideo ineſſe perfectionem: ꝙ nulla eſt parte mancus: ſed plane totus quippe qui & prin
cipium habet & medium & finē. Ac ne in re perſpicua uideri uoluiſſe: ut iuuenis argutior inſimuler. nū
ulla paris in trinitate an in paris numeri ratione utimur. At ut omnis numerorum paritas: ad unius eius
ꝙ cuiuſq̧ numeri & principiū eſt & cā. refertur imparitatem: ita quæq̧ parium pſectio ipſius imparis p
fectioni ſubiecta eſt: ut agenti patiens. Ex quo ſit ut perfectio cōiugii: ꝙ aut īremediū incontinētiæ aut
ad ꝓcreandos liberos eſt inuentum & conſtitutum: longe ſit inferior perfectione uirginitatis & celiba
tus quæ ipſa ſua quadam ui: natura q̧ laudatur: eoq̧ pluris ducitur: quod non præcepti ui cogitur ſed of
ertur. ultro Et matrimonio quidem creſcit ac multiplicat̄ hominū genus: terraq̧ replet̄. Virginitatis
autē & cælibatus bono chorus quaſi q̄dā angelicus auget̄ cœlumq̧ repletur. Itaq̧ tibi mi fracāzane nō
poſſū nō gratulari q̄ militare Chriſti & uirginale ſagulū coniugali ocioſæq̧ togæ ſæculi prætuliſti qui
humanum omnem fulgorem ne minima quidem corruſcationis ſcintilla cum ſplendore cœleſtis glo
riæ conferendum exiſtimaris. Induiſti te īquam Bartholomeæ mi dilectiſſime Chriſti ueſte & ea q̄dē
ueſte quæ unius eſt impariſq̧ numeri. Hāc ut in corruptam puramq̧ tueare: te nō ſolū hortor ſed etiā
rogo. Veꝝ decepiſti Philelſum tuum quē olim religionē diui Benedicti inire cupientē: cū Venetiis age
r et: anteq̄ in Thraciā nauigaret: ne id faceret hortatus es: cū diceres fruſtra me tā lōgū ſtudiū ſuſcepiſſe
ſi ætatem omnē in tēplo diui Georgii cognomento maioris orando contererem. Nec tamen accuſo
iudicium tuum. Ita enim uiſum eſt immortali deo: itaq̧ ut tua tu: ita ego mea ſorte cōtentus ſum: quo ip
ſe mihi faueas apud ſuperos: ego autem apud homines tibi. Hoc enim pacto cum omnia amicis coīa
ſint: & cœli uterq̧ & terræ gloriā cōſequemur. Sed tu eo es fœlicior iudicādus: ꝙ uirtute quadā heroi
ca clarus eris. Nā ego ſatis ſim habiturus: ſi coniugii lauder apud hoīes. Quod autem ſcire uis quot ego
in præſentia ætatis ſum annos natus: accipe breuibus. ago ætatis annum trigeſimum: quippe qui na
tus ſum āno a Xpi natale trecētēſimo nonageſimo octauo ſupra annū mileſimū. & id quidē ad octauū
Kal. auguſtas de hac urbis conditione nihil eſt: ꝙ ad te ſcribā. Agitant̄ enim omnia procelis ac fluctibꝰ
Nec multum a naufragio abſumus. Vale ex Bononia nonis decembris. M.cccc.xxviii.

Franciſcus philelfus Andreæ conſtantinopolitano theologo ordinis prædicatorum
ac Rhodiorum archiepicſopo ſal.

I Itteras tuas ex urbe Roma cum libenter uidi: tum lectitaui q̄ iucundiſſime. Erant enim nō gra
uiſſimæ ſolū ſed ēt locupletiſſimæ teſtes ſingularis tuæ erga me caritatis. Quod aūt me horta
ris iſtuc ut quāprimū ueniā: id mihi hoc tempore nequaquā eſt integrū. Nā Florentinis obſtri
ctus ſum in annuum docendi munus. Nec mihi quicq̄mā duco honorabilius fide. Quā ſi paterer meo
aliquo emolumēto infirmā fieri rumores quos increbuiſſe clariſſimos de me ſcribis apud ſummū pō
tificē leuiſſimos redderem ac mendaces. Verum cum per ſtudii uacationē dabit̄ ibo in urbē romā &
ꝙ me mones q̄ diligentiſſime tuebor. Quando autē hinc mihi mouendū ſit: non ſatis ſcio. Domenicus
enim Capranicanus: qui electus firmanus pro Martino ſummo pontifice legatus apoſtolicus maxi
mis uiribus urbē obſidet: oppugnatq̧ conſtantiſſime: nondū mihi concedere uoluit tuti itineris lr̄as.
Quid aūt in cā ſit ignoro. Tu interea temporis Vale. & quod ad tempus ſis in Thraciam Rhodūue ſo
luturus me tuis litteris certiorem facito. ex Bononia idibus decem. M.cccc.xxviii.

Franciſcus philelfus Thome ſarzanenſi ſal.

q Vā mihi rebus reuerendiſſimi Cardinalis tui imo nr̄i conditionē ꝓponis apud nobiliſſimū
iſtū munificentiſſimūq̧ principē Nicolaū æſtenſē: & ſi perutilis eſt atq̧ honorifica eā admit
tere nequaq̄ poſſum. Sum enim florentinis obligatus annuo docēdi munere: & id quidē hor
natiſſime. Itaq̧ īmortalis gr̄as uelim agas noīe meo iſti humaniſſimo pr̄i: cui me ſi diligētiſſime cōme
daris rē fecies amicitia nr̄a admodū dignā. Vale ex Bononia. xiiii. Kal. ianuarias. M.cccc.xxviiii.

Franciſcus philelfus Bartholomeo fracanzano ſal.

q Vo frequētiores eunt ad me lr̄æ: tuæ eo maiore afficior uoluptate. in iis enim lectitādis uide
or & eſſe loqui tecū. Quod autē mirari te dicis a me uoluptatē laudari cū a Cicerōe in quæſtio
nibus tuſculanis & in libris de finibus bonoꝝ & maloꝝ apprime uituperet̄ nihil eſt opus. ut
mireris nā q̄d Ci. in aliis repræhendit. in hoc ipſe perſe peccat. Litigat. n. de uerbo rem negligit quāq̄
ne de uerbo quidē recte ſentit. Nā q̄d uoluptas nō oīs ſit turpis immo ſæpe etiā honeſtiſſima cum alia
pleraq̧ eius ſcripta: tū epiſtolaꝝ libri infinitis in locis liquido declarāt. Præterea ſi bonū eſt ſecundum
Ariſtotelem ꝙ omnia appetunt: num minus omnia quæ ſenſu mouentur a natnra appetūt uoluptatē.
Quod autem eſt ſecundum naturam: num id bonum non ſit. Nam de aī uoluptate quæ ab honeſtis ac.

nonibus ꝓficiſcitur:quæq̄ ex contéplatione ueritatis & dei capitur maxima nū eam quiſquam neget eſſe bonum & maximū quidem bonū? At referti ſūt grauiſſimoꝝ philoſophorum libri: Ariſtotelisq̧ in primis ſubtiliſſimis & firmiſſimis quæſtionibus:qbus & probatur prudentiſſime. & laudaṫ egregie uoluptas. Qua de ipſa pluribus ad te ſcriberé:ſi eſſem ocioſus:ſed cui eſſe ocii quicquā poſſit iter arma bellorumq̧ fragores: At q dabitur tépus ut ſpero quo & tibi ſatiſfaciam:& alios nonnullos iſtiuſmodi ĩprudétia una mecū liberabo. nūc ignoſce breuitati meæ. Vale ex Bononia pri. kal. ianu. M.ccccxxviii.

Franciſcus philelfus Thomæ ſaracinenſi ſal.

e Go mi Thoma dilectiſſime ſū florentiæ reip. iā obſtrictus anno munere. Itaq̧ aliam nullā conditioné poſſū amplecti: Quid enim de decoroſius q̄ uel eſſe uel haberi leue? Nam fidem minus ſeruare hominis eſt nō iiuſti ſolum: ſed pii. At ſcio non modo reuerédiſſimus pater Cardinalis tuus id ab me factum iri nollet ſed nec etiam tu q ſpeculum es imagoq̧ & probitatis & grauitatis. Vale ex Bononia pridie Kal. ianuarias. M.cccc.xxviii.

Franciſcus philelfus Ioanni auriſpæ ſal.

d Amnas tu auriſpa conſiliū meū quod nolim eam conditioné admittereṫ quā humaniſſimus cardinalis Bononienſis Nicolaus uir ſanctiſſimus mihi ꝓponit ſcribiſq̧ futuꝝ ut me pœniteat. mei inſtituti ſi maluero florentinus q̄ magnaīo iſti prīcipi Nicolao marchioni gratificari addiſ q̧ ut mihi añ oculos ponā & Manuelé noſtrū chryſolorā doctiſſimoꝝ uiroꝝ oīum huiꝯ tépeſtatis prīcipé dum uixit: & alios nōnullos eruditos ac diſertos hoíes: quoꝝ nemo diutius potuit agere florétiæ propter uarias quorūdā īſidias: quoꝝ īuidentia terra cœlūq̧ uexaṫ. At ego tibi paucis reſpōdeo. Et oīum primū maxīas tibi & ago & habeo gratias. ꝙ am ciſſime cōſulis rebus meis: ſed qd mihi faciundū ſuades? Nū ut alicuius utilitatis gratia: ꝙ honeſtū ē negligā? An es oblitus nihil apud me minus habere ponderis q̄ rei pecuniariæ rationé? Fidé dedi reip. Florétinæ: q̄ certe inuiolate cōſtāterq̧ ſeruabo. Nec ulla patiar utilitatis ſpecie meæ initia hæc iuuéte cuiuſq̄ leuitatis noīe accuſari: Inuidentium aūt morſus animi grauitate atq̧ magnitudine me facile uitatuꝝ ſpo: Quod ſi minus mihi diu licuerit: operā dabo ut alioꝝ id culpa factū iudiceṫ non mea. Vale ex Bononia kal. ianuarias. M.cccc.xxviii.

Franciſcus philelfus Leonardo aretino ſal.

n Vlla ego in culpa ſum Leonarde aretine ꝙ ad cōſtitutū tépus ad uos nō ierim. Scis enim urbé hác nō obſideri modo ab eccleſiaſticis uiribus ſed die noctuq̧ accerrime oppugnari. Hi primo q reip. pſunt mihi abeūde nullam dabát facultatem. Qui ubi ab me multis fatigati tū præcibus tum etiā quādoq̧ conuitiis expoſtulationibuſq̧ ſūt eā ceſſere: tum legatus apoſtolicus q Martini Pōtificis maximi uice ī caſtris gerit. Dominicus capranicanus tuti itineris lr̄as peteti mihi nullo pacto ī hác dié tribuit. Itaq̧ haud ſcio qd ipſe ſim facturus. Verſor profecto ī maximis aī curis. Nec quid conſilii capturus ſim noui. Niſi fortaſſe mihi iucundū putes aſpectū quottidianū gladioꝝ ac ſæuiciæ cū aliis laqis gulæ franguntᷓ: alii obtruncātur alii ſcīduntur ī partes alii defodiuntur alii trucidanṫ. Quid pluribus Omnia humano cruore madét iure ne an iiuria nō eſt meum iudicare. Nā ī ciuitate factiōibus ſeditionibuſq̧ ardéti nihil eé: tan iiuſtum tā īpium ꝙ minus uidetur: & pietati & iuſticiæ. Hac ī re unū remediū dari poſſe ītelligo: ut publicis ueſtræ reip. lr̄is cōtédaṫ ab hoc legato apoſtolico ut me ad uos libere ac tuto ire patiaṫ. Tuū igiṫ fuerit id q̄primū curare qd̄ ſi feceris: fore certo ītelligo ut ꝓpedié iſtic mutuo colloqo & quottidiana cōſuetudine nobis īuicem uti liceat. Vale decus litteraꝝ & eloquétiæ. Meq̧ ut facis ama. ex Bononia idibus febru. M.ccccxxix.

Franciſcus philelfus Gabrieli mauro ſal.

n Ihil mihi fuit iucūdius tuis lr̄is Gabriel mi cariſſime qbus humanitatem tuā ac moꝝ ſuauitaté bonitatemq̧ īgenii ita repræſentas ut te coram aſpicere aloq & cōplecti uidear. Nō poſſū mihi nō lætari quod ſtudiis olim meis ac lucubrationibus īte adoleſcéte īſtituédo id me uideā cōſecutū: ūt florétiſſimus ſenatus tuus talé ſit uiꝝ te habiturus. q & ampliſſimæ patriæ futurus ſis ornaméto & amicis adminiculo atq̧ uoluptati. Incūbe igiṫ ꝓ uiribus teq̧ āplificādæ gloriæ totū dedecus. Non multos hīturus ē nobiliſſimus ſenatus tuus ſimilis tui Noui acrimoniā īgenii tui: noui magnitudiné aī noui cōſiliū: noui ꝓbitaté. Nihil hét tua reſp. te uno cōtinétius nihil moderatius nihil ad oīs ꝓclaras actiones aut ſplendidius aut ſtrenuū magis. Sed qd ego fruſtra ſim lōgior qui ita uidear te adhortari q̄ſi nō ꝑ te ſatis: ſis q & prouidédo &: cōſultādo & agédo nulli rei deeſſe poſſis. De fratris tuis dominici moribus quæ ſcripſiſti nō potui nō dolere. Sed tñ fer oīa moderate ætas enī fortaſis eius aī acerbitate aliqdo ad maturitatem aget. Quod ſi ſecus accidat tu te ipſo contétus eſto. Ego ꝙ ſcire oīs bene ualeo cū uniuerſa familia migraturus breui florentiā ubi honorifice & comode ſum futurus. Titū Liuiū meū cōmendo tibi. Vale ex Bonnoia pridie Kal. martias. M.cccc.xxix.

Franciſcus philelfus Leonardo arretino ſal.

f Erunt ad me tādé lr̄æ ex caſtris a legato apoſtolico qbus tuto hic ad uos ire ꝑmittiṫ. Itaq̧ ad triduū aut q̄triduū Bononia abibo. Foꝝ Corneliū uerſus: ita. n. q̄ īmolā appellaṫ libet. Nā illd̄ iter lōge tutius ē hoc tépore ꝑp hoſtiū caſtra q̄ a reliqs partibus urbi adiacét q̄ ꝙ recta Florentiam agit: Intellexi deniq̧ quid in cauſa fuerit: ꝙ hæ litteræ ante hunc diem mihi negatæ ſunt Conſpirant nonnulli ciues ac ſacerdotes quidam ex ordine Heremitarum pro Martino Pontifice maximo cōtra

hanc remp. Et qa legatus credebat certo urbe ſe potituꝝ:nolebat me hinc abire. Sed ea conſpiratio &
detecta é & de cõiuratoribus oĩbus ſuppliciũ ſumptũ. Quare legatus ſpe ſua fruſtratus ultro litteras
ad me miſit. Tu me inclitis prĩcipibus iſtis tuo more & cõmendatum & carum reddito tibiꝗ; in primis.
Vale ex Bononia pridie nonas apriles. M.ccccxxix.

Franciſcus philelfus Franciſco barbaro ſal.

X imola haſce litteras ſeptimo idus apri. ad te dedi cũ eſſem poſtridie Florentiã petiturus: quid
e enim diutius Bononiæ expectaré in tanta gladioꝝ ĩpunitate? Me plurimum miſeret illius af
flictæ urbis: quæ õni facinori omni ĩmanitati eſt diritatiꝗ; expoſita. Ibi quicqd cuiquã collibue
rit licet. Nullus eſt clementiæ: nullus cõmiſerationi locus. Quare & ſi nihil mihi metuẽdũ erat: qppe q
omnibus eſſẽ clariſſimus: tamen oĩa metuebã in tanta ciuium cæde. Spero mihi florentiæ fore ſecũda
omnia: ſiquidẽ locus erit doctrinæ te innocentiæ. Qua in urbe cũ fuero ſcribam ad te pluribus. Nunc
ex itinere prolixiori mihi eſſe nõ licuit. Vale ex Immola ſeptimo idus apriles. Mccccxxix.

Franciſcus philelfus Leonardo iuſtiniano ſal.

Ripui me tandẽ ex Bononienſi naufragio: quo tota urbs periit. Petoꝗ; florentiã: quo ſũ & ho
e norifice & pulcherimis quidẽ præmiis publice accerſitus. Itaꝗ; nõ mireris ſi ĩ preſẽtia paucis te
cũ egi: hæc enim ex itinere ſcripſi tibi. Cũ Florentiæ mihi per otium dabitur: pluribus tecũ agã
Interea tẽporis rogo te per humanitatẽ tuã perꝗ; meã in te obſeruantiam ut memineris mei: libroꝝ
que meorum q̃ diligentiſſimam curam geras. Vale ex imola. ſeptimo idus apriles. M.ccccxxix.

Franciſcus philelfus Marco lypomano philoſopho atꝗ; iurecon. ſalu.

Vod me antea tuis humaniſſimis litteris monuiſti: ut me ex bononiẽſibus fluctibus in tutũ ali
q quẽ portũ reciperem: id tandem cum primũ licuit feci proficiſcorꝗ; Florentiam: hæc enim ex
itinere ſcripſi tibi. Scio maluiſſes pro tua ſingulari erga me beniuolẽtia apud nos eſſẽ q̃ optime
de me meritos. Et idẽ ego maluiſſẽ. Quod ſi ea mãſiſſet me cõditio: cuius gratia ex Thracia ad uos ſol
uerã a uobis nunquã abiiſſem. Quo factũ eſt ut neceſſitatem ſequar non uoluntatem. Vale ex immo
la. vii. idus apriles. M.ccccxxix.

Franciſci philelfi epiſtolarum liber ſecundus:

Franciſcus philelfus Antonio Iuſco ſecretario apoſtolico ſal.

Ratulatio tua Antoni Iuſce nõ debet mihi non ꝓbatiſſima uideri: nã & uir es opti
mus & mei certe amantiſſimus: haud enĩ oblitus ſũ: & quæ mecum olim Vincentiæ
cũ eſſem conſtantinopoli nauigaturus: loquutus es: & quantam mihi beniuolenti
g am oſtendiſti. At meam rurſus erga te obſeruantiã animaduerto te memoriter me
miniſſe. Itaꝗ; maxĩas habeo tibi gratias ꝙ me tanquã in principiis animi tui inter ho
neſtiſſima amicitiæ monumẽta ſeruare uolueris. Mihi aũt nõ poſſũ nõ iure optimo
letari cũ intelligo me non fruſtra te meis õnibus ad probitatẽ actionibus perĩde at
que calcẽ propoſuiſſe ad quã dirigendi ſint õnes non bene loquendi ſolũ ſed bene uiuendi cogitatus:
ac ſtudia noſtra. Quod autẽ me ortaris: ut romanã curiam petã cum ea ſit ſola eruditionis: & eloquen
tiæ domiciliũ ad idꝗ; õne ſtudium tuũ atꝗ; operã polliceris: & conſilium probo: & adminicula tua om
nia libenter ãplector. Verũ nondum menſis præteriit: poſtquã Florentiã ueni. Quare neceſſe eſt: ut
conſtitutũ annuũ tẽpus integre abſoluã: quod ubi fecero: ſi mihi tua opera: & gratia honeſtum locum
apud pontificẽ maximum proponi intellexero: confeſtim in urbem aduolabo: Nam hic: quantũ mi
hi augurari iã uideor: inter Scyllã charibdique nauigabo. Quo fit: ut quibus: aut rubentibus malũ: aut
anchoris nauim muniã: haud facile queã hinc prouidere. At eo ingenuũ ocium malim: quã periculoſũ
negociũ: nã hæc urbs non multo minus q̃ bononia factionibus diſſidet: quin eo periculoſius: quo acu
tiora uidentur mihi hominũ ingenia & ad nocendum procliuiora. Vale ex Florentia. xiii. Kal. Maias.
Anno a Natali Chriſtiano. M.cccc.xxix.

Franciſchus philelfus Ioanni Auriſpæ ſal.

Vod ſcire cupis. nihil te cælabo. Florẽtia me plurimũ delectat. Eſt. n. urbs: cui nichil deſit: neꝗ;
q ad ædificioꝝ magnificentiã atꝗ; uenuſtatẽ: neꝗ; ad ciuiũ dignitatẽ: & amplitudinẽ. Adde: qd
uniuerſa ĩ me ciuitas ꝯuerſa ẽ. Oẽs me diligũt: honorãt oẽs ad ſũmis laudibꝰ ĩ cælũ efferũt. Meũ
nomen in ore eſt omnibus. Nec primarii ciues modo: ut me cum per urbem incedo ſed ipſe etiã nobiliſ
ſime fœminæ honorandi mei gratia locũ cædunt: Tantumꝗ; mihi deferunt: ut me pudeat tanti cul
tus. Auditores ſunt quottidie ad quadragentos: uel fortaſſis etiam amplius & hi quidẽ magna ex parte
uiri grandiores & ex ordine ſenatorio. Quod multis: õnia mihi ſecunda læta ſũt Cæteꝝ: quo me for
tunatiorẽ eſſe animaduerto eo magis mihi metuo ab inſidiis inuidentiũ. Nicolaus Nicolus & Carolus
aretinus quottidie me publice audituri adeunt una cum aliis ciuibus. Et Nicolaus quidẽ quantũ ĩ hanc
diẽ animaduertere potui: homo eſt loquatior: ſed non admodum uafer. quippe q efficiat facile ac te
mere oĩa. At Carolus. ὥσπερ στυγνῶς ὢν καὶ μισάνθρωπος: triſtis eſt ſemper ac loquitur ni
hil. Videturꝗ; monſtri quippiam intus alere. Et ſunt: q̃ mihi dicant eum cauendum eo eſſe magis: quo
magis ſilet. id enĩ non a modeſtia atꝗ; uerecũdia proficiſci: ſed ab ĩuidẽtiæ uulnere. Ego tamẽ in por

in naurigo Leornardus aũt arretinus mihi uehementer afficit̃:quẽ eo puto rerum meaꝝ ſtudioſũ magis fore:qđ aduentu p̃ſentiaq̧ mea maximo ẽ leuatus onere.Nã & Nicolaus:& Karolus:q ante aduentũ meũ illi plurimũ detrahebant:ab oĩ eiuſmodi calũnia maledictoq̧ deſtitere mea cã:ut eximat̃ deteriti qđ uidiſſent ab me Leornardũ publice:& grauiter:& ornate:& pleno ore laudatũ. Coſmus medices ut humanitatis plurimũ p̃ſefert:adiit me ꝑhumane:nec id ſemel:ſed iteꝝ atq̧ iterũ:dixitq̧ ſi q̃ mihi in re opus foret opera ſue:ne de ſe mihi deeſſem unq̃ nam ſe ſe mihi defuturũ nunquam.Pallas Stroza ſplendidiſſimus eques auratus oĩbus in rebus mihi ſꝑ adeſt:Honoriq̧ & cõmodis meis oĩbus nõ ſecuſ ſtudet:ac ſi eſſem filius.Ambroſius monachus uir diſertiſſimus:& ſi me amare uĩ plurimũ:tñ nõ põt: mihi nõ ſuſpectus eſſe. καὶ γὰρ ἐπαινοῦμ τὸν ἡμῶν ὥσ χρητὸν λεὸναρδων ἔφη ἀλ' λοηκα δαδηαλοδ τὸν ἄνδρα Quæ quidem oratio.οἰκεῖν αἰμοι δοκεῖ ἀνδρὸς καὶ ἀγαθοῦ :Haberẽ tibi ſcribere alia:& qdẽ plura q̃ nũc cõſulto p̃tereo.Tu ſi quid habes de rebus oriẽtalibus:fac ut ſciã.Theodora te ſalutat.Vale ex florẽtiæ pridie Kal.Augu.M.cccc.xxix.

Franciſcus philelfus Marco canetulo equiti aurato ac iurecõſulto ſal.

n Euidear oblitus amicitiæ nr̃æ: in illud ꝓuerbiũ incidiſſe:quo dici ſolet:Quod abeſt ab oculo id quoq̧ abeſſe corde uolui uerbis paucis te adire:q̃ ſi diligẽter cõſideraueris:iudicabis nõ abſurdũ ẽẽ cõſiliũ meũ:& ſi admonitio ẽ potius quã conſiliũ Qui enim cõſulat iuuenis uiro graui & ſapienti? Videmus tñ fieri ſæpe uſu:ut qui ludo calculoꝝ interſunt:& ſi ſpectatores ſunt:non colluſores:non nihil acutius uideant:quam hi quorum ẽ ludus.Quis.n.ignorat uehemẽtiore animi affectu plerũq̧ accidere.ut mendacio cedat ueritas honeſtaſq̧ turpitudini.Quo maiore quis dignitate pollet:eo redditur inſolẽtior:ſi minus recta utit̃ ratiõe.At prudentia quidem ẽ:qua recta ratio difinitur.Hæc uero ita ſine uirtutum moralium adminiculis eſt manca:ut uirtutes reliquæ nullæ ſine prudẽtia.Nec poteſt quiſq̃ bene uti bonis iſtis quæ uel corpis:uel fortunæ tribuunt̃:niſi uir bonus fuerit.Et quidẽ bonus nunq̃ abutatur neq̧ honoribus:neq̧ diuitiis.nec illis omnino iſtiuſmodi cõmodis. etiam ſi id facere impune quiuerit.At abſoluta uirtute qui caruerit:& cogitet ob licentiã.& dicat. & faciat ſecus oĩa:quã par ſit.Quo fieri uidemus:ut iſtiuſmodi homines & ſe tandẽ perdãt & patriã.Ego ſane mi Marce nihil huiuſmodi de te uereor:noui.n.moderationẽ aĩ tui egregiãq̧ prudẽtiã.Sed cũ mecũ memoria repeto:quæ tũ ãno ſupiore ꝑpetraui apud uos uidi tũ deĩde abſcẽs:& audiui.& audio quottidie: nõ debeo nõ metuere & tibi & tuis:ne aliqñ nimia iſta licẽtia & uobis oĩbus:& Bononienſi reipu.magnã ſit cladẽ importatura.Quid.n.ꝑ deũ imortalẽ adeo ciuili cruore ꝑfundimini. Vos nõ alienis mõ q̃q̃ nemo debet alienus duci:q ciuis ſit:ſed ne ſanguĩe qdẽ cõiunctiſſimis parcitis: qñ qdẽ eodẽ ordine habetis oẽs quos ullą uel minia animi offenſione oderitis.Offenſio aũt iſtiuſmodi omnis nõ ab æmulatiõe uirtutis q̀ caritatẽ mutuã nõ odiũ parit:ſed ꝙ tua bõa cũ uẽia dictũ uelĩ ꝑtim ab auaritia:ꝑtim ab ambitione manat.Quæ duæ pernicioſiſſimæ peſtes ĩ ciuitate iura diuina omnia humanaque peruertunt.Harum uos inquam ſtimulis agitati:per oẽm impietatẽ facinoris inter uos digladiamini.Et ita in omnẽs ueluti debacchamini:ut dictionem eccleſiaſticam ĩ truculentiam immanemque tyrannida mutaueritis.Nolite obſecro per tantam impotentiam diritatemque animorum latius ferri.Cohibete iam tandem odium recordatione ciuilis ſocietatis.Iniicite frenum iræ.Perturbationi ratio dominetur. An illud fortaſis eſtis obſiti.Mihi uindictam & ego retribuam.At illud ſaltem memineritis: hodie mihi: cras tibi.Nec enim uos latet.quãta mutabilitas ſoleat eſſe fortũæ? Quo nã clauo quo robor̃ rotã eius ita ſiſtetis:ut uobis ꝑpetua ſit futura.Quo magis aliud:blãditur:fauet:eo fallit de improuiſo magis nocetq̧ acerbius.Præterea qbus laſõ ille phæræus.aut Leon:aut Phalaris:aut Glearcus:aut Nero uel mortuus:non ẽ odio:At clementia.C.Iulii Cæſaris iuſticia Traiani:pietas Antonini:grauitas Alexãdri ſeueri in dies magis magiſq̧ laudatur.Quæ ab me fidẽtius nũc ſcripta ſũt: Marce uir clariſſime:hæc amici omnes tui quos Florẽtiæ permultos habes:& loquunt̃ & ſentiunt.Sed hæc a me pluribus fortaſſe:q̃ oportuit.Nec enini ipſe docẽdus es q & iure cõſultus:& uir ſapiẽtiſſimus docere alios conſueuiſti.Cæterum uis amoſtis &:hec ut hæc audacter ſcriberem:eſt me cohortata:que ſcio pro tua ſingulari prudẽtia in bonam partem accipies.Vale ex Florentia.iii.Nonas Decebres.Mccccxxviii.

Franciſcus philelfus Ioanni Lamelæ ſal.

q Vod fieri certior ab me queris:quid ipſe de me ſtatuerim hoc ẽ manſurus ne ſim Florẽtiæ ĩ ꝓximum ãnum.an alio cõceſſurus quid tibi reſpõdeam haud ſatis ſcio.Delectat̃ me certe urbs: delectant ciues:delectat etiã cœlũ ipſũ:quod p̃clara dexteraq̧ ingenia uim plurimã habet. Cæterum terrẽt me ciuiles diſcordiæ:quas hic non minoris:quã bononiæ uigere.& in dies ĩualeſcere magis animaduerto:At in ciuitate ſedioſa quæ quies: tranquilitas ulla cuiquã eſſe queat:quĩ eo mihi magis hic quam Bononiæ ciuiles diſcordiæ metuẽdæ ſũt.qđ Bononiẽſes tui ſibi ipſis nocẽt:ꝑegrinis ãt fauẽt omnes.At.Florẽtiæ ſecus omnia.Accedit ad hãc difficultatẽ quod mihi paratæ ſũt priuatæ: quædam illorum inſidiæ:qui uirũ hic doctũ neminẽ uellẽt quo ipſi inter luſcos ocultiſſimi uiderentur.Itaq̧ oĩno hinc mihi alio tandẽ migrãdũ ẽ ſi uelim & mihi.& rebus meis ſalubriter ẽẽ cõſultũ.Sed quoniã tẽpoꝝ eſt habenda ratio:nũc mihi uellificãdum ẽ pro uentorum flatibus Quo fit:ut in proximũ quoq̧ annũ hic futurus ſim.Vis autẽ peſtilẽtie:quod noſſe uis iã prope omnis contabuit.Vale ex florentia Kalen.

Franciſcus philelfus Ioanni auriſpæ ſal.

Ouerunt mihi riſum litteræ tuæ:quibus Maccrobium atqꝫ dionē quos cōmodato acceperas
m repetēti reſponderis eos me tibi dediſſe dono quo tēpore Cōſtantinopoli ſum ꝑfectus ad re
gē Romanorū Sigiſmundū:& ita niteris oratorie mihi ꝓbare tuū cōmentū:ut niſi iuuenis ad
modū eſſem:me putarē oblitū mei. At uereor:qm̄ ſenectutē attigeris:ne ipſe obliuioſus ſis factus:nam
ſunt qui ſenectuti imbecillitatē memoriæ aſcribant.Ego enim memoriter memini cū eſſem triremē
prope inſcenſurus:petiiſſe te ut duos illos codices ad reditū uſqꝫ meū ex panonia tuæ fidei cōmenda
rē tutius enim eos apud te futuros:quā domi.Cū uero Cōſtantinopoli reuertiſſem:tu aberas in Italia
Quod ſi poſtq̄ in Italiā redii:illos ſerius repeto:nolo ob id putes me eſſe oblitū mei. Quare te rogo:ut
eos iure poſtliminii uti ſinas.Quod tum feceris:cum liberi ad me reuerterint.Vale ex Florētia pridie
idus ſeptembres.M.cccc.xxxi.

Franciſcus philelfus Leonardo Iuſtiniano ſal.

Vm memoria mecum repeto magnitudinē atqꝫ crebritatē tuorum erga me meritoꝝ nō poſ
c ſum nō plane intelligere me carū tibi olim iucundūqꝫ fuiſſe:eſſe āt hoc tp̄e haud ſane aīaduer
to:adeo.n.me ſuſpenſum & ancipitē uſqꝫ tenet tuarū intercapedo litterarum:dum nihil oīo re
ſpōdes:ut aīum a me tuū alienū quodāmō factū exiſtimē.Quæ mea calamitas ſi forte accidiſſet: id qđ
minime oīum uelim.nullo neqꝫ errato meo nec itē tuo accidiſſe certo ſcio.ſed inuidiorū dūtaxat & ob
trectatorum malignitatē ac perfidiā in cā fuiſſe nō debeo nō exiſtimare:nā ut īquit Sophocles πρὸς
τὸν ἐγδὸν ὀδφέον δέϖι.Quare cū hi uiderent me tua ſingulari beniuolētia atqꝫ charitate palā gloria
ri.& eā ducere perinde atqꝫ cuiuſdā fœlicitatis loco:nō potuerunt hoīes ꝑditiſſimi ꝓ peſtifero ſuo ani
mi liuore nō uehemētiſſime dolere.In idqꝫ maxime elaborarunt:q̄tū uideor uidere:ut.σ μικρὸσ σὲ.
γῶ μὲγᾶλου̃σου̃.χὸρις.ἀφᾶλερὸν ϖιπᾶϖὲ λῶπὲμὲ ταγαρσου̃ μὲγαλου̃αρυ̃ ἀελρὸν
Quæ qdē inſidiæ inuidētiū q̄ta me ſollicitudine atqꝫ moleſtia affecerint:potuiſti ex aliis nōnullis ſupe
rioribus noſtris litteris liq̄do pſpicere.Quod aūt hoc tp̄e aliud ad te ſcribā.hēo nihil niſi ut te rogē:at
que obſter:ne obtrectatoribus:& maliuolis aures patefacias:ſed illū me & ēe:& ꝑpetuo futurū erga te
Philelfū arbitreris:q nulla unq̄ aī gratitudine didiſcit a quoq̄ ſuperari.Nā qualis in te ſemꝑ fuerim:iam
pridē & ꝑfectū habes & cognitū.Vale ex florētia nonis Ianuariis.M.cccc.xxxi.

Franciſcus philelfus Ioanni Lamolæ ſal.

E te aut alios quos huc deſcendi gr̄a uenturos ſignificas ancipites teneā:ad ꝓximū mēſem iu
n liū maximo cū totius huius ciuitatis cōſenſu ac ſtudio cōductus ſum p̄mio aureum tercētorum
quiaquagenorum in ſingulos annos pro toto trienio:cuius quidē ſtatuti tp̄is initiū ē q̄nto de
cimo Klendas nouēbres.Quod tp̄is curriculum:faciat optimus maximus.ut cū minima inuidorum ſ
me moleſtia liceat percurrer̄. Vale ex Florentia Kal. Auguſtis.M.cccc.xxxi.

Franciſcus philelfus Nicolao Arcimboldo iurecōſulto ſal.

X qua die te bononiæ primum uidi.cum legatus p̄ſtantiſſimi Mediolanēſium Ducis Philippi
e Mariæ illac iter faceres:tanta me tibi beniuolētia deuinxiſti:ut oīa mea tua cā facturū libēter
ultroqꝫ receperim.Et tu itē cōtra mihi oīa tua ſtudia:& officia es pollicitus Itaqꝫ tempus obtu
lit:ut ipſe anteuertam:cum anteuerti libentius uellem:quippe q̄ honeſta in opera tua opeqꝫ ut ueli Qui
meas tibi lr̄as reddidit iuuenis eſt Senenſis Aeneas Siluius nomine honeſta natus familia mihiqꝫ cariſ
ſimus nō ſolū q̄ annos duos meus auditor fuit:ſed etiam q̄ ad īgenii acrimoniā dicēdiqꝫ leporē attinet
moribus eſt & urbāis & cultis:Cupiditate autē dictus uiſēdi Mediolani ad uos uenit.Quid multis.Ho
minē tibi tāto ſtudio cōmēdo ut maiore nequeā.Quicq̄d in hūc uel officii:uel opis contuleris.ī me ip
ſum collatū exiſtimabo:Ad hortationē aūt illā tuā neqꝫ ſum oblitus nec obliuiſcar q̄dē. Quin hac ipſa
de re:meus Aeneas iſte tecū uerbis meis q̄dā cōmētabit̄.Vale.ex Florēta Nonis nouēbri. Mccccxxxi.

Franciſcus philelfus Antonio Panormitæ ſalu.

Go mi Antoni mallē iſtic eſſe:ubi quietior mihi:ut exiſtimo:uita offerret̄:q̄ Florētiæ:ubi oīa
e ſunt tumultuaria:plenaqꝫ inuidiæ. Ad qđ aī cōſiliū cū multi me hortāt̄ : tū Guarynus noſter ī
primis. Sunt mihi Mediolani amici nōnulli:ſed Guarnerius Caſtellio. & Nicolaus arcimbol
dus & Aloyſius crotus oīum primi. Cum iſtis igit̄ uelim de re mea aliq̄d cōmenteris:& q̄ ipſi hāc in ſē
tentiā dixerint ad me & q̄primum.& q̄ diligētiſſime ꝑferendū cura.Nā ſi honeſta mihi cōditio fuerit
oblate nō detractabo.Vale ex Florētia.iii.idus Iulias.M.cccc.xxii.

Franciſcus philelfus Nicolao Cardinali Bononienſi ſalu.

Homas Sarzanenſis uir perhumanus & eruditus amplitudinis tuæ ſecretarius pater clemen
t tiſſime tuo nomīe lr̄as ad me dedit:q̄bus qđ mihi erat ſolet:ut aiunt clarius nō amice minus q̄
eloquēter oñdis:quanta ſit tua erga me charitas:deinde monuit ut tibi ſignificarē:q̄ me Flore
tia delectar.Præterea ſi qua in re tua opera opeqꝫ mihi uti uelim ſcriptorio calamo nō parcā. Te enim
paratū ſemꝑ fore:nt mihi benefacias.Et habeo tibi & ago immortales gr̄as pater humaniſſime:quod
qua die primū Bononiæ me uidiſti:ac tuā excepiſti in clientelā:te mihi patronū ſemꝑ: te patrem:te be
neficium præſtiteris:& id quidē nullis meis de te meritis:ſed ſola tua māſuetudine atqꝫ benignitate.
imitatus tu ſane eū:cuius crucē ꝓ ſigno geris.chriſtū optimū maximū.q ut cunctis mortalibus benefa
ceret ſibi ipſi non pepercerit.Nunc ad ea:quæ uerbis tuis mihi Thomas tuus ſcripſit: & de Florentia

primum. Quem florentia minus delectarit.is certe nulla bonitate floret.eſt enim eiuſmodi urbs florentia.cui tanq̄ pandoræ cuidã dii oẽs ut ad poetas redeã.ſinguli bona ſingula dona dederĩt. Nihil.n. huic urbi deeſt quod ad humanã accedat fœlicitatẽ.Cæteꝝ inter roſas etiã ſunt ſpinæ.& in terra nihil eſt tã ex oĩ parte ꝑfectũ.qđ nõ aliqd hẽat qđ offendit.Equidẽ uniuerſæ ciuitati ſũ cariſſimus.Meqꝫ uiri oẽs boni ac p̄ſtantiſſimi ciues & colunt & faciũt plurimi:Nec ẽ mihi apud florentinos optandũ quicquã quod ſperare nõ liceat uix primarii ipſi ciues in rebus etiã maximis plus hñt auctoritatis quã ipſe ego.Omnes mihi gratificari ſtudent obſequuntur omnes.Nihil ab me neqꝫ mea:nec amicorum cã fruſtra petitur.Cæteꝝ quo magis ualeo apđ florẽtinos uel auctoritate uel gratia eo magis mihi cauendum eſt ne quid magni mali inuidia mihi aliquando pariat.Sũt enim aliq fucati litteris quos mea præſentia iccirco plurimum turbat quod ſperent.ſi ipſe abeſſem ſeſe in maiore aliquo p̄cio futuros. Itaqꝫ dignitati meæ clã ſemꝑ inſidiantur .Qui & ſi mihi nihil obeſſe poſſunt metuendum ẽ tamen. Nã ingenia florentina acerrima ſunt & in omnẽ partẽ ſtrenua.Quid multis niſi adhuc in proximũ annũ publico docendi quidẽ muneri eſſem obſtrictus.opera dareo oĩo tĩ inuidiæ cæderẽ & in aliquẽ tutiorem portũ ex huiuſmodi fluctibus me reciperem.Nã quãquã uniuerſa me florentina reſpu.& diligit plurimum.& facit maximi ea tñ eſt hoĩum natura:ut nõ minus pauci atqꝫ imbecili nocere poſſint:quã uniuerſa manus potentiorum prodeſſe cuiquã.Miſerentur ſane omnes. & permoleſte ferũt ſi cui bono uiro inferatur iniuria. Succurrit aũt nemo:nec id de peregrinis ſolũ uſu uenit : ſed de ipſis etiã præſtantioribus ciuibus. Sunt qui ſiccarios parauerint : per quos nicholaum guazanum uirũ primarium in repu.interimerent.Detectis inſidiis non mõ nullũ de his ſupplicium ſumptum eſt: qui ſicarios inſtruxerũt:ſed tentatum potius ut nicholaus ipſe flecteretur:q & uir grauiſſimus eſſet & in repu.potentiſſimus nam ſicarii feruntur inſtructi a duobus ſoderinis fratribus nicolao ac Thoma iuuenibꝫ ꝓtẽtis & audacibꝫ:quoꝝ pr̄ fuerat:ut uulgo dr̄:machiatore & auctor̄ ip̄o nicholao. publico iudicio obtruncatus quoniã eſſet inſimulatus iniiſſe conſilium neſcio quod aduerſus remp.Qui ergo ipſe minus mihi metuendum putem qui & iuuenis ſim.& peregrinus.& nullarum uirium cum uideam uiꝝ tãtis fretum clientelis tantis opibus tantis factionibus in ultimum ꝓpe ꝑiculum adductum : quoniam aduerſus fontis cãm ꝑſequeret̃.Nã alterius factionis princeps dicit̃ Coſmus medices uir ut ſcis florẽtinoꝝ omnium pecunioſiſſimus.Eoqꝫ mihi res uidet̃ ꝑmutua animoꝝ odia irritamentaqꝫ ꝓceſſiſſe.ut nobiliſſima hæc ciuitas non admodũ longe abeſſe poſſit in tãtis ꝓcellis ac fluctibus a triſti & miſerabili naufragio. Accedit ad hãc mali ſuſpitionem:quod hi qui liuore me atqꝫ odio inſequunt̃ ipſius Coſmi utunt̃ ueluti patrocinio. At Coſmus quãq̄ uidet̃ amãtiſſimus mei:eiuſmodi tñ uiꝝ eſſe animaduerto:qui & ſimulet & diſſimulet oĩa.Eſtqꝫ uſqꝫ adeo taciturnus ut ne intimis quidem familiaribus ac domeſticis queat intelligi. At Laurentius huius fr̄ ingenio eſt & aꝑto:& leui:cui Coſmus & ſi uir eſt grauiſſimus.tñ ut audio nequaq̄ audet aduerſari.Ego ãt neutrã pendeo in ꝑtem. Aeque omnibus morem genero.Illudqꝫ Ciceronis ſtudioſiſſime tueor.non optere ꝑegrinum in aliena republica eſſe curioſum. Cæteꝝ quoniã in naui obnoxia naufragio nemo poteſt tuto nauigar̃.ego hinc quã libentiſſime abfuerim.Duo in italia loca ſũt quoꝝ alterutrũ nõ iuitus optarẽ . Mediolanum & Romanã curiã.ſiue.n.apud pontificem maximum.ſiue apud inclitum ducem Philippũ Mariã honeſtu mihi daret̃ locus:eum non modo non reiicerẽ.ſed cæteris omnibus iucundiſſime preferrem : atque amplecterer. Tenes tu pr̄ reuerendiſſime & ſtudia mea omnia.& conſilium & uoluntatem . Quatũ mihi ꝓdeſſe poſſis.non ſum ignarus. Quantum etiã uelis iãpridem exꝑtus ſum.Quæ cũ ita ſint.clementiã tuã rogo etiã atqꝫ etiã.oroqꝫ ut huic meo deſyderio conſulas. Quicquid ipſe de me ſtatueris indubidato ꝑſequar.Opãqꝫ dabo ut tua de me opinio te nunq̄ fallat.nã neqꝫ fidei unquã deero . neqꝫ induſtriæ.neqꝫ diligentiæ. Valeat quãdiutiſſime integritas ſanctimoniaqꝫ tua pater clementiſſime.tibiqꝫ certo ꝑſuade me ita eẽ ĩ poteſtate tua.ut omnia de me tibi polliceri quæas.ex florẽtia.x.Kal.octobres.anno a natali chriſtiano.M.cccc.xxxii

Fraciſcus philelphus Thomæ Sarzanenſi ſal.

e T tuis me humaniſſimis monuiſti litteris.ſcripſi ad reuerendiſſimũ cõem patrẽ Cardinalẽ tuũ imo meũ.imo.nr̃m quæcũqꝫ honeſte tutoqꝫ ſcribi a me poterãt.Sed tecũ loq̄r aptius.q̄ tu ꝓ nr̃a uetere ſũmaqꝫ aĩcitia ita accipies tractabiſqꝫ ut magis ĩ rẽ meã cõducturã iudicabis.nemo florẽtiæ fuit unq̄ ut publice oẽs p̄dicãt ĩ quo uno ita ut ĩ me uniuerſa ciuitas cõgeſceret.Oĩum ĩ me oculi & ſermões cõuerſi ſũt oẽs me magni ducũt oẽs laudibꝫ tollũt ad cœlum Nẽo ẽ neqꝫ ex p̄ſtãtioribꝫ ciuibꝫ.neqꝫ ex ip̄a plebe q nõ mihi glorificet̃ oĩa. At ip̄e quo uideor beatior.eo mihi metuo magis.Quod ut mihi accidat.duo ſũt ĩ cã tũ ip̄a iter ſe ciuiũ ſeditio.quæ & maxima ẽ.& ꝑiculoſiſſima.ut ex meis ad Cardinalẽ lr̃is potuiſti ĩtelligere.tũ inita ĩuidoꝝ aduerſus me cõiuratio.nicholaũ nicolũ noſti.hic loq̄cior ẽ.& leuior. At Karolus arretinus ut eſt uerſuto ocultoqꝫ ĩgenio.& eo plane.ĩprobo.ita mihi clã maxĩe inimicus.Is apud medices plurimũ põt. Vereorqꝫ:ne illos obtrectatiõibꝫ ſuis & maledictis aduerſus me exulcerarit.Idqꝫ ut credã.plurimæ ſunt cõiecturæ.Quare mihi tutum non eſt inter huiuſmodi uerſari inſidias proinde cardinalem hortare.ut quã celerime poteſt.conſulat rebus meis. Tu rem paucis tenes. Vale ex florentia Kal.octob.M.ccccxxxii.

Franciſcus philelphus Ioanni auriſpæ ſal.

ille & firmus ſane & perpetuuſ eſſe conſueuit:quē tū probitatis egregiū æquitatiſq; exēplū peperit:tū peragrata placabilitas animi munificentiaq; munierit. Quis illud alcamenis dictum non iure lauda-rit qui cum a quodam rogaretur quoniā pacto regnum optime quis ſeruauerit:ſi multi ait lucrum nō fecerit. Nā neq; certe magni eſt animi admirari diuitias:ſed ſūmi potius uiri ē oīa quæ uel corpori uel fortunæ ſubiecta ſunt īfra ſe ducere. Animus.n.nobis diuinus ē ideq; ſempiternuſ. cœtera uero mortalia quæq; ſunt & ad breue tēporis curiculū duratura. Rationi ſemper nō cupiditati parēdū eſt illa.n. oſtēdit īprimis quātū nos reliqs aīantib; antecelim;. Nihil recte geri poteſt:qđ cupiditatis geratur ductu.is ſolus ī magnis uiris habēd; ē q qđ deceat qđ oporteat facit. Quod ſi qs a me queſierit:qd facere oporteat bonū pricipē:facile cōſtāterq; reſpōderim.nō ꝙ temere uulgiſ ſolet:& amiciſ benefacere & malefacere inimicis:nā id tyrānorū ē propriū:ſed qđ prudētiſſime Ariſtotille lacedemonius:qđ ſapiētiſſimus ſocrates aliquādo cōſueuit tū amicis benefacere.tū inimicos reddere amicos buſiris. Ariſtotimus:Phalaris nō amicis ſed inimicis ſoliti ſunt malefacere. At iſtos iſtorūq; oīs ſimiles iter ipſos īmaniſq; tyrānos reponimus. Auguſtus uero & C.Iuliuſ cæſar cæteriq; huiuſmodi.q ī amicos benigni & in ipſos inimicos clemētiſſimi extitiſſent.diuinos honores meruere.nō ne chriſtus ieſus hūani redēptor generis etiā pro his orauit:a quibus traditus morti eſſet. Quibus certe ipſius uel rationib; uel exēplis & ſi facile adducebar nihil de te tali ac tāto principe aduerſus meos tholētinatis uerēdū eē:qđ a ſapientia & grauitate qđ a iuſticia & æquitate:quod a moderatione & manſuetudine.qđ ab aīo excelſo ac benificio alienū fuerit.meas tamē ptes eē cēſui:ut & pro mea in te fide:& pro ea:quam patriæ charitatē debeo:qd tibi optimū factu exiſtimarē.quādoqdē preſens corāq; nō poterant litteris ſaltem oſtēderē:ſic.n.nō mihi mens fuerat:ſed ut neceſſitas atq; tēpus tulit.& uiſere te quodāmō ac tecū loqſum uiſus. Tu uelim quæq; ab me dicta ſunt ī bonā ptē dicta iterpræteris.nō.n.me tua min;ꝙ patriæ cā.ut hæc tā familiariter ad te ſcriberē.hortata eſt.nā & amo te unice.& delector mirifice tuis laudib; quas ne qua nō dicā īfamiæ ſed ne ſuſpitionis qdē labe pollui patiare.ſūmis precib; abſte te peto. Vale princeps florētiſſime.& ſi quid in me eſſe animaduerteris qđ uel uſui tibi aliquādo uel uoluptati futurū putes.id oē tibi deditū deuotūq; intellige ex ſena pridie nonas octobres.M.cccc.xxviii.

Franciſcus philelphus Leonardo iuſtiniano ſalutem.

Gnoſce breuitati litterarū mearū nā.repētia tabellarii abitio nō eſt paſſa ut tecū lōgior fuerim. Quod āt ad rē attinet.ut uera tibi renunciata ſunt de mea ad philippū ducē abitione: nō.n.ſenæ ſine piculo eē poſſū pp ſicarios florētinos qui nulla mea culpa meæ uitæ īſidiantur. Verū anteaq̄ pficiſcar Mediolanū ſū Bononiæ cōpluſculos menſis acturus. inde ad te dabo & crebriores & lōgiores litteras. Vale ex ſena idibus octobribus.M.cccc.xxxviii.

Frāciſcus philelphus Catoni ſacco iureconſulto & oratori ſal.

Eddite mihi ſunt litteræ tuæ Cato mi dilectiſſime:nō ſenæ ſed Bononie quo uenerā ad xviii kal.Februarias. Vt maturem ad uos aduentum meum non eſt in me ſed in principe iſto noſtro.qui ſi fecerit ut id mihi facere liceat per bononienſis.quibus obſtrictus ſum ad auguſtū uſq; continuo te uidebo. Vale ex bononia idibus februariis.M.cccc.xxxix.

Franciſcus philelphus Aeneæ ſiluio ſal.

T bene ualere te.& ſecundiorem tibi aſpirare fortunā letor maiorē īmodum. Quod āt ſcire cupis quid in cā fuerit ut relicta patria tua Sena ubi & pacatiſſime agebā & cōmode. iter diſcordiaram bononienſium digladiationes me receperim:Dicā tibi. Qualis quantoſq; iuidentiæ æſtus Florentie paterer præſens ipſe olim corāq; uidiſti. At ludus erat qđ p id tpis patiebar incōmodum ad eas erumnas quas quaſi alcides quidam perfert poſtea ſum coactus. Nam poſtea quā nulla aut iuris aut æqui ſimulatione perditiſſimorum hominum rabies nocere mihi potuiſſet.ad arma cōcurium eſt:paratoq; ſicario ære nō paruo:mane cum in publicam illā.quā noſti:academiā docendi gratia pgerē:ex occultis inſidiis in me nihil tale neque cauētē neq; cogitātē īpet; factus eſt Erat ſicari; togatus Florentini mercatoris more:ne poſſet agnoſci.qui educto repente longiore gladio: qui toga tegebatur:cuſpidem mihi direxit impectus. Trāiſodiſſetq; me oīno:niſi dextera manu facto pugno ī eius pectus illico magna ui irruiſſem itaq; a propoſito loco ictus ille aberans in ſiniſtrum brachiū me percuſſit omni illeſum uulnere. Elanguerat eni ictus:quoniam ille a me reiectus pugno paululū eſſet amotus. Qui rurſus ſublato gladio:quo me acie feriret in caput:in faciē me pcuſſit. Qui fuerit ſicariuſ notū ē:a quibus aūt cōductus & ſi nihil habet certi īfamia tamē ī medices reperit & Coſmū:quoniam nō ſolū eius factio mihi ſemper aduerſaretur:ſed ēt Laurētius frater eius apte multa aduerſus me ageret. Paucis poſt menſibus ob ciuilis diſcordias idem Coſmus in carcerē primo coniectus eſt. dein relegatus ad uenetos ſine alia prorſus ulla ciuium offenſione. Et ita ciuiles diſcordie tātiſper geuere.donec in poſtremū annū iis pecunia corruptis q ſūmæ reipublice præerant. Coſmus in urbē reuocatur: Tū iura diuina oīa humanaq; cōfunduntur. Optimates oēs alii relegantur alii proſcribuntur. Hinc direptiones:latrocinia.cedeſq; ſequuntur. Quæ ipſe intuens:animaduertenſq; quāto cū piculo in tanto Florentiæ naufragio forē:qui antea in ſumma:ut ita dixerim:malachia naufragus extitiſſem:ſubduxi me & ab iminētib; tātorū fluctuū uorticib; ī ſenēſiſ tue reip.tāq ī portū aliq; maxīe oportunū duolaui

Vod te mihi tã ſubmiſſe p litteras cõmẽdaris:tibiq; ut ignoſcerẽ:petieris:minime opus erat
nec.n.te latet æquanimitas mea:& q̃ ferre pfacile cõſueui hominũ iniurias.pſerti eoꝝ q ſuæ
q nõ ſũt ſpõtis Ego idẽ erga te ſum futurus:quẽ es iã pridẽ ſæpenumero expertus. hoc ẽ & hũa
nus:& liberalis.Quare quocũq; in officio mea opera uti uolueris:ſenties eam tibi nuſq̃ defuturã.tu ſi
potes aliqñ tecũ habita atq; reſpice.Vale ex florentia.xv.kal.Maias.M.cccc.xxxiii.

Franciſcus philelfus Cicio Romano apoſtolico ſecretario ſal.

Vam mihi ſpẽ iamp ridẽ in urbe Roma corã recepiſti.ut eã mihi pducas ad finem:te etiã ro-
q go.Nũquã mihi crede.intermorietᷣ apud me officiũ tuum.Noui bonitatem animi tui : noui ĩ
tegritatẽ.benignitatẽ pſens expertus ſum Scio nõ falles opinionẽ de te meã:Reliquũ ẽ ut ,cæ
pta perficias.Vale ex florentia pridie Kal.Maias.M.cccc.xxxiii.

Franciſcus philelphus Coſmo medici ſal:

Mnium illud eẽ hominũ genus arbitor Coſme medices:quoꝝ artibus atq; dolis labefactatur
o ac ſoluitᷣ iucundiſſimũ humanæ beniuolẽtiæ &amicitiæ uinculũ.Nã ſi ex oĩbus aĩalibus hõ ad
ſocietatũ maxime natus ẽ:quis illũ nõ putet ab omni naturæ inſtituto humanitateq; alienum
q aĩorum caritate cõiũctos qua ſine ſocietas eẽ nulla poteſt diiũgere ſeparareq; conatᷣ . Cũprimũ flo-
rẽtiã ueni nõ expectaſti tu tãtis opibus.tanta amplitudine uir:ut te & iuuenis & peregrinus. & paucis
admodũ cognitus adirẽ prius:ut par eẽ cenſebã.id q; facere ĩſtituerã:ſed ãte uertẽs ,p tua ſingulari mo
deſtia pbenigne me adiiſti:nullumq; prætermiſiſti munus neq; benificẽtiſſimi uiri.Ego itẽ cõtra.quic
quid me erat uel obſeruãtiæ uel ſtudii:id omne detuli tibi.Neq; ſum ulla ĩ re paſſus unquam deſydera
ri abs te officiũ meum.Id certe probant cũ alia pmulta mi erga te beniuolẽtiſſimi aĩ documẽta tũ ple
raq; ſcripta mea.qbus clariſſimũ nomẽ tuũ ĩmortalitati apud poſteros cõmẽdaui.Quod.n.maius mu
nus ,pdire in te potuerit pſeuerauit ſp æquis ut ita dixerim lancibus citro ultroq; beniuolẽtia nr̃a do-
nec ob peſtilentiæ uim qua uniuerſa hæc ciuitas cœperat laborare . Veronã tuende ualitudinis gratia
cum tota familia cõcæſſiſti. Vtinam ea omnis morbi contagio florentiæ muris tanquã labyrinto quo
dam ſeſe occluſiſſet neq; longius peſtiferum uirus ſuum emiſiſſet.Sed longe ſecus uidere uidear acci-
diſſe.Duo.n.te ſunt ſecuti quoꝝ animus oĩ ẽ peſtilentia peſtilentior.Nicolaus Nicolus.& karolus are
tinus. Hoꝝ tu conſuetudine uſus minus tibi cauens.ea es peſtiferi morbi contagione uſq;adeo inter-
ceptus:ut iã tuæ ſpontis haud eẽ uidearis.ſed perinde atq; in ptãte poſitus aliena.ea ſi minus facias : ut
aſſentiaris oĩa quæ aſſentatores ſeuiſſimi:ac facinoroſiſſimi nebulones uoluerunt. An es oblitus Coſ
me medices.quæ mihi olim reſpõderis ante tuã in urbẽ Veronã ,pfectionẽ:quo tempore apud te que
rerer & de Nicolao Nicolo & de Karolo aretino:qđ mihi clã detraherẽt.qđ multa aduerſus me cõfli-
gerent:qđ nihil aliud ſtuderent:nihil molirentur accuratius quã mihi incõmodare atq; nomẽ obſcu-
rare meũ. At ea tu ſane leniter reſpondiſti atq; ſubridens.nõ oportere inquiens mirari me:nec egræ
ferre Nicolai Nicoli dectrationẽ:eo enĩ eẽ hoĩem ĩgenio ut neminẽ doctum uirũ reliquat ĩtactũ mor
dacitate ſua.quiq; ne ſoli quidẽ ipſi parceret:utpote qui & Manuelẽ Chryſoloram ſapientẽ & ſummũ
illũ uiꝝ barbam pediculoſam adhuc ſp nominet:& Ambroſiũ monachũ:cui magis affectus ẽ:q̃ ,pprie
animæ:attonitũ p cõtumeliã uocet.in Leonardũ autẽ arretinũ qualẽ ſe præſtiterit:ipſius Leonardi in
eã inuectiua teſtimonio ẽ.Quid.n.cõmemorẽ aut Guarynũ.aut poggiũ aut Auriſpã quos quottidiæ
maledictis inſequitᷣ.Quo qs doctior ẽ:aut eloquẽtior aut eruditior aut melior uir:eo magis Nicolai cõ
uitiis & opprobriis ẽ obnoxius.Quare tibi ſubdidiſti nõ mõ nõ ẽ dolendũ ſed letandũ potius:qđ in ni
colai maledicẽtiã incideris.nã quanto is te magis uituperabit:tanto apud grauis illuſtriſq; uiros lauda-
bilior ſis futurus.De karolo autẽ quod expoſtulas nolẽ tibi materiã expoſtulandi datã:idq; magis eius
quam tua cauſa.Nã ut tibi ille nihil obeſſe poſſit.cũ nullã in ciuitate auctoritatẽ habeat:ita ſibi plurimũ
nocuerit ſi Nicolai ueſtigia imitabitur.Hæc tu mecum familiariter & perhumane locutus es . Meque
es hortatus.ut omni in re & te:& tuis rebus omnibuſq; non ſecus atq; mei uterer.Te enim omni in re
ſp adfuturum mihi.id quod tu certe facere nunquã deſtitiſti:ante eam ſcilicet.quam modo dicebã ue-
ronenſẽ ,pfectionẽ.Te uero abſente ab urbe :ſum omnia in republica quæ uolui & facile:& honorifi-
ce conſecutus:Vbi autem florentiam reuertiſti iidem Nicolaus & Karolus maiore quadam audacia ad
uerſus me agere ſunt aggreſſi.Nã tuoꝝ & clientiũ & neceſſarioꝝ muniti factione:tm̃ efficere potue-
runt:ut publicã doctorũ omnium ſalaria diminuerẽtur:opinati hi ſane:ſi mihi quoq; ex publicã merce
de ſubtraheretur:fore:ut ipſe neceſſario cogeres abire florentia:ut qui ſine magno ſalario uir:qui par-
cere pecunie.nunquã didiſcerim:florentiæ ,p dignitate uiuere nullo pacto poſſem.At hic uidere tu coſ
me pſpicue potuiſti:q̃ uniuerſa ciuitas me diligeret.Diminutionẽ illam conſtitutæ pecuniæ doctores
omnes tuorum opera aſſẽſi ſunt:ſiue id arte: ſceu uero fuerit factũ.Solus ipſe rei indignitatẽ nõ admi
ſi.Qui mihi incõmodaſſe arbitrabantur:læti atq; exultantes p urbẽ ferebantᷣ:putabant homines ſtul
tiſſimi noto ſe potitos neſcientes eẽ uirtutẽ deniq; apud omnes uenerabilem:& eam eſſe uim eloquẽ
tiæ quæ in liberis ciuitatibus plurimum ſemper ualeat.Nondum ſecundus præterierat menſis:ex quo
p dominos & collegia:conuocatis:doctoribus præmia fuerant diminuta:quum ipſe ueni in ſenatum :
uſi quum pro re mea orationem habuiſſem & moderatã & ſimplicem:conſurexere nonnulli familia
res:& amici mei & qdẽ ẽt ſanguine coniuncti:in quibus erat iulianus medices. Auerardi patruelis tui

filius.Hi ſane omnes aperto marte contra poſtulata mea perorarunt:quantum potuerunt acrius ma-
giſq; appoſitæ Tum ego coactus ea neceſſitate.quam mihi res atq; ratio afferebat:nulla item circuiti-
one uſus:ita egi cauſam meam ut non modo qui erant pro repu.& decoro:ſed tui etiam omnes ꝑ me
occulta ſuffragia rediderint.Nam cum omnes in eo ordine ſint ſeptem ac triginta in reddendis ſuffra-
giis:pro mea cauſa fabæ nigræ quattuor & triginta ſunt repertæ.Qui quidem bene ſentientium ani-
mis ac fauor & ſi mihi fuit honorificus.cauſam tamen præſtitit inimicis:ut ſe magis ad nocendum ex-
citarent:non multo enim poſtea ambiendo:quærendo incuſando:monendo.adhortando per omne
humillimæ ſubmiſſionis munus tantum ſibi apud tuos ſtudium uendicarunt:ut ſimulatione utilitatis
publicæ:uiri quattuor ut ſcis declarati fuerint quibus præcipuum ius eſt permiſſum ad moderandam
publicam omnem impenſam Hi uero omnium primum ſalaria cuiuſq; litteraturæ & diſciplinæ ut ré
inutilem & indignam omnino abrogarunt.cum dicerent non eſſe tempus diſcendi ſed belli geren-
di.Quæ quidem res & ſi omnibus bonis ciuibus uiſa é indigna.tamen quia animaduerterent eá pro-
bari atq; laudari a tuis omnibus.quieſcebant etiam ipſi ne in tuenda reipu.dignitate.aliquid paterent
indignum.Solus hic philelfus in tam florenti:in tam magnifica urbe inuentus é qui cauſam non publi-
cam minus quam priuatam ac ſuam & ſtrenue amplecteretur & fortiter. Nam prouocatione uſus
ad ſapientes ciuitatis:qui uocantur:abrogatio ea omnis ſapientibus ipſis ꝑ uiſitata a priſcis uſq; annis
conſuetudine demandatur publico decreto. At ii ut erant uiri grauiſſimi atq; optimi re mature & q̃ di-
ligentiſſime me cognita quod quattuor illi uiri de impenſa ſtudii litterarum diſciplinarumq; liberaliũ
abrogarát uanum eſſe atq; fatuum decernentes non me ſolum:qui procraram ſed etiam reliquos do-
ctores omnis priſtinæ dignitati atq; emolumentis cum ingenti totius ciuitatis læticia ac plauſu reſti-
tuerunt.Tum inuidentium animi ardentioribus irarum ignibus inflamati:non clam ut antea.ſed palá
& tanq̃ aperto marte in aciem prodeuntes dictitare minitariq; cœperunt nõ oportere poſtac uti ma-
giſtratuum adminiculis aut alicuius obtentu iuris:ſed armis potius & cruore:cum ſubderent turpe eé
principem ciuitatis ab homine peregrino totiens ſuperari:At quem uocát illi principem ciuitatis coſ-
me medices:ſi te unum illi non uocant:quem alium poſſint:intelligo neminem. Nam & uiri nobiles
cæteri ſemper mihi fauerunt.ac fauent & populus uniuerſus me plurimum diligit.Tui uero ſi per te li-
cuerit:non modo mihi non ſint aduerſi:ſed maxime omnium propitii:id quod ex ocultis ſuffragiis qñ-
q; patuit.Quod ferrum aũtem cruoremq; minentur nulla ratione adduci poſſum:ut credam te paſſu-
rum:ut quiſquam potentia tua frœtus tantum ſcelus:tantum facinus audeat machinari.Nam ſine cõ-
ſenſu tuo pugna ſit aquile a gracculis inferenda:Non enim iſtos pluris facturus ſim quam pygmeos.
Hercules ad hæc certe uelim tecum animo uolutes:quid in Nicolao & Carolo præcipuum uides q̃ ꝓ-
pter abſte mihi præferendi ſunt.Num ingenium:num doctrina:num eloquentia:num morum elegá-
tia:num uitæ integritas Quod ſi non ita frequento ædes tuas:ut iſti quottidie faciunt.id occupationi-
bus meis dato:Scis enim publico docédi muneri ſatis me facere oportere.Præterea pudor uitæ para-
ſitum me eſſe non ſinit.Non blandiri:non adulari:non aſſentari unquã didiſci.Si quid me uelis facere
tua cauſa modo me feceris de tua uoluntate certiorem factum puta.Nihil profecto fruſtra iuſſeris.&
priuſq̃ ueniſſem Florentiam.diligebam te plurimũ.Et florentiam poſteaq̃ ueni in hanc uſq; diem nul-
lũ prætermiſi unquã officiũ amoris ſummi erga te mei.itaq; rogo te atq; obſecro.ne patiaris cuiuſq̃ i-
uidétiam plus apud te ualere:quam meam in te fidem & obſeruantiam. Vale florentiæ Ex edibus no-
ſtris.Kal.Maias.M:cccc.xxxiii:

Franciſcus philelfus Ambroſio monacho ſal.

E re mea te multũ habuiſſe ſermoné cũ uiro clariſſimo Coſmo medice:& cũ de me amiciſſi-
d me ſentire uæhementer gaudeo p̄ſertim cũ tibi ut ſcribis:ſanctiſſime receperit:mihi non mõ
nõ eé formidádũ mali qcq̃:ſed ne cauédũ qdé.Nõ enim poterá ſubuereri:ne qd aduerſus me
inſidiaꝝ íſtrueret.Verum miror:quid Laurentius Coſmi frater quotiens in me incidit ſp obliqua fa-
cie: ſalutatuſque a me reſpondet omnino nihil.Sed quoniam Coſmi fide debet mihi certius eſſe nihil
aliorum mores feram equo animo:De Diogenis autem Laertii uerſibus quod perturbare expoſtu-
las:ne mihi ſuccenſeas rogo.Nam partim occupationibus meis partim animi moleſtia ob continuas i-
uidoꝝ in me íſidias:factus é:ut uerſus illos latinos facere:ut iuſſeras.diſtulerim in hanc diem.Sed ge-
rá ꝓfecto moré uoluntati tuæ:idq; propediem.Diodorum ſiculũ ad te dedi. Vale Florétiæ.Ex edibus
noſtris.vi:nonas Maias.M.cccc.xxxxiii.

Franciſcus philelfus Bornio ſalæ iureconſulto ſal:

T te & uniuerſam familiá tuá ímo noſtrá ualere ꝓbelle:libenter accipio.atq; Deũ oro ut ita q̃
e diutiſſime habeas.De me auté quod ſcire cupis:in fretu nauigo ſiculo inter ancipites æſtuan-
teſq; ꝓcellas:& turbulentiſſimos fluctus.Exiſtimará Bononiá ſolá ciuilibus factionibus diſſi-
dere.Sed florentia lõge magis diſcordiis & ſeditiõibus feruet Utiná huc aut ueniſſem nũquá aut abire
liceret ꝓ dignitate.Sed nautrũ mihi integrũ eé uideo.Nuncius mihi fuit impediméto quo minus tibi
potuerí oía explicare.ignoſce:ac Vale ex florentia.v.nonas Maias.M.cccc.xxxiii.

Franciſcus philelfus Franciſco barbaro ſaluté

a Ccepiſſe te mihi nõ cõmode eé Florentiæ:ita eſt ſane ut accepiſti.idq; quod recte auguraris

nulla mea culpa. Ad uos autem redire nundum mihi eſt integrum. Quum licebit faciam te meis litte ris certiorē. Nam totū hunc annum. id quod permoleſte fero: obſtructus ſum reipublicæ florentinæ. Occupationes meæ faciunt ut tecum hoc tempore longior eſſe nequeā. Vale ex Florentia. v. nonas: Maias. M.cccc.xxxiii.

Franciſcus philelfus Leornardo iuſtiniano ſalutē.

l Audari abs te uiro amiciſſimo eodemq́ & ſapientiſſimo & optimo conſilium meum: q̄ me tādē ex urbe florentina tāquē ex officina ſicariorum eripuerim: nō debeo non lætari. Ac feci id ſane tempeſtiue. Nam ſi ad redditū Coſmi medicis in tanta gladiorum impūitate cōtinuiſ ſem me Florentiæ actum eſſet & de muſis & de philelfo: Si enim qua tempaſtate minus uirum hēat. Coſmus īpune ſiccarius ē paratus qui me trucidaret. quid factum tum foret: quo tempore eiectis om nibus uiris optimatibus. omne ius reipublicæ ad unum Coſmū delatum ē. Sum autem nunc ī Senæ in ter humanos atq́; bonos uiros: Apud quos mihi conditio ꝑ temporum fortuna ſatis honeſta eſt. Sol uuntur enim mihi quotānis ex ære publico aurei quinquageni ac treceni. quadrigenti quinquaginta ī hūc annū mihi Florentiæ fuerant cōſtituti. Sed malo minorē pecuniā q̄ete & ſine uitæ diſcrimine. q̄ multo maiorē inter gladios: & uenena. Vhe urbi illi: q tanto ampliſſimoꝝ ciuiū ſplendore orbata eſt. Quod aūt me ortaris: ut ad uos me recipiam: conſilium de me tuū: & ꝓbo: & laudo: id qđ ēt ſequar cū honeſte fieri a me poterit. Nūc enim aut licet Nam benignū Senenſibus ſum obſtrictus. Vale. ex Sena pridie Kal. Februarias: Anno a Chriſti Natali. M.cccc.xxxv.

Franciſcus philelfus Leornando aretino ſal.

l Apus Caſtelliunculus auditor & familiaris meus renunciauit mihi tuo nomine ābitionē iſtic meā & ꝑmoleſte tuliſſe te: quoniam priuatus eſſes iucūdiſſima nr̄a cōſuetudine: & rurſus ꝓba re. quia iſtic eē non poſſem ſine certiſſimo uitæ periculo: adeo quoſdam animaduertas inui diæ flāinis aduerſus me indies magis adq́; magiſ æſtuare. Vtrūq́; certe quod mihi ſignificaſti: ꝑſefert ꝑ ſpicuū argumentū ſingularis tuæ beniuolentiæ erga me. At ego ſane mi Leornardæ quāquā libenter agebā Florentiæ cū ob alias pleraſque cauſas: tū etiā propter te erudiſſimū & optimū Viꝝ tñ eo ma gis æquo animo Florentia careo quod inter iſtos flores multæ uiperæ deliteſcunt & ē quidē ueneno ſæ ac peſtiferæ. Nec enim te latet quanta moderatione animi quanta etiam patiētia ſp̄ tulerim inimi corū inſidias. itaq́; ne ſp̄ īpendēti naufragio ſubiacerē: ex iſtis quottidianis & turbulentiſſimis fluctibꝫ in ꝓximā Sene urbis ſtationē hanc me recipi: ubi tādiu futurus ſum donec aliquis fecundior flatus ī tu tiorem portum aliquē me cōuexerit. Nam ne hic quidem ſatis tuo me agere poſſe uideo ꝓpter iſtoꝝ ꝓpinquitatē. quibus uitam meam odio eē animaduerto: Sed hac de re ſatis. Tu uelim me facias certio rem de oī tuo ſtatu. Vale ex Sena. iii. idus Aprilis M.cccc.xxxvi

Franciſcus philelfus Albertho Zancario ſal.

e T recte tu qdē mi Alberte & ꝑamice facis: quod de me nunquā deſinis aliquid cogitare. & age re qđ honorificū mihi & fructuoſum ſit. Conditio quā mihi ꝓponis nomine tuæ florentiſ ſimæ reipu. talis ē ut non mō nō improbē ſed & probē potius & laudē. coeterum breui reſpō debo tibi Vale. ex Sena pridie idus Apriles. M.cccc.xxxvi.

Franciſcus philelphus petro perleoni ſal.

ſ Ilentiū tuum tibi diuturnam tanquam inuſitatum ſuſpitionem mihi affert neſcio quā. Itaque ſi tibi bene eſt ut & opto & uolo: ſcribere ad me quāprimū: quo tecū una gaudeā. Si ſecus eſt: id quod minime omnium uelim: ſcribe etiā mihi: quo tibi cōſilio ſaltē prodeſſe poſſim: Va le. ex Sena pridie idus Apriles. M.cccc.xxxvii.

Franciſcus philelfus Ioanni Franciſco Gallinæ ſal.

c Vm ſuperioribꝫ diebꝫ ſplēdidiſſimus eq̄s auratus Petrus michael ſenenſiū legatus iſtic ſenā re uertiſſet. Barnabas humanus ac modeſtus iuuenis: qui cum illo Mediolāum petierat: mihi uer bis tuis renunciauit bono ut eſſem animo ac fiducia. Fore enī ut ad pauciſſimos uſq́; dies tua & humanitate & opera quod maxime ſp̄ concupiueram atq́; exoptatam tādem aſſequerer. Pergratū eſſe deſiderium ſtudiūq́; meū magnanimo iſti inuictiſſimoq́; Principi fuit profecto mihi huiuſmodi nūcius iucūdiſſimus. Expectaui igit̄ cōpluſculos dies rurſuſq́; expectarem: ſi uel per inimicorum Florē tinorūq́; inſidias: uel per calamitates temporum liceret. Sed uides tu. quanta arte: quibuſq́; conatibus perditiſſimi & facinoroniſſimi homines. qui Florentiæ tyrannida nunc gerunt. cum aliis uiris optima tibus ꝓſcriptis omnibus: tum mihi imprimis uitam eripere moliuntur. Quod eo facilius ſibi factū fo re arbitrant̄ quo pp̄ loci ꝓpinquitatē me oportuniorē hēnt ī quē deſeruiāt. Mouet me ſecundo loco nō minus aeris īclemētia: quæ in dies magis atq́; magis cū multoꝝ ꝑnicie & interitu īcrebeſcit crude ſcitque: Fuerit igitur hųmāitatis tuæ ut quod mihi iāpridē hac iter faciēs corā receperas: nuperq́; uel nixius cōfirmaſti: iā tandē ꝑſoluas. Nā quāquā munificētiſſimus iſte Princeps q̄ plurimis abundat & prudentibus & eruditis uiris. tamen fideli & innocenti deeſt nemini pōt apud eū locus. Atq́; ſi īs unus eēm q ꝓ uolūtate iter capere atq́; expedire poſſem aduolaſſē ad uos iāpridem. Sed quæ alii uoluptatē

afferre conſueuit:familia mihi hoc tẽpore ſollicitudini eſt.Nam neq̃ hanc deſerere debeo:neq; mecũ
ſine certa ſpe poſſum adducere.At ne dubitẽ qdẽ:ſi qd accuratius elaboraris.futuꝝ:ut & q̃ primũ &
recte huic meæ pientiſſimæ uoluntati tuo beneficio mos geraẽ.id ãt æque te uellẽ ꝓ tua humanitate
ac poſſe exploratiſſimũ habeo.Proinde reliquũ ẽ:ut curiculo tranſigas:omninoq; cõficias:qđ cœpiſti
Hac una re me tibi ſũmo & ĩmortali munere deuinxeris:& animũ in te meũ non ĩgratũ experiere pu
det me ꝓfecto hac de re pluribus ad te ſcribere.ne de tua uel beniuolentia in me uel beneficentia er-
ga omnes diffidere uidear.Sed q̃ me urgẽt:intelligis.Rogo te ẽt:atq; ẽt:ut quicquid in me officii colla
turus.es ãt plurimũ breui id conferas:& cũ primũ facultas datur.Facultatẽ uero nõ minus conſiliũ et
induſtria quã aut tẽpus offerat:aut locus.Et hac de re ſatis.Erit cũ hiſce litteris ſatyrica quædã exhor-
tatio:uerſibus a me ſcripta ad inclytũ iſtũ principẽ pro Genuẽſis & exulibus Florentinis.Hãc uelim cu
res:is aut intelligat:aut ſaltẽ uideat.Nec enĩ dubito quã uiderit:daturũ ẽt operã:ut intelligat.Vale ex ſe
na idibus aprilibus.Anno a chriſti natali die.M.cccc.xxxviii.

Franciſcus Philelfus Antonio Panormitæ ſal.

Erentiũ quẽ eẽ apud me uoluiſti.illi ad te dedi:cui tu ꝑ litteraſ dari iuſſeras.Lucretius quẽ tan-
t topere flagitas:ſi meus eẽt:cõtinuo ad te iret.Sed de re aliena irrequiſito domino:nihil mihi
agendũ exiſtimo:at non requiſiui mõ:ueꝝ ẽt rogaui.atq; oraui dominũ eius codicis ut ſineret
me in re ſua liberalẽ eẽ.Saxei ẽ capitis ac plane inexorabilis.Nullo pacto induci poteſt ut Neapolin lu
cretius nauiget:ueritus ne qui ob populum amatorium fuerit:rurſus ſirenis Parthenopes beneficio in
ceptus:inſaniat:Vale ex ſena.iii.idus octobres.M.cccc.xxxxvi.

Franciſcus philelfus Petro perleoni ſal.

Vas unas dediſti ad me litteras:eo iucundus lectitaui:quo diutius eas deſideratã.Et ut que ti
q bi ſecus ac uolueras acciderunt merore me affecerunt:ita quæ ex ſententia contigerũt.miri
ficã mihi uoluptatẽ attulere.Deus tibi cœpta in dies magis magiſq; ſecundet.Tu interim fa
cito ne tibi ipſe defuiſſe uideare.Dicteria Plutarchi ad Troianũ Cæſarẽ quæ in latinũ uertimus:ꝓpe-
diẽ dabo ad ioãnẽ Corneliũ hõinẽ clariſſimũ:& cũ his orationẽ quoq;.& acrẽ.& longiuſculã mittã ad
te:& qdẽ talem qualem non Poggius modo:ſed Coſmus etiam ipe medices,multo magis doliturus ſit
Nunc uero ad id:qđ petis:Cupis tu quidem a nobis ſcire:an lachryma aſpirationem admittat.Reuoca
tus nos ad grãmaticos.Mos tibi tamen gerendus ẽ.Si naturæ rationemq; attendimus:nulla cõſonans
in latinis dictionibus aſpiraẽ:Fecit tamen doctiſſimorum hominũ cõſuetudo:idq; iampridẽ:ut quo-
rũ uerboꝝ conſonantes aſpirationem reciperent:ut inchoare.pulchrum:ſepulchrum lachryma.Et id
ſane ob eã rem factũ exiſtimo:quo eiuſmodi conſonans uæhemẽtius ſonet.Tametſi inchoare ſi a cha
os deſcendit:id qđ non ab re dictũ a quibuſdã puto:ab ſua ipſius origine aſpiratiõnẽ ſeruat.Quod aũt
omnes dictitare iſtic quoſdam non lachryma eẽ apud.A.Gelium:ſed latrina:& ita quodam in codice
legiſſe te:ꝓfecto codex ipſe latrinarius quiſpiam ẽ:Nã hi oẽs quotquot in tuſcia ſunt.Gelii codices.hñt
lachryma non latrina:qui & emendatiſſimi ſunt:& iſtorum omnium:ut ita dixerim:parẽtes.Præterea
duo me ad hanc rẽ plurimũ mouẽt:qđ & Romæ in quodam uetuſtiſſimo monumento:& in illo meo
quẽ noſti:de natura deorũ antiquiſſimo Ciceronis codice lachryma & cũ aſpiratione & per.y.tenue
ſcriptum aduerti.Quo fit:ut etiam græcũ eẽ nomẽ:hoc ẽ a græco ductũ qđ illi δάκρυον.uocãt neq̃
quam dubitem.qđ autẽ.d.in.l.mutata ſit:nihil ẽ:qđ miremur.Nam &.l.in.d.& rurſum.d.i.l.plærumq;
mutari inuicẽ cõſueuerũt.Quippe & μελέταν meditari dicimus & allido ꝓ adlido:& mediuſfidius
pro eo qđ ẽ ꝑ iouis filium.Videmuſq; apud uetuſtiſſimos latini eloquii auctores nõnunquã lachryma
pro lachryma uſurpari.Nec id ea ratione:qua optimus & maximus ꝓ optimus & maximus dicitur ſed
potius ut funga pro φυγά tu pro τύ mus pro μῦς:ſuis pro σῦς:thus pro θύος:& id quidem orienſium
more q.p.y.ꝓferre.u.cõſuerũt.q̃uis placuerit & Varrõi & Priſciano nomẽ hoc ñ a greco.ſed latio uer
bo qđ tundo ẽ deriuari:cupientibus iis quidẽ ut exiſtimo.blandius hac uia latinis uti:qbus admodũ gra
tificari uoluerunt.quaſi noſtris etiam armis ius noſtrum tueri poſſumus.Si qs autem miretur cur la-
chryma aſpireẽ:cũ δάκρυον ſit in aſpiratũ:repetat memoria ipſe ſecũ ẽt ἄγυρα καὶ τρόπαιον καὶ
ἄπυος apud græ.nõ aſpirari.At anchora:& trophæũ:& phytius apud nos uulgo aſpiranẽ.idẽq; & i
Horcus:& in lurcho intueri licet.ὄρκον.n.nũq̃ aſpirãt græci:nec itidẽ.λάρκος:qđ ẽ cophini genus
unde lurcho deductũ ẽ.Fit id inq̃ ſæpe ut ualẽtius ſonet dictio.Nec in cõſonantibus ſolum ſed in uoca-
libus quoq; inuenias idem obſeruatũ.ſic mihi dictũ ẽ.ſic hænũ ſic allucinari ſic hõus:ſic hõuſtus.qđ tñ ꝑ
multi uolunt nõ ab honus:ſed ab honos deſcẽdere ſic helluo & helluari:qđ ab edo manat:ſic uehœmẽſ
qđ ex uæ & mens cõponi arbitror:tametſi uæhemens eo quidam dictum uelint:quo uæhatur eminẽ-
tius.Permultaq; hmõi inueniri licet quibus eruditiſſimoꝝ uſus:qui ipſe rationem ſfaciat aſpirationem
ſuo quodam iure addiderit:itaq; nõ eſt mirandum trahere & uæhere aſpirari.Fit enim nõ ſolum diffe
rẽtiæ cã:ut quibuſdam uidetur:ſed etiam magis ut augumẽto ſpiritus ſonantius proferantur:ſicuti eti
am in prehẽdẽdo.uæhemens.aha:uaha.ohe.& in ſimilibus patet.Nam cohors a cohortando dicit:ni
hil uero ex ni:& hilum compoſitum ẽ.ſed de his hactenus Quod de ſtatu noſtro certior fieri cupis:en
accipe.Nos hic ualemus recte & cõmode.ſane & quam honeſtiſſime agimus.id unum ẽ:quod uirtutẽ
ocioſam eſſe non fiat:Quottidie puccini homines impuriſſimi per uenefic os ac ſicarios uitæ no-

ſtræ inſidias tendunt.Ego autem nõ modo intrepide me cõſtãterq; defenſo ſed omni etiã cura & induſtria molior & efficio:ut permagno ipſi detrimento perniecieq; premantur ac extremo cõficiãtur exitio.id quod breui diuina benignitate futurũ ſuſpicor.Qua in re illud me unice perturbet. Venetos iuſtiſſimos ſanctiſſimoſq; uiros:quibus oĩa iure debeo.puccinorũ ſocios appellari:ſi qua fortaſſe rationi & cõſtãtie cũ temeritate & furore:ſi fidei cũ perfidia:ſi pietate cũ ſcelere eſſe ſocietas ulla poſſit.uale ex ſena idibus ſextilibus.M.cccc.xxxvii.

Franciſcus philelphus Leonardo iuſtiniano ſal.

n Eſcio quo tandem iure te adeo offirmaris.ut cõtra omne uel amicitiæ uel humanitatis ius meos mihi libros ac ueſtis non reſtituas.Tue enim iuſticiæ fuerat:qui te iuſtinianum cognomines ut que apud te deſpoſueram tuæq; fidei cõmendaram:mihi pro tua fide tuaq; innocentia reſtitueres.Quare te hortor & moneo:ne me diutius uana ſpe ludas:ne iniuria me afficias: ne me ueteris amicitiæ noſtræ obliuiſci cogas.uale ex ſena idibus ſextilibus.M.ccccxxxvii.

Franciſcus philelphus Lapo florentino ſal.

p Etis a nobis:qui apud homeꝝ uerſus ille intelligatur:quo agamẽnon ueluti conuitio a chalchãte acerbiꝰ laceſſitꝰ reſpõdet βούλομ' ἐγὼ λαὸν σόον ἔμμεναι ἢ ἀπολέσθαι Dicis enim Ambroſiũ monachũ ita interpretatũ.uolo ego populũ ſaluũ eſſe aut populum perire.Et inepta hæc, ſane interpretatio eſt & falſa.Subdis carolũ codrũ ĩterpretatũ aliter quippe qui ab Ambroſio diſſentiens ita expoſuerit:uolo ego populũ ſaluũ eſſe aut me ipſum perire. Et inepte is rurſus & praue.Erat aũt uterq;:At ne id quidẽ mirũ.Non.n.litam.is omnis error eſt inde quod illius dictionis ἤ ſignificata nõ norunt.ſignificat enim uel:ſignificat an & hæc quidẽ uulgo:ſignificat item.Quam pro ut eo in cõparatiuis aduerbio utimur Et queadmodum apud nos Quam ſignificat interdũ & non ſic etiã hoc loco ἤ cũ tenui ſpiritu & accentu graui ſignificat & nõ:reſpondet enĩ agamẽnon uelle ſe.populi ſalutẽ & non perniciẽ atq; interitũ.Quod quidẽ ſi minus Philelphi auctoritati ſtare decreueris:& apud Ariſtarchũ:& apud Ariſtotelẽ:& apud porphiriũ cõmẽtatores in illiada eoſdẽq; diligentiſſimos:doctiſſimoſque uiros perdiſcere plane queas.Queris ſecũdo loco:an ἀεὶ aliud quã ſemper ſignificet.Nã eoſdẽ Ambroſium & Carolum affirmare eã dictionẽ aliud prorſus nihil quã ſemp ſignificare.At inueniſſe te plerunq; apud Thucydidem eandẽ ipſam dictionẽ ἀεὶ quæ eiuſmodi ſignificatũ recipere nullo modo poſſit.Recte tu quidẽ dubitas.ſignificat enim non ſolũ ſemper ſed quãdoq; diu ut Homerus ἔχον κότον ἔμμενες αἰεί. Et ſophocles ἐλέλοιπ' ἐκεῖνον τὸν ἀεὶ βίοτον ἐξεσώσας.hoc eſt diuturnã ſenectutẽ diuturnã uitã.Quãdoq; autẽ ſignificat uſque unde Thucydides in prohœmio οὐ τῶς μὲν οὖν μοι χεῖρ ἀεὶ λόγοις τείνει. Quas equidẽ eaſdẽ ſignificationes ĩuenies uſq; apđ nos habere.uale ex ſena pridie nonas ſeptẽbres.M.cccc.xxxvii

Franciſcus philelphus Ambroſio monacho ſal.

r Eddite mihi ſunt tue littere:quas uidi libenter & legi libentiſſime. Quod autem ſignificas meas ad Lapum litteras florentie interceptas incidiſſe in manus tuas : & in his lectitaſſe te meã in exponendis dictionibus quoſdã græcis ſententiã quã minime reprehendas:ſed eam in cõuicium agerrime tuliſſe.Fateor litteras a me ſcriptas:& eas dictiones expoſitas.Quod ãt conuicium putas cauillum fuit quo propterea ſum uſus:animaduerterẽ:quã æquo animo laturꝰ eſſes:quod uel in re ac uero dici mordacius inte poſſet.Non igitur uitio des ſi ego ſummis iniuriis:& contumeliis laceſſitus:familiaribus iſtis tuis orationibus & ſatiris par pari ut dicitur retulerim.quod aũt polliceris te meum & eſſe & fore gaudeo.Nulla in re fruſtra deſiderabis officiũ meũ.De Coſmi Medicis ĩ me animo nihil eſt quod minus credam.Nam quam me ſit exoſus iampridẽ expertus ſum.iſtius in me beniuolentiam philippus Sicarius declarat.itaq; de reconcilianda gratia mihi poſt hac uerbum nullum facito:Sicis ipſe uenenis utatur.Ego autem ingenio & calamo.uale ex ſena Kal.Octobribus

Franciſcus philelphus Ambroſio monacho ſal.

p Aucis reſpondebo tuæ prolixiori epiſtole.Ego amicitiam Coſmi medicis nolo. inimicitias contemno.Nam & infenſi animi ſimulata beniuolentia nihil eſt pernicioſus.& ego ita prudentie armis muniui me ut nullas inſidias pertimeſcam. uale ex ſena.v. idus Decembres M.ccccxxxvii.

Franciſcus philelphus mediolanenſium ac Ligurum principi Philippo marie Anglo ſal.dicit plur.

s Unt qui alexandrum regem macedonia magnum illum eo magis laudandũ cenſeant:qđ alium neminem neque uiderint:nec audierint:nec legerint quẽ ulla cũ illo liberalitatis ac munificentie uel magnitudine uel ſplendore cõparandũ eſſe arbitrentur.Et profecto nulla omnino alia uirtus eſt:quæ magis ſummis uiris ſingularẽ hominum beniuolentiã paret ac ſeruet:quam oportuna quedã & eximia benificentia.quod quidem propterea fieri exiſtimo: quia tãta ſit pſtãtis huiꝰ diuineq; uirtutis raritas:ut uix tãdẽ rariores phœnices putent ſi qs tãdẽ phœnix eẽ poſſit:atq; q̃to aliqđ ĩ bonis rariꝰ ſit:tãto ẽ pulchriꝰ.tãto admirabiliꝰ.tãto cariꝰ.Cogitãt igiť q̃ te mihi

& ímortalis tuas inauditaſqꝫ uirtutes animo uoluntati non ſolũ Alexander ille omniũ litteris atqꝫ ſer
monibuſ celebratus plane abſoluere:ſed omnis etiã humani generis memoria:omnis etas uidetur idi
gna:que cũ illius tecũ excellẽtie laudibus conferaᷓ.ut enim reliquas uirtutes tuas:que multiplices ſane
& obſtupende ſunt oẽs in preſentia omittã.quãtum hac iſta illuſtri munificentiſſimi regaliſqꝫ animi
tui preclaraqꝫ uirtute mortalis ceteros ſuperes:atqꝫ longiſſime ante eas:ſatis ſuperqꝫ teſtantur incliti
Aragonũ reges & tot pretærea ac tanti illi:& ex utraqꝫ Hiſpania:& ex italia.& ex Scicilia principes iui
ctiſſimiqꝫ duces:quos ad Galeã nuper una felici illa & maritimi & tereſtris prelii formidabiliqꝫ uicto
rie in triũphũ egeras:imo cũ in triũphũ agere non ſecus poſſes:quã deberes:nõ modo non egiſti:ſed
his honoribus:& ſplendidiſſimis.muneribus cumulaſti.quibus nihil eẽt illuſtris:nihil magnificentius
nihil deniqꝫ regalius.Adeo ut qui ſeruitutem perpetuã iure optimo meruiſſent:nõ mõ ſe liberos tua
benignitate:ſed multo maioris potentioriſqꝫ factos intellexerint:quã unquã antea fuiſſent.Quis igiᷓ
fuerit ita ſaxeus:ita ferreus:ita omnis humanitatis itaqꝫ ſenſus expers.qui minus iiſce te laudibus pro
ſequendũ exiſtimet.que & inuſitate ſint & apprime imortales.Sed quid nunc præterita quid aliena
cõmemoro:ea preſertim que & multa dicendi uolumina expetunt:& de quibus nulla gens.nullæ litte
re.nulla poſteritas cõticeſcet? De meipſo habendus eſt ſermo:hoc ẽſt de precipua facilitate erga me
tua liberalitateqꝫ ſingulari.Reddite enim mihi ſunt ad tertiũ idus quintiles perbenignæ littere tuæ:q
bus tũ debitã meã erga te fidẽ atqꝫ obſeruãtiã magnifacis:mirificeqꝫ extollis tũ ut ad te ueniã ac muni
ficẽtiã tuã preſens experiar:ꝗ humaniſſime inuitas quã ſtudioſiſſimeqꝫ hortaris.Que res quãtã mihi
attulerit uoluptatem:uel fœlicitatem potius:non facile expreſſerim. Viſus ſum.n.deum teſtor:tuis
litteris deum aliquem audiret.Pro quo tuo tam benefico:tam excelſo erga me animo:quid referam
quid pollicear:nihil habeo.Nã meã fidẽ & pietatẽ iãpridem dedicaui tibi:ac deuoui.itaqꝫ ſi uitã:ſi ani
mũ tibi meũ deditum eſſe animaduertis:qd eſt:qđ hoc tpe uel te:uel beneficẽtia tua dignũ recipe ab
me queas? Niſi fortaſſe illuđ deſyderaris:ne patiar tãtã hãc iſtã & tã excellẽtẽ benignitatem tuã:ubi ea
minus utar fruarqꝫ:perituram iuẽtos.Quod ingratitudinis teterrimũ crimen ne unquã mihi obiiciẽdũ
ſit:utar eqdẽ iſtiuſmodi tua benificentia:ac fruar & libenter & tẽpeſtiue.Nã qd mihi gratius poſſit di
uiniuſue cõtigere quã tua uti benignitate:uel tuo aſpectu frui:quẽ eque atqꝫ numen aliqđ in terris co
lo.Cũ primũ igitur licuerit ꝑ eas occupatiões:qbus publico munere ſum obſtrictus:ibo ad te:Vale ex
Sena idibus qntilibus.M.cccc.xxxviii: Frãciſcus philelfus ioãni paleologo regi & ĩperatori.

Romanorum ac ſemper auguſto ſal.d.p.

g Rece prius reſpõderã græcis litteris tuis.Nunc latine tibi locuto per litteras latine reſpõdeã
neceſſe ẽ.Vellẽ eqdẽ liceret mihi obire:qđ iubes.Nã nihil eſt apud aĩum meũ antiquius quã
tuæ obſequi uoluntati:cui nihil eſt quod poſt deũ non debeã.Tua in me.multa cũ apud tecõ
ſtantinopoli agerem.& maxima beneficia nulla unquam deletura eſt obliuio.Quibus me muneribꝰ
non donaſti? quibꝰ honoribus nõ ornaſti? Verũ qđ fieri nõ poteſt:qui ab me fiat.ignoro. Sũ annuo
munere ſenenſibus obligatus.ſi ante conſtitutã diem decederẽ.fidem meã deſiderarent.ſibi uerba da
ta dicerẽt.Quod ais daturꝫ te operã.ut me fide ſenenſes liberent.Non enim exiſtimare te futurum
ut hi tã pio unionis:quam uulgo noiant:operi aduerſentur.quin potius cũ mea iſtic præſentia ob inter
pretãdi munus tã uehemẽter ſit opus.nec alius quiſquã ad rẽ tãtam ſatis idoneus reperiatur.acceſſum
iſtuc meũ facille & equo aĩo patianᷓ.Soluerent me fide fortaſſis & abire ſenenſes paterentur.Nec pe
tenti tibi aduerſari auderent.Ego autem hominũ aĩos & in cute:& intus noui.Arte me uſum uel ocul
tis iudiciis ĩſimularent.aut cupiditatis.aut leuitatis accuſarent.Quare noli obſecro rex optime.& im
perator maxime:quod multis meis permagniſqꝫ laboribus & fidei mihi:& grauitatis nomen ab ieun
te ætate uendicaui.id breui maxima cum labe amittam.Adde etiã quod ne iſtic quidem eſſe ſine uite
periculo unquã poſſim.Nam hi qui nunc florentiæ tyrrannida gerunt.ſunt mihi uehementer infenſi
Idqꝫ nullam ob meã culpam.ſed ob id dumtaxat.quod me uiris optimatibus quos patrio ſolo exter
minarunt.affectũ impuriſſimi homines norant.At quantum Coſmus medices factionis princeps re
liquiqꝫ Puccini apud Eugenium ualent & opibus & gratia.poteris eum uoles non obſcure perdiſcere
Itaqꝫ ut & ſalutis & incolumitatis meæ rationẽ habebam te non uelle modo.ſed ẽt iubere nõ ſum ne
ſcius.Quod hortaris.ioannẽ marium filium ad te mittam.faciam id quidem nequaquam inuitus.quid
enim mihi optatius cedere poſſit.quam meum dilectiſſimum filium uel hoſpitio tuo.uel diſciplia uti
qui omnium chriſtianorum principum & dignitate ſis maximus.& uirtute primarius.uale mi augu
ſte.& me illorꝫ fore tibi perſuade.quo cum uoles.pro tuo iure omnibus in rebus uſurus ſis: Ex Sena
xii Kal.ſeptembres.M.cccc.xxxviii.

Franciſcus philelphus Eugenio quarto ſũmo pontifici ſal.

m Eus erga te animus & integerrima fides pater ſanctiſſime eſſe tibi debet permultis argumẽ
tis iampridem & perſpecta & cognita.Quare ſi hoc tẽpore minus preſto qđ iubes:nõ mu
tate meæ id uoluntati.que eadem eſt que ſemp fuit:ſed neceſſitati potius dato.Nõ.n.te fugit
quo ẽ ĩ me aĩo & Coſmus ipſe.& factio Coſmiana.ſine maximo meo uite diſcrimine diutius iſtic uer
ſari non poſſẽ.Quod ãt mones.tue fidei credã me.credo equidẽ.ſcioqꝫ tua fide.tuaqꝫ ſanctimonia ni
hil innocẽtius.nihil cõſtãtius.uerꝫ inimicorꝫ ꝑditorꝫqꝫ ꝑfidiã iãpridẽ expertꝰ ſũ ꝑmagno meo cũ icõ

modo patere igitur obſecro:ut bona tua cum uenia uitæ meæ ac ſaluti conſulam. Non.n.in tanta eru ditiſſimoꝝ & diſertiſſimoꝝ hominum copia:qui & greca latine:& latina grece perpulchre interpre tentur:tibi deeſſe potuerunt. Vale ex ſena.iii.nonas ſeptembris.M.cccc.xxxviii.

Fráciſcus philelfus ſenatui & populo peruſino ſal.

e T humanitatem erga me ueſtrá uehementer amplector.& liberalitatem maximi facio. Do leo autem & permoleſte fero:quod his tꝑibus littere mihi ueſtre redditæ ſint: quibꝰ iá alus fidem dederam. Hanc uero inuiolatá ut preſtem & ipſe cogor.& uos idétidem uelle nó du bito. Quod ſi tempeſtiue ueſtre ad me litteræ aduolaſſent.eſſem profecto deſiderio ueſtro incredibi li mea cum uoluptate obſecutus. Ornaſſemq́ʒ ueſtrá iſtam ſplendidiſſimá iuuentutem pro uirili parte nó mó eloquendi.ſed etiá uiuendi laudatiſſimis artibus Quoniam igitur honeſtatem cauſe ítelligitis ignoſcite mihi:ſi minꝰ ac í re expectationi ueſtre reſpóderí.ualete ex ſena idibꝰ ſeptéb.M.cccc:xxxviii

Franciſcus philelphus ſenatui & populo bononienſi ſal.

i Ngratus certe ſim ſi tot a uobis & litteris & nuntiis inuitatus:ut pulcherrimis & ampliſſimis ꝓpoſitis premiis apud uos annuú oratorie ac philoſophie tradende munus.quá apud alios hac tempeſtate obire malim:ingratus ſim inquá ac ſúmopere accuſandus:ſi minus uobis in amore reſpondero. Animaduerto enim non ſine incredibili quadá beniuolentia aduentum uos meú tá mirifice cupere.non enim is ſum:cuius in urbem ueſtram aduentu acceſſio ulla nobiliſſimo ampliſ ſimaꝝ oíum artium diſciplinarúq́ʒ gymnaſio iſti ueſtro fieri queat. Sed quantum intelligere coniectu ra poſſum:meá erga uos ueſtráq́ʒ remp.pietaté:uel ex eo uſq́ʒ tꝑe nobiſcú repetitis quo iam anno un decimo & amplius primú bononie docui: Ac profecto nihil í hác dié mihi bononia gratius:nihil iucú dius uiſum eſt. Nec me recens hæc inuaſit opinio:idétidem enim iudicaui.ſemp:Sed reip.iſtius ueſtræ uehementiores procelle.turbulentiſſimiq́ʒ fluctus qui per id temporis continuo ſunt ſecuti inuitum me iſtinc retinentéq́ʒ eiecerunt. Verentur muſæ naufragiú.quieté amant:oderunt tépeſtaté ac frago ré oém: Quáobré cú pacata uos republica tráquillaq́ʒ ciuitate uti intelligo:& ueſtre gratulor:& meæ lætor fœlicitati. Habeoq́ʒ ímortali deo ſempiternas gratiaſ quod meis de uobis optatis fortuna tandé reſpóderit.que res facile me induxit:ut ueſtro deſiderio ſatiſfaciam. Propedié igitur ad uos ueniam ea animi ſententia ui futurus tamdiu quam apud uos ſim:quoad per Philippú mariá anglum cui ſponſio ne fidei ſum obſtrictus.mihi licuerit. Vale ex ſena idibus ſeptébribus.M.cccc.xxxviii.

Franciſcus philelphus Antonio panhormite Poetæ ſal.

b Ononiæ hoc ſemeſtri futurus ſum:hoe eſt a kalendis Ianuariis ad kalendas quintiles:tam & ſi ante kal.ianuarias ſena decedere nó poſſum. Decreuerunt aút nobis bononienſes í id té poris ducatos quadrigentos qnquaginta:qđ premiú ante hac nemini unq̄ nó Bononie mó ſed neq́ʒ in italia cuiquá datú eſt.id qđ tibi ꝓ noſtra beniuolentia uoluptati fore certo ſcio: qppe qui amicoꝝ cómoda & honores tua cómoda honoreſq́ʒ eſſe ducas Poſtea uero ad cóſtitutá Kalédaꝝ qn tiliú dié bononienſibus relictis.cócedá mediolanú ad noſtrú illú diuinum principé philippum mariá anglum. Is enim me ſuis ornatiſſimis.& munificentiſſimis litteris ad ſe deuocauit.quare ſiquid me uis factuꝝ.í te é. Tu me optimo regi Alphonſo cómédato.uale ex ſena idibus ſeptébribꝰ.M.cccc.xxxviii.

Franciſcus philelphus raphaeli fuſcherario ſal.

t Vam in me ſingularem beniuolentiá magnifacio.quod aút hortaris:propedié ad uos eá.ue niam.n.nó mediocriter ab omnibus expectatus. Hortaris tu quidem:ut aiunt:equú lidum í campum.quare & ſi ſenenſes deceſſioni meæ moleſti ſunt.faciam tamen intelligas:quantum apud me pondus tuæ amiciſſime habuerint.uale ex ſena idibus ſeptembribus.M.cccc.xxxviii.

Franciſcus philelphus lapo caſtelliunculo ſal.

n On poſſum tuam diligentiam nó ꝓbare & fidé pietatéq́ʒ erga me. Mones inſidias caueam. eſſe.n.quoſdam quos mei nominis ſplendor offendat:& iccirco mihi exitú machinari.ego aút quáquá non ſum ignarus qđ uulgo dicitur apud grecos τὸ εἰμαρμένον ἀφύκτον nihil ta men omitto:quod meæ ſalutis intereſſe putem. Nam prudentis cóſilio fieri poſſe céſeo:ut omnis uis neceſſitaſq́ʒ fatalis aut repellatur:aut diuertatur:aut leuius ſaltem offendat. Tibi autem gratias habeo quod omni in re te mei ſtudioſiſſimú preſtes.uale ex ſena pridie kal.Octobres.M.cccc.xxxviii.

Franciſcus philelphus leonardo aretino ſalutem.

q Vanquá ſcio meos oís familiares uel nulla mea cómendatione tibi eſſe commendatiſſimos non tamen omittá:quin abs te petam:atque contendam:ut ſi me ames:lapum noſtrum per doctum & perdiſertum uiꝝ quibuſcunque rebus poteris ita tractes:ut intelligat meá apud te commendationem pulrimum ualuiſſe.uale ex ſena pridie kal.Octobribus.M.cccc.xxxviii.

Franciſcus philelphus Leonardo aretino ſal.

q Vicquid ſaxolus pratenſis auditor noſter uerbis tibi meis expoſuerit:ſic habeto:ac ſi coram ipſe tecum loquerer: Nihil eſt enim dicturus tibi:quod ab me non dicendum acceperit:uale ex ſena kal.Octobribus.M.cccc.xxxviii.

Franciſci philelphi Epiſtolaꝝ liber Tertius

Franciſcus philelphus franciſco ſphortie imperatori ſal.

q

Vod antea inſtituerat cõſiliũ magnanime impator feſtinat hoc tpe neceſſitas.
cũ ab humaniſſimo ſocero tuo Philippo Maria diuino principe eſſem nup or-
natiſſimis litteris ut ad te irẽ q̃ liberaliſſime inuitatus.& id me facturũ ipſe rece
piſſem decreuerã equidẽ anteaq̃ mediolanũ cõcederẽ.& te uiſere:& patriã quo
beniuolũ in ſe alter.altera gratũ me eẽ experiret:&.n.patriæ oĩa debeo.a qua
genitꝰ educatuſq̃ ſim.Tibi uero ob præſtãtẽ animi tui probitatẽ inauditamq̃
magnitudinẽ iampridã incredibili quadã beniuolentia obſeruantiaq̃ afficior.
Sed mea hæc animi ſententia turbatur his rumoribus ac nuntiis:qui de tua in
Tholentinatis.meos ita obſidioneq̃ afferunt.Nunciantur enim uulgo te infeſto agmine igentiq̃ reo
rum oĩum & formidabili apparatu ꝓceſſiſſe in Tholentinatum agrũ:Eoq̃ igni ferroq̃ uaſtato obſi-
dere oppidũ:atq̃ ipſius ciuibus non captiuitatem & ſeruitutem.modo ſed omnem cõtumeliã cedẽq̃
minitari.Quæ q̃dẽ ipſe audiens ſum eque miratus ac dolui.Qui enĩ fieri poteſt ut tanta & tã eximia
uirtus tua quicq̃ audeat uel perpetrare:uel moliri:quod nõ ſolũ ab animo magno elatoq̃ abhorreat:
uerum etiam in quũ ſit & tetrũ.& imane.Nunq̃d ludibriũ illis necẽq̃ miniteris.qui & forti animo &
inuicto patriã ſalutẽ dignitatẽq̃ tueãtur.At eos oĩs q pro patria ſe deuouiſſent.in magnis uiris hõdos
eẽ uniuerſa canit antiquitas.An id facturus es quoniã tibi Tholentinates aduerſi ſunt.tuoſq̃ ueheme-
tiſſimos conatus ꝑtinatius remorant.At nõ ſolũ q̃d tibi cõmodũ ſit:ſed q̃d illis cõueniat debes cõſide
rare..Nam quoꝝ fidẽ putes in te certam fore.ſi eos perfidos in ſe fuiſſe cognoris.Quod ſi apud bar-
baros etiã uirtutem interdũ uenerabilem extitiſſe accipimus.quid tibi faciundũ ſit cogita:qui ad lau-
dẽ:q ad gloriã natus ſis.Es ne oblitus longe magis arte atq̃ benificẽtia:quam aut minis aut ẽt ui & pa-
rari & cõſeruari regnũ?Quibus nã rebus Cyrus a Mediis iperiũ ad perſas trãſtulit?Non eſt induſtria
& animi Magnitudine?Quibus Alexander ad Gangemuſq̃ penetrauit.Non ne prudentia ac beni-
gnitate?Quibus tandem.C.Iulius cæſar orbis terre principatum adeptus eſt?Non conſilio & clemẽ
tia.Nã Romulus quãdiu humanũ ſe ſe & mãſuetũ præſtitit:quaſi numẽ in terris eſt habitus.Cum pri-
mũ iperioſus uoluit rebus uti:ab iis in illũ ſæuitũ eſt:quibus carior eſſe iucũdiorq̃ debuerat.An ultio
te delectat:quo aliquid.fortaſſis aduerſus te:id q̃d tñ haud cõceſſeri.Tholẽtinates conati fuerint.At
ulciſci fœminaꝝ philoſophi:nõ magnanimi principis:nõ Frãciſci ſphortiæ eẽ uolũt.Audi quæſo ſa-
piẽtẽ illũ Macedoniæ regẽ philippũ alexãdri patrẽ:q cũ urbes græcie:quæ malo i eũ aĩo eſſe uiderent
atq̃ nouis rebus plerũq̃ ſtuderẽt:q̃dã cõſulerẽt ꝑſidiis eẽ cõtinẽdas:reſpõdit:male pulchrũ ſe longum
tẽpus.quã heꝝ breue appellari:intelligebat enim rex prudentiſſimus ea eſſe tutiſſima præſidia:muni
tiſſimaſq̃ arces:quæ hoĩum beniuolẽtia charitateq̃ fundatæ ac firmatæ forent.Nam aduerſus iuſtũ
idẽq̃ cõmune oĩum odiũ nullæ uires eẽ:nulla ingenia ſatis poſſunt.Quare idẽ philippus eos.qui ama
rius athenienſibꝰ utẽdum eſſe cõſulerent:inſanire dicebat qui hominem:qui ad gloriam:omnia agen
do patiendoq̃ referret:gloriæ theatrum iuberent amittere.Nõ enim quoniã ſe liberos athenienſes:
quã ſeruos mallent dignos rex preſtantiſſimus cenſebat:in quos grauius animaduertẽdum eẽt meri-
to is igitur optimoq̃ iure a theophraſto traditur nõ ſolum genere & dignitate regia:ſed ẽt cum fortu
na tum moribus maior cæteris regibus ac moderatior extitiſſe.idem quoniã populorum ingenia mo
reſq̃ callent:admonebat nõ abſurde Alexandrum filium:ut & blande ſe ſe utendum macedonibꝰ gra
tioſeque præſtaret:quo multitudinis ſibi uires cõpararet:Capiunt inquam animi populoꝝ nõ minis
terroribus.nõ ui.ſed cum aliis nõnullis humanitatis officiis:tum blanditiis maxime:quibus cum minꝰ
apte ſcipio ille poſterior aphricanus olim uteret:repulſam habuit conſulatus.itaq̃ ſi quid preter uolũ
tatem tuam princeps inclyte tolentinates auſi fuerint:tuum eſſe duco non modo non ulciſci:ſed &
ignorare potius.& eorum tibi animos manſuetudine:facilitate & beneficiis deuincere.Sin autem ni-
hil fuerint apti:quid tibi faciundum rear:intelligis.Nunquid eos oblitus:quid romanis priuernatum
legatus ille reſponderit:quum a quodam triſtioris ſententiæ auctore interrogaretur:quam pœnam
meritos priuernatis cenſeret:eam nihil ueritus inquit:quam hii merentur qui ſe libertate dignos cen
ſent:Rurſuſq̃ ubi conſul mitius ſubdidiſſet.Quid ſi pœnam remittimus uobis qualem nos pacẽ uo-
biſcum habituros ſperemus.Tunc idem legatus eadem animi uultuſq̃ conſtantia ſi bonam:inquit de
deritis:& fidam & perpetuam:ſin malam:haud diuturnam.Quibus quidem ferocioribus dictis non
modo non ſunt ad iracundiam ultionemue incenſi romanorum animi ſed priuernatis potius omnis
dignos iudicarunt:quibus ciuitas daretur.intelligebant ſane uiri permagni & ſapientes tantam eſſe
uirtutis uim:tantam maieſtatem:ut in hoſtibus quoque gratiam mereretur. Num metui tu fortaſſe
quam diligi malis.Optime natura prouiſum eſt:ut metum ſemper odium conſequat.At diligi & ama
ri nunquam poſſis:niſi & iuſtiſſimum te beneficentiſſimumq̃ preſtiteris.iuſtus uero ac beneficus eẽ
neque atqui aut aliis ultro nocuerit:aut modum rebus ſuis ſtatuere.uel noluerit:uel neglexerit:Qua-
re te Franciſce ſphortia per magnitudinem animi tui preclaraſque uirtutes oro.atque obteſtor:ut
iram hanc iſtam omnem:ſi quam tandem id ipſos Tholentinatos meos iram conceptam habes:mitti
ges ac places.Et omnem denique perturbationem:quæ conſilio prorſus omnique rationi aduerſat:
proſternas:atque abiicias.Nemo ſit aliis imperare:qui ſibi:ipſe non poteſt. Nulla uictoria maior eſt
nulla illuſtrior:quam ſeipſum cum oporteat uincere.Violentum hercle nihil eſt diuturnũ pricipatus

Vo inſtatu poſitæ ſint res meæ.nõ ẽ difficile iudicatu. Vniuerſa hæc ciuitas factionibus tu
q met Nec diu abeſſe põt:quin pariat maximi quodpiam mali.Præterea noſti:quã mihi aduerſi
ſit. Vbiq; gẽtiũ malim eẽ quã florẽtiæ. Vale ex floren.iii.idus decẽbris.M.cccc.xxxii:

Franciſcus philelfus Franciſco barbaro ſal.

Oſti iã pridẽ:quanta mecũ familiaritate atq; beniuolentia iunctus eſt Antonius Capanoren
ſis.Qui quãquã ſua probitate & innocentia tibi dẽat eẽ cariſſimus:tñ ut mea ẽt cauſa aliquid
n cumuli accedat ad priſtinam tuã in eum benignitatẽ:te etiam atq; etiam rogo. Vale ex florẽ.
iii.Kal.Ianu.M.cccc.xxxii.

Franciſcus philelfus ioanni Auriſpe ſal.

Ihi polluce meo uæhemẽter ẽ opus.itaq; rogo te ut eũ ad me ire quãprimũ cures: nã illũ tibi
m tantiſper uſui dedi donec abs te repeterẽ.Quarẽ fac ne ſcđo accedere ad te ſcribã.Vale ex flo
rẽtia.iiii.Kal:ianuarias.M.cccc.xxxii. Franciſcus philelfus Ambroſio monacho ſal.

Itteræ mihi tuæ ſp gratiſſime fuerũt.& in p̄ſenti a:quã antea lõge gratiores:indicant enĩ dilu
l cide:ab q̄bus mihi cauẽdũ ſit. Verũ utar equidẽ more meo:ut & nemini noceã & laceſſitus in
iuria:me uirũ eẽ meminerint. Vale ex ædibus nr̃is floren.xiii.kal.Febru.M.cccc.xxxiii.

Franciſcus philelfus Thome ſarzanenſi ſal.

Lacuerunt quæ ſcripſiſti mihi uerbis reuerendiſſimi comiſq; p̄ris Cardinalis.Nec aliud qcq̃
p h̄eo qđ reſpõdeã:quã maturato opus eẽ:Nã hic oĩa ſunt turbulẽta:& mihi nequaq̃ tuta.Cãm ti
bi iãpridẽ ſignificaui.Cura igit̃:ne fruſtra mihi ſcripſiſſe iudiceris. Vale & me clementiſſimo
patri Cardinali & comẽdatum:& earũ reddito:ex florentia.xii.Kal.Aprilis.M.cccc.xxxiii.

Franciſcus philelfus Karolo Aretino ſal.

Vnt nonulli:q me monuerit.ut mihi a te caueã.Moliri.n.te mihi:neſcio quas ĩſidias: ut q eru
s ditione & p̄bitate nequeas facinore mihi noceas.Sũ eq̄dẽ id miratus qđ neq; deũ metuẽs nec
hominũ famã:tãto ſceleri te obnoxiũ ſis facturus p̄ſerti cũ nullã hẽas iuſtã aduerſus me cãm ñ
enĩ mihi uitio dandũ ẽ:ſi te doctior exiſtimor magiſq; diſertus.ſed ingenio ignauiæq; tuæ:qui ſi ita lit
teris & bonarũ artiũ diſciplinæ operã dares:ut exercẽdo fœnori & flagitio:eẽs me fortaſſe multo ſupe
rior.Nã qđ iactes iis anchoris te munitũ ut nullos fluctus.nullos turbines p̄timeſcas uidi ego p̄ſæpe tã
tũ eẽ uẽtorũ ĩpetũ ut nullæ anchoræ:nullũ robur nulla alia munima ſatis ſit:q ualidiſſimas ẽt naues tue
ãt quominus obruant̃ fluctuũ uorticibus:ac patiãtur deniq; naufragiũ.Itaq; prudentius feceris:ſi rõr
malueris:q̃ p̄turbationi parere:quarũ altera excutit ex hoĩum mẽtibꝰ tenebras inſaniæ.deturbatio ue
ro lucẽ ſapiẽtiæ:Tu de me Karole nihil habes.qđ iure queas expoſtulare.Nã neq; publice:neq; priuati
nocui tibi unq̃ Quin ut ſcis nõnunq̃ es a me pulcherrime laudatus.uel.tũ maxĩe cũ a q̄buſdã grauibꝰ ĩ
tegerrime iſq; uiris eẽm cõmõe factuſ te mihi moliri ĩſidias.id.n.iccirco ab me factũ ẽ.ut aliquãto te pu
deret tui.atq; reſpiceres. Sed quãtũ poſſũ augurari tãta ẽ uis morbi.quo inuidẽtia te excruciat.ut nulliſ
neq; hũanitatis.neq; admonitionis remediis ad ſanitatẽ redeas. Me tñ nullæ tuæ mouebũt ĩiuriæ quo
minus p̄gã ſimilis eẽ mei. Vale florentiæ ex ædibus nr̃is idibus Aprili.M.cccc.xxxiii.

Franciſcus philelfus Nicholao nicolo ſal.

Go te Nicholae nichole uel ex uſq; cõſtãtinopoli ex Chryſolora ſocero meo ſapiẽtiſſimo cla
e riſſimoq; uiro quo eẽs ĩgenio.q̄bus moribus.ad unguẽ didiſcerã.Cunq; poſtea ĩ italia reuertiſ
ſem eadẽ ac ẽt plura tũ ex Guaryno ueronẽſi.tũ ex ioanne. Auriſpa uiris prudẽtiſſimis & ap
prime eruditis audierã.Nec deſtiti tñ ea p̄ſtare oĩa q̄bus te mihi ſũma beniuolẽtia deuincerẽ.At nulliſ
meis nec officiis.nec meritis potui te aliũ reddere q̃ eẽs & iã factus:& ex diuturna cõſuetudine cõfir
matus:q̄ppe q tibi magne laudi ducas ſi p̄ſtare id queas:ut uiri oẽs docti & boni tua op̄a & ĩduſtria flo
rẽtia extrudant̃.Itaq; & gloriaris & Chryſolorã florẽtia eẽ a te expulſũ:& Guarinũ & auriſpã ambos
turpiter eiectos. reliquũ eẽ Philelfũ unũ quẽ aut breui exulẽ facies:aut malẽ efficies.qđ iſta ſibi tua ue
lit or̃o nõ ĩtelligo.Nõ.n. eiuſmõi ſũt nerui tui.ut mihi qcq̃ poſſis ĩcõmodare.Nã q̄ ad florẽtiã attinet:
ego mea ſpõte ĩuidiæ cedere ĩſtitui:nõ minis tuis q nullarũ es uiriũ:nulliuſq; auctoritatis uir non metu
potẽtioris cuiuſpiã cuius opibus audaciaq; ĩſanis.ſed ut uiuã ipſe mihi liber cũ muſis Vides tu ſane: ni
ſi pœnitus mẽtis luminibus captus es.q̃ unus Philelfus uniuerſæ ciuitati carus ẽ & p̄iucũdus.Nihil ne
q; priuati nec publicæ petit̃ a me fruſtra.Si lapides ipſi loqui poſſent.oẽs ĩ meas laudes lĩguas ſoluerẽt
Mihi gratificant̃ oẽs q̄cunq; optarĩ obſequũtur oẽs.ĩſeruiũt oẽs Quis uir bonus & grauis cuiquã ad
uerſet bene p̄merito p̄mererię; aſſiduiſſime ſtudenti.uelim mihi dicas:q̄ ẽ erratũ aduerſus te meum
Nõ ne oĩbus in rebus tibi uſq; morẽ geſſi Quid hẽs qđ.mihi des crimini.Nũ ſinis te uirũ iã decrepitũ
& rerũ humanarũ callentiſſimũ ſeduci a uerſuta maleſicaq; uulpecula Karolo arretino. Nõ ne aĩaduer
tis aliq̄ñ de prauatũ p̄ditiſſimi hominis corruptũq; ingeniũ:An pateris eũ utĩ te ueluti ĩſtr̃o quodã fu
roris tui. Reſpice:reſpice tandẽ:Cõſidera annos tuos:Quãdiu nobiſcũ futurus es Quod ſi nullũ puta
res fore diuini iudicis uel p̄miũ:uel ſuppliciũ:hominũ tñ de tua uita atq; moribꝰ exiſtimatio tibi uerẽ
da eẽt.Ergo qđ ĩ me erit:ut nunquã præſtiti:ita tibi præſtabo nunq̃ nõ mõ ĩnimicitiarũ ſed ne minĩe
q̄dẽ uel ſimultatis:uel ĩdignatiõis materiã. Vale florẽ.ex ædibus nr̃is.idibus Aprilibus.M.cccc.xxxiii.

Franciſcus philelfus Thomæ Senecæ ſal.

Hic aũt cum & trãquille & honorifice uitã agerem neqꝫ đ re Florẽtina ulla mihi prorſus cura eẽt ꝑter
humani cõmiſeratioñe ĩgenii:menſe decimo ex quo Florẽtia deceſſerã nulla mea neqꝫ culpa neqꝫ cul
pæ ſuſpitione:tãtũ potuit inimicoꝝ coniuratio:ut ipſe quoqꝫ iter ꝓſcriptos ciuis optimatis proſcribe
rer.id qđ ut accepi.uniuerſæ ciuitati fuit moleſtiſſimũ auditu.Quin ĩ ꝓximũ ĩde annũ miſus ẽ ſenã:ut
me ĩterimeret:idẽ ille ſicarius:ꝗ ab eadẽ ornatus cõiuratione ĩ faciẽ mihi uulnus infixerat.Hic philip,
pus ẽ uocatus:patria natus caſale fluminẽſi.& patre thoma.& auo bruno:ꝗ ẽt ipſi ambo notiſſimi ha,
biti ſũt ſicarii.Aberã ꝑ id tpis ad petriolanas balneas.idqꝫ nõ tã ulla mea uel neceſſitate.uel declinatio
nis qdẽ gratia:ꝗ̃ diuino quodã conſilio.ut certe puto.Nã eo ſũ ꝓfectus ſola uiſcendi cauſa.Solet.n.ple
rũqꝫ oĩpotẽs deus.quo de ꝑſeuerãtibꝫ in malignitate facinoroſiſqꝫ hoĩbus aliquãdo ſuppliciũ ſummat
certas quaſdã eaſqꝫ occultas parare uias ad uindicãdũ.Cũ eiuſmodi ergo tpe ſicarius Philippus. Senã
ueniſſet.neqꝫ me uſquã uideret.adiit præclaꝝ in philoſophia uiꝝ ac medicũ prudẽtiſſimũ Petrũ ioan
netũ:qui ex patria Bononia pulcherrimis ꝑmiis accerſitus medicinã docebat.ut nũc ẽt docet in eius
urbis publico ſtudio.Ex eo quærit.& qua in uicinia ipſe habitarẽ:& ubi docerẽ.& quot mecũ ducerẽ
comites:& quãtũ ualerẽ gratia apud ciues.Ad quæ ille.ut eſt uir callẽtiſſimns æque atqꝫ acerrimo ſtrẽ
nuiſſimoqꝫ ingenio.inſpecto hominis uultu & conſiderata uerboꝝ temeritate.ſingulatĩ ea reſpondit
quæ mihi uſui fore arbitraretꝰ.Eodẽqꝫ die litteris me de ea re oĩ cõmunefecit.quare ſenã ubi cõtinuo
reuertiſſem.ex illoqꝫ liquidiuſ rẽ oẽm corã didiſciſſem:mox adeo præfectũ præſidii:quẽ capitaneũ uo
cãt.Honophriũ tyfernatẽ cognomẽto Virilẽ.hoĩem ſubdolũ & fallacẽ.Huic rẽ ipſã.ut habebã expo,
no.& oĩa ſicarii ſignãdo.qualia & a petro ioãneto didiſcerã.& ipſequoqꝫ dũ illũ inter ambulãdũ obuiã
habeo.agnoſco.Reſpõdet cõtinuo ueterator ille.& fraudulentus.latro.Grates habeo ſempiternas mi
pater obſeruãdiſſime philelphe ĩmortali deo.ꝗ mihi cãm præſtitit.quo tibi aliquo officio meo rem di
gnã gratificarer.Nã iãpridẽ cupiebã occaſionẽ offerri mihi morẽ gerendi tibi.Hominẽ ac tutũ cõpre
hendã.Cõprehenſũqꝫ torquebo ita ut uel cõcoctũ cibũ oẽm ei eruã e ſtomacho.Quẽ ſi cõſciũ cuiuſ,
piã aduerſus te perpetrãdi facinoris offendero.uita priuabo.Sin minus offendero miſſum faciã.iqẽs
aberraſſe me in ſe capiundo.nõ eni illũ eẽ quẽ quærebã.Fateor equidẽ mi Aeneã uel ex his uerbis me
illico de homine ſuſpicatũ mõſtri neſcio qd.Cæteꝝ quoniã ſatis mihi de ſicario cõpertũ uidebaꝰ:egi
homini gratias de optima erga me uoluntate.Capiꝰ ſicarius eodẽ ueſpi.Captus torqueꝰ.& mei iteri,
mẽdi cã ſe miſſũ cõfitetur.idqꝫ honophrius cõtinuo palã facit.Sed ab quo miſſus foret.reticeſcit.nec
ſicariũ plectiꝰ.Sed differt aĩaduerſionẽ.modo aliã cãm obtẽdẽs.modo aliã.at ueriſimilẽ nullã.interea
tpis ĩcrebreſcit nõ ſolũ apud me.ſed apud nõnullos grauiſſimos ciuis tuos.Honophriũ tyfernatẽ com
mutaſſe Philippũ ſicariũ cũ prætura florẽtina.Nihil ẽ.n.apud florẽtinos uſqꝫ adeo ſecretũ atqꝫ arcanũ
qđ minus ꝗ̃ primũ effluat.ita ſũt oẽs tãꝗ̃ rimaꝝ pleni.Quod rumoribus fuerat diuulgatũ.ipſius rei tã
dẽ euẽtus apꝓbat.Nã paulo poſtea florẽtiæ ꝑtor declaratus ẽ Honophrius tyfernas.Sed redeo ad ſi,
cariũ:Mulctauit hũc honophrius libris qngẽtis.Erãtqꝫ multo antea paratæ pecuniæ.qbꝫ ille carcere
liberatus remitteretur florẽtiã.Et qđ ridiculoſius fuerat.in ſentẽtia quã ĩpudentiſſimus latro aduer,
ſus ſicariũ tulerat:dicebat illũ ad id facinoris perpetrãdũ fuiſſe corruptũ grãdi pecunia & magna re,
muneratione.ab quo aũt ab quibuſue corruptus fuiſſet.ſubticuerat.Ceteꝝ longe ſe ſua de ſceleratiſſi,
mo ſicario liberãdo fefellit opinio.nã ego iniuriaꝝ agens ꝓuocatione ſũ uſus ex tuæ patriæ iſtitutis
ad prætorẽ.itaqꝫ ea oĩs cã ab honophrio latrone deuoluta ẽ ad Iacobũ Cõſtãtiũ ſiculũ ex Meſſana qui
ĩnocẽtiſſimus & grauiſſimus ea tẽpeſtate ꝑtoriã gerebat Senæ.Hic ſi potuiſſet cauſam ex integro co,
gnoſcere nõ obſcure patuiſſet.& qui fuiſſet auctor florentiæ uulnerandi mei.& a quo idẽ ſicarius mi,
ſſus Senã eſſet ad me interimẽdũ.Nã florentie quoqꝫ patuit de ſicario:patuit de licitatore cõductore,
qꝫ ſicarii.Is.n.fuit homo ĩpuriſſimus ac nequã Hieronymus brochardus imolenſis.Sed qui fuerint fa,
cinoris auctores:ꝗ mercedẽ quã pepigiſſent:ſiccario diſſoluerint:in obſcuro ſunt:cũ tñ nouere pluresꝰ
Laurẽtiũ medicẽ una cũ Nicholao & Carolo frequẽtare ꝑſepæ ſolitũ oĩum ſceleꝝ officinã in fames
ædis Hieronymi brochardi ꝑ id tpis quo ſicarius eſt conductus.idemqꝫ Laurẽ.medices hieronymum
coniectũ ob id ſceleris in uincula carcere liberauit & ab omni pœna tutatus eſt in maxima ẽt totius ci
uitatis offenſione quæ tota eã iniuriã publicã ſuãqꝫ ducebat.Sed uis magnitudoqꝫ pecuniæ longe pluſ
potuit ac polluit:quã leges ꝗ̃ æqtas quã oẽ iuris piiqꝫ uel:officiũ uel ſanctitas:uel deoꝝ.Sed redeamꝰ
ad pretorẽ.is ĩqua iacobus cõſtãtius cũ non poſſet ex inſtitutis patriæ tuæ eã de integro agitare cauſã
quã ꝓfectus cognorat.ſed augere pœnã dũtaxat quod potuit ſolũ eã.Philippo ſiccario dextrã abſcidit
publico iudicio.quæ me florẽtiæ uulnerarat in faciẽ:obtruncaſſetqꝫ hominẽ quo neceſſua reliquis eẽt
exẽplo immanitatis ſuæ.niſi ego id factum iri prohibuiſſem:utpote qui maluiſſem uiuere illũ uitã inu
tilẽ atqꝫ dedecoroſam ꝗ̃ ꝑ expeditã mortẽ liberari animi cruciatu:ut.n.magni ẽ animi ꝑuas ſuaſqꝫ in,
iurias obliuiſci ita iuſti & ſapiẽtis de publico humani generis hoſte dignã aliquã capere ultionẽ.cũ igiꝰ
neqꝫ pacate ut audis:nec itẽ cõmode agerẽ ſenæ.uiderẽqꝫ quãto cũ uitæ ꝑiculo inter gladios uenena,
qꝫ uerſãrer.nõ enim defuere qui ẽt domi auſi fuerunt me ueneno perdere.Bononiã eo cõſilio me re,
cepti:ut paucos poſt menſis mediolanum petã futurus apud unicũ noſtræ tẽpeſtatis ſolẽ Philippũ ma
riã principem ſane omnium:qui aut ſunt.aut fuerunt aut futuri ſunt munificentiſſimum & optimum
apud hunc enim nullæ mihi inimicoꝝ artes.nullæ inſidie oberunt.totus ero cũ muſis.totus cũ amiciſ

totus mecū. Quod aūt me hortaris. e deſerā ipſe me: ne credam malignitati fortunæ. Hortaris tu q dem & amice & recte. iāpridē aīum meū noſti. Non is certe ſum qui me neſciat uiꝝ eſſe. itaqꝫ bono ſis animo: per me licet. Nunquā me ignauie accuſabis: nec itē inſolentie. quin horatianū preceptū illud in uniuerſa tuebor uita. O ē tulit punctum: q miſcuit utile dulci. Tu uero qđ ad te attinet. facito me de oī re tua ſtatuqꝫ certiorem. Vale ex Bononia quinto Kal. Apriles. M.cccc.xxxix.

Franciſcus philelfus Ioanni Tuſcanel. ſal.

d E me qđ flagitas ſcire. ad ꝓximas ſtudii uacatiōes quas uocāt. Mediolanū ſum petiturus eo q dē cōſilio: ut ſi q̄ mihi nobiliſſimus ille princeps ſpē lr̄is maximā pollicet̄. re ipſa iuenero apđ neminē mali: q̄ apud eū uitā agere. Sin ſecus offendero. ad uenetos me recipiā. Nā nihil incer tius q̄ Bononiæ res ſecūdæ. Quāto. n. fortuna blādius uṙ aſpirare. tāto magis aduerſi uentorū flatus metuendi ſunt. Vale ex Bononia idibus Aprilibus. M.cccc.xxxix.

Franciſcus philelphus Alberto Zancario ſal.

n On uanū extitiſſe me ſōnii cōiectatorē: res ipſa liquido oñdit. ioannē marium filiū fugiſſe ab me noſti. Quo āt quū neſcirē: ubi ꝑ noctē: q̄ diē fugæ uigeſima qnta ſubſecuta ē. eēm uideṙ ui ſus eū placētiæ agere inter milites quoſpiā. poſtridie eius diei inſcēſo æquo cū duobus famu lis uerſus placentiā iter capio: quo quum ad biduū ꝑuenio: incido nō lōge a porta urbis in Floriū quē dā Mediolanēſē cognomēto Nouatinū. q cū filius Marius una eqtabat. Florius quum primū me uidiſ ſet equo deſcēdit & me honorifice ſalutato: dixit putare ſe nullā mihi feciſſe iiuriā: qđ meū filiū eripuiſ ſet ex ꝑditorū quorundā militū manibꝰ eo ſane cōſilio. ut eū ageret ad Antonellū arcimboldū: q mihi ob clariſſimū iure cōſultū Nicolaū arcimboldū fratrē ſuū meiqꝫ amantiſſimū uæhementer foret affe ctus: ob idqꝫ nō ſecus filius meus ei charus futurus eēt atqꝫ mihi p̄ri. Egi hoī grās: ut par erat: filioqꝫ re cepto placētiā ſum ingreſſus Paulo ſupra meridiē: ea mēte: ut reliquū eius diei. qm̄ forē ex itinere fati gatus: cōſumerē i cauponula quo diuerterā. Venit ad me ueſperi ſalutatū petrus platea. q ea i urbe pro iclyto Mediolanēſiū duce philippo Maria ciuitati p̄eſt. qui ubi multa mecū & familiariter & hūane lo cutus ē q̄ſiuit: q̄ hora uellē i poſteꝝ diē Mediolanū petere: cui cū rn̄diſſem nō eē me ꝑ id t̄pis Mediola nū petituꝝ ſed Bononiā potius repetituꝝ: & ad ꝓximas dein uacatiōes ſtudii ituꝝ Mediolanū. iſtitit il le multis rōnibꝰ ne prius Bononiā reuerterer: q̄ iſſē ad philippū Mariā ducē & uiſcēdi & ſalutādi grā. ab quo certo futuꝝ ſciret: ut & libēter exciperet: & honorifice. Quare cū eius uerbis colligerē oporte re me oīno ire ad pricipē: neceſſitatē in uoluntatē uerti. itaqꝫ nudiuſtertius Mediolanum ſcđa hora no ctis igreſſus ſum itinere facto ꝑ agrū Ticinēſem. Hodie n̄ multo poſt meridiē adiui pricipē: ab quo tan ta cū hūanitate actā honorifice ſum exceptꝰ: ut me oblitū mei pene reddiderit: nō tn̄ qđ ob eā rē iſolē tior factꝰ ſim q̄ ante hac cōſueueri. Quin potius cū tanta me honoratione idignū exiſtimo. facit ut me cū ipſe cogitē qđ nā facere me oporteat ut quadā hēt de me opiōnē ea ſe nō fallit oīno. Cæteꝝ & hæc & alia placi atqꝫ oia ꝓpediē una cōmētabit̄. Vale ex Mediolano. vi. nonas maias. M.cccc.xxxix.

Franciſcus philelphus Aloyſio Crotto ſal.

q Vod diutius hic ſū: eo ſerius ad uos redibo. Itaqꝫ rogo te: ut ab hūaniſſimo nr̄o principe mihi facultatē abeundi exores. Nā & hinc a me agit̄ nihil & familia mea me abſente nō p̄ot Bono niæ nō agere icōmode. Vale Mediolani ex Gauponula ceruicæ idibus maiis. M.cccc.xxxix.

Frāciſcus philelfus Gerardo Leornardo Cardinali Comenſi ſal.

a D ortationē tuā p̄r modeſtiſſime libēter admitto: & ſi mihi habēda rō ē nō fidei minus: quā grauitatis. Quo fit: ut æque nolim iiuſtitiæ accuſari atqꝫ leuitatis. Bonoiēſi reip. ſum obſtri ctus ānuo docēdi munere. cui me ſatiſfacere oīo oportet ſi uolo is eē: q debeo. itaqꝫ rogo te at que obteſtor. ut mihi iā tādē abeundi ueniā ipetres: ne dū apud uos grauitatis laudē cupio hēat apđ bo noniēſis & iiuſtus: & leuis. Nō n. te fugit fundamētū iuſtitiæ fidem eē q̄ ſublata: oē iuſtitiæ munus cor ruat: neceſſe ē. Vale Mediolani ex cauponula Cerui. xx. Kal. iunias. M.cccc.xxxviiii.

Franciſcus Philelfus Raphaeli fuſcherario ſal.

q̄ Vod diutius diſtulerim meū ad uos reditū: nulli culpæ mihi aſcribitote. Nam ego iāpridē hinc ſoluiſſē ſi liber eēt padi trāſitꝰ. Sed cū id ſine lr̄is ducalibꝰ nemini liceat. atqꝫ eas in hāc diē exo rare nequeri. fcm̄ ē ut ſerior fiat mea hīc ābitio. qđ. n. ſit in cā. nō itelligo. Quottidie mihi a p̄n cipe rn̄deṫ q̄primū ſe mihi morē geſtuꝝ: Sed hmōi q̄primū nōdū uſq̄ apparuit. Qui apđ pricipē & au ctoritatē ualet & grā. me monēt: ne ſim iportunior. Nō. n. temere fieri. itaqꝫ meiipſius ſum neſcius Nō deſiſtā tn̄ oīs obtūdere q principi aſiſtūt. donec liberā ābitionē ipetrato. interea uero comēdo tibi fa miliā meā. ſi qdē arbitraris me functurū egregie meo erga te officio. Vale ex Mediolano pridie Kalē iunias. M.cccc.xxxix. Franciſcus philelfus Alberto zancario.

e Go mi Alberthe ad triduū hinc ſoluā & ꝑpulchre qdē & ꝑbenigne ab hoc humaniſſimo prin cipe: tū donatus. tū honoratus: Lr̄as tuas occluſas meæ dilectiſſime Chroſolorinæ continuo reddito. Vale ex Mediolano. v. idus iulias. M.cccc.xxxix.

Franciſcus philelfus Guarnerio Gaſtel. iurecōſul. ducaliſqꝫ ſena. ſal.

I Mediolani pridiæ nō ruri fuiſſes. cū iſtinc eſſem Bononiā rediturus pluribus tibi corā rn̄diſ ſem q̄ nunc paucis feci: Eram. n. ī i fere accēſurus equū. Petieras. n. ab me tu quotupliciter eēn

tia putaré accipi oportere:ad qđ tibi cũ eém reſponſurus.accerſitus a principe:oĩ meo ſermone inter-
pellato:ex oculis tãq̃ euanuiſti.Accipe igiť ré cõpédio:Eſſentiá quá & οὐσίαν uſiá græci & latioꝝ eru
ditiſſimi ſubſtãtiá noĩant tribꝰ modis accipiédá exiſtimo:ná & materiá & formá:& qđ ex utraqꝫ con
ſtat ſubſtãtiá dicimus.Hoꝝ ãt triũ materia quá ὕλην hylé græci dñt:é potẽtia q̃ a græcis uocať δύ-
ναμις dinamis:forma uero qđ εἶδος idos græce noĩatur é ꝑfectio:q̃ ab Ariſtotele dicta é nouo no-
mine ἐντελέχεια entelechia.Quod ãt cõſtat ex utroqꝫ uocamus hoc qdá:& qđ iá cõpoſitũ eſt. Ego
iá iter ingredior. Vale & me nr̃o inclyto principi aſſidue redde cõmendatiſſimũ.ex placentia pridie
idus iunias.M.cccc.xxxix. Franciſcus philelfus Alberto zancario ſalutem.

St te ſane prudẽter:factũ:ꝙ mihi ex itinere fatigato lac coagulatũ miſeris:Egebá.n. iſtiuſmõi
e refrigeratiõis genere.itaqꝫ nõ minus te laudádũ exiſtimaui ꝑinde atqꝫ egregiũ coaguládi arti
ficé quẽdá:q̃ Ariſteus fuerit a priſcis arcadibꝰ laudatus.is.n.cũ in archadia late regnaſſet:quo
ſibi maioré bñiuolétia archadas deuinceret:ꝑmulta ut erat princeps nõ ſõnolétus & obtuſus:ſed acri
ſtrenuoqꝫ ingenio & excogitauit & adinuenit:quæ ad cõem hoĩum uel utilitaté uel uoluptaté accede-
rét.Quare is oĩum primus:cũ aptũ atqꝫ mellis tũ ét lactis uſum ad coagula inuenit:& hoĩbus tradidit.
q̃uis mellis auctoré.Naſo affirmet liberũ patré extitiſſe.Tuũ rus igiť nõ poſſũ nõ amare.cuius cõſuetu
dine id te uideo aſſecutũ ut ad urbanas lauticias rualé fœcũditaté adiũgas.Ná cũ lac ſolũ ex oĩbus ci-
bis ad hoĩs naturá ſit ſatis:tũ idé coagulatũ delectat ét plurimũ.Quod ãt ſcire uis:qd egerĩ apud excel-
lentiſſimũ principem philippũ Mariá:quũ in præſentiá ueneris omnia narrabo tibi. Vale ex Medio-
lano.xvi.Kal iunias.M.cccc.xxxix. Franciſcus philelphus Federico Cornelio ſal.

Vem nunciũ de tuo fauſto fœliciqꝫ cõiugio nũc primũ audiui:is me ꝓfecto plurimũ delecta
q uit:nec.n.te latet:q̃ ego ꝑſæpe tecũ ſermoné multũ habueri pñs.& q̃ freq̃nter ét abſẽs te ſcrip
tis meis tũ blãdius:tñ ſeuerius ad cõiugiũ ſum hortatus.Quod certe faciebá nequaq̃ inductu
pr̃is tui grauiſſimi & clariſſimi uiri:ut tibi tu ꝑſuadere uidebaris:ſed qm̃ tibi bñ eé cuperé. Ná cũ duo
ſũt uiuẽdi genera lege cõſtituta:alteꝝ cælibatus:alterũ matrimõii q horũ neutrũ adamarit haud ſatis ĩ
magna uerſať laude.Feciſti igiť recte ꝙ & paternæ uolũtati moré geſſeris:& tuæ florẽtiſſimæ reipu:
cõſulueris:qppe q ĩ filiis ꝓcreádis ſeminario reip. ſatiſfacies.& ordiné illũ ſenatoriũ reddes ét amplio
ré Cæteꝝ q tibi ꝑ̃cepta ſeruáda cenſeo:paucis accipe:Et oĩum primũ hoc unũ tibi aĩo inſideat:uolo.
cætera ſacraméta eé hũana lege moreqꝫ cõſtituta:at matrimoniũ ſolũ diuino ore & ĩuẽtũ eé & impe-
tratũ.atqꝫ id qdé nõ in ægipto ꝑ uulcanũ.nõ in attica ꝑ Cecropa.nõ Romæ ꝑ Romulũ.ſed in horto il
lo deliciaꝝ.ubi primis parẽtibus ꝑ̃cepit deus oĩpotẽs ut creſcerét ac multiplicarenť terráqꝫ replerent.
Quod ãt:& deo auctore.& ĩparadiſo.& in nr̃is primis parẽtibus inuẽtũ é ſacramẽtũ & tanq̃ lege ſan-
citũ q̃ta cũ aĩ integritate & inocẽtia nobis tuẽdũ ſit uides ꝑ̃ſertim ꝙ triplicia illa bona matrimoniũ ꝑ-
ſefert.q̃ maxime expetunť in uita honoré:utilitaté.uoluptaté ut.n.in ſocietate ciuili nihil eſt adulterio
neqꝫ turpius neqꝫ ꝑnitioſius:ita cõiugi ſanctitate nihil honeſtius nihil utilius uñ maiora emolumenta
bonaqꝫ ꝓueniát.Quot adulteriis ĩuoluti uel patrimonia cõſũpſerũt uel patriá ꝑdiderũt uel ꝑierũt ipſi.
At in cõiugii felicitate oĩa ſunt ſecura oĩa fructifera.oĩa plena iucũditatis.Qui amor uel diuturnior uel
dulcior.q̃ q uiꝝ uxoréqꝫ cõiũxerit.Quæ amicitia uerior eũ q̃at:q̃ q mutua & corpoꝝ & aĩoꝝ beniuo
lẽtia cõiuges deuinxerit.Tu mihi ex oĩ hoĩum ætate tria aut quattuor aut ad ſũmũ qnqꝫ amicoꝝ paria
in mediũ referas q amicitiæ ſibi nomé uendicarint.q̃lis extitiſſe græci uolũt Theſeum & Perithoum
Oreſté & Pyladé.Achilé & Patroclũ:Phythiá & Damona:& ultimos Epaminũdá & Pelopidá.At ho-
rũ nemo ſe amici cá interemit.qd.n.morte horribilius.At uir clariſſimus.T.grachus tãta é amoris uel
ſanctitate uel uehæmẽtia cõiugale munus ꝓſecutus:ut ultro ipſe mori ſuſtinuerit:quo uxor Cornelia
ſupſtes foret qd.n.meminero.q̃ntum Pláciũ:q cũ primũ audiſſet uxoris obitũ pectus ſuũ tranſfixit gla
dio cũqꝫ domeſticoꝝ interuẽtu ne qđ ꝑpetrare eét aggreſſus.ꝑficere potuiſſet paulo poſt ꝙ uulnus fu
erat alligatũ:ſciſſis faſciis ſoluit:& eo imitti dextra cõſtátiqꝫ diuulſo morté ſibi cõſciuit.Et.M.ité Pláci
us ob Horeſtillæ quoqꝫ uxoris obitũ q̇ illũ:ſocioꝝ claſſé ſexaginta nauiũ ĩ aſiá reducẽté ad Tarẽtũ uſqꝫ
ꝓſecuta:morbo é oppſſa iter eius oſculádæ ungẽdæqꝫ officiũ:tm̃ potuit ꝯiugalis amoris charitas ut di
ſtricto gladio incũbens uitá deſeruerit.Nec minoris uires cõiugalis amor oñdit ĩ Porcia. M. Catonis
uticẽſis filia:q̃ ubi primũ accepit.M.Brutũ uiꝝ ſuũ apud philippos uictũ atqꝫ interẽptũ:ardẽtis carbo-
nes hauriẽs:qm̃ ferri ꝑtás oĩs ſubrepta eẽt:e medio ſe ſe ultro ſuſtulit. Vt auté cæteras nobiliſſimas fœ
minas breuitatis gratia miſſas faciá.qs Lacædemonias illas nõ maioré ĩ modũ admireť ſummiſqꝫ lau-
dibus ꝓſeq̃ ſtudeat q̇ exorato a cuſtodibus ĩ carceré aditu ad uiros minias:extremo ſpiritu alloquẽdoſ
quos Lacædemonii noctu morti deſtinarát:perinde atqꝫ ſegnũ affectatis:cõmutatis cũ illis ueſtibꝰ ue
latiſqꝫ capitibus ꝑ doloris ſimulationé:eos abire paſſæ ſũt ſe ſe ultro morti exponẽtes.quid Eliſſa dido
Nõ ne ut extincto uiro fidé pudicitiáqꝫ ſeruaret:in ardẽtiſſimũ rogũ ſe ꝓiecit.Nõ arthemiſia regia cha
rũ uiri Mauſoli obitũ tãta tulit acerbitate.ut nõ cõtẽta illud edificaſſe monumẽtũ Alicarnaſſi in ꝑpe-
tuá illius memoriá.qđ ĩter ſepté orbis terræ miracula nobiliſſimũ numerať.ueꝝ ét ex eius caluaria fa-
cto poculo ſe uiri ſepulchrũ & haberi & eſſe uoluit:utpote quæ illius corpus in puleré uerſum paula-
tim totũ ebiberit:& aſſiduis fletibus doloreqꝫ cõfecta per rabiem e uita diſceſſerit.Sancta eſt profecto
peneqꝫ incredibilis matrimõialis beniuolẽtiæ charitas:quá q caſte impolluteqꝫ ſeruauerit digni habé-

diſũt:de qbꝫ nulla poſteritas cõtĩeſcat.Nã utilitas q̃ta ꝓueniat ex cõiugio qđ attĩet p̃dicare. Vt.n.ẽ pru
dẽtis p̃rĩfamilias augẽ quottidie ĩſbſtãtiã ſuã:q̃tũ hõeſtas patĩť:ita diligẽtis atq̃ꝫ frugi m̃rĩfamilias munꝰ
ẽ eã dõi.& dirigere & tueri.Quod ubi fit:p̃rĩmoniũ ĩ dies magis atq̃ꝫ magis aplificať.Et ẽ ſane m̃rĩmo
niũ uiri mulieriſq̃ꝫ cõiũctio ſcđm legẽ ob ꝓcreãdos liberos.Nõ.n.ad laſciuiæ illecebras titillãtiſq̃ꝫ uolu-
ptates ĩſtitutũ ẽ m̃rĩmoniũ:ſed ut gñratõi gñratio p̃pareť:ob eã.ſ.rõnẽ m̃rĩmoniũ noĩatũ qđ́ iccirco
mulier debeat uiro nubere:ut m̃ŕ fiat.Debet inq̃ decus m̃ŕmoniale id officii p̃ferre:ut & rẽ domeſticã
regat:& liberos ſuſcipiat.Nã hic ſubſiſtit hũani gñris ꝓpagatio amicabiliſq̃ꝫ ſocietas.Et cõiugii q̃dẽ bo
na triplicia eẽ uolũt:fidẽ,ꝓlẽ ſacramẽtũ.Atq̃ꝫ fidei qdẽ ẽ:ne p̃ter copulã cõiugalẽ aut cũ altera cõcubať
aut cũ altero:ſed ut æq̃ꝫ uir ſua uxore cõtẽtus ſit.atq̃ꝫ uxor uiro:qđ́ tũ certe fiet:cũ pari ſe charitate ꝓſe-
quẽtur.Ad q̃ qdẽ rẽ haud ſcio:an uxor lõge q̃ uir debeat eẽ ꝓpẽſior.Nã ſi pudorẽ mulier pudicitiamq̃ꝫ
amiſerit:qd reliq hẽat in ſe boni:nõ ĩtelligo.Quã me delectat Terentiæ Aemiliæ Aphricani ſupioris
uxoris p̃cipua illa fides & egregia charitas:q̃ in uirũ uſa p̃hibeť.Hæc.n.nõ mõ æquo aĩo ꝑtulit uiri ad-
ulteriũ in ancillulã:dũ eẽť inuita:ſed eã quoq̃ꝫ poſt illius obitũ libertate donatã liberto ſuo in m̃rĩmoni
um dedit.Quãta uero æq̃nimitate ſplẽdidiſſimũ cõtinẽtiæ exẽplũ Liuia Tiberii atq̃ꝫ Druſi m̃ŕ erga ui
rũ Auguſtũ fuerit & græcæ & latinæ decãtãt hyſtoriæ.Volutabať.n.Auguſtus ꝑ oẽm ĩcõtinẽtiæ fœ-
ditatẽ.Quod ſi pari fidei ſcitate ſe cõiuges adamarint.nullã huiuſmõi labes m̃rĩmoniũ polluat.In ꝓle
uero aliud ẽ m̃rĩs aliđ́ p̃rĩs offm̃.Debet.n.liberos mater cũ charitate ſuſcipe:benigne alere:religioſeq̃ꝫ
educare.Pater aũt illud meminiſſe duo eẽ hoĩum gñra alteꝝ doctũ & urbanũ:alteꝝ ĩdoctũ & ruſticũ:
& hoc qdẽ pecudũ eẽ ſimilimũ:illđ́ uero nõ diuinũ munus:ut ita dixerĩ:q̃ humanũ.Eſt igiť offm̃ boni
p̃rĩs filios ita ĩſtruere diſciplinis:q̃ libero hoĩe dignæ ſũt:quo nõ ĩdocti & ruſtici:ſed & doctiſſime eru
diti elegãteſq̃ꝫ uideanť.Velim in hac re mi.Federice Corneli ad te ip̃m oculos mẽtẽq̃ꝫ cõuertas:teq̃ꝫ ac
cæteros æq̃lis tuos diligẽtius diſpicias.cõſidereſq̃ꝫ q̃tũ ĩter te & illos ĩterſit. Nõ ne quũ aliqd more tuo
loq̃ris & grauiter & diſcrete te oẽs taciti admiranť ac ſe ſe ignauiæ ĩertiæq̃ꝫ accuſant:ꝙ nihil ſciãt:ꝙ qd
a ſe dici & qd dici oporteat:ignorãt.Itaq̃ꝫ alii parẽtes ĩcuſant:q nullã geſſerint curã ſui:alii ſe ipſos accu-
ſant:ꝙ tp̃s ꝑ ſecordiã & deſidiã labi paſſi fuerĩt:quo fit ut & honoreris ab æq̃libus tuis:& a maioribus
natu mirifice lauderis.Tuũ igiť fuerit:cũ primũ a matre liberos accepis:eos erudire iis artibus:qbus &
ſapiãt recte:& bñ ꝑpoliteq̃ꝫ loqueť.Nõ.n.te p̃terit q̃tã uim hẽat copia ornatuſq̃ꝫ diſcẽdi:ſi ab ingenio
ꝓficiſciť & cõpoſito & bñ morato.Quod aũt ad ſacramẽtũ attinet ea cõiugibus cura uel maxĩa eſt ad
hibẽda:ne diuortiũ fiat:ne dimiſſus dimiſſa ue cã ꝓlis alteri coniugať ſanctũ inq̃ & ĩpollutũ m̃rĩmoniũ
eẽ debet:qđ́ ut in oĩ uita mutua dilectiõe tueamur:illud ẽ p̃ceptũ nobis aſſidue memoria repetẽdũ:nec
maritũ habere poteſtatẽ ſui corporis:nec itẽ uxorẽ ſui eẽ arbitrii:ſed utrũq̃ꝫ alteri pari q̃dam charitate
obſtringi ad ꝓcreandã ꝓlẽ cũ neutri liceat continere ſe ſe ubi alter nolit. Quo qdem iure & hic uxora
tus & hæc maritata nõ recte mõ ſed & latinæ & elegãter dŕ.Ita inq̃ cõiugatos eẽ oportet:ut ſui ſimiles
gignãt.Et id ſane fit nõ ſolũ hoĩum ĩſtitutis:ſed naturali etiã quadã lege:ſic.n.& arbor arborẽ generat:
& ſeges ſegetẽ:& aĩal ex ſe animal.Itaq̃ꝫ oĩ eſt opa diligẽtiaq̃ꝫ ſtudendũ:ne quid in precedẽt ia maritali
nõ agať modo:ſed ne cogiteť qdem qđ́ ab eius decoro deniq̃ꝫ abhorreat:ſed oĩa & pudice gerantur &
pie.Idq̃ꝫ eo magis curandũ eſt:ꝙ in bene cõueniẽti cõiugio ſitũ ueluti ſeminariũ eſt quoddã florentiſſi-
me & pacatiſſimæ reipu.& eius qdẽ reipu:q̃ cenſeť optima. Scimus n.tria eẽ gñra adminiſtrãdæ ciui-
tatis:populi:optimatiũ:regis ſcđm triplicẽ ſocietatẽ rei domeſticæ:heri & ſerui:p̃rĩs & filii:uiri & uxo
ris.Et hæc qdẽ ſocietas regiã:q̃ p̃ſtat cæteris:rep̃ſentat:p̃rĩs & filii eã q̃ dŕ optĩatiũ:nã populi p̃ricipa
tus æquæ habet atq̃ꝫ heri & ſerui.Et ueſter qdem reipu.ſtatus ita ex optimatibus conſtat:ut a regio di
ferat nihil.Eũ.n.dignitatis locũ dux apud uos tenet:quẽ apud lacædemonios rex ſolebat.Sed hac de re
alias.Nec illud mihi uŕ p̃tereũdum qđ́ apud lacædemonios Ligurgii legibus cõſtitutũ legimus.Is.n.cũ
eos q nubere noluiſſet ſpectaculo ĩtereſſe gymnicis ĩ ludis ꝓhibuiſſet:edidiſſetq̃ꝫ p̃terea eã ignominiã
ut honore illo atq̃ꝫ obſeruãtia:q̃ a iunioribus p̃ſtabať ĩ cõceſſu ſenioribus priuareť:lege tñ cauit:ne uir
una cũ uxore ĩ eodẽ cubaret lecto.& id qdẽ quo plurimũ diei cũ æq̃libus una eẽt:at noctis q̃eſceret to-
tas:cũ ſp̃õſa uel ad ꝓcreãdos liberos & clã cõgredereť & cũ pudore.Quod ea ẽt rõne ligurgus cõſtitu
it quo & corporibus melius ualerẽt:utpote q̃ nimio coitu lãgueſcũt atq̃ꝫ ægrotãt:& amor cõiugalis aſ
ſidue recẽtior reddereť:& partus ipſi robuſtiores fierẽt.at ipſe tecũ rẽ hãc nõ ita ad uiuum reſeco.Sed
illud ſane te admonitũ uelim:nimiũ iſtiuſmõi cũ uxore cõgreſſum non ſolum eſſe pernicioſum & ad
uires & ad bonã ualitudinẽ:ueꝝ etiã ad ꝓcreandos mares:nã quo eſt ſemẽ calidius eo eſt ad maris fili-
os ꝓcreãdos accõmodatius:q̃re uſu fieri uidemus ut ſenes magis q̃ iuuenes gignãt mares.In cã uero id
eẽ puto ꝙ ſenes rarius coeũt q̃ iuuenes:hic fit ut qđ́ natura in iuuene potẽtius ẽ:id nimio Veneris uſu
reddiť frigidus:& ob eã rẽ ad maritũ ꝓcreationẽ ĩbecilius.Sed hæc tu ꝑ tua prudẽtia moderabere.Cæ
teꝝ tibi maiorẽ ĩmodum gratulor:ꝙ eã duxeris uxorẽ:cui nihil deſit ad cõiugii dignitatẽ.Duxiſti enĩ
puellã tũ ꝓbã & pudicã tũ etiã pulchrã ac nobilẽ & cũ dote nõ uulgari.Quo fit ut uix ſciam uti magis
gratulandũ cenſeã ſp̃õſæ ne an tibi?Nã & ipſe in tua rep.uirtuti p̃ſtãtia cedis nemini:& bonitate for-
mæ nõ mediocriter uiges.neq̃ꝫ deteriore Cornelius es gñre q̃ illa Cõtarena:nec minus q̃ illa opulẽta.
Efficiat igiť Deus optimus maxĩus ut ꝓpitiũ ſit uobis m̃rĩmoniũ ueſtꝝ ac idẽ fœcũditate liberoꝝ:&
iucundũ & fœlix.Vale ex Ticino idibus Octobris.M.cccc.xxxix:

Franciſcus philelfus Aloyſio Crotto ſal.

D ſextū idus Octobres Ticinū huc pueni ex nr̄o Catōe ſacco eloquētiſſimo iurecōſulto acce-
a piſti.Itaq̃ p tuas lr̄as certior fieri cupio qd facere me oporteat:ná ego hinc pedé nō mouebo:
q̄ cōſiliū tuū audiero. Vale ex Ticino.xvii.Kal.Nouemb.

Franciſcus philelfus Saxolo pratenſi ſal.

V æ tibi ex Bononia ob ſubitá ábitioné meá rn̄dere nō potui:ná cū íde ſoluere redditæ ſūt mi
q hi lr̄æ tuæ:nunc ex Ticino uerbis paucis rn̄di tibi.Petis.n.qua ratione ſcurræ ſit apud græcos
Βώμολοχοι bomolochi noíati:& ité q apd̄ nos ſūt quos græco λεχινοῦς olechinos uo-
cát:& q̄ loca eént:q̄ Athenis κύκλοι Cycli hoc é circuli appellabant̃.Bolomochos ꝓprie illos græci
dicebāt:qui ſub aras in ſacrificiis ſedere cōſueuerūt:ita noíatos ab arra q̄ βωμὸς uocat̃.& λοχεῖν lo
chin:qđ íſidiari ſignificat:qm̄ ad aras íſidiarent̃ utpote q cū aſſentatiōe efflagitarēt.Quāobrē & q ſacri
ficiis ſuſcipiūt̃ tibicines & uaciniū ꝓfitétes bomolochi uocabāt̃. Ex huiuſce át rei tráſlatione bomolo
chi etiá dicti ſūt.q apti ac faciles atq̃ iidē humiles oía lucri gr̄a ꝑferrét iocádo cauilládoq̃. Et ii qdé apđ
nos ſcurræ appellant̃ hoíes íepti atq̃ conténendi:q̄lis eſt hoc tpe apud florentinos Nicolaus:Nicolus
& Poggius pabalio:q ut ſūptuoſioribus cœnis íterſint a nullo ſe ſe ſcurrilitatis genere cōtinent.Quin
uero a græcis Olechius é appellatus cruſtis & ſpinis tectus:petriſq̃ aſſuetus:hūc nr̄i remorá uocāt:aq̄ti
le aíal admodū breue.in quo tāta ineſt tn̄ naturæ uis ut naui ꝓnixius iter faciété eius carinæ íherés ad
nixuſq̃ retineat:ac remoret̃:ob eáq̃ ré & a græcis Olechinū & a noſtris remorá noíatū:hētur q̃ íſtiuſ
mōi aíal amatoris bn̄ficiis íſame:liteſq̃ atq̃ iuditia dr̄ remorari:grauidaꝝ fluxus ſiſtit utero:ac partus
ad puerpiū cōtinet:& id tn̄ in cibū addi ꝓhibetur:ut Plinius refert:huic ſpina é parua & oua amara ad
qnq̃ numero:at ora in medio corpore atq̃ in terrá uerſa.Præterea Olechino pedes eé Ariſtoteles aſ-
ſeuerat,utpote cui pénæ pedū íſtar locate ſint:q̄q̄ alii ſūt q dicát eos ſpinis uti pedibus & ita ígrædi ut í
orbé uoluant̃:itaq̃ detritis ſæpe aculeis íueniri:ná qm̄ futuros maris æſtus ſæuiciáq̃ p̄ſagiát: hos cor-
reptis ſe lapillis opire ut eo pōdere ſtabiliat̃ mobilitas & ita ſpinas uolutatōe atterere:At mutianus mu
ricé eé tradit purpura latioré:cui roſtrū neq̃ aſpeꝝ é neq̃ rotūdū neq̃ íangulos ꝓdit:ſed ſimplicé con-
chá eé autumat:q̄ uno latere ſe ſe colligat. Trebius uero niger.L.Luculli familiaris ſcribit hūc piſcé hađ
eé pede lōgioré neq̃ digitis qnq̃ craſſioré:cuius ea ſit uis:ut & nauis uētoꝝ flatibus plenas ſiſtat: & í ſa
le ſi fuerit aſſeruatus:auꝝ quoq̃ q in altiſſimos decidirit puteos:ubi admotus ſit extrahat.Huius ét Lu
canus meminit lib.vi.ſuæ pharſaliæ inqens.Nō puppí retinés euro rudéte rudentes in mediis echinus
aqs.huius meminit.Theophraſtus lib.iiii.de huiuſmōi aíalibus:ubi dicit echinoꝝ tris eé ſpés:ex quibus
olechinos & magnitudine & craſſitudine cæteros p̄ſtare & é ſane olechinus:qué meminimus:dyctio
q̄driſyllaba at echinus dictio triſyllaba:ē ſuauis eſu & paulo minor olechino.cuius ét Iuue.meminit in-
qens.Oſtrea callebat primo dep̄hēdere morſu.Et ſemel aſpectu dicebat litus echini p̄terea echino apđ
græcos ſignificat terreſtre id aíal:cui é apđ nr̄os hæricio nomé:qđ íp̄m ab hærédo deductū eſt:& æq̃
ſpinis hirſutus é atq̃ maritimus echinus.At circuli quos q̄ris ad poſtremū:loca erát Athenis:ut Dinar
chus cōtra Calleſchrū oñdit ubi aliq ueniebát.Id nomé tractū é a circulari circūſiſtétia uédendoꝝ:q̄re
Menáder í epheſio ait.Itaq̃ ego mihi uideor ꝑ deos ímortalis in circulis uidere me íp̄m ídutū currere
circū.ac uenire.Hés a me paucis q petieras. Vale.& Leonardū nr̄m aretinū eruditiſſimū & eloquétiſſi
mū uiꝝ noíe meo ſaluere iube.ex Ticino Kal.Nouébris.M.cccc.xxxix.

Fráciſcus philelfus Ioáni ferufino iurecōſulto & ducali iuſtitiæ cōſiliario ſal.

Iſi te & amé & plurimi faciá:ſim apprime ígratus:utpote q dilucide ꝑſpiciá: mea tibi oía curæ
n eé:Cōſiliū aūt íclyti nr̄i principis nō admitto ſolū:ſed etiá laudo:ut par é: ꝓboq̃ uehæméter.
Itaq̃ tátiſꝑ hic manebo:donec ꝑ eius lr̄as ítellexero:ad qđ ſim tp̄s ad uos iturus.Ná hítam eé
diligété rōné rei meæ pecuniariæ ut mihi plurimū cōducit:ita uoluptabilis plurimū affert:uel ea rōne
ꝙ ne cogitare me qdé príceps nō ſapiés minus:q̄ munificus & benignus:ita de me cōſulit:ut nō ſim in
exigéda pecunia uſurus aliéis ſuffragiis:ſed cōſtitutis téporibus ex certo loco mihi ſatiſfactū eat. Qua
re ut ei meis uerbis gr̄as héas ímortalis,te maioré inmodū rogo. Vale ex Ticino.iii.idus Nouemb.M.
cccc.xxxix.

Franciſcus philelfus Ioanni Antonio Brixiano ſal.

Eſpi mihi redditæ ſūt lr̄æ tuæ.Itaq̃ cras ad uos íbo:ná ꝑ id tp̄s hic ſoluere nō licuit cū mihi in
u hanc dié nullus ſit equus.Itaq̃ ignoſce breui meæ huic moræ. Vale.ex Ticino.v.kal.decéb.M.
cccc.xxxix.

Fráciſcus phi.Catoni Sacco iurecōſulto ſal.

Ortare Chriſolorinā meá miret̃ ꝙ hic diutiuſq̄ arbitrabar expecto:ná ita eſt opus facto:quo
h nobiliſſimo huic prícipi moré gerá:& id qdé í rebus nō paruis aut cōténédis: ſed & maximis
& p̄claris.Itaq̃ ut nouo aío ſit:domūq̃ bn̄gerat:eá ꝑ tua prudétia etiá atq̃ etiá diligétiſſime ad
hortare. Vale cū pudiciſſima uxore tua.Ex mediol.pridie nonas Dec.M.cccc.xxxix.

Franciſcus phi.Honofrio Strotæ ſal.

q V od fortaſſis apud uos nōdū ícrebuerit:ego apud hunc p̄ſtātiſſimū principé. Philippūmariā
ex illis ethruſcis turbulétiſſimiſq̃ fluctibus táq̄ ítranqllū atq̃ ſecuꝝ reliq̃ uitæ portū me rece-
pi ubi oía mihi affatí ſūt oblata:q nō ſolū ad emoluméta:ſed ad dignitaté attinét:ut mihi lice-
ret tecū oía libere cōmétari:q & ipſe uellé:& tua noſſe íterefſet.Sed tempoꝝ é habéda atq̃ hoíum rō.

Nec.n.me latet:ubi locoꝝ es:& q̄ tibi cauēdū ſit itaq; ferā æquo aīo deſideriū meū.Cæteꝝ illud unum nō reticebo pricipē hūc meū & pr̄i tuo clariſſimo uiro & tibi & uobis oībꝫ optare oīa ꝓ uolūtate ur̄a: atq; nihil magis cupe q̄.in oībus rebus uobis ꝑegregie ꝓdeſſe Tu ſi qd eſt:qd̄ a me uelis.fac ut ſciā :& fa ctum puta.Vale ex Mediolano nonis decēbribus.M.cccc.xxxix.

Franciſcus philelfus Ioanni Antonio brixiano ſal.

Enūciabis pricipi nr̄o:q̄ mihi mādaret:nō minore diligētia q̄ fide me pſecutū eē:ſpoq; futuꝝ
r ut ad paucos dies certi aliq̄d afferat.Id cū erit cōtinuo ad uos ibo.Interea tp̄is nullū offm̄ ꝓter mittā.Vale ex Ticino.v.idus decēbres. M.cccc. xxxix.

Franciſcus philelfus Ioanni auriſpæ ſal.

V ſp aliq̄d petis.In ſeruis aūt raro.Quid hoīs ſis ignoro.Petis ad me dionā pruſiēſem:quē eq̄
t dē dabo ad te ꝓpediē ea lege:ut eū aliq̄n patiaris ad nos redire:Ibit.n.codex ille ad te mutuo:n̄ dono.Quāobrē facito:ut ex cōmodo tuo nihil mihi tandē incōmodes. Tuſcanellā nr̄m opto bene ualere.Vale ex Ticino idibus Decēbribus. M.cccc.xxxix.

Franciſcus philelfus Petro Ioāneto philoſopho ac medico ſal.

Ogo te maiorē ímodū:ut meū Virgilii codicē ac itē cōmētatorē Seruiū cures q̄primū bononiā
r pferri:& Alberto zācario cōi amico noīe meo reddi.Id qd̄ ī hāc diē n̄ feciſſe te nō poſſū nō mi rari.Nec.n.debes oblitus eē:& qd mihi cū iſtinc abirē:corā recepis:& qd poſtea ad te ſcripſerī. Fuerit igit̄ officii tui:ne diutius lr̄is meis ſolliciteris:idq; ut facias abſte nō peto ſolū:ſed ēt cōtēdo. Vale.ex Ticino.xv.Kal.Ianua.M.cccc.xxxix.

Franciſcus philelfus Alberto zācario ſal.

Itteras meas ad Petrū Ioannetū illuſtrē philoſophū ac medicū ut ei reddēdas Senæ diligēter cu
l res ēt atq; ēt a te peto.Facitoq; ut p tuas quoq; lr̄as ītelligat deſiderari offm̄ ſuū ī reſtituēdis mi hi codicibus meis & Virgilii & Seruii.Tu rē oēm tenes uiꝝ:qd̄ peto:eo ſcribo accuratius & gra uius:q; uereor eius liberos eē in cā quominus mei codices ad me ierit:Nā ille & uir bonus ē & amicus Mea hic oīa & ſecūda ſūt & læta.Nā & huic nobiliſſimo Principi ſum chariſſimus: & cæteris oībus:q̄ auctoritate & dignitate ualēt:admodū iucūdus. Vale.ex Ticino.xv.Kal. Ianuarias.

Franciſcus philelfus Catoni Sacco iurecō.ſal.

Nſtituerā hodie redire ad uos:ſed iuſſu pricipis an̄ diē tertiū hīc mouere pedē n̄ licet.Itaq; mo
i nebis uxorē Cryſolorinā:ne qd miret̄ turbet̄ ue:q; minus ad diē cōſtitutū iſtuc reuerterī.Prin cipi.n.patēdum eſt.Vale ex Mediolano pridie Kal.Ianuarias.M.cccc. xxxix.

Franciſcus philelfus Petro Michaeli eq̄ti aurato ac iurecō.ſal.

Vm idoneus eēt oblatus nūcius:cui meas ad te lr̄as darē uiſus es amonēdus:id qd̄ fortaſſis ha
c ud ignorās:te apd̄ hūc hūaniſſimū principē nr̄m ualere auctoritate plurimū.Itaq; tibi opa dā da ē.ut bn̄ ꝓmerearis.Quod ſi feceris pmagnū es fructū cōſecuturuſ.Reliq̄ tū corā ex hoc iſto nūcio cognoſces:nō.n.oīa comitēda ſūt lr̄is. Vale ex mediolano pridie Kal.Ianuarias.M.cccc. xxxix.

Franciſcus philelfus Catoni Sacco iurecō. ſal.

Eſterno ueſperi cū uniuerſi aulici pmagnaq; nobilitas eēt in arce principis Cæſarei huius nr̄i
h in cænaculo:cui ē uindi cognomētū:cælebrata ē annua illa pōpa cōmēdandi trunci uulcano: principe ipſo nō pſente mō:ſed ſolēne etiā feſtum in primis agitante ornāteq; hoc aūt mane qui primus ē Ianuarii dies cūprimū illuxiſſet:oēs in eadē arcē & in idē cænaculū cōuenimus:& īde per pauci quoꝝ ipſe numero ſum aſcriptus:in cænaculū ſumus acceſiti:qd̄ nobiliū appellat̄.hic tādiu expe ctauimus:donec prādiſſet princeps:prādet.n.ſp in aurora:aut etiā aliquāto prius īterdū:nā qui pauciſ ſimi eſt ſomni ante lucanū tp̄s nunq̄ eū offendit in lecto.A motta uero mēſa:cōtinuo donata ē uniuer ſa nobilitas aulicīq; oēs quotquot in utroq; cænaculo opperiunt̄ uariis muneribus ꝓ dignitate cuiuſq; & gr̄a apud principē.Dona ſūt oīa annuli aurei cū gēmis aut pyropis:aut adamātibus. Ego pulcherri mo annulo cū adamāte ī pyramidē ſurgēti donatus ſum & eo qdē nō mediocris præcii.Hūc qui p̄cio ſior ſit & melior in aureis metallis īueniri uolūt:eſſeq; primū oīum reptū in his metallis q̄ in æthiopia ſunt iter.Mercurii delubrū:quē græci.ε ρ μ ῆ ν hermen uocāt:& Meroen īſulā:qui maior non ſit cucu meris ſemine hēreq; tātā in ſe uim ut iuxta magnetē poſitus ferrū ab eo extrahi nō patiat̄ :aut abſtra ctū ſe ſe rapiat.ac tāq̄ auferat.Sūt p̄terea adamātes aliis ī locis repti ut in India q̄ æq; ſit magnus ac nu cleus auelanæ:cui ſimilis ē:qui naſcit̄ in Arabia:ſed aliquāto minor.Reperit̄ etiā adamas in Macedo nia in Philippico aruo olī īuentus:q̄ cucumeris ſemini ē par magnitudine ut alter ex antedictis adeo p uus ē:ut milii magnitudinē nō excedat:a quo etiā nomē accepit:q̄ppe q̄ cācros ſit appellatus Hētur et ī Cypro.q̄ calorē æreū repſentas ī medicamīe plurimū ualet.Eſt ēt adamas cognomine ſiderites. qd̄ ferrei ſit ſplēdoris:cæteris adamātū generibus pōderoſior:ſed diſſimili natura:utpote q̄ & frāgat̄ icti bus.& adamāte alio pforet̄:eo q̄ Cyprius eſt.Et cū p̄cioſior adamas & igni ſit & ferro īdomitus:adeo ut adamas appellet̄:cedit tn̄ hyrcino ſanguini:hoc.n.ſi recēs calidusq; fuerit maceratus:& ictibus tādē cedit & īcudibus.Voluntq; in adamante tantā ineſſe uim:ut & uenenis uim auferat & liphatiōes me tuſq; uanos abigat atq; expellat ex hoīum mētibus.Sed hæc de adamāte fortaſſe pluribus:q̄ oportuit. Cætera cū uenero īter nos comētabimur:nā ego mihi uideor fortunatiſſimus:q; huic diuino principi ſentiā me chariſſimū:plura.n.ſunt q̄ nō recte lr̄is committantur.Cras ad uos redibo. Vale.ex Medio

hmõi numeri.peto abs te ut me facias certiorem de rebus oriẽtalibus maximeq̃ de turcis.ſi qd habes Vale ex Mediolano.iii.nonas iulias.M.cccc.xl.

Franciſcus philelfus ioanni Cornelio ſal.

p Lacuiſſe tibi meos de exilio libros plurimũ lætor.Nã ꝓbari abs te ſcripta mea tãto & tãta grauitate & ſapiẽtia uirũ nõ poſſũ mihi nõ magnæ laudi ducere.Adhortatio tua qua mecũ uteris ad abſoluẽdũ id operis eiuſmõi eẽ tibi pſuade.q̃ mihi plurimũ addat amoris ad mei animi iſtitutũ.Eo enim maiore cũ ſtudio nauabo:q̃ mea ſponte ſũ aggreſſus quo uideo me tibi rem facturũ gratiſſimã.Quare ni aliqđ feſtũ numẽ mihi impedimẽto fuerit.breui pficiam:quod accœpi.Vale ex Mediolano pridie nonas iulias.M.cccc.xl.

Franciſcus Pphilelfus Andreocio Petrucio ſal.

q Vod abſcẽtis mei ppetua recordatiõe imaginẽ pteferas:ſic enim ſcribis:nõ poſſum eqdẽ ñ lætari.Affers.n argumẽtũ minime obſcurũ egregie cuiuſdã beniuolẽtiæ i me tuæ.At ego quo itẽ aĩo inte ſũ debes ex te ipſo ɔiecturã facere.et fieri ſano nullo pacto natura põt ut ñ æq̃ ametur.q uero amat.itaq̃ tu debes indubitato pſuadere te mihi eẽ chariſſimũ:idq̃ cũ ob hanc iſtã cãm qđ me amas tum ẽt q̃ ea uirtute uiges:ut dignus ſis.qui ameris ab oĩbus.Deſiderare ãt te pſentiã meã hoc ſane in te ẽ.Nã ſi Mediolanum uiſere inſtitueris q̃ eius res tecũ iſtic agerẽ aliqñ facturũ affirmabas:& pſens pſentẽ uidebis Philelfum tuũ & multa cognoſces:quæ abſens attingere nunquã poſſis.itaq̃ tuũ erit:ut cũ primũ tibi facultas dabit̃.huc uenias.Quod ſi feceris magnã mihi crede:uoluptatẽ conſequere.Vale ex Mediolano nonis iuliis.M.cccc.xl.

Franciſcus philelfus ioanni auriſpæ ſal.

t Otus es in librorũ mercatura:ſed in lectura malẽ.Quod ſi faceres:lõge melius & tibi & muſis cõſultũ eẽt Quid.n.ꝓdeſt libros quottidie nũc emere nũc uẽdere:lege uero nunq̃.Ego quos uẽdã:habeo libros nullos.Emerẽ potius ſi pecuniis abũdarẽ:Quinetiã i hac pecuniarũ difficultate.ſi qđ opus oſtẽderis:q̃ præcio dignũ cẽſeã:enitar emere:ẽt ſi ſeruire me oporteret.Declarabis igitur p lr̃as:q libri tibi & quales ſunt uænales.Quod ſi feceris.intelliges me nulla pmiis inopia Sum eni apud eũ principẽ.apud quẽ egere põt nemo.Vale ex Mediolano.viii.idus iulias.M.cccc.xl.

Franci.Phil.ioanni Tuſcanelæ ſal.

d E Quintiliani declamatiõibus quid ipſe ſentiã:paucis accipe.Equidẽ Quintiliani inuẽtionem uehemẽter ꝓbo.Eſt ea.n.& acuta & prudẽs.Sed oratiõis eius ſtilũ mihi ſane nõ placet:ſapit.n hiſpanitatẽ:neſcio quã hoc ẽ barbariã plane quãdã.Nullã hẽt elegãtiã:nullũ nitorẽ:nullã ſuauitatẽ.& q nõ pcipue mõ ſed neceſſaria ſunt in oratore neq̃ mouet dicẽdo Quinti neq̃ ſatis docet nec delectat.Sed uidet̃ ſomnolẽtus q̃ſpiã & incõpoſitus.Tenet Quinti.q̃tũ ex eius ſcriptis aĩaduertere poſſumus nõnulla cõmoda pcepta at is rhætoricæ.multa cõmemorat:multa colligit.Sed ita ſui diſſimilis ẽ ut quæ alios docet:ipſe ignorare uideat̃.Verũ cõcedamus illi doctrinã ſi ita libet oĩo mouendi tamẽ delectãdiq̃ uim nullã hẽt.Quæ qdẽ duo q oratori ſubtraxerit nõ oratorẽ illũ:ſed aratorẽ demonſtrabit.Vale.ex Mediolano.vi.idus iulias.M.cccc.xl

Frãciſci.Philelfi.epiſtolarũ liber Quartus.

Frãciſcus Philelfus Rainaldo Albizio eq̃ti aurato ſal.

q Vod nihil tibi a cæteris optimatibꝰ florẽtinis neq̃ optatius poterat i hac tporũ calãitate neq̃ melius cõtingere Rainalde Albizi mittit hic hũaniſſimus princeps me Philip. maria uobis auxilio i ethruriã ad recuperãdã Patriã iclitũ & iuictũ iperatorẽ Nicolaum peruſinũ cognomẽto picininũ cũ exercitu firmiſſimo ac rebꝰ oĩbꝰ ornatiſſimo. Id ãt mea potiſſimũ opa atq̃ diligẽtia effectũ eẽ nõ latet.Nũc uero tui ẽ officii id curar̃ ut nihil temere factũ poſſit a quocũq̃ exiſtimari.Hoc autẽ una re facillime cõſequeris ſi ſtudueris.ut q tecũ futuri ſunt.Nã de te uno ex aĩo ingẽti & moderato:nihil uerẽdũ ſuſpicor.nihil agant aut ſupbe.aut iracũdæ quin potius ab oĩ iiuria ab oĩ maleficio ſe cõtineãt:Et q̃q̃ ſcio te prudẽter oĩa curaturũ quid tñ ipſe ſentiã.exponã paucis.Quoniã pcipuus corporis uigor politus ẽ in capitæ ab ipſo primũ capite initum ẽ ſumendũ.Hoc.n.ꝑcuſſo penitus mẽbrorũ quæ reliqua ſunt nullus ẽ futurus labor.Nã exciſa radice continuo corruit tota arbor.Suſpicor.n. aliquos fore q priuatæ rei potiꝰ q̃ publicæ ratiõnẽ hñtes uelint ali ab alio uel oppido uel municipio rẽ aggredi:a qbus ego uehementer diſſentio.Recupata.n.florẽtia.oĩa q reip.florẽtinæ parẽt:ſine ulla ui ſine ullo oĩo labore q̃primũ redibũt ad ſanitatẽ.Quod ſi ſecus initiũ fiat.pmulta interea tpis poſſint accidere:q rẽ ueſtrã oẽm cõſiliaq̃ pturbẽt.Itaq̃ oĩum primũ ꝓpe ipſa urbis mœnia ducẽdas copias arbitror:quo & amici atq̃ bõi ciues aĩum reſumãt:& inimici ac pditiſſimi hoſtes pñæ inopinato metu ꝑculſi audaciã oẽm conſiliũq̃ amittãt.Quod ſi feceritis:pmagna undiq̃ auxilia cõtiuo ad uos cõflẽt.Quis.n.ãbiguat & Bononiẽſes & lucẽſes ex hac pte ex altera uero tũ Senẽſes.tũ ẽt peruſinos uobis auxilio fore.His.n.oĩbꝰ factio Coſmiana maximo ẽ odio.Vos ãt cũ uirtute gr̃aq̃ ur̃a:tũ auctoritate & gr̃a huiꝰ pſtãtiſſimi principis icredibili beniuolẽtia ꝓſequũtur.Nulla ſecordia utẽdũ ẽ nulla negligẽtia.Eo.n.ẽ utẽdũ ut hoc tpe de ſũma rerũ decertãdũ ſit.Oĩa ſũt ſcd̃a uobis & inimicis aduerſa niſi uobis uos defueritis actũ ẽ de oĩbꝰ illis ipſis patriæ paricidis.Sẽtitẽ q̃ſo.uobiſcũ oẽs Tollat̃ e medio oĩs aĩorũ offẽſio ſi q̃ in ullis exulibꝰ iter ſeſe priuati ẽ reliq̃ cõmunis uobis oĩbus Goſmus eſt hoſtis:& idem patriæ non ſecus ac uobis infeſtus & inimicus Si hũc e medio ſuſtuleritis & uos metipſos & uniuerſã patriam iugo teterrimo liberabitis Vale.ex

lano kal. Ianuarias anno a natali Christiano. M.cccc.xl.

Franciſcus philelfus Bornio Salæ iurecõ. ſal.

d Eſideriũ de me tuũ me nõ iniuria plurimũ delectat. Eſt.n. plenũ amoris pcipui erga me tui. ſed uelī: ſcias mutuũ eẽ amorẽ nr̃m planeq̧ ſingularẽ. Nõ.n. magis me deſipas: q̃ deſideraris a Philelpho. Dii malefaciãt factiõibus ur̃is: qbus diuina oĩa humanaq̧ cõfundũtur. Iam iteꝝ ad uos rui eo ſane cõſilio: ut a uobis nũq̃ decederẽ. Sed neſcio q̃ uel oĩum puicacia: uel fatali aſtro ſit fcm̃. ut bis iciderim ĩ atrociſſimas ueſtræ reipu. pcellas atq̧ tẽpeſtates. Muſis iter arma nuſq̃ bñ cõſultũ ẽ: ſed Boniæ lõge piculoſius. Itaq̧ hñda nobis fuit rõ dignitatis & qetis. Ego iuſſu principis mei adhuc ago Papiæ: ad paucos dies Mediolanũ petiturus cũ uniuerſa familia. Vbi oĩa mihi parata ſũt & ad commodũ & ad dignitatẽ. Vale ex Ticinio. iii. idus Ianuarias. M.cccc.xl.

Franciſcus phi. Petro Thomaſio philoſopho ac medico ſal.

i Am mihi ĩtegrũ nõ ẽ ut tuo utar cõſilio. Sũ.n. huic excellẽtiſſimo prĩcipi obſtrictus ñ ſolũ fidei ſcitate: q̃ pterire nõ licet: ſed maxĩs ẽt bñficiis qbus ſi abuterer: poſſem iure ĩgratitudini obnoxius fieri. At emori mali q̃ ulla uel minima ĩiuria nota ĩfamiæ. Itaq̧ rogo te p ĩdiſſolubile amicitiæ noſtræ uinculũ: ut me dignitatis meæ rõnẽ hẽre patiare. Nã quo pacto me amicitia tua dignũ iudicares ſi forẽ iniuſtus. Quod ſi iuſtitiæ fundamẽtũ ẽ fides: patere æquo aĩo: qđ pmiſſa atq̧ cõuẽta inuiolate ſim ſeruaturus. Mors ipſa dũtaxat nos ab hoc principe abſtrahet. Et meũ ĩ te amorẽ nulla neq̧ fortuna nec tẽpoꝝ mutabilitas labefactauit. Vale ex Ticinio pridie kal. februarias. M.cccc.xl.

Fraci. phi. Aloyſio Crotto ducali ſecretario ſenatoriq̧ ſal.

o Pportunæ mihi redditæ ſũt exoptatiſſimæ lr̃æ tuæ. Nã hic diutius eẽ: ñ poterã ñ moleſte ferre. Nõ.n. te latet quo fuerĩ cõſilio ex urbe Sena primũ: deĩde ex Bononia a nobiliſſimo prĩcipe accerſitus. Veniã aũt cũ uniuerſa familia oĩq̧ ſupplectili Mediolanũ intra q̃triduũ. Miſi.n. iſtuc: q ædis mihi cõduceret. Vale ex Ticinio. iiii. idus februarias. M.cccc.xl.

Franci. phi. Alberto Zancario ſal.

u T ſcias: quẽ ĩ locũ miſſurus poſthac ſis tuas lr̃as. ego nudiuſtertius cõceſſi Mediolanũ cũ uniuerſa familia rebuſq̧ meis oĩbus. Eſtq̧ aduẽtus meus cũ ab hoc pſtãtiſſimo prĩcipe: tũ ab uniuerſa repu. exceptus pincũde adeo: ut unus philelfus oĩbus ſit in honoř. Mirabile dictu ẽ: q̃ ſũ honoratus ab oĩbus. Bñ cœpta ſecũdet deus. Quod ſi fiet: nemo me uno neq̧ fortunatior: neq̧ beatior. Vale ex Mediolão idibus februariis. M.cccc.xl.

Franci. phi. Saxolo pratẽſi ſal.

ſ Cribis mirari te: qd ſtoicis philoſophis in mẽtẽ uenerit: ut cũ ĩ his q̃ corpi ſũt fortunæq̧ tributa ſelectionẽ poſuerĩt: minus ea neq̧ bona uoluerĩt: neq̧ mala appellari: ſed altera cõmoda. altera incõmoda: & ut ipſi appellãt. ἀδιάφορα. adiaphora: hoc ẽ differẽtia: qđ & bñ uti illis qs poſſit & male. Poſſẽ hac de re tibi rõnes nõnullas oñdere: q̃s tũ ob tpis anguſtias: tñ ob occupatiões meas in pſentia miſſas facio. Sed eã tu unã minime negaueris. Quod ſua natura bonũ ẽ: eo meliorẽ hoĩem reddit: quo magis creſcit ĩ cumulũ: id qđ de oĩ uirtute tã actiua q̃ cõplectiua licet ĩtelligi. At cõmoda tã corpis q̃ fortũæ tãto reddũt hoĩes ad maleficiũ prõptioris: q̃to fuerĩt ãpliora. Alios opes ĩgẽtes ſuperbos reddũt alios incõtinẽtis. Itaq̧ regni magnitudo in tyrãnida cõtumeliãq̧ excedit. Idẽ de corpis uiribus atq̧ pulchritudine. Idẽ de his oĩbus dici põt quæ uel fortunæ: uel corpori tributa dicũť ſplendida. Velĩ mihi aliquẽ ex his uiꝝ bonũ oſtẽdas hoc tpe: q uel formæ pſtãtia cæteros añcellũt: uel diuitiis ſũt & potẽtia aliis ciuibus ſupiores. Pudet me dicere qđ ueriſſimũ eẽ in oĩbus fere aĩaduerti. Et dicã tñ. Nõ mõ uir opibus abũdãs nõ ẽ bonus. ſed & ſupbus & cõtumelioſus. Pulchri oẽs laſciui ſũt & muliebres. Vale ex Mediolano Kal. apri. M.cccc.xl.

Franci. phi. Antonio Panhormitæ ſal.

i Am ditior factus es: id qđ ea cõiectura aſſequor: qđ te ſupbiæ obnoxiũ facias. Nã dũ nihil rñdes homini amiciſſimo tot a me lr̃is inuitatus: qd aliud eẽ rear in cauſa: quã ſuperbiam? At ne illud te latet uelim: in quo plus eſt fortunæ: in eo minus eſſe uirtutis. Quare tibi cauẽdum eſt: ne dũ pecuniis diligẽtius ĩuigiles: negligentiorẽ te pſtes circa ingenii pbitatiſq̧ pſtantiam: Vale ex Mediolano pridie Idus maias. M.cccc.xl.

Franciſcus philelfus Leonardo Iuſtiniano ſal.

a Dhortationẽ tuã & ſi bonã ĩ pte accipio: eiuſmõi tñ ẽ: ut ea tpe utẽdũ nõ ſit. Nõ es.n. neſcius decere prudẽtẽ uiꝝ tpis hẽre rõnẽ. Itaq̧ rogo te: ne qd poſthac eiuſmõi ad me ſcribas qđ iure q̃at rephẽdi. Præterea cũ in oĩbus in rebus tũ in pmiſſis ſeruãda ẽ cõſtãtia. Quid.n. leui hoĩe magis cõtẽnendũ? Ingeniũ tibi meũ iãpridẽ cognitũ eẽ oportet: qppe q & ĩtus me noris nõ minus: q ĩ cute. ſeruata fide: nihil ẽ: qđ tua cã facturus nõ ſim. Vale ex Mediolano kal. maiis. M.cccc.xl.

Franci. phi. Petro Thomaſio philoſopho ac medico ſal.

q Vod afficiaris maxĩo deſiderio uiſcẽdi mei: hẽo ſane exploratiſſimũ uel ex ea coniectura: q̃ de me ipo facio. Qui.n. nõ deſiderẽ te & uiſcere: & cõplecti: & exoſculari. q cũ uetere eaq̧ ſũma beniuolẽtia ſũ cõiũctus? Accidit pterea uirtꝰ tua & doctria & eloquẽtia & merita circo utroq̧ collata: in qbus plane fit: ut nr̃a utriq̧ memoria nullo nec locoꝝ nec tẽpoꝝ ĩteruallo extĩgui q̃at. Cæterũ q̃nqdẽ qđ uelimus fieri neq̃t: id uelimus qđ q̃at neceſſe ẽ. Vtendũ igiť nobis ẽ mutuo ſcribẽdi offõ: ut qđ ligua ñ pt: aurũdis pſtet uiciſſitudo. Id & facillimũ ẽ utriq̧ nr̃m & iucũdiũ primis. & quo initiũ deſ

Mediolão.v.idus iulias. Franciſcus philelfus.S.P.D.Senatui & populo Florentino.

e T ſi uereor uiri florétini aliquos fore:q ꝑturbatiõe quépiá potius ĩpotentiaq́ animi:q̃ ulla rõe
ducti.cũ primũ Philelfi nomé manũq́ inſpexerint:haſce litteras legédas diſſuadeát: malintq́
ſuæ ipſoꝝ cupiditati.q̃.florétinæ reip.uel q̃eti:uel cõmodis ĩſeruire:nolui tamé quæ uobis ue
ſtræq́ inclite ciuitati maioré inmõm cõductura exiſtimaſſem p̃terire ſilétio. Atqui multo ſecus hi cer
te ſentirent:ſi non tã ſibi q̃ patriæ ſe natos uellét:q̃q̃ ne ſibi unde nati ſunt.cũ patriæ charitati nõ conſu
lunt.Nã ſi uobiſcũ uos egregiã illã & ſingularé meã erga ueſtrã remp.obſeruátiã atq́ pietaté repetere
diligéter & q̃ ueriſſimæ iudicare ĩſtitueritis plane inuenietis eũ eé Fran.philel. q de illuſtri ciuitate ue
ſtra ſit q̃ optime meritus.Quod ſi pñs omni opera oĩ induſtria oĩ deniq́ méte cogitationeq́ ſtudebã
non priuata mõ ſed ét publica fide ac beniuolétia id moliri:id agere id preſtare.ut oés ꝑſpicue intelli
gerét me unũ ex oĩbus in primis exiſtimádũ.qui ſenatui ac populo florétino ñ ſecus atq́ ĩmortali deo
afficerer:noli arbitremini me ingeniũ cũ aere mutauiſſe:Et:n.poſteaq̃ iſtinc deceſſi Senã primũ.dein
de Bononiã.Ticiniũ poſtea:& demũ Mediolanũ:aliud ꝓfecto nihil tãtopere curaui:elaborauiq́ q̃ ut
& ciuis ueſtros aliquo ſꝑ offõ ꝓſequerer & nomé florétinũ ſumis laudibus apud oés efferré.nec me cu
iuſq̃ iniuriæ aut inimicitiæ a meo priſtino & obſeruátiſſimo in uos aĩo rethraere ſane potuerũt. Me
minerã.n.iis me apđ uos honoribus ac p̃miis ſex ãnos affectũ q̃ntis antea unq̃ nemine aĩaduerterã ſæ
penumero adeo me & auctoritate apud uos oĩs & gr̃a ualuiſſet:ut nihil unq̃ in urbe ueſtra fruſtra uel
petierĩ uel deſiderauerim.Cũ alias ſæpe.tũ maxime ꝑ id tpis quo inuidoꝝ cõiuratiõe ac ꝑfidia ſũ ꝑ oc
cultos ſiccarios uulnere illo tetro dehoneſtatus q̃ bonis oĩbꝯ & uniuerſo populo charus eém & iocũ
dus.liq̃do cognoui.qs.n.magr̃atus alius ipſe ꝑ ſe ſe alius ꝑ ſuos ad me nũcios nõ plane oñdit q̃ ægræ &
ꝑ moleſte ferret illã in me oém iniuriã.Nõne ipſi octo uiri quos cuſtodiæ nominatis.q̃buſq́ reip.tute
la oĩs ac ſalus mãdate é:& bis & iteꝝ ierũt ad me:quo fierét ex me ipſo certiores quoſnã haberé ſuſpe
ctos.q id in me facinoris ꝑpetraſſent.Et ipſe his de rebus eloq nihil uellé:q̃ppe qui id ſine aliq̃ publica
turbatiõe in lucé ꝓferri nullo pacto poſſe céſeré:nõne publicã ei mercedé decreto publico ſtatuerunt
q aut patratoré facinoris uiuũ enecatũue dediſſet:aut q fuerãt uel auctores.uel cõſcii:detuliſſet q̃n etiã
pleroſq́ admotos queſtionibꝯ & uariis cruciatibus.quo ré indicarét.acerbiſſime afflictos:obliuiſci nũ
q̃ potero Quid multis:quecũq́ in me beneficia collata florétiæ ſunt:q & plurima fuerũt & maxima ea
oĩa & cõi & una cõſétienti & eadé oĩum optimatũ populiq́ méte collata ſunt iniuriæ q̃tuncũq́ aut illa
tã aut optatũ é:id paucoꝝ eoꝝ que ĩproboꝝ ac ꝑditoꝝ inuidiæ ſꝑ dedi. Sed unũ illud & cũ iſtic aderã
maximi ſꝑ feci:& abſcés ꝑpetua memoria p̃dicatiõeq́ prime tuli:nihil unq̃ florétiæ a me tétatũ:q̃ non
ex ſnĩa mõ ſed ét cumulatius atq́ felicius.q̃ fuiſſem optare auſus cõſequutus nõ fuerĩ.itaq́ merito uos
uiri florétini optimoq́ iure amo colo admiror ueneror:& quas refferre nõ poſſum ingétis héo uobis
ꝓ ſũmis & ĩmortalibus ur̃is erga me bñficiis & ſépiternas gr̃as.& ſi minus ré gratitudiné aĩ mei poſ
ſũ:nõne ſalté uolũtate eã declaré uobis teſtor ãt Deũ ipſũ.quecũq́ dicturus ſũ.eo me cõſilio:ea fide eo
deſiderio ea pietate dicturũ ut rebꝯ ueſtris:q̃s ꝑticipe:& breui:q̃ oé Diuina benignitas auertat piꝑuras
ĩtueor & q̃diutiſſime & q̃ optime ꝓſpiciat. Quare uos ꝑ ſaluté ꝑ ĩcolũitaté reip.ur̃æ rogo & ſuplicibꝯ
oro p̃cibꝯ ut oĩ ꝑ turbatione uacui quæ a me fideliter pieq́ dicétur q̃ diligétiſſime attédatis cognoſca
tis iudicetiſq́.Qui hominũ cœtus primũ ad ciuitaté urbéq́ uocarũt.nihil uidenť mihi tãtope curaſſe
q̃ ut mutua ciuis beniuolétia & caritate cõiũgerét atq́ deuincerét:ſciebãt.n.amoris ui ac uirtute oĩa nõ
ſeruari mõ ueꝝ & augeri:& illuſtrari.itaq́ nõ abſurde Orpheus ille in agro nauticis q̃cũq́ tãdé is fue
rit q̃ tñ uetuſtiſſime poetaꝝ fuiſſe cõſtat cũ loquereť de ſũmo Deo eũ eé amoré uoluit qué iõ phaneta
noĩauit.q̃ oĩum primus ubi apparuiſſet oĩa q̃ cõdiderat crearatq́ ipſo duntaxat amore atq́ cõcordia
æternæ mãſura ꝑduraturaq́ oñdiſſet:q̃re & mũdus ipſe quæq́ ĩ mũdo ſũt ſolo amoris uinculo & cõ
ſtãt & cõſeruãtur.Nihil eé diuturnũ põt qđ ſimultati qđ odio qđ diſcordiæ ſit obnoxium. Non ne illi
primi ĩpuri angeli quos dæmones appellauit antiquitas ſatis nobis ac ſuꝑ exéplo ſũt q̃tũ erũnaꝝ ac mi
ſeriaꝝ ĩ maliuolétia & ſeditione ſit poſitũ.Sed qd ſuperna & cæleſtia memorãus.Mortales mortalia:
meminerimꝯ.Proĩde & ĩferiora loq̃mur & nr̃a ut Aegiptios.ut Aſirios. Medos.ut ꝑſas Omittamus:
qd hebreoꝝ regnũ ut ultima hæc ſcelera ĩpietatéq́ cõticuerĩ totiés euertit nõ ne ciuiles diſſenſiões ma
cedonũ uero ĩpiũ qd aliud ꝑdidit q̃ ĩſteſtiæ ĩmicitiæ At lacedemõii q̃diu Lygurgi legibus paruerũt: &
principatu floruerũt & gloria. Cũ primũ cõtéptis Ligurgi & æq̃tatis legibꝯ cœperũt priuatæ magis q̃
publicæ utilitati & dignitati cõſulere ꝑ oés reip. ꝓcellas atq́ naufragia libertaté pulcherrimã cõtinuo
amiſſere.Quid Atheniéſiũ ciuitate illuſtrius qd p̃clarius: qd déiq́ glorioſius: qd ſplédidius.Hæc bõa
rũ oĩum & laudatiſſimaꝝ artiũ ĩuétrix ac parés hæc belli paciſq́ diſciplina domi fariſq́ ĩſignis.Hæc &
dignitate & opibꝯ in uniuerſũ terraꝝ orbé p̃pollés atq́ admirabilis ubi ad id magnitudinis ac uiriũ aſ
cédiſſet.ut nulla re ꝓrſus ad felicitaté egere uidereť nõ ne mox poſtq̃ partiũ ſtudia fouere factiões cõ
plecti peſtiferas æmulatiões ãbitiõeſq́ ciuiũ alere cœpiſſet repéte ac p̃ceps in obſcurã & ſordidã ſerui
tuté corruit.Nã de Rõanis qd é qs neſciat eos alia nulla cã:q̃ cõtrariis ĩter ſe uolũtatibꝯ & ſtudiis ꝑiiſſe
funditꝯ:ſiue.n.ĩcipiãus a dñinatu regio ab ipſo uſq́ Romulo repetétes.ſiue poſt exactos reges ſenatus
ac populi principatũ cõſyderemus.ĩtueri licet q̃tis ii ſemꝑ ĩ tépeſtatibꝯ ac fluctibꝯ iactarentur. quantis
laboꝝ & calamitatum præmerét molibus ob infeſtus inter ſe mentes atq́ cõtétiões nã ubi aliđ uelle

plebei:aliud optimates cœperũt:& aliud populus ſentiret:aliud ſenatus:cũ alii plæriq; ſupiores,firma
florẽteq; rẽp:loco mouerunt.tũ & Marius & Sylla radicitus ꝓpemodũ euertunt & Põpeius & Cæſar
quãtũ in forma fuit interemerũt:Etenĩ ꝙ ea ſeruata fuerit:ĩauditæ illi Cæſaris clæmẽtiæ benignitati-
q; dãdũ ẽ:q ea moderatiõe & aĩ magnitudine ẽ uſus uictoria:ut pſpicuũ reddiderit oĩbus ſe lõge pluris
feciſſe ſp patriæ ſalutẽ atq; dignitatẽ q̃ ſuã.At ubi ad unius quaſi dei ĩmitationẽ atq; exẽplũ q oĩa gerit
ſua illa ſũma ꝓuidẽtia ĩmẽſaq; maieſtate:oĩa rerit: oĩa moderat̃ reſp.ad unius optimi principis arbitri
um fœlicioribus qbuſdã auſpiciis ꝑueniſſe uidebat̃.cõtinuo rurſus ꝑ ciuilis tẽpeſtates fluctuas miſera
bile naufragiũ paſſa ẽ.& ita paſſa ut ex illo Romani ĩperii faſtigio obſtupẽdaq; magnitudĩe preter no
mẽ aliud nihil extet:nihil apparẽt.& illud qdẽ quãtulũcunq; ẽ ꝙ certe ꝑexiguũ ẽ nequaq̃ apud roma-
nos aut italos ſed ꝙ & ꝓbro & dedecori maximo deducẽdũ ẽ apud exteras & barbaras natiões:Ob dĩ
ſcordia maloꝝ & miſeriaꝝ oĩum dux & cã.Quid.n.& aliena:& uetuſtiſſima cõſectemur.Nõ abunde.
& domeſticis & noſtris exẽplis uti poſſumus:Quid ãt altius repetamus oportet.quotiẽs uiri florẽtini
ueſtra florẽtiſſima iſta Ciuitas teterrimũ tulit ſeruitutis iugũ ob iſtiuſmodi inter uos diſcordiaꝝ ꝓce-
las ac turbines.Vt.n.antiqora miſſa faciamus.Nũ farinatæ Huberthi;gebellinæq; factiõis.Nũ alborũ
& nigroꝝ & quos appellarũt:uos cœpit obliuio:Quod ſi minus reliqua memineritis.Senã petite.Bi
chernã ingrediamini licet ĩgrediẽtibꝯ ſe ſe uobis martinela cãpana illa hũilis & abiecta oñdet ad dex-
terã.Et ne inter uos muniris odioꝝ ignibus æſtuetis:q̃ poterit altis uocibꝯ obſecrabit atq; obteſtabit̃.
idẽ e ſupioribꝯ locis pẽdẽtia atq; captiua uexilla ueſtra quæ puluere ac ſordibꝯ iã deficiũt.admonebũt.
Veꝝ qd Senã qd Bichernã qd peregrinas urbes ac locos petere opus ẽ Habetis ĩ ꝑtorio ueſtro cõſpi
cuũ monumẽtũ obſcuræ & turbulẽtiſſimæ ſeruitutis depictã ducis athenaꝝ imaginẽ: Quid depictã:
qd imaginẽ dixi Habetis inquã fundamẽta q̃ iecit:robuſta & munitiſſima ꝑpetue ſeruitutis.Quæ ſi ĩ
tueri & depoſitis aĩoꝝ turbulẽtiſſimis moribꝯ cõſiderare uolueritis intelligetis ꝓfecto.& ante hac ꝓ-
fuiſſe nunq̃ florẽtino populo & hac tẽpeſtate in prudẽtia & grauitate ueſtra in mediũ q̃primũ cõſulue
ritis.q̃ maxime ob futuras ciuiles diſcordias atq; inimicitias.Quid.n ꝑ ĩmortalẽ deũ cõtra uoſ arma ſu
mitis.Quid p̃cipites ac furẽtes in perniciẽ ueſtrã & exitiũ ruitis:Nũc adeo aduerſo adeo hoſtili.adeo
inimico & infeſto numine ꝑimus ut cũ maxime perimus.tũ ſeruari maxĩe ſecũdiſq; rebꝯ uti exiſtime-
mus.An minus queſo aĩaduertis uiri florẽtini iã res uſ̃as ad triarios rediiſſe & tãto qdã in ꝑiculo uerſa
ri q̃to ex oĩ nominis florẽtini memoria nunq̃ antea.Vellẽ eqdẽ ea mihi liceret eloq quæ ꝓ mea fide.ſi
uolo is eẽ q dẽo ne loqui idẽ poſſũ.Facerẽ ſane.pſpiceretis id qdẽ luce clarius ad id diſcriminis nos r̃da
ctos ꝙ ubi obſtinatius ĩ ſñia ꝑmãſeritis.& duriſſimũ ſit & extremã uobis calamitatẽ allatuꝝ.Sed q̃do-
qdẽ & ipſe loq ꝓhibeor & uos ea eſtis ingenii acrimonia eo uſu p̃ſtantiq; prudẽtia ut uel uobis reticen
tibꝯ.ſi diligẽtes & induſtrii eẽ aĩaduerſores ſtatueritis impẽdẽtẽ ruinã uobis ex ipſo iſto reꝝ p̃ſentium
fragore haud difficile p̃noſcere poſſitis reliquũ ẽ:ut q̃ uel monere:uel hortari uel horare ſine repħẽſio
ne uos poſſum paucis expediã duo uobis faciũda cẽſeo uiri florẽtini.quo rectiſſime & pacatiſſime uo
bis ueſtræq; ciuitati cõſultũ ſit.ut ciuis ueſtros uiros optimatis quos exules agitis in urbẽ recipiatis &
cũ hoc diuino principe Phili.Maria anglo in terrã redeatis.Quæ quidẽ ita ĩter ſe apta ita cohærentia
ita cõnexa ſunt.ut alteꝝ recte fieri ſine altero nequeat.& enĩ quãdiu ornatiſſimũ ac primariũ ciuitatis
ordinẽ extorrẽ agitis ſoliciti ſꝑ ſitis neceſſe ẽ quippe q nõ ſitis ignari ualere uiros optimatis & pruden
tia & magnitudine aĩ & auctoritate & opibꝯ.itaq; facile ĩtelligũt qbus ſit artibus utẽdũ & ad patriã re-
cuperãdã & rẽ & dignitatẽ.Nam & ſi magnanimoꝝ ẽ uiroꝝ iniuriæ obliuiſci iniuriã tñ uel ulciſci.uel
ꝓpulſare humana iura diuinaq; ꝑmittũt.Nõ enĩ hi uiri ingẽtiſſimis animis ſplendidiſſimiſq; ingeniis
quos longiſſimus ut noſtis reꝝ uariaꝝ & maximaꝝ uſus diu:ac multũ ꝑ omnes fortunæ uices exercu
erit:atq; inſtruxerit:uel metu perculſi:uel inſcitia aut ĩperitia retardati ſe in ociũ conferant & æquo
aĩo indignitatẽ patiant̃.p̃ſertĩ cum plane dilucideq; pſpiciunt tm̃ de ſe ponderis ac beniuolẽtiæ cũ apd̃
alios principes & reges.tum apud philippũ Mariã concitatũ eẽ:ut nõ tã de ſe ſibi q̃ de uobis dubitãdũ
ſit.Nõ enĩ uiri optimates uos oderunt:ſed miſerẽtur potius:ꝙ ad id difficultatis ueſtras res quas ẽt ſu
as ducunt redactas intueãtur ut breui ultimã perniciẽ paſſuras metuãt:ni ſaniore cõſilio ꝓpediẽ utami
ni Videtis quas ſecũ uires:quas copias quos exercitus in agrũ florẽtinum duxerint.Quo autem eos ĩ-
peratore Philippus hic munierit:non uos fugit.Eſt enim is Nicolaus picininus qui omnis & ĩperato-
res & duces huiuſce tẽpeſtatis belicis laudibus mirifice ſuperet:& cũ oĩ uetuſtate haud iniuria cõꝑari q̃
at.Huiuſmodi certe hoĩes admirabilis ac diuina uirtus Philippi Mariæ reddere cõſueuit.q ſẽpiternæ
illius ꝓuidẽtiæ miniſter & perĩde atq; ſcd̃a natura q̃dã ex ĩprobis ꝓbos & ex bonis optimos plane ef-
ficiat.Vigebat mediuſfidius ſũpte ingenio atq; induſtria Nicolaus eximia q̃dã cũ ueſtris auſpiciis mili
taret & ĩcredibili ꝓbitate.Vbi uero huius diuini principis cõſuetudine & diſciplina ẽ uſus facile decla
rauit delaratq; in dies tm̃ ſe rei militaris & diſciplina & uſu & ſolertia inter mortales excellere q̃tũ om
ni laudatiſſimaꝝ oĩum uirtutũ genere atq; ſplẽdore Philippus hic ſupra hoĩem ꝓxime accedit ad deũ
At qbus uiri optimates præſidii ſunt auxiliiſq; fræti ea nõ cõtra patriã.ſed ꝓ patria cõpararũt.Eſt enĩ
his iſtis inocẽtibus & fortiſſimis uſ̃is ciuibus quos ſolo patrio eieciſtis charitate patria nihil charius ni
hil antiqus.Qui ſi exiliũ ſuũ patriæ cõductuꝝ arbitrarẽtur modice æqſſimoq; aĩo patria carerent ſed
cũ manifeſto cernunt ꝑ huiuſcemodi naufragium ſuum ciuitatis florentiæ nõ modo miſerabilẽ iactu

rá:ſed etiam extremá ſummerſioné at ꝗ interitum:ut & ſe patriæ:& primá priſtinæ libertati dignita
tiq restituát oí ope oí opera moliútur. Cui.n.obſcuꝝ ſit qbus hoíbꝰ uos talis ac tátos uiros in pſentia
parere oportet florétinú populú oí pecunia exhauriút.diminuút dignitate ſpoliát gloria.libertate pri
uát.Hæc dolét uiri optimates.hæc ígemiſcút.hæc qrunt:Nullo in uos odio ſút affecti nulla ſimultate.
Et iniuriá & cõtumeliá omné obliti ſunt.Miſerant ueſtræ calamitatis:& ob eá quoq ré tanq̃ ſuaꝝ ob
liti iniuriaꝝ uos diligere iá incipiút:Nihil uerent magis.q̃ ne puicatius obdurueritis.q̃ ſola uos cá pōt
pdere.Ná ſi ſerius urõs ciuis in urbé reuocaueritis:nõ eſtis neſcii.q̃ntú detriméti & florétinú ſolú.& in
primis municipia ipſa & oppida ſuſceptura ſint.Quis.n.hoc tpe militibus legé tradat:Quis eoꝝ licé
tiá coerceat.Nullus dux nullus íperator nulla auctoritas uim militaré cohibuerit.Nihil ſanius eé puto:
nihil utilius factu.q̃ oés militaris copias q̃primú ex ethruria dimittere. ſi uero alia re nulla facturi eſtiſ
q̃ ſi ciuibus uos urís hoc é uobis ipſis & patriæ & deo ímortali e ueſtigio & pie recõciliabitis: decreue
runt.n. uiri optimates nunq̃ iſtinc firmiſſimú & ualidiſſimú exercitú amouere.niſi quauis uia recupe
rata pría pacate uobiſcú uiuere ac tráquille uolút Quare nõ hoꝝ lenitaté cõtépſiſſe uideamini puide
te.illud át ſcitote ſi qs ét cáus:ná uaria é fortuna belli aut ſanius cõſiliú ex ethruria pñté uel íperatorem
uel exercitú ad inſubres reuocarit tñ nõ multo poſt uel húc eundé.uel fortaſis ét non minoré íperato
ré & exercitú certe lõge robuſtioré patiemini.Scitote ét illud nullá uobis cú exulibus optimatibus ne
q firmá neq tutá pacé aut cõcordiá eé poſſe:niſi eadé cú Philippo Maria futura ſit.At hæc una nob
maxíe cõducit.neceſſariaq é Ná ſiq in urís aís de receptis optiatibꝰ ſuſpitio reſederit:qm̃ his acerbius
fortaſſe q̃ ius faſq poſtularat:uos uſos céſeatis.quis nihil de his oío uerédú ſit.noui hoꝝ lenitaté ac má
ſuetudiné:ſed ſi q reſiderit ſuſpicio hunc eſtis ſp cõſpõſoré habituri:cuius fides oí uobis certitudie cer
tior eé exploratiorq debeat.Quis.n.aut é aut fuit unq̃ hoc uno principe iuſtior:uerior:innocétior:cõ
ſtátior:grauior.Ná q̃ excelſo atq inuicto aío quanta húanitate clemétiaq pollet:q̃ ſe in oés liberalé &
munificétiſſimú pſtat:ne mortui qdé ignorát.Et.n.de religióe & diuini cultus obſeruantia nemíné eé
inter mortalis uideo:q̃ ſit cú philippo Maria cõferédus.Quo in húc aío Eugenius ſp fuerit:qbus hunc
iniuriis pſæpe laceſſerit:qbꝰ detriméntis affecerint:& uobis é ppulchræ cognitú:& reliqs nõ ignotum.
Quá hic núc Eugenio par pari referre poſſet:mõ uellet:q minus ſentit lapideus é.Quod eo magis fa
cturus credebat:qđ baſiléſi cõcilio oí ſubſidio & ope ſp aſtuerat:ac fuerat.Veꝝ id hoíes nõ cõſiderant
nr̃um húc diuinú principé tátiſp baſiliéſi concilio fauori præſidioq fuiſſe dú aíaduerteret xpiane rei.
pub.& cõi eccleſiæ emoluméto atq áplitudini patres illos pſpicere.Ná cú primum eos priuatæ ſimul
tatis cupiditatiſq ratioé hére intellexit:ob idq ad ſciſſurá eccleſiaſticá nefariumq ſciſma oí cõatu oí
medio cõſpirare ac ueluti cõiurare:mox ab incœpto ſeſe auocauit:& alios quoſcúq potuit ab eo q bre
ui futuꝝ aſpiciebat íminéti facinore inſaniaq retraxit.Videmus tandé ſeu id iure ſiue iniuria fcm̃ ſit
põtificé alteꝝ Felicé qué eo conſilio atq mente rem tantá admiſiſſe fatétur oés:q minime futurú du
bitaſſet ut ſe gener hic q̃ cupidiſſime ſequeret.id qđ ét alios Chriſtiani noís principes continua factu
ros ſétiebat.Sed philippus Maria nulla neceſſitudine nullis præcibꝰ nulla ingétiſſimoꝝ numeꝝ ac p̃
mioꝝ ſpe induci potuit ut amantiſſimo & bñ merenti ſocero in hác dié obſequeret Intelligit.n.primá
ſibi neceſſitudiné eé cú deo nec plus cuiq̃ debere q̃ deo.Nec ulla eé aut munera aut p̃mia cum uirtute
deoq cõpáda.Vtiná eximias huius ímortaliſq uirtutes & cognouiſcetis iá pridé principes florentini.
uel iá tadé ſtatuatis cognoſcere.Ná ſi malueritis huius diuini uiri bñficétiá:& incõparabilé animi ma
gnitudiné expiri.q̃ id præſtare aſſidue.ut uel inuitus & p̃ter ingeniú inſtitutúq ſuú bello premere uos
cogat expiemini pfecto neq tráqllus ad qeté:neq ad indignitaté pulchrius.neq ad ſtatus reip.diutur
nitaté ppetuitatéq tutius:neq ad facultates utilius:neq ad corroborádas uires aut fœlicius aut meliꝰ
puideri ueſtris rebus a uobis potuiſſe.Nõ mõ.n.firma uobis inter uos ipſos & diuturna pax atq con
cordia p huius magnanimi & iuſtiſſimi uiri auctoritaté ac fidé futura é:ſed ét nullú externú bellú nulli
motus ípédeant q̃ ulla uos nõ dicá calamitate aut detriméto afficiant ſed ne inuadendi qdé florentini
agri ptáté héant:uidetis.n.qbus finitimis principibus ac populis circúdati:ſepti uallati eſtis:iſtos oí cú
Philelfo ſentiré uel oís potius ſub Philippo eé.Hi ſút cú philippo Maria alii amicitia.alii ſocietate alii
cliételis iuncti ut nihil malint:q̃ q philippo gratú iucúdúq fore aíaduerterint.Náq bello ét maritimo
adoriat uos nemo.Quis.n.ábiguat Alphõſum regé oíſq gotthalanos nihil oíum tátope optare q̃ ut ſi
bi ea facultas offerat ille dies illuceat quo quas ímortalis dént ſépiternas huic nobiliſſimo pricipi grãs
referát.Quibꝰ núc claſibus.qbus uiribus in mari tyrrheno Alphõſus pollet:nõ ſentitis mõ:ſed coram
aſpicitis Nec uos ueteres cú Philip.Mar.inimicitiæ.ſi quæ fuerint.a táto honore deterreát.Sua huic ſi
de nihil é antiquius nihil cõſtátiꝰ.nihil ſanctius.Qui qm̃ é ad decus & ad gloriá natus nõ miori laudi dá
dú arbitrat eos ſibi bñficiis ſuis amicos redere q fuerint inimici exiſtimati q̃ amicis ipſis bñfacere.
Vt.n.Eugeniú omittá cuius in húc iniurias nemo diligentius q̃ uos nouit Alph.regé certe meminiſtis
cuius é ét potétiſſima claſſe.qñq eſtis aduerſus Phi.uſi.is cú illuſtri illa atq formidabili ad caietá & na
uali & terreſtri pugna cú tot ſuis & fríbꝰ & ppiqs.cú tot ípatoribꝰ tot maximis clariſſimiſq uiris táto
tá potéti:tá firmo ornatiſſimoq exercitu & pſtratꝰ & uictꝰ & capturꝰ eét:qs urm̃ ñ credidit ſi ueꝝ fa
teri uultis illú ícarceré.ñ í tñbras ñ í uícula ꝺiectú iri nõ ppetuá paſſuꝝ ſeruitutê ſed p extremas potiꝰ
ærumnas p oém cõtumeliá & ludibriú ultimo ét ſuppplicio cú ſuis oíbus affectú iri. Et iure id quidem

dé euéturú credebatis. Sũt.n.q̃ apud uos nihil aliud curét:ſtudeát:moliant̃:q̃ p bonoꝝ detractióes atq̃
calúnias id efficere.ut & ꝓbi q ſunt íprobi:& hũanitatis:mãſuetudinis:benignitatiſq̃ cultores: inhũa-
ni:credules.ſordidi & q uobis & populo florétino amici ſunt:& laudũ ueſtraꝝ ſtudioſi:hi plane inimi-
ciſſimi & íſeſtiſſimi uideátur. At q̃ philippus hũanitate Alphõſum excepit:q̃liberaliter munificeq̃ tra
ctarit:q̃ magnifice regaliterq̃ dimiſerit nulla poſteritas cõticeſſet. Cũ aliis í rebus ꝑmultis & maximis
eximiá philippi inauditáq̃ uirtuté admirari ſoleo:tũ in hac una in primis.q̃ nulla domináڈi cupiditate
a ſplédidiſſima illa animi magnitudine unq̃ abduci potuit:ut de ſe qcq̃ q̃ inuictiſſimo ac ſũmo principe
indignũ foret:exiſtimari poſſet. reges uicerat Philippus maria potétiſſimos & maximos ꝑmagna cer
te uictoria & oíum ſane q̃s aut uidimus:aut audiuimus aut legimus clariſſimá. Sed multo magis glorio
ſius eé reor q̃ ea uictoria uſus é q̃ nõ ſe minus uidiſſe iudicaret̃:q̃ hoſtes. Eteni irá cohibere:q̃ nihil con
ſuli recte p̃t & íſolétiá ſupbiáq̃ uitare:quæ uictoriá potiſſimũ ſolét afferre:unus hic:q oía ſp̃ cleméter
facit:oía mãſuetæ:oía moderatæ:oía deniq̃ ſapiéter & ſũmi principis munus arbitratur ut ſuũ. Quo
fcm̃ é ut & nõ cæteros mõ mortalis:ſed q̃ lõge pluris faciũdũ é ſeipſũ & æq̃tatis & miſericordiæ ac bñ
ficétiæ laudibꝫ mirifice ſuperarit: Quáti uero huius laudẽ exiſtimari oporteat uel ex eo intueri licet
q̃ Alphõſus ipſe ut é nobiliſſimo gratiſſimoq̃ aío eá ſe putat ex ſua captiuitate gloriá aſſequutũ q̃ ſibi
nullá offerri poſſe illuſtrioré in uitá nullá clarioré & dicat:& p̃ſeferat:nõ.n.uidet ſolũ & Sicilia ſeſe: &
ſardinia nõ eé ſpoliatũ:q̃s Philippo inſulas ad cæteras difficilioris cõditiões debebat ultro ſed ét opibꝫ
auctũ & his ab eodé ſe honeſtatũ honoribꝫ intellexit ut lõge ſatiuſ ac melius ſibi fuiſſe cognoſceret uin
ci q̃ uincere Et q̃ liberaliſſimũ Philippi ingeniũ obſtupédáq̃ uirtuté merito dét in cœlũ extollere: ne
portus q̃dé lunæ q nũc ueneris cognométũ accepit nobiliſſimũ oppidũ aut illicé caſtellũ munitiſſimũ
ſibi ab eo ipſo Alphõſo reſtitui paſſus é. O ingétiſſimo uiꝝ aío. O ignotá diuináq̃ cõſtátiá Nõ alii.nõ
incedit Philippus inimicitias ueꝝ & ſedat & extinguit potius. Haud.n.dñinádi cupiditate ducit̃.ſed ha
beri ſe ſociũ:ſed amicũ:ſed obſequété:ſed munificũ:& uincere magiſq̃ uinci officiis cupit atq̃ ſtudet ſp̃
Ná q̃d é opꝫ aut Alphõſũ regé:aut aliũ quéq̃ potius.q̃ uos ipſos in mediũ refferamus. Quotiés ſi uolui
ſet Philippꝫ q̃ uŕa pace ſit dcm̃:potuiſſet uobis rebuſq̃ uŕis oíbus ꝓ ſuo iure & uoluntate uti. Sileo reli
q̃. Et Lucéſé mõ:& immoléſem cladé nõ eſtis obliti: Quo q̃dé utroq̃ tp̃e ſi nicolaus picininus cũ uicto
re illo ualidiſſimoq̃ exercitu in agrũ florétinũ uertiſſet iter:actũ ſane fuiſſet de re uŕa. Nullus erat uob̃
íperator nulli duces:nullæ copiæ. Ciuili ſimultate ardétiſſimiſq̃ odiis inter uos ꝑ oém tumultũ ac furo
ré diſſidebatis Quare cũ Nicolaus ſe rei accingeret.q̃ppe q finé diuturni belli cũ maxío ſui p̃ncipis í
cremẽto & gloria in manu ſe habere pſpiceret:tũ cõtinuo Philippus a cœptis reuocat: & uos ad pacé
ad amicitiá ad ſocietaté ſecũ ineundá hortat̃ monet:rogat ét. Quid humanitate benignius:q̃d táta mã
ſuetudine illuſtrius? q̃d huius aí magnitudine certius: Nõne ſatis ſupq̃ declarauit Philippus uobis non
mõ prima libertate priuare uos nolle: ſed maximis ét ac pluribus bñficiis uelle ãplificare. Conſueuit
hic ut liq̃do noſtis ñ aufferre aliis libertaté:ſed ut é unus oíum q ſunt aut fuerũt futuriue ſunt excelſo li
beraliſſimoq̃ aío & ciuitates aliis.& ꝓuincias cõdonare. Nolite igit̃ uiri magnifici aduerſus hunc tam
mité.tã piũ.tá benignũ.tá magnanimũ tá diuinũ principé cũ uŕo ét maximo detriméto atq̃ ꝑnicie ar
mis cõtédere potius q̃ bñficium expiri. Redite iá tádé cũ philippo in gŕam. Hæc una res uobis nõ diu
turná ſolũ ſecuráq̃ q̃eté allatura é ſed & publice & priuati in rebꝫ uŕis increméti & dignitatis plurimũ
Diligebat hic antea florétinũ populũ ductꝫ q̃dá ingenii bonitate & ſua. Eius át prudétiá ac uirtuté co-
rá expertus nõdũ erát. Sed poſteaq̃ ueſtros ciues optimatis p illá iſtá reip. ueſtre ſeuiétem fortunam ꝓ
pitius uidit didicit tractauit incredibile é dictu q̃ta beniuolentia & charitate nomé florétinum cõple-
xus é. Qua q̃dem una remotus.i.ut uŕam florétiſſimá ciuitaté p̃cipuo quodá & egregio bñficio affici-
at:ſtudioſius erat hoſce p̃ſtátiſſimos ciuis uŕos in patriá reducere hoc eſt uoſmetipſos uobis reſtituer̃
Vos át ne pficatius aduerſemini.& rogo & oro. Nullum eſt.n.pulchrius ſpectaculũ ciuitate concordi
ac ſibi bñ cõſentienti. At auditus certe alius iucundior nullus q̃ ciuitas aut prudentius aut ſatius cõſulu
it.rebꝫ ſuis q̃ q̃ ſimul & uniuerſa cõſuluit. Quæ facilius q̃ aptius q̃ pfectius q̃cq̃ agit q̃ q̃ ſimul cũ ciuibꝫ
cunctis agit. Atqui uno edemq̃ cõſilio.errat̃ aut nunq̃ aut raro. Quibꝫ ſunt res ſecũde ſuauiores q̃ ciui
bus cũctis idem uolentibꝫ.qui res aduerſas lenius tolerát q̃ q cõmuni cõſtátia tolerát & tanq̃ aliq̃d ho
nus ferunt. Vel quibus potius accidunt rarius res aduerſe q̃ qui inuicem ꝓuident inuicem cauent íui-
cem ꝓpulſát ígruenté fortuná. Quæ alia ciuitas carior ciuibꝫ eſſe p̃t.q̃ hoſpitibꝫ honoratior:q̃ amicis
utilior q̃ formidabilior inimicis.q̃ q̃ priuatũ nihil ducit in bonis.q̃ a publica ſalute.dignitate emolum̃
to potentia tráq̃llitate abhoret: A q̃bꝫ fidelior q̃ a ſuis laudatior ꝓficiſcitur. A quibus uituperatio aut
uerior aut firmior. Conſentientem & bñ cõuenienté populũ & mortales urerent̃ & ímortales amát
Seditioſũ uero inter ſeq̃ differenté & deus odit:& hoíes cõténũt Quæ urbs ager quátus.quanta ho
minũ multitudo populũ reddit ualentioré q̃ ciuilis cõcordia? Quot enim ſunt ciues in ciuitate cõcor-
di tot oculi opes illius & ãplitudiné intuent̃.tot aures audiunt.tot linguæ admonent tot deniq̃ men-
tes cõſiderant intelligunt curant. Ea nauis q̃ gubernatoris & nautaꝝ concordia regitur.& ipſa ſerua-
tur.& uectores atq̃ honus ſeruat. Quod ſi ipſi inter ſe gubernator & nautæ diſſentire.& cõtraria uel
le cœperint. Vbi uehementior aliquo uentorum uis incubuerit:& nauis repente.& quæ in naui om-
nia ſunt: pareant neceſſe eſt. Et curus item qui tum perito utatur auriga.tum equis munitus cõſentiéti

bus ſit:& in certamine ac ludo ſuperare:& in ꝑlio ſeruari atqꝫ uincente cõſueuit. Sin hi turbari tumultu
ariqꝫ inuicé aggrediant̃:eo ꝑiculũ diſcriméqꝫ maius é:quo & ꝑtinatior fuerit auriga:& equi robuſtio-
res. Eodé mõ ciuili cõcordiæ hmõi oía cõducũt uis pecuniaꝝ: hoíum multitudo:honores gloria uires
in diſcordia uero & ſeditiõe ciuiũ hæc oía & detrimétoſa admodũ ſunt & peſtifera. Quid hæc aũt pro
lixior mea ſibi uelit oro principes florétini:nõ obſcure debetis aíaduertere. Priſtina ũra illa erga me &
maxía bñficia:ut hæc ꝓ mei aí gratitudine piaqꝫ in uos fide tã familiariter uos moneré adhorta me ſũt
uos uero & ſi nulla ex parte dubito facturos oía ſapiéter:oía moderate:oía mature:ne tñ ullis fortunæ
bláditiis credatis gubernacula reip. & oro:& obſecro:& obteſtor prudétiá ueſtrá. Solet.n.fortuna nõ-
nũꝗ uerſutius his bládiri quos & odit maxime:& ímanius ꝑditũ iri.ſtudet. Nulla é ſpés certior.nulla fi
ducia firmior nulla diutior ꝗ q in deo fixa fundataqꝫ fuerit. Quáobré ſi ſpé fiduciáqꝫ ueſtrá ꝓ ſingula-
ri eximiaqꝫ ũra prudétia atqꝫ grauitate í diuina clemétia & benignitate collocaueritis ꝑſpicue mihi ui-
dere uideor breui futurũ ut belli formidine ad periculo ſoluti oí diſcordiaꝝ incédio oí odio:oí ſimul-
tate:oí deniqꝫ cõtétione depoſita:atqꝫ íterépta & publice & priuatí facilé atqꝫ fortunatá agatis uitam.
Valete uiri excellétiſſimi.ex Mediolano xv.Kal.iulias anno natali Chriſtiáo. M:cccc.xxxx.

Franciſcus philelfus Coſmo Medici ſal.

Riſtides Athenienſis cognométo iuſtus cũ legatus una cũ themiſtocle.q cũ ei erát inimicitiæ
a mitteret̃.ubi ad atticæ fines uentũ é. Vis ait o Themiſtocles:nr̃as hic inimicitias relinquáus
Ná ſi uidebit̃ eas rurſus quũ reuerterimus.capiemus:Et pie ut ſꝑ Ariſtides:& ꝗ prudétiſſime
monuit. Intelligebat .n.utilitati publicæ nullo ſane pacto ꝑ eos cõſuli poſſe:q priuato inter ſe odio diſ
ſiderét:at par eé priuatá cáſam publicæ ſꝑ cedere. Quo ipſo ductus cõſilio Sextus Liuius ſalinator uir in
dubitato & illuſtris:& magnus nõ dubitauit ꝑter ígeniũ & cõſuetudiné ſuá cũ eo redire in gr̃am a quo
Grauiſſimá accepiſſet íiuriá. Ná hũc Neronis teſtimonio í primis afflictũ & í exiliũ actũ legimus. qua
cũ reip.ſuá cũ Nerone collega cõcordiá nõ mediocriter cõducturá exiſtimaſſet:facile ſuo uehemétio-
ri ígenio & iræ acerbitati moderatus.é. Qua qdé máſuetudine ſingulariqꝫ prudétia effectũ ſcimus ut
ꝑ Aſdrubalis interitũ ac pœnoꝝ ad metuaꝝ cladé lætiori fortunæ Romáoꝝ ꝑmagna fieret acceſſio
Cũ his igit̃ de rebus mihi tecũ agédũ eét quæ & ad publicá ꝑtinét & ad tuá utilitaté.ut uel ſalinatoris
imitarer ígeniũ:uel idé te moneré:ꝙ Themiſtoclé Ariſtides:opeꝑꝓciũ duxi. Quid de nobis hoíes Coſ
me arbitrarent̃:te latere nõ dét. Nam te qualé in nos ꝓſtiteris:publica ꝓſcriptio declarat.me aũt haud
æquo aío ífinitas í me tuas iniurias cõtumeliaſqꝫ tuliſſe nõ obſcure potuiſti ꝑſpicere:Itaqꝫ inimici uul-
go nõ abſurde exiſtimamur. Quo uero ex ét in me aío melius nemo nouit:ꝗ ipſe tu. At ego ſi qd iraꝝ
cõceperá aduerſus te ſatis miſſi uideor id oé uel euomiſſe uel cõcoxiſſe. Ná mediuſfidio te nũꝗ odi.ſed
indigne me affectũ abſte anxie patiebar. Verũ utcũqꝫ res habet cũ florentinæ ciuitati tũ ꝓcipue tibi uti
liſſimũ fore arbitror:ut inuicé uel tátiſꝑ redeamus in gr̃am dũ ea quæ amiciſſime ab me piétiſſimæqꝫ
dñr:& audias attétiſſime:& aío tráqllo cõſideres:ac iudices: Quæ ſi ꝓ tua prudétia & æquanimitate fe
ceris:haud quáꝗ uereor futuꝝ:ut & Philelfum ſis nunꝗ poſt hac exoſus:& ipſe ímortalé gloriá conſe-
queris:& florétinus populus ꝑpetuo bñ ſit ꝑbeateqꝫ uicturus. Quas publicas dedi ꝓxime ad ſenatum
& populũ florentinũ:ſcio te & uidiſſe:lectitaſſeqꝫ diligéter. Quæ publicæ ſum hortatus:eadé te & hor
tor:& moneo. Ná ſi ad cõmune oíum cõmodum atqꝫ emolumétũ priuatí ea ſunt cuiꝗ cõductura:tibi
ſũt uel ꝗ maxime Quo.n.locupletior fortunatiorqꝫ es:eo tibi magis ſtudédũ é:ut ꝑmultos habeas ami
cos:& inimicũ neminé. At ꝗdiu uiri opimates primo arcent̃ ſolo.nunꝗ poſſis pacato ſecuroqꝫ eé anío
Intelligas.n.neceſſe é nõ exules mõ oís ſed ét quotquot iuſti & fortes uiri in urbe retéti ſunt.tibi eé me
tuédos:ná alii moueant̃ incõmõ reip.alii ad indignatæ cáæ.nõnulli ꝓpinqtate neceſſitudine.amicitia
cliételis. Pleriſqꝫ ét opes tuæ íuiſæ ſint. Quaqꝫ ui qbuſqꝫ artibus moliant̃ ut ꝑ cáæ hõeſtaté te ꝑditũ eát
qppe q & iniquũ & ípiũ eé dictitét te nõ æquo iure cũ ciuibus uiuere:ac tui unius cá tátá clariſſimorũ
& optimoꝝ ciuiũ multitudiné exterrá agi. His certe cogitátibus:his curis:his ſi ueꝝ fateri licet mole-
ſtiſſimis & terroribus ſollicitari te nõ ſum neſcius. Nõ es.n.obtuſioribus qbuſdá ſenſibus ſed cũ igenii
acrimonia ítelligis ꝗtũ uis.tũ reꝝ uſu ꝑmultaqꝫ ꝑitia nihil é:ꝙ minus caleas: Sed utiná uel naturæ uel
fortunæ bono uti maleas ꝗ ſupra ciué appetere.id.n.& tibi & p̃riæ plurimũ cõduceret. Ná & ipſe om
nibus cariſſimus fores:& p̃riæ tm̃ naufragiũ nõ ítuliſſes. Veꝝ pleriqꝫ oés:q & aí magnitudine:& ige
nii uigét acrimonia í eo ut plurimũ morbo ſũt.ut pares nõ facile admittát:ſed quaqꝫ rõe ꝑeſſe oibꝫ &
táꝗ dñari uelit. Hic & priuatæ & publicæ ſimultates oriũtur:hic peſtiferæ factiões.hic ſeditiones.hinc
tádé ciuilia bela cũ ígenti p̃riæ calamitate:exitio:íteritu manát Atq illud quo quis negarit oís:q ſe me-
tui & odio eé ſciũt:eo uel íuitos agere multa ꝑ iniquitaté.ꝑ íiuſticiá ꝑ ſæuitiá. Ná q ſe ſuppliciis dignos
norũt. ea ne patiátur ꝑ oém aí furoré.ꝑ oém imanitaté diritatéqꝫ ꝓuidere. Hi auté ignorare uidẽtur
nullũ metũ diuturnũ eé poſſe.nõ ſibi áte oculos ponũt Ariſtotimũ nõ Phalarim:ñ neroné.nemo diu
ípunitate leuatus é. Nullus é firmior principatus.nullus ſtabilior nullus diuturnior.ꝗ q ꝑ iuſtitiæ & æq
tatis officia í ciuiũ beniuolétia & charitate cõquieuerit. Satis magnus é ſatis potés q honore ſe dignu
& admirádũ ꝓſtat:Es tu Coſme natura lenis.facilis affabilis. Hác ſi ducé ſeq.ꝗ íproboꝝ cõſilia malue-
ris:& uiues bñ:& morieris melius.ná & ꝓſentes ac uiui te ſummis honoribus ꝓſequent̃:& oís poſte-
ritas admirabit̃. Hés áplá expeditáqꝫ pecuniá.ꝗ tu ſi ad bonos ac ꝓſtátis uiros uel ſeruádos uel accer-

deniq; ĩmortali deo hoībusq; gratior.ut.n.multa corporis habitudo ꝓdeſſe his admodum ſolet:q nu
li ſunt egrotatiōi obnoxii:ualitudinariis uero uæhemēter obeſſe: ita mea quidē ſentētia argēti & aur i
magnitudo:ſi uirum bonum:ſi iuſtum & beneficum: ſi magnanimum nacta fuerit & illi : & Cæteris l
magno uſui ē. Quod ſi apd eū diuerterit:qui bonitatis iuſticiæq; expers & ſordidus ſit ac nullius robo
ris.cum illi.tum ēt aliis detrimētoſa ē planeq; funeſta·Qualis tua tibi uita eſſe dēt Coſme medices:cū
oīs fortunas tuas uides ĩ alea.Nō.n.hi ſolum quos ꝑ ciuilis contētiones tibi eē inimícos reris:tibi ſunt
metuēdi:ſed iſti magis quibus te caꝝ unice & admirabilē opinaris.Nō.n.te diligunt ſed nummos tu-
os.Nā ſi ulla te charitate cōplecterent̄:nō te ad rapinā bonoꝝ ciuium:nō ad ꝑniciē:nō ad uaſtitatē:nō
ad cædē exhotarētur.intelligunt hoīes calidiſſimi:q̄diu optimatium odio laboraueris:in ſua te pote-
ſtate neceſſario futuꝝ.Quare ſꝑ aliquid a te capiunt:aliquid poſcunt:aliquid expectant.Quicqd aūt ĩ
probe:flagitioſe.facinoroſe ĩpieq; patrarīnt te auctorē totius ſceleris:te principē:te ſigniferꝝ ꝓfitent̄:
ac tuis ſe operibus tuent̄.Quæ ubi diutius ferre nō poteris.Nō.n.tantā ſcelerum ac nequitiaꝝ licenti
am æquo aīo ꝑferras:libidinē atq; furorē ſuum in te armabunt:tuas pecunias ſitient:tuis ſe nummis ĩ
gurgitare oīa arte:omni fraude:& oībus deniq; inſidiis molietur.Te maloꝝ oīum cauſam eſſe dicent
in caput tuum ꝑ omnē uim & cōtumeliā cōiurabunt.At qui oēs inimicitiæ difficiles ſunt & ꝑmoleſte
Nullus ē adeo ĩbecillus inimicus.adeo infirmus q nō ei grauis ĩ tēpore eē poſſit:q & potētiſſimum ſe
ſe & firmiſſimum cēſuerit:Nā aut agēdo.aut dicēdo:aut excogitādo durius quippiā calamitatē ĩpor-
tet Odii fructus nunq̄ dulcis ē nunq̄ utilis.qn oīum potius maxime ꝑnitioſus:maxime amarus.Nullū
ē honus grauius:nullum moleſtius q̄ inimicitias ferre:Nā ſecundas res turbare:& aduerſas augere cō
ſueuerunt.Excubat inimicus ſꝑ:inſequit̄ ſꝑ:inſidiatur ſꝑ emori maluit:q̄ nō ulciſci.Amicitia uero atq;
cōcordia & publice.& priuatim ſꝑ ꝓdeſt.Nec ea qcq̄ eē pulchrius queat neq; ſuauius.neq; melius: ne-
q; diuinius.Qui.n.aptius expeditius:certius bona ipſa adipiſcunt̄ q̄ amici mutuis inuicē utētes ſubſi-
diis.Qui mala quæ ſunt:facilius euitāt:q̄ qui amicos ſocios habēt.Quibus erumne minus accidunt q̄
hiis.q amicos habēt doloris ærūnarūq; participes.Quibus ē ſecunda fortuna ſuauior q̄ his q non ſibi
dūtaxat lætant̄:ſed aliis quoq; gratulant̄.At ego nunq̄ illū fortunatū appellarim.q per bonoꝝ uiroꝝ
fletū ac luctū fortunatus ſit.Nec mihi felix uideri quæat cuius læticia mærrori ſit pluribus.At ne læte
qdē in dolore multoꝝ:ſi ſapit.Meminerit.n.eos oīs qui ſua cā mærent:aliud nihil.q̄ de ſuo exitio dies
noctiſq; cogitare.Mortalē aūt nullū oīno eē contēnēdū.Neminē.n.eſſe:qui aut homini:aut rei:aut ſal
tē famæ nocere nequeat.Quare nemo ē laceſſendus iniuria.Nullius prorſus hominis in ſe odiū cōci-
tādū.Prudēter.n.monuit Barſidas.qui ubi muris.quē in Caricis corripuerat:morſum excepiſſet:ob id
q; illū dimiſiſſet.conuerſus ad circūſtantes ait.Nihil adeo paruū eſt:qd ſi audeat adorientibus repugna
re nō ſe ſaluū reddat.Vides inq̄ uiros optimatis:quos urbe eieciſti:eo eē animo.ut emori malint q̄ pa-
tria orbari itaq; nunq̄ ceſſant oīa moliri ad reditū.At ego dicis.in urbe ſum.Et tu nō relegatus eras ad
Venetos Noli nunc ob iſtas fortunæ blādicias fieri ĩſolentior.optimatiſq; deſpicere.quin potius ĩllud
Archidami lacedemonii dictū crebra memoria tecum repete.is.n.cum poſt cheroniæ pugnā a philip
po rege aſperiorē accepiſſet epiſtolā.ita reſcripſit.Si umbrā tuā metiri nolueris.haud nunc eā maiorē
inuenies.q̄ eſſet ante uictoriā.Quo maiorē uictoria elationē affert.eo magis diminuit cōſiliū.Recte.
n.idē Archidamus:q cum a quibuſdā quo tempore ꝑlio archadas ſuperaſſet laudibus efferet̄:melius ĩ
qt foret:ſi eos prudētia potius q̄ uiribus uiciſſemus.Quod tū innocētiſſimoꝝ ciuium numeꝝ coſme
urbe expuleris:& ipſe urbe potiare nō tā tibi prudentiæ dādum ē:q̄ tuæ uel pecūiæ.uel fortūæ.uel ioā
nis illius utelleſci potius hoīs ꝑditiſſimi doloſis adhortationibꝰ nefariiſq; inſidiis.Quod ſi tua opa hi
reuocati in urbē fuerint.ac patriæ reſtituti tunc magnum te ꝑfecto uiꝝ & ſapiētē.& bn̄ficum appella
bo te unum eē cōfitebor.q oī uirtute polleas q & diligēdus ſis:& obſeruādus ab oībus.Tum plane ui-
ceris uiros optimatis.cum teipſum uiceris.Depone iā tādē Coſme.depone.ſi lapis uel extingue potiꝰ
oēm animi tui ardētiorē excādeſcētiā.flāmaſq; iracundiæ.Satis es ultus:ſi quid ulciſcēdum exiſtimaras
Noli diutius tētare fortunā:quæ tum maxime fallere.cum maxime obſeq cōſueuit:iā aliqn̄ ꝓſpice uel
tibi:uel poſteritati tuæ.Inquire teipſum ꝓprius & acutius ĩſpice.Nō.n.alteꝝ Coſmū habituri ſunt me
dices.Si malueris patriæ exules ciuis reſtituere. q̄ id ꝑficatius exſpectare.ut patriā ipſi priſtine liberta
ti dignitatiq; reſtituāt.tum eris ſane aduerſante nemine ĩ repu.priceps.tum pr̄ patriæ appellabere. tū
oēs te colēt.oēs admirabunt̄.Et ne dubito equidē.ut es ĩgenio acerrimo.hæc eadē uideri tibi.Sed illd̄
forſitan uereare.ne optimatium hmōi reſtitutio tibi calamitioſa futura ſit.At uide.q̄ tibi recte cōſultū
uelim.Permagna Romuli Romanoꝝq; in ĩ Sabinos iniuria cōtumeliaq; fuerat.Inter eoſdem uero &
pax tādem beniuolētia exorta ē maxima.Tibi ac tuis liberi ſunt nōnulli abundāt & exules filiis.Quæ
ſuauior neceſſitudo.que firmior que diuturnior eē poſſit.q̄ quæ cōiugis cōſtat ultro citroq; cōſtitutis
Præterea qd̄ ſecundo loco litteris ſuperioribus publice ſum hortatus.nulla re alia tum publicus florē
tinæ ciuitatis.tum etiā tuus tibi ſtatus ſolidior.durabilior.iucundior.melior.felicior.futurus eſt q̄ ſi oī
cura induſtriaq; ſtudueris idq; q̄primum.ut huius diuini principis Philip. marie Angli & beniuolētia
uos & ſocietate muniatis.Quanta hinc ad e Coſme utilitas.q̄ta dignitas. quantus honos ſit ꝓuentu
rus:nequaq̄ ignoras.Nō.n.neſcis eum eē Philippum qui cum aliis oībus præclaris ingētibuſq; uirtuti
bus nemini oīum cedit.tum & prudentia.& gratitudine.& munificentia cunctis mortalibus antecel-

ſit ut.itaq; ſi tua potiſſimū opera intellexit rebus ſuis acceſſioné factá é te pfecto apd ſe habiturū oium
pmū is i q̄ te officiis pſequet̃.q̄ & tibi & populo florétino maximū ſint emolumétū ornamétūq; allatu
ra.Solebat quidem Coſme cū iſtic eém uroꝝ quorūdá hoīum imperitiá demirari n̄ mediocriter:q ſi
qn̄:ut fit:in re bellica Philippū acceperát incōmodo quopiá uel leuiter urgeri:cōtinuo geſtabát:exulta
bát:pnimia lætitia tanq̄ apud ſe eé nō poterát.Tū ipſe mecū dn̄ boni qd inſaniunt florentini:qd publi
cæ ſupplicatiões qd publici plauſus qd publici ignes uolunt:Cū philippi lætant̃.nōne & ſuo & pprio
lætantur incōmodo.An philippus perire poſſit:qn una pereát florentini:Nū q philippū uicerint.Flo
rentinos incolumis fore patiant̃.Et pfecto Coſme ueſtra oīs belligerandi cū philippo ratio perſtulta
mihi qd̄ pace ueſtra dixerim uideri ſolet qppe q deteriore cōditiōe uictores.q̄ uicti futuri ſitis.Quæ.n
ad uos ex uictoria utilitas puentura é.Nū urbs Nū ager nū qcq̄ nūmoꝝ.Ná ut ſileá:ad quantá reꝝ ino
piá atq; egeſtaté p belli diuturnitaté redigamini.an futuꝝ ignorat̃.ut p uictoriá pulcherrimá répu.pul
cherrimá amittatis.Victis át durius nihil timédū é quá his uos muneribus & honoribus cumulatū iri.
qbus & duces.& imperatores:& reges cumulatos audiuiſtis·Nōne igit̃ uobis ſanius cōſuleritis ſi in du
bitata uictoria cū maximo reꝝ uraꝝ increméto potiamini cū philippo Maria:q̄ oino cū aliis uictori
bus uinci.Quod ſi rebus ueſtris contenti ociū q̄ negociū malueritis:facile uniuerſæ italiæ diuturná pa
cé ueſtra cū philippo ſocietate tranqllaq; quieté parietis.Veꝝ ne uos delectet tarda deliberatio.Non
ení te pterit.Coſme medices incredibilis ac ppe diuina huius diuini principis uel ſapientia.uel aī ma
gnitudo.Vt.n.affinitates ppinqtateſq; tacuerim q̄ cæteris uniuerſis ac maximis poteſtatibus carus p
iucūdiuſq; ſit:q̄ apud oīs ualet & auctoritate & gratia.nō es ignarus.Quáobré matura Coſme:dum li
cet.Accingere huic tá honeſto:tá neceſſario:tá utili:tá ſácto:tá pio operi.Succurre patriæ ſuccure ami
cis ſuccurre & tibi:& tuis.Oblatá occaſioné arripe.Noli:qſo:expectare ut iure optimo dici queat n̄uo
luntate Coſmus:nō aī iudicio:ſed neceſſitate & rebus aduerſis non tá ducit̃ q̄ cogit̃.id autem una re fa
cillime uitabis:ſi oī pturbatione liber te rationi ſubmiſſeris.Vale ex Mediolano.iiii.nonas iulias An
no a natali Chriſtiano..M.cccc.xl.

Franciſcus philelfus Kyriaco Anconitano.Sal.di.

q Vod & gratularis mihi teq; ppedié apud nos futuꝝ denūcias:dici non poſſit.q̄ta me tuis litte
ris uoluptate affeceris.Vtruq;.n.ſūmæ beniuolentiæ argumétū eſt.Facito igitur ſi me amas ſi
cuti certe amas:ut te uti q̄ primū fruiq; affatim poſſumus.interim át rem mihi pgratam factu
rus es:ſi ad qd̄ tépus naues honerariæ ſine iſtinc Bizantiū ſoluture p te certior factus fuero:quo uel ti
bi:uel noſtro:ſplédidiſſimo Scalamōtidé aliquid litteraꝝ ad Mariū filiū.Quod aūt placere tibi oſtédis
περὶ Ͻτιν ἡσεως καὶ σμύρνης.eá p z nō ſ ſcribi.& idé Ptolomeū ſenſiſſe in ſuo de orthographia li
bro.Ego qdé ne tibi:neq; Ptolomeo ipſi aſſétior:quicūq; is tandé aut alteruter Alexandrinus:aut Aſ
calonites.aut Epithetes cognominatus aut alius qſpiá fuerit.q ſe grámaticū pfiteri uoluerit.id.n.ratio
phibet:q̄ iſtiuſmodi cōſonatiū numeꝝ ſimul eé nō patit̃:id qd̄ etiá apd̄ Priſcianū i primo de octo ora
tionis partibus intueri licet.Quare q̄ tu epigrámata iſtiuſmodi characteribus ſcripta inueniſti:litteris
atticis:ut aiunt.ſcripta eé fatédū eſt uel ante arcadas potius quos.καὶ περὶ τοῦ ἡλίου καὶ τῆς σε
λήνης.extitiſſe fabulátur.Mihi tn̄ & epigrámata tua.& quæ ſcripta abſte ſunt iucūdiſſima fuere.Vale
ex Mediolano.v.idus quintiles.M.cccc.xl.

Fráciſcus philelfus.Andreocio Petrucio ſal.

n Imis lautus factus es q nos iá tedio habeas:Exiſtimo te urbái iſtius:qué minime bellū ſacerdo
taria uxor belli filiū uocat:cōſuetudine uti cœpiſſe.ob idq; noſtratia hæc cōténere.Veꝝ caue
te ſolū ſolus offendat.Noſti hoīs iſtius tum uires.cū exul ab octaua Marius bibit.tū et mores
At officii tui eé arbitror.mō tibi p Vrbanū liceat aliqd obſtrepere litteris.quo de te ac tuoꝝ oium ſta
tu bonaq; ualitudine certior factus.mecū ipſe tacitus gaudea.Tū interī puccinis te credas:noli:ne rué
tes inſanienteſq; & in ruiná te trahát:& iſaniá.Oino.n.ſi credis uictores breui faturi ſumus:id qd̄ ex lá
ducio nr̄o accipies.Vale ex Mediolano.iii.Kal.Sextiles.M.cccc.xl.

Franciſcus Philelfus Saxolo pratenſi ſal.

f Verunt mihi tuæ littere periucundæ:& ioannes Andreas incūdiſſimus δοκεῖ γάρ μοι καὶ
μέτριος νεανίσκος καὶ σοφιστὸς ἐν πρώτοις ὑπάρχων.καὶ γὰρ ἐπαινεῖς ἑ ἅτε
χνῶς καὶ θαυμάζει Fuit ergo nobis eum tua tum etiam ſua ipſius cauſa cariſſimus.νέους
γὰρ καλὲ δεῦρ εἶν αἱ μετρὸ διδοῦ ῥᾳδιον.Quem medicum ad uictorinum meum daturus ſim
non intelligo.Nam neq; litteras abſte ullas accepi:nec mihi ullus é medicus:nec item futurus ſit.opto
οὔτε γὰρ ἰατροῖς οὔτε ἱερεῦσι χρῆσθαι ἐπιθυμῶ.Quid de libris noſtris:& euripide:& mathe
maticis ſcribas:neſcio.Eos uelim ac etiam uæhementiſſime rogo te.& oro:propediem ad me desflac
cū & Ciceroné nr̄i erudítiſſimi uictorini dedi ioanni andreæ.id quod ut facerem.ſignificaſti litteris.
Conſultum uero tuum uel noſtrum potius nondum ſatis conſului.Quare ne inconſultum me abiens
dimittat.breui puidebo.Platōis aut leges:aut rempu.libenter uiderim aut ſalté τὰ τοῦ Σωκράτο
υς ἀπομνημονεύματα κατὰ ξενοφῶντα quod ais imo cauillaris τοὺς ξιφηρεῖς μὲν καλὸς
ἔχειν τὸν φιλάδελφον ὡς ἐκακῶς οὐκ ἀσθηνοῦντως μὴ ἀπὸ τῶν ἀλλὰ μόνῳ μᾶλλον ὁ φιλάδελφ
ος μὲν εὐδαίμων δι' ἃ ξιφηρεῖς ἐκεῖνοι καὶ τὸν τί αὐτὸ χιὲς καθ' ὥσπερ βολὴν κακο

χειμῆες. A Mario nr̃o quottidie lr̃as expecto.q̃s cū accepero.faciā te ꝙ tantopere ſcire deſideras & ad qđ tp̃s eū expectemus & de oĩ re alia certiorē. Vale ex Mediolano.Quĩto Kal.octobres.M.cccc.xl.

Franciſcus philelfus Catoni iurecõſul.& oratori ſalu.

Vdio iſtic eē p̄ſbyterū quēdā Cremonēſem Iacobū caſſianū:q multū ac diu humanitatis arti⸗
a bus operā dederit:tametſi uel q̃ eruditiōe:uel quid oĩno hoĩs ſit.ignoro.illud certe nõ placet:
qđ libros meos ſuæ fidei cõmiſſos:nec reddiderit mihi:nec uerbū fecerit.Nā uictorinus fel⸗
treſis eius doctor:uir:& nr̃i.integerrimus idē q̃ doctiſſimus & mihi uetere familiaritate coniunctus.
lr̃as ad me dedit.q̃bus miratur.qđ nihil ad ſe ſcripſerim.poſteaq̃ & libros mathematicos & Eripidis
tragœdias iſti Cremonenſi iacobo ad me dediſſet:itaq̃ mi cato rogo te maiorē inmodū. iacobū iſtū
q̃primū cõuenias:& ab eodē libros meos expoſcas:recipiaſq̃ una cū ſaxoli lr̃is ad me.Paucis tenes.qd
facto ſit opus.is aūt iacobus philoſophiæ philoſomatus q̃ſpiā ſtudet:ut aiunt. Vale una cū uxore fœmi
na pudiciſſima.Ex Mediolano.iiii:Kal.octobres.M.cccc.xl.

Franciſcus philelfus iacobo Caſſiano Cremonēſi preſbytero.ſal.

Ictor ius Feltrenſis doctor tuus ac idē eruditiſſimus uir,mihiq̃ amiciſſimus monuit me ſuis lit⸗
u teris duos tibi meos dediſſe ad me codices.quoꝝ altero euripidis tragœdiæ:altero matema
tichoꝝ libri cõtinerent.Quos cū arbitret̃ pluribus iā menſibus mihi redditos eſſe mirari ſe
ſcribit.qd nihil a me lr̃aꝝ ea de re acceperit:itaq̃ ēt atq̃ ēt hortor meos mihi libros q̃primū redden⸗
dos cures Quod ſi fortaſſe neminē habes:cui tuto rē cõmittas.habeo iſtic hoĩem familiarē & uiꝝ op
timū Catonē ſaccū.clariſſimum & iurecõſultū & oratorē:& philoſophū. Huic igitur iſti meos libros
reſtitues.quo & officio tuo:& Victor nõ doctori ſatiſfacias.mihiq̃ pro tua libertate morem geras.ua
le ex Mediolano.iii.Kalen.octobres..M.cccc.xl.

Franciſcus philelphus Kyriaco Anconitano ſal.

a D quintū idus Quintiles dedi ad te litteras:q̃bus ſuauiſſime tuæ ad me epiſtolæ reſpõderam
miratus autem ſum. quid poſtea nihil ad me ſcripſeris præſertim cum ſcire admodum cupe
rem.ut tum ſignificarē:ad qđ tempus honorariæ naues Bizātium eſſent traiecture.Num fortaſſe mo
leſte tuleris:ꝙ quæ nomina. Σμηνοεφς καὶ Σμυρνηοῦ διὰ τοῦ σαλλατουὲ προτοῦμι ſcribē
da affirmabas non ita ſcribenda eſſe oſtenderim inhumane ꝑfecto faceres: ſi aſſentatorem Philelfū
tuum q̃ tibi amicum malles.Nam quod ait Terentianus ille Soſia:hoc tp̃e obſequiū amicos.ueritas ho
dium parit habeat id q̃dē locū inter adoleſcētes & ſtultos inter uiros aūt & prudentis nihil ficti nihil ſi
mulati.neq̃ dicendum:nec ſentiendum cenſeo.Quod ſi æq̃ prudentia ac eloquentia es preditus.qd ē
qđ minus uelis q̃ me aliud de te loqui.aliud ſentire:& laudare aliud ꝓbare aliud.id.n.inani cupiā glorie
tibi aſcribendū foret.Quod quidem crimen q̃ longiſſime abſte abeſſe non ſum neſcius. Τί γοῦν δεῖ
σιωπᾶς Scribere obſecro q̃ primū aliquid uel quibus malis caracteribus. Nec me fructu dulciſſimæ
noſtræ conſuetudinis priuatum uelis. Vale cum meo ſplendidiſſimo Salamonte.ex Mediolano. quar
ta.Kalendas octobres.M.cccc.xl.

Franciſcus philelfus Georgio carrecto iurecõſulto ſanitatem.

On poſſum te nõ ĩgratitudinis accuſare ꝙ rebus meis tandiu ꝓ uoluntate uſus & liberalitatis
n meæ,obliuiſcaris.& officii tui.Facis ꝑfecto inhumane:Ac mihi iam ſtomachum mouere ĩci⸗
pis.Non.n.puto aut in legibus inueniſſe te aut in alio quopiā iure id uni licere tibi.qđ nemini
bono licet.Preſta te oro & bonū tandē & gratū uiꝝ. Vale ex Mediolano.iiii.Kal.octobres. M.cccc.xl.

Franciſcus philelfus Franciſco Barbauaræ ſal.

Ix dici queat mi hūaniſſimæ Franciſce q̃ta me uoluptate affecerit heſternū a te munuſculū qđ
u & ſi ipſū ex ſe ſe me plurimū delectauit eo tñ longe gratius iucūdiuſq̃ fuit:quod abſte datum.
Intelligo.n.me nulla mea fruſtratū ſpe.quippe qui plane perſpiciam te talē ac tm̃ uirū:cuius fa
miliaritatem atq̃ beniuolentiam iāpridem unice deſideraui.& familiariter mecū agere:& ĩ amore mi
hi affatim reſpondere.gratulor igitur facillimo iſti tuo humaniſſimoq̃ ingenio:gratulor modeſtiæ
atq̃ bonitati:gratulor beneficentiæ.lætor aūt felicitati meæ.qui qđ ſemp optarā me uel nullo meo la
bore nõ ſolū aſſecutū iam uideo ſed q̃cumulatiſſime aſſecutū.Ego uero q̃n aliđ amicitia noſtra dignū
tibi referre poſſim.habeo certe nihil niſi ut te & rogē:& orē.tibi quod facere indubitato potes.etiam
atq̃ ēt p̄ſuades eū eſſe Philippum ac ſp fore quo poſſis omni in re.uel peculii iure uti. Vale.Mediolani
ex ædibus noſtris.iiii.Kal.octobres.M.cccc.xl.

Franciſcus philelfus Thomæ Bononienſi ſal.

I mihi iter intercepiſſet tertiana febris.cui ipſi deus ſuperiq̃ oēs ad quartanā.ita cõtinuā quo⸗
s q̃ ac p̄ennē inferāt.ut q̃celerrime radicitus eā perdāt.ueniſſem eq̃dē ad te q̃primū ut æquæ
tibi corā gratulare:atq̃ mihi mirifice ſum lætatus.qđ ꝓ tua ſingulari uirtute maximiſq̃ meri⸗
tis.in eo te loco huamniſſimus princeps noſter cõſtituerit q & excelſus ē & illuſtris ĩ primis. Gratulor
igitur abſenti abſens.Ac p̄cor ĩmortalē deū ut qđ certo ſpero.illud Biantis dictū.Magiſtratus uiꝝ de⸗
monſtrat clare in te eluceat:hoc ē ut non meæ & amicorum ſolum:ſed oĩum expectationi ꝓbitas tua
integritaſq̃ reſpõdeat.Nemini.n.dubitandum eſt te in dies magis atq̃ magis apud noſtrum principē

& auctoritate & gratia cariorē fore:facias āt ꝑ amicitia officioq̄ꝫ tuo.ut cū qd officii nactus fueris meminereis noſtri. Vale. Mediolani ex ædibus nōſtris.iiii.nonas octobres.. M.cccc.xl.

Frāciſcus philelfus Thomæ Bononienſi ſal.

q

Vod tibi exiſtimauimus nō iucundū fore:optima ſpolia īmortali deo q̄ de hoſte īfeſtiſſimo febre illa tertiana noueraūs:nudiuſtertius detulimus:& nō illa qdē in ferculo:ut ioui.Romulus:ſed in bona ſpe bonaq̄ꝫ fiducia.Neq̄ꝫ.n.ferculoꝝ mihi nec uaſoꝝ copia ē.Nolim tn̄ putes adeo me datū ad inopiā ut ſi qd exiſto ueſtro delicato & lautiſſimo aucupio ad me ꝑ tua munificētia dederis nullū habeā ferculū quo id cōmede ſim excepturus.Quod ſi q̄ſieris.qbus armis. febris armis furoriq̄ꝫ reſtiterī:nō equidē æſculapii aut Apidis.Sed fere par pari retuli.Eā illa mihi moliebaẗ ſitim q̄ ꝓpediē cōficere.id ego animaduertēs eiuſmodi ſane inedia hoſpitē accipio:ut qđ ē in attico ꝓuerbio lōge ad coruos tranſire:q̄ meo hoſpitio uti mallet.itaq̄ꝫ liberatus oīno uideor edaciſſima & moleſtiſſima hoſpite:quā uel cū egritudine audio ad amiciſſimos noſtros optimoſq̄ꝫ uiros Marcolinū barbauarā:& Dominicū feruſinū ex itinere diuertiſſe.Quos uelim moneas.nō bonū uultū hilarēq̄ꝫ faciē ipru denti illi petulantiſſimæq̄ꝫ belluæ oſtēdant.Sed ab ſeſe potius q̄primū:q̄diligētiſſime.q̄fortiſſime ābigant.Et ſi nolint inedia & ueneno utaẗ & ſanguine Vale & me noſtro diuino principi unice cōmēda ex Mediolano.vii.idus octob.M.cccc.xl.

Franciſcus Philelfus Antonio peſſinæ ſal.

c

Vm erā abſens.erā apud te ſp.Me diligebas:me ꝓdicabas.me colebas:me oībus amicitiæ & familiaritatis officiis ꝓſequebare.Nūc aūt p̄ſens:neq̄ꝫ uideo te uſq̄:nec audio.Nū qđ oībus fere in rebus accidit:nr̄i p̄ſentia:tuā de nobis opinionē minuit.Nā qd eſt ꝑ īmortalē deū:q̄ ita obmutueris:ut nec audias:nec loquare.Quid de tua taciturnitate ſuſpicer:neſcio.Nā ſi tuæ occupationes te mihi uiſendū ꝓhibēt.at lr̄is ſaltē qppiā obſtreperes. Vale ex Mediolano.v.idus octob. M.cccc.xl.

Franciſcus philellfus Blaſio Axeratēſi uicecomiti ſal.

ſ

Olēt nōnulli tādiu amicos colere:quoad eoꝝ uel p̄ſentia uti uel officio frui queāt.At ego huiuſmodi hoīes uel aſſētatores potius nihil charitatis nihil oīo hūanitatis p̄ſeferre cēſeo.Declarant.n.ſe nō tā amicos coluiſſe.q̄ priuati ꝓpriiq̄ꝫ cōmodi habuiſſe rōnē.illoꝝ igiẗ mores peride atq̄ꝫ īgratos & plane barbaros deteſtari cōſueui ſp.Nihil:n.amici recordatiōe mihi ſuauius eſſe pōt Quod cū in aliis ſp tū in te uno in primis exꝑtus ſum.Nā incredibile dictu ē: quantū me tenet deſyderiū tui.de te dies ac noctes cogitare nō deſino.Tu abſens mihi ſp es p̄ſens.iucūdos nr̄os dulciſſimoſq̄ꝫ ſermones crebra memoria mecū repeto.Hac una re abſentiæ tuæ deſiderium lenio.Hac una re oblector:ac letor:Quod ſi qd ad me litteraꝝ dederis.exiliā ſane gaudio:exultabo:triūphabo.Quid abs te uelim ītelligis:Vale ex Mediolano idibus octobribus.M.cccc.xl.

Franciſcus philelfus Frāciſco piccolpaſſo Mediolanenſiū Archiepiſcopo ſal.

q

Vod ruri te cōtineas:quo tꝑe ꝑp ſubeuntē iā hyemē urbs maxīe colēda ē nō poſſū nō mirari Nā ſolitudo iſta qd tibi iucūditatis afferre poſſit:nō ītelligo.Quod ſi otiū q̄ negociū te malle dixeris:at memineris nō te ad ociū ſed ad negociū.hoc ē nō tibi:ſed bonis oībus natū:Quare cū ab uniuerſa ciuitate deſideraris:tui fuerit uel officii:uel benignitatis relicta iſta ſolitudine ruſtica.te q̄primum urbanū fieri.Quod ut facias ēt atq̄ꝫ ēt rogo.uale ex Mediolāo pridie idus octob.M.cccc.xl

Franciſcus philelfus Kyriaco Anconitato ſal.

a

D quartū Kal.octo.meis ad te lr̄is ſū miratu: .qđ nihil iādiu ſcripſeras. Videbaẗ.argumentū id q̄ddā eſſe mutati aī erga me tui id qđ nō moleſte ferre nō poterā.Nunc āt cū tua mihi epiſtola & diſerta & ꝑſuauis reddita ē:q̄ ubi ad.iiii.Nonas Sextiles iſtinc inter aripuiſſet:uix tandem ſero ad nos.xiiii.Kal.Nouē ꝑuenerit.facile mihi itelligere uiſus ſū uel tēpoꝝ difficultatē:uel nūcii fortaſſe negligētia ἠς χεδίαςν καὶ ἀπιστίαν eē accuſandā.Nō.n.erat occluſa.Quæ qdā exoptata & dulcis epiſtola tua ſi mihi ad qđ tp̄s debuerat.reddita fuiſſet recte cōſultū foret Mario nr̄o quippe qui καὶ ἱμάτια ἱματίων καὶ χρήματα καὶ ἄλλα τινὰ αὐτῷ ἀναγκαῖα ἔλαβεν ἀξία σοῦ quæ ſane,adhuc integra apđ me ſūt.Reliquū ē:ut me oportunæ cōmune facias.& ad qđ tp̄s nauis altera ſit cōſtātinopoli traiectura & cuius ductu preterea ταῦτα τὰ προειρημένα πράγματα cui daturus hic ad te.ſim quo ꝑferēda cures πρὸς τὸν ὑμέτερον παιδαγωγὸν Et de his ſatis.Clariſſimi dignitatis militaris uiri Rainaldi Albizii cōſiliū nō poſſū equidē nō ꝓbare.Rogo:& oro īmortalē deū:ut eū incolumē reuehat:ac reddat nobis nā cū eius ætatē annoſq̄ꝫ cōſidero:uereor ne maris tædiū ac labor eius ſenectutē obruat.Velī meo noīe uxorem eius Alexādriā edas & iſti oē meū offm̄ pecuniā.opem & pollicearis:& deferas.Vnice.n:Rainaldo meo affecto ſū ut & ſapiētiſſimo & fortiſſimo & optimo & amiciſſimo uiro.Tu āt cū mihi poſt hac qppiā ſcriptitaris:ne obliuiſcaris uelī ueterē ɔſuetudinē tuā καὶ γὰρ νῦν οὔτε ἐπιγράμματα μοι οὔτε ἄλλο τι καὶ ἑτερὸν ἐμὲ ἔσειλας:Vale ex Mediolāo .xiiii.Kal.Nouēbres:M.cccc.xl.

Franci.Phil.Petro michaeli militaris dignitatio uiro ac iurecōſulto ſal.

t

Va in me plurima officia & beniuolentiam ſingularem nulla unq̄ apud me delebit obliuio nā & amabo te ſp:& illuſtres ac p̄claras uirtutes tuas q̄ſi ꝑpetuus aliquis buccinator predicabo diuulgaboq̄ꝫ apud omnes.ingratus ſane ille mihi uideri ſolet qui non pleniore quodam ore de

de abſentis q̃ de pſentis amici laudibus loquatur. At q pſenté laudat:& ſi recte atq; uero id agit aſſentatiõis tñ crimini apud pleroſq; uř obnoxius. Exiſtimať.n.id nõ tã ex aĩ ſnía:q̃ alicuius uel ſuſcepti:uel ſperati cõmodi gr̃a cumulatius facere q̃ par ſit. Sed ne qd̃ in aliis ꝓbare nõ ſoleo:in eo ipſe in preſentia peccauiſſe cenſear:q te p lr̃as qſi corã laudé hac de re ſatis ac ſup. Nã qd̃ ab me tibi debeť melius fieri q̃ dici uolo. Scire admodũ cupio qd iſtic apd̃ uos geriť. Nõ.n. te latet q̃ ſũmopere Seneoſis reip. qeté trãqllitatéq; ꝓcupio. Quare cũ aliquoꝶ hoíum ſeditiões audio & conatus peſtiferos:doleo eqdé æque:ac debeo in primis ãt de Vrbano bellu. hui belluo dicere uolui certior fieri uolo:increbuit:n.apd̃ nos ꝓſtanté iſtũ ac pudice q uiꝶ & ciué optimũ mori decreuiſſe id ego miratus ſum ualde. Nam quo pacto moriať qui nũq̃ uixerit. Veꝶ ſi quã aliã morté oppetere fortaſſis inſtituerit:q̃ impuri & obſcœni homines ſuiq; ſimillimi cõſueuerũt:uelim ſuas res geſtas memoratu dignas ad me pſcribas:quo eius nomé immortalitati cõmédé. Et ut intelligas ſi qd ẽt in hoc dicédi genere philel. ualet orationé funebré ad te dedi:q̃ ſupioribus diebus habuimus ĩ Thodeſchini ſepultura. Hãc ãt ſi urbãi ſacerdotaria iſta uxor audierit nõ uereor fore ut cornigerũ uiꝶ ſuũ nõ horteť mõ:ſed ẽt agat cõtinuo ad iteritũ. Vale ex Mediolano. xiiii. Kal. nouẽbres. M.cccc.xl:

Franciſcus philelfus Auguſtino dato ſal:

l Itteræ:q̃s heſterno ueſperi a te accepi:inceſſu ut aiunt teſtudineo uſæ ſũt. Nã pfecte abſte.xv. Kal. Sextiles:uix noſtras fores:xiiii.Ka: nouẽbres tandé pulſauere. Monebis igiť.ne tã negligéter poſthac iter faciãt. Vereor tñ ne tuſcis delectaræ ficis aut ẽt æmylianis: ꝓpterea ſerius ad nos ierint:q; accepiſſent bonoꝶ ficoꝶ copiã nõ eẽ inſubribus. caſtigabis igiť:& ita inſtitues:ut tibi malint qgulæ obſequi. Grata fuerũt:q̃ ſcripſiſti oĩa. ἐν πρώτοις λέξεσι καὶ τοῖς σοφισμασιν ἀτεχνῶς ὀδυσσέως χάρις καὶ ταῖς ὑπὲρ ἐσάις φιλοσόφων λέξεσι χάρις ἀεὶ καὶ πασι χάρις καὶ τοῖς ἄλλοις χάρις ἐπαινῶ τὴν φωνήν. Miratus ſum ãt:q; quas a te nr̃as illas epiſtolas expectabã.nõ mõ nõ miſeris:ſed nec ẽt oĩo de iis uerbũ feceris. Dato igiť ſi me amas:quod certe facis iſtas ad me ſtatim oẽs:Hac re nihil mihi potes hoc tpe pſtare gratius Cauſam ſcripſi ad te prius.. Vale cum parẽtibus tuis oĩq; familia. Ego atq; mei oẽs ualemus recte. Ex Mediolano. xiii. Kal. nouembres M:cccc.xl.

Franciſcus Philelfus Catoni Sacco iurecõſulto ſal.

h Odie mihi redditæ ſunt lr̃æ a Theodoro gaſie:uiro ſane tũ ingenio:tum facundia ſingulari:ac plane digno:qué nõ mõ diligamus:ſed ẽt amemus. Quid uelit:intelligo. Ré quantũ erit in nobis. ex ſentẽtia cõſequeť. Sed tua & ope:& opa opus ẽ. At de his poſtea. Ego libros noſtros uæhemẽter expecto. Facito ſi me amas eueſtigio ad nos aduolét. Cũ Theodori epiſtola nullas tuas accepi lr̃as. Caue ne te poſthac uel negligẽtiæ:uel moroſitatis accuſaturus ſim Vale. ex Mediolano. viii. Kal. nouẽbres. M.cccc.xl:

Franciſcus phil. Gerardo Landriano Cardinali Comenſi. S.

f Eciſti mihi ré pgratã:qd̃ philoné meũ imo noſtrũ ex auriſpa recuperatũ ad me dederis. qd̃ ãt Moſei uitã.quã idé Philo & copioſe & eleganter apd̃ græcos & græcæ ſcripſerat in latinũ ab me tãtopere uerti poſtulas:& audiui libẽter & obtẽperãbo libẽtiſſimæ. itaq; factũ puta. qd̃ iubes. Nulla te tua de meo erga aĩo fallet opinio iã operi me accingo. Vale ex Mediolano..iiii. Kal. noué. M.cccc.xl.

Franciſcus philelfus Nicolao puteo Cremonenſi ſal.

c T ſerius reſpõdi tuis ad me lr̃is:& breuius fortaſſe:q̃ uelles:quoꝶ alteꝶ aduerſæ illi ualitudini dato:q duos cerciter menſes:uel p intercapediné laborauimus. alteꝶ publicis meis ac priuatiſ occupationibus qbus prope obruor. Legi ãt tuas lr̃as libẽter quibus mutuã inter nos adoleſcẽtie nr̃æ beniuolẽtiã:cõſuetudiné diſciplinã cõplexus es. Quod ãt mirificis me laudibus extuleris id ſingulari qdã exuberãti amoris abũdãtia abſte factitatũ exiſtimo. Nã neq; uir amiciſſimus ſimulq; modeſtiſſimus aſſentaris:nec iſtiuſmodi mihi ẽ de me opinio. Reliquũ ẽ id tibipſuadeas qd̃ & recte & uero potes facere te mihi eẽ cariſſimũ:& eo magis in dies:fore quo te aĩaduertero non obliuiſci Philelfũ tuũ. Vale ex Mediolano:iii. Kal. noué. M.cccc.xl.

Franciſcus Philelfus Frãciſco piccolapſo Mediolanẽſiũ Archiepiſcopo. S.

d E phœnice qd ſentiã auẽ loquor ſuperioribus diebus corã cõmẽtatus ſũ tecũ. deide inueni nouis:me apud græcos hmõi auẽ tpibus. Claudii Cæſaris ueniſſe in Aegiptũ poſt Sexcẽteſimũ qnquageſimũ qrtũ ætatis annũ:& ubi ipſa ſibi pyrã uel Ambroſiano loquẽdi more thecã hoc e loculũ ex caſia & myrrha cõſtituiſſet. dié obiiſſe:ac demũ ex eo uerme:qué uulgo pdicãt reuixiſſe & cõtinuo reuolaſſe unde mõ ad egyptios deuolarat. Ad hæc cũ ſanctiſſimi & eloquẽtiſſimi uiri Hieronymi nudiuſtertius epiſtolas paſſim lectito:in eam incido q ad pſidium in ſcripta ẽ. Hanc autem cẽteſimã decimã nonã inter epiſtolas numerari puto ubi cum alia pleraq; Hieronymus per pulchre complexus eſt:tum de ipſo Phœnice longe plura cõmemorat:q̃ Ambroſius. Ego tñ ſnĩam nõdum muto. Verum q̃ uoluptati fore tibi exiſtimaui:uolui tibi mecum eſſe cõmunia. Nã neq; in ægypto neq; ĩ arabia illiuſmodi auẽ uſq̃ uiſam arbitror:quippe q̃ mea ſnĩa nulla ſit. Cuperem iam ruris tædium: aut ſaltem ſocietas te cepiſſet:quo ad te ſalutatũ & cõmode & frequenter accederem. Nam quo magis te iu ri contines:eo maiore tui deſiderio crucior. idq; cum multis:uel potius cum bonis omnibus. Vale ex Mediolano kal. nouẽbribus. M.cccc:xl.

Franciſcus philelfus Catoni Sacco iurecõſulto ſal.

Vauiſſimæ tuæ litteræ mihi ꝑ q̃ ſuauiſſimæ fuerũt. Quod aũt ais apud Senatum noſtri diſer
ſ tiſſimi Theodori gazę mẽtionẽ habitã. fabulæ. Nunq̃ Philelfus didicit uerba dare nõ mõ amicis. ſed ne inimicis qdẽ. Nulla mihi prorſus ſpes ẽ: uir iſte publica pecunia ob id muneris donetur. Cãm diebus ꝓximis ad te ſcripſi. Scribis me a Theodoro tris ad meã unã epiſtolã lr̃as accepiſſe. ñ tris dũ taxat ſed mille & amplius lr̃as accepi. nã uniuſ illis q̃s lr̃as ad me dedit ꝑmulta clemẽtia pſcripta ſũt. Quare nõ tris poſthac ſed ternas dicito: ſi & Priſcianũ & Tulliũ: q̃ & Bar. & Baldũ ſequi malueris. Ego inquã cũ binas ad Theodorũ nr̃m lr̃as in hũc diẽ dederim: unæ tñ ſũt mihi ab eo redditæ. Tu ãt de tuis litteris multa qdẽ dicis: At philelfus tibi non credit. Nã neq; negociãdo me neq; ociãdo ſuperes in ſcribẽdo unq̃. Proinde ſi te negligẽtiæ aut uoluptatis accuſari nolueris: & amiciſſimi & diligẽtiſſimi hoĩs officio fungere: Quod Euripides noſter tuã bibliothecã egredi nolit: nequaq̃ miror. Repperit enĩ nõ fortaſſe: q̃bus oblectet̃. At ſi τὰ ἄρθρα ad nos redierit. illico eiiciet̃ foras. Quod te illi ſociũ comiteq; polliceare: gaudeo mõ ſeuerium quoq; cũ cẽſorino ne negligas. Nã q̃d iaduolet Euripides nequaq̃ moneo q̃m ſi altius fortaſſe humilia exoſus tolleret̃ piret igni. q̃ tibi dẽo pſolua. Quare ne me in fo⁊ ꝓtrahas: uelim. Vale & me tuæ pudiciſſime uxori cõmẽdato. Theodoro nr̃o ſalutẽ dicito Ex Mediolano. pridie nonas noue. M.cccc.xl.

Franciſcus philelfus iacobo Caſſiano pſbytero ſal.

On tã mihi moleſtũ: fuerat ꝙ ſerius meos mihi libros reddẽdos curares q̃ in pſentia & iucun
n dum ẽ i primiſq; ſuauiſſimũ: ꝙ tã modeſte tãq̃ phumane lr̃as ad me dederis: qb⁹ te nõ mõ expurgaris ſed totũ meũ ſane & eẽ: & fore oñderis: Quare cũ tuã excuſationẽ tũ multo magiſ te ipſũ nõ inuitus admitto. Itaq; uel uictorini noſtri: uel tui ipſius cã oĩa de me tibi potes affatim polliceri q̃ & uſui tibi & honori futura ſint & de his ſatis. Venit iſtuc nuꝑ ut ſcis. Theodorus gazes: uir certe & diſertus & eruditus quẽ & ſi certo ſcio: non amabis ſolũ: ſed cumulatiſſime amabis tñ mea ẽt cã. ueli ita ames ut nulla ꝓrſus fieri queat ad amorẽ acceſſio. Hoc erit mihi tã gratũ quã q̃d oĩum maxime Vale ex Mediolano. xvii. Kal. decẽbres: M.cccc.xl.

Franciſcus philel. Catoni Sacco iureconſulto ſal.

Irũ ẽ: q̃d uidi ſomniãs. Dici mihi a Minerua ſum uiſus nocte ſupiore. Cato in te tuus aliqd mõ
m ſtri alit. Nã ꝙ libros tuos neq; dedit ad te abſens: neq; reddidit pſens. neq; aduenięs uerbũ fecit Aliud nihil ẽ niſi ꝙ alteri cupiã neſcio cui: maluit iniuſte: q̃ tibi iuſte gratificari. Vale ex Mediolano. xvii. Kal. decẽ. M.cccc.xl.

Franciſcus philelfus. Simoni arigoni ſal.

Vã epicuri de uoluptate ſñia te delectat: tuæ ad me externæ lr̃æ & pdices: facile declararũt nã
q alteris aĩ: alteris corporis uoluptatẽ ꝓſecutus es. Ego aũt & ſi utriſq; nõ mediocriter ſum delectatus lr̃is tñ lõge magis q̃ nõ ſolũ in me laudãdo ſingularẽ tuã erga me beniuolẽtiã: & eximiam pietatẽ pſeferre uiſæ ſunt ſed ingenii tui facũdieq; pſtantiã ꝑpulchre referebãt. itaq; & Benignitati tuæ & diſciplinæ æque gratulor atq; tuo amore mihi plurimũ gaudeo. Teq; ẽt atq; ẽt hortor: ut ueluti cumulatiſſime facis: & uirtutis & doctrine ſtudiis te totũ reddas ac dedices Euades. n. & in clarum & in eruditiſſimũ ui⁊. me aũt tibi totum aſcribe: uel abſq; munuſculis tuis Vale. Mediolani ex ædibus nr̃is. ix. Kal. decẽ.. M.cccc.xl.

Frãciſcus philelfus Catoni Sacco iurecõſulto ſalu.

T tuæ mihi lr̃æ primũ: ac deĩde libri quos abſte: tãtoꝑe expectabã. redditi ſũt: Vtraq; ſane res
e uoluptati mihi ꝑmagnæ fuit: at illud ꝑ q̃ maxime ꝙ meis illis ſupioribus unis lr̃is e ſono te excitaſſe ſum uiſus. Nõ. n. oportet hoĩem amiciſſimũ i amicitiæ officio dormitare. Cato mi ſuauiſſime nihil ẽ te mihi ſuauius. nihil carius. Facito. ſi me amas: ut certe amas unice unq̃ poſthac Mediolanũ detur: iuſcio philippo hoſpiteq; & tui amãtiſſimo Miror: & theodorus noſter nihil reſpõderit ad meas lr̃as: q̃s ultimũ a nobis accepit. Quæ ad peſſinã noſtrũ ſcripſit: & legi: & ꝓbaui. Ve⁊: & ſi nihil ẽ ꝙ minus ſperẽ. q̃ ꝙ ipſe cupit. & ego in primis opto. curabo tñ ſedulo: ne ulla ex parte officiũ meũ deſideraturus ſit. Et de hac re ſatis. Nos iſtic iniurioſa q̃dã urgemur principis lr̃as ad tuos iſtos ſatrapas lectitabis monebiſq;. ne uel oratori uel ſatyro ſtomachũ moueãt. Vale cũ pudiciſſima cõiuge ſarcimini buſq; tuis ex Mediolano pridie. Kal. decẽ. M.cccc.xl.

Frãciſcus philelfus Simoni arigoni ſal.

T ſupbia a me nihil alienis: & gratitudini apd̃ me nihil ãtiqus. Quare cũ tuis ad me officii ple
e nis hũaniſq; lr̃is. rñdeo non mõ ſupbiæ crimẽ effugio ſed ẽt nomẽ gratitudinis mihi ꝑ pulcre uẽdico. Mirifice ãplector amorẽ tuũ. Ac tua humanitate facillimiſq; moribus & modeſtia ſingulari delector plurimũ. igenii uero tui uiuax pſtanſq; deſteritas maiorẽ ĩmodũ ꝑgrata mihi & periucũda ẽ. Video. n. te tua illuſtri laude ea mihi laudẽ allatu⁊: q̃ pulcherrima ſit & maxima. Nõ. n. iſtiuſmodi tuus ornatus quo in litteris uteris. mediocrẽ de te tuaq; facũdia ſpẽ q̃ndã pollicet̃. Itaq; te ẽt atq; etiã hortor. ut oẽm operã diligẽtiãq; tuã eloquẽtiæ & humanitatis ſtudiis. ſicuti facis. accõmodes. magna. enĩ aĩus meus de te pſagit. Vale. mediolani ex ædi. noſtris. vii: idus decẽ: M.cccc.xl.

Franciſcus Philelfus Matroniano braſche. S.

Vod meis tuis lr̃is nõ mediocriter extuleris. feciſti tu q̃dẽ phũane & amice potiꝰ. q̃ uero n. n.
q is ſũ. q̃ me ipſũ nõ nori. Sed tu illd̃ ueriſſimũ eẽ liq̃do declaraſti. q̃d uidetur poetæ fabulari amorẽ oculis carere. æq. n. amicus falli de amici iudicio. atq; de inimici inimicus plerũq; ſolet. nã & hic odio: & ille ãore nimio affect⁹ ueritatẽ neq̃t iternoſcere. Facile tñ patior erratũ tuũ: q̃ppe quẽ lõge malĩ amicũ mihi: q̃ ſeco. ue⁊ illd̃ de me tibi pollicearis licet te mihi eẽ cariſſimũ & eo fore i dies ca

tiorē:quo te familiarius uti potero. Munuſculū āt tuū etſi neq̄q̄ deſiderabā:nō potui tñ nō uehemēter pbare uel Epicuri ſnīa. Nihil.n.in eo ad uoluptatē defuit. Et amplū erat:& ſuauiſſimā. Noli tñ poſt hac tā grādi ære obruas philel.tuū nā Hæc ſatrapis & regibus:nō pauco uiliq; cōtētis ac philoſophis dono mitti cōſueuerūt. Vale. Mediolani ex ædibus noſtris.kal.Ianuarias.M.cccc.xl.

Franciſcus philelfus Alberto Zancario ſal.

n On te pterit:q̄ta mihi cū Rhomæo pepulo uiro nobili & prudētiſſimo iuriſcōſulto & familiaritas eſt:inueterata beniuolētia. Hūc uelim:noīe meo adeas:& q̄ pximis lr̄is ad te ſcripſi.ei diligenter coram exponas:addaſq;:q̄tum pro tua prudentia conducturum ad rem cenſuris. Vale ex Mediolano.iii.idus Ianuarias.M.cccc.xl.

Franciſcus philelfus Alberto zancario ſal.

q Vod pluribus hortaris:libēter agerē ſi liceret. Sed nihil apd me licet:qd hōeſtati aduerſet. Plurima ſūt & maxīa huius in me principis beneficia. Itaq; nunq̄ patiar me īgratitudis accuſari. ꝑterea nō ē cōſtātis & grauis uiri quottidie mutare fides. Vale ex mediolāo.x.Kal. februarias

Franciſcus philelfus Ioanni Cornelio ſalu.

q Vā mirifice deſiderē te uiſere atq; corā alloq:breui cognoſces. Id aūt cur mihi tātopē cordi ſit q̄q̄ potuiſti iā pridē ītelligere:is tñ q tibi lr̄as reddit:uerbis meis exponet qd uelim:qdq; facto ſit opus. Putaui.n.nō tibi moleſtū fore.ſi antiquū hoſpitē eadē qua ſoles.hoſpalitate uenīētem exceperis. Vale ex mediolano.Kal.februarii. M.cccc.xli.

Franciſcus philelfus Petro thomaſio philoſopho ac medico ſal.

a Vdiui quæ ſcripſiſti oīa:& barbari noſtri cōſiliū laudo & non minus tuū. Illud tñ mali effectū iri quoad eius fieri poſſit. Eſſet.n.multo res tutior. Ipſi tñ uideritis qd facto ſit opus. Vale ex mediolano.xii.Kal.martias.M.cccc.xli.

Franciſcus philelphus Liberio bonarello equiti aurato ſalu.

e Stu quidem pietatis laudādus:q; uel mortui patris memoriā colas. Exiſtimo.n.me īccirco abs te amari q; ſcias q̄ carius fuerim patri tuo grauiſſimo & clariſſimo uiro. nam ille me coaduxit cunctis beniuolentiæ & benignitatis officiis pſecutus eſt. Quare cum ioānes marius tuā in ſe facilitatem & liberalitatem expoſuiſſet:mirifice ſum lætatus. Videre.n.ſum uiſus me ueluti rediiſſe in ſucceſſionem non tā amiſſæ q̄ intermiſſæ beniuolentiæ. Nam q; in patre amiſiſſe exiſtimaram:intelligo in te filio recuperaſſe. itaq; mihi plurimum gratulor q; tam mirifice abs te diligar. Vt autem intelligas quam tibi in amore reſpōdeam quod uelis periculum facito totus enim ſum tuus. Vale ex medio lano idibus martiis.M.cccc.xli.

Franciſcus philelfus Franciſco Barbaro ſal.

h Vmaniſſimā excuſationē q̄ in pxima es uſus epiſtola nō inuitus admiſi. Noui.n. occupatiōes tuas & priuatas & publicas. Sed ſum miratus:q; de libris noſtris ne unum quidem feciſti uerbum. itaq; rogo te ut ad ea quæ modo ſcripſi tibi:diligenter reſpondeas. Vale ex Mediolano.x.Kalen. apri.M.cccc.xli.

Franciſcus philelfus Hieronymo belanti ſal.

u Ereor idem accidiſſe tibi:poſteaq̄ petieris Baſileam quod trito prouerbio uſurpari ſolēt: qd diſtat ab oculo diſtat a corde. Nam cum plura hinc abiens es pollicitus: non modo es conflatum nulla ex parte diſſoluiſti:ſed uerſuram facis longe maiore fœnore. nobis non modo de lucro in epiſtolario munere ſatiſfactum abs te non eſt ſed de uino quoq; nō parum diminutū. Quæ tibi abeunti mandauimus noſti. Tuum igitur fuerit ne fruſtra officium tuum poſtulaſſe uideamur. Hugolino parmenſi ornatiſſimo equiti aurato ac iureconſulto ſalutem meo nomine dicas uelim eumq; commoneas ut cautior ſit ne dum exteris nationibus blandiri cupit & illis tacito animi iudicio nō probetur & ab ſuis iure uituperetur. Non enim uidetur eiuſdem hominis cenſorem gerere qui cēſendus & ipſe ſit. Preterea qui ſe præſtat in ſe præſtat in ſuos ingratum:qualis in alienos exiſtimetur. Quare ut probe uiuit ita & ſentiat & loquatur probe. Nō enim par eſt paucorum flagitia uniuerſis populis ac principibus uitio dare ſic.n.& Germanos bibulos:& Francos inceſtos:& Hiſpanos pdones:& Britannos edaces appellabimus quoniam eorum pauc quidam aut in portu:aut in prædam & ſanguinē maxime alacris aut in cibum intempatos ſe gerunt: Sic alia aliis crimina aſcribemus. Vel dicat obſecro qſpiam:ubi nam gentium repiant qui uel animi:uel ingenii magnitudine atq; præſtantia :qui religione qui ſanctimonia:qui bonarum artium ſplēdore:qui omni deniq; uirtutum ac laudum genere cum italis comparari queant. Et ait Hugolinus meus & imperium italiæ & pontificatum ereptum quaſi Romanorum italiæ minus ſit uel imperatores uel pōtifices & eligere quos uoluerint:& reficere quos noluerint: At ſe romanorum impatorē pfiteat:quē Romanus populus quē italia improbarit. Aut ueniat in italia iſte fœlix totius etiā terraꝝ orbis uiribus adiutus ſi uoluerint itali:ſi unus Philippus Maria gener aduentū eius prohibuerit. itaq; iteꝝ uerba pēſitet Hugolinus. Nec tam loqui cōſueſcat q̄ recta loq. Vale ex Mediolano pridie Kal.apriles.M.cccc.xli.

Franciſci philelfi Epiſtolarum liber quintus.

Franciſcus philelfus Catoni Sacco iurecon. & Oratori.

Ideo te eé admodū ocioſū:utpote qui a legū ac iuris ciuilis ſtudio tātiſꝑ uenia exorata:donec cōſtitutæ uacatiões ꝑterierint te oblectādi grā ut es hō uoluptarius his queſtionibus obtuleris:quæ iucūdæ ſunt:& homine urbano minime indignæ:at ego nequaq̄ reſpōdebo tibi:ut Ariſtoteles:aut plato:ſed ut philelfus. Si qd uero acutius uolueris tuā iſta academié cōſules. Sequar aūt ordiné poſitaꝝ a te queſtionū. Et primū tu q̄dé petis qd cauſe eé puté:ꝙ hebrei oēs natura fœtét. Vtꝝ hebræi oés:ut tu ais fœteant:an id minus nihil cōpertum habeo. Sed quid in cā eſſe queat:ut nōnulli malū odorem.& pleriq; bonū de ſe præbeát:poteſt utrunq;:in aliis natura:í aliis more accidere. Ná qui cibo ſūt aut potu inferiores:hi male coquát neceſſe é. Ex coctione aūt mala aut morbi manát alii atq; alii aut ꝑ ſudoré ea reſoluit. At iſtiuſmodi ſudor qué fœtuléta emiſerit cōcoctio:neceſſario odoré hét cōcoctioni ſimilimū. Ex illiuſmōi aut humore:ſiue is intrinſecus per cuté emerſeri ſeu in ſuꝑficie ſit mébroꝝ triſtis ſane odor exalat. Nec in hebræis id offenſionis magis accidit q̄ in oibus qui uiuūt incōtinéter ſiue cibi ac potius in cōtinētia ſiue etiá aliter:ſed forta⸗s eo magis í hebræoꝝ gñe id uſu uéit:ꝙ pleriq; oés méſarii ſūt fœneratoriá.& ita nullis exercitari laboribus.quo fit ut nimia q̄ete marceſcétis tetrū de ſe odoré emittát ſit neceſſe.cōtra át q ſobrie téperáterq; uitá agūt:ſeq; ꝑſaꝝ more aſſidue exercét aut eq̄tádo aut ābuládo aut aliter īgenue.ii.certe ñ mō ñ male olét ſed bñ potiꝰ. At ſūt ſane q natura delectát odore ſuo ut de Alexádro macedonū rege legit cuiꝰ ét ueſtiméta q̄ eū cōtigiſſét gratū odoré exalarét Id uero ob aliá nullá fiebat rōné:q̄ ob maximū caloré corꝑalis illius téꝑaméti. Quare non é mirádū ſi q̄nq; Alexáder in irá adeo exardeſceret:ut eos ét quos hébat cariſſimos īterimeret. Quod tū maxime i accidebat:cū ad naturæ feruoré uini æſtus in potu accederet. Ná ex nō adulterato naturæ calore cum alia bōa & utilia ꝑmulta:tū ſuauiſſimus odor gignit. Quæ q̄dé res uel ea rōne ꝓbari pōt:ꝙ & caſſiæ & cinama:& thus:& cætera huiuſmōi odorifera pigmétoꝝ genera nō niſi in Arabi:& calidiſſimis regionibus oriunt. Quod ſi hi q ſūt calido corꝑis téperaméto natura bñ olét:hi neceſſario olét male:q frigido ſūt & humido:ut ne pituiticis licet ītueri:quo in gñri populi ſeptétriōales ſere ſūt oés q ad frigidité & humoré téperaméti ubi uitæ quoq; ac uictus in cōtinētia adiūxerit.oi ſūt nauſea tetriores. Quod át petis ſcdo loco q̄ rōne fieri cenſeá:ut autūnali tꝑe appetétiores ueſcédi ſumus:q̄ aliis āni tꝑibus ad id quoq; qd ſétiá:nō ambigā tibi ořdere. Sūt q arbitrét id accidere copia atq; uarietate illoꝝ fructuū q ꝑ id tꝑis ex arboribus manát:ut ſunt mala:pyra:pruna:caſtaneæ:molluſcæ:ficus:uuæ:ſorbulæ:muſpula:cæteraq; huiuſmōi ꝓpe inumerabilia pomoꝝ nucū atq; baccaꝝ gñra: náq; iſtiuſmōi eſculétoꝝ illecebris guſtus delectatꝰ ut ſtomachū ueluti ad ea emittéda iuitat:ita ad coquédū reddit ardétioré: q̄bus ét humectatus uéter qđ ſuſcepit:& facilius deiicit & celerius. Vñ ſtomachus honore uacuus aſſidue appetit īpleri:Eá uero rōné nitunt cōfirmare ex egrotátiū cōſuetudíe q per huiuſmōi fructuū eſum recuperát ueſcédi apetitū. At eiuſmōi mihi cáæ autūnalis edacitatis minime ꝓbant pyroꝝ.n.& ficuū & uuaꝝ ſimiliūq; fructuū eſculéta & humctát ſtom̄ & frigidioré efficiūt. Id át ut cōcoctiōi detrimétoſum.é:ita etiá comedédi appetitū aufert. Itaq; alia mihi cōmodior occurit & ꝓbabilior ratio. Autūnū æſtas anteceſſit. At ꝑ æſtaté ītimus ille calor noſter & ꝓprius quo naturaliter alimur:diſꝑgit fitq; ībecilior ac rarior. Idé in autūnū cogit rurſus:receptuſq; penitus ītra corpus ꝑꝑ eius déſitaté atq; īfrigerationé exterioré:uim ſuá roburq; reaſſumit. Præterea cū ꝑ æſtaté magis utimur potu ac cibis ité hūidioribus ob caloris magnitudiné:natura í autūnali tꝑe mutatōis cupida cōtrariū q̄rit. Itaq; nos maiore afficit fame: ſic cūq; aliméтū corꝑis reddit téꝑaméto. Quid uero in cā rear eé:ut Cygni in aía efficiéda & ſonoriꝰ canát & dulcius dicá audacter:ꝙ ſétio:neq; me hoc loco deterrebit ab aí iudicio platōis auctoritas apđ qué diſputat Socrates, Cygnos í morte ſonátius canere ac melius:q̄ñ tū maxíe ꝓuideát īmortalitaté aioꝝ. At ipſe id puto natura fieri:q̄ ſtudioſa cōſeruádæ ſui uitales ois ſpūs ꝑ corpus diſꝑſos contrahit ad cor:táq̄ ad arcé uitalis ꝑſidii ac roboris. Sed ubi natura fruſtra diu multūq; luctata: neceſſitati parere:tádé cogit ſpūs illi diſerta cordis ſtatiōe emergétes īpetu quodá ītrinſecus ꝑanulari s illos longiſſimi coli ambitus ad eos ipm:ſonū quédá plenioré efficiūt muſicis cātus ſimilimū: Ad poſtremū aut q̄ſitū é qd remedii afferri q̄at quominus q̄s ebrietate ſuꝑet in uberiore cōuiuio:qđ græci σὑμποσιον ſympoſiō nominát. Et ad illđ quoq; facilius é rñſio. Druſus germanicus Tibe. Ceſa. frater: ut erat uir: & liꝑalis & gratioſus iſtiuſmōi tuo cōuiuii gñre delectari ſolitus tradit. Cōuiuis át reliq̄s ebrietate correptis:ſolus medicus uno uino ſuꝑior é iuetus:cū his tñ lōge magis q̄ alius q̄ſq; ſeſe potu obrueret. Sed poſteaq̄ aíaduerſum conſueſſe medicū antea q̄ bibere incipet.ueſci ſꝑ q̄nq; aut ſex amaris amygdalis: ubi id facere a Druſo é ꝓhibitus mox poſt paruū ét potū ebrietati cōceſſit. Potes ét tu:q̄ñcūq; uel germanos uel burgundiones tuos:qui & ipſi quoq; ex germania olim ꝓfecti in galia cōſederūt:iſtiuſmodi cōuiuia accepis:ſolus uideri ſobrius:ſi uolueris ꝑ huiuſmōi amaroꝝ eſū amygdaloꝝ uino iter ꝓhibere inuenias. Quod ſi huiuſce rei q̄ſieris rōnem:ea mihi uidet eſſe ꝙ uis amaritudinis naturaliter deſiccat: atq; conſumit humiditates. Itaq; ex oíbus liquoribus amarus maxime guſtum offendit:ut ait Plato. utpote qui linguæ uenulas:quæ & molles ſunt & rationes contendit humiditatibus ex ariditate reſolutis. Videmus aūt ulcera amaris medicamétis extenuari ac purgari. Sed hæc phyſicis reliquamus & medicis. Vale nonis Aprilibus. M.cccc.xli.

Franciſcus philelfus Danieli uenturino patricio ueneto ſalu.

Vm ĩdignũ exiſtimarẽ:ut q̃ ꝓſentia eſſem a te diiũctus:nõ æque ſermõe lr̃ario q̃nꝙ cõiũgerer
c ut beniuolẽtia & obſeruãtia ſp ſum:hæc uel paucis ad te ſcripſi:ac ne id qdẽ.q nouĩ qcq̃ accide
rit ſed ne fortaſſe negligẽtia quapiã id accidiſſe opiareris:hoc ẽ ne pp nouos quottidie amici
ciæ amicos ueteres eoſqꝫ bñficos oblitꝰ poſſẽ a quoq̃ iudicari.Ego te mi Daniel & amaui ſp.& colui qp
pe q multiplicis tuas ꝓclaraſqꝫ uirtutes admiratꝰ ſim:& admirer:ac tuã hũanitatẽ uel offm̃ ĩ meis hono
ribus atqꝫ emolumẽtis ꝓſpectũ uſqꝫ habuerim & cognitũ:Itaqꝫ tibi uelĩ ꝑſuadeas ita me tuũ eſſe ac fore
ut aliũ quẽq̃ oĩum maxĩe neqꝫ fieri unq̃ poſſe ĩcremẽtis ullis blãdicii ſue fortũæ:ut ueteribꝰ amicis no
uos aliquos anponã.id tã & ſi ꝓ tua prudẽtia latere te nõ debet:uolui tñ ut mea ẽt cõfeſſione atqꝫ teſti
monia liqdius teneres. Vale ex mediolano.v.idus Apriles.M.cccc.xli.

Franciſcus philelfus Petro perleoni ſalu.

Ommẽdaui te per lr̃as ioanni Argyropulo præſbitero erudito ac diſerto:& amice diligenter.
c Quãtũ ãt cõmẽdatio de te mea ꝓfuerit:fac ut certior fiã.Solet.n.q̃ nꝙ uir iſte nõ minus leuita
tis moroſitatiſqꝫ ꝓſe ferre q̃ diſciplinæ.Sed tu uteris ſi ſapias prudentia tuæ teqꝫ & hoĩs ingenio
acõmodabis & tẽpori.Litteratura tibi ex eo cõparanda ẽ ñ mores.De Mario Filio quæ ſcripſiſti ex ali
is quoqꝫ didiſcerã.Fruſtra nitimur inuita minerua:Tu hortare adoleſcentẽ aſſiduæ:ut facis:nõ minus
ad moꝶ integritatẽ & elegãtiã:q̃ ad litteras.Cũ iſtic eſſem diu multũqꝫ ſtudui:q̃ſiuiqꝫ diligẽter cõpare
aliqd mihi ex apollonii.Erodiiqꝫ opibus:q̃ ab illis de arte grãmatica fuerãt acurate ſcripta.Nihil uſq̃ po
tui odorari nã a magiſtris ludi q publice docẽt plena ſũt nugaꝶ oĩa.Itaqꝫ neqꝫ de cõſtructiõe gramati
cæ oꝛonis.neqꝫ de ſyllabaꝶ q̃titate neqꝫ de accẽtu qcq̃ aut ꝑfecti aut certi ex iſtoꝶ ꝓceptis hẽri põt.Nã
lingua æolica q̃ & Ho.& Calimacus in ſuis opibus potiſſimũ ſũt ſecuti ignorat iſtic ꝓrſus. Quæ ãt nos
de huiuſmõi rõnibus didicimus ſtudio nr̃o diligẽtiaqꝫ didicimus:q̃uis minime negarĩ nos ex Cryſoro
la ſocero adiumẽta nõnulla accepiſſe.Sed noſtro:ut ita dixerim:marte ad calcẽ qđ eius fieri potuit pue
nimus.Quare nõ mediocriter me iuuaret:in uiros illos quos mõ memineramus:ĩcideres quo ſitĩ hãc
omnẽ nõ leuarẽ ſolũ:ſed ſedarẽ oĩo.Tu de tuis rebus oĩbus lr̃as ad me dato aſſidue. Vale ex mediola
no idibus aprilibus.M.cccc.xli.

Franciſcus philelfus Nicolao cebæ ſal.

Vi grãdẽ pecuniã opinat ꝓdeſſe plurimũ bõis artibꝰ:ut pote q̃ oẽm amoueat neceſſitate plu
q rimũ fallit mea ſñia.Quin.n.ꝓdeſſe que ãt:quæ quo maiores ſũt eo humana ĩgenia reddũt de
terriora.Id aũt ita eẽ in ꝑſpicuo es exẽplo q quo tpe eẽs paup:ẽt ĩter maxĩas aĩ occupatões atqꝫ
labores corpis:ſp aliqd uel ſcribebas uel lectitabas.Et qcqd ocii ſurripe a negotiis poteras id oẽ ad reꝶ
cognitionẽ & laudatiſſimaꝶ artiũ ſtudiũ cõferebas.Itaqꝫ tuo ipſo ĩgenio ꝓſtãtiſſimiſqꝫ moribus dele
ctatus q̃ tẽpeſtate mercaturæ gr̃a ꝓficiſcebaris in mediã ac ꝑſidia:tibi tãq̃ ſuauiſſimũ uitæ comitẽ.cum
Ciceronis codicẽ dono dedi:q de q̃ſtionibus tũſculanis ĩſcriptus ẽ.Tu aũt nũq̃ ꝓtermittebas ĩter mole
ſtiſſima ẽt negotia tua uſqꝫ aliqd ad me ſcribere & te & amicitia nr̃a dignũ.Nũc aũt poſteaq̃ pecunio
ſior factus es neqꝫ reſpõdes unq̃ ab me ꝑſæpe lr̃is ꝓuocatus:neqꝫ lectitãdis libris ut audio opam ĩdul
ges ſed totus es in lucro.itaqꝫ nõ poſſum nõ odiſſe diuitias tuas quæ nõ mõ mihi te ſed ipſi ẽt tibi abſtu
lerũt.Ni fortaſis una cũ pauptate & facilitatẽ abs te oẽm humãitatẽqꝫ abdicaueris.factuſqꝫ ſis ſupbior.
qd.n.alid opiner cũ nihil reſpõdeas.Quod ſi alid ẽ in cã cui neceſſe ẽ ĩſeruire te:fac ut ſciã quo uel igno
ſcã tibi uel miſereat tui.Vale ex mediolano.quarto kal.M.cccc.xli.

Franciſcus philelfus Ioanni Mario filo ſal.

T ſũt res humane mutabiles oẽs ac fragiles & caducæ.Thodora Chryſolorina mihi dilectiſſi
u ma uxor & mihi mater indulgẽtiſſima ad ꝓximũ qntũ nonas maias q dies erat Mercurio di
catus hoc ipſo anno qui eſt a Natali Criſtiano quadrageſimus primus ſupra milleſimũ natu
re Deoqꝫ cõceſſit id quod adeo mihi acerbũ fuit ut in uita nihil potuerit accidere acerbius Scio me ti
bi fletus ſingultuſqꝫ nũciare:nã ne ipſe qdẽ potui me a lachrymis cõtinere.ceteꝶ qm̃ ea lege neceſſita
teqꝫ nati ſumus ut omnes aliquãdo moriamur æquo aĩo tãtum hoc uulnus feramus nec eẽ ẽ.Tu fac ad
nos q̃primũ reditũ matures:Nã nihil eſt ꝙ iſtic diutius tps teras qñ qdẽ in lr̃aꝶ ſtudio quaꝶ gr̃a cõſtã
tino.es ꝓfectus nõ mõ nõ ꝓficias:ſed etiã quæ a nobis ambiẽs didiceras amiſeris:uſqꝫ adeo ſtudioſum
te diligentẽqꝫ ꝓſtitiſti.Vale ex medio.pridie.Kal.ianuarias.

Franciſcus philelfus Catoni Sacco iurecõ.ſal.

Vis nõ te amet:atqꝫ magnificat Cato:quẽ uideã nihil oĩo uelle ignorare:ſũt nõnulli ordĩs tui
q hoĩes q Bartholũ mõ Baldũqꝫ legerĩt:quos certe miniẽqꝫ cõtẽno ſũt.n.ad emũgẽdas pecunias
uel extorquẽdas potius:licitatores minime uulgares hi aliud nihil curẽt:neqꝫ pluris faciãt diẽ
q̃ noctẽ.Sed tu ut es uir & acutus & grauis:nullis tenebris delectaris ſed uerſaris ſp ĩ aptiſſima luce ĩge
nii & ueritatis.Nihil tibi obſcuꝶ nihil recõditũ nihil anceps nihil ambiguũ pateris. Quæris a me duo
ex prĩa q̃ſtiõe.M.T.Cicerõis:primũ ꝙ ſibi uir ille eloquẽtiſſimus uoluerit:apđ quẽ ubi eẽt ꝓpoſitum
mortẽ uideri malũ:cõtinuo ſubdiderit ꝑinde atqꝫ neceſſario ꝯſequẽs ſi malũ ergo miſeꝶ.Ais.n.id uide
ri tibi nõ ſatis doctũ neqꝫ acute dctm̃.Sũt.n.pleraqꝫ mala in hoĩe:neqꝫ tñ eius põderis ſũt ut miſeꝶ affi
ciãt.Nũ illũ uiꝶ dicemꝰ miſeꝶ:iqs:q ſuma uirtute ꝓditus & primariis corꝑis atqꝫ fortunæ bonis pol
lẽs.ſi aut interdũ ex pedibus laboret:aut in maximis diuitiis uel equũ uel bouẽ amiſerit:nã hæc ẽt mala

ſunt ſed nõ talia quæ tali atq; tãto uiro miſeriã ĩportẽt.Petis ſecũdo loco q̃d Clepſydra ſignificet. Nã
eius quoque uerbi mentionem fieri eodem in libro.Paucis ad iſta tibi rñdeo: & de Clepſydra ꝓmũ
hoc.n.uerbum eſt græcũ quod a clepto ꝯpoſitũ ẽ hydor. Clepto aũt furari ſignificat ac uelo.deſcẽdit.
enĩ Clepto a Clypto id quod ſignificat uelo.& inde apocalypto hoc eſt reuelo:unde habet apud Ioã
nẽ apoſtolũ appocalyp.quo uerbo reuelatio ſignificat:nã ꝓpriũ furacis hoĩs eſt:q Cleptes dicit uelare
& abſcõdere:quæ clam & per inſidias ſurripuerit.Clepſydra uero duo ſignificat & fontẽ & horologi-
um.Eſt.n.fons Athenis in arce illa Mineruæ quõdã nũc beatæ Mariæ uirgini cõſecrata.Is ꝑ alueũ ſub
terraneũ latentẽ fluẽs ſtadia uiginti ſurgit tandẽ in riuos ad uicum phalereum. Erat ꝓterea uas quod-
dam uitreum:quod æqualibus dimẽſionibus ſignatas horas oſtenderet:ad cuius etiã fundũ erat fora-
men.q̃d aquã aptũ emitteret:& ita horæ ꝑ quæ diminutionem quot eſſent uideri poterãt.itaq; nõ ab
ſurde ſiue de fonte accipias ſiue de horlogio:recte Clepſydra noĩantur ꝙ quã aut uelet aut furet. Ce-
teꝝ in prima Tuſculana eã pro horologio ĩtelligi oportere:haud ẽ ambiguum: Vocata eſt aũt hora ab
ὠρος horos:quo uerbo urina ſignificat.Animaduerſum enĩ in Aegypto ꝓhibẽt quo tꝑe ſacrificium
quoddã eẽt faciundũ:hoſtiam ĩmolandam quater ac uigeties æqualibus inter ſe ſpatiis minxiſſe.Et ita
hora nomen accepit ad horos ideſt urina quod idem etiam hauros dicitur.Et illud quoq; ambigendũ
non eſt dupliciter dici diem:& natura qui noctem unam cum die dimetiẽs quattuor atq; uiginti horas
complectitur:& arte:qui integrum hũc diem in duas diuidẽs partis ex duodenis conſtat horis:qua di-
menſione & Romani uſi ſunt & hebræi.Ad alterã uero tuã queſtionem qua Ciceronẽ uideris & ob-
tuſitatis & inſcitiæ accuſare:illud cenſeo rñdum non tibi:quam nihil ab re querere ſolitũ aĩaduerti: ſed
tuis iſtis ſophiſtis qui cum oĩa noſſe uolunt exiſtimari.nihil ſciũt omnino in omni & facultate & arte
& ſcientia.Principia quidã ueluti fũdamenta conſtitui ſolent.quibus conceſſis:qui inde manant: facile
confirmantur:Academici quorum auctor fuit Plato: & peripatetici item:quibus & nomen & initiũm
dedit Ariſtoteles Platonis diſcipulus:triplitia bona in hominis uita eſſe uoluerunt :prima animi :& ea
ſane cæteris omnibus potiora:ſecunda corporis:que tanto ſunt quam animi deteriora.quãto corpus
animo eſt inferius:tertia fortunæ:quæ quominus in noſtra poteſtate:cæteris bonis minoris ſunt fa-
cienda.Præterea in ſingulis huiuſmodi bonis eas differentias eſſe uolunt:ut alia aliis præſtare arbitrẽ-
tur.at ſtoici quorum princeps fuit Antiſthenes Socratis auditor cõdiſcipuluſq; platõis id ſolũ ac ſumũ
cẽſuit bonũ ꝙ honeſtũ eẽt quæ uero uel ad corpus:uel ad fortunã pertinerẽt:neq; bona appellauit exi
ſtimatiue nec mala ſed ĩdifferẽtia:ꝙ & bñ & ſcd̃m uirtutẽ his uti poſſemus & male atq; uitioſe ob eãq;
rẽ tũ cõmoda tũ incõmoda nominant.Nec parum aut nimis nec plus & minus:nec exceſſũ & defectũ
ullum inter animi bona ſtoici eſſe uolunt:ut quid dicatur bonũ id cõſtet omni bonitatis ratione & nu-
mero & item malũ quod omni ex parte & abſolutiſſime malum fit.Cũ igit bono ſtoici humanã feli-
citatẽ diffiniãt.q̃ rectiſſime Cicero ſtoicos ſecutus cũ ꝓpoſitum eẽt mortẽ uideri malũ reſpondit ma-
lum ergo miſerum id quod & ad propoſitionẽ & fortaſſis ad ueritatẽ aptiſſime ſubtiliſſimeq; cõſeqt
q̃q̃ iccirco fortaſſis ipſe nõ ꝓbas ꝙ podagra tibi nõ malũ mõ ſed ſumũ etiã malũ eẽ uideat.Quod ſi te
ipſum colligeris aliter ſentias. Vale ex mediolano.quarto nonas iunias. M.cccc. xli.

Franciſcus philelfus Saxolo pratẽſi ſalu.

d E tua in peloponẽſum.quã ĩſtituti ꝓfectiõe accipe ſnĩam meã.Fuit olim peloponeſſus ĩ uni-
uerſa græcia & uiris & opibus polẽs:nũc his uacua ꝓrſus.Nã ꝑꝑ cõtinuas barbaroꝝ ĩcurſiões
incolarũq; ignauiã adeo ẽ bonis exinanita oĩbus ut præter unũ Georgiũ gemyſtũ uiꝝ & do-
ctũ & grauẽ & diſertũ nihil ĩuenias dignũ laude.Princeps.n.illi palæologi ipſi quoq; ĩopia impſſi uel ſu-
is ſũt ridiculo ac ꝓdæ.itaq; ꝓter unũ gemyſtũ cætera illic oĩa cõmiſeratõis ſũt plena. Accidit ꝙ lingua
ẽt ipſa adeo ẽ deprauata ut nihil oĩo ſapiat priſcæ illiꝰ & eloq̃ntiſſimæ græciæ. Mores uero barbaria
oĩ barbariores.Quare ſi audias:ñ pelopõeſſus tibi ſed Thracia hoc ẽ noua Roma Cõſtãtiopolis petẽ-
da ẽ illis.n.& uiri eruditi ſũt nõnulli:& culti mores:& ſermo ẽt nitidus q̃d eo tibi magis faciũdũ cẽſeo
ꝙ neſciã q̃ta ſit tibi Georgii gẽyſti futura copia ſi peloponeſſũ petieris ẽ. n.iã admodũ ſenex qnq; ma-
giſtratũ gerit neſcio quẽ.Cæteꝝ cõſtãtinopoli petiturus poteris:ſi uidebit adluiꝝ ex itinere tãti ꝑ di-
uertere:dõec ꝓſẽs ipe corãq; diiudices & regionẽ & uiros. Vale ex mediolão.vi.idus iunias.M.cccc.xl.

Franciſcus philelfus Ioanni auriſpæ ſal.

n Emo te uno facilior.Te rurſus nẽo difficilior dãdo.Tu me liberalitãtis primũ laudas.Et hanc
uirtutẽ extollis oratõe ac recte tu qdẽ.Cæteꝝ q̃ ipe uirtutẽ tãti facere uideris cur eã minꝰ am-
plecteris.Et tu ſane libroꝝ officina ſed ex tua iſta taberna libraria nullus unq̃ ꝓdit codex niſi
cõqueſtu.Quid tãdẽ adeo te libris ĩgurgitas qbus utinã ut par eſt utereris. Ego petii abs te Strabonẽ
geographũ exſcribẽdi gratia.cũ mihi librariꝰ eẽt domi Reddita mihi ſũt a te uerba cũ aſſẽtatiõe ꝑmul-
ta ad rẽ aũt nihil.Petis a me Sextũ empeticũ eius ex ſcribẽdi gr̃a:gero tibi morẽ:ſed ea cõditiõe ne mu-
tuũ tibi iure domi aſcribas.Quare fac:ut ad me meus reddat codex:cũ ſuo apud te offõ fũctus fuerit.
Vale ex mediolano quarto idus iunias. M.cccc.xlii.

Franciſcus philelfus Franciſco barbaro ſal.

a Dhortationẽ tuã nõ inuitus audiui:qppe qui non eã ꝓficiſci a beniuolẽtiſſimo ĩ me aĩo itaq;
hẽo tibi gr̃as. Verum illud quoque animo uelim tecũ uolutes:nõ eẽ in eius poteſtate qui naui

get euxinium ire ſæpe quo uelit:ſed qua uéti:traxerit. Vale.ex mediolão pridie Kal.apri. M.cccc.xlii.

Franciſcus philelfus Leonardo iuſtiniano ſal.

s I poſſem tuo uti cõſilio nihil oĩum mallé.Sed ꝙ te nõ latet tempis habéda é rõ quod qui minus facit:is certe prudés eé nõ põt.Cætera tecũ is cõmentabiť qui tibi litteras reddidit:nã qcquid expoſue rit:id ab me totũ pfectum exiſtimato:Vale ex mediolano.pridie Kal.Apri.M.cccc.xlii.

Franciſcus philelfus Catoni ſacco iurecõſulto ſal.

p Vto Mariũ filiũ dié ꝑpe apď te fore:nã eũ expecto quotidie:debet.n.ſoluiſſe ex Thracia:eſtq remigraturus ꝑ padũ.Quũ iſtuc appulerit:aut ipe tu ei cõſule de equo :aut me facito q̃primũ certioré quo equũ iubeã aduolare ad uos.Vale.ex Mediolano idibus Maiis.M.cccc.xlii.

Franciſcus philelfus Albertho Zancario ſal.

n Olo tibi unq̃ pſuadeas Alberthe zancari eo me eé igenio:ut ſimul cũ loco aĩum quoq̃ ĩmuté. Quinimo ét cũ ſũ Mediolani:uideor uſq bononiæ agere.adeo me iſtius florétiſſimæ urƀæ ur bis memoria tenet.Quid igiť de te putas:cuius ſuauiſſimi facilimiq mores ſp habitãt mecum die noctuque Quod ſi minus frequéter meæ lr̃æ ad te aduolãt.id uel occupatõibus meis dato:uel tibi fortaſſe ipſi q negligentior factus es:nam ſi ſepius ad me ſcriberes:cogerer etiam ipſe uim afferre me is quibuſq negociis:ne te fruſtra ſcripſiſſe iure q̃ri apud me poſſes.Itaq poſtac quid tibi faciundum ſit tenes.Velim me certiorem facias de omnibus rebus tuis.Nam q̃q̃ uarii iſtinc rumores afferunť: ego tamen ea certiſſima eſſe arbitror:quecunq a te accipio:Non.n.ipſe es qui aliud dicas aliud ſententias Proinde ſi de te me uelis tranquillo eſſe animo:fac liquido intelligam:quo in ſtatu ueríaris.q̃ uiuis & ti bi & tuis.Idq facias te etiam rogo.Nam de rebus tuis non poſſum non eé ſollicitus. Vale .ex Medio lano.xiii.Kal.ianuarias.M.cccc.xliii.

Franciſcus philelfus ioãni tuſcanellæ ſal.

n On eé te oblitũ & doctoris & hoĩs amiciſſimi:gaudeo maioré ĩmodũ: tibiq héo gr̃as ꝙ ho minis gratiſſimi offm̃ præ te fers:Quod cupis certior fieri:quo ĩ ſtatu ſint res meæ:uerſor eq dé apud hũc meũ humaniſſimũ prĩcipé atq optimũ & honorifice & in maxĩa aĩ q̃ete :unum mihi ñ moleſtũ eſt:ꝙ ethruſco potius delectať ſermone q̃ litterario:itaq neceſſe é ea ſcribã quæ iubet Cætera mihi bele ſũt oĩa:Vale ex mediolano.v.Kal.ianuarias.M.cccc.xliii.

Frã.phi.Guarnerio caſtelioni iurecõ.ducaliq ſenatori ſalu.

e T leporé & capões:& pdices:quos dono miſiſti mihi cũ uidi libéter:tũ iucũdiſſimæ accepi.Nã & igeniũ delicatoribus foueť obſoniis reddiť q acutius: & accipe a te dona tali tãtoq uiro nõ fit ſine laude mea.Recte.n.Hora.O & pſidiũ & dulce decus meũ:q̃q̃ ego:ut igenue tibi fatear ꝯſentio:lautioribus iſtiuſmõi eſculétis nõ admodũ uti cõſueui nõ ꝙ guſtus mihi ſit ruſticanus aut agre ſtis:ſed qm̃ uideor didiciſſe.quo habitus é corpus:eo ĩgeniũ reddi craſſius.Quis ãt neſcit iſtiuſmodi q buſq cibis corpora effici latiora.itaq ſi me amas leuioribus munuſculis mecũ age puponibus:prunis: perſicis:malis:pyris:uuiſq ac ficubus:ne deteriori efficias:qué melioré debes.Vale mediolani ex ædi bus noſtris.iii.kal.ianuarias.M.cccc.xliii.

Franciſcus philelfus Leodryſio Cribello ſal.

q Vod græce oĩa te delectãt uel ea aſſequor cõiectura ꝙ meis libris uteris ꝑ tuis ex illo uidelicet trito puulgatoq puerbio τὰ τῶν φίλων κοινά.Sed tu eo plus facis ꝙ mea ita ducis tua ut mi hi in his nullũ ius reliquũ eé uelis.Meus Diodorus iá annos duos é apud te:nec tot lr̃is repeti tũ:ire ad me pateris.At iſto mihi ueheméter eſt opus.Quare fac ad me q̃primũ:rediturus ad te cũ uo les.Quod ſi fortaſis teneť in fœnore.fac me certioré:quo pecunias ad te dé ne pereat. Vale ex medio lano tertio kal.ianuarias.M.cccc.xliii.

Franciſcus philelfus Saxolo pratenſi.

p Ollucé quem petis libentiſſime ad te daré ſi penes me foret:ſe hoſpitať iápridé apud Harpy am hoc eſt apud ioanné noſtrum Acriſpam.qui ea cõditiõe libros accipit mutuo: ut reſtituat nunq̃.Dabo tamé ad eum litteras:curaboq uel humanitate:uel iurgio:ut polux redeat domũ que continuo tibi mittam.Vale ex mediolano tertio Kal.ianuarias.M.cccc.xliii.

Franciſcus philelfus Guiniforto Barzizio ſalu.

e T ſanctũ eſt pceptũ & euágelicũ:ne alteri faciamus:quod nobis fieri nolumus id perſæpe le giſſe te certo ſcio eé.n.totus ſimiliter tui.quo fit ut magis mirer nõ idem a te obſeruari quod didiceris:ſcis.n.ab ariſtotele quoq uſurpatum non eé uirtuté ſcire niſi etiã boni ſimus. Quid hæc ſibi uelit oratio nõ te pterit.Tuũ igiť fuerit ita moderari tibi:ut nihil queſiſſe uidearis ꝙ ipſe gra uiter ſim laturus.Eſt mihi tecum a patre tuo erudititiſſimo illo optimoq uiro familiaritas:quæ tibi ſan cti atq inuiolate tuenda eſt.Vale ex mediolano tertio kal.ianuarias. M.cccc.xxxviii.

Franciſcus philelfus Bornio Salæ iurecõ.ſal.

q Vid egeri in cã amici:tui ex eodé ipſo dés iã corã accepiſſe nã é a me nihil ſane ptermiſſum ꝙ ad eiu uel ré:uel dignitaté ptinere ſim arbitratus.Et ut mea fert opĩo.lõge plus é apď hũc meũ clemétiſſimũ principé mea opa cõſequutus:q̃ uel optare fuiſſet auſus.tu ſi qdé aliud ꝙ a me tua cã fie ri uelis:id ſi ſcripſeris:nõ ſcripſeris fruſtra.Vale ex mediolano tertio Kal.ianuarias.M.cccc.xliii.

Franciſcus philelfus Antonio metello ſalu.

Ométationũ florétinaꝝ dedi ad te libros tris.nã pluris nũdũ ædidi.& ne id qdé mea culpa ſed
c iſtoꝝ potius ab qbꝫ princeps iducit ut alia mihi iſcribéda iubeat:q idoctos potius q̃ uiros do
ctos & grauis fiat delectatura. Vale Mediolani ex ædibꝫ nr̃is.iii.kal.ianuarias.M.cccc.xliii.

Franciſcus philelfus Anto.raudenſi theologo ſalu.

Vid ego ſentiã de his quæ abs te in Lactantiũ firmianum ſcripta ſunt:dicã eqdé breuiter nec
q tibi mentiat petis.n. ut audacter tibi apiá iudicium meũ de his quæ in firmianũ Lactátiũ ſcri
pſiſti.Obtéperabo uolũtati tuæ:id ꝙ & ſi minus eét abs te petitum. minime ſubticuiſſé.Non
é.n.boni uiri reticere ueritaté.pſertim eá:quæ deprauata ſi fuerit:nocere pluribus põt. Vellé eqdé pr̃
optime ab oí iſtiuſmodi ſcribédi gñe te cõtinuiſſes neq̃ cũ inſaniéti candido decembre deſipere ipſe
uoluiſſes.id certe fuiſſet ordinis & dignitatis tuæ:Quæ.n.p imortalem deum phanatica rõ te commo
uit:ut perinde atq̃ infeſto quodam atq̃ inimico afflatus ſpiritu:in uirũ illum doctiſſimum atq̃ diſer
tiſſimũ:iá inſoléter tá iniuſtæ:tá impie inueheris:ut nõ res ſolũ penæ innumerabilis cõſulto male iter
præteris:ſed nomé ét uiri deprauare ſtudueris:utpote qué Lactátiũ pro Lactátio nomines.Ná de re
bus ipſis qd loquar:quas uel q̃ris notas.dũ corrũpere laboras te oíbus eruditis & grauiſſimis uiris ridi
culo pbes.Pudet me pfecto ea in mediũ pferre q a te non inepte minus q̃ pperá notata ſunt atq̃ rep
héſa.Rogo igit te ut hac in re Aureliũ Auguſtinũ imiteris.Retractauit ille uir æquæ ſapiés ac ſanctus
q̃ iprudéter errauit.Retracta ét tu:ſi tibi cõſtás:q ſciés uoléſq̃ male ſcripſiſti.Quod ſi feceris ne mode
ſtiæ & uerecũdie minus q̃ ſapiétiæ laudabere. Vale Mediolani ex edibus nr̃is.iii.kal.ianuarias.

Franciſcus Philelfus Saxolo pratenſi ſal:

Vid interſit iter στρατεῖα ſtrateia péulti.ſyl.p ei diphthõgũ ſcripta & cũ acétu acuto:& στρ
q ατιὰ ſtatia penultima ſcripta ſine diphthõgo & ultima ſyllaba accétuata expediam breuiter.
Quam noſ expeditioné dicimus i re militari eá græci στρωτεῖνα noíant:ná στῶτιά ſine
diph.i penul.& cum accentu in fine exercitũ ſignificat χιλίαρχος chilarchos uero ad uerbũ milenari
us eſt:ſed in Romanis hiſtoriis pro tribuno plebis ita ſp accipitur.ut δήμαρχος demarchos p tri
buno plebis. Vale ex Mediolano.iii.Kal.ianuarias. M:cccc.xliii.

Franciſcus philelfus Franciſco barbaro ſal.

On eqdé ignorabá fore.cũ kyriarcum anconitanũ tibi eé cõmédaturus.ut diceres agi ab me
n acta qppe cui uir ipſe ſine ulla ét mea cõmédatiõe cõmédatiſſimus ſit:cũ uirtute ſua quæ haud
é uulgaris:tũ ea diligétia:qua in ſuſcitádis mortuis unius oíum primus utit. Qué.n.unq̃ huiuſ
modi laboré ſuſcepiſſe aut audiuimus aut legimus.ut ex uniuerſo ppe terraꝝ orbe qcqd in ullis uſq̃
lapidibus notatũ litteris aut græcis aut latinis unquá fuerit:id reportarit ad nr̃os. Verũ eo is tibi hoc
tpe gratior eé dét:ꝙ ante barbaꝝ refert nõ nulla pulcherrima epigrámata:quæ apud barbaros Aſiæ
populos reperit ex qbus ipſis habétur pleraq̃ memoratu digna. Quare hunc hominé ita tibi cõmen
do ut intelligas mihi quoq̃ eſſe cariſſimum. Vale ex Mediolano.iii.Kal.ianuarias: M.cccc.xlviii.

Franciſcus philelfus Leornardo iuſtiniano ſalu:

Yriacus anconitanus cũ uenetias peteret:a me petiit.ut ſe tibi p lr̃as cõmédarem.id feci eo li
K bentius quo nõ eé ignarus hoíem tibi fore nõ iucundum.pſertim ꝙ ferat ſecum nõnulla pri
ſcæ uetuſtatis mõuméta:& eulogia.& epigramata:& alia pleraq̃ ſcripta:quæ ex lapidibus ue
tuſtiſſimis in Aſia greciaq̃ collegit.hunc igitur uiꝝ ita uelim ut uultus hilaritate & ſermonis comitate
excipias ut eos ſoles quos dignos exſtimas:ab quibus tuũ ſplendidiſſimũ nomé p orbé terræ longe la
teq̃ pdicet:nunq̃.n.qeſcit Kyriacus.qui eá ſibi ducit queſtuoſiſſimá mercaturam:ſi ꝙ ab primis illis uſ
q̃ acadibus:quos ante ſolem & lunam extitiſſe fabulantur:memoria dignum inuenerit:in italiam ad
uexerit. Quid ſit opus facto intelligis Vale ex Mediolano.iii.Kal.ianuarias:M.cccc.xliii.

Franciſcus philelfus ioanni Auriſpæ ſal.

T ipſe bene habeo:& te ex lr̃is tuis bñualere audio itaq̃ utriq̃ noſtrum & gratulãdum iuxta
e & letádum é.id qd ut q̃diutiſſime fieri liceat uæhementer opto. Vale.ex Medionalo.iii. Kal.
ianuarias.

Franciſcus philelfus ioannocio manato ſal.

Ommunis ille familiaris noſter me coram monuit tuis uerbis.ut a barbadoris mihi caueré:
c qm̃ occulti neſcio qd conſili habent cum his hoíbus.qui mihi uel nullo errato meo infeſti ſũt
habeo tibi gratiam mi ioannoci:qui nulla fortunæ icõſtantia deterreris:quo minus mihi ſp
bene cõſultum cupias.cæteꝝ eſto bono de me animo.nam ita mũitus ſum ut nullæ hoíum inſidiæ mi
hi poſſint incõmodare:qppe qui & prudentiæ utor armis & apud eũ ſum principem qui uel dormiéti
bus nobis oía rimet:oía cuſtodiat.adeo ut nullus oío ſit locus inſidiis.Cõſilium tamé tuum nõ mõ nõ
cõténo:ſed facio plurimi.áplectorq̃ libentiſſime & operá dabo:ut re ipſa intelligas nihil fruſtra ſcrip
ſiſſe te. Vale ex Mediolano.iii.Kal ianuarias.M.cccc.xliii.

Franciſcus philelfus iacobo cõſtantino equiti aurato ſalu.

u Nas tandé aliquando litteras tuas accepiſſe me:duco equidem miraculi loco:putabá.n.te nul
lum iá eé ꝙ tandiu nihil p tua priſtina conſuetudine mecum obſterpes:Cæterum ita ſolét ple
riq̃ omnes fortunati qui letiſſimis in rebus non amicorum modo ſed ſui ipſoꝝ obliuiſcunt.Quod át

mihi fortunã meã gratularis:id tibi licet facere merito:Sũ eqdẽ apud ſapiẽtiſſimũ munificentiſſimũq; nr̃æ tẽpeſtatis principẽ & eũdẽ optimũ ſane uirų ducẽ hũc mediolanũ Philippũmariã.Petis ut huic te & notũ & cõmẽdatũ faciã:id mihi facilimũ factũ ẽ. At faciã certe. Veų mihi declares uelim quæ tibi ſit mẽs qui cogitatus tui:quo intelligã:qd tibi agẽdũ ſit.Hæc a me ſunt nõ temere ſcripta.Si te mihi penitus recluſeris.potero tibi fortaſſe cõſiliũ dare nõ inutile.Vale ex Mediolano pridie.Kal.ianuarias.M.cccc.xliii.

Franciſcus philelfus Albertho zancario ſal.

d Eſiderare te lr̃as meas æquo aĩo facileq; petior:qppe q exiſtimẽ abs te amari me plurimũ.mi ror tñ quid ſerius adeo ad me ſcribis.Cãm reicias:ſcio.n.occupãtiões tuas.At debes me quoq; arbitrari minime eẽ ocioſũ.itaq; officiũ meũ aut tibi nõ eẽ accuſandũ:aut tuũ tibi minime pbandum.Vale ex Mediolano.pridie Kal.ianuarias.M.cccc.xliii.

Franciſcus Philelfus Bornio Salæ iurecon:ſal.

p Eriucũde mihi fuerũt tuæ litteræ uel pbreues:fuiſſentq; lõgæ iucũdiores.ſin aticũ te q̃ laconicũ maluiſſes:Cæteų ne ſis me quoq; breuitate ipſa ſupior.Vale ex Mediolano pridie Kal. ianu.

Franciſcus philelfus Pallãti Strozıæ equiti aurato ſal.

c Vm nihil nos inter nos ſimus aliqd cõmẽtaturi q̃ de muſis & lr̃is.neſcio qd nobis uerendũ ſit quominus priſtinã illã noſtrã & familiaritatẽ & beniuolẽtiã mutuis lr̃aų officiis repetemus Sane plurimũ me delectat:q; te totũ philoſophiæ ſtudio deditũ audio.Quid.n. magno uiro dignius qd illuſtrius.qd ẽt iucũdius:q̃ aſſidue animũ alere bonis artibus.Quæ fortunæ appellãt bõa fluxa oĩa caducaq; ſunt.Solũ aĩ bonũ:qđ ĩ uirtute poſitũ ẽ & ĩ reų ĩcõmutabiliũ totiuſq; naturæ pſpicientiã reddit humanũ genus & ĩmortale & beatũ.itaq; nõ poſſum nõ maiorẽ ĩmodũ laudare inſtitutũ nobiliſſimũ tuæ pacatiſſimæ uitæ.tibiq; uehemẽter gratulor æquanimitatẽ tuã prudentiſſimũq; cõſiliũ:q; aliqñ te totũ tibi uẽdicaueris uacuũ oĩ ſtrepitu & faſtidio ãbitõnũ ciuiliũ & hũanaų ſolicitudinũ: Vtinã idẽ mihi liceret hoc tpe q; tibi uni.Quatenus tñ licet:ipſe ẽt uiuo mihi.Et qcqd ab officio ſurripio mihi ocii id totũ philoſophiæ dedico:meq; ad ſcribẽdũ cõuerti totũ:quo nõ pſentibꝰ mõ: ſed etiã poſteris natus fuiſſe uidear.Vale ex Mediolano Kal.martias.M.cccc.xl.

Fran.philel.iacobo Cõſtãtino eqti aurato ac iure cõſulto ſal.

s Vm equidẽ ſuauiſſimas tuas lr̃as ſuauiſſime oſculatus utpote q̃s refertas ad me dediſti cũ tuis ſuauiſſimis ſalibus:tũ exuberãti qdã erga me bẽiuolẽtia q; aũt cauillaris me qm̃ opulẽtior factus ſim.oblitu eẽ:tui:uideo te q̃urbaniſſimæ iocari mecũ.Nã quo pacto obliuiſcar tui quẽ & Senæ primo:& dein Bononiæ cũ utraq; urbe ptore urbanũ gereres.nõ mõ ſtudioſiſſimũ mei ſed qđ tuæ erat humanitatis obſeruãtiſſimũ eẽ aĩaduerterim.Quod aũt ais me opulẽtũ factũ rides tu ſane ingeniũ meũ quẽ noris a nulla re magis alienũq; a cumulãdis pecuniis.Nec me latet eẽ nõ nullos.q mihi uitio dent meũ hunc rei pecuniariæ cõtẽptũ:pſerti q; exiſtimẽt diuitias in oẽ uitæ genus expedire plurimũ cũ eẽ eas dicãt ornamẽta pacis & ſubſidia belli At ego mihi bellãdũ nunq̃ cenſui:nec itẽ uolo: ni fortaſſe cogar reſpõdere laceſſitus. Sed huiuſmodi belli genus nõ enſe gerit̃:nec iaculo ſed lĩgua & arũdine:Ad id nullis diuitiis ẽ opus.Nã in pace mihi ea uident̃ pulcherrima ornamẽta:q̃ ingenii ſplẽdor q̃ magnitudo uarietaſq; doctrinæ q̃ dicẽdi copia maieſtaſq; pſtiterit:Huiuſmodi ego ſtudiis delector plurimũ iacobæ Cõſtãti.quoų diuitiis me cuperẽ: opulẽtũ iure poſſes appellare.Volũtate certe pximæ accedo.Cæteų illud tibi auſim affirmare nihil oĩo eẽ uel ad uirtutẽ uel ad optimas diſciplinas cõtrariũ magis q̃ diuitiaų opũq; magnitudinẽ.His:n.mortales ad libidinẽ ad inſolẽtiã & ad multa uitiorũ genera ĩpellunt̃.Quoų quẽq; mihi dederis ex oĩ hoĩum memoria q & ditiſſimus idẽ fuerit : & uir optimus.Poſſim ego tibi ĩnumerabilis ppe in mediũ afferre quos magnitudo pecũiæ ad extrema ſcelera impulerit:itaq; ſine ſerio loquaris ſeu ioco:ego ita me met ĩſtitui:ut nulli pecuniario q̃ſtui unq̃ ſeruiã:ſed dominer potius.Tu certo ſcio:de te tibi multo ſecus inſtituiſti.Nã q uoluptarius factus es pecuniis multis carere nõ potes:quo tuo iſti latiori uẽtri obſeqris.At nobis q uilioribꝰ utimur obſoniis.nulla opus ẽ pecuniaų copia.paucis.n.cõtẽti ſumus pluriſq; lactucã & pyų facimus q̃ cinama ac zucharũ. Nullo delectamur mulſo.ſed aut aq̃ pſæpe mera.aut uino:& debili:& dilutiſſimo:id qđ ſi nõdũ uictus noſtri memoriã amiſiſti:meminiſſe ppulchre debes.Sed hæc inter nos iocati ſumus.Tu uelim me cõe facias:ad qđ tps es Neapolim petiturus Nã cõſilium iſtud tuũ non poſſum nõ plurimũ pbare. Es . enĩ apud eũ regẽ futurus.qui cũ nulla uirtute uacat.tum benignitate ac munificẽtia cedit nemini. Vale ex Mediola.pridie idus Iun.M.cccc.xliiii.

Franciſcus Philelfus Petro Thomaſio philoſopho ac medico ſal.

a Ccuſas me negligẽtiæ.qđ equidẽ pmoleſte ferrẽ ſi cuiq̃ me noſſẽ indiligẽtiæ obnoxiũ. Nã qs alius me uno in amicos diligẽtior:At nullæ meæ iãdiu littere tibi ſũt redditæ quaſi aliqd tu mihi pdiu ſcripſeris cui uicẽ ipſe minus reddideri. Noli igit̃ ea torquere in me tela:q̃ iure optimo retorqueant̃ ĩ te Cæterũ iſtiuſmodi deſideriũ tuũ nõ difficulter me expletuų polliceor:qtenus p tẽporũ cõditionẽ mihi licuerit.id tũ fiat ſi oĩs ſermo nr̃ oĩs ſcribẽdi cõſuetudo de muſis futura ſit: & de his rebꝰ q nihil hẽant cõe cũ publicis actionibꝰ.Ego qđ ſcire poſtulas bene ualeo.meaq; fortuna cõtẽtꝰ ſũ Pauca appetẽti.pauca ẽt ſatis ſunt.quottidie mutare cœlũ hoĩs eẽ duco & incõſtãtis & moroſi:pſertim tibi id ab re fiat. Vale ex Mediolano Kal.iulius.M.cccc.xliiii.

Franciſcus philelfus ioanni auriſpæ ſal:

Oui ex ipſa uſq̧ Cōſtātinopoli eē tibi recōditos nō nullos Theophraſti libros:& meos maxi
n me q περιφυτων iſcribunt.Hos ego mihi exſcribi cupio.Eſtq̧ mihi cōmode paratus libra
rius græcus.itaq̧ rogo te:ut codicē illū mittas ad me q̄primū rediturū itē ad te ꝓpediē. Noli:
obſecro ullā excogitare cām aut cōfictā:aut uerisimilē:q̄ fretus mihi minus morē geras:ne ipſe itē cū
meo aliquo uolueris uti officio.par pari referre cogar.ex Mediolano.xv.Kal.auguſtas. M.cccc.xliiii.

Franciſcus philelfus Saxolo pratenſi ſal.

On idē eē τὸ ψευδος λεγειν και τὸ ψευδεσθαι.ſextus ēpericus libro primo de grāma
n tica aptiſſime docet.Nam ψευδεσθαι.hoc ē mētiri tū exiſtimamur cū id dedita opa facimꝰ
ī alterius fraudē at detrimētū cui mētimur.At ψευδος λεγιν hoc ē mendaciū dicere.ēt ad
eius utilitatē cui dicimus mēdaciū.fieri a nobis pōt.id qđ & parētes in filios:& medici ī ægrotos ob
ſeruare plærūq̧ cōſueuerūt.Multa.n.q̄nq̧ dicūt.q norūt nō eē uera & dicūt tn̄:ut illis uel admonitio
ne uel exēplo:uel ſpe aliqua ꝓſint.Præterea mētiēdo nō ipſi fallimur ſed ſtudemus alteꝝ fallere in eiꝰ
detrimētum:At dū mēdaciū dicimus.tū ēt ipſi fallimur:dū nos uera loqui arbitramur. Vale ex medio
lano nonis anguſtiis.M.cccc.xliiii.

Franciſcus philelfus Leodryſio Caībello ſal.

Iror.qd tibi in mētē uenerit:ut ex Papia lr̄as ad me dederis:q̄bus petis.habeā ne q̄cq̄ explora
m tū ac certū:cuiuſmodi legē tuliſſet Otho īperator de cōſenſu ordinis equeſtris ī theatro:& q̄
itē fuerit lex iulia.& q ſcatina.Quid.n.te nō mirer q cū habeas iſtic iurecōſultoꝝ.Homeꝝ ca
tonē ſaccū.nō ex iſto potius:q̄ ex philippo quæſieris ne iſtiuſmodi legibus.Cæterum ut tibi morē ge
rā nō Otho Cæſar imperator:ſed:M.Otho tribunus plebis legem tulit ne q̄s in ordīe equeſtri ſpecta
turus ſederet.niſi ſeſtertia quadringēta milia poſſideret.Quod cui cōtingeret.q̄ſq̄s is tādē eēt ſiue īge
nuus.ſiue libertus ei liceret ingradu quartodecimo inter eq̄tes ſpectaculo intereſſe:ad q̄dringēta autē
ſubintelligi oportet milia antiquo more.Nā quadringētoꝝ ſeſtertioꝝ poſſeſſio in romana repu.fuiſ
ſet inopia cū ſeſtertia cētū cōplectātur libras argēti triginta:cū ſeſtertium cōtineret ex ære ſignato li
bras duas ac ſemis.Legē uero iuliam ſanxit.C.iulius cæſar q̄ cauebat.ne liceret adulteriū ꝑpetrare.ſed
depræhenſi qui fuiſſent in adulterio.hi ſupplicio dederētur.Quod uero loco ultimo abs te petit.Lex
Scatinia a Scatinio lata ē cōtra pueroꝝ cōcubitores q uocantur ἀρσενοκοῖται.arſenocœtæ.Hos.n
graui ſupplicio afficiebāt.Nō eū pædicatores tū pædicatores appellamus:iſtiuſmodi homines flagitio
ſos:& īpuros:ac plane ſceleratos. Vale cū Catone nr̄o.ex mediolano.vii.idus Setembris.M.cccc.xliiii

Fran.philel.Franciſco Scalamōti equiti aurato:ſal.

T de horologii inuentore & unde nomē acceperit reſpondebo tibi:qđ didici lectitando.Ha
e betur in ſacris litteris non egyptiorum inquā:ſed hæbreorum.Nam egyptii ſacras litteras uo
cabant quibus per quædam animalia ac ſigna uerba ipſa ſignificabant:utpote uerbi gratia an
guillam pingentes & inuidum intelligebant & inuidiam ea ratione:quod āguilla cum aliis piſcibꝰ nul
lam habet comunionem:ſed ab eis ſemper ſeorſum ſe continet:& ſub leporis figura auditum quoniā
lepores ſint accerrimi auditus habetur inquam apud hæbreos libro regum quarto Acham oīum pri
mum horologium inueniſſe.At his ægyptii nequaq̄ aſſentiuntur.qui ut hominum genus ob cœli tē
periem ab ſe ortum cœpiſſe uolunt ita etiam cum alias pulchras artis & diſciplinas tum horarum rati
onem repertam eē quippe qui aſſerant hoſtiam quæ īmolanda foret quater ac uigeties paribus inter
ſe ſe diſtantiis migere animaduerſam & inde unius integri diei tempus:in horas quattuor ac uiginti fu
iſſe diſtributū qđ & diem.ſ.cōplectaretur & noctem.Cæterum a probatiſſimis tradit auctoribus her
men triſmegiſtum cum eēt olim apud ægyptios ſacrum aīal quoddā Serapidi dicandum conieciſſe id
in diem totum duodecies feciſſe urinam pari ſemper interpoſito tempore:& inde hunc horarum or
dinem conſtituiſſe dimenſum ſcilicet diem in horas duodecim ac noctem eodem modo.id autem eo
uidetur probabilius quod hora ab ὡρος oros qđ urinā ſignificat nomen habet.ſunt præterea q acu
tius rem uelint inuentā.dicunt enim cœli quadraturam in duodecim partis pro ratiōe muſica diuidi
& inde horarum manaſſe rationem.Aquam enim quæ tenuiſſima cauerna deflueret cum per totum
diem excepiſſent hanc maiores noſtri in duodecim partis diuiſerunt ex quibus quidem partibus nu
merum horis impoſuerunt.De Halcione āt quod r̄quiris ea nata poſt patre mænolo & matre Cana
be nupſitq̧ Cyeci quæ quidē auis uitam agitat circa littus:eiuſq̧ pulli auferūtur a fluctibus & ut ferūt
dies quattuordecim circa hymalis uerſiones quieſcit.dicta autem ē halcyon qm̄ in mari cōcipiat.nam
αλς hals ἁλος halos ſalū hoc ē mare ſignificat & κυειν ī concipere & ob hanc rationem aſpirat
in prima ſyllaba & ſcribitur p y tenue. Vocatur etiam halcyonis De pane uero paſtorū deo duplex
apud græcos habetur fabula.Nam alii dicunt eū eē natum matre Penolope Vlixis uxore & partibus
procis oībus ob idq̧ pana eſſe noīatum ὡπᾶν.pan enim oē ſignificat.Alii uero cōtendunt eū eē natū
ex Penolepe & mercurio conuerſo in hircū.Et hæc hactenus.Tu uelim me facias certiorem de omni
tuo ſtatu id qđ ꝓximis tuis lr̄is te ꝑtermiſiſſe miror.ſcis.n.tua mihi oīa curæ eē Quod ſi de me q̄ras
mihi ꝓbelle ē.nam principi huic meo uniuerſæq̧ & aule & ciuitati ſum cariſſimus.uale ex mediolano
iii.Kal.octobres.M.cccc.xliiii.

Fräciſcus Philelfus ioanni Olzinæ ſal.

Oanni Zaburgadæ ſcribæ regio dedi ad te dono q̃ttuor opuſcula:q̃ iampridẽ ex græco in la/
i tinum conuerteram eloquium.duo Xenophontis Sacratici.alteꝝ de repu. Lacedemoniorũ.
alterum de regis Ageſilai laudibus & duo item ex Plutarcho Cheronẽſi quoꝝ altero lycurgi
uita altero uita Numæ pompilii continetur.Ea uero cum certior factus fuero tibi reddita eſſe mittam
continuo tibi dono ſecundum:quẽ edidimus:de exilio librum ubi de infamia diſſeruimus.Nũc.n.ter/
tius nobis liber uerſatur in manibus:qui de paupertate inſcribitur.iterea uero temporis ꝙ ioannes ip
ſe Zaburgata meo nomine tibi coram expoſuerit.id ut cures plurimũ cupio.atq; te rogo.Vale ex Me
diolano pridie.Kal.octobres.M.cccc.xliiii.

Fräciſcus.Philelfus Saxolo pratenſi ſal.

Olim mireris.ſi q̃ñ ſerius reſpõdero tuis litteris.id.n.nõ fit negligẽtia ulla mea:qua mihi nihil
n ẽ inimicus.ſed occupatiõibus maximis qbꝯ ita obruor iterdũ:ut uix ſim apđ me.Nũc ad ea':q̃
petis.Artemiſius ẽ apud macedonas mẽſis maius.Ad hæc hypides orator nõnunq̃ arteneſiũ
uocat dianæ ſimulacrũ.nã artenis diana ẽ.Præterea euboeæ ꝓmontoriũ arteniſiũ noĩari oſtendit De
moſtenes in ea oratiõe.q̃ ꝓ Theſiphõte habita ẽ τέχνη βαναῦσος techne banauſos ẽ quã nos artẽ
ſordidã appellamus σύνεσις ſyneſis ꝓprie calliditas ẽ ἀγχίνοια anchione uero uerſutia διάνοια
dinoea intellectus ẽ:& itelligẽtia.quã Cicero q̃nq; cogitationẽ iterpretaẽ.q̃ſi cogitando intelligamus.
Vale ex Mediolano.iiii.Kal.octobres.M.cccc.xliiii.

Fräciſcus philelfus Nicolao Arcimboldo ducali ſenatori ac iurecõſulto.S.

Go ſingulare ingenii tui acrimoniã ſũmãq; prudẽtiã cũ ſꝑ ꝓbaui.tũ maxime ſũ hoc tpe admi/
e ratus.cũ eo i legatiõe ad Venetos uti collega nolles:quẽ noras hoĩem eẽ leuiſſimum & tñ ubi
principis uolũtatẽ noſti te Paulũ hæmiliũ admittere collegã Varronẽ haud recuſaſti:Cæterũ
eo fortunatior Paulo.qđ Varronẽ ridiculo habitum redderis egiſti oĩa pro uoluntate & uſu principis
Optãdũ te principi eẽ uideo qđ Agamẽnõ ſibi ducebat de Neſtore.Si talis qualẽ te oẽs eẽ iudicãt habe
ret uiros decẽ Frã.Sphor.& de Venetiis actũ eẽt ut ita loquar:& de oĩ italiæ ditione.Laudo moderati
onẽ aĩ tui.laudo prudẽtiã:laudo bonitatẽ qbꝯ tu frætus uirtutibus tantã es in hãc diẽ laudẽ cõſecutus:
ut in hac uniuerſa gallia ciſalpina anteriorẽ in hoc uitæ genere hẽas neminẽ:Gratulor igiẽ tibi tot na/
turæ uel induſtriæ tuæ bona.Mihi aũt q̃ meritiſſime lætor.cui talis amicus cõtigerit.quo nemo ẽ nec
melior nec ſapiẽtior.Vale ex Mediolano.iii.Kal.octobres.M.cccc.xliiii.

Franci.Phil.Scæuæ corti ducali ſenatori ac iure cõſulto ſal.

Iſpectũ haberem & exploratum aĩum erga me tuũ:nõ tã multos perſepe tibi cõmendarem
n Sed cum animaduerterim nunq̃ iſſe fruſtra meas ad te litteras.nõ ſũ ueritus etiam hoc tempo
re tibi cõmendare iſtius hominis cauſam qui tibi reddidit meas litteras.Quod eo facio maio/
re cum fiducia:ꝙ mihi uideor intelligere uiꝝ bonũ & ꝑmodeſtũ iniuria trahi ꝑ fora ut qui pecunia ſit
inferior.ab eo opprimatur:qui ſolis opibus ſit ſuperior.Cæteꝝ noui innocẽtiam tuã & aĩ magnitudi/
nẽ.Scio.n.nõ patieris lr̃as meas fuiſſe uulgaris.Vale.ex Mediolano Kal.octobribus.M.cccc.xliiii.

Franciſcus Pphilelfus Bornio ſalæ iurecõſulto ſal.

Ccuſare negligẽtiæ me uideris:ꝙ iãdiu ad te nihil ſcripſerim:q̃ſi tua ſit diligẽtia ſingularis qui
a uix unas reddideris litteras poſt meas ad te denas.itaq; tibi cauendũ ẽ:ne tua in te retorqueã/
tur iacula quibus iure cõfodiaris.Quod ſi fieri ab me nolis cura:æquior in me ſis litteras tam̃
tuas uel ꝑbreuis legi ꝑlibẽter:ꝙ in his lectitãdis agnoui ueterẽ tuã urbanitatẽ.Vix dici queat quantum
me teneat deſideriũ uidendi & ãplectãdi tui.Quod nobis cũ locoꝝ interuallũ auferat:reddat id ſaltẽ.
litteraꝝ uiciſſitudo Vale ex mediolano nonis octobribus.M.cccc.xliiii.

Franciſcus Philelfus Albertho zancario ſal.

Nteuertis tu quidam mi Alberte.ut qui negligẽtiæ accuſandus:mihi obiicias indiligẽtiã.Nũe
a res.uelim:quot ad me litteras dederis:poſteaq̃ a nobis mediolanũ ſolui Quod ſi meas ex tuis
ſcriniis erueris:intelliges:uter noſtrum magis ſit accuſatione dignus.Nec ẽ mihi moleſtũ tam̃
ꝙ mearum epiſtolarum tenearis deſiderio.Diligis enĩ me quẽ qm̃ coram uidere amplectiq; non liceat
queris iſtiuſmodi ſolatii genus ex litteris noſtris.quarum ſi uelis crebritatem uti id facillime conſeque
ris ſi minus ipſe obmutueris.Quando enim fruſtra ad me ſcribis quo minus tibi continuo reſpondeã
Cæteꝝ ut'cunq; res habeat ſcribã ad te ꝑſæpe.uel ad ſacietatem uſq; quotiens ocium dabitur.Vale ex
Mediolano nonis octobribus.M.cccc.xliiii.

Franciſcus philelfus Guarnerio caſtellioni ducali ſenatori ac iurecõſulto ſal.

Vod & ꝓximo anno:ac itẽ ſupiore mihi pollicitus es tuæ fuerit hũanitatis ꝑ̃ſtare deniq;:Scis:
q eni me nihil petiiſſe.nũc aut poſtulo ut qđ ultro te factuꝝ obtuleras effectũ reddas.Quod ſi ꝑ̃
ſtiteris hẽo tibi gr̃as nõ mediocres.Vale mediolani ex ædibꝯ nr̃is.vii.idus octo.M.cccc.xliiii

Franciſcus Philelfus ſal.di.pl. Aloyſio crotto ducali ſecretario.

Vantũ tibi debeã memoriter memini.Nõ.n.mediocris ẽ beneficẽtia i me tua:at amor certe
q ſingularis quẽ ſi æquauerit beneficiũ tm̃ debere tibi exiſtimabo ut in referẽda gr̃a me inferi/
orem futurum putẽ:Et ita immortale erit beneficium tuũ id autẽ tũ ꝑ̃ſtiteris cũ me deceptum fuiſſe

nõ patieris.Nũ ſi aĩaduerteris me ob ĩperitiã florenos quos uocãt:ĩn cõuentis ꝓ ducatis accipere:pati debes erãtẽ labi e uia? Scis.n.uniuerſã pœne italiã aureos nullos ducatos appellare pter Venetos.Nã reliq nũmi aurei apd cæteros uere oĩs & princeps & reſpu.floreni uocant.At uñi iſtiuſmõi floreni ſũt ſemiducati.Ego me falli nullo pacto uelim Cura igit apud iuſtiſſimum principem:ut dolus ille malus tollat e medio:Quod ſi ſecus fiat ꝓpe diem conſulãm & rei & dignitati meæ.Vale Mediolani.ex edibus noſtris idibus octo:M.cccc.xliiii.

Franciſcus philelſus ioannifranciſco Gallinæ ducãli ſecretario ſal.

e T ſi noui ea te eſſe ĩtegritate ac bonitate naturæ ut malã oẽm maliciã nõ ſecus atq̧ teterrimã peſtẽ aliq̃ abomineris nolĩ tñ ea rõne decipiaris ꝙ aliq uelint prudẽtes uideri:q nõ ſint Nemo enĩ prudẽs põt eẽ:q idẽ nõ ſit & iuſtus & oĩ mortali uirtute ꝑditus.intellige ex collega tuo uiro grauiſſimo & optĩo Aloyſio crotto.q̃ tẽtẽt aduerſus me uti uerſutia hi q ducaliũ ꝓuẽtuũ totiuſq̧ ducalis ærarii curã gerũt:ignorantes illi qdẽ:ut uñ:ſtomachũ meũ:q nihil admittit indignũ aut ineptũ.tu igit q abuſq̧ Sena & noſti me:& dilexiſti diligiſq̧ egregiæ cura ne mihi ulla fiat ĩiuria.Nã ego illã nullo pacto ſũ platurus.Nõ te latet q̃ ego ſum alienus ab oĩ auaritiæ ſuſpicione.Cæteꝝ cõuenta mihi atq̧ ꝓmiſſa ſine ulla diminutione ſeruari uolo.id ni factũ fuerit:me conuentis oĩbus ſolutũ exiſtimabo.uale Mediolani ex ædibus noſtris idibus.M.cccc.xliiii.

Fran.philel.Antonio peſſine ſal.

h Eri dedi binas lr̃as:alteras ad Aloyſiũ crottũ.Alteras ad ioannẽfranciſcũ Gallinã.q̃s puto legiſſe te Tuũ fuerit curare.ut Senatus rei meæ hoc ẽ ut iuſtitiæ q̃primũ ꝓſpiciat.Quod ni effectũ cognoro:eodẽ utar uerbo:quo ad philippũ.L.Craſſus Si ego tibi philippe ſenator nõ ſum nec tu mihi cõſul.Tenes aĩum meũ.Nũ adeo me abiciero:ut admiſſurus ſim florinellos ꝓ florenis.i.argẽteos ſedeci in ſingulos florenos ꝓ argẽteis duobus ac triginta:At noſtrates nõ ita ſentiũt.Ego illos florenos intellexi atq̧ intelligo quos uos uñ̃o more ducatos noĩatis:cũ uniuerſa italia ſolos ducatos appellat.Venetos nũmos aureos.Et ita ẽt intellexi munificẽtiſſimũ principẽ atq̧ ſtatuiſſe certo ſcio uel ĩuitis harpis iſtis q mẽtẽ nobiliſſimi principis deprauare moliunt.Vale Mediolani ex ædibus noſtris xvii Kal.nouẽ:M:cccc.xliiii.

Fran.phi.ſal.pl.di.ioanni ant onio Rembaldo ducali cubiculario.

n On ĩmerito ſapiẽtiſſimus nr̃ princeps te unũ ex oĩbus cubiculariis plurimi ſp & fecit & facit Nouit.n.bonitatẽ tuã nouit grauitatẽ:nouit cõſtantiam nouit fidem atq̧ obſeruantiam erga ſe Video alios nõnullos q loquunt ad gratiã q ſeduci ſeſe uel ꝑce uel ꝑmio nõ difficulter patiũtur Te uero eũ eẽ fatent oẽs:apud quẽ nihil ſit ueritate antiquius.Nihil in te fictũ ẽ:nihil ſimulatũ.oĩa refers ad iuſticiã & ad principis decus:Et tũ maxime officio fungi putas cũ nil aut agis aut loqueris:ꝙ iure poſſit a quo q̃ accuſari uitæ moruq̧ inſtituto cũ apud principẽ ſũmã tibi cõparaſti beniuolẽtiam:tũ apd cæteros oĩs laudẽ ĩmortalẽ:intellexiſti qno dolo mecum agebat.Rẽ oẽm ut habeat renũciaſti principi q ut ẽ aĩo ſplẽdidiſſimo munificẽtiſſimoq̧ & iuſticia ſingulari nõ ẽ paſſus ſub figmẽto alicuius ſui emolumẽti publicã atq̧ ſuã deludi fidẽ Quis igit te nõ diligat amet atq̧ ꝑpetuis laudibus tollat ad cœlũ Meruiſti tu certe de me q̃optime itaq̧ uelim tibi pollicearis eũ eſſe Philippũ quo de uno oĩa tibi poſſis & recipere & ſpondere q ꝑſtari q̃ant ab aĩo ingenio atq̧ gratiſſimo.Vale Et me ꝑſtãtiſſimo noſtro humaniſſimoq̧ prĩcipi accuratiſſime cõmendato ac dedito.mediolani ex ædibus noſtris.vi.Kal.nouẽbres.M.cccc.xliiii. Franciſcus philelſus Bornio ſalæ iurecõſulto ſal.

q Vas ab me orõnes petieras ad te dedi:Serius uero q̃m his carebã Hoſpitabant.n.apd amicũ iãdiu Nã neq̧ meoꝝ ſcriptoꝝ minus.q̃ nũmorũ ſũ liberalis.Quare iniuſte hi agunt oẽs q ab utunt benignitate mea non.n.oẽs ſunt Bornii quo quidẽ uno gratum magis uidi aliũ neminẽ Vale ex mediolano.v.Kal nouẽbres.M.cccc.xliiii.

Fran.philelſus petro Thomaſio'philoſopho ac medico ſal.

m Acrobii codex de ſaturnalibus is mõ ẽ mediolanũ allatus quẽ antea meã in Thraciam nauigationẽ uicentiæ cũ agerẽ amiſi.puto.n.meminiſſe uiꝝ illũ clariſſimũ Leornardũ iuſtinianũ dediſſe ad me litteras quibus a te plutarci æthica & ab me macrobii ſaturnalia peteret cõmodato.uterq̧ codex datus ad eum ẽ ꝑſcribã ꝑfecti ꝑſidii uicentini tabellario cuidam ducalis dominii q certe illos nũq̃ reddidit Leornardo.Quin uerſutus & calidus ueterator fabellã excogitauit inq̃ẽs cum ex equo deſcẽdiſſet apud cauponulã neſcio quã bibendi gratia equũ ſe inde fuga ſurripuiſſe in ꝓximas ſiluas quẽ poſtea cũ eẽt ꝑſecutus uix illũ tãdẽ inueniſſe amiſſis illis codicibus quo. ephippio alligarat putare tñ eos furto ſurreptos.nos ſi rem memoria tenes multum de libris laborauimus fruſtra cum nihil odorari potuerimus in cõem tãdẽ acti ſentẽtiã qđ ſcriba ille cuius fidei crediderãmus fraude nõ uacaret Quæſiui ex hoc hoĩe unde eũ ſibi codicẽ comparaſſet reſpõdit emiſſe ex publico librario quodã quẽ uulgo uos bidellũ appellatis eẽ ãt eius taberna libraria euntibus ex riuoalto ad foꝝ diui marci ad dextrã Tuũ igit opus fuerit q̃rere ex eo librario quo pacto ille codex ad ſe deuenerit.ita enim fiet fortaſſis ut uterq̧ ſublatos libros nobis uindecimus id tu ne habeas neglectui te plurimum rogo uale ex mediolano.iii.Kal.nouẽbres..M.cccc:xlviiii:

Franciſcus philelſus ſal.di.pl.ioannotio maneto.

Vā doleo uir amiciſſime:qđ nobis uti nō liceat lraꝝ uiciſſitudine ꝑ nr̄a cōi ſnīa. At liceret mi
q hi ſane ubi eadē tibi licētia ſcribēdi eēt:Nō.n.is ē princeps meus:q mihi qcq̄ ꝑſcripſerit. utpo
te q norit meū ſcribēdi genus totū eē ingeniū.nihilq̧ cōtinere qđ rephēdi poſſit.Nō.n. cura
mus q ad bellū:ſed q ad pacē attinēt.Totū nr̄um ſtudium eſt cū muſis & cū his artibus atq̧ diſciplinis
quæ ſemotæ ab oī armoꝝ ſtrepitu:adlbene ptinēt beateq̧ uiuēdū.Quin hi mihi deſipere uidētur q ſe
imiſcēt.ābitioni & auaritiæ qbus potiſſimū uitiis publici principatus redundāt oēs.Quæ.n.reges illis
dat q aliis malūt:q̄ ſibi uiuere.Vt igit̃ cætera omittā:q uel tyrānida ſapiūt uel īperiū:cupio ex te diſce
re q̄ belle uales & q tibi cū libris reliqua ſit familiaritas.Nā ego hmōi ſtudiis ſi unq̄ antea tum maxime
hoc tpe delector. Vale ex mediolano.iii.Kal. nouē M.cccc.xlviiii.

Franciſcus philelfus Kyriaco anconitano ſal.

Eddita ſunt mihi quattuor pulcherrima epigrāmata:q nuper ex peloponeſſo in italiā aduexiſti
r His ego ſum ita delectatus:ut non uerear te rogare.ne unq̄ ceſſes ab iſtiuſmodi mercatura:q
& ꝑutilis ē & doctis omnibus ꝑiucunda:Quod autem intelligere ex me petas quid antiq phi
loſophi ſenſerint de ꝑtibus aī repetā paulo altius:Nam aliter eū partiti ſunt q ab italica philoſophia.ali
ter q ab ionica fluxerunt.Duo.n.eē philoſophiæ principia te arbitror nō latere alteꝝ ionicū:alteꝝ itali
cum Pithagoras igit̃ ſamius italicæ princeps philoſophiæ dupliciter animū diuiſit tū altius tū ꝓpinq
us ac dilucidius:cū primū dixiſſet duas eē aī partes alterā rōnalē altera irrationalē deinde ēt alia ē uſus
ſecundo loco diuiſione cū diceret aīum diſtribui in tres partes quarum alterā in ſe haberet rōem alte
ra uero q̄ ea careret diuidebatur in duas partes quarum una contineret τὸν θυμὸν thymon.hoc ē eo
loco animoſitatē nā θυμὸσ thymos plura græce ſignificant animoſitatē aūt ꝓ iracundia accipiebat
in altera aūt ꝑte τὴν ἐπιθυμίαν epitymiā.i.cupiditatē collocabat.At Democritus atq̧ Epicurus in
ꝑtes duas aīum ſepararūt poſuerūt.n.rōnē inherētē ac fixā in thorace q̄ uero ꝑs rōne uacat:eā diſpſam
eē uoluerūt ꝑ oēm corpis cōcreationē quā σύγκρισιν uocant.Quin ēt ea corpora q̄ ſenſu carēt.Dēo
critus uoluit aliq̄lis aī habere ꝑticipatiōem.Et hi qdē oēs ex italica fuere philoſophia at ſtoici q auctore
Socrate ionicā ꝓfitent̃ philoſophiā cui principiū dedit Thales mileſius cōſtare hoīs aīum uoluerūt ex
octo ꝑtibus.in his.n.poſuerūt hos ſenſus qnq̧ uiſū auditū odoratū guſtū tactū & ſexto loco partem uo
calē ſeptimo uero eā ab q̄ ē ſemen.Octauā aūt ꝑtē eā ſtatuerūt q̄ intellectu & rōne impat oībus hiſce ꝑ
tibus ſeptē:Sed plato ſocratis auditor eadē ē uſus tā primo q̄ ſecundo loco aī ꝑtitione q̄ pythagorā uſū
didicerat.Nā & in partē habētē rōnē humanū aīum diſtribuerat & ī ꝑtē q̄ eēt rōnis exꝑs Rurſuſq̧ eū
dē ſeparauit aīum in tres ꝑtes utpote q mētē atq̧ rōnem in capite collocari aīoſitatē uero uigorēq̧ ira
cūdiæ q ꝓprie ē ipſe θυμὸσ thymos quā mō meminerā in corde & cupiditatē quoq̧ ſubter ꝑcordia
Mens igit̃ ipſa q̄ prima ē ea uis atq̧ poteſtas aī quā græci δύναμιν dynamin uocāt in capite tanq̄ ī ar
ce iperat ut regina primeq̧ dignitatis eſtq̧ cōtemplatiua.Nā ea ꝑte & uigemus:& intelligimus & ſapi
mus.Sed altera uis aī cui Plato ſecūdā tribuit dignitatē ut ē ī pectore cōſtituta.ꝑſtat ut agamus. q̄ ipſa
amas atq̧ rō īperarit Nis āt illa quā inferius poſitā oſtēdimus ꝑſtātioribus illis poteſtatibus obtēpera
rūt Nec illud certe ꝑtereūdū reor:exiſtimaſſe Platonē ꝑ oīs artus aīum meare corpuſq̧ uniuerſū atq̧
ſigillatim ꝑ mēbra oīa tanq̄ ꝑ inſtrumēta quædā uim ſuā uirtutēq̧ oſtēdere.Preterea ad eundē referri
oīa qcūq̧ occurrūt ſēſibꝫ q āt a ſēſibꝫ referunt̃ eē alia atq̧ alia At ariſto. platonis diſcipulus:illū.n.An
nos uiginti audierat ac princeps ſectæ peripateticæ in halce partis aīum ſecuit.Eas.n.eē duas dicebat
quarū altera uolebat rōnē cōtineri alterā uero uacare rōne.Rurſus āt q̄ haberet in ſeſe rōnem illā quo
q̧ in duas diuidi partes quaꝝ altera ita cōtēplemur ea q̄ ſunt:qđ ipſa pricipia ſecus habere nō poſſūt ut
ꝑte altera ea cōtēplamur q̄ hēri aliter poſſūt cū ad ea q̄ alia ſūt genere partes quoq̧ aliæ ſint gener̃ ne
ceſſe ē alterā uero haꝝ partiū Ariſtoteles ſcientificā uocat alterā rōcinatiuā:cū rōcinari aliud nihil ſit
q̄ cōſultare De his.n.quæ habere aliter poſſunt cōſultat nemo.Sedē uero mentis atq̧ rōnis ī cordis pe
netralibꝫ eē uoluit.Ad hāc āt mentē ariſtoteles docet ea referri oīa quæ ſinguli ſenſus nūciāt ab eadē
de his fieri iudiciū quæ ſentiuntur atq̧ examinari cuiuſmodi ea ſint quæ uarie occurrūt ſenſibus.At ea
in parte quæ ſua natura rōnis ē expers appetitū Ariſtoteles poſuit qui ſi a ratōe ſe regi gubernariq̧ pa
tiatur.multarū ē uirtutū capax earūq̧ moraliū.nā mores huius partis ſunt qualitates.Sin a ꝑturbatiōi
bꝫ auertat̃:diſtrahaturq̧ fit officina.uitioꝝ oīum.Et hæc ſūt ſane q̄ mihi hoc tpe de aī ꝑtibus occurre
bāt cū plus ocii dabit̃.lōgior tecū ero. Vale ex Mediolano pridie Kal nouēbres. M.cccc.xliiii.

Fran.philel.Franciſco barbaro ſal.

D hortatio mihi maiorē īmodū ꝓbari dēt utpote q̄ ab optimo aīo manat meiq̧ amātiſſimo:
a Veꝝ qui mare ingreſſus in uæhemētioris fluctus inciderit.nō quo uelit ſed quo ingruentium
uētoꝝ flatus traxerint nauigare cogit̃ uel inuitus:itaq̧ ex tpe conſiliū capiat̃ neceſſe ē. Vale ex
Mediolano pridie Kal.nouēbres. M.cccc.xliiii.

Franciſcus philelfus Normano albizio ſal.

V me obtūdis litteris tuis Quare mihi iraſci nō debes ſi minus ſæpe tibi reſpōdebo.Nā ea pe
tis q̄ ꝑſtari nō pn̄t.Prudētius tibi conſuleris.ſi pr̄is uiri grauiſſimi ſapientiſſimiq̧ malueris q̄
tuo uti cōſilio.Neſcio tibi aſſentari mi Normane.Homo ſum libero ingenio: Nihil ſimulati
prime fero.Dum tibi maius q̄ primi obſequii omnibus es ridiculo.uale ex mediolano pridie.Kal.no

uebr.M.cccc.xliii. Franciſcus philelſus Rainaldo albizio equiti aurato ſal.
V to iápridé te uel abuſq̃ florétia cú apud uos ageré cognouiſſe haud obſcure eo me eé inge
p nio ut uerbis paſcere didicerim nomé:illoſq̃ longe minus qui mihi iure ſunt diligédi.itaq̃ ne
inani alaris ſpe:nihil hic eé uideo.qđ faciat in ré tuá Rem paucis tenes.Aliunde tibi conſulas
oportet Nec uelim tibi pſuadeas me tua cá laboré ullú aut fugere aut fugiſſe.Sed ita res hét.uale ex me
diolano pridie Kal.nouébres.M.cccc.xliiii

Franciſcus Philelſus ſal.di.pl.Antonio Petrutio equiti aurato.
I Plurimi faciá amoré tuú.ingratus ſim,intelligo enim ex ꝓximis tuis lřis.qđ tñ dubitáui nunq̃
n me tibi eé cariſſimú.qđ aút me hortaris aíum inducá ac ſi opus é cogá.ut ad uos redeá. Quod
ſi facer̃ decreuero:te operá datuꝝ policeris:ut ad uos ſim & q̃cõmodiſſime & q̃honorificétiſ
ſime.Hortaris tu quidé & amice & ꝑ benigne.At habeo tibi gratias.q̃ liberaliſſimi amici fungaris mu
nere:Cæteꝝ nõ mihi licet ullam accipere conditioné uel maximá. Ná humaniſſimus hic princeps ita
me tractat ut nulla mihi relinquať querédi cá.itéq̃ rogo te ne moleſte feras ſi rationé habeo tú cõſtá
tiæ.tú dignitatis meæ.. Vale.Et uirú optimú.Gynum bellantem nomine meo ſaluere iube. Ex Medi
olano pridie Kal.nouébres..M.cccc.xliiii.

Fráciſcus philelſus.S.d.p.Franciſco Scalamonti equiti aurato.
Gi de ꝑtura Mediolanenſi apud húc nobiliſſimú principé amice & accurate.feciq̃ itelligeret
e & qui eſſes:& quáti faciundus.Nõ difficulter ſe pſuaderi paſſus é.Delectať.n.uiridis doctis cla
riſſimiſq̃ ingeniis.itaq̃ nobis ſpé dedit nõ uulgaré.iuſſit.n. nomé tuú referri incõmentarios.
Quátú mihi uideor intelligere.noſter breui futurus es.Interim ea para meditare:cogita:q̃ noſtro huic
magnanimo principi uoluptati:tibi uero futura ſint honori.Et ut magis armatus ſis delectatur hic pri
ceps his oíbus:q̃ q̃dé admodú tu aſtra ſapere uidenť:ſi forſan qcq̃ ſapiunt aſtroꝝ potius q̃ raſtroꝝ. Va
le ex Mediolano.pridie.Kal.noué.M.cccc.xliiii.

Fráciſcus.Philelſus Rainaldo albizio equiti aurato ſal.
V æ mihi ſit ſnía de re ueſtra Rainalde albizi dicá ſane haud obſcure.Nimiá uideo in uobis oí
q bus uiris optimatibus negligétiá.q̃ tanq̃ ſperetis ſecunda oía uobis dormitátibus ꝓ urá uolú
tate optatiſq̃ euétura nullo utimini nõ mõ cõſenſu iter uos ſed ne cõſilio q̃dé.Ná qué exiſtimetis rebꝫ
uřis affuturú:ſi uobis ipſis uos defueritis .Et uigiládú é.mihi crede:& parádá oía quátú in uobis ſit:que
ad uictoriá ſpectant Atq̃ ut uno uerbo oía pſtringá nihil eoꝝ faciundú é q̃ facitis:ponite ante oculos
inimicos uřos:illos in obeúdis negociis imitamini id ſi feceritis.breui futurum ſpero:ut & pñá teterri
ma oppreſſam ſeruitute in priſtinam libertaté dignitatéq̃ uendicetis:& uobiſipſis pquáoptime cõſu
latis Quod ſi ſecus feceritis &illi male:& uobis oíbus miſerrime ꝓſpicietis.Vale ex Mediolano pridie
Kal.nouébres .M.cccc.xliiii.

Franciſci.philelſi.Epiſtolarú Liber Sextus.

Franciſcus philelſus Vladiſlao Hungarie Regi.S.P.D.
Go te Rex Vladiſlae cú adire ſcribédo inſtituiſſem nõ,poterá equidem nõ ſubuereri
ne quibuſdam exiſtimarer íprudentior:quippe qui dicturi uiderentur nõ eé mei neq̃
e muneris nec etiam dignitatis ad ea ſúmú regem adhortari:que uel in primis regalem
magnitudinem præſeferunt:Nam qui ad decus & gloriá natus altus educatus omnia
ſupra hominem & mediteris.& moliaris:& facias.nunquá poſſis ut opinor ullis meis
uel monitis.uel adhortationibus quaſi equus Lydus in campum ad ſplendidiſſimæ la
udis curſus uæhementius incitari.Sed ego certe neq̃ te moueo admirabili prudétia principem nec ad
hortator accedo.quando quidé ultra ꝓ diuina benignitate ad ſúmi honoris calcem q̃ humane fœlici
tatis & teſtimoniú é & præmiú:uel eas:uel puenias potius.Quid.n.ꝑ immortalé deú aut pulchrius ad
humanæ.aut fructuoſius ad diuine gloriæ gradú tibi cõtingere uoluiſſet q̃ qđ ipſa dies & deuſ optulit
præclará de Turcis uictoriá gente barbara & ímani:Qui patriis relictis auitiſq̃ gurguſtiis ubi ſe ſe per
omnem turpitudinis fœditatem dies nocteſq̃ polluerent horrétibus illis Caucaſi uaſtiſq̃ rupibus tam
diu ac multum in uniuerſum ꝓpe terrarum orbem ſunt aduerſus Chriſti nomen ꝑomne : ludibrium
& contumeliam debacchati.Quas enim ciuitates.quos populos quas denique remotiſſimas nationeſ
quiſquam afferat.q̃ turcorum immanitatem obſcænaque flagitia per omne ſcelerum omnium genuſ
minus uel tulerint uel pertulerint.Obdormierat neſcio quo pacto excelſum illud & inuictum robur
uirtu q̃ Chriſtiana.Ac tantus terror uniuerſas mentes inuaſerat ut etiam ſine prælio uinceremur:&
quicquid erubeſcendi hoſtis libidini aut furori collibuiſſet:nõ pati ſolum ſed perpeti quoque poſſe ui
deremur:Oh temporum calamitaſ miſerabiliſq̃ fortuna.Ad tantam miſeriam deuétum erat ut igno
bile illud atq̃ agreſte Turchorum uulgus & humillimis paſtoribus ac famelicis & fugitiuis ſcytharum
ſeruis longe lateq̃ in populos Chriſtianos q̃ reges imperitaret in dieſq̃ magis ita ſuum propagarent
imperium:ut iam uix ſexaginta milia paſſuum abeſſent ab italia itaq̃ non abſurde fortaſſis audaciſſi
mus iſte & petulantiſſimus :amoratus iactare uino obrutus inter capaciſſima illa pocula conſueuit ſe
téplo ſáctiſſimo diui petri ꝓpedié ꝓ ſtabulo gameoq̃ uſuꝝ cõſiderabat.n.latro callidꝰ ac peſtifer xpiá

nos principes:qui & auctoritate ualerēt & uiribus:mutuis ĩter ſe odiis atq; diſcordiis laborare cōtédere digladiari:alios uero ꝓter quæſtū curare nihil:nō nullos ignauia corripi:negligētia plures detétos ĩtercipi.Inter q̄s ille noſtras calamitates iactabūdus atq; exultās nō deſpabat breui futuꝝ:qđ ſecū ipe ꝑ omne facinus ac neq̄tiá aĩo uolutaſſet.Sed noluit certe dn̄s deſerere tandem ſuū gregé efferatis rapacium lupoꝝ morſibus tam miſere laniandū.Audiuit fidelium flætus.Vt clæmēs:miſericors:benignus nō ſolū ærūnas leuare:ſed extremá oĩno ꝓſtare opé auxiliūq; afferre dignatus ē.Quare ſuos in te oculos cōiecit.Tua ē ꝓclara indole delectatus:Dilexit ꝓbitaté uitæq; ſanctimoniá.Te unū delegit ex oĩbꝰ xp̄anis prĩcipibus:q ſuū populū ꝓſtratū erigeres:ſuſtĩeres:tueteris:q ĩpuriſſimos hoſtes ſuos trepidos tādé pallétiſq; auerteres:fugares:ꝓſterneres:cōprimeres:ĩterimeres:q ĩ oém puritaté ꝑ ĩmortalé noĩs ſplédoré te oĩbus gētibus admirādū reddere.Quæ q̄dé ipſa rex xp̄aniſſime cū mecū ipſe cogitaré:uideréq; maxĩe tuis laudatiſſimiſq; conatibꝰ tá tépeſtiue atq; ſalutifere xp̄m optimū maximū ꝓſpexiſſe:nō potui eq̄dé ꝓ mea erga te fide ſingulariq; obſeruātia nō gratulari uel tuæ uel xp̄ianæ fœlicitati:que tuo ductu tuiſq; ſecūdiſſimis auſpiciis ea futura ſit:cui n̄ mō accidere aduerſi nihil q̄at ſed cūcta potius affati bona curriculo cōtingát.Mihi uero plurimū:lætor qué ſupnus reꝝ oĩum ĩpator & cōditor tuorū regalibus illis ac ſciſſimis nuptiis iccirco uoluit ĩtereſſe:quo te ĩde natū ad cōem xp̄iane reip. libertaté ac decus aūt corá ĩtueri aut ſalté & crebro:& uno & eodé oĩum ſermōe tuas res clariſſime geſtas audire:atq; gaudere aliq̄n liceret Nouit.n.uel Iulianus iſte ĩnocētes ac ſctūs uir uiuétis huius xp̄i Apoſtulus:ſic.n.iure appellare licet ſūmū pōtificé Eugeniū q̄ tépeſtate orator ſū miſſus ab Impatore Cōſtātinopolitāo Ioāne Palæologo ad Romanoꝝ Impatoré Sigiſmundū ueniſſe ēt me ĩuitatū ad nuptias.Et qđ ĩcredibile mea cū uoluptate ĩ mēté reddit id uidi ꝑ ſōniū prima illa nuptiaꝝ nocte:qđ nūc uigilans loquo.Videre.n.uidebar dormiēs pulcherrimū quoddá aſtrū ſole ēt ĩpo lōge maius atq; illuſtrius:qđ cælitus delapſū in regiæ iſtius ueſtræ eminētiore culmĩe cōſediſſet:uñ circūq; emiſſis ſplédoribꝰ radiis ubi altius ſe ſe luce mirabili ſuſtuliſſet:ĩcredibili celeritate ĩ macedonicū prĩo deĩde ĩ Myſſū.Olympū uniuerſáq; Aſiá ꝑuadere feſtinaret:ac tm̄ uidiq; fulgoré effūderet:ut æq; ſolé atq; ille luná ſua ꝓſentia obſcuraret.Aliaq; ꝑmulta uidere ſū uiſus q̄ curioſiore narratiōe ꝓſeq nō licet.Sed qđ ad ré attinet:reuelaſti ꝑfecto mihi tu rex florētiſſime ĩgētibus tuis cœptis ſplēdidiſſimiſq; uirtutibus meá oém tam lōginq ſōnii ueritaté docuiſtiq; haud fruſtra ſōnia uel ĩmitti:uel emitti.Ná ſeu diuino iuſſu quodá reuelent extrinſecus dormiētibus nobis:q̄ aliq̄n futura ſūt:ſiue ea ſit humāi aĩ natura atq; uis ut tū maxime uigeat:ſapiat ĩtelligat:cū ſenſibus corpis ſōno ſeruiētibus ac pœne uinctis:ſe ipſe ueluti ſolutus in libertate uindicat:& tanq̄ ꝑ rarioré corpis nebulá illa quæq; cernere iam ĩcipit:quæ ꝓſpicua olĩ & luce omni lucidiora ei futura ſunt.Quæ q̄dem res ſi cui fortaſſe dubia ſit:mihi ſane eſſe nullo mō poſſit:cui re ipſa ſomnium omne iam apperitur.Tu enim Rex Vladiſlae nuptialis illius aſtri imaginem repræſentas.Tu ueluti cælitus miſſus es q & iſto iam pro diuina commiſeratione & uniuerſa Thracia helleſpontoq; ſuperato q̄primum ſis per illuſtrem ꝑditiſſimorum hoſtium cladem atq; ĩ pernitiem in Miſiam illam Turchorumq; emptoriū pruſiam ꝑuenturus:Tu non diu poſt ut ſpero egiptiis Siriſq; oppreſſis patefacias cunctis Chriſti fidelibus ſanctam ciuitatem.Tu quaſi nouus aliquis Alexander ad Gangem uſq; uel ad illos potius uſq; Gangaridas quos Alexandro metui fuiſſe legimus:cum tua ſempiterna gloria penetrabis:Nam quid ego te Alexandro comparem qui omni uirtute illo ſis & melior & ingētior. Quanquam enim Alexandrum cumprimum arma cœpit mouere nō in hoſtes barbaros:ſed in amicos & græcos:eandem ætatem ageret:qua nunc tu es:annos enim uiginti natus erat illum tamé uitia permulta committebantur:te uero uirtutes plures.Erat Alexander ebrius.Vladiſlaus ſobrius:Impudicus ille:Tu pudiciſſimus ac plane temperans.Agebat Alexander omnia temere.Tu conſulto omnia ac prudenter.Vtebatur ille ad res gerendas audacia duce & irecundia:Tu fortitudine & clemētia.Præbebat ille ſeſe uel in amicos iniuſtum:Tu neque in tuos nec in alienos quicq̄ uel agis uel meditaris ſine iuſtitia:Ille ingratitudini ſæpe ſe fecit obnoxium:Tu unus omnino es gratiſſimus.Quod ſi Alexáder infinitis flagitiis atq; ſceleribus inq̄natus totá ꝓpe aſiam ue multo quidé cum milite ſubiugauit q̄d peto tuis tantiſq; uirtutibus ſuperádum fuerit:qui nulli uel libidini uel animi impotētiæ ſeruias:ſiſq; nocétiſſimus præſertim cum ad florentem firmiſſimumq; exercitum Chriſtum habeas te dū propugnatorem atq; uexiliferum.Et q̄bus cum tibi pugnádum eſt?Num aduerſus Gallos:aut Britanos aut aduerſus præpotētes atq; inuictos italiæ populos:Sane aduerſus Turchos:aduerſus paſtores & fugitiuos:q nullo iuſto marte oĩa per latrocinia furtaq; moliuntur.Nichilo tamen minus barbara iſta atq; abiecta natio contēnenda omnino nō eſt ſed curanda oĩa diligēter.Ná ut ait poeta:& neglecta ſolēt incendia ſumere uires.Id quod cum in aliis q̄plurimis uerum eē aĩaduertimus:tum in re turcoꝝ in primis.Cū enim diutius iſti cōtēnunt pro nihiloq; habentur Boſphorum urbem ad helleſpontū ipſius etiá Iuſtiniani impatoris tēporibus clādeſtinis latrociniis duce latronum Bochamo cæperunt:diripuerunt & cū mox fugati ſe ſe ĩtra caucaſi cautes recepiſſent:rurſus Heraclio impāte emerſerūt in perfidia unde Mahumetū ꝑditoꝝ oĩum ꝑditiſſimū atq; neq̄ſſimum cuius nūc impiá ſectá ob neq̄aꝝ illecebras maxime oĩum ãplexant:latrocinātē illū eiſdē latrōes artibus turpiter expulerūt:ideq; fcm̄ ē ut ſēſim atq; paulatim ꝓgrediētes dū neminé peride atq; cōtēpti repugnātem offendūt:in ĩtimis adriatici ſinus regionibus cōſederint:late oĩa longeq; turbantes prudētes populantes uſq; adeo Chriſtianorum prin/

cipium uirtus obdormierat:elãguerat cõtabuerat:itaq3 diuina.quedam prouidẽtia factũ reor ut in tantis hũanaꝝ mẽtiũ tenebris ipſe ĩ lucẽ ueneris ad ſalutẽ & lucẽ Chriſtianoꝝ. Quare pge ut facis Vladiſlae rex fortiſſime utere tanto & tan grandi bono:quod tibi celum oſtendit & ſydera.Permulta iam de turchis in hanc diem ſplẽdidiſſimaq3 trophea ſtatuiſti.Iam metuit te tota Barbaria atq3 contremeſcit. Quicquid habebant aut roboris aut ſpei impuriſſimi hoſtes omnes nominis Chriſtiani:id omne ĩ latrocinus in ſidiiſq3 turcoꝝ collocarãt.Horum autẽ tot milibus per tottamq3 diuerſa prælia abs re nup interemptis quid reliquũ ſeu uirium ſeu fiducie ſit aut turchis aut cæteris infidelibus quẽ latere poſſit eẽ certe arbitror neminẽ.Miꝝ prefecto ẽ quanta de tui animi magnitudine inauditaq3 cõſtãtia apud xpianos oĩs & ſpẽ & fiduciã cõcitaueris.iam de tropheis:quæ uocat nullus ſermo.nulla mentio eſt. Extremum illum optatumq3 triumphum quottidie omnes expectãt:per quẽ liceat cunctis impune ac ſecure nõ ægyptum & paleſtinam ſolum uerũ etiã uiſere locos oĩs ac gẽtes:ad quas olim uox euangelica puenerit.itaq3 uniuerſi populi regeſq3 xpiani ꝑ tua incolumitate atq3 uictoria Deũ orant & unus oĩum maxime xpianiſſimus princeps meus Philippuſmaria Anglus:qui te dignitatis & amplitudinis gradu nõ ſecus ꝑfecto quam partẽ & colet & ueneratˀ ſed amoris charitatiſq3 & amplitudĩs affectu æque atq3 filium carũ hẽt piucundũ.Qua hũc uoluptate affici exiſtimes:quotiẽs audit ſuis de te optatis reſpõdere fortunam.ita mediuſſidius delectatˀ ac geſſit rebus tuis oĩbus ꝓſpe geſtis ut nihil apud eum lætius increbeſcere poſſe putet.Te regnum ſydus appellat.Te Chriſtianæ reip.ꝓpugnaculũ nominãt.Te Chriſti uocat & cultorẽ & lumẽ.Quot quottidie pro te pces ad Deũ hẽt.Quã aſſiduis ſupplicatĩonibus illiſq3 pieotiſſimis pro te uno huius principis iuſſu tẽpla oĩa celebrantˀ.Quãobrẽ cũ & deo te rex Vladiſlae intelligis hominibuſq3 cariſſimũ.cum ĩ n te uno Chriſtianoꝝ oĩum ſalutẽ cõſtitutã eẽ animaduertis tuũ fuerit:ut quaꝝ reꝝ labores ad diſcrimĩa maxĩa cũ tua ingenti laude ſuſcepiſti: eaꝝ pulcherrimã palmã barbariã:tibiq3 pſuade nõ minorẽ tibi opam dãdã eẽ:ut rogo tua oĩs cũ diuĩa uolũtate cõueniat q̃ ut exercitus oĩs tuus & ordinẽ obſeruet &modũ.Nã cœlæſtẽ opẽ fruſtra fieri uidemus:q̃ hũana actõ aſpernetˀ.itaq3 nõ mõ ut uincas tibi cõſiderãdũ ẽ:ſed quõ uincas cũ is euẽtus maxĩe ſit in laude quẽ optima cõſultatio anceſerit. Vale ex mediolano nonis nouẽbribus. M.cccc.xliiii.

Franciſcus philelſus Petro cãdido leuco decẽbri ſanitatẽ.

i

Nter maxĩa ĩnumerabiliaq3 mala:quæ triſtis ĩuidia pſefert:id eẽ boni aĩaduerto ꝙ nemini magis nocet q̃ ſibi:itaq3 tua te torq̃ri inſania nõ moleſte fero. Vale et aliquãdo reſpice:ex mediolano.v.idus februarias.M.cccc.xlvii.

Franciſcus philelſus Antonio Raudenſi theologo ſalu.

q

Vo ſignificato accipi cõueniat quotus qſqs & ſi nõ dubito noſce te tñ qm̃ id ad me reqris paucis accipe:idẽ ſignificare puto quotus qſqs ĩ ſingulari nr̃o ꝙ nomen numerale quot:ut quotus qſq3 ẽ q aliter ſẽtiat ꝑ eo ꝙ dicimꝰ quot ſũt q aliter ſentiãt:nã q dicũt quotuſqſq3 idẽ ſignificare qđ aliqs uehæmẽter errãt:id ꝙ ex Cicerone omniq3 uetuſtate licet intelligi. Vale mediolani ex ædibus nr̃is idibus nouẽbribus.M.cccc.xlviii.

Franciſcus philelſus. Aloyſio crotto ducali ſecretario ſalu.

p

Lacuiſſe plurimũ humaniſſimo noſtro principi epiſtolam illam ad regem Vngariæ Vladiſlaum uehæmenter gaudeo.Quod autem eius nomina me hortaris ad Philippum ducem Burgundiæ ut ſcribam q̃primum effectum dando. Vale mediolani ex ædibus noæris.xv.Kalen. martias M.cccc.xlv.

Frãciſcus phi.Catoni ſacco iurecõ.ſal.

n

Vnq̃ te das ocio Cato ſacce: At facis tu qdẽ & prudẽter & bñ.Quid.n.ẽ magis alienũ ab hominis natura uita ocioſa & ĩerti:cũ illud nobis debeat eẽ ꝓpriũ natura:ut ſp uel agamus alii uel circa ueritatis pſpicientiam uerſemur.Sed iam ad eaquæ petis uenio.Queris enim quæ ratio Platonem adduxerit ut animi ſedem locarit in capite:cum eam eius auditor Ariſtoteles in cordis penetralibus eſſe uoluerit.Demonſtrat mundum mathematici eſſe orbicularem quæ quidem figura pſtat cæteris figuris omnibus cum hæc ſola ſuis partibus ſimilatur.Cumq3 mundus circunferatur .eius quoq3 partes circunferuntur qua ratione ductus Plato uim mentis atq3 rationis ĩ capite eẽ uoluit.is.n. ad totius mundi exemplũ aĩum diſtribuit trifariam.Nam uti mundi ſummitatem ac etiam principiũ: quiˀ & gubernat & regit & moderatur omnia cœleſti inſigniuit domicilio.ita ſumam hominis partem quæ caput eſt menti rationiq3 tribuit.Deinceps poſt cœlum perinde atq3 in media regiõe angelos demonaſq3 ſubiecit qui pro cœleſtis regis imperio & agãt & exequẽtur inopata oĩa.At hoĩs in terra poſuit qui pareant & impata obeãt.Ad quaꝝ reꝝ imaginẽ tũ qdã in nobis qđ agendis ſtudeat collocauit in medio tũ pubetenus atq3 ĩfra tertiũ illud potuit genus qđ regitˀ atq3 adminiſtratˀ.Quæ qdẽ ultima hæc duo appetitus ſũt ſpẽs:quas tñ rõni ipſi Plato docet naturaliter obedire.Et ita mẽs in capite pſidet qua primã uim aĩ dignitateq3 eẽ uult:& eã cõtemplatiuã:qa ĩtelligimus ac ſapimus.Quæ uero ſecũdæ eſt dignitatis:eã uim ita cõſtituit in pectore:ut per eã agamus:quæ iuſſa ſũt.Sed q̃ uis tertia inferius eſt poſita.ea ſupioribus paret dignitatibus.Animũ pterea putat plato p oĩs meare artus:& corpus uniuerſũ p mẽbraq3 ſingulatĩ tãq ĩſtrumẽta uim ſuã traſſũdere.Quæ aũt ſenſibus occurrãt ut ſũt alia atq3 ea ĩ ſentiẽdo refferri ad aĩum oĩa. Vt igitur paucis oĩa cõplectar Plato uim mentis atq3 rationis quaſi prin-

cipē locauit in cerebro.Lōgius.n.abeſt ab ea ps corpis in colluiōe ac ſordibus.iracūdie uero aīoſitatiſqꝫ uehæmētiā q̄ θύμοσ uocat̃ a græcis in corde at cupiditatē ſubter p̄cordia ſtatuit.Cuius qdē & ordis & ſapiētiæ Virg.familiaris nr̃ minīe ignarus pulcherime cecinit in.i.æne.li.īquiēs. Celſa ſedet æolus arce Septra tenēs mollitqꝫ aīos & tēperat iras.At q̄re noīatū Deū exiſtimē:& quæ ſit ei9 ſcd̄m priſcos illo philoſophos diffinitio:rurſus paucis accipe.Stoici q ſūt grauiſſimi īter philoſophos & acutiſſimi iu dicati diuinā ſubſtantiā ita diffiniunt.Diuina ſuſtātia ē ſpiritus ītelligibilis igneus q forma carēs tum in ea que uelit mutat̃ tum rebus oībus ſimul aſſimilat̃.Vt autē Deus appellaret̃ huiuſmodi cām inuenio. Cum ſydera ſuſciperēt homīes quæ & curſu uterent̃ ꝑpetuo at currere dicitur græce θέειν thein eēqꝫ eadē in cā ut hi contēplarent̃ id quod dicitur θεωρεῖν theoria:iccirco cū aſtra cætera tū maxīe & ſolē & lunā deos noīauerunt:q̄q̄ ſunt nōnulli:q deū dictū arbitrent̃ θεόσ theos quo noīe timor ſignificat̃ q deus.ſ.timēdus metuēduſqꝫ ſit:his uidelicet qui ut ſunt aīo deprauato diuinā ſubſtātiā neqꝫ uerentur neqꝫ uenerātur qppe quā eē nullā putēt.Ex duoꝝ numero te nō eē exiſtimādū q̄ſtiōes tuæ dilucidum p̄bent augmētum Vale ex Mediolano idibus februariis.M.cccc.xlv.

Frāci.phi.Franciſco barbaro ſalu.

Vē ego hac tēpeſtate putā ex græcis hominibus græcos cæteros doctrīa eloquētiaqꝫ p̄ſtare q̄

q ris a me rē pfacilē iudicatu.Honos alit artis:Cicero noſter inqt oēſqꝫ incēdimur id ſtudia glo ria.Quē inquā honorē nūc putes apud græcos,ꝓpoſitū bonis artibus atqꝫ diſciplinis in tanta græciæ tocius īopia.Legi Ippodromū cōſtātinopolis in marmoreis qbuſdā ladius ſub pulcherrimo illo obeliſco uerſus quoſdā ad ptē anteriorē obeliſci latinos ad poſteriorē aūt græcos & uroſqꝫ heroi cos:& itē utroſqꝫ admodū īeptos:qui quātū ex iis pōt ītelligi īpræſſi atqꝫ īſculpti ī lapidibus illis fuerāt Tholio ſeniore impāte cui archadius atqꝫ honorius filii in regnū ſucceſſere.Quod ſi ſecūdiſſimis reb9 illius oriētalis īperii litteræ & bonæ artes negligebātur qd nunc exiſtimādum ſit in tāta græcoꝝ cala mitate & ſeruitute.Cæteꝝ ut ad q̄ſita rn̄deam:unus Theodorus gazes mea ſnīa cæteris græcis oībus & litteris p̄ſtat & eloquētia: nā hac inquā libaniana garrulitate ſed eloquētia illa priſca q̄ & demoſthe nē & Aeſchinē:& Lyſiā:cæteroſqꝫ illos nobiliſſimos oratores uſos legimus.Eſt pterea uir grauis & bo nus:ac plane dignus.quē diligas.Vale ex Mediolano prædie Kal.martias. M.cccc.xlvi.

Franciſcus philelſus Baueriæ philoſopho ac medico ſal.

Ebes nō eē ſolitus:q̄ me ſp Boetii opa delectarint:cū in oī facultate atqꝫ diſciplina:tū ea q̄ ſcrip

d ſit in dialecticis:in qbus ipſis mihi uiſus eſt exceluiſſe plurimū.Quæ igit̃ noua tantus uir de ſy logiſmis categoricis hypotheticiſqꝫ p̄cepta adinuenit:ea mihi exſcribi cupio. Itaqꝫ a te peto contendoqꝫ:ut eorum librorum copiam facis mea cauſa eruditiſſimo atqꝫ diſertiſſimo iureconſulto Bornio ſalæ.Is enim librarium aliquem parabit:qui huiuſmodi prouinciā ſit obiturus. Vale ex medio lano.iii.nonas martias.M.cccc. xlvi.

Franciſcus philelſus Thomæ ſenecæ ſal.

Vod pudorē tuū accuſas:nequaq̄ eſt opus.Nā tam & ſi tuæ me litteræ plurimū delectant: de

q lectaruntqꝫ ſemper:quippe quæ ab homine erudito & ipſo quidem mei amantiſſimo profici ſcantur:tn̄ cū ſimiles etiā mihi es cariſſimus.ſcio.n.te mecū nō libēter ſilere neqꝫ ſpōte: ſed ob eā fortaſſe rē:ꝙ uel locus aliqs uel fortuna quæpiā ſcribere ꝓhibuerit.Fuerūt aūt nūc mihi eo tuæ lr̃æ ſuauiores quo ſunt deſideratæ diutius.Quod uero cupis ꝓ noſtræ amicitiæ munere īmortalitatis nōi nos cōmēdari id q̄q̄ in te ē:cuius eruditio ē illuſtris:faciā tn̄ qd̄ petis nō īuitus. Sed tu uelī īterea loci de morte dū nō īprudēter cogitas:te uiuū eē memineris.Facitoqꝫ ne tuas prius ſarcinulas colligas q̄ te uidero:nā uidebo te iucundiſſime. Vale ex mediolano kal.martiis.M.cccc.xlvii.

Franciſcus phi.Franciſco Ochæ ſalu.

Artholomeus catias nouariēſis iuriſcō.me nuper cōſuluit:quē idoneū ipſe cēſerē qui nouariē

b ſem adoleſcentiam bonis & litteris & moribus inſtitueret. itaque tu mihi continuo ueniſti in mentem. Audiuit uir ille de te libenter:petiitqꝫ q̄primum curarem certior a te fieri uelles ne nouariæ ludum aperire qui & grammaticam ſimul & rhetoricam doces publice. Tu igitur ſi rem pro bas oſtende mihi propediem quantum numorum conſtitui uelis pro huiuſmodi annuo munere. Va le ex Mediolano pridie Kal.maias.M.cccc.xlvi.

Frāciſcus philelſus Petro perleoni ſalu.

Vam illā orōnem Ioanni caimo iāpridē dedi qua de qd ego ſentiā ſentio.n.optīe ex his q̄ an

t teat tibi ſcripſi debes ītellexiſſe.Cupio cultellos turcos nō qui a turcoꝝ officina in italiā naui garit ſed quos opifices genuenſes turcos imitati fabricarint.falcatos illos atqꝫ ſubcuruos. No ſti quos dicam.qualis ſcilicet iſtic emi.mihi res tua cordi eſt:& quod breui liquido cognoſces. Vale ex Mediolano.idibus maiis.M.cccc.xlvii.

Franciſcus phi.Petro Thomaſio phi.ac medico ſalu.

E qd reꝝ meaꝝ lateat te hoiem amiciſſimū & uiꝝ optimū ꝓxima nocte hora ſeptima morte

n mihi ſublatus ē dilectiſſimus mihi filius Olympus flauius:q mihi natus ex uxore ſecūda Vrſi na hoſnaga matrōa pudiciſſima:habeoqꝫ formoſa:ut horæoſyna dici poſſet nūdū mēſem no num implerat.Itaqꝫ naturæ ībecillitati cōſentiēs:nō poſſum non eē in luctu p̄ſertim ꝙ ex oībus liberis

meis erat is pulcherrimo:& pſeferebat imaginẽ Indolis cuiuſdã egregiæ: Vale ex medio.vii.Kal. iunias.

Franciſcus philelfus Pallanti Stroze equiti aurato.

u Ix dici q̃at:q̃ me delectarint ꝓxime tuæ litteræ.Nullũ.n.officiũ omiſiſti neq; boni uiri neque amici hoĩs.monuiſti & prudẽter & bñ.Sequar eqdẽ cõſiliũ tuũ.moderaborq; mihi & ſi nõ ab ſurde iam bis excandeſcebat.Is enim ſum qui iniuriã fere poſſim contumeliam uero nullo pacto poſſim nec etiam uelim:Nam iniuriã ferre prudẽtis hoĩs moderatiq; duco cõtumeliã uero & ſtulti & fatui.Faciam igitur ꝙ hortaris.Tibiq; uelim perſuadeas nemine oĩum amicoꝝ eſſe hic tẽpeſtate te uno mihi cariorem Vale ex mediolano.v.idus ianuarias.M.cccc.xlvii.

Franciſcus philelfus Bernardo iuſtiniano ſalu.

c Vpio oĩo uos uiſere ad reſurrectionẽ dominicã quo & tuo reliquorũq; amicoꝝ mutuo conſpectũ frui alloqq; liceat:& certa honeſtatis lege quæ mihi iſtic negocia ſũt cõponanť.Quare ſi me amas da opã ut tuta mihi ad uos pateat acceſſio:ne publicæ principiũ ſimultates ſi q̃ tandẽ cæſint ĩter urãm nr̃amq; rẽp.priuato obſint officio.Præterea ut ſcis:nõ minus ſum uenetus q̃ mediolanenſis. Vtraq;.n.ciuitate donatus ſum. Vale.ex mediolano Kal.februarii:M.cccc.xlvii.

Franciſcus philelfus Scæuæ corti equiti aurato ac iurecon. ſal.

t Abellariũ ad te in germaniã ꝓficiſcẽtẽ nõ ſũ paſſus ire uacuũ meis lr̃is.Ex quaꝝ delectatõe poteris facile cõiectare q̃ta me priuaueris uoluptate:ꝙ eidẽ tabellario mediolanũ mõ repetenti nullã ad me epiſtolã dederis.Et feci ꝓſcõ:pace tua dixeri: & ĩhũane & illibaliter ꝙ cũ ad alios ſcriberes:hoĩs amiciſſimi ſis oblitus.Sed quo quo maior ẽ beniuolẽtia nr̃a eo fortaſis exiſtimaſti magis licere tibi uti mecũ ſilẽtio ꝑ lr̃as:ꝑſertim in iſtis germaniæ niuibꝰ.quaꝝ frigore digyti q̃nq; ſtupeãt ac rigeſcãt.Itaq; ignoſco excuſatõi tuæ:mõ iſta poſthac uti nolis.Quare fac ut erratũ cumulatiſſime reſartias:operãq; des:ut aliqd noui reportes in italiã tecũ qđ muſaꝝ noſtraq; interſit.Nõ.n.fieri põt qn epiſcopus æneas uir doctrina & eloquẽtie ſingularis egregiũ aliqd inuenerit in tot ac tã plenis & puluerulẽtis bibliothecis germaniæ.Vale ex Mediolano.pridie idus februarias.M.cccc.xlviii.

Franciſcus philelfus Guiniforto Barzizio iurecon.ſalu.

q Vod ad principẽ Marchionem ſcripſerim te latet. Quid autẽ ea in re decreuerit noſſe cupio. rogo igiť te ut qm̃ non mediocriter nr̃a intereſt quæ ſit iſtius mei principis q̃primũ intelligere cures pro uirili parte efficiaſq; ne diutius nobis expectãdum ſit. Erit hoc mihi pergratum. Vale ex Mediolano idibus februariis.M.cccc.xlvii.

Franci.phi.Antonio trebano ſalu.

a Ntonius florentinus pictor & excuſſor egregius æque tempeſtate noſtra atq; praxitelẽ apud priſcos memorant copanue aut phidam aliquẽ & te diligit plurimum & mihi eſt cariſſimus. Itaq; a me petit:ut te in familiaritatem beniuolentiamq; acciperem quippe qui mei ſtudioſiſſimus ſis.Cupere enim ſe non ſecus ſuos amicos omnis fieri meos atq; ipẽ eſt.Quare ut & homini amiciſſimo & humanitatis officio ſatiſfacerem iccirco haſce litteras ad te dedi ut tibi perpetuo teſtes eẽnt ſingularis dilectionis erga te meæ.Vale ex Mediolano.iiii.Kal.martias. M.cccc.xlviii.

Franciſcus philelfus Petro Thomaſio phi.medico ſalu.

e Xpectabã quottidie tuas litteras:quibus de his omnibus fierẽ cumulatiſſime certior que mea ĩtereſſe cẽſeres.Tamẽ cũ interim iſte nuncius adiret:nõ ne ſum paſſus meis lr̃is uacuũ ꝓficiſci. Te aũt ut uel hac in re meo exẽplo uti uelis ẽt atq; ẽt rogo. Vale ex Mediolão.iiii.kal. martias.

Franciſcus philelfus Franciſco Barbaro ſalu.

a Tq; tuã humanitatẽ laudo:atq; tabellarioꝝ accuſo uel negligẽtiã uel ꝑfidiam in reddẽdis lr̃is meis ĩtelligo cãm q̃re nihil r̃nderis cũ eẽs r̃nſurus ignorares.Reliquũ ẽ ut ꝙ tuis lr̃is q̃ amiciſſime polliceris ac recipis:& diligẽter ꝑficias & q̃primũ hoc erit tã gratũ:ut ĩmortalibus beneficiis me tibi obſtrictũ fore ꝓfitear. Vale ex mediolano.iiii.kal.martias.M.cccc.xlvii.

Franci.phi.Bernardo iuſtiniano ſal.

q Vẽquã minime futuꝝ dubitabã:quin abs te mihi lr̃æ ꝓpediẽ rederẽtur tñ cũ exiſtimaſſẽ nequaq̃ tibi fore ingratũ:ſi publicus tabelarius aliqd itẽ litteraꝝ meaꝝ ad te deferret ſcripſi rurſus eadẽ ſilicet que antea.itaq; uelĩ cures ut ad reſurrectionẽ dominicã pateat mihi tuus ad uos acceſſus. Vale ex Mediolano.iii.Kal.martias.M.cccc.xlviii.

Franciſcus philelfus Bornio ſale ſalu.

r Em mihi feceris admodum gratam ſi a doctiſſimo philo.ac medico Baueria Boetii cõmentarios in porphyrium & itẽ Ariſto.prædicamenta atq; in eũ libꝝ cui titulus ẽ περὶ ἑρμηνείας periherminias.tantiſper mutuabere:dum exſcribatur.id quod fiet q̃primum:non enim mutuo peto fœneratorem more ut meum fiat tuum:uel tuum meum:ſed ut commodet eos nobis commentarios:intra menſem enim redibunt Bononiam ad te:quo Baueriæ noſtro reſtituas.Vale ex mediolano.iiii.kal.martias.M. cccc.xlvii.

Franciſcus philelfus Albertho Zancario ſalu.

l Itteras tuas hiſce occluſas cõi amico & eruditiſſimo iurecõ.Bornio ſalæ reddito ꝑquã celerrĩe eũq; hortare:ut repoſitis paulo cõuiuiis ac muſicis homini amiciſſimo inſeruiat. Vale.

Franciſcus philelfus. S.P.D. Nicolao q̃nto eccle. Romanæ Ponti. Maximo.

Eſcio q̃d optatius in uita Pater beatiſſime Nicolae Põtifex maxĩe: q̃d iucũdius cõtingere po/
tuiſſet: q̃ ꝙ diuina benignitate te ſacroſanctæ Romanæ eccleſiæ p̃fectũ didiſeri. iá tandé. n. cũ
n publicæ. tum priuatim eruditis omnibus optimiſqꝫ uiris tuo fauſto atqꝫ fœlici duci pulcherri
me cõſultum & ad ré & ad dignitaté aĩaduerto. Ná qui ſola uirtute: ingeniiqꝫ p̃ſtantia: atqꝫ doctrina in
cõparabili. & eloquétia ſingulari ad ſumi põtificatus maieſtaté ſublatus es: ꝓbitatis diſciplinæqꝫ fauto/
ré fore te: q dubitet: eẽ puto neminé. Itaqꝫ ut de reliq̃s cõticeſcã nõ poſſum mihi nõ uehæmétiſſime læ
tari atqꝫ gaudere: cũ memoria mecũ repeto ſup̃iora illa tp̃a: iam. n. anni ꝓpe uigĩti p̃teriere q̃bus abin
eunte iuuétute uſqꝫ: cũ bononiæ primo docuiſſem: tua familiaritate q eádé ætatem ageres. ſuauiſſime
uſus ſum: Nõ fieri. n. poteſt quin una cũ ætate ingens ac mirifica tua illa creuerit erga me charitas quã/
doq̃dé quoqꝫ me gr̃a diligebas ea nulla ex parte diminuta ſint. Ná mea erga te fides & incredibilis ob/
ſeruátia acceſſioné ĩdies magis magiſqꝫ ſuſcepit: & ita ſuſcepit: ut nihil ad cumulũ præter ſolũ deſideri/
um poſſit accedere. Et. n. qui pro uiribus colit: nihil amplius in eá rem q̇at q̃ ſupra uires aut deſiderare
aut optare. Quare hoc unũ é ꝙ in tãta mea ac tá mirifica animi uoluptate: q̃ ex hac iſta tua ad ſumũ põ
tificatũ creatiõe cõcipio me quodámodo offendit: ꝙ maiore aut pietate aut ueneratiõe te proſeq̃ ne/
queo. Quid. n. uel audeam ſupra hominem: uel ſperem fruſtra uero q̃cquá optare dementis é. In te igi
tur amando colédoqꝫ: nõ tam acceſio a uobis eſt q̃ ſtabilitas cupiéda Hác aũt ſempiterná fore tuæ ſani
tatis merita ni p̃ſtiterint: nullũ certe meũ p̃ſtare poſſit ſtudiũ. Ná cũ ꝓmagna ſit facta & omni ex parte
incõparabilis indignitate diſparitas adeo: ut ſimilitudo nulla poſſit adduci: eadé nunq̃ ſit amicitia ni tu
qui Chriſtũ ingeris in terris. Chriſti quoqꝫ humanitas ſecutus exéplũ: ex iſto tuo excelſo atqꝫ diuino ſo
lio in noſtrá humilitaté tuũ cordis intuitũ per ſuperiorem illá ac tuá animi máſuetudiné ita demiſeris
ut ſeruata eſt illa mathematica: ut aiunt: inter plus minuſqꝫ ꝓmerétes ꝓportione quadam me non mi/
nus diligas q̃ a me ipſe diligeris: Hoc. n. ſi feceris nõ ſolum ꝙ fucata gentilium: ſed ꝙ uera & indubitata
æterni. Dei ſapientia præcipit: & ſimilé amicitiá noſtrá & laudé omnino: que fuerit ad ultimũ uitæ cal
cem cõſeruabis. Et ne maximis occupatiõibus tuis uel intépeſtiuior accedá: uel ĩportunior iá de his ſa
tis. Ná reliqua ſi ſanctiſſimus ille ſpiritus diui Nicolai Cardinalis bononiéſis tibi quondá patris dũ erat
in uiuis: nõ uero ſanctimoniæ tuæ filius: cui noſti me cariſſimũ extitiſſe. altioribus melioribuſqꝫ ĩtétus
obſequiis: ĩgerere memoriæ tuæ diſtulerit ea q̃ mea ĩterfuerint oĩa tibi Pater ampliſſimus Mediola/
néſis Cardinalis Henricus uerbis meis corá exponet. Bene in Chriſto ualeat Sanctitas tua: cui me etiá
atqꝫ etiam commendo ac dedo. Ex Mediolano uigilia Reſurrectionis Dominicæ. Anno a natali Chri
ſtiano. M.cccc.xlvii.

Franciſcus philelfus Ioanni Tuſcanellæ apoſtolico ſecretario ſalu.

Ratulor fortunæ tuæ mi Tuſcanella iuxta atqꝫ uirtuti: ꝙ locũ natus es ornatiſſimũ apud Nico
g laũ. Quintũ Pontificé maximũ. Quod aũt me inuitas in Romaná curiá tuumqꝫ oé polliceris
ſtudium libéter audio adhortatiões tuas modo intelligá ex te ipſo ne loquaris ꝙ ad me ſcribis
an iuſſus a Põtifice Si me hac de re feceris certiorem: non obſcure animaduertam: q̃d me facere opor
teat. Vale ex Mediolano idibus iuliis. M.cccc. xlviii.

Franciſcus philelfus Catoni Sacco iurecõ. ſalu.

Vid tibi in meté uenerit: nõ poſſũ augurari: q̃d ex me ipſo cupis intelligere: quot annos ſim na/
q tus. Nũ fortaſis ullá mihi paraueris uxoré: q̃ q̃ ſum corp̃e firmo robuſtoqꝫ uellit ĩtelligere. nam
ferrũ eſt q̃d amat: ut eſt apud Iuuenalé At mihi uxor eſt tá & ſi eá ægrotás ægrotationé quá ꝙ
uehæméter doleo nunq̃ ſit euaſura. Patit̃. n. tabé eiuſmõi: ut huius uita diuturna eẽ nõ poſſit. uxoré ta/
mé tertiá ducere mihi nõ eſt in aĩo ut cũqꝫ tñ hét poſtulatio iſta tua obſequar uolũtati tuæ. Natus eq̃ui
dé ipſe ſum anno a natali chriſtiano nonageſimo octauo ſupra annũ trecéteſimũ ad milleſimũ: die q̃n/
to ac uigeſimo iulii & id q̃dé mane circiter ortũ ſolis: quo die lr̃as haſce ad te ſcripſi: meus natalis age/
batur itaqꝫ initiũ dedi q̃nquageſimo ætatis anno: ualitudine uſqꝫ proſpera: & accerimus ſenſibus: pro
diuina benignitate ac firmiſſimo toto corpore. Vale mi dulciſſime Cato. ex medio. vii. Kalendas Au
guſtus. M.cccc. xlvii.

Franciſcus philelfus. S.P.D. Ioanni ferufino iurecon.

Vod me dolore pœne cõficit ac macerat: acerbiſſimũ tibi hæ lr̃æ & luctoſiſſimũ afferũt nũ/
q ciũ Proxima. n. nocte quæ idibus auguſtis ſucceſſit. hora ſecũda ſplédidiſſimũ illud pĩcipé de/
cus atqꝫ lumé Philippuſmaria Anglus mediolanenſiũ dux: cũ uétris ꝓfluuio aliquot dies diſſol
ueret̃ naturæ Deoqꝫ cõceſſit: Tota ciuitas & in fletibus ſenioqꝫ cõficit̃. Neqꝫ q̃d conſilii capiat ſatis no/
uit. Tumultuaria ſunt oĩa. Ná neqꝫ auditũ fuerat adhuc tátum principé ægrotatiõe detineri ullá: cũ re/
pente clamor ſublatus eſt eum uita exceſſiſſe. in hac tamen rerum oĩum perturbatione uident̃ oés pu
blicá libertaté appetere. Quid ſequtuꝝ ſit augurari neſcio. uehæmétiſſime mihi uidétur procellæ té/
peſtateſqꝫ impendere præſertim ꝙ hoſtes potentiſſimi ſint in ipſis fere portis. & hic in tam repentio
infortunio paratum ſit nihil. Niſi Deus ipſe ꝓuiderit maximi fluctus naufragiaqꝫ ſequétur. Vale ex me
diolano. xviii. Kal. Septembres. M.cccc. xlviii.

Franciſcus philelfus Ioanni auriſpæ ſalu.

On iniuria mihi rebuſq; meis metuis amiciſſime auriſpa:nã hic oĩa ſunt turbulẽta poſt obitum
n illius nobiliſſimi prĩcipis Philippimariæ.q unus iure meritoq; potuit cũ omni hoĩum memo
ria de gloria certare mira hic facta mutatio in animis huius populi.Præter paucos ex ordĩe no
biliũ ita.ſũt oẽs ad laxã quãdã & diſſolutã libertatẽ incẽſi atq; inflãmati:ut nihil magis oderint q̃ unius
Philippi illius nomẽ.Ego libẽtiſſime Romã concederẽ:ſi daret̃ abeundi facultas. Vale ex Mediolano.
Kal.Septembris.M.cccc.xlvii.

Franciſcus philelfus Albertho zancario ſalu.

Reui ad te ibo Romã petiturus niſi ab iis fuero ĩpeditus:qui nouæ præſunt rıep. Quas litteras
b tuis alligatas accepis:cura q̃diligẽtiſſime redditũ iri.Nã id facere mea plurimũ intereſt.Vale ex
Mediolano.iii.idus ſeptẽbris.M. cccc.xlvii.

Franciſcus phi.Petro Thomaſio philo.ac medico ſalu.

Vos duos hippocratis libros in latinũ cõuerti eloqũ alteꝝ de flatibꝰ alteꝝ de paſſiõibus corpis
q dedi ad,te ut ꝓximis lr̃is petieras Hos cũ legeris ꝓ tuo arbitratu cura ut ad nos redeãt.ſcio.n.nõ
facies ut mei qdã amici an̄ hac apud uos cõſuerũt:q quos libros mutuo potius ut ur̃:q̃ cõmoda
to & ad cõſtitutũ tps accepiſſet ita uerterũt in uſum ſuum:ut apud dominum ius nullum relictũ uidea
tur.Sed hæ tecum iocatus ſum Noui.n.bonitatem & integritatem animi tui. Vale ex Mediolano. idi
bus Octobribus.M.cccc.xlvii.

Frãciſcus phi.Ioanni Lamolæ ſalu.

Ecte facis mi Lamola q nullũ tibi relinqs dubiũ.De muſis qđ queris tibi paucis reſpondi utpo
r te qui eſſem minime occioſus.Sunt qui muſas denominatas putent ꝑinde atq; ἀπὸ ὁμοῦ ὅσ ho
mu uſas præſunt.n.orationi:una.n.utentes cõueniẽtia:quã ἁρμονίαν harmoniam uocãt:& ſi
mul canunt,& ſimul tripudiis exercent̃ nec unq̃ inuicẽ ſepant̃.Nã tametſi earum queq; ſuam uim ha
bet ut alia in aſtronomia alia in geometria & alia in aliis diſciplinis:in unaquaq; :tamen earum muſas
omnis inuenias.In Aſtronomia enim atq; geometria facile reperies & carminũ & hiſtoriæ & pulchri
tudinem atq; dignitatem:& eodem modo in cæteris artibus & ſcientiis.at alii muſas nomẽ duxiſſe ar
bitrantur a πῶσαι q ut noſti querere ſignificat querendo.n.diſciplina adipiſcimur. Ob quam ipſam
rem eas priſci nominum inuentores muſas appellauere:q artis ſint.doctrinæq; prebitrices. Quod au
tem ioue illas dicant memoriaq; natas:nichil dicũt abſurde cum oporteat uirum eruditum ac doctum
intelligẽtia memoriaq; uigere.Sed uis intellectiua a ioue eſt ut reminiſcẽdi a memoria. Vale ex medio
lano pridie nonas nouẽbres.M.cccc.xlvii.

Franciſcus phi. Mathiolo puſino philoſopho ac medico ſalu.

V me negligẽtiæ uideris accuſare cũ nulla unq̃ diligẽtia uti cõſueueris:niſi circa rem fortaſſe pe
t cuniariam cum aliquẽ ægrotũ ſanãdum accepis:cui ꝓmiſeris.recepis:ſpopõderiſq; futuꝝ ut in
tra octiduum oĩ aduerſa ualitudine liberet̃ in menſis traducis duos aut amplius uerbis hominẽ
iactans pecuniiſq; emulgens.Sed hæc tecum iocatus ſum cum tu ſerio facis oĩa quæ referant̃ ad q̃ſtũ.
Veꝝ hæc medicis uobis legittima ſunt:ut uel celteriter hoĩem ꝑmiatis uel ægrotatõe diuturna cõficia
tis.Rõ ueſtra oĩs referẽ ad lucrum.Et accuſas me negligẽtiæ qui unus oĩum ſis negligentiſſimus.Vale
ex Mediolano.xv.kal.Ianuarias.M.cccc. xlvii.

Franciſcus philelfus Iacobino Bicheto ſal:

Vm ego tua cauſa Lactantium aliũde mutuatus quem intra quindecim dies promiſiſti reditu
s rum ad dominum.Tu eum codicem penes te habes iam prope annũ faciſq; mihi non medio
crem iniuriã:cum tua cauſa ludere uideor uirum optimũ:mihiq; amiciſſimũ prudẽtius tibi cõ
ſulueris:ſi Lactantium dederis ad me quãprimũ:ut eum tandẽ remittẽ ad dominũ.Vale mediolani ex
ædibus noſtris Kal.Ianuarii.M.cccc.xlvii.

Frãciſcus phi.S.D.P.Antonio petrucio equiti aurato.

Vã nouiſſimis litteris tuis mihi cõditionẽ ꝓpoſuiſti:quo redirẽ ad uos:ſi id mihi facere eẽt iã in
q tegrũ:eã libẽter acciperẽ.Sed cũ ob alias multas rõnes eã mihi uti nõ licet:tum præcipue ob no
uum huius reip.ſtatũ:quo tpe nemo eſt ſui iuris.Breui tñ futurum puto:ut tibi ex me ſẽtẽtia re
ſpondeam.Vale ex mediolano pridie idus Ianuarias.M.cccc. xlviii.

Franciſcus phi.Galeacio Cremonẽſi ſalu.

a Liunde mi Galear tibi cõſule.Nam hoc tempore quid aliud tibi conſulam nihil labeo. Vale ex
mediolano idibus ianuarias.M.cccc.xlviii.

Franci.phi.Catoni Sacco iurecon. ſal.

Eſcio ſane:qd tibi ſim reſpõſurus ad ea quæ multa ſcripſiſti nõ amice minus q̃ iucunde &ꝓ tua
n cõſuetudine.Sed uides in q̃ tẽpora inciderimus:itaq; ignoſce tum breuitati litteraꝝ:tum etiã q
nõ liceat aptius loquii Sed mittam aliquem ex meis ad te ex quo mentẽ meã omnẽ cognoſces.
Vale ex mediolano idibus ianuariis.M.cccc. xlviii.

Franci.phi.Beſarimoni Cardinali Nicæno ſalu.

e Am homeri illada:q̃ uir eruditiſſimus Thodorus Gazes excripſit mihi & eã qdã magna cũ i
pẽſa atq; ſũptu:facio tãti:ut Crœſi qdẽ ingẽtibus illis admirabilibuſq; theſauris cuiq̃ ſim ceſſu

rus. Te aūt pater reuerēdiſſime maiorē īmodū miror q me cū ab urſie cōſtātinopoli noris uel in publi
co diſcēdi ludo:ubi poſt obitū mei ſoceri Chryſolore fuimus apud Chryſolorē cōdiſcipuli:mores ar-
bitreris cū ætate mutaſſe. Vt q unus oīum liberaliſſimus eē cēſerer:benignitatē illā cum auaritia com
mutarim. Donare didici ſæpe multa:aut uendere nihil unq̄:præſertim libros quibus ſane præcioſius
nihil duco. At hunc Homeri codicem tam carum habeo tam iucundum:ut uix quicq̄ in uita magis. Ita
que ignoſce hac in re mihi. Si quid aliud tibi poſſum gratificari:iuſſeris nihil fruſtra. Vale ex Mediola
no.x.Kal.febru. M.cccc.xlviii.

Franciſcus philelfus Albertho Zancario ſal.

Væ hic gerāt:neq̨ auſim neq̨ debeo ſcribere tibi. Scis.n.nō decere īcolā in aliēa rep.eē curioſū
q Oīs mea cōſuetudo hoc tpe ē cū libris. Itaq̨ ſemotꝰ a popularibꝰ fluctibus ne ꝑ eā naufragio: in
ſtitui tādiu in hmōi portu me cōtinere donec alicūde ſecūdus aliqs uētus aſpiret. utinā mihi lice
ret ad uos ire. qđ qm̄ facere ꝓhibeor:modice ferā neceſſitatē. Vale ex medio.kal.febru.M.cccc.xlviii.

Frācilcus philelfus Petro perleoni.

Vgaris tu q̄dē cū negligētiā mihi obicis:q̄ſi tibi mores mei ſint īcogniti. Nā quē unū uidiſti unq̄
n q̄ me diligētiorē? At qd uelis ad te ſcribā intāto rex̨ oīum turbine. Itaq̨ ſine me tēpox̨ habere
rōnem. Tibiq̨ ꝑſuade tuā oēm nō ſecus atq̨ ipſius meā mihi cordi eē. Vale.

Franciſcus philelfus Franciſco patricio ſal.

Va ipſa in re tuo uelim uti cōſilio. Galeacius cremēſis iſte.q meas tibi lr̄as reddidit: diligēter co
q rā exponet. Tuus aūt mihi aīus exploratiſſimus eſt: Amas.n.obſeruaſq̨ me egregie: nec potes
oblitus eē:q̄ ego te ſempꝑ dilexerī. Nā tua tū doctrina:tū dicēdi elegātia teſtimoniū facit: qđ cū
ita ſit reliquū ē ut re ipſa ītelligā:q̄ ēt hoc tpe tibi ſū cordi. Vale ex mediolāo pri.kal.apri.M.cccc.xlvii.

Franciſcus philelfus Auguſtino Dato ſal.

Ccipies ex Galeacio iſto cremēſi.q meas ꝑtulit ad te lr̄as q̄ uelim abs te curatū iri. Non.n.igno-
a ras q̄tum diſcipuli præceptoribus debēt:quos non ſecus ac parētes colere uenerariq̨ oporteat.
Quod qm̄ minime ignoras tecū lōgior eē uolui. Vale ex Mediolano pridie Kal.apri.

Franciſcus philelfus Angelo actiolo eqti aurato ſalu.

Væ petēti tibi. Philippomaria duce adhuc uiuo:recepam de Coſmo medice ea ſeruaui oīa q̄ ue
q ro tu mihi neq̨ petēti neq̨ cogitāti es policitus nuſq̄ apparet. At nouit Coſmus & egregie q̄dē
mecū actū eſſe nulo iure. Quod ſi extrema affectus iiuria oīa tibi cōmodaui qd facturus ſit Co
ſmus apud quē unum tu poſſe uideris oīa. Aut igiť ꝓmiſſa perfice:aut tibi debeo nihil. Vale ex medio
lano Kal.apri.M.cccc.xlviii.

Franciſcus philelfus Guarnerio ueronenſi ſal.

Trabonē cerographū quē ab me petis cōmodato:darē ad te q̄primū: ſi penes me foret. Sed cū
s ab uſq̨ Cōſtātinopoli cū aliis meis multis libris miſi ad Leonardū iuſtinianū uix̨ clariſſimū &
tibi æque amiciſſimū:atq̨ ipſi mihi ea.ſ.lege ut mihi cū primū in italiā reuertiſſem: bōa fide re-
ſtitueret. Nūc illo uia functo:libri oēs ſunt apud eius filiū Bernardū uix̨ optimum patriq̨ ſimilimum.
Turē tenes. Vale ex Mediolano.iii.nonas auguſtas.M.cccc.xlviii.

Franciſcus phi. Ioanni auriſpæ ſalu.

t E uno mi Auriſpa nemo ē in accipiēdo liberalior:in dando aūt nemo rurſus auarior. Quare ne
prodigus iure poſſim a quocūq̨ iudicari:qđ a me petis ad te nō ibit. Vale ex mediolano.x. Ka-
len.Septembres. M.cccc.xlviii.

Franciſcus philelfus Beſarioni Cardinali Nicæno ſalu.

T ſi mihi uidebar ſatis ad ea tibi antea rn̄diſſe ad decimū Kal.Februa.quæ de Homeri illiade:
e ad me ſcripſeras pr̄ ampliſſime:tn̄ qa litteras meas forſitam non accepiſti repetā eadē paucis
idē mihi de libris accidit qđ hōi auaro de pecuniis ſolet.is.n.aut dat nūq̄.aut ibi dat unde plus
acceptux̨ ſe ſpat. Ego nullo p̄cio eiuſmōi codicē ſū daturus quo æque delector atq̨ dilectiſſimis meis li
bris. Cōmutaturus aūt quo pacto:cū nullū exiſtimē hodie ī nulla diſciplina codicē repiri.q poſſit cū eo
cōparari. Itaq̨ rogo te:atq̨ mix̨ īmodū & oro:& obſecro ne me priues uoluptate mea:q̄ tātam habeo
in huiuſmodi Illiade cōſtitutā:ut in ea mihi ſūmum ferre bonū collocari. In cæteris aūt rebus oībus me
utere pro tuo arbitratu. Vale ex mediolano Idibus octobribus.M.cccc.xlviii.

Franciſcus philelfus Angelo actiolo equiti aurato ſal.

Audeo equidem mirum ī modum Petrum medicem Coſmi filium ita meas partis amplecti
g tueri quæ:ut ſcribis. Nouit enim Petrus ab ſe uſq̨ adoleſcente & ingenium meum & mores:
præterea dilectionem erga ſe plane ſingularem. Quid igitur facturus ſit pater ſi diligentius
conſiderare inſtituerit prudentiſſimum iudicium optimi filii. Qui perturbationes animi appellauere
morbos:q̄ rectiſſime eas nominauiſſe arbitror. Sunt enim ꝑfecto morbi:quibus correpti qui fuerint
ſui iuris eo non poſſunt:preſertim ſi in eos inciderint medicos qui non curandi:ſed exaſperandi peri-
tiam didicere. Non te præterit Coſmum quibuſdam uti familiaribus:qui mihi ſemper:cum Florētiæ
agerem:fuerunt infeſti:idq̨ nulla mea culpa:ſed ſua dūtaxat aduerſus me inuidentia. Quādiu Coſmus
huiuſmodi hominibus auris præſtiterit:recte de me iudicare nunq̄ poterit. Itaq̨ admonendus mihi ui

detur:nec cui credat magis q̃ ſibi:hoc eſt rationi & ueritati:Id ſe fecerit:nullus perturbatione locus re/
linquetur.Reliqua tu pro tua ſingulari prouidentia bonitateq; moderabere. Vale ex Mediolano .iii.
Nonas nouemb:M.cccc. xlviii.

Franciſcus philelfus Petro medici Coſmi filio ſal.

a Ngelus actiolus : ornatiſſimus eques auratus.qui te uero amat:fecit me ſuis lr̄is certiorem :id
quod erat mihi clarius omni luce:te mei eſſe ſtudioſiſſimum:nihil quæ uſq̃ prætermittere:qđ
uſui mihi atq; honori futurum putes.Quæ quidē ipſe legens mirifice ſum lætatus:cum ītelli/
gerem te omnibus palam facere plus reſidere in te officii:q̃ illorum inſimulationis:qui recte ſapere nū
quā:neq; didicere:neq; uoluere: Satis enim a tua uſq; adoleſcentia noſti me.Deus iis malefaciat:quo/
rum fraudibus atq; inſidiis factum eſt:ut qui animo ſemper fuerimus coniunctiſſimi tanto locorum
dilungamur interuallo:Nam ego te mi Petre cariſſime eadem ſum uſq; beniuolentia uel abſens proſe
cutus:qua cum iſtic eſſem conſueui.Scis enim me nō mentiri:cum me docentem adoleſcentulus audi/
res:quantum ipſe tibi & ſuadendo & monendo:adhortandoq; prodeſſe ſtuderem:nullumq; unq̃ locū
feciſſe reliquū:ubi meum ullum deſiderare poſſes officiū.Equidē puto nihil magis obfuiſſe mihi quā
p̄cipuū meū erga ſe ſtudiū:cū aīaduerterent ꝑditiſſimi qdā hoīes fore aliqñ:ut cū ad ulteriorē etatē di/
gnitatēq; euaſiſſes:& auctoritate:& gratia ualerem apud te oīum maxīe.Quaꝝ reꝝ cā eas in me flam
mas odii excitarunt:quas ni tua prudentia bonitateq; extinxeris:in dies magis atq; exæſtuabunt. Cui
tante indignitati ut moderator curatorq; occurras:te etiam atq; etiam rogo. Vale ex Mediolano .iii.
nonas nouembres.M.cccc.xlviii.

Franciſcus philelfus Antonio Panhormitæ ſal.

c Vm idoneus eēt oblatus nuncius:cui tuto lr̄as ad te darem:uolui certior fieres de rebus meis
q̃s pro nr̄a ſūma atq; mutua beniuolētia:ſcio nū ſecus te ducere:ac tuas.Quāti me faceret ca/
rūq; hēret diuinus ille dux Philippuſmaria:noſti peregregie.Quo extincto:qđ ſine lachrymis
meminiſſe:nequeo apud nos ciuis ſubito ē exortum īcredibile quoddā publicæ libertatis ſtudiū: cuius
initia pulcherria extiterūt.Nā q̃diu cōſenſiōe ſūt uſi res geſſerūt & p̄claras & maxīas:Sed ubi relicta rō
ne publicæ utilitatis & gloriæ ad ambitionem & auaritiā aīum cōuerterūt ꝑmagnæ ſūt īter eos diſcor
diæ ſubſecutæ.Hinc.n.gybellinæ.illinc gelphœ emerſerūt factiōes:q̃ īter ſeſe mutuis odiis eſtuātes:in
ardētiſſimas flāmas breui exurgāt:neceſſe eſt.Videre uideor horrēda ꝓpediē emanatura īcēdia: q di/
uina atq; humana oīa cōcremabūt.Itaq; uellē me hinc tēpeſtiue ſurripere.At quo me recipiā:nōdū ſa/
tis ītelligo:ita mihi uꝛ uniuerſa prope Italia eodē hoc igni cōflagrare.Quare te rogo:me adiuues cōſi/
lio tuo:qd mihi faciūdū magis cōducat.Eſt.n.mihi familia nō parua:eaq; delicata: q̃ hic relinquere nec
poſſum nec uolo.Quo aūt honeſte ſim cōmodeq; acturus.nō ſatis hēo exploratum. Vale ex Mediola
no Idibus nouembribus. M.cccc. xliii.

Franciſcus philelfus Gregorio arrigo iurecōſulto ſal:

n Ihil ad ea tibi poſſum:q̃ a me q̄ris:reſpōdere p̄terea qd ad me tibi q̄rendū ē:Nū es oblitus:qđ
apud Ciceronē familiarē noſtrū p̄ſæpe in officiis lectitaſti:nō liceret īcolæ in aliena repu.eſſe
curioſo.Nā q̃q̃ ex ꝑegrino ita ciuitate a diuino illo duce philippomaria donatus ſū:ut ad oēci
uitatis & munus:& beneficiū hoꝝ mihi nemo ſit p̄ferēdus:quoꝝ primi maiores illi Mediolanum con
diderūt:tū mihi ratio eſt habenda:quod ciuis ſim noīe inquilinus & nō hic ex maioribus meis natus.In
ſuper ſatis debet apud te & rumoribus:& nūciis increbeſcere:quomodo poſt ꝓximā Carauaginam.ui
ctoriā hæc habeāt negocia.Ego ubiq; gētiū mallem hoc tēpore.q̃ hic eē:adeo futura tempeſtas: ne di
xerim naufragiū:ꝑhorreſco.Et hoc unū attigiſſe me pœnitet.Sed mortuo ſim locutus. Vale ex medio
lano Idibus nouembribus.M.cccc. xlviii.

Frāciſcus phi. Georgio Lampugnano iurecō.ſalu.

s I te plurimū amē:cui norin iampridem me eſſe cariſſimum.& dicendus ſim:& hēndus īgratus
Facit igiꝛ p̄cipuus meus erga te amor:ut mihi in mentē ueniūt nō ignores: Video: te grauiſſi/
mū ſubire diſcrimē:q; tāto ſubiiciaris reip.honeri.Nā tametſi patriæ deeē nō debes cū extrēo
etiā uitæ ꝑiculo:apluſtre tū moderate ē gubernādū neq; aduerſus uentoꝝ flatus nitēdū contra.Quod
qui minus cōſideratꝰ uehæmētioribus ſurgētibus fluctibus:ſeſe naufragio obiicit. Vtinā te nunq̃ nego/
ciis hiſce publicis dediſſes:q̃ plena ſūt ꝓcellaꝝ.Sed qm̄ nō eſt eiuſdē tuto emergere:q ſe ultro fluctibus
īmerſerit:qđ unū facere tibi licet:moderare curſū nauigatōis tuæ:quo cēſearis ab oībus portū malle:q̃
pelagus petere.Noli fectioſus:noli ſeditioſus uocari ciuis.Id tibi facile cōtinget:ſi nullā in ꝑtē iudicatus
ꝓpēſior fueris:ſtude cōi oīum paci.Diſcordias:q̃tū ī te fuerit.ꝓhibe.Factionū ſeditionūq; prīcipes ſuā
ipſi peſtē ſibi atq; ꝑnicié moliūꝛ.Pōe tibi an̄ oculos Spuriū meliū.pone Saturniū.pone Gracchos. pōe
ēt ex græcis cū Themiſtoclē & Alcibidē:tū alios ꝑmultos:q dū ſupra ciuilē moderationē appetiuiſſent
miſerabilē exitū habuerūt.Illud tibi ueli grauiſſimū ſapiētiſſimūq; dcm̄ mēti aīoq; inhæreat: ne qd ni/
mis:& itē illđ:Tēpus cognoſce:Hæc ſi curaueris:errabis ꝑfcō nūq̃ tibiq; ac tuis oībus ꝓderis plurimū
& priuatī & publice.Hæc ut paucis te monerē:nr̄a ſingularis beniuolētia ē me adhortata.q̃ tū in bonā
partē accipias:rogo. Vale mediolani ex ædibus noſtris idibus nouē. M.cccc.xlviii.

Franci.phi.ſal.di.pl.Kyriaco Anconitano.

Vod me donas ſæpenumero ꝑpulchris qbuſdã epigramatis:hẽo tibi grãs:idq; ut etiã q̃ ſæpiſſi
me facias rogo te.Quod ãt eulogiũ ĩ Homeri ſepulchro ĩſculptũ ad me miſiſti:ſubdiſq; id ſatis
q eẽ argumẽto Homerꝝ nõ Smyrneũ extitiſſe:ſed chiũ:neq; ꝓbo ſñiam tuã:nec oĩo reprobo pre
ſertim cũ & Acuſilaus lib.iii.& Hellanicus in aglantide:homeridas:q familia apud Chios erat illuſtris
ab Homero poeta nomẽ duxiſſe tradiderit.Quorꝝ opĩoni aduerſus eſt lib.ii.Seleucus:inquiens erra
uiſſe Crateta:q putauit homeridas homeri fuiſſe poſteros.Nã illos hoc nomẽ accepiſſe ab homeris:
hoc ẽ obſibus:qm̃ chilæ quõdã mulieris cũ deſipiſſẽt in bacchanalibus: manũ cũ uiris cõſeruere: Cũq;
poſtea recõciliatis aĩs ὁμήρους homerus.i.obſides ĩuicẽ ſpõſos ſpõſaſq; dediſſent:q ex iis poſteri nati
ſũt eos homericas.uocare.Quod ſi ea legeris:q tũ ab Herodoto & Putharco:tũ ab aliis nõnullis de il/
lius poetæ ꝑſtãtiſſimi uita lr̃is ſunt mãdata:neq; de eius patria:nec itẽ de ætate:hoc ẽ quo aut tp̃e natus
aut mortuus:aut ubi ſepultus fuerit:qcq̃ certi ĩuenies:Tantum aũt fuit & tã illuſtre ac præclarum Ho/
meri nomen ut permultæ etiam nobiliſſimeq; urbes eum ſuum fuiſſe ciuẽ contenderint:ac ſepulchrũ
eius oſtendant.Itaq; non abſurde id poſſit de illo dici:quod Socrates ſe reſpondere ſit oblitus:ut ſi quis
querat:cuias Homerus extitiſſet:reſpõdeatur eum extitiſſe mundanũ:ſi diuinũ potius uirum q̃ huma
num.Vale ex Mediolano.xi.kal.decembres. M.cccc.xlviii.

Franciſcus philelfus Aenico dauolo equiti aurato ſal.

Vo in ſtatu ſint res meæ poſt obitũ illius noſtri diuini prĩcipis philippimariæ:potes tu mi æni
q cæ nõ cõiectura mõ aĩ aduertere:ſed oculis poene ipſis coráq; ĩtueri.Nõ.n.obſcuri aut uarii eſſe
q̃ant qui ad uos quottidie & rumores & nũcii hinc ꝑferunť:adeo ſunt oĩa tumultuaria atq; tur/
bulẽta.Nec lõge abeſſe põt quantũ mihi augurari licet:quin hi ciues ut mutuis feruẽt:æſtuẽtq; odiis in
ter ſeſe per omnem cruoris ĩmanitatẽ digladienť:ni deus ipſe auxiliũ tulerit.Sed cõtineo ipſe me:hacť
enim ſcio q̃ hæc recte cõmiſerim litteris.Adiuua me prudentiſſimo tuo amiciſſimoq; conſilio:& ſi qd
potes.Vale ex Mediolano.xv.Kal.Ianuarias.M.cccc.xlviii.

Franciſcus philelfus Nicolao cebæ ſal.

Vamq̃ reuertiſſes ne genuã ignorabã:an adhuc te maſſiliæ cõtineres:nolui tñ q pecuniis ñ ſim
q ſolitus in dãdis lr̃is exiſtimari partior.Omnium primũ ĩtelligere ex te cupio:& q̃ belle ualles:&
quo ĩ ſtatu ſint res tuæ.Nã ĩadiu nihil de te audiebať.De meis aũt rebus qd ad te ſcribere audeã
iis tẽporꝝ ꝓcellis cũ tibi ſatis cognitũ eẽ debeat:q̃ hic geranť?Quare cætera relinquamus gubernãda
fortunæ:cuius temeritatẽ q ſequunť:fortunatiſſimi hac die cenſenť.Nos ad mercaturã lr̃ariã reuerta/
mur.Antonio caſſarino uiro ſiculo ꝓximis annis genue periit:codex fuiſſe dr̃:qui oẽs platonis libros
cõtineret:Hũc mihi cõparari cupio.At argẽto dixeris opus eſt.Sed nec eũ mihi a te petebã dono datũ
iri.Nã tametſi pecunioſus neq; ſum:neq; me futurꝝ ſpo:hẽo tñ amicos quoſdã quos mihi opa mea tri/
butarios reddidi.Horꝝ mihi æraria ſꝑ patẽt:& ſi difficulter iis utor. At iſtiuſmõi mihi cõparanda codi
ceuti nõ uerebor:illis etiã minime inuitus.Rẽ igiť mihi facies pergratã:ſi per te q̃primũ didicero:& cu
iuſmodi ſit codex iſte:& qđ eius p̃ciũ.facito hac ĩ re.ſi me amas:te ſtrenuũ mercatorẽ extitiſſe iure poſ
ſim affirmare.Vale ex Mediolano Kal.ianuarias. M.cccc.xlviii.

Franciſcus philelfus Petro perleoni ſal.

Odicẽ illũ antonii ſiculi illius Caſſarini:quo Platonis libros & ſcripta oĩa contineri accepi:hẽre
c uehæmẽter cupio.Qua qdẽ de re.lr̃as etiã dedi ad Nicolaũ cebã uirꝝ ſane grauẽ:ac mihi ab uſq;
Cõſtantinopoli ꝑfamiliarẽ:quẽ puto mea cã curaturꝝ oĩa mõ in hanc diẽ iſtuc redierit.Cæterꝝ
uelim ipſe quoq; curã omnẽ adhibeas ac diligentiã:ut is Codex iuſto p̃cio noſter fiat.Fac igiť propedi
em ad me ſcribas iudicem librorꝝ omnium:ac item præciũ:& qcquid ſcitu opus eſſe arbitrabere.Vale
ex Mediolano.kal.Ianuariis.M.cccc. xlviii.

Franciſcus philelfus Antonio Bernaregio philoſopho ac medico .S.

S tu ꝑfecto mi antoni cũ in cæteris philoſophiæ ꝑtibus:tũ in mathematicis diſciplinis & erudi/
e tus & doctus.Quid igiť de ſolis magnitudĩe ſentias:audire ex te cupio.Video.n.nõ idẽ ĩter oẽs
cõſtare:q de eius magnitudĩe ſũt locuti:cũ alii minorẽ:alii multo maiorẽ ſũt opinati.Ad dixeris
fortaſſe eos ꝓpterea nõ cõuenire inuicẽ qm̃ hi humilius:illi altius ſolẽ locauerũt.Quaſi eadẽ rõne al/
titudo ſolis capiunda ſit:qua Thales Mileſius pyramidum altitudinem ex earum umbra dimenſus dici
tur.At hominum uiſus non eandem uim habet in omnibus cum alii eo utuntur acriore:alii hebetiore
Cum etiam ſunt:qui contendant ſolem & lunam non maioris eſſe qua appareant:& alii quoq; dicant
ſolem:quem ſuſpicimus:non eſſe ſolis ipſius corpus:ſed ueluti ſimulacrum ſimulacri ſolaris. Præterea
nec aut humilior:aut ſublimior ſol appareat ex atho Olympoue.q̃ ex infima ualle aliqua.Inſuper cum
tanta in ſuo curſu celeritate ſol uritur:ut nullo conſiſtat loco:cuius uiſus ſit tanta pernicitas: ut eum di/
metiatur.Vt breuiter:quod uolo cõcludam nullam mihi rationem afferunt aſtrologi tui iſti:qua quie
ſcere poſſit aĩus de ſolis reliquorũq; aſtrorꝝ magnitudine.Quare ſiquid habes tu certius:fac ut ſciã.Va
le ex idibus noſtris Mediolani.kal.Ianuariis.M.cccc.xlviiii.

Franciſcus philelfus Philippo mediolanenſi Philoſopho ac medico ſal.

d Vm Italia tota in arm is ẽ: q̃prudẽtiſſime ac uero familiaris noſter Virg. cecinit:Grauidã uellis
armiſq; fremẽtẽ:ipſi ad mãſuetiora uos ſtudia referamus.Memini cũ nup uiuo diuino illo prin

cipe noſtro Philippomaria:eſſes mediolani:uidiſſe apud te uetuſtiſſimū quendā codicem: qui medico
rū pluriū ſcripta cōplecteret̃. Vt cornelii celſi:& utriuſq; Sorani:& Apuleii:& democriti:& q̄rundā ēt
mulieꝝ:Rogo igit̃ te in maiorē modū:ut aut illud codicē ad me mittas:tātiſp apud me futuꝝ:donec ex
ſcribat̃ qđ factū iri curabo q̄primū:aut iſtic ipſe mihi cures exſcribēdū.Nā qđ mea cā īpēderis:id oē pe
cuniariū breui ad te ibit.Medicos uero iſtos lectitare uolo:nō ut eoꝝ mihi p̄ceptis utēdum cupiā. quí
ſum ut noſtri:corpore bene cōpoſito.& ualitudine ꝓſpera:ſed doctrine dūtaxat gratia. Vale ex medio
lano pridie nonas Ianuarias. M.cccc. xlviiii.

Franciſcus philelfus Lapo piſano iurecōſulto ſal.

Vi tibi reddidit meas lr̃as:ē mihi iā multos annos ꝑfamiliaris:cuius fide ac beniuolētia erga me
q héo exploratius nihil.Itaq; nō ſum ueritus huic uni cōmittere ea oīa:q̄ abs te cuperē curatū iri:
Quæcūq; igit̃ uerbis meis tibi coram exponet:ea uolo:nō ſecus accipias:q̄ ſi ex ore p̄ſentis mei
emiſſa audires.Nec.n.puto alio te nūc eē aīo: q̄ tum eras:cū in arno de lunari meatu atq; natura tā face
te cōmētaberis.Nā q̄q̄ audio te ad rē nūmariā factū paulo auidiuſculū:q̄ ſoleres etſi ꝓfuſus fuiſti nūq̄:
tamen quia operam a te exigo:non pecuniam:nihil eſt:quod dubitem de tua benignitate: ni forſitan
iuriſperitorum more operam quoq; uænalem proponis.Effice:quod uolo:ac Vale ex Mediolano Idi
bus Ianuarias. M.cccc.xlviiii.

Franciſcus philelfus ſal.di.pl.Petro Thomaſio philoſopho ac medico:

Ranciſcus Barbarus uir clariſſimus & ut ſcis:latīe atq; græce eruditiſſimus hēt meos nōnullos
f græcos codices:q̄bus nō poetæ ſolū & oratores hiſtoriciq;:ſed philoſophi quoq; atq; teologi
cōtinent̃.Et hēt eos q̄dē ab illo uſq; tp̄e:quo ipſe agebā Cōſtantinopoli: Nā cū metuiſſem bre-
ui repetere Italiā:libros illos ea rōne miſi ad uiꝝ amiciſſimū atq; optimū. quo mihi ad redditū ſalui fo
rent.Quid ſit in cā nō ītelligo.Nō modo repetenti mihi libros nō reſtituit:ſed ne reſpondet q̄dē.Ve-
reor ne litteris ad ſe meis forſitan ob tēpoꝝ malignitatē īterceptis:reſpōdendi facultas ſublata fuerit.
Te igit̃ rogo atq; obteſtor ut barbaꝝ meū uiꝝ humaniſſimū adeas meo noīe eūq; horteris: meos oīs
codices ire ad me curet:uel ex rōne:ut ſibi liceat:quē maluerit ex iis codicibus accipere dono:id me nō
mō nō ferēte grauiter:ſed loco etiā ſingularis bn̄ficii durāte.Et ut hāc rē dilucidiorem teneas:hēs iſtic
Phœbū capellā iuuenē certe modeſtū ac bonū.Is uiuo adhuc Philippomaria duce:ſcriba ſenatus ur̃i cū
barbaꝝ ad eū principē oratorē pro more patrio ſecutus eēt:p̄ſens corāq; audiuit & me libros meos il
los repetentē & r̄ndentē barbaꝝ.cū primū Venetias reuertiſſet:ſe mihi ſatiſfacturū.Itaq; minimo ſa-
ne cū labore cū mihi morē geſſeris homini tui ſtudioſiſſimo:tū iuſtitiæ fungeris officio. Vale ex Me-
diolano.iiii.nonas apriles.M.cccc.xlviiii.

Franciſcus philelfus Phœbo capellæ ſalu.

Etrus Thomaſius uir ſciētia uirtuteq; ſingularis q̄ddā eſt q̄ſiturus ex te. Sine ullis ēt adhortatio
p nibus meis:q̄ uera ſūt minime reticeſceres. Veꝝ ēt mea cā ut ea:q̄ ꝑſpicue noſti:referas. te plu-
rimū rogo.Nihil abs te peto:qđ alienū ab offō cēſeas.Quid aūt magis officioſum:q̄ qđ ueꝝ eſt
loqui. Vale ex Mediolano.iii.nonas apriles. M.cccc.xlviiii.

Franciſcus philelfus ſal.di.pl.Nicolao frægoſo.

I mihi bonitas humaniſſimi tui īgenii modeſtiſſimiq; mores abiēunte ꝓpe adoleſcentia cū me
n p̄ceptore florētiæ utereris:cogniti admodū forēt:nō auderē fortaſſe tāta cū fiducia id ad te po
ſtulare:qđ mihi gratiſſimū ſis facturus tibiq; honorificū.Solēt.n.nōnulli:q ſe lætiore in fortūa
uidēt cōſtitutos:reddi īſolētiores.At nō debeo eē neſcius nihil tibi poſſe accidere huiuſmodi:qui nulla
fortunæ traharis temeritate.ſed rōne ſemꝑ cōſilioq; ducaris:nō tu ſane ignarus uirtuti deberi oīa: q̄ ſi
uera fuerit:nō fucata:fortuna oī pro famula utit̃.Sed ne uidear difficilius q̄cq̄ abs te ꝑiturus. rē accipe
breuiter.Petrus ꝑleo Ariminēſis fuit ipſe quoq; nōnullos annos florētiæ primo :dein ēt Senæ auditor
meus. Vir bonus ē:idēq; ꝑdoctus facūdus:mihiq; cariſſimus:q Genuæ oratoriā docet: ut ſcis. Iſtic qđ
publicū ē p̄miū cōſtitutū:ꝑq̄ difficillime diſſoluit̃.Abſurdū ꝑfecto quēq̄ poſſe bn̄ docere & ſimul pu-
gnare cū egeſtate.Oportet.n.īgeniū hoīs eruditi:ſi uelit ſuo fungi offō:uacuū eſſe mercenaria oī cura.
Tue igit̃ uel prudētiæ fuerit:q lr̃atiſſimꝰ & hēris.& ſis:uel beniuolētiæ erga me:quē noſti & tui & Fræ
goſoꝝ oīum laudis ſtudioſiſſimū eē:operā dare:ne cogat̃ Petrus ꝑleo noſter ob īobſeruatā publicā fi-
dē iſtuc diſcedere: ꝓficiſci Venetias:quo eū noui frequēter accerſi hōeſtiſſima cōditōe. Tu rē tenes.da
bis opā:ſi me amabis ne fruſtra uidear ad te ſcripſiſſe.Clariſſimū ducē Ianū cū uniuerſis frægoſis & ſal
uere:& magnos eē ī dieſq; magis fore uæhemēter opto. Vale ex Medio.xv.kal.Iulias. M.cccc. xlviiii.

Frācīſcus philelfus ſal.di.pl.Bornio ſalæ iurecōſulto.

Rat natalis meus cū hæc ſcriberē tibi ad octauū Kal. Auguſtas:agebāq; ætatis annū & q̄nq̄geſi-
e mū:q natus eēm anno a natali Chriſtiāo milleſimo trecēteſimo nonageſimo octauo. Quod ic
circo uolui ne te lateret:quoad oīa q̄ ſcripſeras:r̄ndere.Hēs ætatē meā:q̄ ſi noſſe uoluiſti:ut mi-
hi uxorē aliquā forſitan dares:nihil ē qđ labores.Nō.n.hæc ſūt tēpora:q̄bus de re uxoria ulla ineunda
ſit rō:cū nec mihi ſit īntegrū hinc deſcedere:& hinc nō ego ſolū:ſed uniuerſa ciuitas in extrema rē oīum
difficultate ſit poſita:in primiſq; rei frumētariæ:cuius indigētia tāta ē:ut ꝑmulti inedia iā ꝑierint pere
antq; quottidie.Et feles & canes:& īmunda omnia eſu conſumpta ſunt.Atq; mirabili tamen eſt ciuita

tis huius cõſtantia:ut emori omnes malint.q̃ dominum quenq̃ admittere. Quid ergo facturi ſint mediolanenſes? Nihil habeo quod tibi reſpondeam aliud:q̃ quid nõ facturi. Ni deus ipſe prouiderit:uidere uideor breui fore:ut prodigioſa audias permulta Ego de me quid acturus ſim neſcio. Neceſſe fuerit ut ex parte alia atq; alia conſilia capiam:quæ eiuſmodi ſint futura augurari nequeo. Vale ex mediolano.viii.Kal.auguſtas.M.cccc.xlviii.

Franciſcus philelfus Ioanni auriſpæ ſal.

e Go mi Auriſpa in ſyrtibus nauigo:unde ſine maximo periculo erumpere nõ licet:& inter nauigandum ne obruar:ac peream naufragio:plurimũ eſt metuendũ. Si quid habes:adiuua me cõſilio tuo. Nam quid agam incertus ſum. Vbiq; gentium hoc tempore q̃ mediolani eſſe mallem ubi neq; ſine maximo periculo eſſe poſſum propter ciuilis ſeditiones:nec etiam hinc abire ab his permittitur:in quorum poteſtate ſunt omnia. Adde difficultates rei meæ familiaris. Quare mihi oĩa ſũt aduerſa. Nihil oĩo conſilii mihi relictum eſt. Tu qui nauigas in portu ſi quod mihi adiumẽtum afferre potes:ne differ. Vale ex Mediolano.vi.Kal.auguſtas. M.cccc.xlviiii.

Franciſcus philelfus Blondo flauio ſal.

q Væ a me ſcire uis de illo diuino principe Philippomaria:nõ ẽ narrãdi locus. Sed unũ uelim tibi certo ꝑſuadeas:neq; eẽ neq; fuiſſe unq̃ uiꝝ alteꝝ:uno. C. Iulio excepto:quo nihil hoĩum natura ꝓduxit ꝑfectius q̃ ulla uirtutis laude cũ Philippomaria illo cõferri poſſet uellẽ: mihi liceret oĩs illius laudes ſingulatim in mediũ referre Sed qm̃ hæc ſunt tempora:mihi tacendum exiſtimaui. Quã cuperem una eſſe poſſemus. Vale ex mediolano.vi.Kal.auguſtas.M.cccc. xlviiii.

Franciſcus philelfus Georgio Plato iurecõſulto ſal.

a Dmonitionẽ tuã & ꝓbo:& plurimi facio:utpote q̃ norim manere a beniuolẽtiſſimo ĩ me aĩo Cæteꝝ uelim illud tibi eẽ exploratiſſimũ:ita me mihi uitã ĩſtituiſſe:cũ antea ſꝑ: tũ ꝑcipue hac die:ut nihil obicii q̃at meis moribus:cuius redditurus nõ ſim q̃ rectiſſimã rõnem. Nec ſũ adeo curioſus ueſtra repu.ut a quoquã poſſim iure accuſari. Ego totus uerſor cũ libris. Meq; domi cõtineo: nõ mõ:ne loq̃r q̃cq̃:qđ mihi ſit ĩcomodũ allatuꝝ:ſed ne audiã q̃dẽ. Itaq; admonẽdus nõ eſt:q & ſe cum habitat:nec aliunde pẽdet:q̃ ex ſeſe:niſi fortaſſis mihi metuis a cãdido decẽbre:hoĩe natura maledico & inimiciſſimo bonis uiris & eruditis oĩbus. Is ſi q̃d ĩſidiaꝝ tẽderit:da operã:ut corã accerſar. Id ſi feceris facile oẽs dilucideq; ĩtelligẽt nefarios dolos ac fraudes teterrimi nebulõis. Tibi aũt g̃ras hẽo ĩmortalis qđ nihil ꝑtermittas:qđ mea ĩtereſſe arbitreris. Vale ex mediolão.vi.Kal.auguſtas.M.cccc.xlviiii.

Franciſcus phi. Nicolao Varoni philoſopho ac medico ſal.di.pl.

d Electatum eſſe te duobus iis libris Hippocratis:altero de flatibus:altero de morbis:ſiue id malis:de paſſionibus corporis:hoc eſt περὶ παθῶν peripathon:quos ex græco in latinum conuertimus:plurimum lætor. Nam laudari abſte doctiſſimo philoſopho ac medico prudẽtiſſimo lucubrationes meas non mediocri mihi aſcribo laudi. Quid autem me hortaris ad cæteros Hippocratis libros interpretandos:obſequerer tibi profecto perlibenter:ſi id mihi facere liceret. Sed uſque adeo ſum animo occupato.ne perturbato dixerim in hac tibi temporum procella ut uix ſim apud me: Quod ſi deus quiſpiam ſecundius flauerit nullo erit ad eam rem opus adhortatore. Vltro.n. accingar: quo noſtris hoĩbus ꝓſim. Interea temporis ſiue me habere eorum rõnem:q̃bus propius urgeor. Vale ex Mediolano.v.Kal.auguſtas.M.cccc.xlviiii.

Franciſcus philelfus. S. di. pl. Leonello æſtenſi Marchioni.

f I tibi corã narrare poſſem ꝑſtãtiſſime princeps Leonelle:quantũ me tibi debere putẽ:qđ nullis meritis de te meis ultro me iniurias ad tuæ celſitudinis hoſpitiũ atq; familiaritatẽ: ĩtelligeres ꝓfecto:quã ſit apud me egregia uirtus tua:quãq; admirabilis pœneq; diuina. Non.n.expectaſti:ut te lrĩs anteuerterẽ:ac rogarẽ:ut me ĩtra realis tuos parietes exciperes:dignumq; redderes beniuolẽtia tua. Sed id diu mihi atq; multum aggredi cogitanti ſpõte occurriſti:teque ipſum liberaliter perbenigne que obtuliſti:ac nullũ prætermiſiſti officiũ humaniſſimi ſapientiſſimiq; principis. Et qđ a Platone ſcriptum legimus.non obſcure confirmaſti:beatas illas fore reſpublicas:quæ aut a ſapiẽtibus:aut a ſapientiæ ſtudioſis adminiſtrarent. Nec.n.ignoramus ĩter regẽ & tyrannum illud intereſſe quod hic omnia refert ad utilitatẽ ſuam contempto diuino omni atq; humão iure: At rex ſecus omnia. qui iuſticiã atq; pietatem ante oculos ſemper ferens:ſibi omnia uult cũ ciuitate eẽ cõmunia:ſuum atq; proprium nihil ducẽs:quod a publica utilitate dignitateq; ſepararet. Dignus es tu ꝓfecto:qui q̃diutiſſime ſis in uita: & nõ minus uniuerſæ Italiæ:q̃ tuo iſti pacatiſſimo atq; fœliciſſimo potẽtatui domineris. Totus es ad laudem & gloriam natus cuius uniuerſa uita plena eſt honeſtatis:plena ſapientiæ. Faciat deus oĩpotens ut mihi aliquãdo liceat uti atq; frui:qđ mihi beneficium q̃ beneficentiſſime alacerrimeq; ꝓponis: Nunc eñi ea ſũt tẽpora:ut aliud nihil queã nõ mõ deliberare:ſed ne reſpondere q̃dem. Vale ex Mediolão.v.Kal.auguſtas. M.cccc. xlviii.

Franciſcus philelfus Nicolao Varoni philoſopho ac medico ſal.

q Væ mihi ſcripſerit nobiliſſimus princeps tuus:immo noſter:quidq; ipſe pro tempore reſpõderim tecum ipſe conſiderabis. Nam ego in præſentia mei iuris non ſum. Itaq; omnia ſunt ac commodanda tempori. Tu uelim interea modereris:& componas omnia pro ſingulari:tua

prudentia. Meum animum habes in manu. Nec loqui apertius quicq̃ licet. Cum licuerit id quod non longe abeſſe potuerit: aperiam tibi mentem meam. Es enim unus cui crediturus ſim omnia. Vale ex Mediolano. v. kal. auguſtas. M.cccc.xlviiii.

Franciſcus philelfus Albertho zancario ſal.

q Vid tibi reſpondeam: haud ſcio. Nec auſim efferre: ſiquid etiam ſciam. In ſcylleo æſtu nauigamus. Niſi deus aliquis oportune reflauerit. ultimum naufragium patiemur. Vale ex mediolano: v. kal. auguſtas. M.cccc.xlviiii.

Fráciſcus philelfus Bornio ſalæ iureconſulto ſal.

f Viſti tu ĩ me ſemp̃ & liberalis & cõmũis: nullũq; unq̃ liberalitatis officiũ & comitatis ꝑtermiſiſti. Eundẽ quoq; in hũc iſtũ te fore exiſtimo: cui meas ad te litteras dedi. Eſt.n. & hõ ꝑpulchre doctus ac diſertus & uir præditus elegãtiſſimis moribus. Quapropter officii tui fuerit id præſtare: ne quam ſpem ab me habet de te receptam: eam falſam extitiſſe ĩtelligat. Vale ex Mediolano. v. Kalen. auguſtas. M.cccc.xlviii.

Franciſcus philelfus Ioanni auriſpæ ſal.

q Vid ſupbiæ me accuſas. qđ tibi rñdeá nihil q̃ſi ea ſint tẽpora: ut cuiq̃ liceat loq: qđ ſentit. Itaq; malo abſte ſupbiæ accuſari: q̃ ſtulticiæ. Nõ ſum.n. uſq; adeo obtuſioribꝰ ſenſibus: ut qd me aut deceat: aut decedeat: nõ ĩtelligá te igiť rogo: æquo aĩo feras ſilẽtiũ meũ. Ná cũ licuerit: te obtũdam ꝑlyxitate orationis. Vale ex mediolano pridie Kal. auguſtas. M.cccc. xlviiii.

Franciſcus philelfus Angelo actiolo equiti aurato ſal.

n Ihil eoꝝ in hác diẽ uideo abſte cõfectũ. q mihi tũ corá antea: tũ poſtea p lr̃as tá liberaliter recepiſti. Ac nõ poſſum ſane nõ admodũ mirari: qđ ne reſpõdes tu q̃dẽ: ni fortaſſe uelis me tuum interp̃tari ſilẽtiũ: qđ nihil mihi receperis: neq; hic præſens: nec poſtea ſcribens: ſed quod uerba nõ tam feceris: q̃ dederis. Id ſi ita eſt: utar illo Terentiano: par pari referto. Vale ex mediolano. iii. nonas auguſtas. M.cccc.xlix.

Franciſcus philelfus. S. di. pl. Petro medici Coſmi filio.

p Ræcipuũ tuũ in me amorẽ & exptus ſæpe ſũ p̃ſens: & audiui abſens. Faciſq; ac feciſti ſp̃ p offõ grauiſſimi diſcipuli & uiri optimi. Ná de tua erga me uolũtate cũ ab aliis ꝑmultis tũ ex Angelo actiolo ſplẽdidiſſimo eq̃te aurato: & ueſtræ familiæ ſtudioſiſſimo egregie accipi. Reliquũ ẽ ut Achillis: qđ fabulanť: iaculo utamini in ſecũdo ictu. Quod ſi factũ cognoro: haud patiar ulla me bñficii: iuriſq; magnitudine ſuperatũ iri. Vale ex Mediolano. iii. nonas augu: M.cccc.xlviiii.

Franciſcus philelfus Lampugnino birago ſal.

l Audo bonitatẽ ĩgenii tui. qui ætate iamdudum ingraueſcens: des operam grææ litteraturæ iſtis diſſimillimus qui litteratiſſimi haberi uolunt: græcis litteris ignoratis oĩno. At ſua ſe plurimum opinione fallunt. Nemo enim mea ſententia latinus ſit optimus: ubi græca prorſus eruditione careat. Prudenter igitur tibi conſuluiſti. Quare quicquid a me poſtulas: id totum in tua eſſe poteſtate noſitum exiſtimato. Nam & libris tibi & doctrina nunq̃ ſum defuturus. Vale ex ædibus noſtris Mediolani nonis auguſtis. M.cccc.xlviiii.

Franciſcus philelfus. S. di. pl. Aloyſio Crotto.

h Ieronymi q̃s petieras Auguſtiniq; epiſtolas ad te dedi cõmodato: q̃re ubi eas ꝑ tua uolũtate lectitaueris: cura: ad me redeát. Quod aũt q̃ris qd de utroq; ſentiá: & quoad doctriná: & quoad eloquẽtiá breuiter accipe. Oĩum primũ de rebꝰ diuinis nõ ẽ meũ iudicare: ſed eccleſiaſticæ dignitatis: auctoritatiſq;. Cæteꝝ puto utrũq; uero pulcherrimeq; diuinaꝝ reꝝ oĩum ſciẽtiá tenuiſſe. ſed quo ad reliq̃s oĩs p̃tes philoſophiæ Auguſtinus unus eſt lõge tũ acutior & ꝑitior: tũ etiá ſubtilior. Dialecticus Auguſtinus fuit egregius & idẽ phyſicus atq; mathematichus. Huic Hieronymus plurimũ p̃ſtitit dicẽdi elegãtia potius q̃ doctrina: id qđ ex utriuſq; oratione licet ĩtueri. Græcá lr̃aturá Hieronymus ꝑpulchre calluit. Auguſtinus minus ꝑfecte. Ille hebraice quoq; habeť eruditꝰ: & Auguſtinus illius liguæ ignarus oĩo. Vita horridus Hieronymus. Auguſtinus aũt mittis. Quod ſi ex iis duobus unus effici potuiſſet: nihil natura abſolutius ædidiſſet. Vale ex ædibus noſtris Mediolani. M.cccc.xlviiii.

Franciſci philelphi epiſtolarum liber ſeptimus.

Franciſcus philelfus Senatui & populo florentino. S. D. P.

c Vm inclytæ & excellẽtiſſimæ reipublicæ principes florẽtini egregiá illam ac ſingularem beneficiẽtiá: cũ iſtic aderá: a uobis pulcherrime ſum ornatus: nõ minus ſuaui q̃ aſſidua recordatiõe mecũ repeto: nihil eſt qđ malle me debere ĩtelligá: q̃ & oĩbus in rebus: & apud oẽs mortales id ꝑ uirili parte preſtare: ut gratitudinẽ aĩ mei certo aliquo argumẽto recognoſcatis. Quare cũ alias ſemp̃ tum maxime hoc tẽpore qd pro ueſtri nõis amplitudine ſũmoq; ſplẽdore mihi ſtudẽdũ cenſerim: ubi breui or̃one oſtendero: facile iudicabitis beneficioꝝ in me ueſtroꝝ memoriá nulla neq; temporꝝ lõgitudine: nec fortunæ uarietate apud aĩum meũ iteriiſſe. Quibus.n. in rebus cumulatiores ſim uobis gr̃as relaturus: quá ſi ad ſplẽdidiſſimũ laudis munus: dũ uos ad decus & gloriam natos cohortari perrexero: præcipuam in me quádá ſi nõ prudentiá: fidẽ tamẽ & pietatẽ intueamini. Menini q̃bus ſex annis pulcherrime apud uos

agerem nullius rei magis populũ florẽtinũ q̃ dignitatis rõnem habere ſolitũ.Quare cũ uel de pace uel
de bello ageretur tum conſilia omnia tum decreta ad dignitatem ſp referebãt.Qui ꝓfecto bñ mode
ratæ reip.mos mihi iure laudandus uideri dẽt.Nihil.n.nec utile in uita nec iucundum cẽſẽdũ eſt.quod
honeſtate uacet.Omnia quæ aut corporis:aut fortunæ ducuntur cõmoda & fragilia ſunt planeq; ina-
nia ubi minus ad decus relata fuerint itaq; ut oĩs uirtus fructifera ẽ & uoluptatis plena:ita nihil in bo-
nis aut expetẽdis ponẽdũ ẽ:qđ a uera laude diſcedat.Quo fit:ut ſi uos laudis qđ eximiæ uirtuti debeť
ſtudioſi ĩprimis uniuerſæ italiæ paci tranquillitatiq; cõſuletis.& pro cõſuetudine ueſtra facturi ſitis &
ornatiſſimum ĩmortalitatis nomẽ aſſecuturi.Quo tpe uobis ẽ renunciatum de obitu philippi Mariæ
angli,qui fuit unus oĩum ꝓfecto q̃diu uixit noſtræ ætatis principũ atq; regũ fortiſſimus atq; ſapientiſ
ſimus qdam uir.Haud dubito quin aĩum oẽm a reꝝ bellicarum ſtudiis ad pacis ocium conuerteritis:
Nam & ueſtro ingenio mites eſtis atq; perhumani & ueſtræ florentiſſimæ reip.nõ belli ſed pacis ar-
tes cõducere cõſueuerũt.Nec enĩ unq̃ bella ſuſcipitis bellandi cupiditate ſed ut pacate poſſitis cũ digni
tate uiuere nec etiam cũ primũ illi optimo principi bellũ intuliſtis alia uos ratio ulla mouit q̃ huiuſmo
di honeſtæ pacis conſiliũ Cum.n.quo illius conatus tenderent neſcieritis & immola atq; Foruliuium
& flãminiæ captæ urbes haud iniuria uobis ſuſpitionẽ eius animi non mediocrem afferent quando il
le tamẽ nihil alienũ appeteret.ſed ꝑtim eccleſiæ Ro.quã Braccius ingẽti animo uir mũitiſſimo firmiſ-
ſimoq; exercitu nitebať opprimere partĩ rebus ſuis cõſulere cupiẽs qppe q uereret homo prudẽtiſſi-
mus Bracii incrementa in ꝑnicem ſuã & exitium emanatura quã ipſa ſuſpitionẽ princeps callidiſſimꝰ.
Nicolaus eſtẽſis admodum cõfirmarat:his rõibus motus Philippus in flaminiã miſerat uires ſuas: tũ:
ultro uos ut eſtis unĩ omnium cautiſſimi nulla ne minima qdẽ iniuria laceſſiti:armis obuia ire agreſſi
eius conſiliis quæ rebus ueſtris detrimẽtoſa fore exiſtimabatis diuturni maximi:calamitoſiſſimiq; bel
li fuiſtis auctores.Qua qdẽ in re non mõ accuſandi non eſtis ſed tollerandi potius Nã cũ quid ille ani-
mo uerſaret uos lateret uideretiſq; urbes finitimas in illius poteſtatem actas nec eſſetis obliti q̃ ancipi
ti & periculoſiſſimo bello cum eius patre ioanne Galeacio clariſſimo & potentiſſimo principe dimica
uiſſetis prudẽtiæ ueſtræ munus eẽ duxiſtis prius occurrere eiuſmodi conatibus q̃ pati:ut magis ĩ dieſ
magiſq; inualeſcerẽt:Quãto ãt in diſcrimĩe utriq; uerſata deĩde res fuerit uniuerſa nõ mõ nouit ſed ẽt
ſenſit italia.At ubi maximus & optimus ille deus naturæ uel intẽpeſtiue cõceſſit ac uiri mediolanẽſes
ut ſunt excelſo atq; inuicto aĩo in libertatẽ ſe uendicarũt cõtinuo declaraſtis & id qdẽ certiſſimis argu
mẽtis nihil eẽ uobis & ueſtræ italiæ pace neq; optatius nec iucũdus.Nullo.n.pacto fieri põt ut ſi quam
ꝓpotentẽ italiæ aut urbẽ aut regionẽ belli fulmẽ inuaſerit.qeto ipſi aĩo eẽ poſitis.itaq; pacis:& trãqlli
tatis bona.qđ ſplẽdidiſſima hæc potentiſſimaq; reſp.maxĩe oĩum affirmabat.oĩ opera & induſtria ſtu
duiſtis & ita ſtuduiſtis ut quantũ in uobis fuit nullæ diuturni ardẽtiſſimiq; belli ſcitillæ relinquerenť:
Cũque diuino ẽt cõſilio quodã fieri uidereť ut q honeſtã pacẽ minus admitterẽt.duriſſimis euẽtis pu-
gnæ ꝑſæpe affligerenť:iam eo loci deducta res erat ut nõ minus q̃ mediolanẽſes cæteri quoq; pacem
expeterẽt:Quod cũ ſedulo fieret:ac iã ꝓpediẽ tẽpeſtas oĩs ꝓcellaq; belloꝝ turbidinẽ oẽm amiſſura ui
q putareť.ecce repente infelici neſcio quo ſydere inoptati qdã turbulẽtiſſimiq; fluctus ſurrexere.Frã
ci.n.Spor:magno & elato aĩo uir atq; reꝝ bellicaꝝ gloria cunctis nr̃e tẽpeſtatis ducibus lõgiſſime an-
tecellẽs a Mediolanẽ.quoꝝ copiis exercitibuſq; ꝑerat ſeſe abduxit & ita fato neſcio quo abalienauit.
animũ ut que ĩ hoſtes cõſueuerat:ĩ hoĩes amiciſſimos & optime de ſe meritos ĩfeſta arma cõuerterit.
Nec me ſane dubitatio ulla tenet tm̃ illũ & tanta laude uiꝝ nõ tã libidine dominãdi q̃ nõ nullos ſæpe
trãſuerſos agit.q̃ hoĩum quorũdã minime ſibi amicoꝝ inductu a priſtino inſtituto in huiuſmodi ſuſpi
tionẽ incidiſſe.Putat.n.Mediolanẽ:cũ uenetis aduerſus ſe machinatos inſidias.Sic igiť ſuauiſſimũ ita
licæ pacis ociũ tãdiu multũq; deſideratũ quo tpe poſtliminiũ feciſſe credabať mox deteriore cõditiõe
tãq̃ ſedibus ſuis extruſũ duriſſimis belloꝝ cathenis ꝑmiť.Huic ãt tãtæ & tã acerbæ reꝝ difficultati q-
bus mihi remediis occurri poſſe uideať paucis dicã.Quid.Frã.Sphor.aduerſus hãc ꝑualidã ãpliſſimã-
q; rẽp.aut ſpare:poſſit.aut deſpare nemo eo melius nouit.Quid rurſus Mediolanẽ.de illius conatibꝰ
aut metuẽdũ ſit.aut audẽdũ.neſcii certe nõ ſunt.Ad hæc ea utroſq; prudẽtia eẽ puto.ut neq; uelint qđ
nequeãt cõſeq.nec qđ queãt.nolint.Sed aĩs ꝑturbatis recte iudicare nũq̃ licet.nã uel cupiditate uel egri
tudine ita ditrahuntur interdũ ut ſui compotes eẽ non poſſunt Quinetiam tantæ qñq; ꝑuicaciæ ſeſe
mortales obnoxios faciũt ut ſcientes uidẽteſq; ꝓcipites ruere q̃ ad ſanitatẽ redire malint.pluſq; ualet
qñq; amicoꝝ apta & ipſi ꝑmotioni accõmodata prudẽſq; ſuaſio q̃ fortiores ullæ firmioreſq; rõnes q̃
ſe intẽpeſtiuas obtulerint.itaq; unos omnium uos aptiſſimos iudicaui principes florẽtini q tãtã hanc
& itẽ illuſtrẽ ꝓclarãq; ꝓuinciã ꝓ ur̃a in utrunque & mediolanẽ.populum & fran.ſphor.ſingulari beni
uolẽtia ſuſciperetis.Ẽ a.n.eſtis ſapiẽtia.eo rerum humanarũ uſu ea peritia ut nihil oĩo nõ modo ad ſua
dẽdum ſed ne ad ꝑſuadẽdũ qdẽ uos q̃at præterire.qđ mortales reliqui oẽs norint Quare & hortãdo:
& monẽdo:ac etiã ſi uſui fuerit accuſando orãdoue facile apud hoĩes amiciſſimos oĩa q̃ uoletis:cõſeq̃
mini:nã cũ utriq; ſint exiſtimaturi uos & amice & prudẽter ita ẽt fideliter atq; ꝓ officio rebus ſuis cõ
ſulere:facile ſint in ueſtrã ſentẽtiã ituri.Quod & ſi uobis facillimũ factu futurum eſt tamen ſi difficil-
limũ quoq; laborioſiſſimũq; foret ueſtri muneris ac laudis ducere debetis.qcquid honeſtum ſit a uo-
bis curari oportere.nã cũ ad uirtutẽ nati oẽs ſimus nihil poſſumus ſine reꝑhenſione omittere q; decꝫ

aliqd præſeferat. Quid āt pulchrius qd laudabilius: qd ĩmortalitate dignius q̃ inimicitias tollere q̃ bñ facere: q̃ iniuriā ꝓpulſare? Non ne ſatis uiri boni laceſſuntur iniuria: cũ inferẽ cuiquā iniuria uel ignoto. Hõ.n. hõis cā natus ē. Nec ille humanus ducēdus ē q humanitatis offm̃ neglexerit. Quod ſi grām inter hoĩes uobis amiciſſimos recõciliabitis q̃ta ē uniuerſæ italiæ ſitis nõ obſcure ex pñtibus cõmodis cõiectare uobis licet. Quot.n. circũquaq̃ ſtrenui & pecunioſiſſimi uiri. q ſbās ſuas aut in mercatura aut i uectigalibus haberēt occupatas. ob hãc belloꝝ calamitatē decoxerunt nec id in italia ſolũ ſed p oēm fere Europā. nā cũ pp belloꝝ aut piculũ aut metũ & nõnũq̃ ēt detrimētũ rñderi cõuētis nequeat: neceſſario fides apud mercatores apud mēſarios apud publicanos cõcidit: id q̃ nõ ſolũ calamitatē multis ſed ignominiā quoq̃ affert latinis oĩbus. Si qs.n. uir latini nõinis q uel in gallis uel in Germanis uel in Gothalanis mercaturā mēſariā ue exercet uel aliud qcq̃ q̃ ad rē pecuniariā ptineat ad exteras natiões agit coactus turbationũ italicaꝝ difficultate fidē ad cõſtitutũ tēpus qbꝰ debeat pſtare neqrit unius aut paucoꝝ culpa uniuerſo latinoꝝ nõi aſcribiẽ. Necq̃.n. pauci ſunt hõies itali q ad britānos & gades uſq̃ per uniuerſũ ꝓpe terraꝝ orbē diuerſis in negotiis pecunias tũ ſuas tũ alienas hñt ĩplicatas qs ubi explicare pp haſce calamitates facultas nõ erit decoquāt neceſſe ē q̃ certe res nõ decoctoribꝰ mõ ſed locupletiſſimis quoq̃ & illuſtribus italiæ ciuitatibꝰ nõ mediocre detrimētũ atq̃ dedecus allatura ē: Nec:n. unius urbis ciues magna ulla rei pecuniariæ iactura affici poſſunt quominus relique ēt clariſſimæ italiæ ciuitates eodē pmanẽ incõmõ cũ inter ſeſe inuicē & cõtrahũt & mercanẽ: Huic āt tali tãtoq̃ detrimēto atq̃ turpiſſimæ famæ note aliud remedii nihil afferi poſſe intelligo q̃ ſi dederitis opā ut uiri uobis amiciſſimi mutua iter ſe odia armaq̃ deponāt malintq̃ æquo & bono q̃ cupiditatis facibus parere qs .n. audeat ĩ italia ullas belloꝝ flāmas excitare ubi primariæ āpliſſimæq̃ urbes & unus Fran. ſphor: tantis & tāta ꝓbitate princeps inuicē cõſenſerint. Nā neq̃ fugere uos põt q̃to in piculo tota nutet italia uidetis q̃ gētes in ea cõſederint ob ĩteſtina inter uos odia q̃ tanq̃ ex aliq̃ ſpecula ur̃as diſcordias obſeruātes nihil aliud expectāt moliunẽ agũt q̃ ubi laſſos & pecuniis exhauſtos aĩaduerterĩt ĩopinatos uos opprimāt. Qua pp ut ueteri ur̃o inſtituto q dignitatē & gloriā maxime oĩum adamatis ut cõi utilitati ut totius italiæ ocio ac trãqllitati ꝓſpiciatis hac talē tātãq̃ rē principes Flor. diuino ductu auſpiciũq̃ ſuſcipite. Legatos ur̃os ĩgēti uirtute & prudētia uiros cũ ad mediola. tũ ad fran. Sphor. mittite q utroſq̃ ita ſuis aptiſq̃ rõibꝰ nõ ſolũ hortenẽ ac rogēt ueꝝ ēt ſi opus fuerit ꝓ iure mutuæ beniuolētiæ uel moneāt uel incuſēt ut q̃primũ oĩ aĩoꝝ relicta cõtētione in multā priſtinãq̃ gratiā redeāt ne cũ pñcatius ĩuicē idimicãt & ipſi pditũ eāt & italie uniuerſæ naufragiũ parēt nā q̃tũ uos quoq̃ religiõis xpianæ rõ ad tã illuſtre tãq̃ ſalubre cõſiliũ excitare & inflãmare debeat qd attinet dicere uidetis.n. iā aduētare ſacratiſſimos ãnui iubilæi dies quē ab ipſa tũ habraæ tũ moyſei tēpeſtate figura diuina q̃dā mēteq̃ cõſtitutum Xp̃s optimus maximus redēptor nr̃ cũ ex hac uita in cœlũ aſcēderet ĩdulgētiaꝝ largitate diſpēſãdũ reliqt miniſtris ſuis in primiſq̃ romanæ eccleſiæ ſũmo pontifici. Qua ex re ſi nulla ēt utilitas eēt emanatura oĩ tñ cura atq̃ labore ſtudēdũ foret ne tãtæ religiõis uenerationi cõiq̃ leticiæ iniuria ulla fieret q̃tã uero cũ ad italos oĩs tũ uel maxime ad uniuerſos ciuis ueſtros ſint ex hmõi celebritate puētura emolumēta debetis ex ſupioribꝰ tpibꝰ meminiſſe itaq̃ ur̃i officii ſapiētiæ eē puto id q̃tũ in uobis fuerit pſtare: ne tot illi & tã locupletes atq̃ opulēti populi trãſalpini ab italiæ acceſſi ob hunc belloꝝ turbinē prohibeanẽ. Valete ex Mediolano idibus augu.. M. cccc: lx.

Franciſcus philelfus Petro thomaſio phi. ac medico.

n Ecq̃ hic eē licet ſine piculo nec alio ire pmittiẽ: itaq̃ lupũ teneo auribꝰ. Cõſiliũ tñ tuũ nõ mõ laudo ſed ēt ꝓbo. Sed qd agā q̃ñ hæc ſũt tpa Deus bñ uertat uale ex mediola. Kal. ſeptē.. M. cccc. xlix.

Franciſcus philelfus ioannico maneto ſal.

t E ſp oĩbꝰ ĩ rebꝰ exptus ſũ amiciſſimũ. Si q̃ unq̃ ĩ re tua mihi opa opus fuit nũc ē maxie Galeacius cremenſis tibi corã exponet. qd abs te uelim quē nolis fruſtra ad te miſſũ. tã peto abs te uehemēter ut uehæmētius petere nihil poſſim. Vale ex Mediol. pridie idus nouē. M: cccc. xlix.

Franciſcus philelfus Bernardo iuſtiniano ſal.

q Vi tibi reddidit meas lr̃as tãta mecũ beniuolētia iũctꝰ ē: ut maiore nēo eē poſſit. Quicqd is tibi noĩe meo dixerit id ita exiſtimato ac ſi a me ipo audires. uale ex me. fra. phi. Nico. uarõi ſal.

h Aec negocia qbus fluctibꝰ agitēẽ neſcio te nõ latere. Quid āt mihi boni priuati ſpandũ ſit ĩ tãta reꝝ oĩum calamitate & ipſe ĩtelligo & tu potes aĩaduertere itaq̃ ſi qd hēs cõſilii id ut doceaſ rogo nā mihi uix ullũ relictũ ē pſerti cũ hinc abeundi facultas nõ deẽ. Vale ex mediola. xii. kal. octobres. M. cccc. xlviii.

Franciſcus philelfus ioanni auriſpæ: ſal.

u Ix narrari q̃at q̃tis in malis tota hæc ciuitas fluctuat: Nec reliquũ ē: q̃d expecteẽ pter ultimũ naufragiũ. id q̃d lõge abeē nõ põt Baccaẽ ĩ oĩa mucro. Nec hũanis nec diuinis pciẽ rebꝰ. ſcripſiſſe tibi pluribꝰ ſed neſcio q̃ hæc recte ſunt lr̃is cõmiſſa Tu ſi qd mihi cõſilii potes afferre excogita nā mihi nullũ ē relictũ in tanta ĩpunitatis licentia. uale.

Fran. philel. petro thomaſio phõ ac medico ſal.

q Vod rē meā oēm uenetoꝝ legato leonardo uenerio clariſſimo uiro cõmēdaueris gaudeo tibiq̃ ago grās. ualet.n. is apd̃ oſce ciues. & auctoritate & grã plurimũ. q̃q̃ futuꝝ puto. ut mihi pdeſſe nõ admodũ poſſit ita ſũt oĩa iã debilitata & pdita: Paſſim atq̃ cateruatim moriunẽ ine

dia mihi uero ſi qd ēt pecunioſæ alicūde abradi poſſit:tñ nō ē un̄ ſatis panis parari queat. Qui mihi ob inuidiā nocere molliūt me ſphortianū eē iſimulāt.qua re in diſtributione panis q uicati emēdus ſingularis dať:negať plærūq; mihi tanq̄ hoſtis ſtudioſo.itaq; neq; hic eē ſine uitæ piculo ulla poſſum arte & abeūdi potās oīs ſublata ē. Neſcio q̄tū mihi ꝓdeſſe poterit. Leornardus in tāta tēpoꝝ malignitate. me liuſculetū mihi ſperādū uideo:q̄ huic uiro cariſſimus factus ſum q̄q̄ ēt ipſe:ut mea fieri opinio ñ hic eſſe ſine periculo ita ſūt oīa tēpeſtatū ꝓcellaꝝq; pleniſſima. Vale ex mediolano Kal. decēbribus. M.cccc. xlix.

Fran. philelfus Antonio metello ſal.

o Tinā mihi liceret te uidere tecūq; loq corā:aut.n.me tu in tuā:aut ego te in ſentētiā meā agerē illud āt ortari te ac monere nō dubito cū oī in re:tū ēt nō minus in loquēdo moderationē ſeruādā eē.uerbū allatū fingit Hom.qn̄ & emittať celeriter & non facile reuocari emiſſū queat prudens es:Quid hæc ſibi uelit oratio nō ignoras. Hic indies oīa habēt miſerabilius. Quod petis curabo diligētiſſime. Vale ex Mediolano pridie idus decembres.

Franciſcus philelfus Blaſio axeretēſi ſal.

u Enire ad te quottidie niſi me id facere ꝓhiberet gladioꝝ metus:q̄bus aſſidue uideo urbē uniuerſā corruſcari.nā in armoꝝ fragore:ut ſcis.uerba legū exaudiri nō ſolēt.itaq; patere obſecro me tātiſp h̄re ſalutis meæ rōnē donec alicūde lætior dies illuxerit. Vale medio.ex ædibꝰ nr̄is Kal.ianu. M.cccc.l.

Franciſcus philelfus Franciſco barbaro ſalu.

c Onſiliū tuū facio certe plurimi:tū q̄ eſt prudētiſſimum.tū q̄ beniuolētiſſimū tuū ergā me animū ꝓſefert Quid āt agendū mihi ſtatuerim ex iſto corā accipies q tibi reddit meas litteras. Tu interim cura oīa diligēter. Nā quantū erit in me oīo obſequar uoluntati tuæ. Vale ex Mediolano.iii.idus ianuarias. M.cccc.l.

Frāciſcus philelfus ioanni amideo iurecō ſal.

t Vus familiaris quottidie me obtūdit. Rogo te des opā nā mecū uaticineť.nā ut ait illi apd̄ po dauus ſum nō ædipus. Hēat ſibi ſapiētiā ſuā nā hoc tp̄e nihil ē oīum minus q̄ uelim q̄ uaticinari. Deus norit.q̄ futuꝝ ſit.illud mihi uaticinū ē certiſſimū. Petrū cādidū ſp inuigilare ut mihi icōmodet:cuius inſidioſa malignitate ne incautus opprimar.tuū fuerit ꝓuidere:Noſti.n.ingeniū noſti flagitiū facinoroſiſſimi hōis. Vale ex mediolano ex ædibus nr̄is pridie nonas februarias: M.cccc.l:

Franciſcus. philelfus Blaſio axeretēſi Mediolanenſiū ꝑtori ſal.

u Erſari uideo arma undiq;. Quid tantus tumultus ſibi uelit nūdū ſatis ītelligo. Tu ſi qd habeſ q̄ me oporteat fac ut q̄primū ītelligā. Ne aius ꝑſagit neſcio qd deus bene uertat Ego me interea domi cōtineo. Vale mediolano ex edibus noſtris. M.cccc.l.

Franciſcus philelfus Nicolao cebæ. S.

n Vlla nr̄a rō:nulli humani conatꝰ:nullæ terræne uires cœleſti queūt aduerſari impio:ſiue id fatū ſiue neceſſitatē.ſeu aliud q̄cq̄ qd̄ ſupra nos ſit:appellari oporteat.nr̄a ſane īferiora hæc omnia uana ſūt nulliuſq; momēti ubi minus diuino adminiculo auxilioq; nitať. Cūprimū diuinꝰ ille Princeps Phil. maria Anglus uitā deſeruiſſet:cæperunt mediolanēſes hi ciues cōtēpto ꝑ oēm cōtumeliā ac ludibriū pricipis unius īperio adamare āplectiq; libertatē. Cuius ſtatuēdæ initia ſcd̄a ſane fortunatiſſimaq; fuere.nā hoꝝ optatis Venetos aduerſantis tribus deinceps cladibꝰ affecere. Placētia pri mo q ſe ultro illis tradiderat.ui capta ac direpta dein claſſe eoꝝ maxima & oībus rebꝰ ornata apd̄ Caſalē cognomēto maiorē ſupata & capta magnaq; ex pte in Pado & tormētis & igni ꝑdita:ad poſtremū eodē anno maximis eoꝝ copiis & firmiſſimis ad Carauagiū fuſis fugatiſq; in tāta & militū & ducū ac principū captiuitate & ꝑda ut de ipſo ēt Venetoꝝ imperio actū uidereť.ni mediolanēſes ibi deſipere uoluiſſent cū a fran.n.ſphortia quē unū ſuis exercitibus ꝑfecerāt ſibi metuiſſent:ne is pp Blancāmariā Philippi filiā regnū ſoceri tanq̄ hereditario uxoris iure foret poſt tātā uictoriā occupaturus cœperunt de pace clā tractare cū Venetis ꝑ Hēricū quēdā panicarolā q patriā mediolanēſis mercaturā uenetꝰ exercebat: Veneti ut uiri ſūt prudētiſſimi:tā & ſi q ꝓponerētur nō detractabāt:tū cōſultata re diligētius: cū Franciſco Sphor. maluerūt.q̄ cū mediolanēſi repu:agēda cōtrahere: Nā ēt is certior factus cū de huiuſmodi occultis cōſiliis tū de aīo Mediolanēſiū erga ſeſe cōuenit cū uenetis honeſtis q̄buſdā cōditionibꝰ ut tādiu ſibi auxilio eēnt & milite & re pecuniaria quo ad eius urbis cōditiōe potireť. Id.n. Veneti ſuo īperio tutius fore duxere q̄ pati urbē potētiſſimā eandēq; iſolētē i ꝓxima regiōe excreſcere altiꝰ ꝓſerti cū ītelligerēt unū Franciſcū Sphor. mediolanēſibus oībus īcredibili eē odio. Quibꝰ rebus ita cōſtitutis ac firmatis miſſus ē a Franciſco Benedictus Nurſinus.q nō mō erat egregius medicus:uerū ēt uir prudēs ac diſcretus.cūprimo multa de mediolanēſibus nomine ſui principis in cūcione publica q̄ſtus ē tandē in cā ſniam porauit:ut oñderetq; lege & æquo & bono urbis huius īperiū oēmq; eā ditionē quā philippꝰ poſſideret ad uxorē blācāmariā ad ipſumq; Franciſcū quē philip. adoptaſſet ꝑtinere & ita ea q̄q; repetere. Cui cū nihil ꝓ poſtulatis rn̄ſum eēt:ad fran. rediit re infecta & ita magnū piculo ſuoq; bellū a uenetis ī Mediolanēſes cōuerſum ē. Quot ide difficultates malaq; emerſerint prolixum ē difficilimūq; narratu.oēs & urbes & oppida & municipia & caſtella breui ad fran. defecerunt.ager mediola.fere oīs ferro igniq; uaſtatus ꝑter urbis ſuburbia tenebať nihil:ad poſtremū exauſta æraria oīa rei frumētariæ i urbe nihil extrinſecus īportari nihil poterat pp hoſtium copias.q ad ipſas uſq; portas

oēm aditū ꝓhibebāt. Nobilitas ab urbe aberat alii alio cōfugiētes. ptās oīs ad plebē redacta ē. ſi q̄ fuerāt animo ſeniore: q fuerāt admodū pauci: ii obtrūcati oēs. cū eo difficultatis redacta res foret ut paſſi fame cōfecti ciues interābulādū caderēt q̄n q̄dē neq̧ cāes neq̧ ulla imūda aīalia eſui reliqua iā eēnt ob idq̧ diutius deditio ad Fran. differri nō poſſet. Veneti cū Mediolanenſibus ſocietate inita & auxiliaris copias ex agro Mediolanēſi trans Abduā ire iubēt & oī pecuniaꝝ ope Frāciſcū deſtituunt pauloq̧ Poſt ꝑ paſcalē Maliperiū eidē nūciāt. ut ab oī ui atq̧ iniuria in mediolanenſes abſtineat. id ſi facere recuſaret bello indicto ꝓ bono æquoq̧ & ꝓ cōi italiæ pace ac tranqllitate. Quē aīoꝝ mutationē cū Frāciſcus ægre & ꝑmoleſte ferret. ꝑmultaq̧ fruſtra q̄reret ac ꝓficeret nihil ad ſuſtinēdū Venetoꝝ bellū iuxta atq̧ ad inferēdū Mediolanēſibus accingit̄. Cæteꝝ cū rē negligētius Veneti gerunt ut pote q ſperarēt fortaſſe Mediolanēſem populū extrema coactū inedia eis urbē deditutū in ea eē tādē aliq̄n uentū neceſſitatē: ut nocturno tumultu facto in turbulēta ſeditiōe nulloq̧ hoīum cōſilio Frāciſcus Sphortia: q apud uicū mercatū ſe cū octo cohortibus ī ſūmis reꝝ oīum difficultatibus cōtinebat: ſpōte ī urbē a populo ipſo accerſeret̄: Ex q̄bus q̄dem rebus manifeſto colligi pōt inferiora nr̄a hæc oīa nullo noſtro conſilio: ſed ocultiore ui quadam adminiſtrari. Hæc autem geſta ſunt noctu. v. Kal. martias cuius ꝓximo die franciſcus ſphortia in urbē exceptus ē. Vale. ubi es. nā ubi eēs ignorabamus ex mediolano iiii. Kal. martias.. M.cccc.l.

Franciſcus Philelfus Bernardo iuſtiniano ſalu.

l Eonardus iuſtinianus uir clariſſimus pater tuus nō p̄nte ſolū ſed futurā etiā gloriā eēq̧ īmortalē aīo meditatus: te in quo ipſe uicturus eēt. & pecūia muniuit: & diſciplinis quaꝝ altera præſentibus uitæ neceſſitatibus ꝓ dignitate ſubuenires q̄tum ad tua uel amicoꝝ uel reip. itereſſet altera mortuus quoq̧ uiuere poſſes in uiuis. Rē pecuniariā tibi maxime curæ eē: & certa & una omnium uoce mihi aſſidue nunciant̄ atq̧ iſtud q̄dē prudētiæ ē. Quod autē ſapiētiæ munus ducūt: id q̄q̄ tenes egregie quottidie tn̄ nequaq̄ colis. Quid. n. aliud debeo coiectare cū totiēs meis litteris inuitat᷒ nihil r̄ndens. Quare ſi uel paternæ & inſtitutionis gloriæ: uel tui ipſius nō es oblitus ſcribe aliq̄d ut q̄nem incute uideri quoq̧ magis magiſq̧ ꝓſpiciā. Vale ex mediolano pridie. Kal. ianuarias.. M.cccc.l.

Franciſcus philelfus. S.P.D. ſcribis ducalibus.

q Vod ſcire ex me petis: q auctor ſcribi debeat: breui accipite cū alii nōnulli litteraliſſimi uiri. tū priſcianus grāmaticus locupletiſſimus teſtis ē eundē eē apud nos auctorē q græce dicat̄ αὐτέτης authetes. Hinc arbitrati ſūt aliq̄ minores in hoc nōie. c. litterā añ. t. in eadē ſyl. utrāq̧ mutā addi oportere cū neq̧ apud græcos αὐθέντης anthetes eā recipiat. At ego idē ſignificare auctor ꝙ αὐτέτης facile cōcedo: ſed augo id nomē deductū puto. Sicq̧ q̄m a ſupīo auctu formet̄ ꝑ eē ſcribēdū: & ita a priſcis uidemus obſeruatū. Nā ſi ab αὐτέντης deſcēderet c litterā auctor nō reciperet & t aſpirat̄. Vale ex mediolano Kal. M.cccc.l.

Frāciſcus. Philelfus Ambroſio iurecō. ſal.

q Voniā iāprīdē obdurit meus aīus ad eas erūnas oīs quas affert incōſtātia mutabilitaſq̧ fortūe iccirco æqorē in illos me præbeo: q nulla iniuria laceſſiti mihi p̄ſtāt importunas atq̧ infeſtos nā ſi iniurias ſingulas ꝑſeq uelim. mihi potius nocebo. q̄ alius. Nō oēs amici ſunt q uidētur. q cōmoda emolumētaq̧ ſectant̄ tādiu ſunt amici quoad utilitatis rō corā floret. Si diſcedat utilitas q̄ amicitia manere pōt. idē poſſit de his iure dici q uoluptatē ſibi ꝓpoſuerūt Tā diu. n. ſe amicos inculcāt donec ꝑfruant̄ optatis. Quod ſi q̄d triſtius accidat nuſq̄ ſūt. Nō igit̄ me ꝑturbāt q̄ de hꝑis leuitate ſignificaſti ē eni ſimilis ſui. Ad ego ſequar meū uitæ inſtitutū. Eq̄dē beneficiā ſꝑ iniurias ſi ꝓpulſare non potero aut cōtēnam aut ꝑferā. Vale ex mediolano Kal. iuniis. M.cccc.l.

Franciſcus philelfus Mario filio ſal.

ſ I uim maieſtatēq̧ uirtutis uelimus cōſiderare neminem inuenias qui eā aſſidue ſequutus noctesq̧ dieſq̧ cōſequutus unq̄ fuerit. De hoībus inq̄ loquor. nō de Deo noſtro xp̄o ieſu. Qui & homo fuit & Deus itaq̧ ut homo is & doluit: & metuit: & lætatus ē & cōcupiuit: q̄q̄ oīa mediocriter Sed talis perturbationū mediocritas non cadit in Deū qui nullo tangitur motu animi. itaq̧ nō abſurde priſci illi philoſophi eruditiſſimiq̧ uiri quotquot uel apud latinos uel apud græcos uirtutis laudibus claruerūt neminē habuerūt quē uirtutis noīe uoluerūt appellare quære Platonē. Quære Ariſ. Sume e nr̄is. M. Var. M. Cice. L. Annæū. Vbi a uirtute quēq̄ noīatum inuenias. uideo quoſdā iuniores & apud noſtros uiꝝ uirtuoſum & apud græcos ἄνδρα ἐνάρετον andra enaretō q modeſtius uir bonus diceretur auq̧ ἀνὴρ ἀγατός ineoto nomine appellat̄. At ne in priſca quidem & doctiore eccleſia tale uſq̄ nomen reperias. Quod ſi poetas oratores hiſtoricos priſcos lectites. ꝓ ſæpe boni uiri at uirtuoſi nomē tibi nuſq̄ occurrat. Et ille q̄dē bonus dictus ē mea ſentētia q ad uirtutē adipiſcēdam & diu laboret & multū ἀπὸ πόνου apo tu ponu ſcilicet nomen ſibi uendicens. Huiuſmodi autē labore qui utatur iccirco uocatū exiſtimio uiꝝ bonū: ꝙ in eo nō uirtus ſed quaſi aliquod uirtutis ſimulachum eluceat. Nullo enim humano labore: nullo ſtudio fieri poteſt ut meram uirtutem q̄ſq̄ aſſequatur. Sed ſupque ſit. ſi q̄s induſtria & diligētia ſūt q̄proxime ad uirtutē acceſſerit. Et q̄m petis quibus eum uirtutibꝰ ꝑditū eē oportet: q ſit bonus & hn̄dus & appellādus q̄d ſentiā paucis accipe. Duas eē eror animi parteſ quaꝝ altera quā habemus cū Deo cōem. & rōcinamur & intelligimus. altera uero quæ cōis ē nobis cū

pecudib' appetimus atq; afficimur.itaq; alia é moralis uirtus nã mores ſunt q̃litates partis illius appetitiuæ alia rõnalis:intellectualis alia.Rõe inq̃rimus:quid nos aut ſequi oporteat aut fugere.nec ſine rõcinatiõe calidi ac prudẽtis eẽ ullo modo poſſumus.Quæ uirtus in actiõe poſita circa ea cõſultãda uerſat̃ q̃ nobis utilitatẽ afferant.intellectu aũt ad ſcientiæ cognitionẽ puenimus:& q̃d é ſapiæ ꝑpriũ diuinã eẽntiã naturãq; cõtẽplamur at mortalẽ uirtutẽ eẽ dicimus cuius forma é rõ.Materia uero cũ ꝑturbatio.quã ẽt tũ paſſionẽ:tũ affectõnẽ uocãt & eãdẽ q̃n morbũ.Et q̃q̃ nemo é uir bonus iudicãdus niſi idẽ ſit q̃tũ humanũ fert ingeniũ totius uirtutis laude cumulatus qs.n.uirtute morali floreat niſi idẽ gubernet̃ prudẽtiæ ductu ad quẽ morales oẽs uirtutes referunt̃ & prudẽs eẽ nemo q̃at:niſi ſapiẽs fuerit. nã oĩs recta actio cõtẽplatiõe manat facit tñ cõſuetudo.ut eũ maximũ uiꝝ bonũ exiſtimemus q iuſtiſſim' ſit.Sed q̃m hãc rẽ oẽm in cõmẽtationib' florẽtinis cũ de exilio loqueremur diligẽter ꝑſecuti ſumus nihil é q̃ in p̃ſentia ſimus ꝓlixiores.ueꝝ te fili mari monere hortariq; nõ deſiſtã:ita nomẽ uirtutis adames ut eã nullã eẽ putes:q̃ oĩbus uel cogitationibus uel actionibus ſuis deũ nõ ſolũ intereſſe.ſed p̃eſſe nolit.Nã tũ ſumus iuſtiſſimi.& optimi cũ.Dei opera maxime imitet̃.Vale ex Mediolano Kal.octob. M.cccc.l.

Franciſcus philelfus ioanni amerino iuricõ.ſal.

g

Vod ſcribis dẽ opã.ut libros Ari.tibi copẽ aut q de rep.aut q de re familiari nobis precepta tradũt.faciã ꝑpediẽ:& diligẽter.mõ librariũ natus ſim:cuius in his exſcribẽdis opa uti poſſim: id q̃d ſpero nobis minime defutuꝝ.Laudo ãt p̃ſtantiã ingenii tui ſingularẽq; uirtutẽ:q q̃q̃ es occupatiſſimus.nobis tñ pati eaꝝ te reꝝ expertẽ dici:q ad bene beateq; uiuẽdũ p̃cipue cõducũt.Nã ſi ſe moderari & iſtituer̃ pulchrũ é q̃d moralis diſciplina facit quanto ſit pulchrius & p̃clarius idẽ p̃ſtare poſſe cũ de domo tũ de ciuitate uniuerſa:cuius fœlicitas oĩum fœlicitatẽ cõplexa eſt.Accedit ad rẽ:q̃ harũ diſciplinaꝝ cognitio eo é tibi magis neceſſaria.quo legũ & iuris ciuilis ſapientia magis p̃ſtas.Nã qs audeat ſe iurecõſultũ ꝓfiteri his ignoratis fontibus:unde leges oẽs iuraq; manarũt.Faciã igit̃ q̃d iubes,& amice & recte.Vale ex mediolano.kal.octob.M.cccc.l.

Franciſcus philelfus Nicolao cebæ ſal.

e

T ſi nundũ audiebã te Genuã reuertiſſe:poſteaq̃ ob aeris intẽperiẽ tã diu carere patria iſtitũeras quo uis peſtilẽtiæ plane deferbuiſſet:tñ cũ accepiſſẽ ciuitatẽ ſe habere melius & iã ꝓpe pleroſq; oĩs nobiliſſimos ciues in urbẽ rediiſſe:iccirco ad te ſcripſi.ut tuis lr̃is ſuauiſſimis de te ipſo certior fierẽ & ubi eẽs:& q̃ bñ ualeres.itaq; rẽ mihi facies iucundiſſimã:ſi me q̃primũ leuabis oĩ ſollicitudine.diſertiſſimũ Perleonẽ noſtꝝ ſaluere cupio cũ uxore & liberis.cultelloꝝq; meminiſſe. Videt̃ mihi auarior factus q̃ ſoleat.Vale ex Mediolano.iiii.nonas octob.M.cccc.l.

Franciſcus philelfus Petro thomaſio phõ ac medico ſal.

e

T lr̃as accepi & cõuiuiũ.Quod iã tibi cœlo gloriã q̃ras nõ terra:& ꝓbo & laudo.Nam quẽadmõm terræ gloria:q̃ a cœleſti nõ ꝓficiſcit̃ tota ianis é q̃ta cunq; tãdẽ ea ſit:ac plane nulla ita ꝑfecto q̃ ĩ cœlo é radios ſuos quaſi ſol q̃ſpiã diſꝑgit ĩ oẽm terrã.Scripſiſti ꝑfecto xp̃iane ut uer' phũs nã q ſe phũm auſit ꝓfiteri:q xp̃i ignarus fucatæ cuiuſdã honeſtatis umbra ſtultus ac fatuus ꝓſeq̃tur:Nihil ipſe q̃dẽ honeſtũ eẽ puto:niſi q̃ apud deũ ꝓbatũ ſit.hoc uero q ſeq̃t̃ uerã nimirũ eũ gloriam aſſeq credẽdũ é.Et facis tu q̃dẽ recte atq; ſapiẽter.nõ.n.ignoras ꝑegrini nos ſp̃ ac ſeruire q̃diu uiuimus itaq; noctes dieſq; oportere illi' p̃riæ meminiſſe ad quã cũ lõgo poſtlimio redierimus futuri ſumus tũ liberi tũ glorioſi ciues gloria nõ fucata ſed ſimplici ueraq;.Vale ex mediolão.iiii.nouas octo.M.cccc:l

Fran.philel.Petro perleoni ſal.

a

Nimaduerti ex tuis ad me litteris tibi fortunã quã uocãt aduerſari.At tu ſi me audis.aio forti magnoq; ſis.Et prudẽtia utaris & paciẽtia.Speſq; fore.ut p̃ſtãti ingẽtiq; uirtuti.nihil tãdẽ neq; ad dignitatẽ nec ad emolumẽtũ deeſſe poſſit.itaq; ut ad Battũ ait Corydõ ap̃d Theocritum.

ατρσην χρηφι λεβατ τε ταχαύριονὲ σσέταμειvον
ελπιδεσ ἐν ζποῖσιν ανελπισοιδε τσνοντεσ:
χὤζευσ αλλοκαπεν πέλειαι τριοσ αλλοκασύει:Quos q̃dẽ tris uerſus ita licet ĩterp̃tari.

Fidere Batte decet:melius cras forſan habebit.
Sperandum eſt uiuis.nõ é ſpes ulla ſepultis.
Nunc pluit & clarus nunc iuppiter æthere ſurgit.

Quare cõfide ẽt tu ꝓpediẽ tibi melius fore.Quãdiu uiuimus nos bona ſpe duci cõuenit.Nã poſt ĩbrẽ ſerenitas ſequi ſolet:Curabo q̃d petis:q̃q̃ res noſtre ſunt hac tẽpeſtate ob uim diuturni belli anguſtiores.uale ex mediolano.iiii:nonas octo M.cccc.l:

Franciſcus philelfus Franciſco barbaro ſal.

u

Ellẽ eã mihi fortunã deus optimus maximus tribuiſſet ut & mihi poſſem & amicis ſp̃ gratificari.Nõ.n.libros meos abs te peterẽ.Sed q̃m illis carere nõ poſſum.rogo ut reſtituere iã incipias Vale ex Mediolano.iiii.nonas octo.M:cccc.l.

Franciſcus philelfus Antonio canobio ſal.

n

On iniuria ſemꝑ ego te dilexi mi antoni.quã unũ animaduerterim ab oĩ deſidia & inerti ocio alienũ.itaq; oẽ q̃d tibi t̃pis a tuo magiſtratu uacuũ relinquit̃ id aut legendo aut audiendo aut querẽdo aliq̃d dignũ mẽoriã cõſumis.Scribis cãdidũ decẽbrẽ cõtẽdere tecũ ſolitũ nihil unquã

ſcripſiſſe Ari. de aĩ immortalitate idq; mirari te ꝙ talis ille tãtuſq; phũs in tanto errore uerſatus fuerit. Quæ ipſe in ſuis litteris legẽs nõ potui non ſurridere ꝙ nebulo iſte candidus nitat̃ ĩpietatẽ ſuã ſub dolo ac falſo cõfirmare teſtimonio Nam & ĩmortalẽ Ariſto: eẽ animũ ꝓbat & diuinum: audi primũ quę maximus ille ſapiẽtiſſimuſq; phũs reliquit ſcripta hmõi uerbis in libro ſecũdo de animalium generatione inquiens oẽs animi neceſſario ſunt uirtute prius q̃ actu neceſſe ẽt ẽ aut oẽs non eẽ prius & fieri aut oẽs antea exiſteret uel alios eẽ antea alios non eẽ: at fieri aut in materia & nõ ingredi in maris ſæmine aut in materia uenire a ſæmine. uel in materia uenire a ſemine qdẽ ſed in mare uel extrĩſecus fieri omnes uel nullũ uel alios fieri alios non fieri: Quod fieri igit̃ nequaq̃ poſſit: ut animi oẽs prius exiſtãt patet ex hmõi rõibus. Quoruncũq; enim principioꝝ corporalis ſcilicet ẽ operatio. hæc antea exiſtere ſine corpore minime pñt ut incedere ſine pedibus. Quo fit ut animi extrinſecus ingredi nequeãt neq; fieri. n. põt ut ipſi p ſe ſe q ſeparari nõ pñt ingrediant̃ nec itẽ in corporeo ſemine. Eſt. n. ſemen ſupfluitas ĩmutati alimẽti. Relinquit̃ ergo mẽtẽ ſolã extrĩſecus aduenientẽ ingredi: & eadẽ ſolã eẽ diuinã. Nihil enim cũ eius agilitate habet cõmune opatio corporalis. Omnis igit̃ uis animi uideat̃ alius corporis eẽ particeps. & eius qdẽ diuinioris q̃ illa ſunt corpa q uocant̃ elemẽta. Ex qbus quidẽ Ariſto. rõibus ſatis intelligi põt animi uim atq; naturã & cœleſtẽ eẽ & diuinã ac ꝓpterea ĩmortalẽ. Audi eundẽ rurſus in his libris. quos de aĩo & acute & ſubtiliter & copioſe reliquit ſcriptos. ita. n. de mẽte aũt & ui cõtẽplatiua nundũ ẽ pſpicuũ. ſed uidet̃ eẽ aliud genus aĩ. Et hoc ſolũ põt ſeparari queadmodũ id qđ ẽ perpetuum: adeo ꝙ corrũpi põt: Docet inq̃ Ariſto. illud animi genus p qđ cõtẽplamur atq; ĩtelligimus. cui mẽti ẽ nomẽ ſeparari poſſe ab altero illo gñe qđ dicimus ſenſitiuũ eẽq; ĩmortale atq; ſempiternũ at partẽ alterã ſenſitiuã & corruptibilẽ interituiq; ſubiectã. Hinc Homerus diſciplinarũ oĩum pinde atq; abundatiſſimus qdã fons: & Herculẽ & Theſea tũ locat in cœlo tñ apud inferos ita. n. malo q̃ in inferno loqui inferius. n. ſubſtantiue apud latinę linguæ doctiſſimos nuſq̃ inuenias. At in ſacris libris hoc ẽ uerbũ ꝓ eo uſurpatũ quẽ ἀχὴν hadẽ græci nominãt: Sẽſitiuã git̃ animi ptẽ q nobis cũ pecudibꝰ ẽ cõis: diſſolui humiq; remanere ſapiẽtiſſimus ille poetaꝝ princeps oñdit: at alterã illã ptẽ qua ꝓxime ad Deũ accedimus: p ſeſe cõſiſtere. altiuſq; ſublatã euolare in cœlũ: ubi ſempiternũ æuũ bñ beateq; tranſigit At candidus iſte tuus cuius aĩus ob flagitioꝝ magnitudinẽ æternis tenebris ẽ adictus. hæc nõ credidit ob idq; Ariſtotelis auctoritas quẽ nunq̃ legit tueri autumat ſtultitia ſuã. Sed qd miramur ita opinari Cãdidũ cũ ne ullã qdẽ credat eẽ diuinitatẽ: Nũ ſi crederet Deũ eẽ uiueret ita ut uiuit Quare ſi ſapias omnẽ eius cõſuetudinẽ aſpernabere. Vale Mediolani ex ædibus noſtris. iii. nonas octobres. M.cccc.l.

Franciſcus philelfus Alberto zancario ſalu.

n Ihil ẽ ꝙ hoc tpe aliud tibi rñdeã. Nã hic princeps me cæpit phumaniter tractare ſpẽq; iã attulit fore ut ſit in me perbenignus. Quod ſi fecerit cœlũ mutare nullo pacto uelim. itaq; ex tẽpore cõſiliũ ẽ capiundũ. Tu quæ mihi ſit mens intelligas: Proinde q̃tum ad rẽ attinet meã moderaberis iſtic oĩa ꝓ tua ſingulari prudẽtia. Cupio autẽ ex te certior fieri quo ĩ ſtatu ſint res tuæ. Nõ tã de te ipſo quæro. cuius mores noui omnibus eẽ cariſſimos ſed te tuis. Vale ex mediolano. iii. nonas octobriſ M.cccc.l:

Franciſcus philelfus Aenico dauolo ſal.

q Vod binis antea litteris ad te ſcripſi. centũ ſatyraꝝ opus ẽ ab me nup elucubratũ ꝙ in decades decẽ diſtribuimus æquali numero ſatyraꝝ quas iccirco hecatoſticas nominauimus ꝙ ſingulæ ſatyræ ſingulis cẽtenis uerſibus cõſtẽt. Dederã ad te primã ſatyrã ſuperioribus litteris. Vltimã quoq; in pſentia iõ uolui abs te legi ut liq̃do cognoſceres opus hoc oẽ nõi Alhpõſi regis eẽ ab me conſecratũ. Reliquũ ẽ ut a te certior fiã ꝙ ſit tuũ hac de re cõſiliũ mittã ne hmõi codicẽ ad regẽ. an ipſe afferã corã redditurꝰ qđ ɔſulueris faciã idq; q̃primũ. Preterea cupẽ maiorẽ ĩmodũ mihi cognitionẽ offerri reꝝ ab alphõſo geſtaꝝ. Nã ſi qñ ociũ det̃ aliqd fortaſſis agrediar. Tu uelim nõ uno exẽplo ad me litteras des. fit. n. plærũq; tabellariorum uel negligentia uel pfidia ut fruſtra miſſæ uideant̃. ĩtercipiuntur etiã nõnunq̃ quorũ ne quid accidat exẽplis pluribus mecũ age Vale ex mediolano. iii. nonas octo: M.cccc.l.

Franciſcus philelfus iacobo Caſſiano pſbytero ſal.

t Amdiu inani ſpe ductus abs te ſum ut mihi ipſe ſucceſeã Cõmodarã Victorino feltrẽſi eruditiſſimo & optimo uiro Proclũ in Platonẽ cũ Timeo locro & Ariſtoteli dialectica cũ egregiis cõmẽtariis alexẽdriq; & Themiſtii cuius Proclus utat̃ aut hoſpitio aut carcere ſum plane ignarus niſi ẽt ipſe fortaſſis fuerit a te cõiectus in uincula & in ppetuas tenebras. Dialectica uero apud te eſſe tua iã pridẽ ad me epiſtola teſtis ẽ. at ea in ſex uſq; mẽſes cõmodato petieras cũ iã anni quattuor preterierint. nec codicẽ mittis. nec qcq̃ ad eas lrãs reſpõdes. quas dedi ad te hac de re creberrimas. itaq; nõ mirari nõ poſſum occuritq; mihi memoriæ te idẽ olim de euripidis tragœdiis & mathematicis libris quos idẽ uictorinus p te mihi reddẽdos iuſſerat: egiſſe itaq; nõ poſſum nõ moueri. nã quantum uidere uideor tibi ſum ludo. facies autẽ ꝓ officio tuo. q & ſacerdos ſis. & uictorini diſcipulus & mei ſtudioſus ſi & mea ad me dialectica dederis & aliquid de Proclo docueris. Volo enĩ oĩo meos apud me libros ne inanis ſp dñs exiſtimer: Vale ex Mediolano. pridie nonas octobres. M.cccc.l.

Fran. philelfus aenico dauolo equiti aurato ſal.

q Vod crebrius ad te ſcribo facit amor erga te meus. Cupio. n. quottidie tecũ eẽ & cõmẽtari tecũ præterea nõ ſatis ſcio q̃ tuto lit tere ad te meæ cõmiſſe ſint. Nã qui nuncii offeruntur non

eunt ad te ſed petunt aut Romã aut florẽtiã. Cuiuſmõi uero ii ſint futuri ꝙ ex illis locis Neapolim cõcedãt: augurari nequeo. Quo fit ut eadem pluribus exemplis ad te ſcribã. Accipe igit̃ carmen unum: ꝙ de tuis laudibus ueluti luſimus: & ultimam ſatyram e centum: quas regis Alphonſi nomini dicauimus. Quod autem conſilium dederis de aduentu iſtuc meo aut demittendo ſatyrarum codice ut antea tibi ſignificaui: libenter amplectar. Vale ex mediolano nonis octobri. M.cccc.l.

Franciſcus philelfus Petro thomaſio phõ ac medico ſal.

Ihil erat qđ ad te ſcriberẽ: & iam tuas litteras expectabã: quæ me facerẽt de rebus his oĩbus certiorẽ quas mea intereſſe duxiſſes. cupio meos illos libellos huic tabellario ad me des. & cũ his tuum Claudium Ptholomæum de harmonia. hoc erit mihi uæhementer gratum. Quas ad me dediſti arundines libenter accepi: atq; habeo tibi gatias: qui mihi cauſam eſſe uolueris: qua minus quotidie ad te ſcribere. Nuncio τῷ γαγροφόρῳ grammatophoro pecunias nullas ſoluito neq; pro libris neq; pro litteris ipſe enim ſactiſfacturus ſum ſẽper & ita eum communefeci. Vale ex Mediolano. nonis octobribus. M.cccc.l.

Franciſcus philelfus Bernardo iuſtiniano ſalu.

Vo magis quottidie tuas expecto lr̃as eo me magis mea fallit ſpes: miror q; plurimũ qd ſit in cã ut tabellarius uacuus ſp reddeat litteris tuis. cũ ab aliis amicis frequẽtes reddat itaq; pro nr̃a ueteri beniuolẽtia abs te peto: ut hoc me deſiderio tãdẽ leues. Quod ſi feceris: hẽbo tibi nõ mediocres gr̃as. Præterea illa mea opuſcula ꝗ tum pater tuus uir ille grauiſſimus atq; optimus: tũ etiã ipſe tu mittenda accepiſti iſti nuncio ad me des uelim qui meam tibi epiſtolã reddidit. Nam cum earum rerum nullum omnino mihi exemplum ſit uideor familiaribus quibuſdam non æque in ſe nũc liberalis atq; antea conſueueram. Vale ex mediolano. pridie idus octobres. M.cccc.l.

Franciſcus philelfus Blaſio Axeretenſi equiti aurato ſalu.

Oſtq̃ in tuũ te caſtellũ recepiſti uideris ſane tuoꝝ familiariũ oĩ oblitus. Ego aũt & ſi tibi gratulor ꝙ ita beatuſ ſis. monẽdũ tñ exiſtimo: ne qd ſupra hoĩem te poſſe arbitreris. Nã q̃q̃ tibi cupio oĩa nõ eẽ ſolũ: ſed magis ẽt atq; ẽt ĩdies fore & ſecũda & ꝓſpa dẽs tñ nõ eſſe neſcius q̃ta ẽ plerũq; ſoleat in cõſtãtia mutabilitaſq; fortunæ: quã dicũt. Nec itẽ ignoras in oẽm uitæ uiciſſitudinẽ amicos eſſe iucundos. Ego autem lætiorem tibi fortunam indies offerri uæhementer opto. & plantas ficulneas ad me dato: malo enim in præſentia concipienti ſolo quam parturienti poſtea commendare. Vale ex mediolano pridie idus octobres. M. cccc.l.

Franciſcus philelfus Nicodemo tranchedemo ſal.

Geris ne an minus egeris: quod franciſcus Sphortia princeps nr̃ tibi adeũti mãdauit ſcire uæhemẽter cupio. itaq; rẽ mihi feceris gratiſſimã: ſi ꝓpediẽ de re oĩ ꝗ mea ĩtereẽ credideris ex te certior factus fuero: q̃ ut facias in maiorẽ mõm te rogo. Lr̃as q̃s tibi ad regẽ Alphonſum dedi. ut q̃ diligẽtiſſime eddidi cares: ſumope abs te peto. Vale ex medio. idibus octobribus. M.cccc.l.

Franciſcus philelfus Ioanni mario filio ſalu.

Vdio te functũ Maſſiliæ magiſtratu: & eo qdẽ tua nõ mediocri eſt laude id ꝙ me plurimũ delectat. Tua. n. laus oĩs nr̃a eſt. Reliquũ eſt ne tp̃s uacuũ labi patiaris qđ eo magis facere debes quo magis tibi & uxori familiæ cõſulas. Quare da operã ne iſtic tibi fruſtra tp̃s tereat̃. Si Renatus rex te capꝫ hẽt ut ſolet pro humanitate & munificẽtia ĩgenii ſui: cũ cũctis in rebus ſeq̃ris iubeo. Quod ſi ſecus fortuna tulerit: te in italiã recipe: & ibi malis eẽ ubi aliquo numero ſis ut inq̃t Cicero ꝙ iſtic ubi ſolus ſapere uideare. Expecto mathematicum illud opus de quo ſcripſiſti ad me antea & ſi quid græcorum librorum offenderis. Cura ut ualeas tempore abimminenti peſtilentiæ morbo quoad poſſis incolumen reddas. Vale ex Mediolano. vi. kalen. nouembres. M.cccc.l.

Franciſcus philelfus Blaſio axeretenſi equiti aurato.

Vid tã diu ruri tenearis ignoro. præſertim cũ neq; ficus ruri neq; uua neq; pomoꝝ q̃cq̃ offẽdit̃. Sed caſtaneæ te fortaſſe delectãt quæ quoniam ſpiritus ſunt pleniſſimæ: ne lateri tibi noceant caue nam ſi his utaris familiarius: uentris crepitum unoquã uites. Ego plantas ficulnas indies expecto. Vale ex mediolano. iiii. Kalen. nouembres. M.cccc.l.

Franciſcus philelfus Thomæ fregoſo ſalu.

On poſſum ꝓfecto nõ mirari ꝙ nõ mõ petẽti mihi tam ſæpe mediolanenſia noſtra conuiuia q̃ tibi legenda cõmodaram: non tandem redideris ſed ne reſpõderis quidem creberrimis epiſtolis: Nam & ocium tibi nõnunq̃ datum intelligo. Quo etiam ſi uacuiſſes officio te fungi oportuit: & librariis minime cares qui tum mihi tuo nomine reſponderent per epiſtolas: tum cõia ipſa ſi te forte delectaſſent facile tranſcriberent: Quod ſi librarii quoq; & notarii defuiſſent: aut nummis abundas. Quare fuiſſet liberalitatis uel officii tui non tam diu ſilentium egiſſe præſertim cum ſatyro: q nõ ſolet humanis in rebus intactum relinquere ꝙ uel uitio uel laudi dandum cenſeat. accedit ad rem beniuolentia erga te mea quam eſſe maximam noſti. Quapropter etiam atq; etiã rogo. ut me tuũ perpetuo fore patiare. Nam ſi neq; mea mihi cõia reſtituis neq; reſpõdes q̃cq̃. obſeruãtiã erga te meã nõ ſolum negligis ſed etiã cõtẽnis. Vale ex mediolano pridie. Kal. nouẽbres. M.cccc.l.

Franciſcus philelfus Nicolao fregoſo Genuenſium præfecto ſalu.

Vantã mihi iucunditatẽ afferat mihi tua oĩs dignitas ſcio te nõ latere.Nã amorẽ erga te meum
q haud nunc primum intelligis.Quid.n.te non ſemper amarim:quem ab ineũte ætate ſemp ma
gnum ac præſtantẽ uiꝝ fore cognoſſem.Nulla certe ex parte me de te mea fefellit opinio. Ma
gna ſunt fundamẽta uirtutis quibꝰ qui ſolide nititur:mirabili incremento cũ die actus ſurgit in gloriã
Feciſti tu quidem mi Nicolae pulcherrima laudis fundamenta adhuc puer quibus perpetuo quoddam
ut ita dixerim probitatis pariere ſic ĩ hãc uſq; ætatem reſpõdiſti:ut cunctis in rebus pro tua prudẽtia
fortunam obſequentem humeris nam fortuna ſi qua tandẽ ea ſit:nunq̃ inertibus.nunq̃ ignauis fauet:
ſed induſtrios & ſtrenuos homines planeq; prudentes ad res maximas ſemper uel comitatur. Tu igit
uirtutis gradibus per egregia deinceps facinora ad Genuenſem perfecturam non difficile es euectus.
Hanc uelim ita ut exiſtimes te adeptum ut nullo fortunæ obſequio potuiſſe intelligas niſi uirtutis du-
ctu ac præſidio uſus eſſes.Quod cum ita ſit reliquum eſt:ut quibus artibus hanc eſt dignitatẽ aſſecutuſ
eiſdem quoq; ſuſtineas atq; tueare.Nõ.n.ſolũ ornatu & oratione atq; honore:ut docet Ariſtoteles:cæ
teris eũ p̃ſtare oportet:qui illuſtri ſit loco excelſoq; conſtitutus ſed multo etiam magis totius uitæ mo
rũq; grauitate & cõſtantia.Nam quanti faciunda ſit ueſtitus elegantia & magnificentia:oſtendit Solõ:
quẽ in eo genere gallum Crœſo p̃tuliſſe accepimus.Quæ ſit in dicendo ſeruanda dignitas:quæ maie-
ſtas:non Pari ſatis modo Artaxerxis mater ſed norunt etiam hiſtriones & uniuerſa theatralis turba:q̃
nihil humilius nihil abiectius.Tyrãni p̃terea non minus qua reges honorant̃.Eo.n.aſſentatores cõflu
unt:ubi plurimũ tum inepte fortunæ:tum leuitatis & ſtultitiæ abũdare aduerterĩt.Nec eos pudet mo-
do qd cõmodi ſe adepturos putent:præſtare omne famulatus obſequium.Vt autem huiuſmõi homi
num colluuio arcẽda a nobis eſt:ita doctiſſimoꝝ:grauiſſimorũq; uiroꝝ cõſuetudine aſſidue utẽdum:
quo eoꝝ prudẽtia uel inſtituti:uel cõfirmati meliores ĩdies ſumus.Et qđ Theophraſtus Alexãdrũ mo
nuiſſe tradit̃ libri q̃plurimũ cõparandi ſũt:quo ſcriptis hoꝝ admoniti quæ amici principibus dicere ue
rentur:qd ſequendũ aut nõ ſequẽdum ſit:teneamus.Sic.n.cũ alia multa:tum etiã qui ornatus:quæ ora-
tio:qui honos nobis cõueniat:nõ ignorabimus.Si ad porſenã qui occidẽdum acceſſit:eum offendiſſet
huiuſmodi nugis cæteros antecellere:fortaſſe nõ re infecta rediiſſet ad ſuos.Nec Darii mater Hephæ
ſtionem pro Alexandro adoraſſet:ſi aut exteriore corporis cultu:aut uerboꝝ fauſtu:aut honoratiõis
inſolentia maiorẽ Hephæſtione uidiſſet Alexandrũ.Laudat̃ a ſapiẽtibus nõ Ageſilaus rex mõ:ſed uni
uerſi lacædemonii:ꝗ & amictu admodũ uili:& ſermone breui ac ſimplici:& ueluti quadã uitæ uictuſq;
atq; moꝝ æqualitate uterentur.Itaq; ingenti illo uulnere a.M.Attilio regulo perculſi Carthaginẽſes:
nõ Crœſum:nõ Sardanapalũ:nõ Xerxem aliquẽ ſed lacedemoniũ Xanthippũ ſuis afflictis rebus p̃fici
entes e uictis uictores euaſerũt.Sola qdẽ uirtus eſt:quæ nullis huiuſmõi ornatus ĩſignibus & ĩſignis eſt
& ornatu oĩ ornatior:quæ nullis decorata uerbis ſeſe ipſa decorãda oñdit:quæ ſi a nemine etiã hono-
ret̃ cunctis eſt honorabilis.Virtutẽ ergo ipſam mi Nicolae ſi tuo ſemp comitatu cõtuberinoq; digna-
beris:ſi hãc tibi ſociã:ſi ſodalẽ aſſũmes:ſi cũctis hãc tuis actiõibus nõ mõ ĩtereſſe:ſed p̃eſſe uoles nulli te
unq̃ errato facies obnoxiũ.Veꝝ ita uelim uirtutẽ abſte colli:ut eã nullã eẽ ducas:quæ deo uacet.Nam
quæcũq; a priſcis illis uel ſapiẽtibus:uel ſapiẽtiæ ſtudioſis uirtutũ noĩbus appellant̃:nequaq̃ uirtutes ſũt
ſed ueluti adũbrata quædã ſimulacra uirtutũ.Nã uera & incõmutabilis uirtus ſapiẽtia ẽ:quæ nihil fictũ
nihil ſimulatũ admittit:ſed ad ueritatẽ cæleſtiũ reꝝ tota deũq; refert̃.Oĩs aũt ſciẽtia hæc ĩferior:& ſciẽ
tiæ p̃tes.quas actiuas & moralis uirtutes dicimus:ita uirtutẽ ſapiũt:ſi ſapiẽtiæ ſe cõiunxerint.Nã ſcien-
tia oĩs huiuſmõi quæ ſapientiã nõ hẽt & mãca eſt & debilis nullorũq; neruoꝝ.Quẽ.n.prudentẽ dixe-
ro:quẽ iuſtũ:quẽ liberalẽ:quẽ forti & magno aĩo uiꝝ:quẽ deniq; modeſtũ:frugi:tẽperantẽ:ꝗ principẽ
atq; reginã uirtutũ oĩum quã ſapientiã dicimus ignorarit?Nihil igit̃ tibi agendũ arbitror:qđ non tecũ
antea diuiſis multũq; meditatus.Nulli aũt cogitatus tui ueritate & deo uacare debẽt.Hoc p̃ſente atque
arbitro & conſiderãda tibi & dicẽda:& agenda ſunt oĩa.In cũctis aũt & uerbis & rebus fides ſeruanda
eſt.Huic.n.uni quæ iuſticia minus nititur:iuſtitia eẽ nullo pacto põt:Homo uero iuſtitia uacuus ſimilis
eſt ĩmaniũ belluaꝝ.Nulla re alia Ariſtides & dictus eſt & exiſtimatus uir optimus:niſi:ꝗ iuſtiſſimus ha
beretur.Eandem ſibi cum de ſe opinionem.M.Cato apud Romanos comparaſſet:ingentem eſt lau-
dem aſſecutus.Et quoniam ut monere Bias conſueuit:magiſtratus uiꝝ demonſtrat:danda tibi eſt op̃a
ut nõ minus ipſe dignus magiſtratu exiſtimeris:q̃ te magiſtratus.Sunt.n.nonnulli:ꝗ nulla uirtute fræti
cum in aliquem dignitatis gradum aſcenderint:ſup̃biunt illico:& ita cunctos inſolentiſſime dedignan
tur:ut ſeipſos dedignari uideantur:Quare ut facilitatem in primis amplectare:te non ſolũ hortor:ſed
etiam rogo.Nam qui ſe difficilẽ adeuntibus p̃bent:plerũq; in nomẽ moroſitatis ĩcurrũt.Et rñdendũ ẽ
oĩbus & bene rñdendũ:ne aut cõtumelioſi:aut ſup̃bi iudicemur.Quã ſit nõ mõ negligẽtia & deſidia in
magiſtratibus & præſidibus:ſed ociũ etiam fugiendum:ſatis eo monemur exemplo:quo anus illa pau
percula in Philippum regem non inſulſe cauillata eſt.Nam cum eſſet huic controuerſia apud regem q̃
is ſæpe multumq; rogatus ut audiret atq; iudicaret.rñdit ſe ocioſum non eſſe:tunc anus exclamauit:in
quiens.Noli te igitur regem eſſe.Quod quidem dictum Philippus:ut erat uir prudentiſſimus:admira
tus:non illam ſolum:ſed alios quoq; continuo audiuit:& ſollicitudine liberauit.Quare tum labori idul
gendum:tum grauitati ſtudendum eſt:quæ tunc maxime ſeruetur:ſi lenitate ſeueritas cõdiatur.Nam
cum lenitas nimia lentitudinis nomen ſubit:tũ ĩmoderata ſeueritas in ſeuitiã labit̃.Nec admodũ exhi-

laratam faciem probo nec item ſupramodum triſtē:ſed talē ſane:quæ ueluti mixtā Lælii & Scipionis quā tradunt faciem repræſentet. Vocem neq; comicā neq; tragicam uelim: ſed quæ inter cōtentionē ac ſermonē media quædā ſit. Inceſſum etiam ipſum ad mediocritatem referri cupio:ne aut uiatorum: aut pompam agentium ſimiles ſimus. Ea conſtantiæ ratio eſt habenda:ut idem ſemper uelle:non ſemper facere:aut dicere contēdamus. Id autem maxime tuebimur:ſi rerum hominum:locorum:ac temporum diſcrimen habuerimus:ſi callidi diligenter:prudenteſq; fuerimus. Cum aliæ multæ illuſtreſq; uirtutes requiri in principibus & magiſtratibus ſolent. tum īnocentia & abſtinentia non uulgares habētur. Quid enim turpius quam uænalem habere rempu. Quid fœdius. q̄ quod iuſticia debet. & mercede fiat. & præmio? Alii corrupti argento uim afferunt legibus. Alii aut ducti promiſſis rei concupitæ. aut tetra libidine obcæcati ſe iniuriarum licitatoreſ faciunt quos propulſatores ultoreſq; oportuit. Et qui non minus & oculos ſolum. ut pericles monebat Sophoclen. abſtinentis habere debeāt. ſed mētem etiam cogitationem omnem. hi per omnem auaritiæ & incontinentiæ labem ac dedecus uolutātur. Vt autem cauendum eſt. ne metu fracti quod rectum eſt:deſeramus:ita quoq; nos conuenit turbūlentiſſimos iracūdiæ indignationiſq; motus cohibere. Iratus. n. nunq̄ recte iudicet. Quam quidam ſententiam ſecutus Ariſtides uillicum qui deliquerat:punire iratus noluit. Et Alexander macedo quos per iram amicos interemiſſet:ita doluit:ut uix ab ſe manus abſtinuerit. Non igitur abſurde. Aiacem poete ferunt præ iracundiæ uæhementia in inſaniam actum. Quamobrem non ego illum fortem dicendū putem:qui agendis in rebus comite ira utitur:ſed audacem potius ac plane inſanum. Nam furentes & inſani homines agunt quandoq; multa non ratione & conſilio:ſed quadam caſus temeritate: quæ ſpecie quapiā fortitudinis laudantur a ſtultis:a prudentibus enim grauiſſimiſq; uiris non modo nō laudātur. ſed uitio eis dātur. Cum ad pœnam accedimus ita iuſticiæ faueamus:ut miſericordiam exoſi nimime cenſeamur. Atq; opera danda eſt:ut quantum in nobis ſit:nulla detur cauſa puniēdi. Accidit enim quandoq; idq; in urbibus factionum plebis:ut magiſtratuum ac principum uel ſuaſione:uel confidentia multi multa & ipſi perpetrent per iniuriam:& aliis perpetrandi cauſam afferant. Delinquentes autem ita ſunt plectendi:ut nulla id odii acerbitate:ſed lege:ſed æquo & bono fieri uideatur. Curandūq; eſt maxime:ne ſeditiones fiant in ciuitate ne ſimultates inimicitiæq; alantur:quæ tum potiſſimum ſolent accidere:cum non æquo iure cum ciuibus utitur cum non eadem bonis aut p̄mia aut cōmoda redduntur:improbis uero pœnæ aut detrimenta Quæ quidem errata in factionibus uigent maxime. nā homines factioſi quo ſe potentiores efficiant:concordiam tollunt:pacem quietemq; p̄turbant & reiq; publicæ ſtatum funditus euertunt. Hæc autem horūq; ſimilia nunq̄ recte ſeruemus:niſi nobiſcum ipſi ante conueniamus. Pareat igit̄ nobis in rationi appetitus:libido uoluntati cedat. Perturbationū omnium uæhementiores motus ſi tollere oīo nō poſſumus:ſedare ſaltem mitigareq; ſtudeamus. Nā quo pacto alios moderet̄:qui ſeipſum nequid? Num quod in aliis uituperamus laudamus in nobis? Qui alios puniamus:ſi nobis ignoſcimus: An ignoramus eam eſſe ſubiectorum priuatorumq; naturā:ut magiſtratuum & principum facta:imitentur: Si alios iuſtos & bonos uolumus:ne mali ipſi iniuſtiq; uideamur nitendū eſt. Ciuitatū fœlicitas a bonitate principū p̄ficiſcit̄: Vbi iuſtitiæ locus dat̄: ibi diſcordiæ locus eſſe nō poteſt. Eſt. n. diſcordia totius ſeditionis & belli ſeruitutiſq; fundamentū. Concordiæ igit̄ qua una reſpublicæ & ſeruant̄ & creſcunt:tum maxīe conſulamus:cū p̄ceptis iuſtitiæ īſtitutiſq; paruerimus. Iuſti aūt ſumus ſi pietatem qua religioſiſſime deū colimus: præſentē ſemp̄ corāq; habuerimus. Omnis enim humana iuſtitia niſi a diuina manarit:quæ pietas eſt:eā eē iniuſtitiā ſummā reor. Quis illum ambigat:qui deū nō uereat̄:hoīes etiam contēnere? Quos autem contēnimus. q̄bus eos uel iniuriis:uel contumeliis afficere dubitemus? Præſertim oblata impunitate. At uir bonus atq; idem ſapiens ſi nullus etiam neq; deus:nec homo ſit metuendus:flagitium tamen & improbitatem abhominabitur nec quid reliqui aut diſſimulent:aut ignorent ſed quid ipſe de ſe ſentiat cogitabit. Hæc tibi q̄q̄ pro tua prudentia non ignota eſſe cenſebam:uolui tamen pro meo erga te ſtudio ītelligeres eadē mihi quoq; uideri·quæ ipſe per omnem uitam obſeruare didiciſſes quo ueteris doctoris tui iudicio confirmatus: uirtutem atq; ſapientiam cunctis rebus mortalibus anteponas. Sic. n. nō tam a p̄fectura ornatus magiſtratu:q̄ p̄fecturam ornaſſe iudicaberis. Vale ex mediolano nonis nouēbribus. M.cccc.l.

Franciſcus philelfus Ciccho Calabro ducali ſecretario ſal.

d Ixiſti cum hinc eſſes abiturus Laudem:ad triduum fore:ut quas iuſſerat princeps pecuniæ mihi indubitato redderent̄. Quatriduum iam aduenit:& de pecuniis uerbum nullum. Itaq; te rogo:ne iuſſa principis fruſtra tuæ fidei mandata uideantur: q̄diligentiſſime cures. Vale ex Mediolano. viii. idus nouemb. M.cccc.l.

Franciſcus philelfus Ioanni calabro ſalu.

q Vanti facias meum in te amorem:non ſum neſcius. Itaq; te rogo plurimum :ut quod mihi uerbis principis ſignificaſti:factum iri q̄primum cures. Id erit mihi tam gratū:q̄ qđ gratiſſimū. Vale ex mediolano. viii. idus nouembres. M.cccc.l.

Franciſcus philelfus Petro Thomaſio philoſopho ac medico ſal.

d Eſideraui iamdiu litteras tuas:rurſuſq; deſidero. Itaq; ſi me amas:id quod ē mihi clarius luce: noli commi ttere ut te uel negligentiæ nomine:uel obliuionis crimine accuſem. Vale ex Mediola

no.viii.idus nouembres.M.cccc.l:

Franciſcus philelfus Franciſco barbaro ſal.

Erſæpe litteras ad te dedi:quibus quod erat uel officii:uel humanitatis tuæ non petieram mo-
p do:ſed ſummis te præcibus obſecratã.Quod autẽ nihil rñderis:aſcribo occupationibus tuis:q-
bus:ut exiſtĩo:ĩpeditus:cũ priuatis:tũ publicis ĩ rebus nec nobis potueris: nec αυτη τηατηνα
ſatiſfacere.Accedit ad rem ο τους ὑγγαμβρὸυς φονός:quo te non mediocriter augi puto.Sed tu
uelim omnia pro tua ſapientia modereris:operãqꝫ des:quoad eius præſtari a te poteſt:ut omnes ĩtel
ligant:nulli eſſe Venetiis ſeditioni & ciuili diſcordiæ locum.Nec enim te latet Agathonis dictum ſolo
uno priuari deum:infecta facere:quæ facta ſint .Malum præterea malo acumulare nõ eſt prudentiæ.
Itaqꝫ & magnum te uirum & prudentem.& moderatũ ut præſentibus poſteriſqꝫ oſtẽdas:opere præci
um arbitror. Vale ex mediolano.viii.idus nouembres.M.cccc.l.

Franciſcus philelfus Bernardo Iuſtiniano ſal.

Voniam totus Pythagoreus factus es nihil peto:ut rñdeas:q̃q̃ loquendi Pythagoras:non ſcribẽ
q di ſilentium iuſſit.Tuos filios ut & tui & aui ſimilis effici patiaris:rogo petoqꝫ: ut meos mihi li-
bellos reddi cures.Vale ex Mediolano.vii.idus nouembres.M.cccc.l.

Franciſcus philelfus Petro perleoni ſal.

Binis litteris tuis quas proxime ad me dederas:poſteriores accepi priores autem miſſas audiui
e ſed nunq̃ uidi.de re tua nihil habeo:qđ ad te ſcribã.Nam ea ignaris etiam nobis tentata fuerat
apud principem per tuum arminentem ſcribam:cui qđ cuperes:litteris declaratas. Reſpondit
princeps:ut eſt mihi renunciatũ:ſatis ſibi unũ Philelphum eſſe nec pati aut rem:aut tempus impenſam
aliam:preſertim non neceſſariam.Idem etiam ſenatus reſpondit.Quare cum inutilem futuram cenſe
rim meam omnem ſuaſionem:ſilentium agere inſtitui.Neqꝫ omiſi tamen quid cum Nicolao Arcim-
boldo.ſenatore grauiſſimo & ſapientiſſimo iureconſulto rem ipſam cõmẽtarer:qui idẽ quoqꝫ ipſe rñ-
dit.quod cæteros audieram Doleo hanc temporum conditionem nobis oblatam.tu uelim prudenter
cõſulas rei tuæ βικὼαριὸν ὡς ὡς οἱ λάς αρχει βὸνονιας γραφον περὶ σουπρὸς αὐτόν.
Vale ex mediolano.vii.idus nouembres. M.cccc.l.

Franciſcus philelfus Ioanni euangeliſtæ fratri heremitano ſal.

Ec inferre cuiq̃ ſum iniuriam unq̃ ſolitus:nec ferre contumeliam.Itaqꝫ monendus uiſus es:ut cœ
n ptis abſtineas:ne & inanis conatus tuos tacito cogitationis conuitio tandem accuſes: & mihi ar
gumentum efferas iure ulciſcendi.Quod ſi priſtinam amicitiam noſtram uoluntate animo uo
lueris:nihil fruſtra tentabis.Præterea non te debet cœpiſſe obliuio:& quæ locutus:& quæ molitus fue
ris in principem noſtrum proxime tyrannidis tempeſtate.Hæc ſi efferantur in lucem:te puto penite-
at totius conatus tui.Nec lõge fuerit arceſſendi teſtes: Nã & uicinia tua oĩs & tui ordinis ſocii & ſoda
les itẽ cõmãduconeſqꝫ tui cõſtantiſſima teſtimonia aduerſus te ferant.Paucis te admonui. Tu ne mihi
ſtomachũ moueas caue. Vale Mediolani ex ædibus noſtris.vi.idus nouembres. M.cccc.l.

Franciſcus philelfus Mæmmo epiſco.Croſſetano ſal.

Ederamus ad anno ſuperiore duo illa prima lyrici noſtris operis carmina: quod modo ſumus
d aggreſſi.Ea quoniam tibi:ut audiui:reddita non ſunt iccirco rurſus mittenda ſtatui:ut intellige-
res nullo neqꝫ locorum interuallo:nec temporum longitudine ceſſauiſſe amorem erga te meum. Va-
le.Et ſi quid iſtic meum eſſe noris facito intelligam id tibi eſſe cariſſimum.ex Mediolano.vi. idus no-
uembres.M.cccc.l.

Franciſcus philelfus Dominico Mauro ſal.

Ir quidam grauis ac probus qui nuper a uobis reuertiſſet Mediolanum:mihi neqꝫ petenti neqꝫ
u gitanti renunciauit te de me indignos diſſeminare ſermones.Id autem ego de me minime ſum
miratus:qui ita loquaris:ut es:& natus:& altus:& educatus.Reliquum eſt: ut non minus hone-
ſte de te iure audias:q̃ pro moribus tuis de philelfo tuo locutus es. Vale ex mediolano.x. kal. decemb.
M.cccc.l.

Franciſcus philelfus Petro Thomaſio philoſopho ac medico.

Eddita mihi ſunt una cum litteris tuis opuſcula:quæ miſiſti.Et habeo tibi gratias.Reliquum eſt
r ut cum tertius liber de exilio tibi redditus fuerit:eum ad me des q̃primum. Velim etiam quam
diligentiſſime odoreris:quid de ſecundo eiuſdem operis libro:quid de Mediolanenſibus con-
uiuiis:quid de his Hippocratis libris quos in latinum uertimus:actum ſit.Nam hæc omnia ad Leonar
dum Iuſtinianum uirum patricium & de me optime meritum legendi gratia dederamus.Quare ut &
hæc ſingula & Coſmianam orationem ab illius ſummi uiri nobiliſſimo filio bernardo petas: atqꝫ mit-
tas ad me:te ualde rogo. Audio iſtic.D.M.petulantiſſime de me loqui. Et ne id quidem miror . Raro
fit enim ut impurus adoleſcens in improbum & flagitioſum uirum coruat.Iſtum tamẽ moneri cupio:
Philelfo bilem ne moueat.ne quæ falſo alteri obiicit:uero in ſeſe ac liquido cum agnouit:ſtultitiæ ſuæ
pœniteat.Nam canis hic quo Diogenes dicere cauillariqꝫ conſueuit betis non ueſcitur.Nouit autẽ ipe
& qualis eſt:& qualibus natus.Ego nullius opis diuina benignitate in præſentia indigeo.Nã mihi apđ
hunc liberaliſſimum principem ſecunda ſunt planeqꝫ fœlicia:quæ ſi leuiſſimus iſte nebulo conſidera-
re uoluerit:ſeſe inſaniæ arguet.Quæ iccirco ad te ſcripſi ut hominem moneas:ne cum detrahit bonis
uiris ſuiqꝫ diſſimilibus:ſibi ipſe tandẽ iraſcatur. Vale ex mediolano.x.kal.decẽbres.M.cccc.l.

Franciſcus philelfus Baptiſtæ Sachaccæ Barocio ſal.

Ta uelim officio tuo uti:ut id mihi cōmodo ſit.nō incōmodo.Quare ne mihi lōgius uerba des
huic nuncio & epiſtolarum codicem & Ariſtotelis particulam ad me dato.Vale Mediolani ex
i ædibus noſtris.x.kalen.decembres.M.cccc.l.

Franciſcus philelfus Baldo martyrello ſal.

Vod iampridem de Gaſpare librario ſuſpicabar:ductus uel quadam φυσεωνομιας: recondi
ta rōne:id perſpicue tandem eripuit in lucem.Quam mihi rationem fingit homo īprudentiſſi
q mus quam lacernam blāctit?Num ego lacerba utor aut uſus unq̄ ſum?Num petii? Nū ꝓmiſi?
Num meo nomine cuiquā dedit?Num eſt apud me chirographum eius:quo ratio noſtra omnis con/
netur?Sed miror profecto te:qui noris inconſtantiam & leuitatem hominis mēdaciſſimi in æneidos
codice:& mihi tamen impedimento ſis quaſi is non faciat:dum mea mihi non reſtituit:ſed patiaſ iniu
riam.Prudentius egeris:ſi hominis imprudentiam acriter caſtigaueris.Vale Baldum noſtrum ſalluum
eſſe cupio ex Mediolano.vii.kal:decembres.M.cccc.l.

Franciſcus philelfus Facino forobronuncianenſi ſal.

Vod mihi abiens uerborum non feceris:feciſti tu quidem inhumane:id quod non tam mori/
bus tuis qui ſunt humaniſſimi dandum uelim:liberalitati calabri noſtri Cicchi:dum ui nummo
q rum te obruit facit oblitum amicitiæ noſtræ.Quare peto abs te eum ut roges meo nomine:ne
te nummoſiorem efficiat:quo in amicos ſis diligentior:addaſq; ſe mihi gratiſſimam rem facturum:ſi
negocium meum cōfecerit apud principem:idq; & quamprimum & ex ſententia noſtra.Quā ipſam
rem ut etiam tu quam diligentiſſime cures:maiorem in modum a te contendo.Vale ex Mediolano.
vii.Kalen.decembres.M.cccc.l.

Franciſcus philelfus Ciccho calabro ducali ſecretario ſalu.

Em meā ut apud principē cures:tanto ſtudio te rogo:ut maiore uix aliud quicq̄ poſſim.Nō ea
r mihi cōditio eſt ut morā pati liceat:id quod tibi eē perſpicuū nō ſum neſcius.Noui præterea oc
cupatiōes tuas.Quo fit:ut uel īportuniorē me præbeā.Cedit.n.neceſſitati pudor.Itaq; uelī: oīa
pro tua prudētia modereris.Vale ex mediolano.vii.Kal.decēbres.M.cccc.l.

Franciſcus philelfus Blondo Flauio ſal.

Ercunctari quottidie ſæpiſſime de te mihi tandem eſt renunciatū te Ferrariam conceſſiſſe: ha
p bereq; perbelle.Quæ res me quanta uoluptate affecerit:conſiderari abs te malo: q̄ dici a me: q
eo te amore cōplexus ſum:ut aliū magis neminē.Quod aūt in hanc diem nihil ad me ſcripſeris
nō mediocriter ſum miratus.Non.n.es neſcius:quā mihi iucundæ eē debeāt tuæ ſecūdæ res oēs: quas
æquæ mihi atq; tibi ſecūdas ſemper iudicarim.Itaq; tuæ liberalitatis munus erit:ſi me fecerit q̄primū
certiorē de omni ſtatu tuo:quē indies ab īmortali deo magis magiſq; fortunari nō ſolū cupio: ſed etiā
opto.Vale & clariſſimo philoſopho Nicolao Vario:& eloquētiſſimo uiro Guaryno Veronēſi ſalutē
meo noīe plurimā dicito.Ex mediolano.vii.Kal.decembres.M.cccc.l.

Franciſcus philelfus Ioanni Auriſpæ ſal.

Retenſis quidam auceps qui nomine tui principis accipites ad Cæſarē hūc noſtrū nuper dono
c tulerat:fecit me certiorē te modo e Romana curia Ferrariā reuertiſſe.Itaq; mei ſum officii ar/
bitratus:ut te uiſerem meis lr̃is.& de omni meo ſtatu doctiorē facerē.Oīum primū quod tibi
eſſe non ingratum exiſtimo:& ualeo ipſe quidē:& huic humaniſſimo principi ſum cariſſimus.Nūmo
rum aūt tantundē mihi nūc eſt:quantū antea ſemper:hoc eſt æque ac mihi πολυσοφιας πολυπ/
λουτιας magis delector hoſpitio.Et hæc de me.Cupio nuncies uerbis meis nr̃o amiciſſimo Blondo
Flauio me poſteaq̄ a nobis abiit quædā ſcripſiſſe:quæ Gaſpari ſuo uel nr̃o potius nō iutilia fore ſit pu/
taturus.Hæc mittā ad eū:cū me docuerit:quē tandem in portum omnino ſe receperit.Itaq; uelim etiā
ex te ſcire:& q̄d agat:& quo in ſtatu res ſuas collocarit:ſit ne in Romanā curiā ꝓfecturus:an iſtic futu/
rus diutius.Idem quoq; ut de te ipſo intelligam:facito:quo ſciā:quo in loco te ſint noſtræ lr̃æ offenſu/
ræ:præterea ſi quid noui es nactus:q̄d maxime muſaꝝ interſit:cura ut norim:uel potius:ut id mihi cōe
ſit tecū.Vale ex Mediolano.vi.Kal.decēbres.M.cccc.l.

Franciſcus philelfus Ciccho calabro ducali ſecretario ſal.

E tuæ perhumanæ amiciſſimæq; litteræ nō modo recrearūt ſed etiā mirifice refecerunt.Nec
m dubito:q̄ ſcripſiſti ex ſnīa eſſe a te ſcripta mō queādmodū ipſe benigne cupis:ita etiā reliq̄ iuſſa
principis exequantur.Vale ex mediolano.vi.Kal.decēbres.M.cccc.l.

Franciſcus philelfus Ciccho calabro ducali ſecretario ſal.

E re pecuniaria quid mihi ſperandum ſit:nos ſatis intelligo.Conueni utrunq; Antonium:&
d Boſſium & Longum:quorum alter pecuniam dicit nondum eſſe allatam.At longus addit ni/
hil etiam de ea mihi ſperandum eſſe.Nam illam omnem deberi atque decretam eſſe auuncu
lo tuo Angelo Simonetæ.Itaque te rogo:des operam:ne diutius res trahatur.Vale ex Mediolano.vi.
Kalen.Decembres.M.cccc.l.

Franciſcus philelfus Ioanni calabro ſal.

Eddidi tuas litteras Antonio longo:quibus his lectis mihi reſpondit diligentiſſime ad ſeſe de me ſcriptum:ac ſe cupere mihi admodum gratificari:ſed nequaq̄ poſſe.Nam ſibi eiuſmõi pecunias eſſe nullas.Itaq; aliũde conſuli oportere.quoniam quicquid nummorum ex papienſi illa ratione in hanc urbem afferetur:id omne conſtitutum eſſe Angelo Simonetæ auunculo tuo. Tibi autem mi Ioannes habeo gratias:qui quantum in te fuit:uoluntati meæ ſatiſfeciſti cumulatiſſime. Vale ex Mediolano.vi.Kalen.decembres.M.cccc.l.

Franciſcus philelfus Petro Thomaſio philoſopho ac medico.S.P.D.

Oſti eam eſſe ſapientum uirorum ſententiam:nihil accidere pernicioſius ſenectuti quam animi relaxationem.Ea enim ingenii uis quam iuuentæ feruor excitabat:iam ſpiritali ſanguinis fomento ueluti tepeſcente paulatim habet:ubi diligentia & perpetuo quodam ſtudio minus acuatur.Itaq; non abſurdæ monent:qui præcipiunt eſſe in huiuſmodi ætate labores corporis minuendos ad augendos autem animi.Quamq̄ haud ſcio q̄ ocioſa uita cõducat corpori. Videmus certe apud Homerum Neſtorem & animi & corporis uiribus æque delectari:Ego autẽ puto in omni ætate mediocritatem eſſe ſeruandum:& ita agendum:ut nihil nimis:nihil parum.Intentionem remiſſione cenſeo condiendum. At relaxari qui uelit:languidæ cuiuſdam pecudis ſimillimum iudico.Quorſum hæc iampridem nihil ad me ſcribis uel quam plurimis litteris prouocatus. Nihil eſſe in cauſa aliud opinor quam ſenium.Quare te rogo:ut & tui & muſarum iam incipias reminiſci.Mihiq; aliquid reſpõde:ne uel ſenectutẽ in te accuſem uel obliuionem:uel negligentiã.Vale ex Mediolano.vi. Kal.decẽ.M.cccc.l.

Franciſcus philelfus Aeneæ Siluio epiſcopo Senenſi ſal.

Ccepi te Senæ declaratum epiſcopum:quod & tibi:& ſenenſibus uæhemẽter gratulor. Vtriſq; enim recte conſultum puto.Nam & tu uiues in patria:uiues cum tuis:uiues tranquille: uiues cũ dignitate:& Senenſes eum pontificem ſunt adepti:qui ſit integerrimus:innocẽtiſſimus:doctiſſimus.Reliquum eſt:ut quandoquidem liberale tandem ocium nactus es:ea bona:quæ tibi natura quã affluentiſſime largita ſunt:& obſerues & colas. Vales ingenio eruditione:eloquentia.Hæc tibi ſũt omnia excitanda.Curandumq;:ut non tibi ſolum ſed bonis omnibus.non modo uiuis: atq; præſentibus: ſed uniuerſæ quoq; poſteritati natus uideare. Videre nonnullos conſueuimus:qui in paupertate frugi induſtrii extiterunt. At idem ubi rebus lætioribus uti cœpiſſent:cum dignitate & opibus deſidiam etiam admiſerunt & negligentiam.Quod & ſi de te minime uerendum arbitror:facit tamen incredibilis amor erga te meus:ut uel currentem adortari audeam.Si cum eſſes & epiſcopus tergeſtinus:& Regis Romanorum ſecretarius:ac idem ſæpiſſimæ pro illo principe orator:tum ad pontificem maximũ tum ad Florentiſſimas orbis terrarum reſpublicas ac dominos:ſemper aliquid egregium lectitabas:dicebas:ſcribebas. Quid te nunc agere oportet tanta leuatum laborum mole.Noli obſecro pati:ut uel punctum aliquod temporis tibi uacuum labatur.Non parum prodeſſe poteris & tuis & alienis:ſi tuos grauiſſimos cogitatus acutiſſimaq; inuenta litterarum monimentis commẽdabis.Pone tibi ante oculos pontificem noſtrum Ambroſium:Aurelium Auguſtinum:Ioannem Chryſoſtimũ:turumq; Gregorium qui cum ipſi quoq; eſſent epiſcopi & infinitis fere occupationibus obruti:quod tamen & quanta quãq̄ ſalutifera uolumina lucubrarunt? Quid enim aut magnum Baſilium:aut Euſebium:Hieronymum abbates meminero? quorũ pœne infinitis elegantiſſimiſq; libris & italia pollet:& Græcia.Chriſtianiq; omnes mirifice iuuantur? Sed longior ſum:q̄ debeo:præſertim tecũ pontifice prudentiſſimo. Vale ex mediolano.vi.Kalen.decembres.M.cccc.l.

Franciſci philelfi Epiſtolarum Liber Octauus.

Franciſcus philelfus Renato Regi.S.P.D.

Oannes Marius filius cũ nup̄ mediolanũ mei uiſcẽdi gr̃a rediiſſet:cũ aduẽtu ſuo cupienti & exoptãti mihi uoluptatẽ maximã attulit:tũ eo iucũdior fuit qđ ſe tibi cariſſimũ eẽ declarauit.& id qdẽ p̄multis erga ſe tuis ac pulcherrimis bñficiis.Quid.n. adoleſcẽti ad uirtutẽ uel nato uel cõtendẽti fortunatius poſſit cõtingere:q̄ eius principis uti cõſuetudine:apud quẽ uerſari nõ minus ſit honorificũ:q̄ ſructuoſum? Vt.n.nulla utilitas in bonis cẽſenda eſt: q̄ honeſtate careat:ſic in actiua atq; ciuili uita honeſtum id amplectẽdum in primis arbitror:qđ emolumẽti rõnẽ nõ aſpernet.Nã illud honeſtũ:qđ priſci philoſophi gloriã ſibi dũtaxat p̄ponẽtes coluerũt:etſi erat ampliſſimũ:tñ q̄a nullã hẽbat uim utilitatis admixtã:a ciuili uiuẽdi cultu:& ab oĩ reipublicæ adminiſtratõe reiectũ eſt.Quare cũ uideo eẽ apud te meo & honeſtati ſimul & utilitati locũ nõ poſſum medius fidus nõ lætari:cũ eius:tũ etiã tua cã:cuius laudi uæhemẽter faueo.Ego tibi rex Renate non mediocriter ſum affectus:qp̄pe quẽ audiã iis uirtutibus p̄ditum:quæ maxĩe ſunt in rege humanitate:munificẽtia:& ſtudio diſciplinæ.Nã q̄q̄ ſæmina quædam uirtutis ſunt nobis natura inſita:ea tamen doctrina mirifice coaleſcunt: & ſpecioſiſſime efflore-

ſcunt.itaq; laudantur a uiris ſapientiſſimis Cyrus.Alexander.cæſar quod eſſent doctiſſime eruditi.qđ ſi natura quadam omnis incendimur ad ſciendi cognitionem quanto id magis nitere debet in regibuſ qui ueluti quædam optimæ nature deiq; ſimulachra habentur in terris.At humanitas cum delectat in omnibus tum in principibus & regibus maxime qui quo excellentiores ſunt inter homines eo magis debent humanitate cæteris antecellere.itaq; humanitatem tuam māſuetudinem facillitatem.cū audio ab omnibus prædicari dignus mihi unus exiſtimaris.quem nulla hominum facundia nulla ſapientū uirorum ingenia nulla monimenta litterarum conticeſcant.Liberalitatem autem & munificentiam tuam &ſi iampridem & uiua &eadem omnium uoce atq; audatione audierā celebrari eam tamen cū ſū: expertus infilio te huiuſmodi eſſe ſtatuto cuius uitam & incolumitatem debeant ſapientes omnes & eloquentiſſimi uiri tum uitam ſibi tum etiam incolumitatem opinari.Et facis tu quidem recte q te benignum & beneficum ſemper uelis.Vix eſt enim alia uirtus ulla quæ munificentiæ præſtet in conciliandis hominum ſtudiis atq; beniuolentia.Preterea quid aliud habent boni faſtigia principatum ac regnorum:quo illorum Præſides cæteris hominibus uideantur beatiores niſi ut his dandi & benefaciēdi probatis uiris facilior ſit facultas.Quanto igitur dandi atq; donandi munere diligentior fueris tum eo te magis principatum dignum oſtendis tum cæteros omnis aut rapis in amorem tui.aut ad te amādum facis ardentiores.His ergo tam præclaris regalibuſq; cum te ornatum eſſe intelligo Rex Renate æquiore patior animo abſentiam dilectiſſimi filii.præſertim cum animaduerto filii utilitatem cum tua & utilitate & uoluptate coniunctam eſſe.Non enim is tibi parum prodeſſe queat ad græce diſciplinæ præceptionem.qua te iure delectari audio ac lætor.Reliquum eſt ut intelligas me totum eſſe in filio.Quare quicquid in hunc humanitatis tuæ benignitatiſq; contuleris id omne in meipſum abſte collocatum iudicabis.Vale Rex optime.Ex Mediolano .vi.kal.Decembres a Natali Chriſtiāo anno.M.cccc.l.

Franciſcus philelfus.Thomæ frægoſo Sagone præfecto ſal.

c Vm ioannes marius filius ad te iret non ei potui nihil litterarum dare quibus intelligeres te mihi facturum rem gratiſſimā ſi meo ēt nomine & libenter & ꝑhumāe.ut bonos & eruditos ſoles eū exceperis:Nolim tamen hmōi benignitatis officium uænale mihi ꝓpoſuiſſe uidearis Quare conuiuia illa mea niſi ex uetere occupatiōe omnino aſcripſeris iuri tuo ſi minus reddidiſti meo nomine ioāni feruſino clariſſimo iureſcōſulto aut Nicolao cebæ.q̄primū ut reddas rogo.Vale ex Mediolano..vi.kal.decembres.M.cccc.l.

Franciſcus philelfus Baptiſte Schacæ Barocio ſal.

q Vod rebus meis utaris familiariter nequaquā tibi uicio do.Nam ut græci dicunt τατῶφίλωνκοινα Sed quod ita utaris ut mihi īcōmodes miniē laudo.Tu mea oīa carmine ita hēſ apđ te ut eoꝝ mihi nullū eē reliquū exēplū uelle uidearis.itaq; qđ ſū carminū opus aggreſſus fruſtra aggreſſus uidear:ſi ita mihi te familiarē præſtiteris ut non tua tibi ſolū ſed mea ēt eē tua uolueris. Quod ne turpiter uſu ueniat facito.mea oīa carmina ad me q̄primū redeant.Reliquiſti enim eorum apud me nihil.Vale mediolani ex ædibus noſtris:v.kal.Decembres.M.cccc.l.

Franciſcus philelfus mēmo Gaze epiſcopo craſſetano ſal.

g Abriele mirabili qui tibi has lrās reddidit utor iā multos annos familiariſſime:& ſumma ē mihi cū eo amicitia:is nomine ducis Sphortiæ it legatus ad Alphōſum Regem legatione libera. Quare cum iſtac eēt iter facturus nō potui nihil ei dare ad te litterarū ut & te Gabriel:& tu gabrielem noſſes.Vale ex mediolano.iii.Kal.decembres.M.cccc.l.

Franciſcus philelfus.Baptiſte Schacæ Barocio ſal.

q Vantum uideor intelligere maius te Dauum haberi q̄ Oedipoda:qui tū uterq; dici poſſis Carmina inquā mea mihi q̄primū reddito.Quod ſi meæ litterarū notæ fortaſſe te delectant tuis etiam ego contentus ſim Quod ſi neque mea ad me dederis nec alia ratione ſatiſfeceris officio tuo iur. mihi uel caſtigandus uel apertius monendus uideare:Vale mediolāi. ex ædibus noſtris.pridie Kal.decembres.M.cccc.l:

Franciſcus philelfus.Galeoto frumento ſal.

r Eddite mihi ſunt ſuauiſſime littere tuæ quas libenter accepi diligentiſſimeq; perlegi: Franciſco Aleardo nobili & diſertiſſimo adoleſcēti habeo gratias immortalis.q; eum amet cui ſe nouit eſſe cariſſimum:Et Veronam & uniuerſam ueronenſem nobilitatem maximi facio delectorq; eius conſuetudine plurimum Sunt enim natura Veronenſes tui omnes perhumani atq; liberales & ad bonarum artium ſtudia ita accōmodati.ut nulli hoīum generi cedant.itaq; tibi me Galeote: quem uideam mei amantiſſimum.non uerebor perſpicuam reddere ſnīam animi mei quamuis mihi ante hanc diem nunq̄ ſis cognitus ſfacito intelligam ſummā totius rei quo certi quod offeratur ubi intellexero poſſim non obſcure uoluntati tuæ gratificari quam & eſſe & fore eandem mihi pertinaciſſime decreui.nolim me tamen prudentie minus q̄ ſapientie laudatum iri.Vale ex mediolano pridie Kalendas decembres:M.cccc.l.

Franciſcus philelfus Andree alamano ſal.

Vo te magis ídies pſpicio.eo mihi humanitas tua ingeniiq́ fœcũditas dilucidior fit & clarior
q Me tuæ ꝓxime lr̃æ mirũimodum delectauit quippe quæ nõ minus amoris plenæ ſũmi erga
me tui.q̃diſertiſſimæ uiſæ ſunt:illud át mihi moleſtũ fuit quod hæ ꝑuenerint ad me quo tem
poris momento uir integerrimus religioſiſſimuſq́ ſacerdos frater Marianus is qui tibi reddidit hanc
epiſtolam erat continuo deceſſurus ad uos.itaq́ non potui quod uoluiſſem:ad ea reſpondere: quæ tũ
de uirtute:tum de fortuna locutus es.Sed reſpondebo poſtea.cum quid ocii nactus fuero.&ſi hoc mi/
hi uix unq̃ datur oío.interim te moneo atq́ hortor:ut nihil exiſtimes humanis in rebus uni uirtuti an
teponẽdum.Hæc enim ſola uiget ſapit:eſtq́ ímortalis:Reliqua omnia & uana ſunt & fragilia:planeq́
caduca.Quod ſi tecum diligenter animo uoluptatibus:tibi Salmacis datura ſit ſpolia.nõ tu illi.Ariſto/
telẽ de re domeſtica uehæmenter expecto.Aretinus ioannes is qui tuas mihi litteras reddidit renũcia
uit nomine tuo eſſe amantiſſimũ mei:id quod ſũma cum uoluptate au/
diui.Vale ex mediolano.iii.nonas decembres.M.cccc.l:

Franciſcus philelfus Andreæ Alamano ſal.

Vod nudiuſſeptimus reſpondere oío tibi non potui idq́ ob nuncii uelociorem ãbitionẽ.reſ/
q pondebo in preſentia minime auare. idq́ ſi minus fortaſſe ex ſnía tua at amice tamen:& ut ar
bitror.uero Primũ autem de me dicam quod abſte ultimo loco quæſitum eſt:Cupis.enim ſci
re quid agam quæ ſit uitæ inſtitutio & í quam philoſophorum ſectam deuenerim.Si ad unum hoc reſ
pondero quod de phía ſcripſiſti & inſtitutum meum & actionem uitœ facile cognoſcas.Cum multæ
ſint philoſophorum ſectæ quippe quas alii nouem alii decem exiſtimarunt.& marcus omnium latino
rum doctiſſimus & græcorum inferios nomine quinque & quadraginta numero eſt complexus ego
illam maxime diſciplinam ſequuor & ſequutus ſum ſemper:quam ab Anthiſtere profectam amplifi/
cauit zeno perfecit Chriſippus.illud duntaxat in bonis duco quod honeſtũ ſit.Honeſtum autem ipſũ
ſua ipſius ui atq́ dignitate non populari gloria definio.Vt aũt ſentio:ita & loquuor uiuo.Præter ho
mines impuros ac flagitioſos odi in uita neminem.Eos autem omnis qui præſeferunt ulla ſimulachra
uirtutis diligere obſeruareq́ conſueui.Huius autem uitæ inſtitutum cum ad alia plæraq́ digna laude:
tum ad ſatyras ſcribendas me compulit quo ꝑ uituperatiõem improborum hominum & laudationẽ
innocentium præſtantiſſimorumq́ uirorum cunctos ad uirtutẽ capeſſenda adhortarer aflatioq́ auerte
rem:Quæ autem corpori ſunt aut fortunæ quam fabulantur tributa cõmoda tantum uel colenda uel
admittenda cenſeo:quoad eorum uſus uirtuti expediat:Nam neq́ uirtutem incultam & ſqualidã . ne/
q́ nitidam nimis & elegantem probo:Qua ductus ſententia.quæ mihi natura largita ſunt corporis ad
probitatem adiumenta ſi qua tandem largita ſunt ea quantum in me fuerit ita tutatus ſum ut nihil eo/
rum deſiderem quæ aut ad dignitatem membrorum aut ad ſenſum integritatem attinent. Quæ ue/
ro extra corpus poſita uirtutis ſunt adminicula non tam ſequi ſtudioſe q̃ ueluti hoſpitaliter admittere
didici.Quo fit:ut qui minima fortuna contentus ſim ea neq́ abũdem nec etiam prorſus caream.quin
ea quo magis ab me ueluti negligitur eo ſe magis præſtat obſequentem & ita ſequitur ut interdum ẽt
fugienti pudorem iniiciat.Nam omnis actio uitæ meæ inſtituto reſpondet.Grandes in me opes : in/
genteſq́ pecuniæ florentiſſimarũ italiæ ciuitatum & munificẽtiſſimorum principum muneribus ſũt
collatæ.At mihi quottidie eſt tandem ac ſi nihil unq̃ collatum fuerit.Et cum nihil ſit nihil tamẽ deeſt:
íta mecum agitur diuina quadam benignitate.ut qui prope nihil habeam uideat omnia quodammo/
do poſſidere.Satis me locupletem ſemper opulentumq́ fori duxi ſi conſilia & cogitationes omnis ad
uirtutem Deumq́ referrem.Quid enim deeſſe cuiq̃ poteſt qui uirtute comite utatur ad Deum . Nul/
la ſane uidetur mihi neq́ cenſenda uirtus neq́ nominanda.quæ ad Deum tanquam ad ſummum incõ
mutabileq́ bonum non feratur.Hanc ego potius q̃ quorundam ſtoicorum q humanã gloriã popularis
illius & fucatæ honeſtatis nomine uenebantur ſententiam ſequens non ꝙ ſtultis hominibus ſed ꝙ ſa
pientibus Deoq́ probatũ iri putem ita bonũ iudico.ut aliud nihil ponam in bonis.nec inanem gloriã
huius mundi ſed ueram illam ac cœleſtem mihi ꝓpono gloriã.Quare quid de me ſtulti uel ſentiant:
uel loquantur non tam negligo q̃ cõtẽno neq́ honorẽ facio pluris q̃ ignominiã ſi ab improbis cõferat
nullius inſani minas aut inſidias pertimeſco.Me in omnis impuros & perditos æquæ acerrimum ho/
ſtem præbeo.Bonos autem & honeſtatis ſtudioſos.atq́ tui ſimiles unice diligo & admiror.Et hæc q̃/
dẽ de me iã hinc tãdẽ eatur in meſſẽ tuam.Ego ex tuis litteris quas in hanc diem binas ad me dediſti
totũ te uidere penituſq́ inſpicere uiſus ſum . Tuo ſum ingenio nõ mediocriter delectatus.nã & fœcũ/
diſſima ꝓbitatis ſæmina & eloquẽtie uim nõ mediocrẽ in te natura ineſſe aĩaduerti.Sed adoleſcentiæ
furor ita in te exæſtuat ut ꝑturbationũ ignibus neſcio quo pacto minorẽ te p̃ſtes id aũt uicio tibi dare
non auſim.non enim me latet rationis uſum diem ſolere afferre atq́ affirmare.neq́ prudentes naſci
mur nec ſapientes.Alterum doctrina gignit alterum longiſſimi uſus temporis & multarum uariarũq́
rerum præbet experientia.Quãdiu augeſcunt ſẽſus augeſcũt ẽt appetitus q uæhementiore quodã ipe
tu agitari rationi.quam ſequi ducem debent.reſiſtant atq́ aduerſantur.Quo fit.ut quod factu optimũ

ſequendúqꝫ dicta ratio id appetitus deprauatio perinde atqꝫ malum aſpernetur ac nolit. Hic omnis in
continentie manat furor. qui nos precipites ſcientis uidentiſqꝫ agat in miſerrimá ruiná exitii. Quid. in
quam de te ſentiam. quid uelim intelligis Video tibi ꝓpitiam admodú ac benigná adeſſe naturá inna-
ta habes plæraqꝫ omnia ad uirtuté ad iumenta. Dexteritate ingenii uales plurimú. ſed hæc ipſa uel in-
nata item aliqua uis perturbationum uel deprauata quædam conſuetudo neſcio quo nam pacto quan
tum uideor quidem ex tuis litteris conſequi: non parum impedit. fateris quod honeſtum ſit id eſſe ita
bonum ut aliud prope nihil exiſtimandum in bonis ducas. Deinde ſubdis te ita uiuere ut ea ſola admi-
reris: quæ plæriqꝫ mortales cum ſe illa maxime tenere arbitrant̃ præcipue in bonis admittunt: ac nũe
rant. Hi ſcilicet uel corporis uoluptate uel emoluméto bonum definientes. quaſi uirtutis nomen & ina
ne ſit: & caducum: & aliud nihil humano generi allaturum preter laborem atqꝫ egritudinem. Hæc enĩ
ſententia tuis uerbis quibus in epiſtola uſus es. facile colligitur eoqꝫ tádem omnis tua quaſi ad optimũ
quendam rerum omnium finem tendit oratio. Vt tibi uoluptaté in primis profuiſſe uelle uideris hác
ego ab humana fœlicitate nequaq̄ omnino reiicio ſed ita in ea cenſeo ineſſe ut fœlicitaté ueluti cõdi-
at non efficiat Nam de fœlicitate non idé ſenſerunt oés. ſed hanc alii natura effici putauerunt. ut & ma
gni & parui natura efficimur atqꝫ alio alii colore. Alii diſciplina id contingere poſſe argumentat̃: eé. n.
ſcientiá quadá fœlicitaté. nam ſcire fœlicitatem idẽ opinantur atqꝫ fœlicem eſſe ut eloquentiam ora-
torem eſſe oſtendit: Alii exercitationi cuipiam fœlicitatem dederunt permulta enim ſunt quæ neque
natura nobis inſunt neqꝫ doctrina comparant̃. ſed exercitatiõe quam conſuetudineqꝫ aſſequimur: nec
me latet quoſdam exiſtimaſſe fœlices hoíes reddi diuino quoddá afflatu qualis dictos legimus νυμφο
λήπτους & θεολήπτους eos q ab deo eſſent nymphaqꝫ corepti: ex quoꝝ numero fuiſſe tradũt
Tireſiá. Amphiaꝝ Calcháta. Ligurgú. nũmápõ. omniſqꝫ ſyllabas. pleriqꝫ ét & ſũt q uim oẽm fœlicitatiſ
fortuna definiát nec differre qcq̄ inter ſe uolũt fortunatú atqꝫ fœlicé hoíem. Naturá ualere plurimũ
ad fœlicitaté nõ ſum neſcius qñquidem ét ad uirtuté q̄ ſine fœlix eé nemo põt. ui habet nõ mediocré
Sed ut omnino non naſcimur ita ét nec fœlices perpulchrũ é. uirtuté diſcedere. ſed lõge pulchrius lon
geqꝫ præſtátius rear uti uirtute. non. n. qui cum diſcederit cõtinuo fit uir bonus niſi uſus quidá aſſiduus
exercitatioqꝫ acceſſerit. Nec ocioſam uirtuté probé nec dormitanté fœlicitaté: ſed uigilanté potius &
aliqd ſp magnũ præclaꝝqꝫ agenté. ná quo pacto illũ fœlicé arbitremur qui neqꝫ intelligat. nec agat qc-
q̄ humano dignũ ingenio. Diuinũ aũt ſpiritũ q ſuſcipiũt ſi qui tandé eũ ſuſcipiunt. nõ illos ſua. ſed diui-
na fœlicitate diuinos iudico. Secunda fortuna quæ dicitur qui fœlicitaté cenſent contineri ſi idẽ for-
tuná dicũt quod numeris ſuis omnibus cumulatá ꝑfectáqꝫ prudétiá Hi uirtuté maxime laudant. At in
his infirmis fragibilibuſqꝫ rebus. quæ omni mutabilitati tpoꝝ ſunt ſubiecte ſũmam fortunam ponerẽ
nihil é qđ accedat ad uirtuté proprius. Mométaneas auté res hmõi planeqꝫ caducas ita oñdis ꝓbare ti
bi ut aliud nihil iucundus putes. Et erras tu qdé plurimũ ſi ita ſentis ut loqueris. qui de fœlicitate ſũt exi
quiſitius diligétiuſqꝫ loquuti. eã tribus in rebus poſitá crediderũt. Nam alii prudentiá ſũmũ bonũ eé di
xerunt. eandé hi quidé prudétia appellantes. q̄ ſapientiá quæ tota in ueri inueſtigatiõe cognitioneqꝫ cõ
ſiſtit. Alii uirtute actiua cõſtare fœlicitaté: alii uoluptate putauerũt: primũ illud fœlicitatis genus totũ é
animi qui dum ueritaté cõtéplatur & Deũ reliqua oía ꝓ nihilo ducés ſe ipſo contétus é nullius re indi
gés planeqꝫ beatus. Qui actiõis moꝝqꝫ uirtuté adamarunt ſe hoíes eé meminerũt. itaqꝫ nõ animi ſolũ
ſed corporis quoqꝫ hñdá eſſe rationé ſuadét. Voluptaté duplicé eé ſimus alterá animi alterá corporis
Cyrenaicus Ariſtipus uoluptate corporis ſumũ bonũ cõſtare exiſtimauit. qua ipſa inre utráqꝫ uolupta
té ſecutus é epicurus q q̄uis improbet̃ a multis uideo tñ ab illo eá uoluptaté maxime omniũ laudari:
quæ ſit animi: quæ ſapientiá uirtutemqꝫ cõſequat̃. Et quæ alia fœlicitas noſtra nobis chriſtianis futura
é cum. Deum corá pñentéqꝫ uidere cõtéplariqꝫ licebit. Nõ ne imméſum quoddá & infinitũ gaudium:
id át oé gaudiũ nõ ne uel iucundus fiat uel cumulatius. cum animo corpus fuerit reſtitutũ cũ homines
omni ex parte puri defocatiqꝫ reuiuiſcét: Nec. n. aſpernat̃ Deus honeſtas corpis uoluptates. qui cũ gu-
ſtaſſet noluit bibere. Qui corporis ſuiqꝫ oblitus ſolá animi uoluptaté ſequit̃ is hẽt cõe quidá cum Py-
thagora & Socrate: quoꝝ alterũ in cõtéplatiõe ſuperioris. alteꝝ in actiõe inferioris uitæ maxima cum
uoluptate uerſatum accepimus: q̄q̄ quomõ corporis obliuiſci queat nõ intelligo qui uel ſe ipſum noſſe
uel aliquid recte agere inſtituerit Qui uero ita expetédam putat corporis uoluptatem: ut nihil habe-
at cum uirtute coniunctum nihil cum ſapientia. is mihi nõ multũ a languida quapiam & inerti pecude
uidetur differre. ſed qui ita ſeſe pareat ut animi per q̄diligentiſſime perſequatur & corporis item rectá
uoluptatem non aſpernetur Hunc eo maiore laude dignum puto quo illuſtrius eſt totum curare ho-
minem q̄ alteram hominis partem ſiquidem neqꝫ ſolus animus homo é nec corpus ſolum ſed q certo
conſtet & animo & corpore. Quo quidem meo prolixiore ſermone ſatis ſuperqꝫ mi Andrea uideris
admonitus. quid ego in epiſtola tua deſiderarim. Vidi abs te diſertiſſime uim naturamqꝫ honeſtatis la
udari. cuius etiam teſtudioſum facile declaraſti. deinde in illam cõmodoꝝ uoluptatiſqꝫ rationé neſcio
q ita delapſus es ut uirtuté oém q̄ſi conténédá. deſpiciendá: & nihil oío faciédam aſſereres Quæ q̄q̄ te
ſimulatione q̄dá potius ſcripſiſſe reor: quo me ad reſpõdédũ ueluti ꝓuocares: Volui tamen ſenex &
Phileſus ut tu adoleſcés & alamanus ex me quoqꝫ intelligeres quæ tibi non eé ignota crediderĩ oíum
primum eé a ſtudédũ ſic artibus animi ut nullius omnino partis aut ignarus ſis. aut negligens deinde

corporis eſſe habendam curam quæ animi naturæ dignitatiq; reſpondeat qđ ſi feceris ſicuti certe facies non difficile futurum exiſtimo:ut totius hominis tuaq; uoluptate q̄ſuauiſſime perfruaris. Vale ex mediolano.vi.idus decembres.M.cccc.li.

Franciſcus philelfus Sphortiæ ſecundo ſal.

p Eto abs te in maioré modū:ut & qđ mihi curam recepiſti:& ex ꝓximis meis litteris audiꝛ potuiſti.id apud patrem tuū præſtantiſſimū & munificentiſſimū principem q̄primū & q̄optime cōficias.Hac mihi re neq; gratius quicq̄:neq; magis neceſſarium præſtare potes. Vale ex mediolāo.pridie idus Decembres.M.cccc.l.

Franciſcus philelfus.Saluté Dicit plurimā Sphortiæ ſecundo.

p Etiˉabs te ꝓximis litteris ſecundum qđ etiā nunc tertiū & peto & te quoq; ſi pateris rogo ut rem meā apud principé nr̄um munificentiſſimum patré tuū ubi minus confeceris cōficias ut mihi abiés corā recepiſti in hūc dié neq; tu reſpōdiſti quicq̄.nec ex alio ſum certior factus quid egeris aut nō egeris.itaq; aut reſponde q̄primū.aut equū mitte quo uehar ad uos. Nā ſi ad uos uenero facile futuꝝ ſuſpicor.ne uacuus mediolanū repetā.præſertim cū iam inſtet Natalis xp̄ianus q p̄cipes ſolent ad beneficētiā exhortari. Vale ex mediolano.decimoquinto.Kal.ianu.M.cccc.l.

Franciſcus philelfus Saluté plurimā dicit Facino forobro nunciano.

u Ideo te nimis lautū factū:q nihil reſpōdeas ne amicis quidem Deus malefaciat iſtis nūmis:qb9 ita ſuperbus redderis.ut nos.ſ.mores cōtēnas præ te.Quod ſi ſcires tibi ré eé cū ſatyro.n̄ mō nō taceres:ſed eés loq̄citate ipſa loq̄tior. Si mihi equus eét:aduolaré ad uos q̄primū ut qđ uos amici negligitis.ego p̄ſens uel efficeré uel cōficeré Vale ex mediolano.xv.kal.ianua:M.cccc.l.

Franciſcus philelfus.Nicodemo tranchedino Saluté plurimā dicit:

q Vod & princeps nr̄ fran.Spho.tibi abeunti iuſſerat:& ipſe uerbis pluribꝰ abs te petii ſi minus ī hāc dié cōficere potuiſti.ut cōficias tādé cupio.hac.n.una re neq; gratius qcq̄ p̄ſtaꝛ queas nec ét iucūdius. At q beneficiū illud quis nō libéter cōferat qđ ī is qué cōferamus maximi ſit facturus.& eo tñ uſurus nō ſit. Sic enim tamen ſumus liberales ut ex hm̄oi nr̄a liberalitate neq; moleſtiæ neq; incōmodi qcq̄ accipimus. Tenes quid uelim. Vale ex mediolano.xv.kal.ianuarias. M cccc.l.

Franciſcus philelfus facino forobro nunciano ſalu.

s I cōmode fieri abſte pōt.huc hodie uenias peto. Sū.n.tecū quedā cōmétaturus. Quare uelī ne differas.neq; cōmitas ut te potius excuſandū cūctatiōis quā laudādū ꝓperatiōis oñdas.. Vale mediolani ex ædibus noſtris Kal.ianuarias.anno a Natali xp̄iano.M.cccc.li:

Franciſcus philelfus.S.D.P.ioanni mario filio:

p Oſteaq̄ a nobis abiiſti.de te nihil accepimus.itaq; nō poſſumus nō uereri ne quid tibi qđ nolimus acciderit. Nā hoſpes ille ad qué diuerteras nocte cuius ꝓximo die hinc ꝓfectus es mediolanū mō ueniens renunciauit te cū es apud ſe hoſpitatus. uiſum eé e ſtomacho laborare & de caupone queſtum apud qué prādiſſes. Quare uelim me facias de te tuiſq; conſiliis certioré.nam ſi uales quid iſtic tépus inaniter teras neſcio ſin minus uales danda é opera ne tua negligentia ſis peiore cōditione. Vale ex mediolano.y.idus ianuarias. M..cccc.li·

Franciſcus philelfus Andræ almano ſalu.

c Vm nihil in hāc dié te uideo meis ad te litteris rn̄diſſe.facile adducor ut credā te τὴν ἀχόνη-νον τῷ ρῶ τοῖς μαζέω αι quā ipſe q̄ti faciundā puté.potuiſti ex ꝓxima lōgiore illa epiſtola n̄ difficile noſce.ignoſco āt tibi qppe q nō mō uxoré duxeris:cui obieq te τὸν νεήγαμον non oīo abſurdū é.mō mediocriter oīa. Vale ex mediolano quarto idus ianuarias.M.cccc.li.

Franciſcus philelfus Laurentio Gyni filio ſalu:

n On poſſum officiū tuū nō accuſare:ꝗ tā diu ſilentiū egeris. Nec.n.mei oblitus eé dés qué mirifice diligere cōſueuiſti.nec ét pytagoreus factus es tam repéte:q eloquutionis ſtudio maximo oīum inſeruire didiſceris:nec te ſuperbū factū ego puto.q humanitate & māſuetudine nemini cædas.itaq; ſi te iure accuſatū malis facito ꝓpediem intelligā quid in cā fuerit:ut tanto ſilentio te dederis. Vale ex mediolano idibus ianuariis.M.cccc.li:

Franciſcus philelfus Auguſtino Dato ſalu.

n Vlla rōe adduci poſſum qn credā te mei eé amātiſſimū.a quo ſis pulcherrimæ īſtitutus.ſed non poſum nō mirari.ꝗ nihil litteris obſterpas.q quottidie cū apud uos ageré me pulcherrimis tuis ſuauiſſimiſq; epiſtolis ueluti laceſſeres. Nūc uero totus es mutus:q quo es factus lingua ſolutiore:eo te ioquatiorem eé oportuit. Vale ex mediolano idibus ianuariis. M:cccc.li.

Franciſcus philelfus.S.D:P.franciſco patricio.

q Vam de te philelfus ſit benemeritus:eloquentiæ & erūditionis nomen:ꝗ es per omnem italiam non mediocre neq; obſcurum adeptus facile declarat. Quo fit ut non neſcius eſſe debeas q̄ te gratum cauſa oporteat.quod enim maius in quemquam beneficium conferri poteſt quā diſciplinæ & eloquentiæ quibus rebus non modo cæteris omnibus animantibus.ſed ipſis quoque præſtamus hominibus qui nihil ſupra hominem ſapiunt. Deſidero igitur officium tuum his in rebꝰ qbus a nobis uel inſtitutus es uel cōfirmatus:ni tacendi fortaſſe q̄ loquendi arté profiteri malit Vale ex

Mediolano idibus ianuariis. M.cccc.li.

Franciſcus Philelfus Ioanni Simonetæ ſal.

Vnquā me de te mea fefellit opinio:q non minus me dilligas q̄ ab me amari ītellexeris:amor
n autē erga te meus quātus ſit.nō re minnsiq̄ opinione cognoſces.Emori malim q̄ iuri īgratus
iudicari Beneficio affecti q ſeſe ingratitudinis accuſari noluerunt.alii aurū &argētū alii marga
ritas & gēmas:alii aliud fortunæ bonū qđ dicit̄ retribuere cōſuerūt.Ego āt beneficos didici quantū
& humanū & meū preſtare poteſt ingeniū ex hominibus deos reddere.& ea īmortalitate donare:quā
laudis gloriæq; æternitas afferre ſolet.Quid de me tibi ſperandū ſit liquido potes aīaduertere Tuum
āt munus ē: ut quod ꝓpediē fore ſignificaſti id ita fiat:ut non illud uetus ac Virgilii ꝓuerbiū incuriſſe
uideatur:Tarde uenere bubulci. Nihil eſt enim neceſſitate potentius: Vale ex Mediolano.decimo Ka
len.februarias..M.cccc.li:

Franciſcus philelfus.Mario'filio ſal.

Vm præſbyter iſte florētinus q has tibi litteras r̄ddidit.eēt finariū redditūrus: petiit ſi quid eſ
a ſet q̄ ſcribere ad te uellē.id fidei ſuæ diligētiæq; crederē itaq; ex eo audies mentē meā de rebꝰ
tuis eandē ſcilicet:quā ex ꝓximis litteris quas redditas tibi arbitror accipere potuiſti Frāciſcuſ
ille alexandrinus eruditiſſimus medicus improbat uæhementer cūctationē tuā nō ſolum iſtic ſed eti
am Maſſiliæ.Hortaturq; ut Renatum Regem:qui te plurimum diligit aſſidue ſequaris.Sic.enim & di
gnitatem ſimul & rem non mediocriter aſſequuturum.Quod ut facias non ſolum probo ſed etiam
iubeo Mariam nurum & neptem ioannam bene ualere opto.Vale ex mediolano.vii.Kalen.februari
as.M.cccc.li.

Fran.phi.Sphortiæ ſecundo ſal.

Vdio Matthiam tuum uel noſtrum potius ex patria reuertiſſe.Quod cum & eius & tua cau
a ſa.qui hominem uæhementer diligis.tum item meā non poſſum plurimū nō lætari:quippe q̄
nequaquā dubitem iſtum ſecū atuliſſe Strabonem quē diſertiſſimus Blundus flauius egoq; tā
ſæpe ac multum non petiuimus ab eo ſolum:ſed ſummo ſtudio petiuimus orauimus . obſecrauimus :
nec.n.adduci poſſum ut Strabo eſſe Triuii coniectum in ſempiternas tenebras nam non īhumanitatē
libertatēq; Matthiæ.itaq; rogo te iſti nuncies uerbis meis iucūdum eſſe mihi redditum ſuum ad te.ue
rum multo fore iucundiorē:ſi Strabonem ad philelfum ſuum quamprimū dederit . De re pecuniaria
heri ſcripſi ad principem Antonius hic longus longā mihi ſpē dat quam ego quod ad noſtrum Gaſpa
rem eruditiſſimum medicum ſcripſi.prætio emere nullo pacto inſtitui.Vale ſpes mea ex mediolano
pridie Kal.februarias :M.cccc.li:

Frāciſcus philelfus.S.D.P.Lanceloto Cardinali Leucoſiæ.

Vm te libertati tuæ ac priſtine dignitati tuæ reſtitutū accepiſſem.uix dici quæat. quanta ſum
c lætitia gaudioq; affectus.nō eni potuerā nō dolere te talē tantūq; pontificē coniectū in carce
rem:qui bonoꝝ omnium innocētiumq; uiroꝝ & ꝓfugium eſſes & portus itaq; tibi ampliſſi
mo patri maiorē inmodū gratulor mihi autem lætor plurimum q̄ dolorem quem ex indigna tua ca
ptiuitate acerbiſſimum acceperam audita nuper iſtiuſmodi liberatio tua in maximam mihi uolupta
tem uerterit. Vale ex mediolano.Kal.Febru.

Franciſcus philelfus Blaſio axeretenſi equiti aurato.

Am eſt in lumine.itaq; a te peto ut quas hyeme plantas illas ficulneas ad me dare ueluti periti
i or agricola noluiſti:nunc tandem dare incipias.niſi fortaſſe quod nolim moleſte feras res ul
las bonas fore tibi communes cum aliis.nam ſi pluribus rogari te cupias non poſſum tibi ue
reri ne uel inuidiæ uel obtrectatiōis ſis accuſandus quas quidem perturbatiōes indignas arbitror ma
gnitudine animi tui.cupio item plantas prunorum damaſcenorum:Vale ex mediolano. Quarto no
nas Februarias .M.cccc.li.

Franciſcus philelfus Karolo Regi francoꝝ.S.D.P.

Vm tuas ego res bellicas diu mecum Rex Karole multumq; cogitaui unus profecto uiſus es
c quem uniuerſa chriſtiana reſpublica:antis ac tam diuturnis flectibus agitata concupitæ exop
tateq; quietis atq; tranquillitatis auctorem ſit tandem habitura.nam ſi uerum ſine cuiuſquam
inuidia fateri licet poſteaq; impia & immanis illa ſceleratiſſima mahumeti ſecta inualuit nullum eſt uſ
quam hominum genus.cui plus debeat Chriſtiana religio .q̄ inuictæ francorum nobiliſſimæque uir
tuti.Cum reliqui enim fere omnes & Reges & populi chriſtiani ignauo quoddam animi torpere tan
quam elanguiſſent:ſoli franci inuenti ſunt:qui ingenti animo & excelſo omnem barbarorum & infi
delium impetum non modo ſuſtinuerint. ſed repreſſerint:quid inquam repræſſerint.immo fuderint
fugarint.oppreſſerint.Nam italiæ uires quamquam & ualidæ ſint & maximæ tamen quia' neſcio quo
infelici fato inteſtinis ſeditionibus inimicitiiſq; laborare diſcere.neque potuerunt omnino nec item
poſſunt oſtendere. quantum ui prudentiæ : & animi robore uigent florent atque antecellunt . Soli
franci.ſoli francorum principes & reges in omni chriſtianorum numero auſi ſunt chriſtianæ utilitati
ſemper & dignitati conſulere. itaque maiorem inmodum dolendum erat tantum inualuiſſe uim de
monum: ut quæ una gens eſſet in nomine chriſtiano.quæ ad pietatem & gloriam nata uideretur ea
tamdiu domeſticis cladibus exerceretur.ſed ſinit interdum Deus eos urgeri auerſis rebꝰ quos hēt cari

oris idq; ut arbitror.non tam quo experiatur fidem & conſtantiam hominum quam multo prius no
rit quæ futura ut de quo is detur ueluti promerendi materia cumulatior & illuſtrior.Quare cum Tho
bias cum iob cum res tolerantiſſimus ille:Dauid tantas ac tam intollerabilis ærumnas perpeſi ſūt quo
ſe aduerſus Deum geſſere ſubmiſſioris.eo magis illos & ope ſua.& ſuis ſecundis rebus Deus dignatus
eſt.Sic enim deus tū maxime prodeſt.cum maxime uidetur affligere.tum per huiuſmodi calamitates
atq; cruciatus reſipiſcendi cæteris exemplum afferri ſolet.Dolendum profecto erat bonis chriſtianis
Rex karole.quod Chriſtianiſſimū genus hominū te Rege pientiſſimo tam diu tam grauiter:tanta ma
lorum molle præmeretur.At ego cum me ipſum colligo.& mente diligentius rem uoluto facile uide
or intelligere id omne diuino quoddam conſilio factum eſſe:Oſtendere Deus uoluit:ut opinor.nullā
eſſe humanam potentiam.que ꝓpriis conſiliis atq; adiminiculis aut perpetua eſſe poſſit aut diuturna
ſi diuino preſidio careat. Quamobrem iccirco paululum ueluti a francis ſecedere uiſus eſt:quo & per
fideliſſimi populi flagella infidelibus cunctis minaretur interritum.& cum te francis uenerabiliorē.tū
uniuerſis tuis ſuiſq; hoſtibus formidabiliorē efficeret.Tua certe pietate.& diuina quadam ope & auxi
lio factum ē.ut eos omnis.qui perinde atq; ſtulti &amentes at te deferant ad ſanitatem tua cum gloria
uideas rediiſſe.De ipſo duce imperatore uexilli fero non mō patritum atq; auitum regnū cū imortali
tatis nomine recuperaſti ſed longe id admodū amolificaſti.ſtabiliſti.ornaſti:Nam ſi magna res eſt fe
rociſſimos anglorum impetus ſuſtinere quanto maior cenſeri debet Anglos ſuperare proſternare in
terimere.Has autem tales tantaſq; uictorias ī rebus præſertim deſperatis & perditis exiſtimare debes
neq; tuis.nec ullis humanis opibus te adeptum ſed diuina potius quadam mente quæ Chriſti an ſueq;
reipublice diuturna ægrotatione morboq; confecte tuo fœliciſſimo ductu.tuis ſecūdiſſimis auſpiciis
iam tandem ſuccurere mederiq; conſtituit.Quare te Rex Karole etiam atq; etiam rogo. utquāquā ne
q; mei neq; cuiuſquā conſilii nullius admonitionis nullius cohortationis indiges.pacatis iam & com
poſitis rebus tuis mentem atq; animum tuum omnem ita excites atq; armes ī peſtiferos & impios ho
ſtes Chriſti ut tanto tamq; ſempiterno beneficio ornatus non gratitudinis minus lauderis q̄ cæteraꝝ
omnium uirtutum conſueſti: Duo ſunt infidelium genera quæ populum chriſtianum maximis de
trimentis ærumniſq; affecerunt quottidieq; afficiunt turci & ſarrhaceni quaꝝ alteri parua ſeruoꝝ ma
nu ægypto.ſyria iudea tribus opulētiſſimis ꝓuinciis ꝑ noſtram negligentiam occupati cyprū. Rodū.
ac reliquas finitimas inſulas indies magis magiſq; populantur.Turci uero nulla ſua ſed xp̄ianorum pe
cunia conducto peregrino milite & eo quidem non admodum multo:id ſunt bellandi aſſiduitate aſſe
quuti:ut qui fugitiui ſcytarum ſerui exhorrentibus illis cautibus uaſti Caucaſi in præſidia ſeſe ac medi
am mendici & famelici recepiſſent.nunc nemine ut ita dixerim repugnante intra ſinum adriaticū nō
ita longe ab italia conſederint.quin ſi uelint ad paucas horas eo ſint traiecturi hos autem qui ſunt quaſi
quædam ſarrhacenorum propugnacula & ſi iampridem chriſtiana uirtus non difficile ſuperare ſubiu
gareq; potuerat iā cum uel imperatus ī eos uel imprudentius itur fit ut & prudentes illi parati exiſtim
tur.Hac una re factum eſt ut & rex Sigiſmundus annos natus quattuor & uiginti incautius hoſtem nō
omnino incallidum agreſſus fugæ turpiſſimæ terga dederit:& Vladiſlaus rex admodum adoleſcens
cum annis ſuperioribus ſuum maluiſſet q̄ ioannis uaiuodæ peritiſſimi ducis qui iam bis & iterum tur
cos ingenti clade percuſſerat conſilium ſequi cum nō mediocri chriſtiani exercitus detrimento interi
erit & anno proximo idem ioannes uaiuoda qui antea ſæpenumero trophœa de turcis pulcherrima
ſtatuiſſet cum eoſdem hoſtes adhortus fortiſſime iam plan uertiſſet in fugam coactus fuerit per ſuo
rum militum incōſtantiam:Ceterūq; perfidiam non ſine nagno chriſtianoꝝ uulnere ab eo bello di
ſcedere.ita fit ut uel imperatorum inſcitia uel timiditate militum uel diſſolutione quodam hoſtiū con
temptu.quos uinci iampridem & uenire ſub haſta aut mactari oportuiſſet.uictores ipſi inſolenteſque
uideantur Eoq; ab his audaciæ itum ē ut cæteris ferē omnibus xp̄ianis pro nihilo habitis ſolos ſibi me
tuendos ducant & francos & italos quos alteros ſæpe mari alteros uero q̄nq; terra nō ſine ſua maxi
ma pernitie pugnantis experti ſunt Sed qm̄ nō ignoran uires italicas hoc tempore ut antea ſæpe mu
tuis inter ſe odiis ac bellis digladiari ſoli ipſi franci ſunt reliq quos formident quippe quos audeāt poſt
tam multas præclaraſq; uictorias quas de anglis germaniſq; ſunt adepti quē æque inter chriſtianos ti
meant hoſtem habere neminē.Vnde cum ſciant uirtutem francorum ocioſam natura eſſe non poſſe
& eoſdē præterea:iuſtas habere cauſas ulciſcendi ſummum inde in ſeſe malum breui putant emanatu
rū præſertim eodem uno te rege fortiſſimo & belli duce ſapientiſſimo & prudentiſſimo caſtroꝝ īpe
ratore & uiro plane optimo & hominibus ſimul deoq; cariſſimo. Quæ cū ita ſint reliqna tria eē aīad
uerto q̄ oñdam primū ꝙ a deo id bellum neceſſarium ē ut nullo pacto ꝑtermiti queat. Alteꝝ uero qd
ea res facta eſt admodum facilis ſi ratione & cōſilio gubernet.Extremum āt erit ut ꝓbē q̄ingentē uti
litatē hoc idē bellum ſua ſit uictoria tibi xp̄ianiſq; allatuꝝ Quid.n.in uita hoīum magis neceſſariū cen
ſeri debet q̄ aut id maxime omniū ſequi quod honeſtum ſit aut id oī ope atq; opera aſpernari ꝙ affe
rat ſecum ullā turpitudinis fœditatē.Non.n.ad cibum ac potum nō ad pruriētē corporis uoluptatē q̄
ipſa uobis cum pecudibus ſunt nomina.ſed ad decus dignitatēq; nati ſumus iccirco uobis mens data ē
immortalis ac diuina ut immortalitati ſeruientes Dei ſimus q̄ſimillimi & quo pacto proprius ad deū
accedimus q̄ per beneficentiam & iuſtitiam.Tunc deum maxime imitamur.cū aliis benefacimus cū

iuſti ſumus.Quibus rebus eo eſt magis anobis ſtudendum.ꝙ non ſolum gloriam huius mūdi:quæ q̄n tacunq; eſt tota eſt breuis planeq; inanis ſed multo magis cœleſtem illam atq; ſempiternā aſſequimur nec ille mihi iuſte uideri ſolet.qui noceat nemini:id quod etiam cum pleriſq; aliis animantibus eſt uo bis cōe:ſed qui uel proſit cum poteſt:uel propulſet iniuriam.nō enim ſolis nobis natura nos genuit ſed his omnibus quos intelligentiæ uis rationiſq; uirtutis immortali quadam forma inſign uit.at qui ut is abhorret a dignitate naturæ qui iniuſtus ſit:qui nil opis nil adiumenti conferat in humanum genus ita hic admodum præſefert naturæ bonitatem qui ad comunem hominum ſalutem atq; ornamentum ſe ſe natum meminerit:Quod ſi honeſtum eſt ob cōis hominum utilitates nullos labores:nulla pericula fugere q̄nto hōeſtius & ꝑclarius duci cōuenit id facer̄ nō ꝑ hoīes ſolū ſed ꝑ Deū ꝑ Saluatorē nr̄m ꝑpter Chriſtum optimū maximū.Qui nullo a nobis officio prouocatꝰ ultro ſe noſtra cauſa morti de derit.Dum ſarrhaceni dum turci xp̄ianis nocent per omnē iniurie contumeliā cui demū nocent Non immortali Deo nonhumani generis ſaluatori non chriſto ipſi dn̄o redemptori noſtro.Et quibus in iuriis quibus contumeliis nocet nefaria illa immaniſq; barbaria quibus certe nihil crudelius nihil duri us nihil ſpurcius.nihil abhōinabilibus uel dici uel excogitari poſſit.Hōinibus chriſtiāis & ſacerdotibus non pro calonibus & lyxis ſed pro iumentis etiam utuntur.His uehunt his arant his fodiunt his abie ctiſſima exercent omnia erubeſcendaq; miniſteria.Quod ſi qui ſe homines & chriſtianos reminiſcen tes minus æquo animo indignitatem tulerint continuo torquantur per extremos corporis cruciatus decoriantur uerubus ſuffiguntur:ſæcantur.rota īſuuntur per acerbiſſimas membrorum omnium fra ctiones.Oh miſeram.Oh.infelicem conditiouem chriſtianæ religionis.Hæc chriſtiani principes audi untur.hec ſciunt hec ſentiunt hec miti animo fieri patiuntur.Nam quid ego dicam de ſpurciſſ ma &te terrima execrabilis intemperantie fœditate quā ſi quis animo generoſior perpeti noluerit aut defodi tur aut exciditur · num his omnibus iniuriis ac ꝓbris Chriſtus afficitur quando quidem ob eius no men Chriſtianis inferuntur.num decet chriſtianiſſimum regem pati nomen chriſtianum tam tetro: tam horribili.tā deteſtabili dedecore ſcelerati.num Ludouicus ille rex ſanctiſſimus qui primus regū omnium chriſtianiſſimus dictus eſt pateretur ſi uiueret.tā turpem contumelie notam inuri chriſtiane dignitati qui primum ut ſtaret conuentis ut iurandum ſeruaret ut illud quod honeſtum dicimus tue retur exhauſit theſauros ſuos omnis & quam anno ſuperiore cœperat cum ingenti preda Damiatam hoc enim nominē Canopum appellant reſtituit ſarrhacenis deinde comparato rurſus ex uniuerſa ga lia italiaq; & ſicilia exercitu ob eandem uim honeſtatis in africam traiecit eo conſilio ea mente ut non modo acceptam antea in egypto calamitatem ulciſceretur.Sed omnem impuriſſimi mahumeti indi gniſſimam ſuperſtitionem funditus tolleret e terra uiuentium.id quod facile effeciſſet niſi peſtilentie ui correptus apud tyneta quam obſederat una cum filio ludouico Albaniq; Cardinali infinito pœne chriſtianorum numero ex hac lege migraſſet.Hec ēt ratiōe Karolus ille gentilis tuus & rebus geſtis & cognomento magnus imitatus Karolum martellum auū.qui ſarrhacennos ad trecenta milia & ápliuſ interemerat ubi poſt captiuitatem Deſiderii ultimi lomgobardorum regis italicas res omnis cōpoſui ſet:& ab Leone ſumo pontifice:id ꝙ anteaiconſtituerat.Hadrianus inſignibus imperii romani eēt or natus quūprimū in ulteriorem galliam reuertiſſet non tam contentus preſerti laude quin maiorem q̄ dā & clariorē animo meditatus robuſtis firmiſſimiſq; copiis hiſpaniam petit.Ea enim per id tempo ris ſceleratis perditi mahumeti ſectatoribus ſeruiebat Tota erat inretro ſarrhacenoꝝ & flagitioſiſſimo dn̄atu.Diuturnū fuit ꝑiculoſiſſimūq; bellum multe pugne multe utrinque clades euentus uarii.Sed tā dem effectum eſt diuina benignitate ut prudentia & perſeueratia imperatoris exercituſq; uirtute iidē impii hoſtes xp̄i eque fuerint extrema calamitate preſſi.ut eiuſdem perfidie ſocii ad aſperum mōtem aphri abeodē Karolo deleti ſunt non ne eadē fuit hōeſtatis cauſa Ludouico pio huius Karoli magni fi lio dum tanto cum labore.atq; periculo liberauit urbē Romam duriſſimo ſarrhacenorum iugo q ſul tani egyptiorum ductu p nefariā quorūdā Romanoꝝ cōiuratiōem initaliam fuerant acceſſiti nam ꝙ aliud deſideriū fuiſſe credimus Francis illis reliquiſq; gallis q duce Gotthifredo ubi in aſiam perueniſ ſent ſarrhacenos apud damaſcum pugna ſuperarunt apud antiochiā Perſas & Turcos contriuerūt me ſopotaniā oēm recuperarunt ac rurſus ſarrhacenis in ſyria ad internitionem uſq; ꝓfligatis. marrhaq; ac barcha populoſiſſimis munitiſſimiſq; urbibus expugnatis ſanctā ciuitatē uniuerſamq; paleſtinā . ꝙ Henrico tercio imperante fecerat itē Boamundus erubeſcēda infidelium ſeruitute liberarunt poſſe deruntq; mirabili cū xp̄iani noīs incremēto annos octo & octaginta ad ſaladini uſq; tēpeſtatē qui non tam aut ſua aut turcoꝝ quoꝝ Amyras poſtea factus eſt uel prudentia uel uirtute q̄ noſtroꝝ inſcitia at ꝗ ignauia Guidonē & ipſum francū hieroſolymoꝝ regem iniquo prelio cœpit & reliquis xp̄ianis ad internitiū actis Remandū quoq; optimū & fortiſſimū uiꝝ ac reꝝ bellicarum peritiſſimū uiuū ad ſe ꝑ ductū ira excandeſcēs gladio cōfoſſū occidit & ita ꝙ ſine lachrymis meminiſſe non poſſum terram ſā ctam.xp̄iq; Domicilium ſpurciſſimi mahumeti ganeo dicauit.Et fuit his unus Saladinis qui tantā pe ſtem tantam pernitiē tantum deniq; exitiū ac pœne interitū xp̄iane reip.intulit Et ille quidem Saladi nus fuit qui & turcus & ottomanus hac tanta & chriſtianis tā infelici uictoria elatus tantum ſibi nomē & dignitatem peperit ut & unus omnium primus ex ottomana familia incredibili turchorum omni um conſenſu rex quem Amyrā uocant creatus fuerit & ita in animos illorum barbarorum influxerit

ut alium ſui generis Amyrā ꝙ ottomaum quēpiā in hác diē patiantur nemīnē. Ex ea uero tēpeſtate ſi. bi ſanctam ciuitatem omnēq; iudeā xpiani tanta clade amiſiſſent. & Alexius cōnenus imperator con. ſtātinopolitanus latrocinādi turcis uberem iuſtāq; materiam præſtitiſſet idēq; rliqui deinceps eiuſmo di nōnulli imperatores ſtuduiſſent ita noſtrorum ſecordia & inertia res turcoꝝ mirabili incremento aucte amplificatæq; ſunt ut non tam de recuperandis hieroſolymis ſperandum eē uideat ꝙ formidan dum de amittenda Roma Videmus uniuerſam fere Aſiam a phenicibus & medis ad helleſpontū uſ. q; turcorum tyrannidi parere in Europam uero iā anno cirſiter cēteſimo helleſpōto ſuperato accerſi. ti ſunt a Theodoro cantacuzeno aduerſus generum ſuum quē & ſocer & tutor conſtantinopolitano ī perio antea fraudaſſet ioannē palæologum admodum adoleſcentem dum ſimulant fallaciſſimi latro nes auxiliū illaturos illi de liro ſeni. Callipolim & Cheroneſum primo deinde totam prope thraciam occupant. Myſos: Macedōas. Theſſalos omnis. Boetios uniuerſam greciam ætolos. Epyrotas. illiricoſ ad intimā uſq; Dalmatiā oīa præmunt teterrima ſeruitute. īſulæ pœne oēs quæ ſinu hadriatico ad ma re ponticū iacent uaſtatæ iam plane & deſolatæ ſunt nō mō nō qeſcunt aut ulla ex parte remittuntur efferatæ belluæ: ſed quottidie magis atq; magis ut ſunt & præde & cædis auidi nunc Getas qui trans iſtrum incolunt nunc in accolas germanos & ungaros impetum faciunt idq; aſſequuti iam ſunt aſſidu ituate latrocinandi ut reliquis fere omnibus poſt terga ſuperatis xpianis hinc italiæ illinc germaniæ re gno tuo finitime terrori eſſe iam incipiant Dum enim noſtri aut illos contemnunt aut negligunt ihác reꝝ calamitatem ac dedecus non tam incidimus ꝙ deuenimus itaq; ſatis perſpicue intelligi puto ꝙ ho neſtum ſit aduerſus eos bellum ſuſcipere quibus ſeruire non minus turpe & fœdum ſit ꝙ ærumnoſum & miſerum Quare ſi id eſt maxime natura neceſſarium quod ſit honeſtum non obſcure tibi perſuaſū arbitror Rex Karole eſſe tui & officii & numeris qui chriſtianiſſimus inter principes chriſtianos. & dicaris & ſis quinq; & iuſticia debeas omnibus & benefaciendi ſtudio longiſſime præſtare huic tantæ chriſtianæ religionis ignominiæ ac ꝓbo ꝙprimū conſulere. Videmus a uiris ſapientibus quoſdam lau datos qui propter inanē quandam huius mundi gloriam nō tam ꝙ honeſtū eēt. ꝙ ꝙ honeſtū uideret. inuita ſecuti ſunt, qua ratione ducti & L. iunius Brutus. & M. Manlius torquatus filios cedi uirgis ob. truncariq; iuſſerunt. Et id quidē illi preſentes intuēteſq; Phileni uero: & Codrus. Curtius ac Decius ſe ſe pro patria deuouerunt. Multiq; alii permulta feciſſe tradunt illius honeſtatis ſtudio quam popula, ris fama glorioſam facit. Nam qui ueram gloriam ſectati ſunt non ex illa gentilitate ſed aut ex uetere aut nouo teſtamento ſpectari cōuenit quales Habraam. Lot. moyſen fuiſſe legimus quoꝝ ille ut eſſet apud Deū glorioſius ne filium quidem īmolare dubitauit at moyſes ut in ſuos beneficentia uteret cō tēpta omni mundana gloria cum maiori utilioriq; populo præfici poſſet ſupplici præce a Deo peciit: ut. ſe ipſum potius ꝙ iudeū populum interimeret uel ingratum. Lot uero ut ſodomorū perfidia ab his auerteret quos hoſpitio ſuſcepiſſet ne filias quidem uirgines illorum libidini īmanitatiq; offerre atq; dedere ueritus ē cum aliter eam iniuriæ contumeliā propulſare non poſſet. Tu autem Rex Karole pa tieris uniuerſum ut ita dixerim dei populū obſcœne atq; ſpurciſſime turcoꝝ & ſarrhacenoꝝ intēperā tiæ tam turpiter tāq; flagitioſe ſeruire. non tibi potius optandum eſt ſi ſit opus. uel ingenti ꝓbitate & laude. Lodouicū filiū uel te etiā ipſum morti tradere pro ſalute populi Chriſtiani tamdiu multumq; fa gellati atque contriti imitatus ſcilicet non apoſtolos ſolum reliquoſq; martires ſed Chriſtum ipſū ihe ſum q cū & deus eēt & ſūmi dei filius pro ſalute humani generis mortē ſuā hominū morti prætulit. an ſumus ignari ſaluū fieri poſſe neminē niſi qui crucē ferat quā ipſe tulerit. Quid qđ ea ē huius belli faci litas. ut nō tā de noſtra dubitandū ꝙ de infidelium preda & nece ſperandū certo ſit Nā erat illud quod ab me ſecūdo loco dicendū ꝓpoſueram. Quibus in bello uincitur ea numero tria eſſe puto imperato ris pſtantiam militum multitudinē ac robur & pecuniarie rei cōmodū: Sunt enim nummi perinde at, q; nerui quidam rerum bellicarum. Quæ quidem omnia & nobis ad futura ſi talis ac tāta res ductu tuo imperioq; geratur. & illis defutura nō eſt obſcurū. nam ut de ui nūmoꝝ conticeſcam quibus te atq; re gnum tuum mirabiliter affluere oēs ſciunt is tibi exercitus eſt qui & magnus & firmus: & ꝗdiutiſſime aſſidua militia ſūma cū laude exercitatus aduerſus maximas eaſdēq; oīum maxime formidabiles An, glorū uires ue uniuerſum quidem hoīum genus ꝑtimeſcat. magnæ laudi datum ē: C. iulio Cæſari qđ britannos difficili bello ſuperaſſet qui & Libeꝝ & Herculē peritiſſimos duos & clariſſimos potentiſ ſimoſq; duces uertiſſent aliquando in fugam & a nemine ipſi unꝗ eēnt ſuperati. At eoſdē ab anglis ñ modo ſuperatos & uictos ſed patrio ſolo exterminatos oſtendit Gallia Quanto autem angli ſint fran cis tuis inferiores frequentes permagneq; de his habitæ in hanc diem a te uictorie declararunt. impe, ratoris preſtantiā duabus rebus cōſtare puto prudentia & uirtute quibus ipſis & auctoritas oīs & eue tus ꝓſperi pariunt. Nam ratio & conſilium cum oībus in rebus plurimū ualet tum in bello gerendo maxime. Qui enī rei militaris & imperii ſit ignarus recte agere nihil pōt neq; pugnando. neq; impe, rando. nam ſiue quorundā perfidia factū fuerit ſiue nutu quodā dei qui quos amat arguit & caſtigat: quo ſeſe cognoſcentes eruditiores fiant ab uſq; puero in hanc etatem iam ingraueſcētem ita belli ſp uerſatus es ut nullū te oīno neq; militis neq; imperatoris munus uſus nullus: ratio nulla latere qat Vir tute aūt tanta es ꝗta Rex unꝗ alius neq; fuit nec eē poſſit Quem enim te uno iuſtiorē. quē beneficētio rem aut uidemus. aut audiuimus aut legimus de humanitate de modeſtia de facilitate tua qd atinet

dicere q cũ ceteris omnibus noîs chriſtiani principibus.& regibus dignitate uiribus:& gloria antecel/
lis te intimis ét oîbus partem geras quoſcũq; illuſtri aliquo probitatis ſimulacro preditos eé pſpicias.
Quibus quidé artibus p fœliciſſimos reꝝ exitus quos prudétiæ uirtutis interuentu deus ipſe preſtare
cõſueuit tantam es auctoritaté adeptus.ut & deo tuiſq; cariſſimis & cũctis mortalibus nõ uenerabilis
minus quá formidabilis uideare Quoniá igiť ea oîa tecũ habes quibus facilis uictoria paritur quid eſt
qd te ab hmõi bello remorari debeat nam hæc ĩfidelibus ſecus ſunt oîa.Dicam primũ de ſarrhacenis
de turcis poſtea ſi de mahumeto ipſo totius illoꝝ ſuperſtitionis & ĩpietatis principe pauca antea pcur
reo fuit enim Mahumetus cyreanico genere natus anno a natali chriſtiano ſexcẽteſimo uigeſimoſex
to nulla parentũ claritudine cognitus nullis opibus ſolus prorſus & nullarũ uiriũ nullarũq; neruorum
Hic admodum puer captus a ſarrhacenis qui inſignes habentur ĩter arabes latrociniis uenit Abdimo
nepli mercatori qui ſe iſmahelitico genere ortum diceret.is quoniá careret filiis cœpit primo mahũe/
tum tractare liberalius qua quidem re factum é ut Abdimoneplis filius diceretur mahumetꝰ.eratque
homo ille ſimulator diſſimulatorq; uerſutus:rapax:& ĩpurus & omni flagitione in primis obnoxius:q
mox ubi adoleſſet mercatoris illius pecũioſi famulus camellos agebat cum mercibus per aegyptũ ſy
riam Palæſtiná.perq; alios peregrinos locos.Quibus itineribus iterum atq; iteꝝ repetitis uſus ſæpe/
numero tum iudeorum tum Chriſtianorum conſuetudine non tam diſcere quam deprauare ſtuduit
& uetus & nouũ ſacrarum ſcripturaꝝ teſtamentum.Nam acumen ingenii in animo facinoroſo peio/
rem in partem oîa ſp interpťatur cũ hmõi miniſterio mecatori domino fidem falleret redditusq; eét
continuis furtis & ſuſpectus & inuiſus omnibus ex obſcuro ſeruo factus inſignis latro.Erat enim & aſ
pectu ferus & uoce terribilis & gladiatorio quodam robore corporis metuẽdus breui temporis cur/
riculo & nũmos ſibi & eius ſceleris participes ſocios q̃pluirimos cõparauit.Et ita apud gentes barba/
ras in admirationem cum ueniſſet generis iſmehelitici uiduam eamq; loclupletem cardigenam duxit
uxorem quæ cum illius ægrotationem ægre ferret utpote ſæpenumero corruentis morbo comitiali
qué in ipſũ nimia uiuoſitate ac reliqua uitæ atq; uictus intemperantia inciderat mox homo ueterator
& pditus.ut ea ſe purgaret infamia ſimulabat id propterea ſibi accidere quoniam ſplẽdorem Angeli
Gabrielis quem mentiebatur ad ſe miſſum ab deo nuncium cõmẽtandi gratia uentitare ferre nõ poſ
ſet nec eſſe morbum comitialem ſed quá extaſin uocant Huius autem uxoris opibus elatus homo fur
cifer ad ĩmaniora facinora conuertit animũ itaq; & ſuo deprauato ingenio ad omné audaciá prõptus
& ſergii Matthæi ue dolo flagitioſiſſimi monachi cõfirmatus in tãtá breui apud arabas oẽs exiſtimati
onem uenit mõ ſe iudeũ mõ chriſtiannm ſimulans cũ nihil omnino ſani ſaperet ut maximis de nuuci
us maximuſq; propheta uulgo haberetur.Cum enim colũbam quá ſpiritũ ſanctũ latro calidiſſimus eé
qui ſecum loqueretť iactitabat aſſueſeciſſet in aure ſua paſci ac tauꝝ quendá ex occulto eius audita alti
ore uoce ad ſe feſtinare algoranũ cornibus alligatum ſic enim legi quam ſectatoribus ſuis tradidit no
men erat cæteraſq; quas ipſe ante cum Sergio cõpoſuerat falaciſſimas ſcripturas ſibi ueluti deferre &
in ſuas manus a quibus ſolis pabulum capere didiciſſet tanq̃ deponere facile perſuaſit hominibus uen
tri & ſomno deditis ſuos omnis peſtiferos inſanoſq; cogitatus.Quibus inſidiis factum é ut iam aude/
ret non latrociniis ſolum ſed aperto marte aduerſus romanoꝝ imperium arma capere.Nam cum ex
eius ſectatoribus non mediocris numerus in Romanis legibus militaret quo tempore Heraclius ĩpe/
rator ſtipendia partiretur muneraq; in milites ſarrhacenis etiam ipſis ſtipendium petentibus reſpon
ſum eſt a quæſtoribus eam diſtributionem non eſſe canibus conſtitutá.Nam ſarrhaceni ipſi quaſi car/
rhaceni apud arabas quoq; habiti erant infames itaq; irritati eo reſponſo ſarrhaceni cum illico in ara/
biam ad mahumetum rediiſſent & illum & reliquos ſarrhacenos non difficulter ad defectionem bel·
lumq; concitarunt Qui facto ſtatim in ſyriam impetu non tam ſuis uiribus q̃ noſtrorũ frœti negligẽ
tia Damaſcum petunt infeſtis ſignis·Quaquidem urbe terrore potius q̃ ui ſuperatis in campo dama/
ſcenis intra mœniaq; compulſis confeſtim potiti ſunt eamq; diripuerunt.Et quod nihil arbitror mon
ſtroſius accidiſſe humano generi ea in urbe primum templum mahumeto magnificum dicatum é di
uiniq; honores inſtituti publice coactiq; damaſceni impudicũ illlius cultum & nefariam legé accipere
et quoniam non ego.mahumeti referre flagia quæq; ſceleraq; inſtitui ſed ex iis quæ ſunt ,ppe modũ
ĩfinita quædam pauca ueluti deliberare redditus hac illa uictoria ſucceſſibuſq; ferocior uidens nihil a
Romanorum imperatore inultionem illatæ contumeliæ parari aduerſus ſeſe ita dormitantibus chri
ſtianis bellum mouet aduerſus finitimos perſas a quibus ſibi maxime metuebat Regnabat per id tem
poris in perſis Choſrohes qui etiam ipſe ut in ſaniebat animo diuinos ſibi honores præſtari uoluerat
is conductis turcis qui tribularii & tanquam ſerui ſcytharum intra caueas clauſtra aſperrimaſq; cautes
incolebant ſarrhacenis occurit.Concuritur undiq; igitur pugna ingenti & apparatu & animo.Vulne
rantur utrinq; multi capiuntur occiduntur Superatus tandem ingenti clade Mahumetus ĩ fugam uer
titur deformi uulnere excepto infaciem A turcis inquam his ſuperatus eſt uulneratuſq; mahumetus:
a quorum nunc poſteritate maxime colitur q̃q̃ non tam ſuperſtitione ducũtur turci q̃ illecebris & diſ/
ſolutiore uiuendi licentia.nam uerſutus ille & callidus ueterator quo facilius imperitos populos atque
rudis ad ſe traduceret omne libidinis & uoluptatis genus ſua lege permiſit:Vini aũt uſum icirco pro
hibuit quo facilius celaret ſuſpicioné illius morbi qui ſe uino obrutum iampridé corripuiſſet.nam ui/

num intemperantius ſumptũ & gignit & fouet morbũ comitialẽ intimo quodam ſuo uæhementiſſi-
moq; ſpiritu. His. n. meatibus obturatis q̃bus fit reſpiratio. uel mors continuo uel morbus comitialis
cõſequat̃ neceſſe eſt Non igitur religione turci qua nullam tenent nõ ſupſtitione quã nullã pluris q̃ re-
ligionẽ faciunt: quippe q̃bus nulla neq; dei nec animi cura ſit nullus metus: nullus cogitatus ſed diſſolu-
tiſſima quadã uiuendi licẽtia qui mahumeti uires in perfide proſtrauiſſent. & in Mahumeti faciem in-
honeſtũ uulnus inflixiſſent eius ſe tandẽ ſectæ nefarie ſocios adiderunt. ipſe ãt mahumetus plurimus
bellis geſtis aliis ſecundis aduerſus aliis poſteaq̃ annos in ſuis uel erroribus uel ſceleribus uixiſſet qua-
draginta ueneno periit arabia ꝑ Gradigenæ uxoris cognatos & ſuum quendã cõſobrinũ : quo tẽpore
ab eoꝝ inſidiis rediiſſet qui cũ mercatoꝝ camelis Suria iter faciebant: Sarrhacenos autem turci & ſi ſp-
exoſi inſectatiq; ſunt tamen ut mahumeticæ ſuperſtitioni ſe aſciſcerent hoc fuit in cauſa iam uniuerſa.
Africa parebat ſarrhacenis & magna exparte Aſia cũ turci nõ multo ſupra mileſimũ annũ a natali xpi-
ano cœperunt aperto marte uæhementius eos urgere. Nam ubi eos diutius in Aſia eminere indigna-
rentur regẽ creant nomine Sabochũ qui de occupanda. Aſia continuo cogitans quo id facilius aſſeque-
retur ſe Mahumeti cultorẽ ſi multat idq; non tam dei q̃ hominũ metu quos ſibi cupiebat conciliare. ita
q; conteſtatus eſt illi Gallipho quẽ illi ueluti pontificẽ maximũ uenerant̃ ſe de conſtituta mahumati re-
ligione nihil oĩo mutaturũ cæteꝝ nolle erubeſcendũ ſarrhacenoꝝ nomẽ in Aſia excellere Quare bre-
ui cuncti illi ſarrhaceni q̃ arabes ſunt a turcis eiiciuntur ex aſia redacti hi ſane ad priſtina latrocinia qui-
bus in hanc etiã diẽ maxime oĩum ſtudent diſſipati atq; diſperſi non per locos ſolũ aſperrimos ægyp-
to. Syſie & palæſtinæ finitimos ſed ꝑ oẽm Africæ ſollicitudinẽ pulſis ꝓfligatiſq; ſarrhacenis res turco-
rũ per Virogriſſam qui poſt Sabochi obitũ regnũ excepit nõ mediocre cœperunt incrementum. is. n.
cũ reliquũ. Aſie quodcunq; ſarrhacenis ſeruierat ſubegit tum per multas ꝓclaras urbes q̃ Romano pa-
rebant imperio ui expugnauit cœpitq; in Bithinia Succedit Virogriſſe archotus propinquus qui pri-
mus ſubigurat in meſopotamia urbem ampliſſimã Rhobain deinde Seleucia & Laodicea captis urbi-
bus & reliqua prouincia in deditionem accepta regni ſedem Mendi conſtituit: ac regium induit diade-
ma eſt que Sultanus ſalutatus Et ne uidear oẽm hiſtoriam recenſere confeſtim admodum fit uel turco-
rum diligentia uel negligentia chriſtianorum principum ut græcis ex uniuerſa Aſia eiectis illi ad helle-
ſpontum uſq; oĩa ſubigarint nec multo poſt in europam traiecerint a chriſtianis accerſiti aduerſus xpi-
anos Nam quod modo dicebã quũ Theodorus cantacuzenus ægre & iniquo animo ferret eo ſe ſpoli-
atum q; imperiũ circũſcriptor occuparat. Turcos in thraciam intulit aduerſus Ro. imperatorem ioan-
nem palæo logum ſeniorẽ illũ gereꝝ ſuũ & auum huius Conſtantini imperatoris manuelis filii. Quæ
una res q̃ calamitoſa q̃que funeſta & fuit & eſt chriſtianæ religioni non obſcure docent tot tantæq; ꝓ-
uincie quæ turcis in europa erũnoſiſſime ſeruiunt. Et ut ſummatĩ accipias Rex Karole q̃ qualeſq; ſunt
turcoꝝ uires uix ad ſexaginta hoĩum milia exercitus oĩs aſcendit pedibuſq; conflatus. Viginti milia cõ-
parantur ex aſia. Ad quadraginta milia ex iis prouinciis quas in europa tenent occupatas. Et ne hi qui-
dem milites turci ſunt omnes ſed ingens chriſtianorũ numerus quibus Turcus ſuperbiſſimæ domina-
tur uel inuitus in expeditionem agitur. Et erant ſane ſexanginta hoĩum milia cum nuper anno uigeſi-
motertio agebã in Thraciam apud ioannem imperatorem manuelis item filium. nunc autem quãto
minor eorum ſit pumerus facilis ſit coniectura: ſi ea clades conſideretur qua & bis & iterum proxi-
mis annis ad internitionẽ uſq; ab uno ioanne Vaiuoda redacti ſunt tot robuſti fortiſſimiq; exercitus.
nã q; audiamus ducẽtã & trecẽta milia hoĩum cõplere turcoꝝ exercitus ſane ñ trecentamilia ſed quot-
quot Xerxes fertur duxiſſe aduerſus græciam quinquies etiam decies cẽtena hominũ milia dũmodo
ſint oẽs ruſtici & paſtores nullis recti nullis muniti armis quibus aut offẽdant aut ſe tuent̃ iampridem
turcorum uires exhauſte penitus exinanitæq; ſunt quo tempore meſſageta ille Tomiris cognomẽto:
Tanberlanus Baiſeten cirycis patrẽ & huius mahũeti proauũ Amorathonati cũ. xl. hominum milibus
uicit cœpit ĩteremit. itaq; turcoꝝ uires ita extenuatæ ſunt: ita fracta ut nullo pacto ambigẽdũ ſit de ui-
ctoria quæ eo certior ẽ futura quo ad debilitatẽ exercitus accedit ĩperatoris infirmitas Video laudatũ
a ſapiẽtibus illũ atheniẽſem Chabriam q dictitare ſit ſolitus multo eſſe formidabiliorem ceruoꝝ ex-
ercitũ ductu Leonis q̃ leonũ Ceruo duce. Quod ſi exercitus tuus Rex karole tum his completur. ho-
minibus qui & corporis robore & animi magnitudine leones omnes atq; inſuperabiles dici poſſunt
tum uno te duce imperatoreq; utuntur qui cunctos mortalis fortitudine & ſapientia inferioris oſten-
das: nũ dubites integer atque ingens cum turcorum reliquis congredi: qui & ipſi quaſi cerui timidi fu-
gaceſq; ſunt: & meticuloſiſſimo duci parent eidẽq; ſtultiſſimo puero. Erat certe huius Mahumeti pa-
ter Amorathus qui modo aĩam efflauit: & uerſutus & callidus rerumq; bellicarũ ſcientiſſimus. Cuius
unius peritia & conſilio factum eſt ut fugatis etiam ad Barnam profligatiſq; turcis fere oĩbus e uicto
uictor per effrenatam uladiſlai adoleſcentis audaciam imprudentiamq; euaſerit: & anno item proxi-
mo ad quintũdecimũ kal. nouembris per Getarum ad ſe defectionem uehementi clade intriballis un-
garos & bohemos a quibus acerrime urgeretur. effecerit. Omnis turcorum ſpes que uno in Amora-
tho poſita erat & conſtituta: nunc in eius filio Mahumeto nutat ac languet. is enim annos natus uix-
dum uiginti arma nunq̃ tractauit: Nec ſani q̃cq̃ã aut didicit: aut audiuit. Totus eſt in potu totus inue-
nere. Reliqui uero aut centuriones: aut tribuni militũ qui bellandi gloria ducerentur inſignes in illis

pluribus illuſtribuſq; uictoriis quas de turcis ioannes Vaiuoda adeptus ē oēs ꝓpe modū periere quæ
cū ita ſint.qd eſt p imortalē deū:qd te Rex Karole a tanta & tā certa uincedi ſpe retardare debeat tāta
pſertim oblata uel occaſione uel oportunitate.Nō.n.tēpus ipſum dūtaxat poſt tot & tā illuſtris tamq;
honeſtiſſimas uictorias tuas pacatis iā & cōpoſitis rebus Galliæ te excitare:atq; iſlamare debet ad hoc
bellū ſuſcipiendū nō facile minus q̄ neceſſariū in tanta ībecillitate turcicaꝝ reꝝ ſed etiā quā deus ipſe
attulit locoꝝ ad turcos inuadēdo cōmoditas.Demetrius palæologus Manuellis ēt ipſe iperatoris fili/
us peloponenſiū regno nuper eſt potitus.excelſo aīo & ſūma uirtute princeps.is eſt ut uir chriſtianiſſi
mus & iniuriis ēt maximis affectus a turcis nihil oīum magis cupit magis optat q̄ turcoꝝ interitū. Eſt
āt peloponeſſus regio adeo rebus oībus munita ut nihil eē queat munitius.Circundat̄ undiq; hinc Io/
nio inde ægeo pelago cū aſperrimis & tutiſſimis promōtoris.iſthmo ſecernit̄ a cōtinente reliquo quē
murus ꝑpetuus atq; inexpugnabilis ab altero ad alterū mare ſæpit.Habet intus & fœcundiſſimos col
les & campos uberrimos rebuſq; oībus refertiſſimos quos hoīum uictus cultuſq; deſideret.Vnius dici
nauigatio te cū uniuerſo chriſtianoꝝ exercitu ſæcundis Ventoꝝ flatibus ex promotorio tarentino in
peloponeſſum deuehat.inde in turcos æque facillimus tibi atq; tutiſſimus pateat impetus.Nec patiat̄.
Demetrius ſe tante laudis atq; gloriæ exptem fore ſed ipſe quoq; in expeditionē & pugnā prodeat cū
ſagittariis decē millibus & equitatibus ad quadraginta milia.Quod ſi e brunduſio uelis ſoluere.C.ſcili/
cet Cæſarem imitatus in agrū cyrrachinū illico tibi obuiā fiat Harrianites uir bellicoſiſſimus & turcis
inimiciſſimus qui uniuerſus albanis dominat̄. Nā q̄q̄ italiæ principes mutuis inter ſe odiis diſſident:
nemo tamen futurus ſit.qui tibi in tanto & tā pio tanq̄ ſalutifero facinore audeat aduerſari pſertim ni
colao q̄nto Romanoꝝ pontifice maximo cuius ſapientiā grauitatem innocētiā ſanctimoniā quaſi nu
men aliqd̄ uniuerſa colit italia. Ac fiet forte fortuna:ut ſpero:ut ipſi etiā italiæ prīcipes depoſitis ſimul
tatibus & diſcordiis mutuis te uenientē nō inuiti comitent̄:in opere tam ſancto.tāq; pclaro: Quod ſi
unus ſolus Fran.Spor.Mediolanē.dux te comitari inſtituerit id qd̄ indubitato faciet ſi pacari italiā ſen
ſerit nō mō turci & ſarrhaceni q dn̄r ſed uninerſi hoſtes chriſtiani nominis ad ſanitatē redeant.Vide/
mus enim hunc Franciſcū Pphorciā tui ꝓfecto nominis ac generis amantiſſimū neſcio quo natū ſide/
re qbus educatū inſtitutis qua dei benignitate fretū nſq; adeo anteire laudibus rei militaris uniuerſū
fere hoīum genus:ut nihil tam magnū tā difficile tā inexpugnabile ſit qd̄ nō agēdi & aggredi & ſupe/
rare audeat ſibiq; ſubmittere itaq; proſtratis & uictis oībus italiæ exercitibus nullius ope nullius auxi/
lio hmōi principatus mirabili ſua diuinaq; uirtute potitus ē quo nullus in italia eſt preſtātior:nullus fir
mior nullus formidabilior.Sin āt itinere malis in turcos q̄ nauigatiōe uti iſtud tibi p finitimā germani
am & pannoniā ē futurū.Facile te ſequantur & germani ipſi non iuiti & hungari ioanneſq; ipſe Vaiuo
da libentiſſime maioribus ēt copiis q̄ ſit opus.Sequantur triballi duce Georgio fortiſſimo & pruden/
tiſſimo principe.Sequantur.ii.Gete oēs qui ad iſtrū & euxinū icolūt eo ptinacius fidem ſeruaturi quo
ſuperiore anno cū defeciſſent ad turcos īgēti numero ab illis ſunt interepti q̄q̄ nullis tibi auxiliis opus
eſt nullo comitatu.Soli certe franci ſatis ſint ſuperq; futuri quoꝝ ferociā atq; ipetū ne dicā non ſuſti/
nere turci ſed ne contra aſpicere quidē preferāt.Nā ſuperatis & uictis turcis de ſarrhacenis nullū ē ne
gotiū.Nā qui uero ſunt ſarrhaceni eos iam p ridē ab ipſis turcis rege Sabocho ex omni Aſiæ imperio
in ſolitudines eiectos oſtendimus ad priſtinaq; latrocinia redactos nullis certis ducibus circūquaq; paſ
ſim uagantes:nullo principatu nullis legibus.Qui āt hac tempeſtate ſarrhaceni nominant̄ quibus egy
ptus patet.& Syria & Palæſtina:hi oēs ſimul cū ſultano ſerui ſunt uænates trans mare eo aduecti ad ſū
mū uiginti milia:Nec ex una quapiā empti natiōe.Sed alii ſunt Sauromatæ alii Sarmatæ alii Gotthi:
Alii ex alia gente ac lingua qui pro ui coacti a patria religione rituq; defecere deiñ illecebraꝝ uenefico
deliniti Mahumetiſte nō tā redditi ſunt q̄ ſimulati.Huiuſmodi uero ſerui tria illa opulētiſſima regna
ita iugo intollerabili ſubegerunt ut alii nemini q̄ ipſis ut arma ferre aut equū inſcēdere liceat neq; alid̄
liberale q̄cq̄ quā uel agriculturā & paſtoralē uel mercaturā uel tabernariā exercere.Quinetiā præter
calones aliud calciamēti genus induere ægiptiis & Syris & iis qui iudæā icolūt nullū oīo licet.itaq; oēs
illi populi ita molles effœminatiq; ſunt:ut uirile quicq̄ neq; ſapiant neq; uelint:Tantula uero ſeruorū
manus q maiore ex parte chriſtiani extiterint:qd ſit aduerſus te uel conatura uel auſura nō intelligo p
ſertim cū ſenſerint ſubiugatos turcos qui ſunt ueluti ꝓpugnacula atq; munitiones mahumetiſtarū om
niū Aduerſus illo uero cū tranſitū tū ēt comeatū paret ac præbeat nō alexius quiſpiā ſed Cōſtantinus
iperator qui ēt ipſe ut ē pio & excelſo aīo cū oībus ut ita loquar reliquis illius orientalis īperii quæ cō/
fectis turcoꝝ uiribus ualidiſſimæ ſunt futuræ nō ſolū i expeditionē te comitabit̄ ſed libēter & magni
fice comitabit̄.Nomen autē cōſtātinopolitani imperii in uniuerſa aſia & ſanctū habet̄ & uenerabile
Quapropter quū perſpicue poſſis aīaduertere rex Karole ad belli huius neceſſitatē eiuſmodi conficiē
di facilitatē accedere ut nihil ſit de ſūma uictoria ambigendū te fortiſſimi & omnibus rebus ornatiſſi
mi exercitus ſapientiſſimo atq; optimo imperatore utere obſecro tanta hac reꝝ occaſione quā tem/
pus tibi atq; deus attulit nec patere ut hoīum culpa fractæ atq; interēptæ hoſtiū infideliū uires reuiui
ſcant recreent̄ inſtaurentur.Quod ſi honeſtatis ratio qua nihil eē oportet apud animū generoſū ma/
gnificūq; antiquius:nō omnino eam uim habet ut ſua nos ſpecie ad res maximas pulcherrimaſq; alli/
ciat præſtat id ſaltē uis & magnitudo utilitatis qua ex hac tanta.& tam perfacili uictoria nobis noſtriſ

que poſteris cōparabimus:Nam cum ipſe Rex Karole maximum & florentiſſimū adipiſceris imperi
um tū hi oēs qui te ſequenť ingentis ampliſſimaſq̨ opes conſequentur: Videmus nullas eē reconditas
adeo longiſſimeq̨ poſitas atq̨ inuias regiōes quas ꝑ ſūma terræ mariſq̨ pericula mortales ipſi cōparā
di auri gratia nō petere cōſueuerint & quottidie petant.nā ſi res geſtas Perſei Herculis.Liberi ex anti
quitatis monumentis repetere uelimus nō magis eos gloria ductos q̄ utilitatis magnitudine excitatos
longinqua aſperrimaq̨ bella quæſiſſe īueniamus.Quæ quidē una ratio græcos etiā illos potiuſq̄ ullus
Helenæ raptus quem fabulantur armauit aduerſus aſiam.Et galli itē ipſi cū ſperatis alpibus ad padum
conſederunt:& hoꝶ poſteri quū inuaſerunt cluſinū agrū ac ſemel & iterū aduerſus Romanos moue
rūt arma:re nulla magiſq̄ emolumentis īpulſi ſunt.Sic æneas in Italiā uenit.Anthenor ī Venetiam.qđ
aut legimus.aut audiuimus q̄ copias egerit aduerſus Scythas.Nā quū oīum gentium pauperrimi:libe
re ſinūtur uagari in cāpis nullis urbibus nullis mœnibus nullis muniti ædibus aut tectis.At aduerſus au
rum & argētum aduerſus opes ampliſſimas facile animi hominū accerſuntur.Quod ſi quottidie Gal
li.Hiſpani.Germani.itali ꝑ oēmconteptum atque contumeliam uertantur mercatores & tanq̄ mer
cenarii quidam ſerui adipiſcendæ utilitatis gratia inter opulentiſſimas turcoꝶ ſarrhacenorumq̨ regi
ones.quanto maior futura ſit quāto cumulatior glorioſiſq̨ utilitatis ſi id facere licuerit te uictore & do
mino.Vt enim maxima conticeſcam & ferociſſima regna quæ in Europa turci ꝑmunt teterrima ſer
uitute ut de tam latis tam uariis.tam amœnis tam abundatiſſimis rerum oīum regionibus.quæ cogū
tur in Aſia parere turcis nihil prorſus loquar tria illa dūtaxat ſeruorum regna ægyptus Syria.Palæſti
na de omnis generis diuitiis cum uniuerſo genere hominum contendere nō dubitent.nam ægyptus
ut Philo iudæus grauiſſimus teſtis eſt ſola ex orbe terraꝶ hyemē non patitur:Sed tribus annis diſtribu
ta temperataq̨ tēporibus uere æſtate autūno neq̨ niuē nouit nec moleſtā imbrium tempeſtatem.per
ſaluberrimi nili uiciſſitudinem ſuis temporibus humefactata.atq̨ demolita ultro fert oīa quibus homi
num uita uel alitur uel ornatur.Syria uero quanti ſit faciunda:promiſſio diuina teſtata eſt.Nam pro
miſſionis tarram quam deus omnipotens populo ſuo conſtituit:iudæam eſſe ſcimus.Hæc autem Sy
riæ eſt pars.Quod quum ſua natura hæc tria regna cæteris omnibus orbis terræ regionibus anteeūt
bonitate ſoli:accedit etiam chriſtianorum hominum frequentatio qui quicquid aut argenti aut auri a
aut margarite & gēme apud reliquas gentes & populos reperitur eo important:quo aliquid inde illa
tum rerum exportent quarum illi ſunt diuites & nos pauperes:Quanta igitur & ad te & ad chriſtiāos
oīs emolumenta ſint peruentura ex hac tua tam pulchra tamfacili de turcis ſarrhaceniſq̨ uictoria tum
dilucidius cognoſces quum tot illorum & tam opulentiſſimoꝶ regnorum magnificentiam atq̨ am
plitudinem animo tacitus metiere.Nec eſt tibi præterea ſubuerendum nequid aduerſus te tumultus ī
Francia aut in reliqua tua Gallia per anglos inſurgat quum exercitū aduerſus infideles eduxeris.nā ne
q̨ ipſi angli ullo modo patiantur ut ſunt homines religioni dediti ſe tam piæ tam ſenectæ tam glorio
ſæ expeditionis expartes duci:Sed poſitis & proſtratis cunctis ſimultatibus propter Chriſtum alacres
te ſequentur imitati ſcilicet maiores ſuos qui ſemper francorum regibus & ſocios ſeſe & comites aſci
uerunt quotiens aduerſus infideles bellatū eſt Quin eo te magis angli admirabuntur uenerabunť que
quo animaduerſent te quaſi e bellicoſiſſimo qnodam Romulo religioſiſſimum nūmam redditum.ad
hæc habes Lodouicum filium cunctis animi uirtutibus gloriæq̨ ſplendoribus q̄ ſimillimum tui quem
ſiue regni preſidio ſiue ducendo exercitui prefeceris & tuæ & chriſtianorum uniuerſæ reipu.non ſa
pienter ſolum ſed etiam fœliciſſimæ ꝓuidebis.Age igitur Chriſto duce:ac ꝓpugnatore Rex Karole
huic bello tam neceſſario:tam honeſto:tam glorioſo pro tua uel pietate uel beneficentia mentem om
nem aīumq̨ intende.Noli pro tua iuſtitia eos multos pati quos uel tueri debeas uel ornare.Quod ſi
nulla difficultas nullus labor deterere te debet ab hoc pulcherrimo honorificētiſſimoq̨ facinore uide
quæſo quid tibi faciendum ſit tanta ex hoc bello propoſita non facili ſolum ſed ſperata certaq̨ uicto
ria.præſertim q̨ ad mundanam & ad cæleſtem gloriam plurimorum quoque ampliſſimoꝶq̨ regno
rum & ingentes opes in te ſint:& clariſſima imperia peruentura.Bellum tibi omne futurum eſt cum
agreſtibus incultiſq̨ hominibus cum latronibus:cum fugitiuis cum uænalibus abiectiſſimiſq̨ ſeruis:q
dum neglecti cōtemptuiq̨ habentur:tanquam imbelles languidæ quæ pecudes:non mediocris tene
bras noſtra culpa chriſtianæ luci infunderunt.Hinc & Sigiſmundus rex audacia potius q̄ prudentia
uſus comite per ingentē Francæ nobilitatis ſtragē inauditūq̨ ludibriū ē a Baiſeta illo turpiter ſupera
tus.& Rex Vladiſlaus in profligata uictoria ꝑ Amorathū periiť Hinc Ianus Rex Cypriorum capta ua
ſtataq̨ patria in cathenas ad ægyptiorum ſultanum tractus eſt Hinc Aphrica uniuerſa & magna ex
parte Aſia ſeruit impuriſſimis flagitioſiſſimiſq̨ barbaris En ſentimus iam italiæ germaniæq̨ ueſtibu
la teneri a turcis pulſari ſores concuti irrumpi.Hæc excitamur nec urgemur nec impellimur: ut no
bis ſaltem ipſis poſteriſq̨ noſtris conſulamus:Qui nos tantus uel ſopor uel ſtupor inuaſit:ut quaſi mē
tis atque ſenſus inopes uidentes:ſcienteſq̨ perire.quam in tam facili tam illuſtri tam amplā conducibi
li q̨ uictoria & noſtram ulciſci & ſummi dei iniuriam malimus.ſurge iam tandem Rex Karole.Te ip
ſum excita:hortare:compara:ut reliquis chriſtianis principibus:ac regibus dignitate præſtes:ita tibi
oī ope atq̨ opera ſtudendū eſt ut abſolutiſſime uirtute his omnibꝰ & uera gloria ſcis ſuperior.uiciſti
Anglos:Recuperaſti patriam.Et pulchrum id certe fuit & laudabile:Iuſticiæ enim munus in te ipſum

tuoſq contuliſti. Verum chriſtianus aduerſus chriſtianos arma ſumpſiſti. Sed quanto pulchrius erit:& glorioſius:ſi idem feceris in turcos & ſarrhacenos:a quibus non tua ſolum:ſed Chriſti patria ſpoliatus ſis. Quæ uetus tibi patria. Nonne Troie. Quæ olim Teucria dicebatur. Ex hac enim Franco & Teucro profecti ſunt in pannoniam primum:deinde per ſuos poſteros in germaniam: demum in Galliam iſtam tranſalpinam fortiſſimi illi quidem & præſtātiſſimi auctores tui nominis & generis: At hoc tempore pro Teucria & Troia Turcia uidemus appellari. Nam hi omnes qui turci Troianiq dici conſueuerunt:ab infami & effœtta turcorum immanitate oppreſſi ſunt. Idem turci Hieroſolymam. uniuerſamq iudæam tot patriarcharum & prophetarum patriam:intemeratæ Mariæ uirginis ſaluatoriſque domicilio chriſtianis ac francis eripuerunt: & cum īfinito pœne francorum numero Guidonem regem crudeliſſime trucidarunt. Heu nos miſeros atque infœlices. Si tot uerberibus tot exemplis admoniti reſpicere inuiamq redire neglegimus:quæ nobis ſpes reliqua ſit futura:ſi beneficiis etiam prouocati diuinaq miſericordiam benignitatemq contemnamus? Eſt igitur uel ſapientiæ uel officii tui ex Karole:ut uel ultionis in turcos & ſarrhacenos uel gratitudinis erga :deum ratione ductus enſem: quem tamdiu ac multum in chriſtianas acies non iniuria diſtrinxiſti.eum in ſceleratiſſimos Chriſti hoſtes:ſit acuas & cruentes pro tua pietate:ut non diuus Lodouicus ille modo ac cæteri franci principes qui multi defuncti ſunt ac luce:immortalis tibi apud immortalem deum gratias ſint acturi:ſed deus etiam ipſe:qui extremis ſuppliciis inſectatur ingratos:id quod in Saulem in iudæos :qui Apidis uitulum adorabant:& in alios permultos oſtendit:tua gratitudine delectatus & uiuum & mortuum ſempiterna gloria te amplificet. Hæc autem non iccirco Franciſcus philelfus liberius ad te ſcripſit:quod regali tuæ incomparabiliq uirtuti quicquam diffideret:ſed ut ſuam erga te fidem obſeruantiamq oſtenderet. Vale ex Mediolano:xiii. Kal. martias. M.cccc.li.

Franciſci philelfi Epiſtolarum Liber Nonus.

Franciſci philelfus Sphortiæ ſecundo. S.P.D.

Ortatur me Sphortia ſecunde ſingularis tua benignaq modeſtia:ut de his ad te ſcribere non uerear:quæ uel utilia tibi uel ſaltem non iniucunda fore iudico. Idq eo libentius facturus accedo:quod cum tuæ meæque ætati:tum mutuæ noſtræ beniuolentiæ conſentaneum eſſe duxi. permultis te muneribus eiſdemq præclaris tum natura inſigniuit:tum auxit fortuna:quam uocant. Quæ ſi diligenti ſtudio hac ueluti arte quadam ad cumulum uſque perduxeris:nullius inops laudis ſis futurus. Quo patre natus:es:nō ignoras. Huius maximas īcomparabiliſque uirtutes niſi fueris egregie imitatus:quanto is patre Sphortia imperatore fortiſſimo ob rerum geſtarum atque regni gloriā habetur illuſtrior:tanto ipſe Frāciſco Sphortia patre tuo principe optimo ac maximo in laude minus excellenti quadam obſcurior fuiſſe exiſtimabere. Nihil enim obtendas:quod incuſes. Nam ſi Africani ſuperioris filius patris laudibus non reſpondit:non ei ſed ualitudine culpa datur. At ſextus Pompeii magni:& Marcus Ciceronis filius:aliiq nonnulli uiris nati præſtantiſſimis inter degeneres ideo numerantur:quod ſua ipſorum culpa tales eſſe noluerunt. Quod enim benignitatis genus:ut ad te redeam:natura tibi non eſt affatim elargita. Formæ præſtantia polles plurimum:qua ipſa dignitatem mentis atq ingenii repræſentari par eſt ſi quidem materia formæ quam dicunt:non hæc illi prior accommodatur natura. Et ea eas integritate ſenſuum.quam rariſſimam licet inueniri. Velocitas celeritati cōgruit leuitas atq agilitas facilitati dexteritatiq. Eodemq modo alacritas acrimoniæ:facundia intellectui. Hæc autem omnia:quæ corporis commoda appellant ſtoici:talia ſunt qualis eſt is: qui utitur. Nā ſi mens humana ſequitur eam mentem ad cuius eſt non genita:ſed creata imaginem:ita naturam:quā diuina mens peperit:ſequetur ars hominum atq imitabitur:ut errore nullo queat intercipi. Non.n.natura:ſed malo erramus more. Nam cum mores ſint qualitates eius animi partis:quæ ratiōe caret:tum agimur deuii malis moribus cū perturbatiōibus obſecuti rōnis ductum aſpernātes erramus. Quid.n. aliud error eſt q̄ falſi alicuius pro uero approbatio? ſi quidem rōnem ſequentibus & recta & expedita omnia ad ueritatem patent Sed quorſum hæc. Vt intelligas non mediocri tibi uitio datum iri:ſi in tanta uel naturæ:uel fortunæ fœlicitate non id efficies tua etiā induſtria:ut dignus habearis:q ſphortianā gloriam non ſolum æques:ſed etiam ſi fieri poteſt:patrem imitatus ad auū illum q̄ pulcherrime ſupes. Quod ut facere poſſis ea tibi uia incedendum eſt:qua Alciden fabulant̄ eū qui poſtea Iunonis inuidia factus glorioſior Hercules eſt cognominatus. Is.n.iſtam natus ætatem qua nunc tu es ubi ſeſe īſolicitudinē ſui fortaſſis colligēdi & meditādi gr̄a recepiſſet:duas ſibi matronas efferri corā uſus eſt uidere:q̄rum altera:ut ad ultimum cognouit:eſſet ἡδονή hedone:quam noſtri uoluptatem uocāt:altera uero ἀρετή arete:quo nomine uirtus ſignificat̄. Cūq Alciden illa blādius primū adiret:ſtimularetq omnibus lenociniorum illecebris:ſe ut ſequeretur:ſuo enim ductu oīa ei dulcia ſuauiſſimaq futura:qd enim imbecilitati adoleſcētiæ ipſa titilanti uoluptate iucūdius. Et uirtus cōtra eūdem a uoluptate tāq aflagi-

tio auocans ut ſuis inhæreret ueſtigiis grauiter ſimul ſaluberrimeq̄ doceret:neq̄ ullis aut laboribus aut periculis parceret ſed decori ac laudis gratia non modo nullas intollerabilis ærūnas:ſed ne mortē quidem ipſam detractaret. Sic enim fore:ut ex homine & mortali imortalis atq̄ deus fieret:ea ſigillatim: Alcides quamplurimaq̄ alia uolūtans animo & omnia ſecum q̄ diligentiſſime commētatus:animi ſe qui uirtutem:q̄ corporis uoluptatem maluit. Quod quidem conſilio factum eſt: ut & uiuus omnibus carus iucunduſq̄ fuerit:& mortuus diuinos honores ab uniuerſa gentilitate meruerit. Ac nullum profecto:ut mea fert:opinio:uenenum eſt:quod in adoleſcentia cum uoluptatis ueneno ſit comparandū Hæc enim tum frangit corpus ac debilitat:tum animum ſui iuris eſſe non ſinit:quippe quem ad ſe pellicit per omnem turpitudinis fœditatem. Nec ſane aduerſum eam uoluptatem mihi habetur oratio. quæ inter animi bona poſt prudentiam & uirtutem tertia numeratur ab Ariſtotele:qua de re quottidie dicere conſueuimus: Magna me uoluptate litteræ tuæ affecerunt. Et tuarum uirtutum gloria icredibilem mihi uoluptatem attulit. Sed in eam loquimur uoluptatem. quæ ſenſus titillans leuiter mouetur:& per omne incontinentiæ genus petulantiſſime efferueſcit. Huiuſmōi igitur uoluptas mi Sphortia non ſecus tibi fugienda eſt:quam teterrima quædam lethiferaq̄ peſtis. Impedit.n. immo tollit pœnitus omnem recte uiuendi rationem qua ſublata:nihil neq̄ boni agere nobis licet:nec ſani quicq̄ itelligere. Nihil eſt profecto in probato adoleſcente & Sphortia laudabilius pudicitia & continentia:quæ omnes effeminatos animi cogitatus latius uagari non ſinit:perturbationeſq̄ pruriētiſ aut amouet oīo aut compeſcit. Quid enim incontinenti adoleſcentia fœdius quid etiam pernitioſius? Nunq̄ is adſit rebus agendis præſens:qui præſenti uacat temperantia. Hæc enim una eſt uirtus:quæ extimationem ipſam & tuetur & ſeruat. Itaq̄ nemo queat recte conſultare nec diligentius quippiam mente proſpicere: qui uoluptati ſedederit. Quare cybo & potu modice uti conuenit. Inſana autem uenere abſtinendum eſt pertinaciter: Nec ita ſomno conſentiendum:ut Endymionis quem dicūt:ſimiles uideamur. Quod uero deinceps admodum eſt cauendum uidemus adoleſcentiam natura loquaciorem & tāq̄ impudentem:id quod Lygurgus animaduertens ſtatuit apud lacædemonios ut adoleſcentes in publico conſeſſu niſi rogati nunq̄ loquerentur:quod ipſum etiam quo minus inepte facerent:eos ſeniorum conſuetudine aſſidue uti uoluit. Quid enim ineptius:quam uel imprudentia uel futilitas? Hanc uero in ea ætate:quæ longo uſu peritiaq̄ concalluit:non facile īuenias qualem & Homerus Neſtoris & Ilionei Maro extitiſſe monent. At in adoleſcentia quā non minus ab αδολεσχια adoleſchia quæ nauigatio eſt: dictam exiſtimo:q̄ ab adoleſco:quod ea in ætate cum ſanguine ſimul perturbationes quoq̄ effrenatius adoleſcant:cum alia omnia īmoderata in illa ſunt tum uel in primis quædam loquendi luxuries atq̄ impetus. quem qui reprimere caſtigareq̄ didicerit:non mediocre ſpem laudis præſefert. Decet.n. plurimum facere pro officio ſpectatum adoleſcentem & minimum de ſe loqui:& ea quidem loqui: quæ documentū præſtent intimæ cuiuſdam īnatæq̄ ꝓbitatis. Nam mentis habitum ſermonis cultus ſolet indicare. Iccirco pythagoras ſamius ſilentium induxit auditoribus aliis breuius pro ingenti captu: aliis diuturnius:ut quiſq̄ tumulo queretur:cum ſapere didiciſſet. Et Ageſilaus Rex cum quis alium uel laudaret:uel uituperaret:non dicentis minus quam laudati:aut uituperati uitam ac mores ex ipſa oratiōe depræhendi affirmabat. Ad excandeſcētiam quoq̄ iſtiuſmodi ætas eſt ꝓcliuior:quam eo te magis cauere oportet:quo patre eiuſmodi natus es:qui manſuetudine & clæmentia omne genus hoīum anteit Et q̄q̄ in omni ætate laudatur humanitas:eo tamen in adoleſcētia magis quo ad id annoꝝ inſolētiores ſumus. Quam facilitas ab hoībus diligant morofitatis odium facile declarat. Quis.n. exoſus non ſit ac ueluti exerceat hoīes aditu & cōſuetudine uitæ difficiles:qnq̄ nunq̄ ſunt certis nunq̄ eiſdem moribus? Nā de benignitate qd loquar? qua qui caruerit adoleſcens:eo caret oīo munere:qd' eſt eius ætatis ꝓprium? Nec huiuſmōi comitatis genus in dāda pecunia ſolū donādoq̄ poſitū reor ſed multo ēt magis in ꝑſtāda liberaliter opa. Argēti.n. & auri:munificētia nō magis eſt uiri boni q̄ diuitis. Sed īnocētibus uiris piiſq̄ adeē eoſdeq̄ īgenii ope operaq̄ tueri & cōſulēdo:loquēdo & deꝑcando hiſq̄ omnibus adminiculis:quæ uel natura:uel fortuna:uel noſtra nobis induſtria diligentiaq̄ peperit:& benefici uiri ē: & plane ſapiētis. Quid præterea habēt aliud uel principibus nati uel ipſi principes ac reges:quo priuatos hoīes antecellāt? Nēpe id unum dūtaxat:quod his munerandi facultas adeſt uberior. Itaq̄ Dionyſium ſeniorē doluiſſe tradūt quod ab ſe dona Corinthioꝝ legati nollent accipere: tanquam ſibi non liceret eo uti bono:quo reges uno uidentur fœliciores. Quare cum is aliquando ad filium eſſet ingreſſus:uidiſſetq̄ apud illum uim aureorum maximā argentorūq̄ uaſorū:pro inclamauit pater filii in te rex certe non eſt:qui ex tāta uaſorum copia quæ a nobis accepiſti:amicum tibi comparaueris neminē. Quid multis. Et beniuolētiam nobis apud alios beneficiis cōparamus & laudem non uulgarem. Laude uero duci adoleſcētem non poſſum non probare. Nam qui laudem amat:uirtutem quoq̄ amet:eamq̄ ſequtur:neceſſe eſt. Id uero eo facilius ſit facturus:quo ſtudioſior fuerit diſciplīæ. Nemo.n. qd ignorat amare poſſit. His aūt diſciplinis tibi opa danda eſt quibus ſapere diſcas nihil abiectū: nihil humile: nihil nō admirandū:itaq̄ oībus in rebus te ingēti atq̄ inuicto aīo ingenio uero ſplendidiſſimo & acerrimo cupio ita præſtes.ut nihil agas:nil loquaris:nil deniq̄ cogites:qd' ſit aut uulgare aut exceſū minus. Quod ut commodius obſequaris:eorum te uelim conſuetudine delectari:qui te meliorem poſſint uel reddere:uel oſtendere. Nō enim aufert paruā q̄dam laudatiōis uituperatiōiſue coniecturā īproboꝝ aut pro

boꝝ hominū familiaritas. Si qua nobis corporis cōmoda natura ſunt optima: nō his abſurde ſed ꝑ dignitate ſemꝑ utendū eſt. Cū Alexāder macedo & leuitate & curſu ualeret plurimum hortatus a patre Philippo in olympiā ut curreret nequaq̄ obtēperauit inqens. Facerē eqdē pater qd̄ iubes ꝑlibēter ſi mihi cū regibus currendū foret. Et qm̄ in ludi mētionē incidimus: eadē adoleſcētibus ſit ludēdi q̄ iocandi rō. Remittēdi interdū ſunt animi a rebus ſeriis & laboribus: quo paululū ueluti recreati alacriores redeāt unī diuerterāt. Nec ſcurraꝝ more iocari nos conuenit: nec itē ludere ut aleatores ſolēt. Sed quēadmodū ſermo nr̄ ſparſim ac raro eſt īgenuis ſalibus cōdiēdus. ita reꝝ gerandaꝝ tædiū ac molē tēpeſtiua liberalium ludoꝝ atq̄ apta uiciſſitudine leuari decet. Et hi quidē ludi uident̄ mihi maxime ꝓbādi in quibus uis deſteritaſq̄ ingenii corꝑis agilitati uiribuſq̄ reſpondeat. Huiuſmodi uero ludos palæſtra ꝑ̄bet gymnaſiū ſtudiū: diſcus: pila: iaculū: arcus ſcorpio: uenatio: troianū agmē: & omnis deniq̄ meditatio militaris. Sed nullus mihi crede neq̄ iocus nec ludus aut pulchrior eſt aut laudabilior q̄ diſciplina exercitatioq̄ uirtutis. cui ſi te totū penituſq̄ dediderís & tibi honori maxīo: & nobis oībus quos tua ſpes alit: icredibili iucūditati futuris ſis. id aūt hac una re facilime poteris & expeditiſſime cōſeq. ſi ꝑ̄ſtantiſſimū & fortunatiſſimū patrē tuū principē noſtrū cū dicēdo: tū agēdo q̄ſi idæā q̄dam ītueri per oēm uitam effingereq̄ uolueris. Quod ut facere contēdas: te nō ſolū hortor: ſed etiā atq̄ etiā rogo & rogo: Vale ex mediolano. xii. Kal. martias. M. cccc. li.

Franciſcus philelfus Ioanni auriſpæ ſalu.

p Ollucem meum uidere cupio. nam eius mihi in ꝑ̄ſentia uæhementer eſt opus. Quare ne iſtū patiaris apud te diutius hoſpitari: maiorem in modum abs te peto. Vale ex Mediolano. xii. Kalendas martias. M. cccc. li.

Franciſcus philelfus Laurentio Vallæ ſal.

a Vdio te reliq̄ſſe Alphōſum Regē & eē Romæ. nec dubito te nihil pro tua prudentia feciſſe temere. Miror aūt cū ab Alphōſo honorifice ut accepi cōmode tractareris. qd Romæ q̄ Neapoli: hoc tpe uitā agere malueris: ꝑ̄ſertim cū nō ſis neſcius quos fluctus nauigaturus ſis. Nū. n. ocio ſum te eē patiant̄. q uiros bonos eruditoſq̄ inſeq uel abſentis cōſuerūt. Tibi aūt ut oīa ſecūda ſint plurimū opto. Vale ex Mediolano. xii. Kal. martias. M. cccc. li.

Franciſcus phi. Petro thomaſio philoſopho medicoq̄ ſal.

l Itteras tuas ultimas q̄ ſcribis dediſſe ad Nicolaū Barbaꝝ Ferariæ ꝓcōſulē: ut eas īde ad me daret nunq̄ uidi: miror q̄ qd in cauſa fuerit: ꝙ hæ mihi ita ut antea tuæ alteræ quas eidē uiro cōmēdares: redditæ nō ſint. Quare ſi uidebit̄ rurſus quæ ſcripſeras: ꝓximo tabellario cōmitto. ut ꝙ maxime cupiebā: iudiciū tuū nō ignorē. ꝓſpiciat Deus paci italiæ ac muſis id ꝙ tāto ſtudio atq̄ uotis opto ut auidius nihil poſſim. Ex his libris de exilio quos ad uos dederā: ut ab me duo deſiderant̄ alter de infamia: alter de pauꝑtate: qui ſeu apud te ſint: ſiue apud meū Bernardum iuſtinianū uelim eos ꝑ ſingulari tua erga me beniuolētia diligēter inqras: inuctoſq̄ ad me mittas. Deſunt etiā mediolanēſia illa couiuia & Coſmiana oro & duo Hippocratis libri. q̄ qdē oīa ſi minus in hāc diē habuiſti repetas uelī ab eodē Bernardo: ut ad me ꝓpediē ꝑferēda q̄diligētiſſime cures. Quod ſi q etiā apud uos fuerint: quos noſtra iuuēt ob idq̄ his diutius uti uelint: fac ut libet mō dn̄i nō omnino obliuiſcant̄. Vnū tibi bona fide polliceor cum iſta primum ad me reuerterint: noua alia ad te dabo quæ ut exiſtimo iuuētutē ueſtram nō mediocriter delectabūt. Præterea alia mihi in re tua oꝑa opus eſt. Docet Patauii medicinā mattheus puſinus uir egregie doctus idēq̄ diſertus. is hēt iā annos cōpluris duos illos Hippocratis libros quoſ iāpridē ut noſti latinū cōuerti. Hos ut noīe meo repetas & ad me des te plurimū rogo. Vale ex mediolano. medicoꝝ & amicoꝝ decus. xii. kal. martias. M. cccc. li.

Franciſcus philelfus Franciſco Barbaro ſal.

i Am pudet me repetere totiēs libros illos quos Cōſtātinopoli agerē ad te dedi. Video. n. ad id te nihil oīo in hāc diem reſpōdere. nec ſatis ītelligo ſnīam animi tui. Nō. n. iccirco tacere te exiſtimo ꝙ meos mihi libros nolis reſtituere. Noui. n. & grauitatē & cōſtantiam tuā: noui fidē: noui integritatem. Adhæc ea es altitudine animi: ea quā græci. μεγαλοπρέπειαν dn̄t: noſtri uero magni decentiam recte nominant: ut non modo quæ alterna ſunt nolis inuito domino: ſed etiam tua quā munificentiſſime in alium cōferas ꝑ̄ſertim eſt quē tui eſſe obſeruātiſſimū nō ignores itaq̄ te mi humaniſſime Barbare rogo etiā atq̄ etiā. ut meos mihi libros q iā annos. xxx. hoſpitati apud te ſūt: cōtubernalis efficias & id hac q̄dē lege: ut quā codicē ex omnibus magis adamaris eū tibi perpetuū eē atq̄ tuū uelim: Vale ex Mediolano. xi. Kal. martias. M. cccc. li.

Franciſcus philelfus. Sphortiæ ſeūdo ſal.

p Etiiſti a me per litteras ut te facerem certiorem. quæ mea ſententia ſit de huius noſtræ tempeſtatis lingua quā alii ethruſcam: alii uulgarem uocant: nonnulli ſermonis materni aut illiterati nomine appellant. Vt tibi obſequar: & id quidem ſine ulla uel paruicatia uel contentōe. Quāquam ad rem hanc non inuitus: ſolum accedo ſed etiam cum pudore propter uiꝝ diſertiſſimū mihiq̄ amiciſſimū Leonardū aretinū: qui in epiſtola quadam ad Blondū flauium uiſus eſt longe ſecus ſentire atq̄ ipſe ſentiā. Sed q̄m ipſi etiā amicitiæ ueritas eſt anteponēda: ignoſcat Philelfus Leonardus mortuus: qui uiuus quoq̄ ignouiſſet: ubi quæ ab me dicerent̄: ꝓbabiliora iudicaſſet: q̄ ſui ipſius dicta: ut igitur

ad ré ueniá:qm̃ italiam audiuimus deſcribi finibus latioribus:qbus nõ latini ſolũ:ueꝝ etiã Græci:Lygu
res.Galli:& aliæ atqꝫ aliæ gẽtes lingua moribuſqꝫ diuerſæ cõtinent:oém meũ ſermoné de Romáis in
telligi uolo ac de his qui romana lingua uterent priſcis illis tpibus qbus Plautus Terétiuſue poetæ qbus
Grachi & Cato:qbus & Graſſus &.M.An.qbus.G.Iulius Cæſar &.M.T.Cicero floruerũt. Nulla in q̃
alia oratione uniuerſum Ro.populum uſum arbitror:q̃ ipſa illa:quam ſolet hic idem Cicero foréſem
popularemqꝫ appellare.Qua enim philoſophi oratiõe ſunt uſu:ea adhuc oratoria plæriqꝫ in locis pro
rerum materia plurimum differt:nam propter noua planeqꝫ uſitata philoſophorum inuenta inuſita-
tis item & nouis uerbis opus fuit:ꝙ eius rei cum apud latinos:tum multomagis apud græcos uidemus
factitatum ατομος atomos:uſq̃ apud Demoſthenem aut Lyſiam reperiatur neqꝫ ἐντελέχεια ente
lecheia. At hæc apud peripateticos:illa apud Democritos & epicuros omnibus eſt in ore Calliditatem
pro uirtute intellectuali poſuit Cicero:quam græci uocant σύνεσιν ſynefin:quoniam melius non ha
bebat cum popularis ac forenſis loquendi mos aliter fortaſſis interpretabatur. adeo ut inter uirtutes
urbanas uituperaretur calliditas:at becillis in rebus laudetur. Ad hæc poetæ quoqꝫ:non loquor de co-
micis ac tragicis:qui toti erant popullares alia quadam locuti lingua multis in locis exiſtimati ſũt. Itaqꝫ
hoc dicebat.M.An.orator ad ſe nequaq̃ attingi:quippe quos uidebat abhorrere a comuni & quotidia
no loquendi uſu:hic autem uſus erat eiuſmodi quo æque indocti illitteratiqꝫ utebantur atqꝫ litterati &
docti. Quod ut certo credam.cum alia plæraqꝫ argumenta adduci poſſunt:tum illud in primis. Noui-
mus hebræos.& græcos audimus item ægyptios:arabas:aſſiryos:perſas:& eodem modo reliquas oís
nationes:quibus propria eſt ſuaqꝫ grãmatica:cum ali o ſermone uti litterati & alio uulgari. Litteralis li
matior eſt fortaſſis & proprius magis q̃ maternus:non alius tamé:oĩnoqꝫ diuerſus:quo ad dictionum
uariationem:declinationé enunciationé:deſinentiá. Vnde Hieronymus Rufino uitio dat:ꝙ parétes:
quo noĩe pater ſignificatur & mater.non hos qui iápridé diem obierãt:ſed reliquos ſanguine cõiũctos
ut ipſe cauillat militari hoc eſt latino plane uulgari appellarit. Et græci quoqꝫ ἀγαθὸν ἄνδρα ga-
thon andra quod bonum uirum ſignificat apud doctos:pro uiro ſtulto uulgi cõſuetudine accipiũt.nec
Romani cũ decreuerunt legeſqꝫ ſanxerunt nemini oĩum gentiũ apud ſe audiri ꝑ interpreté.hoc eſt ut
peregrini etiã oés qbus cã apud ſe eẽt:latine loq̃rent:id ipſum unq̃ egiſſent:ſi alius ſermo latinus eſſet
alius uulgaris. Hinc aũt arbitror emanaſſe: ut & Germaniæ:& Daciæ:& Sarmatiæ:ii oés populi chri-
ſtiani:qui ſeptentrionales occidẽtaleſqꝫ ad occeanũ uſqꝫ iacẽt nõ docti mõ & litterati:ſed plane illitera
ti doctrinæqꝫ oís exptes ĩgenue loqui latinæ pro ĩueterata cõſuetudine q̃dá diſcãt.ob eá ut arbitror rõ
nem ut cũ uenerint in italiá ac romá.romão ſermone audiant eo q cerdonibus etiá apud priſcos & pi-
ſtoribus comunis erat. Veꝝ hi oés deprauatæ loquunt multa atqꝫ inepte quidé. Et ne id certe miꝝ. ná
arte nũdum adhibita & his ꝑceptis quæ a diligẽti doctrina ꝓficiſcuntur nõ admodũ multum ꝑſtamus
infantibus impitiſqꝫ mulierculis. Et id ſane non ſolum hac ætate uſu uenit ſed apud priſcos etiam illos
accidiſſe audiuimus. Quo factum eſt ut latinitatis uitium quaſi probo datum ſit a Cicerone uiro elo-
quentiſſimo ipſi.M.An.aduerſus quem leguntur Antonianæ orationes. Ad hæc fruſtra apud.Quiri-
tes & in exercitu habitæ eſſent:quæ adhuc extant priſcorum orationes:ſi minus hæ ab auditoribus cũ
ctis potuiſſent intelligi. Nec ſatis ſcio quam potuiſſent uoluptatem Plauti quas legimus & Terentii co
mœdiæ afferre populo:ubi ſunt pueri & mulierculæ:ſi munus cognoſcent quæ audiſſent. Ná ꝙ dicat
cõueniſſe populũ indoctũ ut ſpectaret nõ ut audiret.auditaqꝫ intelligeret ſtultú eſt. Nõ ne ipſe etiá Ci-
cero meminit uerſu una ſyllaba aut lõgiore aut breuiore recito exibilat:exploditur. Num id accidere
in theatro potuiſſet niſi quæ recitarent caneréturqꝫ comœdiæ fuiſſẽt a populi cõſenſu & auditæ & co
gnitæ latino inq̃ ſermone q & uulgaris erat & omnibus notus.hæ comediæ oés erant ſcriptæ & non
comœdiæ mõ.ueꝝ etiã tragœdiæ quotidiana loquédi cõſuetudine litteraꝝ monimétis mádabãt. id
uero ita eẽ declarat Cicero libro.i.queſtionũ tuſculanaꝝ hiſce uerbis.in terrá.n. cadẽtibus corporibus
hiſqꝫ humo tectis equo dictio humari ſub terra céſebãt reliquá uitá agi mortuoqꝫ. Quá eoꝝ opionem
cõſecuti magni errores ſũt quos auxerũt poetæ frequés.n.cõſenſu theatri in quo ſunt mulierculæ: mo
uet audiés tá grãde carmé. Adſum atqꝫ aduenio acherõte uix uia alta atqꝫ ardua ſpelũca ſaxis ſtructa aſ
peris pẽdẽtibus maximis ubi rigida cõſtat craſſa caligo infeꝝ. Tãtũqꝫ iualuit error q mihi q̃dé iá ſubla
tus uidet:ut corpora cremata cũ ſcirẽt tñ ea fieri apd ĩferos fingerent:q̃ ſine corporibus neqꝫ fieri poſ
ſent neqꝫ ĩtelligi. Si mulierculæ igit in theatri cõſenſu audiẽtes eos tragœdiæ uerſus mouebant aío:ue
ra eẽ arbitrãtes quæ de uita functis audiebãt ĩtelligebãt ſane q̃ recitabant:q̃ ſi aliéa fuiſſet a cõi & uul-
gari lingua quo pacto ĩtelligere potuiſſent. At ea nõ grãmatice ſed latine referebant. Nam litteratura
plæriſqꝫ in locis obſcurior eſt at latinitas oĩbus nota ꝙ inheret ita fruſtra mouiſſet. Quintilianus ante
oĩa acrem habendá eſſe curam parentibus ne uicioſus ſit ſermo nutricibus:ſed recte loquant. cũ puer
eaꝝ uerba conet effingere:quas primũ audierit. Nõ.n.debere ĩfanté illi aſſueſcere ſermoni q diſcẽdus
ſit. Ná neqꝫ debemus eẽ neſcii:longe difficilius eſſe a iam docto in alium ſermoné traducere q̃ docere
nouũ. Itaqꝫ idé monet oportere etiá patres eẽ loquẽdi eruditiſſimos & illud idé de matribus ſentiẽdũ:
itaqꝫ recte chryſippus optabat q nutrices eligi q̃tũ res pateret optias iubebat idqꝫ nõ ſolũ quo ad moꝝ
ſed etiã quo ad ſermonis rõné:cũ pueros diceret eoꝝ eẽ tenaciſſimos q̃ rudibus annis ꝑcepint. Quod
autem de nutricibus ac parẽtibus. Quintilia.dixerat:idem quoqꝫ de pedagogis præcipit quos linguæ

latinæ pitiſſimos eē uuſt.nā ſi nutrices q̄ bñ loquanť:minus aliq̄n cōtingerint:ſaltē ſit unus pedagogus aſſiduus qui latinitatis eruditus ſi qua fuerint a nutricibus aut uitioſe aut ineptius præſente alumno dicta cōtinuo ea corrigit:nec illi inſidere ſinat.Vt hac enim tēpeſtate noſtra accidere quottidie uidemus ut rariſſimæ uobis nutrices offeratur:quæ uulgari hoc ſermone itallico utantur admodum exculto:ita apud romanos illos uſu uenire poterat:ut in tanta barbarorum multitudie:qui ex uniuerſo terraꝝ orbe uariis fortunæ caſibus in urbem influxerant latinitatemq; uiciarant:non facile hæ nutrices cōtingerent:quæ meram incorruptamq; calleret latinam elocutionē.Ac miror ſane aretinum Leonardū noſtrum:cui uideatur fieri nullo pacto potuiſſe:ut ea lingua uterētur uulgo omnes:qua ſcripſiſſe legimus & oratores & poetas:adducitq; ſuppellex exemplo inquiens mulierculæ igitur illæ ac nutrices tuæ :ſi de ſuppellectili recte dicendum erit:ſuppellex dicerent.Surſus uero ſi declinandum erit ita ut poſſeſſionem gubernationēq; ſignificet ſuppellectilis dicent.Et ſi poſcāt intētio ſuppellectili ſuppellectilē uariabunt.Eædēq; cum pluraliter dicēdum erit ſuppellectilia uariato genere pronunciabunt & ſuppellectilium & ſuppellectilibus.Si Leonardus aut.M.Varronem diligentius lectitaſſet:aut maternā aut uernaculam græcoꝝ linguā tenuiſſet.nunq̄ in id incidiſſet erroris.Græci.n.quibus lingua deprauata non ſit & quos ipſi tū ſeqmur:tū imitamur:ita loquunť uulgo hac etiā tēpeſtate:ut Ariſtophanes comicus :ut Euripides tragicus:ut oratores oēs:ut hiſtoriographi:ut philoſophi etiā ipſi & Plato & ariſtoteles.Litterati aūt hoīes & doctius & emēdatius.id aūt patet ex hiſce Platonis Ariſtotelisq; libros quos ætas ꝓxima:aut paulo ſuperior ex græco in latinū cōuertit.qui certe ob eā rōnem plæriſq; in locis obſcuriſſimi ineptiſſimiq; ſūt:qm̄ hi ſint illos īterptati q̄ linguā uulgarē tenebāt eā q̄ & plebeia erat & deprauata atq; corrupta ob pegrinoꝝ mercatorūq; multitudinē q̄ quottidie Cōſtātinopolī cōfluebāt ī urbēq; recepti incolæ græciſq; admixti locutionē optimā infuſcarūtq;.Nā uiri aulici ueterē ſermonis dignitatem atq; elegantiā retinebāt:in primiſq; ipſæ nobiles mulieres:qbus cū nullū eēt oīo cū uiris peregrinis cōmertiū:merus ille ac purus priſcoꝝ græcoꝝ ſermo ſeruabať intactus.Veꝝ qd dixi cū pegrinis: cū ne cū ipſis qdē cōuicibus ullus dabatur huiuſmodi mulieribus colloquēdi locus cū domo nunq̄ niſi noctu egrederenť:atq; id quidē & raro & equites & uelata facie deductæq; a domeſticis ac ſuis: dū aut tēpla per religionis celebritatē aliq̄ interdū:aut ſanguine coniūctiſſimos uiſendi gratia peterēt.Quod aūt de.M.Varone meminerā:ait ille.vi.lib.de lingua latina nouicios etiam ſeruos emptos in magna familia cito oīa conſeruoꝝ noīa recto caſu accepto per reliquos obliquos declinate. Si ſerui id cito didiciſſent.qd de his eſt credendū qui ſimul cum lacte latinā biberāt linguā.Et quod ait Leonardus noſter euangelia miſſarūq; ſolēnia intelligi hoc tpe etiā ab his qui ſunt illiterati:equidem pernego:& illud addiderim non ſatis latine aut litterate Leonardum Poggiūq; nominaſſe miſſaꝝ ſolēnia : quæ a græcis. λιτουργία liturgiæ:hoc eſt ſuplices opatiōes aut oratiōes operatiuæ:a noſtris uero celebratiōes corporis chriſti nominātur.Sed de re nūc ſatis nulla:modo ītelligas latinā linguā uulgarē fuiſſe nō lr̄alem. Vale ex mediolano.xv.Kal.martias.M.cccc.li.

Franciſcus phileiſus.S.P.D.Nicolao cebæ.

l Ibēter audio te uiꝝ doctū ac diſertū mādare litteraꝝ monimentis res ut ipſe appellas turcobyzantias ſūt enim memoratu dignæ.Quod aūt mei nominis oblitus nō ſis: amice tu qdē facis & liberaliter.Nō poſſum eqdē nō lætari maiorē in modū:cū indies magis magiſq; ītelligo noſtræ beniuolētiæ amoriſq; uim eē inter nos mutuā.Quaſi.n.diuinaris q̄ta memoria te cōplectar ī ſcriptis meis referri par pi uoluiſti.Quid aūt de me ſcripſeris ignoro.Nā ego de te nō uero minus:q̄ amite & loqui & ſcribere conſueui.Et qm̄ cupiebā atq; pcupio:oībus ſcriptis noſtris teſtatū eſſe apud oēs noſtrā amicitiā nō ſolū apud pñtes ueꝝ etiā apud poſteros iccirco abs te petierā:quaſcunq; antea ad te dediſſem epiſtolas aliis aliiſq; tpibus:eas ire ad me curares.quo redigerenť in codicē. Ioannes Marius cupit ad nos reddire:ut uides.id qd mihi eo eſt iucūdius quo ſpero ipſa die admonitū:obediētiorē nobis futuꝝ:pſertim cū uiderit eo me eē īgenio ut paterni iuris nihil ſim remiſurus:& id qdē ad liberoꝝ utilitatē.Velim me facias q̄primū fortiorē ſi qua nauis ſit hoc tpe Neapolim traiectura.nā inſtituimus petere Alphōſum regē:cuius ſum litteris q̄liberaliſſime inuitatus.Quare cū eius nomini noſtras cētū: Hecātoſticas dedicarim.nā hoc noie a cētenis uerſibus in ſatyras ſingulas:ea appellare uolui: ad nihilū propediē ſum iturus:quo ipſe præſens atq; corā huiuſmodi ſatyrarum codicem ei dono tradam. Nec erit præterea iniucundum mihi Neapolim uiſere.nam ex uniuerſa italia ea ſola urbs:quam uidemus a Marone noſtro nō ignorabiliter laudatā reliq̄ a uiſenda mihi.itaq; nauigatōe q̄ ītinere uti mallem.Eſt enī in ꝓximis æſtatis ardoribus nō cōmodior minus q̄ breuior Ad hic ſi qd hēs de turcis poſt amorathi obitū ſcire cupio.nā qui mō redeūt ex germania a Frede.augu.aiūt expeditionē parare turcū aduerſus ungaros.Vale ex Mediolano.xv.kal.martias.M.cccc.li.

Franciſcus philelſus Guiniforto barzixio ſal.

h Ieronymus bindotus factus eſt gener meus.Huic cupio eē me q̄ optime & ad cōmodū & ad dignitatē.Itaq; ad principē marchionē ſcripſi eumq; rogaui ut Caſalis præturā meo beneficio in hūc cōferat.Quare a te peto ut hanc rem q̄diligētiſſime & q̄amiciſſime capeſſas.efficiaſq;. quantū ne inte fuerit ut deſiderio huic meo q̄celerime ſatiſfiat.Quod autem ſcripſi de caſalis ptura.tu ſi quid melius ſentis ad id incūbe.Hoc erit mihi tam gratū q̄ q gratiſſimū oīum. Rogo etiā te maiorē

ſu modum ut propediem mihi & ipſe reſpondeas:& reſpondendum cures a principe de uniuerſo ne/
gocio. Vale ex mediolano .xv.kal.martias.M.cccc.li.

Franciſcus philelfus Ciccho ſimonetæ ducali ſecretario ſal.

i Ndies magis atq; magis mihi declaras beniuolentiá tuá q̃ & ſi iamprid̃e noui certiſſimis docu/
mẽtis tamẽ nõ eſt moleſtũ ꝙ eá mihi quottidie aſſiduis beneficiis tuos ante oculos ponas.itaq;
habeo tibi atq; ago gratias ĩmortales:quas ſi alio merito minus poſſum fide tamẽ & pietate cu
mulatiſſimas refero. Tibi igitur ita ſtatue me unum eſſe qui ita ſim tuus.ut magis eſſe nemo poſſit.Re
liquum ut ꝙ de humaniſſime cœpiſti:perficias apud principem.Nõdum.n.ſcio:qui mihi tuta traducẽ
da ſit:niſi liquido cognoro qui mihi ſint annui prouentus conſtituti.Nam hoc pacto pecunias poſcere
mihi etiam ꝓmoleſtum eſt.Præterea nõ te fingit annũ iam ꝑterire:poſteaq̃ optimus princeps noſter:
quod miꝝ in modũ optabamus huius urbis potitus eſt.qd q̃tum habueri noſti.nulli hic mihi fũdi ſũt.
nullæ priuatæ pecuniæ.Tãtum hẽre ſemper cõſueui:q̃ti principiũ uel liberalitas uel prudẽtia me fece/
rit.Familia mihi ampla eſt.Et qm̃ fortaſſe ꝙ uulgo faciũt:auaritiá nunq̃ didici numoꝝ inopia ſingula/
ris.q̃ ꝑdia mihi mediolanẽſis reſp.ꝑmi loco dederat in aureũ duo milia:ea obmutatũ ciuitatis ſtatũ re/
dierunt ad priſtinos dños.ad hæc aurei mihi ſexcẽti & amplius ex ære publico debebanť. Hos ait di/
uus Ambro.q̃ publicæ menſæ ꝑerat:nunq̃ ſe ſoluturum.niſi cogať a principe.itaq; ipſe etiá decoxit.rẽ
tenes.Vale ex Mediolano.xiiii.Kal.iunias.M.cccc.li.

Franciſcus philelfus Petro perleoni ſal.

q Vod uel abſentia tua ab urbe Genua tibi eſt accuſáda:uel tabelarii negligẽtia ex illaꝝ exẽplo lit
teraꝝ q̃s ſeptimo idus nouẽbres ad te dedi poteris ĩtelligere.uidebo ꝙ miſiſti & amice & deli/
gẽter.Faciáq; qđ petis.Vale ex mediolano.xiiii.kal.martias.M.cccc.li.

Franciſcus philelfus Angelo areno iurecon.

q Vod de meo negocio cum Ciccho ſimoneta uerba feceris:ẽ mihi gratiſſimũ:ſed eo gratius fu
tuꝝ ſi breui & ut decet ꝙ ꝑhumaniter Cicchus eſt pollicitus cõficere ipſe prexerit.Nullo.n.mõ
recte conſultũ eſt rebus meis tãdiu tp̃s terrere Annus en ꝑteriit:poſteaq̃ optimus princeps no
ſter huius florentiſſime reipu.eſt potius qui q̃q̃ munificentiſſimus in me eſt:ego tamen adhuc de ſta
tu meo incertus ſum.Et res mea domeſtica eſt adeo attenuata diurnitate bellorum & uictus caritudie
ut ad tenuitatem accedere nil quæat.nec principis gloriæ nec laudi meæ conducit eſſe philelfum ani/
mo ægro ꝙ tãdiu ſit neceſſe eſt.quoad agere deſierit.ná egeſtatem nimiá muſæ abhominať:qua lætæ
eſſe non poſſunt.Vale ex mediolano.xiiii.Kal.martias.M.cccc.li.

Franciſcus Philelfus Gaſpari piſaurẽſi philoſopho medicoq; ducali ſal.

e T ſi certo ſcio te mei & honoris & emolumẽti ſtudioſiſſimũ eſſe:nolui tñ exiſtimares qm̃ nihil
ad te ſcriberẽ:me iccirco in ꝑſentia cõticuiſſe:ꝙ aureis illis nup acceptis ſatis rei meæ cõſultũ ſit
Ego.n.ut ita dixerĩ accepi nihil.ná q mihi numerati ſũt nũmi:his ego ꝙ es alienũ conflaxá nõ tã
diſſolui q̃ leuaui.Quid.n.ſciẽti tãtalo gutta roris.Expecto ſingulis horis ĩtelligere qd de re mea ſtatutũ
firmatũq; ſit.Nam hoc pacto diutius degere ſtultũ ita iudicio:ut nihil dici poſſit ſtultius. uideo me hu/
maniſſimo noſtro principi & caꝝ eẽ & piucundũ:ἀλλὰ τῶ πεινον τι οὐδὲν ἡδύ. itaq; fac ĩtelli/
gá ꝑpediẽ qd mihi faciẽdum cenſeo. Vale ex mediolano.xii.Kal.martias.M.cccc.li.

Franciſcus philelfus Andeæ alamano ſal.

p Vtabá Karolum aretinum rediiſſe mecum in gr̃am.ita.n.ioannes aretinus eius neceſſarius.uis
uerbis mihi renunciarat.At Matthias triuianus qui ab oppido patrio ad nos rediẽs iſtac iter fe
cit uir amicus & ꝓbus aliter ſentit de hoĩe:q̃tum ex his potuit intelligere: quæ ſecum karolum
loquutum dicit.putabam ætatem alios mores attuliſſe:ſed q̃tum uidere uideor:idem in nos ẽ:qui ſem/
per fuit.agat ut libet:Ego is ſum qui & pacis & belli artes egregie calleo:q̃uis paces philoſophus magis
delectet:q̃ orator bello.Sed qm̃ karolus ut idem mihi Matthias rettulit:ſe inueniſſe in noſtris ſcriptis
quedam quæ ipſe non probet.Sed de his loquitur quæ in eũ ſcripſimus recte qdẽ non probat.Quis.n.
probet:quæ in ſuum dedecus ſcripta ſint.etiam ſi ea merito optimoq; iure in ſe ſcripta aĩaduertit. qđ ſi
circa litteras & diſciplinã erratũ putat:uellem id oñderet quo uel me uel ſe ipſum doctiorẽ efficeret:
Ná ꝙ rogatus a Matthia ut quod inſimulabat refferret in mediũ rñderit karo.ſe nõ meminiſſe:nõ po
tui id audiẽs nõ ridere:præſertim cum ſe ſe memoriæ laudari in primis uelit:Hæc iccirco ad te ſcripſi:
ut Karoli erga nos uoluntatẽ nõ ignorares.Neq; tu igiť:nec alius quiſq̃ poſſit iure philelphũ accuſare ſi
nõ infert:ſed ꝓpulſat iniuriá.Nicodemũ aũt nõ poſſũ nõ mirari:q ut audio nihil eoꝝ egerit q̃ prĩceps
iuſſerat. Vale ex mediolano.xii.Kal.martias.M.cccc.li.

Franciſcus philelfus Nicodemo tranchedino ſal.

m Emini quæ nuper cum mediolãum reuertiſſes mecũ de his loquutus es quæ noſter optimus
princeps tibi in Ethruriam abeunti iuſſerat. Scio item ea de re litteras rurſus a principe ad te
datas.at Matthias triuianus familiaris noſter ac bonus plane uir cum iſtac iter faceret repeti/
turus Mediolanum: loquutus eſt cum eo uiro: qui cum omnis res agitur.is nihil abs te ait audiſſe hac
de re nec principis nomine nec aliter prorſus.itaq; non poſſum non mirari. Scis tibi rem eſſe cum ſa/
tyro. Vale ex mediolano.xii.kal.martias. M.cccc.li.

Franciſcus philelphus.S.P.D.Ciccho Simonetæ ducali ſecretario

Co te plurimũ rogo atq̃ oro ut rẽ meã iã tandẽ expedias Nihil.n.prudenti uiro ſtultius duci
e puto q̃ ſibi ac rebsu ſuis neſcire conſulere:nec.enim mihi ſemp pẽdẽdum ẽ.ita eſſe ut ſũ neq̃
prĩcipi cõducit nec mihi.Vale ex Mediolano.xii.Kal.martias.M.cccc.li.

Frãciſcus philelfus iacobo camerinati ſal.

Llis.M:Tulii Ciceronis orõnibus quas a me cõmodato accepiſti ut iã cupio:itã es uelim ꝑpe/
i diẽ:ad me des:nã iã diu tuo hoſpitio uſæ ſunt.Quare facito domum redeant.uereor enim ne
dñm ſint oblitæ.Quod ſi tardarint extrude.Vale ex mediolano.x.kal.apri.M.cccc.li.

Franciſcus philelfus Blondo flauio apoſtolico ſecretario ſalu.

Audeo ꝙ ſcribis te meas anteuertiſſe lr̃as:& ſi tuæ q̃tũ uideor intelligere utũ̄ adhuc ĩceſſu te
g ſtudineo nondũ.n.aduẽtarũt:q̃re uide ne fides illo ĩnfido nũcio deſiderãda ſit.qđ aũt deſtatu
meo certior fieri uis.hic me prĩceps ſingulari beniuolẽtia ẽ cõplexus cumulatq̃ quottidie ma
ioribus bñficiis.Hieronymus gener reliquaq̃ familia bene ualet.De Strabone nihil eſt ꝙ laboremus
Amicus.n.ille eũ hẽre ſe ꝑnegat.iſtic eſt apud Auriſpã eiuſmõi.Strabo geographus:& ut audiui apud
Guarinũ.Si quẽ hẽre potes cõmodato mitte ad me:& ad triduũ uſq̃ faciã:qđ cupis.Te noſtro principi
q̃diligẽtiſſime cõmẽdaui q̃ cũ iucũdiſſime de te audiui tũ rñdit ꝑhumaniter & ꝑbenigne.Vellẽ qđ ſcri
bis una eẽmus atq̃ eodẽ loco:quo alter altero frui aſſidue poſſem9.Nã cũ ſtudiorum & moꝝ ſimilitu
do tũ cõſilioꝝ cõmunicatio ,& cõuictus aſſiduuſq̃ uſus amicitiã maxime non tueẽ ſolum ſed auget ſua
uiorem efficit:Quod te tantiſper ad agriculturã cõtuleris dum uer adoleſcere incipiat laudo mõ pyri
iſtæ q̃s inſeris & cõſitiões uitiũ ubberimũ fructũ aliquẽ breui ſint alaturæ.Cũ italiã tuã oĩ ex parte ex/
ornaris fac uideã.Vale ex mediolano.iiii.Kal.martias:M.cccc.li.

Franciſcus philelfus.S.D.P.Sphortiæ ſecundo:

Ollicitus es nõ mõ petẽti mihi:ſed ne cogitanti quidẽ te dono datuꝝ:neſcio qd itaq̃ noli te fal
p li opinione tua.ut intelligas nihil eẽ mihi redditũ tuo noĩe nec itẽ alterius cuiuſq̃ in hanc diem
Quare facito:ne uel obliuionis accuſeris uel negligẽtiæ.Nam utrunq̃ crimẽ tua præclara ĩdo
le ẽ indignum.Vale ex mediolano:v.idus martias.M.cccc.li.

Franciſcus Philelfus Laurentio Gini filio:

Vaues & humanas lr̃as ad me tuas incredibili cũ uoluptate ꝑlegi.erãt.n.cũ ornatiſſimæ tũ ple
ſ næ ſũmi amoris erga me tui.Quod ãt florẽtiſſime tuæ reip.noĩe me inuitas:ac ueluti reuocas
ĩ patriã uix dici queat.q̃tã ex iſta ĩgẽti benignitate ur̃a lætitiã gaudiũq̃ ſuſceperim.Quid.n.mi
hi uel iucũdius cõtingere uel optatius potuiſſet q̃ facultatẽ offerri ad uos redeundi:ꝓ̃ſertim cũ dignita
te & cõmodo.Sũt ſane nõnulle reſp.in italia q̃bus ꝓ ſuis de me ãpliſſimis meritis debeo plurimũ ſed q̃
magis uel amen uel obſeruẽ.q̃ inclitam Senenſiũ remp.nulla ẽ.Nam ut honores omittã atq̃ emolum/
ta quib9 me cũ iſtic aderã pulcherrime affeciſtis uideo uos Senẽſes ea grauitate & prudẽtia cæteris ho
minibus anteceleręquã & laudare oẽs & admirari debeant: Quo fit ut multo añ q̃ futura ſint ꝓ̃ſpiciẽ
tes & cõſulẽtes id q̃ optime pacatiſſimæq̃ uiuatis Sitiſq̃ non tã modeſti q̃ uenerabiles oĩbus.idq̃ aſſi/
due ꝓ̃ſtatis ut & boni uos amẽt.& mali etiã ipſi nõ minus uereãẽ q̃ metuãt.Vt.n. uetera omittã.q̃ta mõ
cũ ſapiẽtia q̃q̃ moderate e medio ſuſtuliſtis plũbini periculũ.Nã cũ potẽtiſſimi fere oẽs italie principa
tus illius pulcherrimi munitiſſimiq̃ oppidi cupidine arderẽt.ſoli uos eſtis inuẽti qui & illi ꝙ iam ſeruie
bat priſtinã libertatẽ peperiſtis.& uobis perpetuũ ocium cõfirmaſtis.Non enim ſine ueſtro nõ medio
cri incõmõ perire plũbinũ potuiſſet.Hoc ãt apđ uos facit ciuilis cõcordia.q̃ ꝑpetuo nõ tueamini ſolũ
ſed ĩdies magis atq̃ magis ãplificetis uos uniuerſos ciuis ſapiẽtiſſimos rogo at oro nẽo ꝓfecto uobis
ob eſſe poſſit.ſi una ſp uobiſcum ſentiatis.Quod uero eodem publico humaniſſimoq̃ cõſenſu me ad
uos tanq̃ in patriam meam mihi cariſſimam accerſatis maiorẽ inmodũ & lætor & gaudeo.Vt autem
ipſe tu dulciſſime Laurenti intelligas non ingrato hõi officium præſtari:Xenophon filius mihi dilecti
ſimus te adibit qui meo noĩe & loqueẽ oĩa & cõpoẽt:Nã ut ipſe mea ẽ caro ita ſecũ defert mentẽ oẽm
& animum meũ Tu me præſtantiſſimis reip.principibus unice commenda atq̃ amicos oĩs ſaluere iu
be.Vale ex mediolano pridie kal.apri.M.cccc.li.

Franciſcus philelfus:Franciſco patricio ſal.

X lr̃is Xenophõtis filii liquido cognoui qđ minime dubitabã ſingularẽ erga me tuã beniuolẽ
e tiam Lætor autem uæhementer ꝙ uetus illa de re mea me nequaquam fefellit opinio.itaque
ut intelligas me ui amoris non uinci abs te decreui omnino ad uos redire modo æqua id con
ditiõe fieri a me poſſit.Tuum igitur munus fuerit ut qđ cœpiſti ſponte id ẽt mea cã ꝑficias.Xenophon
reliqua tecũ cõmẽtabiẽ:Ego patrẽ tuũ grauiſſimũ & optimũ uirum bene ualere opto.Vale ex medio/
lano pridie Kalẽ.Apriles.M.cccc.li.

Fran.phi.Antonio michaeli equiti.aurato.ſal.

Audeo equidem plurimum.ꝙ non ſolum rei pecuniariæ ſed in amicoꝝ ei hereditatem ſuc/
g cedere inſtitueris patri tuo clariſſimo & ſapientiſſimo uiro qui cum mihi tanta familiaritas be
niuolentiaq̃ fuit:ut maior cui quã eſſe poſſet cũ nemine. Nam filius xenophon litteris mihi
ſignificauit:quãto ſtudio ac fide operã des.ut me corã perpetuo uti atq̃ frui poſſis:imitatuſq̃ huma/

uiſſimũ patris ingenium æque me diligis:atq3 ille conſueuit.itaq3 tibi gratias hẽo maximas. Vt autem ĩtelligas me tibi in amore nulla ex parte cedere.xenophon filius q̃ ego decreuerim ire in ſentẽtiã tuã tibi corã exponet Vale ex mediolano pridie Kal.apriles.M.cccc.li.

Franciſcus philelfus Bernardo iuſtiniano ſalu.

[q] Votiẽs accipio tuas lr̃as totiẽs Leornardũ meũ patrẽ tuũ uel potius nr̃um clariſſimũ & p̃ſtãti ſapiẽtia uiꝝ uideor corã aſpicere eũdẽq3 mutuo & audire & alloq. Quæ qdẽ res cũ ſũmã mihi afferat uoluptatẽ.facile dẽs ĩtelligere q̃ mihi moleſtũ ſit quũ ẽt bis & iteꝝ inuitatus interdũ nihil r̃ndes.ad reſurrectionẽ chriſtianã:id qđ hortaris te uiſere ĩſtitui.mõ id mihi facere liceat p̃ principẽ Quare qđ facto fuerit opus corã una cõmẽtabimur. Vale ex mediolano pridie. Kal.apriles:M.cccc.li.

Franciſcus philelfus Aenico dauolo equiti aurato ſalu.

[d] Electarunt me ꝓfecto lr̃æ tuæ maiorẽ ĩmodũ.Erãt.n.nõ ſolũ ſcriptæ diſertiſſimæ ſed certiſſimæ teſtes amoris illius mirifici erga me tui:quẽ iã tot annos dilucidius luce perſpexi:itaq3 habeo tibi gr̃as ĩmortalis.ꝙ nõ mõ ipſe me ſingulari beniuolentia cõplecteris ſed omni ope atq3 opa niteris efficiſq3:ut iſti quoq3 ſplẽdidiſſimo regũ lumini ac ſyderi Alphõſo regi munere tuo ſim chariſſimus. Nã ꝙ tã ꝑhumaniter tãq3 ꝑbenigne me inuitet ad ſe ut eã nõ obſcure ondit q̃ de me ſibi opinionẽ fecerit. At cauẽdũ ẽ mi ænice ne tm̃ mea cã onus ſuſcipias ut id ſuſtinere tueriq3 nõ poſſis.facit.n. ꝑſæpe amor.ut q̃ in amicis uel minima ſunt ſimulacra uirtutis uel maxima uideant:Quare moderate oĩa de amico & ꝑdicãda ſunt & ſentiẽda. Nã neq3 temere nec inepte amorẽ cæcũ finxit antiqtas. fallit enĩ hoĩem iudicio:qppe q ꝙ ineſſe in amico optat id quaſi inſit.tũ palã ꝑdicare tum audacter recipere cuiq non uereť. Sed utrunq3 de me res hẽt nec ignores te hõi nõ ingrato bñficiũ p̃ſtitiſſe.ſi mihi ꝑ meum hũaniſſimũ prĩcipẽ licuerit.corã tibi oñdã breui nihil eẽ apud me antiquius beniuolentia tua. Tu me ĩterim meo Alphõſo cõmẽdato. Vale ex mediolano.v.Kal.ianuarias:M.cccc.li.

Franciſcus philelfus Petro Thomaſo philoſopho ac medico ſal.

[i] Am mẽſes ꝓpe duo ꝑteriere.poſteaq̃ nullæ mihi tuæ litteræ ſunt redditæ iaq3 ſum miratus & tuũ & bernardi iuſtiniani ſilentiũ. Si mihi qcq̃ facturus es ꝙ gaudeã maxime cura ut ꝓpediem litteras tuas q̃ lõgiſſimas lectitẽ. Vale ex mediolano.v.Kal.maias.M.cccc.li.

Franciſcus philelfus xenophonti filio ſalu.

[q] Vod Senẽſes reditũ ad ſe meũ uæhemẽter cupiũt gaudeo:Omniũ primũ tibi uidẽdũ ẽ quanti faciãt meũ reditũ ut intelligas me nulla cõditiõe Sena repetiturũ niſi duplo maius mihi ſalarium eo cõſtituerũt.ꝙ antea p̃ſtitiſſent. Vale ex mediolano.quarto.Kal.iunias.M.cccc.li.

Franciſcus philelfus:Aenico daualo ſal.

[q] Vãtã mihi uoluptatẽ attulerit tua illa ꝑgrauis diſertiſſimaq3 epiſtola quã nudius quartus ãte accepi & ſi dẽs aliis lr̃is meis intellexiſſe tũ qa fit iterdũ ut lr̃æ nõ redanť:iccirco eadẽ rurſum ad me ſignificatũ irĩ exiſtimaui. Quãti ego ſꝑ fecerim beniuolẽtiã tuã:iã totos annos.xii. cognouiſti itaq3 amabã te.atq3 collebã plurimũ ſolo egregiæ uirtutis tuæ interuẽtu Aliud bñficii ĩterceſſerat nihil Nũc ãt cũ uideo q̃ta me benignitate ꝓſequeris potes facile cõiectare q̃tus cumulus acceſſerit ad obſeruãtiã erga te meã. Nihil ẽ ꝓfecto quod magis cupiã q̃ id p̃ſtare ut q̃ dilucidiſſime ꝑſpicias.me unũ eẽ ſꝑ q̃ futuꝝ quo de uno ea tibi poſſis oĩa polliceri quæ de gratiſſimo & obſeruãtiſſimo hoĩe exuectari cõueniat aduẽtũ ãt meũ ad Alphõſum regẽ maturabo ſimul atq3 librarius ſatyraꝝ codicẽ quẽ cœpit exſcripſerit. Tu me interĩ & regi cõmẽda & tibi. Vale ex mediolano.iii.Kal.iunias.M.cccc.li.

Franciſcus philelfus Nicolao cebæ ſal.

[l] Audo diligẽtia tuã q fugitiua nr̃a illa cõuiuia reuocaris ad dñm. Reliquũ ẽ ut ea domũ repetere ꝓpediẽ cures. Veꝝ id tuto ac ſedulo.ioannes marius filius inſtituit ad.nos redire itaq3 rogo te maiorẽ modũ quo id incõmode filius facere poſſit cures meo nomine apud urbis p̃fectum grauiſſimũ & humaniſſimũ uiꝝ Nicolaũ fræ goſũ mei.ut noſti iuſtis de cãis amiciſſimũ ut publicæ fidei lr̃æ ad illũ denť quibus ẽt cũ uxore & filiis ac rebus & cũ ſociis ſex q̃tutiſſimæ facere iter liceat ꝑ genuẽſiũ locos ſeu ſagona inter ſit hĩturus ſiue q̃cũq3 decreuerit. Nolim.n.qm̃ uerſatus ẽ in eo ꝙ oppidis quos ur̃a reſp.ducit ĩ hoſtibus qcq̃ ei manare inde poſſet ĩcõmodi. Lr̃æ aut mittẽdæ ſunt opa tua mileſimũ q̃ociſſimæ.qđ ut facias ẽt atq3 ẽt rogo. Vale ex mediolano.vi.idus iunias. M.cccc.li.

Franciſcus philelfus Aenico dauali equiti aurato ſal.

[c] Aepit mediolani adeo peſtilentia incrudeſcere.ut nõ poſſim mihi nõ metuere. itaq3 nihil ẽ ꝙ omittã ad pãdũ iter ad te mõ librarius nõ me fallat ad ſecũdũ uſq3 menſem aut paulo amplius te uidebo. Vale ex mediolano.iii.idus iunias. M.cccc.li.

Franciſcus philelfus Andreæ almano ſal.

[h] Eſternis litteris tuis quas mihi reddidit frater tuus qui mediolani queſtorem gerit eo ſum magis delectatus quo minus iam expectatæ ſe mihi q̃ſuauiſſimæ obtulerũt.nã cũ tãdiu diſtuliſſes officiũ tuũ putabã tibi iuſto aliquo impedimẽto non licere quod uelles itaq3 in eam plane ſententiam erã adductus ut crederẽ te nihil omnino reſpõſurum.uerum tu elephantoꝝ more eo cõceptũ partũ diutius ferre aĩo uoluiſti.qđ cum extuliſſes in lucẽ foret is diuturnior.fuit epiſtola tua nõ diſerta ſolũ ſed erudita & docta nã ꝙ nuſq̃ totum de philoſophoꝝ diſciplinis apud unum aliquem inueni

as.nõ græcũ.nõ latinũ nõ gẽtilẽ.nõ xpianũ philoſophũ id nõ tibi mõ ſed oĩbus quoq; mediocriter eruditis notiſſimũ pdices.& id qdẽ cõtra Socratis inſtitutũ q ſcire ſe nihil diceret facile declaras uel magnitudinẽ uel fiduciã fæcũdiſſimi ingenii tui q ẽt q maximi ſunt de uirtute ac fœlicitate minima iudices: Defenſio uero tua & ſi ẽ acuta & pſubtilis una mihi rõe pbat̃ magis q̃ te antea nõ ſerio ſed ioco a me ſcripſiſſe pfiteris. Maior ãt ſi ioco loquutus es qd me ſerio tibi rñdiſſe arbitreris: Quare uelim ita uerba mea interpreteris ut mihi tua cupis interpretanda. Nam ut inquit ille Dauus ſum non œdipus. Vale & geonomica mitte.ex mediolano.iiii.idus iu M cccc.li.

Frãciſcus philelfus Mariano ſacerdoti ſal.

q Vid in cã fuerit.ut poſteaq̃ hinc abiiſti: nihil de iis rñderis.q̃ tuæ fidei p amicitia nr̃a mãdarã nõ prius intelligã q̃ ipſe tu me feceris tuis litteris certiorẽ.qre ſi me nunc quoq; diligis ut antea cõſueuiſti a te peto: ne lõgius teneas deſiderio tuarũ litterarũ. Vale ex mediolano pridie idus. iu.M.cccc.li.

Franciſcus philelfus. Antonio panhormitæ ſal.

ſ I qua in re Xenophonti filio fuerit opus tua opa ſcio te nihil eorũ pretermiſſurum oĩum quæ mea intereſſe cognoris. Quis.n.ẽ cui q̃ tibi carior eẽ debeã. Nã ego te non ſecus diligo amo, q; ex animo ac fratrẽ.id qd tibi niſi ex oĩ parte ẽ cognitũ: qd eẽ cognitũ poſſit ñ itelligo. uale cũ pudiciſſima uxore pulcherrimaq; filiola. Ex mediolano pridie idus iunias. M.cccc.li.

Fran.phi. Aenico dauolo equiti aurato ſal.

x Enophon filius de te uenit.ex quo mentẽ oẽm intelliges. Quare qcqd tibi noĩe meo expoſuerit ita accipe: ac ſi me corã loquẽtẽ audires.uerba niſi filii patris ſunt oĩa.itaq; me totũ in xenophõte apud te exiſtimo. Te ãt rogo: ut idẽ in me ſis: q fuiſti ĩ p hoc eſt & facilis & humanus & q̃tum ad regẽ attinet pbenignus. Reliqua ex ipſo xenophonte cognoſces. Vale ex mediolano pridie idus, iu. M.cccc.li.

Franciſcus philelfus. ſal. di. pl. franciſco barbaro.

qVærenti mihi litteras ad te dare: quas lecturus libẽter fores: nullũ ſane cõſentaneũ muſis occurebat argumẽtũ. nã qd aliud philelfus dignius ſcribat ad barbarũ q̃ de hũanitatis ſtudiis. At hæc.ſ.apud nos ſordent. De rebus uero bellicis quas uideo quottidie ĩpendere ardẽtioris. nõ ẽ mei muneris qcq̃ obſtrepere. Quod ãt acceperim te ex pedibus laborare. nõ põt mihi pro nr̃a ſũma beniuolẽtia. nõ eẽ pmoleſtũ. Es.n.indignus: q qcq̃ patiaris: qd nolis preſertim cũ ſis uita cõtinẽtiſſima: ni fortaſſis iſte ſit morbus ab uſq; maioribus tuis hereditarius: nã podagra ut Hippocratis ſententia eſt fit ex eo ſanguine quem bilis ac pituita corruperit. & id quidem iuuenis gracillimis. quibus corpus ut pneceſſariis carere nullo mõ põt. At ipſe nulli es bili obnoxius: q unus oĩum ſis moderatiſſimis moribus. ſed ne pituite qdẽ q nulla ſis nec ingenii: nec corporis craſſitudine: Quare quũ iſtiuſmõi offẽſio a parentibus in te inſit: fer æquo animo hereditatẽ: Vale ex mediolano. pridie idus iunias. M.cccc.li

Franciſcus Philelfus Petro Tomaſio philoſopho medicoq; ſal.

e Binis litteris tuis alteras accepi.q̃s idibus aprilibus ad me dediſti: nã priores. q̃s meminiſti ex Varrone nõdũ redditæ mihi ſunt uix ãt dici queat q̃ta in his legẽdis uoluptate prorſus ſum. uidere.n.te corã: atq; tecũ loq mihi ſum uiſus: nã q̃q̃ ſciebã me ex aĩo tuo minie excidiſſe. nõ poterã tñ nõ ſubdubitare ne qd tibi qd nollẽ: accediſſet: nũc uero & hac me ſuſpitione oportune liberaſti & qd in cã fuerit ſilẽtii tui oſtẽdiſti: nã q̃ ego ad alphõſũ regẽ nõ ierim: ut ſcripſerã: principis inhibitio efficit cuius iuſſis me parere neceſſe ẽ: uel inuitũ: q̃q̃ nihil ẽ qd nolim qd hũc uelle ſentio: Abfui ãt mediolano Cremonæ primũ deinde ticini tãdiu agens. quod mediolanũ peſtilẽtia deſeruerit. Peto ãt ex te ut poſteaq̃ ſuperiores litteræ tuæ ad me nõ puenerunt: iterũ me ſi tibi uiſum fuerit. cur ãt minus uideatur. Nihil.n.fruſtra ad me ſcribere unq̃ ſoles iterũ me inq̃ de his hoĩbus certiorẽ facias: q antea ex tua: & Bernardi iuſtiniani ſententia ſignificas te ſcripſiſſe. Ego res italicas uerſu heroico ſum aggreſſus preſertim eas: quæ Sphortianæ laudis interſunt. itaq; poeſeos huius inſcriptio ẽ Sphortias. in libro uiginti quattuor uniuerſa materia diſtributa eſt ita.n.mihi ſcribẽdum occurrit ni dies ſniam mutarit primũ abſoluimus. nunc ſecundũ elucubramus. Quærã ex te aliq̃ ad ueritatis argumẽtũ ſi tibi id facere licuerit nolim.n.errore duci. qd faciat oportet: qui rumoribus credit: Audio barbarũ in podagrã incidiſſe id quod doleo uæhementer: At proderit fortaſſis ad redeũdũ cũ muſis ingratiã. Vale ex mediolano pridie idus iunias. M.cccc.li.

Franciſcus philelfus Saxolo pratenſi ſal.

q Vamq̃ hoc tpe mihi ocii nihil erat ne tñ mea taciturnitas tibi moleſta eẽt reſpõdi ad ea paucis q̃ petieras Cecropes duo fuere. quorũ noĩa Aeſchines Sardianus q iã bis ſcripſiſſe tradit̃ nã alter Andulus dictus ẽ alter Athlatus Hos ãt deceptores mendaciſq; extitiſſe apud æſchinem athenienſem in legatiõe patet quos ẽt anaxagoras uænãdorũ ſimiorũ gratia in eas inſulas traieciſſe narrat. quæ a ſimiorũ nomine qui πιθηκοι pitheci appellant̃: uocatæ ſunt pithecinæ. κεκρωψ cecrops p̃terea & iocoſum ſignificat: & ẽ eorũ ſimiorum ſpẽs: qbus caudæ ſunt longiores Quod autem petis idẽ ne ſignificet.ει.& οιοσ τε ει certe neq̃q̃ idẽ. nam qd ſcribitur ſine τε οιοσ.ει. uis a uolo ſignificat. Sed ſi ſcribatur cum τε οιοσ τε ει ſignificat potes: id qd ex uſu legendi nõ obſcure animaduertes. De ãno autem pro ſcænio apud Plautum textus ille corruptus eſt nannio enim ſcribi oportet. fuit autem nanniũ illuſtris meretrix quã & hyperides contra Patrocleum & apollodorus in his quæ ſcripſit de meretricibus αἶγα aga: hoc ẽ caprã ut ſi nominatã ſcribunt ea ſcilicet rõne: q̃ tabernarium quendam Tallũ

noīe id qđ uirgultū ſignificat exederet: uirgultis.n.capræ plurimū delectanť: Antiphtes uero iunior ī iis quæ de meretricibus reliqt ſcripta. Nanniū dicit uocatā eē cognomine ꝓſceniū.qm̄ extrinſecus for moſiſſima uidereť inſtar proſcenioꝝ thetraliū. Recte igiť Platus uituperatoribus occurrens oſtendit ſe primū nō eſſe q tragœdiā admiſcuerit comœdiæ quū in Nannio proſcenio idē antea fuerit factita tū ab alio poeta qſquis tandē ille fuerit ut patet ex ipſis uerbis quæ tanguntʼ in textu. Qui uero ille fuiſ ſet certi habeo nihil. Vaticinari aūt nolim. Vale ex mediolano. pridie idus iunias. M..cccc.li.

Franciſcus philelfus ſal.di.pl. Nicolao arcimboldo ducali ſenatori ac iurecōſulto.

I tibi uiro ītegerrimo & eruditiſſimo homini.& cū reꝝ meaꝝ oīum tū mei ipſius ī primis ſtu
s dioſo gratificer oīa q̄ præſtari a me queāt ſim plane ingratus. Faciā igiť.qđ tāope efflagitas.&
id q̄dē nō libēter minus q̄ diligēter. Cæteꝝ noſti occupationes meas.qbus ſi uoluntatē meam cōparaueris haud me cūctatiōis accuſabis. Studebo tamen annitarq̨ manibus ac pedibus.ut aiunt.ut di ligentia omnem ſuperet neceſſitatē. Vale mediolani ex edibus nr̄is idibus iuniis. M.cccc.li.

Franciſcus philelfus Donato Actiolo ſal.

Ccepi eē apud uos quoſdā priſcos de arte grāmatica libros quoꝝ uelim noīa ad me ſcribas nā
a qbus hoc tpe in publicis ludis græci utunť libris pleni ſunt ineptiaꝝ: ac plane tales: ut ad dedi
ſcendum ſint: q̄ ad diſcendum longe magis accōmodati. Tu fac qđ peto: ac Vale ex mediolano idibus iuniis: M.cccc.li.

Franciſcus philelfus Catoni ſacco equiti aurato ac iurecōſulto ſal.

Iunt te mi cato factū auariuſculū: qđ plurimū miror. Nā cui parcis pecunias tuas.q liberos ne gi
a gneres: uxorē Mathuſalē tibi mr̄imonino iūxiſti. Fratri ne. At ille ē lōge te ſtultior.q a tuo con
ſpectu nō ſecus fugit: q̄ ſi baſiliſcū intuereť. Nū te podagra iccirco in auaritiā agit. qđ metuas fore ne ſi leges docere: & ius ciuile cogaris deſerere: ad pauperiē priſtinā redigare.quaſi tibi nō propte rea iunxeris locupletē anū uxorē: qđ numos liberis ꝑtuleris. Viue igiť ut cōſueuiſti: liberaliter: neq̨ tibi pauperies metui ſit Nullus.enī uæhementior dolor uacat febre.quæ una te breui ni ſapias.omni.exuet cura. Vale ex mediolano idibus iuniis. M:cccc.li.

Franciſcus philelfus: Andræ alamano ſal.

Emetrius ſguropulus iſtac iter facturus in urbē Romā petiit a me: ut ſe tibi ꝑ litteras cōmēda
d rē Quod mihi tā facile ē.q̄ qđ facillimū Mō intelligas eū eſſe Demetriū: q cū grauitate ac uero
nihil habuerit cōe unq̄. Ex librario nō inepto quātum ad formā litteraꝝ attiet uult uideri phi loſophus: id ꝙ ex ornatu capitis longioreq̨ pallio tibi facile fuerit iudicare. Nam neq̨ uitæ inſtitutis ne q̨ doctrina ultra philoſophi quicq̄ ſapit. Veꝝ lingua ē & celeri & expedita & ſuaui: ut græcoꝝ nemini cedat. Voce quoq̨ & clara & ſonora Rē oēm tenes.ita tibi hoiem cōmendo.ut illi adſis & tecū habiteſ Vale ex mediolano idibus .iuniis. M.cccc.li.

Franciſcus philelfus ſal.pl.di. Benedicto Nurſino philoſopho ac medico ducali.

On eē poſſū ſine pmagna ſollicitudine aī ac moleſtia. ob hūc peſtilētiæ morbū.quo uniuerſa
n correpta ciuitas ī aſſiduis īnumerabilibuſq̨ funeribus & dies cōſumit & noctis.neq̨ ſatis ſcio
qd cōſilii capiā.nā ſine liberis uniuerſaq̨ familia hinc decedere & inhumanū ſit: & dedecoꝝ oī no Diutius uero uerſari inter tot ac tantos ineuitabiliū ſagittaꝝ ictus ē hoīs non minus diſſoluti q̄ inſi piētis planeq̨ inſani. Preterea & quo ſim ꝓfecturus & quo pacto: q & pecuniis careā.& ab oī fortaſſis urbe metu cōtagionis excludar. Peto igiť a te mi Benedicte ut tuis me prudentiſſimis conſiliis adiuues Vale ex mediolano idibus iuniis. M.cccc.li.

Franciſcus philelfus angelo reatino iurecōſulto ſal.

T princeps abeſt mediolano.& peſtifer hic morbus incrudeſcit in dies magis atq̨ magis. nec
e mihi integrū ē: maneā ne an habeā ita ſum & aīo pturbato: & cōſilii egens: in tāta pſertim reꝝ
meaꝝ oīum difficultate & inopia. Accedit itē ad malū ꝙ edicto principis cautū audio.nequis mediolano decedens in loca alia admittať eius ditioni ſubiecta. Rogo te maiorē inmodū mihi faciun da q̄primū conſulas. Vale ex mediolano idibus iuniis. M.cccc.li.

Franciſcus philelfus.ſal.pſ.di: Ciccho Simonetæ.

Eus iis uel mortuis ſit iratus: q primi auro & argēto ꝑciū ſtatuerūt.ut q caret alterutro.inutilis
d ut ita dixerim habeať. Quod nūc mihi uideo accidiſſe. Quāto uerſor ī periculo atq̨ diſcrimīe
inter hæc peſtilētiæ iacula: tute uel reticēte me aīaduertis. Si mihi adeſſent pecuniæ pmultos haberē fautores: & ſalutis & dignitatis meæ. Sed qm̄ illis careo ꝑter te unū uiꝝ optimū & hoīum mihi amiciſſimū cæteri oēs alii negligūt. nec tamē tibi pſuadeas uolo me frangi animo: aut aliud qcq̄ humili us de me ſapere. Quin eoꝝ potius miſerior q in hoīs figura uitā pecudis repſentant. Velim tamē pro nr̄a amicitia mihi cōſulas: q ſit tua de rebus meis ſnīa. nam hec diutius mihi agere licet mediolani pro pter inualeſcentē indies magis atq̨ incrudeſcentē peſtilentiæ uim & efferatā rabiē. nec alio ſecedere i digenti pecuniaꝝ. Litteræ.n.ducales nil oīno mihi pfuerūt apud hos ædilles: hoc ē puentuū ducalium magiſtros quos uocāt ni metuerē fore: ut offendā principis uoluntatē: abirē extra hāc galliā ciſalpinā: tucioris ī locos. Vale & pricipē hortare ut meminerit mei ex mediolano idibus iuniis. M.cccc.li.

Franciſcus philelfus iacobo Barcello & Gothardo. S.

Enophon filius q hasce litteras uobis reddidit corā exponet:quā mihi in re uſ̄a opa opus ſit.
x Nō aut ſum ignarus gratiſſimū uobis eē me ueſtra opa uti uelle ꝑſertim in re litteraria.Nā io/
annes Marius filius cupit ire ad me qđ ut cōmodius poſſit & tutius faceř iccirco publicæ fidei
lr̄as Petit.qm̄ in eoꝝ oppidis ē uerſatus iā menſes duos quos uſ̄a reſp.ducit in hoſtibus.Reliqua ex ipo
xenophōte cognoſcetis.Valete ex mediolano idibus iuniis..M.cccc.li.

Franciſcus philelfus:Nicolao Cebæ ſal.

Eſpondi nudiuſtertius tuis lr̄is.itaq̄ȝ in ꝑſentia breuitate ſum uſus ꝑſertim ꝙ Xenophon filius
r iſtuc iret.q tecū meo noīe uerba facturus eēt.Venit.n.ut ioannē Mariū fratrē comiteť medio
lanū:huic uelim mea illa cōuiuia ad me des.Vale ex mediolano idibus iuniis.M.cccc.li.

Franciſcus philelfus Petro perleoni ſal.

Vto audiuiſſe te inſtituiſſe ioannem Mariū filiū ad nos reditū faceř.Quare petit ꝑ litteras ut
p Xenophōta Genuā qua iter facturus ē.q̄primū mitterē:quo ſe comitetur.Mediolanū. Reliq̄.
Xenophon ipſe filius meis uerbis tibi coram narrabit.Ego Arrianum uæhementer cupio.ua
le ex mediolano idibus iuniis.M.cccc.li.

Frāciſcus philelfus Petro Thomaſio philoſopho āc medico ſal.

Vm cæteris in rebus me tuæ ꝓxime litteræ plurimū delectarūt:tū eo me nō mediocriter per
c turbarūt.qđ publicæ fidei lr̄as ſignificabas iā ſupra ſecūdū menſem miſſas ad mea a Bernardo
iuſtiniano uiro patricio & mihi amiciſſimo.Fatebor tibi ingenuæ.q̄ ante fuit opinio mea inſti
tuerā:ut ſcis ad reſurrectionē chriſtianā ire ad uos.itaq̄ȝ me pararā quottidie litteras uſ̄as auidiſſime ex
pectās.Sed ubi aduenit cōſtituta dies:nec ego ex te nec alio quoq̄ȝ amicoꝝ uideo qcq̄ epiſtolaꝝ.cœpi
mecum uæhementer ſtomachari atq̄ȝ iraſci mihimet:q oīno fruſtra amarē.itaq̄ȝ decreuerā nihil poſt
hac amplius ad uos ſcribere.Sicq̄ȝ diſtuli cōpluſculū tp̄is:ut nr̄i deiñ cū refrixiſſet excandeſcētia.& ami
citiæ uis rurſus cōclauiſſet nō potui me continere quin aliquid tecū obſtreperē.Nūc te quā ſcribis dili/
gēter cōſiderata quid iudicaturus ſum neſcio:unū aūt cupio:ut me facias q̄primū certiorē quinā ille fu
erit cui Bernardus litteris ad me dedit.Reliquū ē ut aliæ parēť publicæ fidei lr̄æ q̄bus tēpus duoꝝ mē
ſium ſit ꝑ̄fixum atq̄ȝ incipiat ad.xvii.Kal.ſeptēbres.Ad id enim tp̄is inſtitui ꝓculdubio uiſere id qđ me
tuo facturum uolo.At nolim mihi obeſſe poſſit ꝙ iamdiu in his ſum.q̄buſcūq̄ȝ tā dura bella geſſiſtis:
Sum autem iturus ad Alphōſum regem.Quare diuertam ex eo ad uos itinere. Vale ex mediolano.x
kalen.iulias:M.cccc.li: Franciſcus philelfus.Aenico Daualo ſal.

Vm certior factus Gabriele mirabili:qui modo iſtinc mediolanum orator rediit dediſſe te
f ſibi alias ad me litteras circiter.kal.februarias:quas ego uidi nuſq̄.Nec aliæ omnino ullæ ex te
mihi reddite ſunt litteræ præter eas:quas exputeolis ad.xvii.kal.maias ad me dediſti.itaq̄ȝ ni
hil tibi mirandū eſt:ſi nullū a me reſponſum accepiſti.nam quod ſcripſeras:ſcire non potui. Ad proxi/
mas autem reſpondi.Nunc autem habeo noui nihil.Satyrarū codex aſſidue excribitur ſi prius nequi/
uero ad auguſtum ſaltem iter omnino ad uos capiam.Ante id temporis nullo pacto licet.Valē ex me/
diolano.x.kal.iulii.M..cccc.li.

Franciſcus philelfus Bartholomæo Parmenſi equiti aurato ſal.

Am mihi beniuolētiā ad aprilē oſtendiſti:ut uidear mihi de te poſſe oīa polliceri.Quare quū
e princeps nr̄ pecunias mihi preſentia iam dandas decreuiſſet.xenophonta filiū ad te miſi.quē
ut q̄primū expediri cures:te etiā atq̄ȝ ēt rogo.Erit hoc mihi tā gratū quā qđ omnium maxime
noui modeſtiā & humanitatē tuam.ſcio moleſte te laturum.ſi pluribus uerbis abs te petam.qđ tua ſpō
te facturus ſis.Vale ex Mediolano.iiii.Kal.iulias.M.cccc.li.

Franciſcus Philelfus Catoni Sacco iuriſcōſulto & equiti aurato ſal.

x Enophon filius coram tibi exponet:quid fieri abs te uelim.Tu autem facies:ſcio.quod ſemper
conſueuiſti.& amice & recte.Ego ad auguſtum ſum ad alphonſum regem iter facturus ab eo/
dem ſcilicet inuitatus.Reliqua ex ipſo Xenophonte cognoſces.Vale ex mediolano.iiii. Kalē/
iulias.M.cccc.li:

Franciſcus philelfus.Aenico Dauolo equiti aurato ſal:

Vod mō.x.kal.iulias ad te ſcripſi:hinc ad uos iter capiam ad ꝓximū ſextilē interea uero tp̄is ſa
q tyraꝝ codex quē regi dono daturus ſum luculētiſſimæ exaratur.Tu uelim operam des ut re/
giæ familiaritatis litteræ quarum comitatu inter ꝓficiſcendū utar.q̄primū eant ad me Audio
iſtic eē Venetoꝝ oratorē:cuius tu hac in re opera uti poteris ea ſcilicet ut iſtiuſmōi litteras ad egregiū
medicū Petrum Thomaſiū q uenetiis agit & mihi ē familiariſſimus q̄diligentiſſime ꝑferendas curet:
is enim ē a me iam cōmunefactus:ut eas litteras quūp̄rimū acceperit:mittat ad me.Tu me interea di/
uo alphōſo tibiq̄ȝ cōmenda..Vale ex mediolano pridie Kalē. iulias.M.cccc.li.

Fran.phi.Ciccho Simonetæ ſal.di.

Ernis litteris meis eē debes certior factus me neq̄ȝ papiæ neq̄ȝ mediolani rē pecuniariam quā
t decreuit princeps conſequi potuiſſe.Nam & papienſes & mediolanenſes magiſtratus nullas
ſibi pecunias eē reſponderūt:id āt quanto mihi incōmodo ſit uel me reticēte cognoſcis.ita/
q̄ȝ tuæ erit hūanitatis ita ad hos mediolanenſes ſcribere ut intelligant ſe ſua falli oportere opinione:q

uolunt ſe puls poſſe q̃ principem. Vale ex mediolano pridie Kal. iu. M.cccc.li.

Franciſcus philelfus Petro thomaſio medico ſal.

Am quartã ad te:ſcripſerã:poſteaq̃ nullæ mihi redditæ ſũt lr̃æ tuæ. Poſtea uero nihil accidit:
i qđ tua intereſſe arbiter p̃ter incredibile deſideriũ meũ uiſendi tui qđ in dies magis magiſque
augeſcit Hoc ãt me leuare tui ẽ officii. Vale ex mediolano.x.Kal.auguſtas..M.cccc.li.

Franciſcus philelfus Aenico Daualo equiti aurato ſal.

Ppropinquat iã auguſtas:qđ ad tp̃s me ad uos uentuꝝ antea ſcripſerã. Satyraꝝ codex feſtinat
a ad calcẽ:Ego lr̃as regias q̃bus de antea ad te ſcripſi uæhementer expecto: Vale ex mediolano
xv.Kal.auguſtas.M.cccc.li. Franciſcus philelfus Petro perleoni ſal.

Væſi ui diligẽter ut tibi quẽ cupis laboris ſociũ aliquẽ inuenirẽ. Nemo hic ẽ in p̃ſentia:q iſtiuſ
q mõi p̱uinciã uelit. Nec tñ dubito fore:ut cũ melius res hic habuerint:nõ ſe aliquis offerat quẽ
ad te mittã:interĩ cura ut ualeas cũ ſponſa.& ad me Arriannũ hiſtoricũ q̃primũ des.. Ad hæc
uelim dicas Nicolao cebæ homini amiciſſimo uerbis meis:ut curet ſi me amat mea id me cõuiuia p̱pe
diẽ dare:Cupio.n.illa mecũ ferre in hoc meo ad alphõſum regẽ itinere. Si alius fidus nũcius nõ occur-
rerit ſaltẽ tabellarius mercatoꝝ deeẽ nõ poſſit.cui q̃cq̃d numoꝝ p̱miſerit.ipſe libẽter diſſoluã: Vale
ex mediolano.v.Kal.auguſtas.M.cccc.li. Frã.philel.Petro thomaſio medico ſal.

On poſſum nõ ſubdubitare factũ eẽ.ut tot quas ad te dedi lr̃as.interceptæ ſint. q̃ñq̃dẽ iã ſex-
n tum ſcripſerĩ poſteaq̃ nulla mihi oĩno uel p̱breuis epiſtola tua reddita eſt Deus ĩterceptoribꝫ
malefaciat q me priuãt iucũdiſſimo fructu ſermõis tui mihi oĩ molle ẽ ſuauior. itaq̃ uelim cu-
res ut oĩ rõe atq̃ arte fallentis fallas.ac me expleas deſiderio litterarũ:tuaꝝ Vale.ex mediolão.vii:idus
auguſtas.M.cccc.li: Franciſcus philelfus petro thomaſio medico ſal.

D ſeptimũ idus auguſtas cũ iã meas lr̃as obſignaſſem :bĩe mihi tuæ redditæ ſunt. q̃bus diligẽ
a tiſſime p̱lectis rñdi ẽt tũc tibi.quantũ opus fuit. Nũc ãt abſte peto atq̃ cõtẽdo:ac ſi pateris etiã
atq̃ ẽt te rogo:ut oĩ cura & diligẽtia op̃am des:ut q mea ſcis ĩtereſſe q̃primũ cõficias hoc mihi
nec gratius facere q̃cq̃ potes:nec neceſſariũ magis. Vale ex mediolano .xviii.Kal.ſeptẽ. M cccc.li.

Franciſcus philelfus ioanni Mario filio ſal:

E fruſtra ad nos eas:hoc die mediolanũ egredimur. petituri Cremonã:ubi tãdiu futuri ſumuſ
n quoad hæc peſtilẽtialis morbi p̱cella cõqueuerit. Vale ex mediolano.v.idus ſeptẽbres.M.cccc.
li. Franciſcus phileſfus ioanni Mario filio ſal.di.pl.

Vm heſterno ueſperi Cremonã ueniſſemus:eſſemuſq̃ excepti, minime ĩhumaniter hodie
c ex urbe eiecti ſumus.in cã hoc fuit. Erat mihi ſerua mercenaria ex familia nõ ignobili lalprã-
da.nomĩe Antonia.& ea q̃dẽ puella nõ inuerecũda. Hãc reliqueramus in cymba una cũ ma-
ria nutrice tua ut tantiſp̱ res nr̃as aſſeruarẽt.dũ ædes cõduceremus.nã cũ xenophõte ſororibuſq̃ tuis
ac genero apud honeſtũ cauponẽ interim diuerteramus. Dũ poſt paratas ædes hodie cymbã repeto:
quo & res & mulierculas agerẽ ad ædes.offendo Antoniã ſubito peſtilẽtiæ ui correptã aĩam efflaſſe ex-
poſitãq̃ in ripa:ibidẽq̃ maximũ hoĩum cõcurſũ:ac tumultũ. Non potui mihi nõ metuere in tanta ho-
minũ barbaria ſed multo magis filiabus q̃s una cũ genero in urbe dimiſſerã. Quid multis.mihi ĩ urbẽ
regrediẽdi p̱tãs adẽpta ẽ reliq̃s itẽ nr̃is ex urbe cõtinuo eiectis. Ruri ſumus.qđ in ſuburbio iacet:q̃ itur
mantuã. Vale ex Cremona pridie idus ſeptẽ.M.cccc.li. Franciſcus philelfus Leodriſio cribello ſal.

Igrato in me aĩo eẽ uolueris:ut & eẽ dẽs:& ipſe te futurũ puto:curabis oĩa q̃ iſtinc decedens
s tuæ fidei mãdaui:& amice & diligẽter:ĩ primiſq̃ ne q̃d mihi detrimẽti domi fiat.nam te hađ
latet quãtus nũc fuꝝ numerus p̱p abſentiã ciuium mediolani ubiq̃ noctu atq̃ die ĩſidietur ut
nullæ edes ſatis aut clauſæ iſtis aut munitæ ſint. Quare tuæ fuerit curæ ac beniuolẽtiæ erga me operã
dare:ne q̃d nobis ſurripiat abſentibus. Vale ex ſuburbano rure Cremonenſi idibus ſeptẽbribus.M.cc
cc.lii. Franciſcus philelfus ſal.di.pl.matheo piſaurenſi ædili curruli

Vod ſcire cupis:q̃ me humane & liberaliter Cremonẽſes exceperint.accipies paucis.me adue
q niẽtẽ uniuerſa ciuitas & uidit & honorauit egregie. Sed ubi accidit ut mercenaria q̃dã mea ſer
ua peſtilẽtiali morbo correpta:uitã ſubito deſeruerit tumultus ingens in urbe aduerſus me ex
ortus ẽ quẽ plebeia ĩſania cõcitauerat.nã q uiri nobiles atq̃ boni eã urbẽ ĩabitãt nihil hmõi nũ modo
nõ fecerunt.ſed ne tẽptauerũt q̃dẽ. Sũ cõtinuo cũ uniuerſa familia urbe excluſus & nõ ſine magno qui
dem uitæ p̱iculo.uagabar in campo auxilii oĩs atq̃ opis exp̱s.nec q̃d cõſilii caperẽ:ſatis mihi erat ĩ p̱m
ptu.uſq̃ adeo erã aĩo p̱turbato in tã repẽtino inſaniẽtiũ hominũ motu. Tãdẽ ubi paululũ plebeius ille
furor ſedatus ẽ.p̱ſtantes q̃dã pauci atq̃ boni ciues p̱modeſte me adierunt.meq̃ hortati ſunt:ut modi-
ce ferrẽ atq̃ æquo aĩo plebeiam illã ſtultitiã:quæ loge magis q̃ mihi bonis oĩbus ciuibus p̱moleſta exti
tiſſet.breui ãt fore ut illud omne erratũ haud ignobili diligẽtia ſarcirent.meq̃ duxerunt in p̱ximum
quoddã ſuburbiũ ubi rus ẽ ac uilla cuiuſdam ciuis perſechetæ.unde eiecto uillico:mihi uilla una cum
rure tradita ẽ tantiſper incolenda donec publica diligẽtia aliter meæ & rei & dignitati prouiſum fue-
rit Cæteꝝ in p̃ſentia incõmodius agere nihil poſſem nã oĩa mihi deſũt præter culices puliceſq̃ & muſ
cas: Vale ex Cremonenſi rure ſuburbano.xvii.Kal.octobres.M.cccc.li.

Franciſcus philelfus Sceuæ corti equiti aurato ac iurecõſulto.S.

c Vm iſtac iter facere Cremonã petiturus: me uæhemẽter hortatus es: ut placẽtiæ q̃ Cremonæ donec mediolani peſtilẽtia ceſſaſſet: agere mallẽ. Nec. n. ueteri te aiebas multo cõmodius me ac melius apud Placẽtinos futuꝝ: q̃ apd̃ Cremonẽſes. Quare cũ uideã Cremonã eodẽ quoq̃ acerbiſſimo morbo laborare: quo mediolanũ: ſciãq̃ q̃ tibi hoĩ amiciſſimo & carus ſum: & pıucũdus. nõ iui tus cõditionẽ accipiã: modo per te fiam certior: ne ſeptẽ pcio ſim empturus. Itaq̃ fac propediẽ ĩtelligã: qd me facere oporteat. Vale ex rure ſuburbano. xvi. Kal. octobres. M. cccc. li.

Franciſcus philelfus Iacobo camerinati ſalu.

e T tuã erga me uolũtatẽ nõ laudare nõ poſſum: & iſtoꝝ negligẽtiã nõ deteſtari ñ debeo. q̃ nihil eorum oĩo agãt: q̃ tu iis agenda iuſſiſti. Non. n. hi ſumus: q̃ more ſcythaꝝ ſolo utamur pro lecto præſertim tãdiu: & ſine ulla nr̃a culpa. Accedit ad hãc difficultatẽ alia longe incõmodior qđ ne caupones q̃dem ulli nos dignos putãt: q̃bus ullo nũmoꝝ ĩteruentu ea dent uænu: q̃bus ſine uitã ducere nequeamus. Aiunt enim Guilielmum neſcio quem: hoĩem quãtum uidere uideor circũforaneũ ac plane barbarum ſibi iuſſiſſe non modo nequid nobis uel mercede ulla exhibeant: ſed nec etiam uerbum nobiſcum faciant. Iſtum aũt pditiſſimũ Guilielmũ eiuſmodi magiſtratui præfectũ dicũt: cui talis poteſtas decreto publico data ſit. Itaq̃ te rogo ut uel cõſulas rebus noſtris: queãdmodũ nudiuſtertius mihi corã recepiſti: uel q̃ admodũ malim: mihi abeundi poteſtas fiat: uereor. n. ne q̃ mediolano peſtilẽtiam fugimus. eã Cremonæ repierimus in tãta reꝝ oĩum difficultate ac tædio. Vale ex rure ſuburbano. xi. kalen. octobres. M. cccc. li.

Franciſcus philelfus Chriſtoforo marliano ſal.

h Odie cũ tibi primũ facultas oblata fuerit: fac ſi me amas: ut te uideã. Sũt. n. q̃dã mihi tecũ cõmẽtanda. Præterea uacuus ne oĩno uenias: atramenti aliquantulũ tecũ affer. Nã atramẽtariũ meũ æque ſitit atq̃ nos oẽs. Xenophõ filius petit abs te aliq̃tulũ uernicis. Vale ex ſuburbano rure. x. kalen. octobres. M. cccc. li.

Franciſcus philelfus Iacobo camerinati ſal.

c V pio quædã cõmẽtari tecũ. Itaq̃ rẽ mihi pgratã facturus es: cũ qd otii hodie nactus fueris. huc te conferres: quãdoquidẽ nos ad te ire Barbaria iſta nõ ſinit. Arca illa noſtra cum libris eſt etiã nunc ſub ioue: Vale ex rure ſuburbano: x. Kal. octobres. M. cccc. li.

Franciſcus philelfus Ioanni iordani iurecõſulto ſal.

p Reterierũt anni iam triginta & amplius: poſteaq̃ nec uerboꝝ a me nec lr̃aꝝ aliq̃d accepiſti: nec ego itẽ abs te. Idq̃ nõ alterutrius uolũtas aut negligẽtia ulla fecit: ſed lõgiſſima locoꝝ interualla. Nã cũ tu adhuc Patauii operã dares iuri ciuili: ego a Venetiis ſoluẽs in Thraciam nauigaui: quo græca ſapiẽtia factus doctior maiori uel uſui uel ornamẽto latinæ linguæ futurus eẽm. Qua una re factũ eſt: ut mutua ſcribẽdi uiciſſitudine priuati iãdiu fuerimus. Nã poſt annũ ſeptimũ ubi in italiã reuertiſſem & ſi eramus pꝓpinquiores: tñ cũ tẽpoꝝ quoq̃ difficultas nobis fuiſſet ĩpedimẽto: uterq̃ ſiluimus: nũc uero cũ pꝓpiores facti eſſemus: tẽpuſq̃ ipſum nos mutuo ad ſcribẽdũ hortaret. anteuertere q̃ anteuerti malui: quo ĩtelligeres nullo amoris offĩo me poſſe abs te ſuperari. Scire aũt cupio: q̃ belle uales: & q̃ta me beniuolẽtia pꝓſequare. Nã ego te nõ diligo ſolũ: ſed ita amo ut nihil ad cumulũ addi q̃at. Valeo aũt pulchre. Apud Cremonẽſes uero ideo me recepi: q̃m mediolani q̃ ipſa in urbe domiciliu mihi ppetuũ cõſtitui: peſtilẽtia in dies magis atq̃ magis ĩualeſcit ĩcrudeſcitq̃. Reliquũ ẽ ut q̃diu in propinquo futuri ſumus: q̃ creberrimis inter nos litteris quottidie aliquid commentemur. Vale ex rure cremonenſi ſuburbano. x. kal. octobres. M. cccc. li.

Franciſcus philelfus Iacobo camerinati ſalu.

e Xiſtimo tibi ab ĩgenuo adoleſcẽte Chriſtoforo marliano ea oĩa uerbis meis renũciata. q̃ a me mane corã accepit. Nihil aũt aut temere aut minus cõſulto locutus ſum. Ruſticor. n. ut noſti iã diẽ ſextũdecimũ: nõ ſolũ icõmode: ſed in maxĩa reꝝ oĩum penuria. Quid mihi poſtridie ſit agẽdũ aut uñ neceſſarus rebus ſubueniẽdũ: nõ ĩtelligo. Quare nõ amicis ſolũ ſed mihi etiã ipſi iã moleſtiſſimus fieri icipio. Itaq̃ ſũmopere te rogo: ut q̃ tibi Chriſtoforus noĩe meo expoſuit: hoc ipſo die oĩno conficias quo quid facturus ſim intelligam Hodie mihi philoſophica cœna futura eſt eaq̃ diogenica. Poſtridie uero ne cum arida quidem cerere mẽſam mihi futuram uideo. Vale ex rure cremonẽſi ſuburbano. v. Kalendas octobres. M. cccc. li.

Franciſcus philelfus Manſueto attendulo abbati ſalu.

r Enũciauit mihi heſterno ueſperi uir optimus amãtiſſimuſq̃ tui Iacobus camerinas ĩſtituiſſe te mihi dono datũ ire tritici ſextarios decẽ. Quæ q̃dẽ res uix dici q̃at: quãtã mihi uoluptatẽ attulerit & id q̃dẽ nõ tã ipſo dono qđ ſane pulcherrimũ eſt q̃ bonitate ac liberalitate ĩgenii tui: q̃ nullo unq̃ ab me pꝓuocatus officio uolueris me tibi tam oportuno tam benigno munere deuincere. Itaq̃ hẽo tibi ĩmortales gr̃as tu aũt tibi uelim pꝰſuadeas: eũ me eẽ futurũq̃ in dies: q̃ i te amãdo ceſſurus: ſim nemini. Triticũ aũt ipſum tũ mihi pbendũ curabis: cũ in urbẽ uenero. Nam ruri quo pacto ſim uſurus: nõ ſatis ĩtelligo: q̃q̃ ne in urbe q̃dẽ fortaſſis eo mihi opus erit. Veꝝ hac de re breui faciã te certiorem. Vale ex cremonenſi ſuburbano rure. iiii. Kal. octobres. M. cccc. li:

Franciſcus philelfus Nicodemo Tranchedino ſalu.

q Væ tibi in Ethruriã abeũti pro beniuolẽtia nr̃a mandarã: nequaq̃ debes eẽ oblitus. Maritus autem ſum q̃ nihil poſtea reſpõderis niſi tum fortaſſis in urbem Ro. feſtinãtior profecto tibi fue

rit impedimento quo id Florétiæ cauſa mea genere cõmode nõ potueris:quod tuis in commentariis
annotaſti.Hoc ſi ita eſt factum uelim reditu ne prætermittas.Erit id mihi uæhementiſſime gratũ.Et
ne tuas litteras:fruſtra ad medes:ego hoc tempore ago.Cremonæ acturuſq; ſum fortaſſe.donec peſti
lentia Mediolani deſierit deſæuire.Iacobum triulcium diſertiſſimum iuriſconſultum ualere plurimũ
opto in primiſq; Auriſpam meum uirum optimum & hominem doctiſſimum. Vale ex rure cremo-
nenſi ſuburbano pridie Kal.octobres.M.cccc. li.

Franciſcus philelfus Bartholomeo melio .S.

Voniá certo ſcio te uel rõne uel tpe ea aı̃ ægritudine q̃ nõ mediocré ex obitu dilectiſſimæ ſoro
q ris tuæ & nobiliſſimi uiri cõcepas:magna ex pte liberatũ:nõ ſum ueritus uti offõ tuo.Decreue-
rũt tui iſti publici magiſtratus nudiuſtertius mihi iam licere urbé ĩgredi atq; pro arbitrio meo
ĩcolere.Itaq; mihi ædes parádæ ſút.Hac in re tua mihi opa opus é:cupio mihi domũ cõduci in tp̃s ſe-
meſtre & amplá & cõmodá.Peto igit̃ abſte ut hác prouinciá tuoꝶ alicui deferas idq; q̃primũ.Nõ.n.te
latet q̃to cũ incõmodo ruri ſum:nunq̃ equidem didici ruſticari:qui uel philoſophari uel aliquid libera
lius agere ſemper conſueuerim.Hoc erit mihi tam gratum q̃ quod gratiſſimum. Vale ex cremonenſi
rure ſuburbano Kal.octobribus. M.cccc.li.

Franciſcus philelfus Michaeli rochæ grammatico ſalu.

Iligentiá tuá nõ ſolum ꝓbo ſed etiam laudo.Facis.n.& amice & liberaliter.Domum mihi cõdu
d ci cupio tum amplá:tum etiá pulchrá.Quo in loco ſita ſit nõ multi facio:mõ locus ſit honeſtus
ac muſis:ut ita dicam:accõmodatus.Quod ſcire cupis.Ne græca dictio é:& diphthongum reci
pit:æ.quæ apud græcos per.ai.ſcribit̃:& niſi diuidat̃ eodẽ ſono enunciat̃.quo apud latinos.æ.diphthõ
gus:quam dicimus.Nam ſi diphthongus apud græcos eſſe deſierit:eodem mõ ꝓfert̃ quo apud nos.ai.
diuiſa.Vnde Virgi.græcos imitatus ait.Aulai in medio pendebant pocula bacchi:pro aulæ.Næ igitur
per.æ.diphthongum ſcripta ſignificat certe ita & uæhementer: uel etiam nimis ſecundum quoſdam.
Hac autem dictione ita utuntur latini poetæ p̃ſertim comici:ut dicá ſymbolũ.ſtrategi & aliis atq; aliis
uerbis pluribus.Et ut ueniá ad rem tuá:mihi cõuenientiſſime dici uidet̃ apud Terentiũ næ: pro uæhe
menter aut nimis q̃q̃ nimietas a uæhementia non admodũ differt.Cũ enim inquit.Faciũt næ ĩtelligẽ
do ut nihil ĩtelligãt:q̃ſi ꝙ q magis q̃ opus ſit:aliqd uel inqrũt uel ſpeculant̃:eoꝶ numero ſũt habẽdi:qui
nihil ĩtelligunt.Tu ſi ſecus putas utere iudicio tuo.Ego.n.neminé mihi deũ facere conſtitui.Ita etiá tibi
ſi ſapias:faciundũ exiſtimo.Vale ex rure ſuburbano cremonæ .kal.octobres.M.cccc.li..

Franciſcus philelfus Auguſtino marinẽſi ſalu.

Nſtitui conſiliũ tuũ ſeq.Ná ꝙ me cõmonueris fore nr̃o principi nõ ĩgratũ:ſi relictis cremonẽſi
i bus Papiá q̃primũ cũ uniuerſa familia cõceſſero:puto nil temere te locutũ. Itaq; in craſtinũ dié
hinc ſoluá:qđ eo facio libẽtius:ne qua p me accedat uel utilitas:uel uoluptas ad tuos iſtos barba
ros quos deus optimus maxius radicitus pdat.idq; ꝓpedié.Domũ aũt q̃ pararũt ſibiipſi habeát una cũ
peſtilétia atq; ignorátia. Vale ex rure ſuburbano cremonæ q̃rto nonas.octobres. M.cccc.li.

Franciſcus philelfus Leodryſio cribello ſalu.

D ſextũ idus octobres ueni Ticiniũ ubi cõtinuus ſum futurus donec Mediolani clæmentius cœ
a lũ ſpirauerit. Audio q̃s domi ad cuſtodiá reliquerá mulierculas:& matré & filiam e uiuis exceſ-
ſiſſe.Nec de rebus meis domeſticis poſteaq̃ deceſſi Mediolano in hanc diem audiui quicq̃.Nec
poſſum non dubitare ne quid litigii per affines meos aduerſus me ſit tentatum. Itaq; te rogo: ut oía q̃
mea intereſſe iudicaueris:q̃diligentiſſime odoreris:& ad me confeſtim ſcribas. Vale ex Ticinio pridie
idus octobres.M.cccc.li.

Franciſcus philelfus Bartholomeo corigiæ equiti aurato ſalu.

Aud mea de te me certe fefellit opinio.Nam iampridem eum te fore ſum arbitratus:cui pro tu
h is erga me beneficiis eſſem plurimum debiturus & id certe cum ſuperioribus menſibus re ipſa
exptus ſum:tum ita hoc tempore perſpicere uideor:ut ea quæ cernuntur oculis. Non.n.igno-
ro benignum & amiciſſimum tuum erga me aı̃um.Nam liberaliſſimus uultus ipſe tuus ſic animi tui li
beralitatem oſtendit:ut iam cenſeam omnia accepiſſe.quæ tu dares ſi ita poſſes ut uelles.& magno ĩpe
leuarer incõmodo:& tu nõ mediocré gloriá conſequere.Debes enim liquido aı̃aduertere:q̃ mihi mo
leſtum eſt tádiu apud cauponem degere cum tali p̃ſertim & tam graui familia & ea delicata. Doleo au
tem maiorem in modum non mea ſolum ſed multo etiá magis principis noſtri cauſa.Quid.n.dicatur
cum ab ipſis honeſtibus:tum ab uniuerſa Italia cũ ĩcrebruerit apud oés eá eẽ unius Franciſci Sphortiæ
aut cõſuetudiné:aut fortuná:ut uel nequeat uel nolit egregiis uiris opitulari & ea ſuppeditare: qbus ſi-
ne uitá tueri nemo poſſit.Itaq; rogo te:ut qđ ſpõte facis uel mea etiá uel principis noſtri cá nõ facias ſo
lum ſed efficias:hoc eſt:ut publica priuataue pecũia hũc eximas hac loci obſcuritate q uel lucé tenebris
uel ſolem luci nõ minus ſolet q̃ põt afferre.Id aũt eo facilius ſis facturus:quo ſcis nihil ad te detrimenti
p̃ter breuiſſimi téporis incõmodũ puentuꝶ.Ná multo plus mihi debet̃ ex ærario q̃ in p̃ſentia ab me
petat̃.Ego uero is ſum:q beneficiis ſupari non æquo aı̃o ſim ferre ſolitus. nam ſi aliud nihil noı̃s ſaltẽ
ĩmortalitatẽ his qui bene meriti de me fuerint:referre ſemp conſueui.Quid uelim:paucis tenes. Vale
Papiæ ex ædibus noſtris.xvii.Kal.nouembres.M.cccc.li.

Franciſcus philelfus Benedicto nurſino philoſopho ac medico ſal.

d Ebuiſti exſterno ueſꝑi ex ꝯterraneo & affini tuo ītelligere:q̄ in re mihi opus eſt opa tua. Et qm̄ q̄ abſte amer:iāpridē noui:reliquū ē ut abſte petā ne fruſtra te admonitū patiaris. Nam q̄uis oē tuū mihi offm̄ gratū ſit ſꝑ hac tn̄ tēpeſtate eo erit gratius:quo magis ē neceſſariū. Præterea q̇dā mihi ſūt cōmentāda tecū:q̇ principis nr̄i uæhemēter īterſūt. Si huc minus an̄ ꝑfectionē tuā es uēturus ad principē. uelī me facias certiorē:an licet in p̄ſentia Ticiniū īcolētibus ad uos ire. Audio.n. huiuſmōi & ciuibus & īcolis ꝑꝑ peſtilētiæ ſuſpitionē ad uos iter eē īterclūſū. Quod ſi ſecus mihi fore ſignificaris maturabo ad te q̄primū. Vale ex Papia.v.Kal.nouē.M.cccc.li.

Fran.phi. Leodryſio cribello.S.

f Eciſti:ut te decet:q deſiderio meo cumulatiſſime ſatiſfeceris. Nō.n.poterā n̄ ſubuereri:ne q̇d litigii motū eēt ab his q īſidiis magis q̄ iuri fiſi me abſentē noſſēt. Id aūt ut metuerē Rainaldi uaridei:quē reꝝ meaꝝ abiēs ꝓcuratorē cōſtituerā:ſilētiū faciebat. Reliquū ē:ut ſi me amas quotiens ex tuis q̇ſpiā petit mediolanū:id q̇d exiſtimo quottidie ꝑꝑ ꝓpinq̇tatē tibi uſu uenire:eūdē cures accedere ad ædes meas:& ex ꝓxima uicina q̄ diligētiſſime ſciſcitari:noui ne q̇cq̄ acciderit. Quicq̇d aūt acceꝑis:id facito ut q̄primū ſciā. Vale ex Papia nonis nouēbribus.M.cccc.li.

Franciſcus philelfus Sceuæ corti iurecōſulto & equiti aurato ſal.

a Mbroſius gētilis derthonēſis neceſſarius tuus:ut ipſe ait:multis mihi in rebus moleſtus ē. Hunc igitᷣ uelī moneas. ne ſit aduerſus me īportunior. Nā mihi iā bilē mouet. Vale ex Ticinio.v.idus nouēbres.M.cccc.li.

Franciſcus philelfus Sceuæ corti iuriſcōſulto & eq̇ti aurato ſalu.

n Olim mireris:q̄ nullas de te lr̄as dederī:poſteaq̄ ueni Papiā. Fui.n.ī hāc diē:q̄ par eēt. occupatior & priuatī & publice. Et q̄q̄ nihil ēt nūc ſū nactus otii:uolui tn̄ ītelligeres:quo in ſtatu ſunt res meæ. ego ut ſcis iccirco mediolanū liq̇:quo me peſtilētiali ſtragi illi ſurriperē īcolumitatiq; ſeruirē. Itaq; apud cremonēſes me recepi. Sed cū apud illos nullū eē neq; muſis neq; ꝓbitati locū re ipſa cognoſſem:uidiſſēq; nobilitati nihil oīo:ſed abiectæ ſortis hoībus oīa pro libidīe licere:ītra q̄rtū & uigeſimū diē ex quo eo loci cōceſſerā:īde ſolui ad Ticinēſes. Cūq; Ticinū petiturus iter remigrādū remulo diuertiſſem in portū iſtū placētinū. ſū abs te humaniſſime ſimul honorificētiſſimeq; & exceptus & numeratus. Quæ res eo mihi iucūdior fuit quo mora illa cremonēſis moleſtior fuerat. Ticinū aūt ubi āt adueni:oī ſollicitudīe:ſum reliq̄ liberatus:p̄ter eā:cuius:cā me a mediolanēſibus auocarā. Nā cū cætera hic me cōmoda plurimū delectāt urbis amenitas:cōſuetudo ciuiū. & q̄ ad urbanā uitā attinēt oīa:tū ipa diſciplinaꝝ & bonaꝝ artiū ſtudia:q̇bus oībus cremona ē plane uacua. Sed unū ē q̇d me aīo trāq̇llo eē nō ſinit:peſtilētia.n. Ticinēſes laborāt ēt hi nō mediocriter. Quare q mediolāi diutius cauere nō audebā:Ticinii idē metuā:neneſſe ē. Neq; q̇d cōſilii capiā ſcio. Nā quottidie nauigare ac mutare ſolū cōſtantis hoīs nequaq̄ ducitᷣ. Præterea hmōi hoīes nō æquo aīo ab his excipiuntᷣ q benignius cœlū īcolentes bonæ ualitudinis rōnē hēnt. itaq; hic agere īſtitui donec ſolo mediolanēſi ſeſe numē clæmētius p̄ſtiterit. Tenes rē oēm. Tu fac ut ualeas & me ama. ex Papia.v.idus nouēbres.M.cccc.li.

Franciſcus philelfus Nicolao uaroni ſalu.

p Vto iā antea redditās tibi lr̄as:q̄s.iiii.Kal.neuēb.ad te dederā. itaq; eo nūc breuior eē uolui qm̄ tuā aliq̄ epiſtolā expectare īcipiebā. Quod aūt me in p̄ſentia ad ſcribēdū īpulit:aliud nihil fuit:q̄ deſideriū Plinii cōſequēdi. eius inq̄ q de naturali hiſtoria ē īſcriptus. Hūc.n.audio florētino principi eē emēdatiſſimū Auriſpæ Guariniq; eruditiſſimoꝝ hoīum diligētia. itaq; eū mihi exſcribi cupio. & id q̇dē iſtic apd̄ uos ſi q̇s nō īdoctus librarius īueniri q̄at. ad hæc abs te cupio fieri certior an ulla ſint tibi uel Themeſtii uel Alexādri aphrodiſei cōmētaria in Ariſtotelis libros. quos aut in actiua: aut ī ſpeculatiua philoſophia ſūmus ille uir doctiſſime ſimul elegātiſſimeq; ſcripſit. Hoc erit itē mihi uæhemēter gratæ. libēter.n.ſapiētiā cū eloquētia cōiūgo. Vale ex Ticinio.xv.Kal.decēbres.M.cccc.lii.

Franciſcus philelfus Petro thomaſio philoſopho ac medico ſalu.

q Vot ego ad ſextilem litteras ex Medio.ad te dederim:nō es ignarus:ut exiſtimo. At ego ſi quid rn̄deris iccirco ſum neſcius:q̄ uitæ a peſtilētiali īternitio ſeruādæ cā īde paulo poſt ſolui cremonam.v.idus ſeptem. Ex cremonēſi aūt ſolo rurſus p̄cipis iuſſu ad Ticinēſes me recepi.vii. idus octob. unde eadem ratione in hāc diē citius ad te n̄ ſcripſi q̄ nulli nūcii neq; hic neq; cremone itē offerētur qui meas tibi lr̄as eſſent redditurī. Et nunc quoq; & ſi nō ſatis ſcio q̄ tuto lr̄æ meæ cōmittantᷣ nolo tn̄ putes me ſniam mutuaſſe. iſſem.n.ad uos:ni me pecuniæ defeciſſent. itaq; uelim ad ea q̄ ſcripſerā q̄primū rn̄deas. Vale ex Papia.xv.Kal.octob.M.cccc.lii.

Franciſcus philelfus Petro thomaſio philoſopho ac medico ſalu.

q Vod nudiuſquartus aliis litteris tibi ſignificaui. Ticiniū cōceſſi. nullus.n.oportunior locus potuit offerri mediolanēſis peſtilētiæ ſtragē effugere cupiēti. nā nec licebat abire longius. Te igitᷣ uæhemēter rogo ut ad eas mihi rn̄deas q̄ ſæpius ī uniuerſū ſextilē ex meis lr̄is accipe debuiſti Id erit mihi gratiſſimū. Vale ex Papia.xii.Kal.decēb.M.cccc.li.

Franciſcus philelfus Ciccho calabro ſalu.

g Raue mihi & ꝑmoleſtū ē ea p̄mii neceſſitate:ut p̄cipē noſtꝝ liq̄re oīo cogar. Quid.n. fruſtra tā īutiliter diutius tp̄s terā. uideo me nr̄o p̄cipi eē chariſſimū nō tā meis meritis q̄ benignitate ſua. Quid.n.mereri aliud ſtudeā q̄ pro dilectiōe fidē pietatēq; refferre. ad Apollinis cytharā n u æ ca

nũt. Qualis ſonus talis cãtus. Nihil mihi eoꝝ oĩum obſeruatur: q̃ uel gratiſſimus uel munificẽtiſſimus princeps iuſſit. itaq; iã hic ĩcipio rebus meis cõſulere. Niſi breui cõſtituta pecunia rñderit me alioꝝ pricipũ æri obſtrĩgã: apud quos poſt ãni circulũ: cũprimũ uer aduenerit me recipiã. Sic. n. ueluti ſpe ꝑmiſſiõeq; deluſus neq; pricipis gloriæ audeo neq; meæ: nã æger aĩus ſtudioſis in rebus ĩmortalitatẽq; moliẽtibus recte agere nihil q̃at. Trãq̃llũ eẽ ĩgeniũ lætũq; oportet: ſi qd aut egregii aut magni ex ſeſe uelit educere. Breui qd facto ſit opus potes ĩtelligere. Vale ex Papia. v. kal. decẽbres. M. cccc. li.

Franciſcus philelfus Nicolao uaroni ſalu.

Tſi ad q̃ntũdecimũ kal. decẽ. ſcripſi ad te q̃tũ pro tp̃e opus fuerat. tñ q̃a ſum neſcius acceperis
e ne an minus accepis lr̃as meas: uolui rurſus eadẽ tecũ agere. plinium de naturali hiſtoria uæhementer cupio. Audio hunc eẽ apud uos diligẽter emẽdatũ. Si iſtiuſmodi exempli facultas mihi futura ſit: idq; ferariæ curabo quamprimum exſcribi. Nec enim dubito ſtudioſum iſtic librarium inueniri qui huiuſmodi ſit munere functurus. itaq; tui uel officii uel humanitatis fuerit ut me facias propediẽ certiorem quid hac de re poſſim ſperare. Vale ex Papia idibus decẽbribus. M. cccc. li

Franciſcus philelfus Sceuæ corti iurecõ. & equiti aurato ſalu.

Rocurator tuus eoꝝ quæ abiens iuſſeras: egit omnino nihil. Quotidie nouam ſpẽ affert: quo
p tidie uerba dat. Qui quoniam quam de re fidem miſſi coram ſancteq; recepit: fallere ſæpius nõ dubitat: te amice moneo: ut uel a gerendis negociis eum auoces: uel ut ſe grauitate tua nõ ĩdignum præſtet: quamprimum cures. Vale ex Ticino: xiiii. kal. ianuarias. M. cccc. li.

Franciſcus philelfus Nicolao Varoni ſal.

Vas ad quinto idus octobres ſuauiſſimas ad me litteras dederas. xiiii. Kal. ianuarias mihi red
t ditæ ſunt papiæ. Non. n. me Cremonæ offendere poterunt. Nam id loci multo ante iccirco relinqueram: quoniam nullum eſſet apud cremonenſes muſis hoſpitium: & ſum præterea cõmunefactus me rem facturum meo principi admodum gratam: ſi papiæ tãtiſper agere mallem: dum Mediolani peſtilentia fureret. Atq; fuit tua mihi epiſtola periucũda: quippe quæ eum te dilucide oſtẽderet: quem ſemper quam amiciſſimum mihi eſſem expertus. Itaq; non poſſum non multum lætari quod te intelligam amori meo nulla ex parte cedere. Nec enim moleſte laturus ſim quod te amando ſupatum iri nullo pacto patiaris. Vir plane philoſophus es: q tanti uirtutẽ officiũq; facias. ut ea re nolis a uiro etiã amiciſſimo ſupari. At ipſe quoq; Nicolae omnẽ ſim aduerſus te pugnã certamẽue initurus muneris pulcherrimi huius gratia. Eo enim te magis amo q̃ amer abs te: quo magis meritis tuis amandus es. Quod autem polliceris operam tuam: ſi cui uel ornamẽto uel uſui florẽtiſſimus princeps tuus uel potius noſter mihi futurus ſit non audio inuitus. Sed quoniã ipſe ꝑpulchre noſti quid mihi cõductu rũ ſit uel ad dignitatẽ uel ad rẽ nihil eſt ꝗ te magis admonendum putem. Vale & comuni principi me cõmenda. Ex ticinio. xiii. kalen. ianuarias. M. cccc. lii.

Franciſcus philelfus Ioanni palæologo Marchioni Montiſſerati. S. P. D.

D priſtinã meã erga te obſeruãtiã tñ nũc cumulũ addidiſti uolũtaria tua atq; alacri benignitate
a ut ĩ te obſeruãdo nemini iſtoꝝ oĩum ſim ceſſurus: quos magis ĩtimos & dõeſticos hẽs ĩ primis charioris. Nã tametſi q̃cquid benefice in quẽpiã confertur plurimi fieri oportet: illud tñ longe pluris mea ſñia: qd nullo uacat officio: & ut ita dixerim numeros cõplectit̃. Dediſti tu q̃dẽ hõi obſeruãtiſſimo tui nois & gloriæ id q̃dẽ tẽpeſtiue & libẽter & large: ꝓſtitiſtiq;: ne hic diutius inutiliter tempus tererem. at nihil ꝓrſum eſt abs te ꝑtermiſſum: qd meis uel emolumẽtis: uel honoribus cõducturũ opinareris: ita gr̃as ago q̃ poſſum maximas. Teq; rogo oroq; ut nullã rẽ eẽ putes neq; paruã neq; magnã. quã nõ ſim tua cã ſtrenue: diligenter: fideliſſimeq; & cõſtantiſſime obiturus. Vale ex ticinio. vi. kal. ianuarias. M. cccc. lii.

Franciſcus phi. Blaſio axereto equiti aurato. S. D. P.

Væ uobis ſunt: ea ut noſti: nobilitata iãpridẽ & ab oĩbus decãtata lege amicitiæ cõmunia eſſe
q oportet. Quo fit ut pati nolueri hũc iſtũ a quo meas lr̃as accepiſti: amicũ eẽ mihi ſoli. q̃n eẽt ẽt tibi. idq; ipſe quoq; uæhemẽter optat. Et ẽ ꝑfecto tãta humanitate tãta uirtute uir. ut nõ mõ reiciẽdus nõ ſit ſed admittẽdus potius & libẽter ſane atq; honorifice admittẽdus. Reliqua. n. ex eius p̃ntia cõſuetudieq; cognoſces. Vale ex papia. v. Kal. ianu. M. cccc. lii.

Fran. phi. Iacobo camerinati ſalu.

Votiens mecũ repeto cremonẽſem illã ruſticitatẽ: totiẽs riſu magis atq; magis moueor. nã qua
q ſtulta rõne Cremonẽſes ducebant̃: ut quẽ tãto uidebant̃ ope deſiderare: eũ ruri ueluti relegarẽt Nõne tibi relegatus uidebar: cũ illinc abire nõ liceret. A metu peſtilẽtiæ id egerũt: ne q mediolano ueneram illiuſmodi morbi genus mecũ afferrem. At longe magis Cremonæ q̃ mediolani peſtilentiali morbo laborabatur. Præterea quid dereliquerat mea ſuppellex illa & arca cum libris ac pecunia quam in padi ripa furibus ac latronibus expoſitam eſſe uoluerunt: cum nemini baiulo poteſtatem darent ea in re ſubſeruiendi mihi. itaq; abeant in rem malam. Cremonẽſes tui & tu cum iſtis: ſi dignos putas quibus ignoſcam. Vale ex Papia. vi. Kalen. ianuarias. M. cccc. li.

Franciſcus philelfus Nicodemo tranchedino ſalu.

Ideo te tãdiu meminiſſe philelfi tui dũ p̃ns es & corã quẽ diligis ĩtueris. at ſi plane qd amicitiæ
u munus poſtulet teneres: ẽt cũ habes me tecũ eẽ: & ꝑnoctare & colloq̃ cẽſeres. id qd minus apd te fieri eo magis miror ꝗ ego te ſemper uidere uideor: & amplecti: & oſculari: ſimul rogare

qd actum ſit de raciúcula illa noſtra pecuniaria.& an mihi fortaſſe ſummum uédideris.ita.n.uidet̃ qñ quidé quod exoraſſe te mea cauſa Alexá.ſeuer̨ illum:ſed florétinum ficoſum iſtũ affirmabas nulli oío uſui mihi eé cognoſcam.Quod ſi Verconii turini factũ meminiſſes aut nihil temere affirmaſſes aut ſu mo Verconii te obnoxiũ eſſe iudicares.uerum hæc iocati ſumus. Tu ſi me amas: cura ne mihi diutius ab amico nugatore uerba dentur:quæ non tam inutiliter emere.q̃ pulcherrime uendere cõſueuimus. Vale ex Papia pridie Kal.ianuarias.M.cccc.lii.

Franciſcus philelfus Nicodemo tranchedino ſal.

Tſi arbitror ex Colũbano te factũ iri certioré:q̃ mihi moleſtũ ſimul icõmodũq̨ fuerit:q̨ meæ
e illæ pecuniolæ tardius ad me ierint:tñ ea de re cõmonédum putaui ut intelligas etiá meis litte ris nihil te potuiſſe hoc tpe mihi gratius facere q̃ q̨ ad cõmodũ tépeſtiue & iucũdiſſima ſimul epiſtola & diſſolutiõe alieni æris affueris.itaq̨ habeo tibi gratias q̨ non ſis paſſus diutius incõmodari uel cũ aliquo labore tuo Fiſcum aũt illũ dii deæq̨ oés perdát q auaritiæ ſuæ ſorditatiſq̨ maluerit q̃ uel amicitiæ uel officii meminiſſe.Vale ex mediolano pridie kal.ianu.M.cccc.lii.

Franciſcus philelfus Iacobo Bicheto ſalu.

Vum cõſilium ſum ſecutus.audiui quos iuſſiſti.Perhumaniter oés pamiceq̨ rñderunt. Sed eo
t in te uno maior ſpés mihi cõſtituta é:q̨ es & bonus & mecũ ueteri beniuolétia cõiũctus.itaq̨ tuum fuerit quod munus pbenigne aggreſſus es.id recte & ex ſnia tua meaq̨ abſoluas. Vale mediola ni ex ædibus noſtris.pridie Kal.ianuarias.M.cccc.li.

Franciſcus philelfus Materniano Braſcæ ſalu.

Vod hortatus es fecimus.Puto oía nobis ſecúda fore ſi rem capeſcer̃ uolueris ea diligétia qua
q ſemper conſueſti id quod ut facias te plurimum rogo.Vale mediolani ex ædibus noſtris.pri die Kal.ianuarias.M.cccc.lii.

Franciſci philelphi Epiſtolarum liber decimus.

Franciſcus philelfus Blaxio axereto ſalu.

Eri Laudem ueni rei priuatæ gratia:atq̨ me ad principem:quam puto me ex ſentétia mea confecturum.Offendi hic Genuenſes nõnullos ex qbus quũ de te queſiſſem oés optata mihi renunciarunt:quippe qui dicerent bene ualere te atq̨ frui ocio. Quod
h audiens ſum pro noſtra beniuolétia uæhemétiſſime lætatus.Nam tuá omnem iucun ditatem mihi iucundiſſimá eé iudico ac uolo.Cupio aũt fieri abs te certior.qui ſit fru ctus ocii tui.Ná frui ocio ut deſidioſi atq̨ iertes ſolét q̃ ſõno & uẽtri ſe dederũt non multũ differre puto a pecudũ uita:q̃ nihilo delectant̃ niſi his qbus ſenſus leuiter ſuaui terq̨ mouet̃.At ego ab huiuſmõi fructu ocii alienũ arbitror.Nõ.n.te latet ea eé ꝓpria hoís munera ut uel agat aliqd ſe dignũ natura ſua:aut itelligat quor̨ alter̨ é aí totũ:ob idq̨ diuinũ maxime alter̨ uero corporis cõſilio tñ atq̨ impio aí obtéperátis.Vtrũq̨ te pulcherrime poſſe facere nõ ignoro.ná & do ctus es & prudens.Per doctrinæ præſtantiá in eor̨ cognitioné uenimus qbus Dei reddimur ſimillimi prudentia uero quid in rebus humanis expetédum uitádumq̨ ſit quæ cõmoda ſeq :quæ aſpnari opor teat incõmoda facile oſtendit.Satis ex his debes itelligere quid abs te uelim.Legis ne aliquid an ruſtica ris? Vale laude Kalen.ianuarias.M.cccc.lii.

Franciſcus philelfus Nicolao fregoſo Genuenſi præfecto. S.P.D.

Xiſtimo propedié fore ut filius mihi dilectiſſimus Ioánes Marius mediolanũ redditurus faci
e at iſtac iter.qué & ſi certo ſcio abs te oía mea cá exhoraturum.tñ uolui itelligeres nihil te mihi gratius facere poſſe q̃ ſi dederis opam:ut & tuto & q̃ facilime & q̃primum ad nos eat.Vale ex mediolano idibus ianuarias.M.cccc.lii.

Franciſcus philelfus Nicolao uaroni ſalu.

Am diu nihil de te audio.itaq̨ nõ poſſum nõ timere:ne quid tibi qd̃ nolim acciderit. Quare
i ſi me amas leua me hac omni ſollicitudie.Hoc uix facere gratius hoc tpe quicq̃ potes. Vale ex mediolano.x.kal.ianuarias.M.cccc.lii. Franciſcus philelfus Petro perleoni ſalu.

Aurentiũ noſtrũ uelim cauſa mea diligar:eiq̨ qbuſcũq̨ rebꝰ poteris faueas:nõ uerbo ſolũ ſed
l multo etiá magis opera.Hoc erit mihi admodũ gratũ.Vale ex mediolano.xi.Kalé.februarias. M.cccc.lii Franciſcus philelfus Ioanni auriſpæ.Salu.Plu.Di.

Eq̨ mihi amicus eſt qui tibi meas reddit lr̃as.atq̨ tibi eas ſcripſit.itaq̨ hunc etiá mea cá.amici
a tiam admittas.& quibus erit opus ſtudiis proſequaris.Vale ex mediolano.Kalédas ianuarias. M.cccc.li. Franciſcus philelfus Baldeſſari reſino.Salu.Pluri.Di.

Ccuras piſanus cognomento bonus cum eét a me rogatus: ut duodecim illas Plauti comœ
a dias q ꝓximis annis ſũt in italiá aduectæ e germania mihi exſcriberet. earũq̨ exéplar a te pete re:reſpondit partim phumaniter ptim diffidéter qppe qui diceret ſe mihi plibéter gratifica turum:ſed te nemini eiuſdé exemplum creditur̨.itaq̨ facito ſi me amas ut quod de te Bonacurſius du bitarit:mẽdaciũ dixiſſe uideatur.Sic enim etiam intelligemus q̃ ipſe de ſeſe uerus eé uelit. Vale ex me diolano cum tuberibus tuis.xi.kal.februa.M.cccc.lii.

Franciſcus philelfus Matthiæ triuiano.Salutem Dicit Plurimam:

ſ I me amas:ſicuti certe facis uelim q̃primum adeas Cicchum noſtrum.eūqꝫ roges meo nomic
ut litteras talis det ad hoc ducalis rei pecuniariæ magiſtros:quales maxime oportet.nam hi ut
ſunt hoīes ſtrenui nūmos ſemper cadunt:excludunt aūt nunq̃. Malūbriana uero grauitas tan
diu ſit grauis cupio.Nam comitem Ludouicum ſcio eſſe mei permemorem:ſed puellaris ludrici mul
tomagis:cui profecto ſi pedibus caueret longe minorem operam impenderent. Vale ex mediolano.
xi.kal.februarias.M. cccc.lii.

Franciſcus philelfus Ludouico Gonzagæ principi mantuano.S.P.D.

p Roximis diebus litteras ad te dedi q̄bus intelligere haud obſcure potuiſti:q̃ mihi rem gratam
eandēqꝫ admodū neceſſariā facturus eſſes:ſi q̃primum ad id quod petieram: te humanū ut ſo
les ſemper benignūqꝫ pſtitiſſes.Nunc autem qđ ſcriberē noui nihil acciderat niſi ut te rogare:
orare:obſecrare id pro animi tui magnitudine efficeres ne me cōctando ambiguū ex certo redderes.
nam & ſi tua erga me dilectione mihi certius eē uix quicquam pōt:uereor tamē ne quandoqꝫ dilectio
cum difficultate certamē ineat.Sed quoquo bonū difficilius eſt eo carius & laudabilius duci ſolet.itaqꝫ
ſic difficultatē iſtā ſi qua tandem non tuo ſed fortunæ uicio apud te eſt:benificentia atqꝫ īduſtria ſupa
bis nihil apud me glorioſius nihilqꝫ magis obſeruandum:te munificentiſſimo principe futurū eſt. Va
le ex Mediolano.xi.Kal:februarias.M.cccc.lii.

Franciſcus philelfus Ludouico caſellæ.Salutem Plurimam Dicit.

n Arrauit mihi Marius Filius:quāta ſe modo humanitate Ferrariæ exceperis utqꝫ nihil preter
miſeris quod ſibi cōducturum exiſtimaſſes.Habeo tibi gratias q̃ omni in re beniuolētiſſimū
tuū erga me aīum aſſidue declares. Vellē aliquā mihi occaſionē offerri:qua tua cū dignitate &
cōmodo meū in te amorē liq̄do cognoſceres:ītelligeres ꝑfecto neminē eē cui carior ſis q̃ mihi. Quā
q̄dē rem q̄m tibi perſpicuam eē arbitror:reliquum eſt ut me diligere amareqꝫ perſeueres.Id aūt cumu
latiſſime te præſtitiſſe iudicabo quū operā dederis ne fruſtra ad tuū præſtātiſſimū & ingenti aīo prin
cipem ſcripſiſſe uidear. Vale ex mediolano.xi.Kal.februarias.M. cccc.lii.

Franciſcus philelfus Ludouico Gonzagæ marchioni mantuano .S.P.D.

q Vod ꝑhumaniter ut ſempꝫ oīa ſoles factuꝝ te recepas:id ꝑbenigne ad cōſtitutū tps ac munifi
cētiſſime effeciſti.Quæ res uix dici queat quantā mihi uoluptatē attulerit:cū ītelligo īdies ma
gis magiſqꝫ te diſſimilimū eē multoꝝ principuū:q pollicitis liberaliſſimos ſe pſtātes ſunt diſ
ſoluēdo aut auari aut difficiles.At omne libertatis munus laudari tū maxīe debet cū uel ſpōte fit uel li
benter.Nulla.n.uirtus eſt cuius actio fuerit cū animi egritudine.Id qđ & ſi uirtutibus oībus eſt comūe.
Nulli tñ̄ eſt magis ꝓpriū q̃ liberalitati ac benificētiæ.Hāc aūt laudē ad gloriæ tuæ cumulū accedere:nō
poſſum equidē pro mea erga te obſeruātia nō magnopere lætari. Vellē aliqua mihi facultas eēt qua in
telligere pſpicue poſſes:q̃tus eſt amor in te meus:q̃ta fides:q̃ta pietas.Sed ſim lōgior.q̃ te uelle pro ma
gnitudine animi tui aīaduerto:habes me tibi totū uel peculiari quodā iure ac plane tuo.Quid.n.tua cā
nō audeā.cui me uideo eē cariſſimū. Vale ex mediolano.Kal.februarias.M.cccc.lii:

Franciſcus philelfus.Nicodemo trāchedino ſalu.

o Mnia ſunt deſiderāti tardiora:ob idqꝫ ſolicitudinis plena.Itaqꝫ potes ītelligere q̃ mihi rē gratā
facturus ſis ad ea oīa mihi q̃primum r̄nderis quæ meaītereſſe cognoris:in primiſqꝫ an liceat
iſtac per fidē publicā iter facere ad Alphonſum regē id quod ab hornatiſſimo equite aurato.
Angelo actiolo ut meo noīe petas uolo.is enim mihi hinc abiens pollicitus eſt nihil ſe omiſſurum quo
mihi gratificaretur. Vale ex mediolano.xii.Kal.februarias.M.cccc.lii.

Franciſcus philelfus Nicodemo tranchedino ſal.

ſ Criptis iā & obſignatis ſuperioribus litteris reddita mihi ē epiſtola tua:quæ cām ſerius reſpō
dēdi nō minus honeſtā q̃ neceſſariā fuiſſe expoſuit.Quod optimo erga me aīo eſſe affirmes.
Coſmū medicē uiꝝ illuſtrē uehæmēter gaudeo cui ut in amore officioqꝫ r̄ndeā:dabo opā dili
gēter.Quod iſtac iter facere ꝑfecturus ad regē tuto poſſim:& ſi ita futuꝝ ſpo iuſticiæ fiſus:noli tñ̄ fa
bis caput cōmittere ne fortaſſe per imprudētiā nigre uerteret̄ in albas.Quare ſi publicæ fidei lr̃as ire
ad me uidero utar amicoꝝ tuoqꝫ potiſſimū cōſilio.Sin ſecus fuerit iter capiā per flaminios. Carniotio
lum ſuauiſſimi Andreæ noſtri alamani indies expecto.Faciat Deus ut capreæ iam inceſſu q̃ teſtudinis
uti malit. Vale ex mediolano.x.Kal.februarias.M.cccc.lii.

Franciſcus philelfus Angelo actiolo equiti aurato.S.P.D.

e T q̄d ego cum hic eſſes habiturus abs te petierim & q̃ mihi per libenter ipſe coram reciperis
te facturum quod petieram:tum ego memoriter memini tum ipſe oblitus eſſe nō debes. Nā
qui unus omnium officioſiſſimus eſſe in amicos ſoles.qui fieri queat ut mei non memineris:
quem ſciam tibi eſſe cariſſimum:quam quidem meam de te opinionem ut de præſenti confirmes tui
eſſe uel officii uel humanitatis.Mihi certe rem feceris adeo gratam:ut aliud hoc tempore gratius nihil
poſſis. Vale ex mediolano.x.Kal.februarias.M.cccc.li.

Franciſcus philelfus Nicolao uaroni ſal.

m Iror moleſte tuliſſe te:qđ in lr̃aꝝ meaꝝ inſcriptionibus ab me ſis & philoſophus & medicus
appellatus.At ego cum te ſcirem iampridē artiū:ut uulgo uocāt: & medicinæ Patauii donatū

inſignibus:id q̄ honori maxīo ducit te tuis titulis decoratū uolui.Quare aūt nolis honorari: nō ītelli-
go niſi fortaſis medicoꝝ mathula tibi odio eſt q̄ſi minus in maxia ſp laude apud oīs natiões fuerit me
dicina:cuius īuētio in Apoline refert̄ eſtq̄ diſciplinaꝝ oīum prima.Erras tu pfecto q̄ ita ſentias eēq̄ ti
bi uideris inimicus.q tibi tāq ignominiæ ducas qd' honori fuiſſe achilli Homerus in illiade optimus ē
teſtis:cū ille ex aeris intēperie atq̄ ui ſolari de peſtilētia iudiciū tulit.ueꝝ cōtēdere tecū nolī.Nam neq̄
philoſophiæ te poſthac neq̄ medicinæ laudabo q utraq̄ diſciplina excellis plurimū.interim ueli mihi
ignoſcas:q̄ te plus amari q̄ ipſe abs te amaris.Vale ex mediolano.x.Kal.februarias.M.cccc.lii.

Franciſcus philelfus Xenophonti filio ſalu.

f Acito q̄primū adeas meo noīe cardinalē Nicænō Beſſarionē:atq̄ ab eo petas:mihi ut cōmo-
det in menſem unū ſextū empicū ex pipatetica diſciplina philoſophū & acutū & eruditū.Nā is
etiā mihi ē ſed pluribus in locis:ut ita loquar.feneſtratus.itaq̄ ex eius codice:ſi melior fuerit:cu
pio meū emēdare.Sin fortaſſe deterior ſuus emēdatior redibit ad dn̄m.Quod ſi ſuū codicē pegrinari
fortaſſe noluerit:mecū iſtuc ſi ita malueris ꝑpediē mittā:mō ipſe huiuſmōi emēdādi ꝓuinciā cuipiam
delegauerit.Vale ex mediolano.x.Kal.februa.M.cccc.lii.

Franciſcus philelfus Galeacio epiſcopo mantuano ſal.

c Vm lr̄is Xenophōtis filii factus certior:q̄ humanæ & pbenignæ tuæ ad me epiſtolæ rn̄deram
ea nūq̄ ad te puenifſe.Itaq̄ paucis q̄ſi repetā:q̄ pluribus ſcripſerā.Hēo tibi gr̄as īmortalis q̄ me
prius amaris:q̄ uel cognoris uideris.Quod aūt Xenopōta filiū in tuā charitatē admiſeris uix di
ci q̄at:q̄to me cēſeā bn̄ficio abs te effectū qppe q filiū nō dubitē in uiꝝ optimū breui euaſuꝝ.ſi tuis ſe
moribus ſcimoniaq̄ ībuerit.Reliquū uero benignitatē tuā:q̄ mihi tā alacri aīo polliceris:lib̄ēter audio
amplectorq̄ libētiſſime.Quid aūt ſim tibi relaturus pro talibus tuis erga me meritis:aliud maius ha-
beo nihil niſi me unū fore:quē peculiari quodā iure tuū ſemp poſſis exiſtimare.Vale ex mediolano.x.
Kal.ſextiles.M.cccc.lii.

Franciſcus philelfus Xenophonti filio ſal.

q Vod turci cōſtātinopoli p̄munt obſidione fero per moleſte:Reliq̄ uero q̄ ſcripſiſti oīa delecta
runt:in primiſq̄ qd' pſuli carus iucūduſq̄ ſis Incobe mi fili:& te ad iſtius inocētiſſimi & ſapien-
tiſſimi uiri cōtinētiſſimos modeſtiſſimoſq̄ mores effinge atq̄ cōpone.Hac una re nec mihi fa
cere gratius qcq̄ potes:nec tibi laudabilius.Vale ex mediolano.x.Kal.ſextiles.M.cccc.lii.

Franciſcus philelfus Bernardo iuſtiniano Leonardi filio ſal.

p Etrus thomaſius doctiſſimus philoſophus & eloquentiſſimus medicus cōmonuit me ſuis lr̄is.
ſcripſiſſe te mihi iāpridē:dediſſeq̄ tuā ad me epiſtolā p id tp̄is uiro patricio Nicolao barbo ad
Nicolaū Veronē:ut is illas cōtinuo & cōmode ad me daret.Ego aūt neq̄ tuas neq̄ thomaſii lit
teras in hāc diē accepi.Quare uel Varonis lr̄æ ad me datæ nō fūt:uel eæ fortaſſis ob inter iterceptæ.
Itaq̄ rogo te ut humanitatē p̄rnam moreſq̄ imitatus nolis in ſcribēdo eē difficilis:curaq̄ ſi me amas:
ut oīa ad me diligēter ſcribas:quoꝝ me deſyderio teneri iādiu ītellexiſti.Vale ex mediolano.iii.Kalen:
ſextiles.M.cccc.lii.

Franciſcus philelfus Xenophonti filio ſal.

a D decimū kal.ſextiles ſimul cū meis lr̄is ad Pōtificē mātuanū ſcripſi etiā tibi:q̄tū per id tp̄is tua
intereſſe noſtraq̄ uidebat̄.Nūc aūt qd' uolo paucis accipe.Diodori ſiculi qui uniuerſam hiſto-
riā nō græcā & latinā ſolū.ſed etiā barbarā græce ſcripſit:mihi ſunt ab initio ſui opis libri qnq̄.
Audio in italia his plures eē quos Chriſtophorus garattonus choronenſis epiſcopus qui a turcis mo-
do occiſus eſt aduexit e græcia. Volo rem diligētiſſime odoreris:an hi Romæ reperiat̄.Quod ſi ita
ſit fac me q̄primū certiorē:an iſtic librarius græcus ſit ullus qui:id' opis exſcribēdū aſſumeret. Tu iteri
opam dabis:ne te muſæ deſtituāt qd' facile cōſequeris ſi litterariæ malueris q̄ pecuniariæ rei hēre rō-
nem:Vale ex Mediolano pridie Kal.ſextiles. M.cccc.lii.

Franciſcus philelfus Xenophonti filio ſal.

q Vod pridie Kal.augu.cū ad te lr̄as dedi ſcribere ſum oblitus:eſt mihi nup renūciatū qd' carmen
ad Baptiſtā albertū anno ſupiore ex Cremona ſcripſerā:id ei redditū nō fuiſſe. Quod uerū ne
an falſum ſit neſcio.Tu q Romæ nūc agis poteris ītelligere qd in re ſit.Ego carmē ipſum dedi
ad te:ut ſi minus ſit:q̄primū iſti reddēdū cures.Ad hæc me uelim facias certiorē qd' de Dyoniſio ſiculo
iuſſeram:p̄terea ſi qd de re cōſtātinopolitana eſt auditum qdq̄ iſtic Patriarchas,aut egerit aut acturus
apud potificem maximum ſperatur.Tu ne tibi deſis q̄ diligētiſſime prouideto:hoc ē ne muſaꝝ hoſpi-
cio aſperneris.Vale ex Mediolano.v.idus ſexiles.M.cccc.lii.

Franciſcus philelfus Baptiſtæ albertho ſal.

d Ederā ad te anno ſupiore kal.octo:ex Cremona carmē nō uoluptatis capiūdæ q̄ ueluti renouā
dæ ueteris amicitiæ gratia.Sed id cū tibi nō eē redditū accepiſſem:iccirco iteꝝ dandū īdicaui ut
& tibi aīus meus fieret exploratior:& ipſe ne fruſtra qcq̄ uel lucubraſſe.uel luſiſſe poſſem exiſti
mari.Nā æque uerſu:ut noſti:atq̄ pſa delectare cōſueui.Nec alienū cēſeo ab offō meo: ut quoſcūq̄ ho
neſtus mihi amor cōiunxerit:eoſdē hōeſtus quoq̄ memoriæ labor monimētis litteraꝝ mecū ppetuo
cōſeruet.Quare cū abſoluto iam uerſibus decēmilibus ſatyraꝝ opere:me ad lyricos modulos rettuliſ
ſem in primis etiā tu:q ab oī ſatyra tāq̄ abhorrueras occurriſti.quem inter familiariſſimorum comme
morationem nulla obliuio aboluerit.itaq̄ id carminis rerum ad te dedi.Tu uelim tuum des ad me mo

mam quem audio ſi adhuc eum abſolueris. Vale ex mediolano. v. idus auguſtas. M. cccc. lii.

Franciſcus philelfus Nicolao Varoni ſalu.

Etrus thomaſius pclarus in philoſophia uir atq idē diſertiſſimus medicus mihi nup ſcripſit mi
p rari ſe. q nihil unq ad ea rnderim: q anno ſupiore & ipſe uir patritius Bernar. iuſti. Leonar. filius
a me p lrās petiiſſet. Huic ego cū rndiſſem nullas p id tpis neq ſuas ue Bernar. lrās mihi reddi
tas. monuit rurſum eas abs te repetere qppe cui uir nobilis Nico. barbus illas tibi ad me dediſſet. Qua
re ſi ita eſt rem mihi facis admodum gratam. ſi oſtenderis qui ea de re actum ſit. Vale ex Mediolano.
Kalen. nouembribus. M. cccc. lii.

Franciſcus phi. Franciſco ſcalamonti equiti aurato ſal.

Ererer pfcō ne tu me uel obliuiōis uel negligētiæ accuſares q iā tot ānos nullas ad te lrās dede
u rim. Sed eo te puto in eē eqorē: q iāpridē cognoris eo me eē īgenio: ut neq hoīem amiciſſimū
obliuiſci queā: nec ullā ppemodū uirtutē offeri patiar: q magis delecter q diligētia & offō. Dedi
ad te lrās bis: & itex: poſteaq nihil rnderas. Dediq ad te libros de exilio: q ubi poſt nō pax tpis ad me
reuertiſſent: renūciarūt nequaq te oſtendiſſe qppe q abeſſes anchone in Dalmatiā. Miratus aūt ſū ubi
rediiſti anchonā nil oīo ſcripſiſſe mihi. itaq tibi cauēdū eſt ne aut negligētiæ accuſeris aut abliuiōis. cæ
tex dāda eſt opa ut qd tps ītercepit reficiat diligētia hoc eſt ut q ſæpiſſime ad me ſcribas. id qd me te
cū obſeruatux bonafide polliceor: Vale ex mediolano. nonis ſeptē. M. cccc. lii.

Franciſcus philelfus Nicolao uaroni ſal.

n Vdius qntus alteras ad te lrās dedi qbus oſtderā me nup factū a Petro Thomaſio ex Venetiis
certiorē anno ſupiore cū me Cremonā recepiſſem: & ſuo & Bernardi iuſtiniāi noīe tibi ab Ni
colao barbaro lrās ad me datas qs eqdē ipſe nunq accepi. itaq rogo te: ut me qprimū cōmonefacias. ſi
qd hac de re certi hēs. Hoc erit mihi uæhemēter gratū. Ad hæc ſcire ex te cupio: q uia Pliniū de natura
li hiſtoria mihi cōpare queā. Audio. n. hūc eē apd uos doctiſſimi auriſpæ Guariniq diligētia recte emē
datū. Neq librariox penuriā eē puto: ubi oīum bonox qbus ciuilis hoīum fœlicitas cōſtare exiſtimat
exūdat affluētia. Vale ex mediolano. nonis ſeptēbribus. M. cccc. lii.

Franciſcus philelfus Petro perleoni ſal.

Amiliaris Cicerōis epiſtolas qs petebas uenalis īuenimus. Eas ſi hēre cupis ducatos decē mittaſ
f oportet. id. n. pcii oīo ſe uelle dicit librarius Melchior. Nec alius huiuſmōi codex apd aliū quem
q uenalis reperit. Codex uero hic epiſtolax & pulcher ē & nouus & ſatis emēdate ſcriptus. Rē
paucis tenes. Tu quod fieri uis ſignificato lrīs την δε βουλήν σε πάνυ γε ἀσπάζομαι. πρὸς δὲ
τὸν ὑλον γέγραφα Vale ex mediolano. vi. idus ſepté. M. cccc. lii.

Franciſcus philelfus Ioanni mario filio ſal.

Bī gētiū te cōtineas neſcio: iſtic me Caſale an altarii. Petrus pleo familiaris nr̄ fecit me nup ſuis
u lrīs certiorē breui futux. ut Ariminū repetat id qd antea ſignificaui tibi qre ſi tu uelis locū eius
pmiūq ſubire apd Geneſes in eruditiōe publica rē facile datux operā effecturūq ut ibi ex ſnīa
res ſuccedat. A hæc qd te arbitror nō latere Hieronymus bindotus læuis tuus ē mō florētiæ cōiectus
in carcerē. Niſi iſtinc ab illuſtri Marchione cuius nomine aragonū regē orator petebat: eius liberatiōi
cōſultū fuerit: ē q diutiſſime futurus in ea fortuna. nos oēs ualemus recte. Et te & Mariā & filios uale
re plurimū opto. ex mediolano. v. Kal. octobres. M. cccc. lii.

Franciſcus philelfus Andreæ almano priori populi florentini ſalu.

Ratulor tuæ pſenti expectatæq dignitati. nunq. n. ſum ueritus te an diē: ut ita dixerī ad iſtū ho
g noris gradū pueturx. nā ut ita crederē tua uirtus ſingulariſq prudētia mihi pſuaſerat. Non. n. cū
his ſentio q prudētiā uirtuti ſubtrahūt: qſi peculiari quodā iure ea ſenectuti ſit danda. Sed neq
īdoctus ſenex habēdus ſit prudēs neq doctus adoleſcēs īprudēs. nā multo plura rex humanax exēpla
atq documēta tradere nobis qat lectio diligēs & multiplex erudito q lōgiſſima etiā hoīs unius annoſi
tas. Quare cū & īgenio te acerrimo eē pſpicerē & diligētia ſingulari: tāta pterea doctrina: qta æqualiū
tuox neminē: facile ītelligebā ppediē fore: ut in altiſſimū dignitatis gradū tua te reſp. tolleret. Quod
igit prudētia auctoritateq apud eos florētiſſimos ciues æque uales atq eloquētia & diſciplina nō poſ
ſum tibi nō admodū gratulari. Deus fortunet tuos cogitatus: efficiatq ut ingētibus tuis pclariſq uirtu
tibus hoīum exiſtimatio gratitudoq rndeat. Ego aūt ne meæ lræ oīo ad te irēt: has duobus ſum munu
ſculis comitatus quox ſi te primis floribus delectatum uidero mox quoq maturi fructus cōſequuturi
ſūt. Vale ex mediolano. v. kal. octo. M. cccc. lii. Franciſcus phi. Nicolao uaroni ſal.

Viniforto bergomēſi diſertiſſimo iuricōſulto lrās ad te dedi nonis Septē. qbus nō obſcure dēs
g ītellexiſſe qbus in rebus tua mihi & opa & ope ē uæhemēter opus. Quare maiorē in modū abſ
te peto cōtēdoq ſi qd es nūq mihi gratificaturus q oīum maximi ſim facturus effice me uideat
fruſtra tuū offīm poſtulaſſe. Vale ex mediolano pridie Kal. octobres. M. cccc. lii.

Franciſcus philelfus Iacobo camerinati ſal.

Egi tuas lrās pro amicitia nr̄a ut debui libētiſſime. Et quo in me munere uſus ē nō potui nō læ
l tari: ut q beniuolētiſſimū aīum erga me tuū oībus: in rebus pſpicuū facias. Quod aūt ad epiſto
las meas attinet: qtū uidere uideor: & uiuū adhuc potauit lethe quē apud īferos fabulāt. Nūqd

oblitus es equũ te ultimũ uidi dixiſſe mihi circiter kal.ianu. Laude Chriſtophoꝝ Marlianũ ꝓbũ adoleſcẽtẽ & pauculũ illud ſerici pãni & epiſtolas meas queadmodũ ipſe ꝑ epiſtolã iuſſerã:tibi tradidiſſe.pollicituſq̃ es ꝓpediẽ fore:ut mediolanũ peteres & ea oĩa ad me ferres. At ueniſti tu qdẽ mediolanũ non multis poſt diebus. Neq̃ prius audiui ueniſſe te q̃ abiiſſe cognoui. Nec multo poſt mediolanum rediit Chriſtophorus.idẽ marlianus q de me nõ mediocriter apud me q̃ſtus eſt:ꝙ tanq̃ fidei ſuæ diffidẽs aliũ ſibi ad res meas tuẽdas ꝑtuliſſem:q̃ etiã metuere ſe:ne unq̃ meas illas mihi epiſtolas rediturus eẽs. Huic ego q mihi & fide & obſeruãtia erga me iãpridẽ ꝓſpectus eẽt:tũ r̃ndi qd̄ opus fuit ad me purgãdũ tũ ẽt adieci nullo mõ poſſe fieri:ut q eẽs liberaliſſimus:auaritiæ obnoxius uideri uelles. Nũc igiť uideo te tui oblitũ q̃ppe q dedicere uideaŕ q̃ & ipſe dixeris:& ego uera fuiſſe certe ſcio. itaq̃ ſi me amas:ſi uis tuũ apud me bn̄ficiũ nũq̃ ĩtermoritũꝝ:da operã ut colligas cogitatus tuos:ac memoriã ad te reuoces q̃raſq̃ diligẽter quo ĩ ſcrinio epiſtolæ meæ latitẽt:eaſq̃ q̃primũ ad me des. Quod ſi feceris nõ mõ mihi ſatiſfacies:ſed pleriſq̃ reꝝ meaꝝ ſtudioſis morẽ geres:q me quottidie obtũdũt:ꝙ minus eoꝝ uolũtati ĩſeruiã:cupiũt.n.eas exſcribere. Nec mihi aliud ullũ exẽplũ ẽ. Accedit ad rẽ:ꝙ grãdiuſculã illã epiſtolã ad Karolũ regẽ frãcoꝝ:ꝙ eius rei tu ex me iãpridẽ audiſti nundũ miſi trãs alpes. Itaq̃ Lugubratiũculã illã q̃cunq̃ meã habitã eẽ fruſtra nõ poſſum nõ ꝓmoleſte fere. Fac ergo ne bn̄ficiũ tuũ fuiſſe maleficiũ uideať. Vale ex mediolano kal.octobribus. M.cccc.lii.

Franci.phi. Andreæ almano priori populi florẽtini ſal.

Aphael niger uiraginis huiꝰ ſplẽdidiſſimæ Mariæ blãcæ auunculus ut ẽ acerrimo uir ĩgenio &
r prudẽtia ſingulari nouũ quoddã & ſalutifeꝝ opes excogitauit.quo ꝓſtantiſſimus princeps nr̄ cũ ad ſuã ſociorũq̃ tutelã & ĩcremẽtũ:tũ in hoſtiũ pniciẽ atq̃ exitiũ uti q̃at. Subducta.n. q̃diligẽtiſſima rõne facile ꝑſpicueq̃ ĩuenit triremiũ claſſem ẽt pingẽtẽ rebuſq̃ oĩbus hornatiſſimã & expeditius & lõge minore impẽſa parari exædificariq̃ poſſe principẽ noſtꝝ q̃ uſq̃ apud alios in italia. Quã q dẽ rẽ ad uos audio idẽ Raphael nuꝑ ſcripſit.itaq̃ nõ ſum ueritus te hortari id in ſenatũ ut refferat:cũctiſq̃ ꝑſuadeas tuis & collegis & ciuibus:q̃ta ſit ad ueſtrã rẽp.utilitas puẽtura:ſi opa dabiť ut hac hieme dũ ceſſať ab acie ad fabricãdã ꝓfligãdãq̃ hmõi claſſem cõi huius principis ſociorũq̃ oĩum & cõſenſu & apparatu oĩs cura:oĩs diligẽtia ĩpediať: Vix ꝓfecto res cœpta fuerit:tantus illico terror hoſtilẽ faſtũ ĩuadet:ut nemini cuiq̃ neq̃ ſpes nec fiducia relinquať niſi in huius principis ſociorũq̃ clemẽtia. Tu ꝙ facto ſit opus intelligis. Ego aũt deũ oro:ut res ueſtras ĩdies magis magiſq̃ fortunet. Vale ex mediolano pridie idus octobres. M.cccc.lii.

Franciſcus philelfus. Xenophonti filio ſal.

Oſt eas lr̃as:q̃s menſe iunio dediſti ad me:cũ primũ a philippicis balneis Romã rediſſes: alias
p abs te nullas accepi:cũ plæreq̃ ĩterim meæ ad te ierint. Itaq̃ nõ poſſum nõ mirari. Verituſq̃ ſũ ne qd tibi qd̄ nolim ex iſta æſtiui aeris intẽperie acciderit: Non.n.adeo eſt iter ĩtercluſum ut nemo oĩo iſtinc ad uos ueniat. Quare fac ſi potes:ut me q̃primũ leues ac animi ſollicitudine: ad eaq̃ ſingulatim r̃ndeas quæq̃ non unis litteris tibi ſcripſeram. Et q̃m ſignificaſti nõnullos eẽ romæ:q cuperẽt hoꝝ aliqd legere:quæ ab me in ꝓſentia ſcribunť duoꝝ opeꝝ ueluti frõtiſpitia:tum Sphortiados. tũ de uita & rebus geſtis Franciſci Sphortiæ:cũ hiſce litteris ad te dedi. Tu fac ut qcqd ocii nactus fueris cõſumas in litteris atq̃ diſciplina. Nos hic oẽs ualemus recte. Veniſſem Romam ſi facultas a principe facta eſſet. Vale ex mediolano.vii.idus octobres. M.cccc.lii.

Franciſcus philelfus Bartholomeo meltio ſal.

Ihi pater tuus uir optimus & mei amantiſſimus:hoc die renũciauit:cũ iã lr̃as ad Xenophonta fi
m liũ obſignarã:te ſibi ſcripſiſſe Mantuanũ põtificẽ abeſſe aburbe:& cum eo Xenophõta quoq̃ q̃re quas meas fidei tue litteras cõmiſerã eas te reddere nequiuiſſe:eſſeq̃ apud te. Feciſti tu qdẽ recte:ꝙ bona fide litteras apud te ueluti depoſitas:tueri malueris:q̃ uento cõmendare. Itaq̃ cũ his tuis alias quoq̃ ad filiã ab me datas:tãdiu eẽ apud te uolo:quoad ille Romã reuerterit. Qui ſi diutius diſtulerit reditũ ſuũ:& priores & poſteriores lr̃as ſoluas uolo:& q arcana ſũt:ea ne efferas:in reliq̃s uero uicem filii geras. Vale ex mediolano.vii.idus octobres. M.cccc. lii.

Franciſcus philelfus Iacobo camerinati ſal.

T ſi tuũ munuſculũ mihi fuerat ꝑgratũ:q̃ppe qd̄ ab amiciſſimo erga me aĩo factũ intelligebam
e multo tñ & gratius fuit & optatius:qd̄ ſecũdis lr̃is tuis me feciſti certiorẽ:epiſtolas quibus non:æquo aĩo carebã:ĩſperato tibi reptas eẽ. Nã eaꝝ amiſſo eo mihi erat moleſtior: q̃m nullo altero abũdabã exẽplo. Tãtas igiť hẽo tibi gr̃as:ut maiores hẽre hoc tpe nullas queã. Teq̃ etiã atq̃ etiã rogo:ut iſtas ad me fido alicui nũcio q̃primũ des. Quod ſi alius nemo prius oblatus fuerit:eas aut Antonio Trecho uiro humaniſſimo:ab quo ad Matthæũ Piſaurẽſem mei amãtiſſimũ mittanť:aut uiro inclyto Rainaldo fulginati cõfeſtim ut tradas:uelim Vale & ſi qua in re mea tibi opa opus eſt: me utere arbitratu tuo. Ex mediolano.vii.idus octobres. M.cccc.lii.

Franci.phi. Scænæ corti iuriſcõſulto & eq̃ti aurato ſal.

Mbroſius gẽtilis derthonẽſis iuriſcõſultus ſuo qdẽ iudicio admodum prudens meo aũt nõ im
a prudens oĩno heſterno die me offendit in aula ducalis curiæ incedẽs fronte ut plerũq̃ ſolet:re ſupina:ĩflatuſq̃ opiniõe ſui appellat me ĩſolentius uoce altiore philelfe inquiens qd minus fun

geris officio boni uiri? quid iſtud inq̃. Sum enim ueritus ne quid fortaſſe perperã per ĩprudentiã ꝑpe
traſſem. Tũ pygmeus rectus indigitos elataq; ceruice ſubdidit multo petulantius. At es tu quidẽ frau
dolentus qui Scæuæ corti nondũ aureos quinq; diſſolueris: qui ex quattuordecim reliq ſunt quos ei
debes ex penſione domus: quã papiæ anno ꝓximo cõduxiſti: cũ mediolano metu peſtilentiæ abeſſes.
Hec ego audiẽs cœpi primũ ſtomachari paululũ: ut uix me cõtinuerim. quin ſtultũ nebulonẽq; appel
larim. Sed mox ꝯtinue me: ſubieciq; ſubridẽs. uellẽ eqdẽ Ambroſi: ut nõ mĩus grauitati ſtuduiſſes q̃ iu
ri ciuili: quod ſi feciſſes modeſtius loqueris. Tũ cœpit ille magis magiſq; excãdeſcere: & tanq̃ inſaniens
ergo me ĩquit leuem eſſe dicis: & eandẽ uocẽ etiã etiãq; ingeminãs cũ clamore mouit nõ mediocrem
riſum aſtantibus. Accurrerant enim nõnulli ut fit. Quid multis indolui eius uices: qui dũ fugeret leui
tatis: ut ipſe dicebat: nomẽ ab oĩbus eſt leuiſſimus iudicatus. Nũc autem ad rẽ propius accedo. Ego mi
Scæuæ conduxi domũ tuã Ticini longe etiã ære grandiore q̃ qſquã annis proximis cõſueſſet: qđ ut
facerẽ idẽ Ambroſius fuit in cauſa. Is enim ut ĩdoctis qbuſdã gratificaretur: qui mecum illuc aduentũ
in ſcitiæ ſuæ detrimentoſum exiſtimãtes ita induxerãt Ambroſiũ: ut nihil omitteret eorũ oĩum: quæ
mihi moleſtiſſima fore iudicaſſet. Et qm̃ ꝑtoris erat aſſecla: oĩum primũ operã dedit: ut peſtilentialis
cõtagionis obtẽtu me urbe extruderet: cũ iã triduũ ante publico ciuitatis cõſenſu ĩ urbẽ receptus eẽm
Id cũ ꝑtore inhibente aſſequi nequiſſet: uideretq; doctiſſimoꝝ hoĩum optimorũq; uirorũ eã eẽ ſñiam
ut mea illic quantulacũq; mora dignitatẽ ciuitati foret & priuatĩ & publice allaturã: nihil amplius ad
uerſus palã ut prius: ſed clã oĩa atq; ꝑ inſidias machinabatur: alias atq; alias ineptias: cominiſcens: in id
q; maxime nitebatᷣ: ne qua mihi facultas foret domus cõducendæ: id ꝙ tãto ſe facilius effecturũ opi
nabatur: qđ eſſet ꝑter anni tẽpus. Tũc ego poſteaq̃ ſenſiſſẽ ædes tuas etiã uacare: de his adiui fratrem
tui humaniſſimũ uirũ Gaiũ: q qm̃ ſciſſet: quãta mihi amicitia tecũ eẽt: ĩtelligeretq; niſi ego ædes cõdu
cerẽ fore ut uacuæ oĩno futuræ annũ totũ relinquerentᷣ: nõ ĩuitus cõditiõẽ accipiebat: ꝑſertim cũ nul
la ab me cõſueti precii diminutio fieret. Tũ Ambroſius inclamitat Gaiũ nõ bene conſulere fraternis
cõmodis: nullã. n. domũ philelfo cõduci poſſe niſi hãc unã: ꝓinde locãdã ẽe quãto poſſet pluri. Idq; nõ
faciebat illa uulpecula: ut rei tuæ mi Scæuæ ꝓſpicerat: ſed ut mihi qđ cœperat: ĩcõmodaret. Itaq; di
midio plus dedi pro mercede annua: q̃ dari antea cõſueſſet ſuperioribus proximis annis. Nã in repa
ratione horti dũtaxat aureos erogaui qnq;: & id qdẽ ꝑter aureos quattuordecim: qbus definiri pẽſio
nẽ uoluit. Hec autẽ narrata prolixius ab me ſunt: ut noſſes peruicaciã & malignitatẽ hoĩs. Nã qđ Am
broſio ipſe ꝑhumaniter reſpondi q̃q̃ domus adhuc mihi obnoxia eſt hunc omnẽ mẽſem quã ego reli
qui liberã iã totos menſes q̃ttuor: cupio tñ uel hoc tp̃e meo amiciſſimo Scæuæ ſatiſfactũ iri. cũ primũ
aliqd mihi ex publico ære qđ debetᷣ: ſolutũ fuerit. Tũ ille inſolẽtiore quodã faſtu nil aliud inq̃t mihi re
ſpõdes? Quid aliud inq̃ poſſim? meq; iterũ ille doloſũ eſſe dixit: & ipſe rurſus adieci ſi iuri ciuili graui
tatẽ adidiſſet: emẽdatius loqueretᷣ. Rẽ tenes oẽm mi Scæua: mihi pecuniæ nullæ ſunt: principis æra
riũ: ita ex exhaſtũ ob uoraciſſimã hãc militiũ caribdin: ut neq; mihi neq; alii cuiq̃ uiro togato ſatiſfiat.
Ego tibi debeo: princeps mihi. Nõ magis ego apud te ſum in crimine q̃ apđ me princeps. Si meretᷣ il
le ueniã meretᷣ etiã phi. tuus. Nec tñ fore deſpero: ut mihi ꝓpediẽ diſſoluatur qđ merui. Quod ni fac
tũ fuerit ꝓficiſcar in caſtra. Nec illinc prius ſim abiturus: q̃ mihi princeps ſatiſfecerit. Quod ſi mĩus aſ
ſeq potero nõ ſolũ tibi ipſe nõ ſatiſfaciã: ſed ẽt erit opus ut priuato erario me adiuues. Nã uetere ꝓuer
bio ut ſcis. Quæ amicorũ ſunt cõia eẽ oportet. Tu ĩterea tp̃is tuis grauiſſimis litteris Ambroſiũ der
thonenſẽ caſtigato. Vale. ex Mediola. v. id. octo. M.cccc.lii. Frãci. phi. Aenico daualo eq̃ti aurato ſa.

Eus malefaciat huic procellæ calamitatiq; bellorũ. qbus meũ ad iter Intercluditᷣ: nec uti licet ꝓ
d fectione libera uix dici queat mi. Dauale q̃ moleſte tulerim ac ferã iã annis quattuor cũctatio
nẽ meã eundi ad uos: cũ multarũ rerũ: tũ ſatyrarũ cã: qꝑpe q uæhemẽter doleã tot in eo ope lu
cubrationes mihi fruſtra ſuſceptas. Sed utcũq; res habet eundũ eſt tãdẽ id qđ ad martiũ eſt reiectum.
ſatyrarum codex q decadas decẽ denis ſatyris ſingulatim diſtributas aduerſus decẽ milia cõplectitᷣ ẽ
pulcherrimus litterarũ notis: tũ miniis & operculis: q ſi minus intus: ſaltẽ in cute te nõ poterit nõ dele
ctare. q̃q̃ puto nõ mẽte minus q̃ oratione lætabere. Vale ex mediolano. iiii. idus octo. M.cccc.lii.

Franciſcus philelphus Nicolao arcimboldo ſal.

Varto idus nouẽbres ad Clauiſianũ ueni in caſtra ſphortiana: ubi ſũ ꝑhumaniter & honorifice
q exceptus a principe. Nec dubito me oĩa ex ſñia noſtra cõfecturũ cũ fuerit te reddã q̃primũ cer
tiorẽ. Vale ex caſtris ducalibus apud clauiſianũ pridie idus nouẽbres. M.cccc.lii.

Franciſcus philelfus matthæo piſaurenſi ſal.

Vm omnia a munificentiſſimo prĩcipe noſtro aſſecutus que uolui. Quod eo eſt mihi iucun
f dius: quo me uideo maxima ex parte liberatũ faſtidioſi iſtius longi moroſitate atq; ineptitudi
ne. Tibi autẽ plurimũ debere fateor: qđ mihi & re ſæpe & uerbo ſemꝑ ſatiſfeciſti. Reliquũ ẽ ut
ſi q̃ pecuniola meæ familiæ ante meũ reditũ opus fuerit: iſti ne deſis. Et qcq̃d dederis adde raciuncule
noſtræ. uale ex Gãmara nonis decembribus. M.cccc.lii.

Franciſcus philelfus Nicolao arcimboldo ſal.

Mnia mihi tribuit humaniſſimus princeps nr̃ uolui. Nũ ferrariã iccirco paululũ diuertere inſti
o tui ꝙ illinc eſſe accepi. Antoniũ quendã ueronenſẽ: q inclyti Karoli Gonzagæ filios: cũ ii iſtic

eſſent erudiebat:Is cũ Karolo una abiens ſecum abſtulit codicẽ quendam meum.quo uitæ ille.magna ex par-
te cõtinent:quæ a Plutarcho mirabili diligẽtia ſcripte ſunt.Ego igitur nauigo ut huiuſmodi codicẽ recuperẽ.
Ad natalẽ chriſtianum oĩno apud uos ſum futurus. uale ex Græmona.iii.idus decẽbres.M.cccc.lii.

Franciſcus philelfus Xenophonti filio ſal.

Ccepi Binas litteras tuas eodem die cũprimũ ex caſtris ducalibus mediolanũ ad.vii.Kal.Ianuarias re-
s uertiſſem.Harum tu alteras ad me dederas.x.Kal.decẽ alteras uero.vi.idus ĩtellexi quæ ſcripſiſti oĩa.
Et quãtũ uidere uideor:pegrinationis iſtius tuæ ſacietas iã te cœpit.Quod ſi ante ãbitionem tuam Ci
ceronem in officiis audire uoluiſſes:aut nõ abiiſſes preſertim clã patre:aut tã ſubito domũ nõ repeteres.cum
nõdũ deliberãdo neq; tpis neq; etiã diligentiæ ſatis adhibere potueris:Nihil tibi erat in cauſa:q̃obrẽ ĩ Roma
nam curiã te reciperes: qppe q domi hr̃es:unde & melior quottidie & doctior fieres.quod ſi prudentiæ po
tius q̃ ſapientiæ ſtudio ducebaris:hoc eſt pecunia magis quã uirtute atq; diſciplina:licebat tibi apud munifi-
centiſſimũ noſtrũ principem pecunioſiſſimum breui efficii:ubi malles negocio quã otio te offerre. At ferũt
q te induxerint.Itaq; ignoſcendum eſt adoleſcentiæ tuæ.Poſt hac conſules tibi fortaſſe melius.In p̃ſentia ut
ſcribis:cupis initiari.Si religionis amor id monet nõ improbo:modo etiã atq; etiã cogites qd tibi ſtatuendum
ſit qd ſequendum:quã ĩcedendum uiã.Nã ſi putas te in eccleſia fore clarum ſine his artibus.que apud ſacerdo
tes habent in p̃cio:uæhementer erras.Nã cum alia pmulta diſcenda ſunt:tum ius pontificũ ĩ primis.oĩſq; di
uine rõnis cognitio tenẽda:q̃ theologia dr̃.Sin iccirco iſtiuſmodi deſiderium te corripuit ut ſine labore uitã
iucundam ducas:q̃ tuum ſim inſtitutum pbaturus:putes facile ex meis moribus coniectare.quare ſi me audis
primum oĩum teipſum collige:tecum habita.Meditare iterum atq; iterum:quã uitã uiuere decreueris.Seu tu ſæ
cularẽ:quam uocant:elegeris:ſiue eccleſiaſticam utram malueris:pbo modo ſit cum laude.qd ſi oĩno ad nos
fortaſſe cedire inſtitueris tibi ædes paternæ nunq̃ occludent.uale ex mediolano nonis Ianuariis:M.cccc.liii.

Franciſcus philelfus Xenophonti filio ſal.

Cripſiſti proximis lr̃is aliquos iſtic eſſe:q cupiant ſcire:q̃re ſphortiadã.p.ph.& nõ p.ſ.litteram notarĩ:
f Ad hæc q̃ rõne plerumq; ĩ prima ſyllaba p.æ.diphthongum ſcripſerim.Accipe qd petis utrumq; bre
uiter.ſphortias nõ ſolum per.p.cum aſpiratione.h.& nõ per.f.a me ſcribitur qd recta ſcriptura.f.poſt
.ſ.apud latinos eſſe nõ patit:ſed etiam qa nomen ſphortia deductum uolumus a greco:qd eſt σϖορτα ſpor
ta id eſt fames:unde & σϖοτιαης γομένη & apd nos ſportula.Huius autẽ rei cauſam qm platonẽ ſecutus
in eo libro q de rectitudine nomiuum eſt inſcriptus:in libris de uita & rebus geſtis Franciſci Sphõtie ſum red
diturus.hoc tempore omitto.Plerũq; uero iccirco per.æ.diphthongatur :qm deſcendit εὸρτηαϖοτοῦϖ
λιρες q plenum frequenteſq; ſignificat conuerſa e longa in diphthongon.æ.ut in ſcæna.rhæda:læthes:in
aliiſq; permultis dictionibus uidemus obſeruari.uale ex mediolano pridie idus iaunarias.M.cccc.liii.

Franciſcus philelfus Iacobo camerinati ſal.

Olim tibi perſuadeas tua ab me negligi:qd minus q̃primũ tibi ſignificarim:qd mihi Cicchus Ange-
a luſq; reſponderint:Hi qd petis:diligenter curant.Putant oĩno ppediẽ ex ſnĩa tibi cõſultũ iri cõfeciſ-
ſentq; qd tua cauſa ceperãt.niſi occupationes principis q̃ ſunt fere ĩmenſæ ob plures preclaras legatõ
nesquæ uno pœnæ tpe conuenerũt:aditũ his tãtiſper ĩterclſiſſent:dũ his liberentur hac p̃ſentia ac ſolitu-
dine.Differri tñ res una diu.nõ põt.A me nullũ erga te officiũ aut ſtudiũ negliget. Tu iterim eſto bono aĩo:
Nõ.n.quãtũ ĩtelligo:te tua fallet ſpes:uale ex mediolano.x.Kal.febr.M.cccc.liii. Frãci.phi.Renato regi ſal.

Ernas lr̃as ad te dedi anno ſuperiore his de rebus:que tua maxime intereant.Itaq; nõ poterã nõ mira-
t ri:q; nihil reſpondens preſertim cũ te humaniſſimum facillimumq; eſſe iampridẽ uno oĩum cõſenſu
ſermoneq; audieram.Sed ioannes coſſa uir clariſſimus idemq; grauiſſimus q modo & tuus & chriſtianiſſimi
Frãcorum regis legatus in italiã uenit liberauit me oĩ dubitatione.quippe qui corã affirmarit nullas tibi oĩno
redditas eẽ litteras meas.Deus malefaciat hoĩum uel negligentiæ uel perfidie:q & me honeſtiſſimo officio
& te non mediocri ut opinor:uel utilitate:uel uoluptate fraudarint. Quibus litteras ad te dedi. franciſci fue-
runt oẽs quorum uni malutice cognomentum eſt homini bellicis artibus ſtudenti & tui:ut aiebat:obſeruan-
tiſſimo.ſed qñ quæ ſcripſerã nõ accepiſti.ea in preſentia tibi coram exponet idẽ Ioannes coſſa: cuius fides &
diligentia tibi ſoli clarior eſſe debet.uale ex mediolano.vi.kal februarias.M.cccc.liii.

Franciſcus philelfus Guilielmo urſino frãciæ cancellario ſal.

Vm uir clariſſimus Ioannes Coſſa regius legarus a florentinis redditurus in frãciam mediolano iter
c faceret:a me petiit tuo noĩe libros de exilio quos ſuperioribus annis elucubrarẽ.Hos ego ad te iõ in
preſentia dare non potui.qm nõ eẽt tm̃ temporis datum ut exſcribi poſſent.Itaq; non potui non fer-
re permoleſte q; tibi tanto & tanta dignitate uiro minus ſtatim gratificari quiuerim præſertim ea in re quæ
mihi nõ minus iucunda eẽt q̃ futura honorifica:Nã & te iãpridem cum hoc florentiſſimi tui generis ſplendo
rem:tum ob illuſtrẽ eruditionẽ tuã ſingularẽq; ſapientiã mirifica beniuolentia obſeruo:& ignarus certe nõ
ſum:quantũ ſit meo nomini ac laudi tua auctoritas incrementũ allatura.ubi ſcripta mea tuo grauiſſimo te-
ſtimonio cõfirmaris.Nõ.n.debeo dubitare mea tibi uoluptati fore:qui humaniſſimus ſis liberaliſſimaq; natu
ra:& a me tantopere diligaris ut nihil ad amoris cumulũ poſſit accedere.Dabo aũt operã ut propediẽ morẽ
gerã uoluntati tuæ.Nã.tũ libros de exilio quos petis.tum alia pleraq; ex his.que a meo ingenio ſtudioq; ma-
narũt:curabo:exſcribi ea plane quecũq; futura tibi iucũdiora exiſtimo:uale ex Medio.vi.kal.feb.M.cccc.liii.

Franciſcus philelfus Iacobo bicheto ſal.

Iſi te iāpridē plurimū diligerē:ſtomacharer fortaſſe:cū uideam codicem meū eſſe apud te tandiu uel i
a uitū.Nāq; dixeris puero meo cum tibi non eſſe:haud intelligo quæ ſit animi tui ſnīa:non enim puto
id dicere te :ꝙ meum codicem nequaquam habueris.Nam & habuiſti:& eum aliis cōmodaſti.Quod
ſi illū fortaſſis amiſeris tibi amiſſum uolo:non mihi q̄q̄ opinor amiſſum tibi eum non eſſe.Itaq; rogo te :ut
huic meo puero meum illū codicem ad me des.ne me cogas aliunde remedium poſcere. Vale.Mediolani ex
ædibus meis.iii.nonas februarias.M.cccc.liii.

Franciſcus philelfus Iacobo bicheto ſal.

Vantum uidere uideor:ita negocioſus es:ut nihil tibi otii relinquatur ad inquirendū īter infinitā libro
rū tuorū copiā codicē illū meū:quo duæ orōnes Lyſie a nobis traductæ:altera funeribus de laudibus
Atheniēſium:altera iudicialis contra Eratoſthenē:adulterum.& Ariſtotelis rhetorica ad alexandrum
regē noſtra item traductio continentur.Nō.n.adduci poſſum ut credā aut te alieni mutui oblitum aut ꝙ offi
cii tui fideiq; ſit:nolle ꝑſtare.Nā codicem illū tibi cōmodaui tp̄e illius optimi Philippi ducis:quē ea tu lege pe
tiiſti ut exſcribi curares:non ut nunq̄ reſtitueres.At qui repetiui abs te illum per id temporis interdum : cum
diceres nondum exſcriptum eē cū ego tn̄ audirē ſecus eſſe.Tua cunctatione iccirco ferebā patienter:qm̄ pu
tarē que eſſent exſcripta:ea fortaſſe nōdū eſſe abs te ſatis emendata.At nunc quia preteriere iam anni cōplu
res nihil alienum ab amicitiæ iure me facturū exiſtimaui aut exiſtimo:ſi te fecero certiorē me oīno inſtituiſ
ſe mea mihi q̄primū uendicare.Vale ex ædibus noſtris mediolani.iii.nonas februarias.M.cccc.liii.

Franciſcus philelfus Guielmo Vrſino Franciæ cancellario ſal.

Ederā alteras ad te litteras ſexto Kal.februarias:quo ipſo die Ioannes Coſſa uir oī laude ornatus hinc
d in Franciam ꝓfecturus putabatur:ſed cum poſtea retardatus a meo principe dies aliquot preter ſpem
mediolani ageret:reuertit ad me codex quidā meus qui annos nōnullos peregre abfuerat.Huius ego
reditum uel tua cauſa perhumaniter & libenter excepi:q̄q̄ tā diuturnæ eius abſentiæ non mediocriter ſuccen
ſuerā:quippe qui me inuito abfuiſſet.Verū ea lege is reuerſus apud me in gratiam rediit.ut confeſtim alpes
tranſcenderet & te uiſurus & Frāciam atq; iſtā quidē ut hoſpes:te uero ut perpetuū dominū.Itaq; dono a me
accipe tria non uulgaria aut cōtēnenda opa:Lyſiæ oratoris duo hoc eſt orōnes duas:alterā funebrē de laudi
bus Athenienſium iudicialem alteram aduerſus Eratoſthenē adulterum.Tertium autē opus eſt rhetorica ari
ſtotelis philoſophi eloquentiſſimi ad alexandrum regē.Hæc.n.oīa e græco in latinū traduxi:cum eſſem ꝓpe
modū adoleſcens philoſophiam Florentiæ:oratoriamq; docens.quæ q̄q̄ exiſtimo per ſe tibi fore iucundiſſi
ma:ſpero tamen propediem alia quædā ad te dare.q̄ longe ſis maiore cum uoluptate lectitaturus.Vale.& me
chriſtianiſſimo Regi Karolo quā diligentiſſime comenda.Ex mediolano.xiiii.Kal.martias.M.cccc.liii.

Franciſcus philelfus alberto Zancario ſal.

Ihil mihi iucūdius tuis litteris hoc e tp̄e potuiſſet cōtingere.Nā & de tua tuorūq; oīum bona ualitudi
n ne certior factus ſum:id qđ uehementer optabā.& Enochū noſtrū in iuuenē frugi ꝓbūq; euaſiſſe ex
te patre intellexi. Quāq̄.n.ab ipſa uſq; pueritia bonam de ſe ſpē pollicebatur Enochus:non poterā tn̄
non ſubuereri ob iniquitatē tēpoꝝ ſecus accidere poſſe q̄ uellemus.Itaq; īmortali deo īmortalis habeo gra
tias:qđ te patre grauiſſimo optioq; uiro dignū ſe preſtiterit.Quod autē cupit bonis artibus etiam a nobis in
ſtituire nunciat non ingratā.Et breui rn̄deā:ad aprilē te uidebo.ac tuo meoq; deſiderio cumulatiſſime ſatiſſa
ciam:præterea qm̄ de his q̄ in preſentia ab me ſcribuntur:abs te mentio facta eſt:dedi ad te particulā quādā ex
ſecundo Sphortiados nr̄e libro & ꝑfationē hiſtoriæ ſphortianæ.Vale ex Medio.x.Kal.martias.M.cccc.liii.

Franciſcus philelfus Ioanni marchioni Montiſſerat. S.

Oannes Coſſa iſtinc mō rediens mihi tuis uerbis renunciauit te libros meos de exilio dediſſe:iampri
dem ad me:At ego illos nuſq̄ uidi.Itaq; tuū fuerit meminiſſe cui dederis.q̄q̄ uidere uideor eam eſſe ho
mīum fidem uel maximā hoc tp̄e.ut in reddendis libris nulla ſeruetur fides:quare qđ de regno ſcribit
Euripides:de libris dici non inſule queat.Nā ſiquidē ius deſeras:libri decet cā relinquas rebus in aliis plus.Va
le.ex mediolano.viii.Kal.M.cccc.liii.

Franciſcus philelphus Xenophpnti filio ſal.

Doleſcens qdā mediolanenſis æqualis tuus aut puſculo maior reuerſus proximis diebus ex urbe Ro
a ma mediolanum mihi renunciauit ueniſſe te ſecum una uſq; Peruſiam ad nos ſcilicet rediturum:dein
de qm̄ metuiſſes iter facere per agrum florentinum diuertiſſe ad.Tholentinates meos ut iſtinc cūpri
mū ꝑcœli clæmentiā liceret:ꝑ flaminiā domū repeteres.Nō improbo cōſiliū tuū αλλατωρος εελτῶν τὴν
ιμμολάν.& id quidem cū ꝓpter ſicarium illum:cui manus noſtra cauſa publico iudicio a ſenenſibus truncata
eſt:tum propter ιερώγυμον βρκχαρλον perpetrandi quondam in nos apud florentinos facinoris & lici
tatore & ſociū.Offendes Piſauri uirū grauiſſimū Ioannem fagnanum nobis amiciſſimum:& Arimini Petrū
perleonem ſtudioſiſſimum mei.Ab iis poteris edoceri:qua tibi iter habendū ſit:quo uites καιφορόν λίβιον
ſentitn.cū Venetiis & qđ mō dicebā τὴν ιμμολάν nam ueneti etiā iccirco tibi cauendi ſunt:qm̄ iis cū hoc
noſtro principe bellū eſt:Si tibi Bononia iter faciendum fuerit utere Alberti Zancarii Enochi filii conſilio.
Is.n.me ut noſti plurimum colit:& uir eſt plane optimus.Quod ſi Ferrariā fueris ꝓfecturus.pete nicolaū Va
ronē clariſſimū & eruditiſſimum uirum & mecū ſūma beniuolētia coniunctū:a quo intelliges:qua tibi eūdū ſit
Vitādū.n.tibi ē iter per agrū Parmēſē īfeſtat.n.a corigianis militibꝰ.& de his hactenus ꝑꝑ feſtiatiorē abitōne

petri ioánis camerinatis pſtátis & fortiſſimi militis ad Nicolaú chriſtianiſſimú mihi fratré ſcribere nihil potui.qđ eo æquius ferat uelim q̄ ad pximú ſmaiú me uidebit.Ná uix tandé heſterna ueſperi mihi pmiſit princeps liberá pfectioné ad Alphóſum regé cú fideiuſſióe tñ intra quartú méſem redeúdi. Vale & nr̄os omnis noíe meo ſalubre iube.ex Mediolano.vii.Kal.martias.M.cccc.liii.

Franciſcus philelfus aenico Daualo equiti aurato ſal.

Quid in cá fuerit ut tádiu diſtulerim aduentú meú:accipies ex ioanne antonio Gotthalano uiro nobili ac tui nois amátiſſimo.Spero tñ fore:ut ante ueris exitú te uideá.Tu me interea tpis ama ut ſoles.& alphó.regi q̄ diligentiſſime coméda. Vale ex mediolano.vi.Kal.mar. M.cccc.liii.

Franciſcus philelfus Petro perleoni ſal.

Quod in pr̄iam te receperis:gaudeo plurimú: Viues.n.ſine inuidia uiues cú tuis:uiues apud principé Siſiſmundú.cuius uirtus & magna é & illuſtris in primis:itaq̧ tibi nó poſſum nó gratulari. Tuú auté fuerit ita teipſú cóponere.ut qſi in portú te receperis:qđ reliquú é uitæ:uiuas in liberali otio quieteq̧ fructifera.Effice inq:ut ex tot tuis tantiſq̧ laboribus.quos terra mariq̧ ptuliſti egregius fructus aliqs emanet ad poſteros. Vale.Ac tuos oís uel noſtros potius noíe meo ſalute plu.ipartiaris:uelim.Xenophon noſter ppediem iſtac iter ad nos eſt facturus.Ex mediolano.v.Kal.martias.M.cccc.liii.

Franci.phi.Poggio & laurétio ualle.S.

Vos uel ipſa róne uel admonitione mea cóiunctos uelim ídignú exiſtimaui ut litteris meis diiungeremini.Quid.n.p ímortalé deú ex amicis uos reddidit inimicos.Error ne forſitan uos decepit:qđ uel inducti uel ultro in leuitatis:ut audacter & amice uobiſcú loquar:ſtulticiæq̧ certamé tá temere irruatis. Solemus.n. nónunq̄ rónem deſerétes ſponte ſequi aí pturbatióes.ideóq̧ facimus ſepenumero decepti ſuaſionibus alioꝝ q̄ uel nos clam exoſi uel ſe ulciſci cupiétes inſaniæ ſtimulos iniecerunt:qbus uæhemétiſſimæ concitati diuina oía humanaq̧ iura cófundimus:nó tam dignitati nr̄e cóſulétes q̄ alienæ p cótumeliá ac neqtiam oém inſidiátes:Nec ſane dubité utrunq̧ ueſtrú pbabilis aliqs rónes adducturú:qbus iure a uobis fieri uideať qđ iniuria facitis: At ego nullis iſtiuſmodi rónibus aſſentiédú céſeo cú neq̧ priſtinæ amicitiæ.neq̧ ætatis ueſtre neq̧ ipſius decori rónem héatis. At ſum iniuria laceſſitus.Et q̄ ná iniuria táta eſt:ut delirare uos cogat.Satis.n.delirat q̄ mentiť.Ea é certe pturbati aí natura:ea uis is impetus ac furor ut ſibi moderari nullo pacto qat quippe q̄ in re etiá uera ſi minus métiť oíno aut uanus ſit tñ aut médaciú dicat cum uel gratia uoluptatis: uel rei ipſius nimietate mendacé ſe pſtet.ná q̄ rónis lumine ſit orbatus.qdiu eo caret:nec intueri qcq̄ pſpicue nec recte iudicare pót.Quo fit ut tanq̄ p obſcuriſſimas tenebras incedens:unde egrediať.qua pergat:quo puenturus ſit neſciat. Sanius certe fuerat primis illiſue nódum íualeſcétibus per motionum ſcintillis ante reſiſtere:q̄ tranſirent in flámas qđ poſteaquam factú nó é:ſed accéſo iá igni ea fométa materiáq̧ adiecimus:ut aís cóflagrátibus fieri nulla poſſit acceſſio utamur ſaltem eo remedio:quod omnibus in his rebus natura ſolet afferre q̄ humani ſunt ſolutiq̧ appetitus:hoc eſt ut qđ ratio ipſa nó ualet ſatietas ſaltem præſtet. Quantum audio nullum é maledicédi genus qđ dum inuicem per oém uituperatióis cótumeliá digladiamini:intactú reliqritis.nullum aí flagitium:nullum corporis uitium:nullú fortunæ quá uocát.icómodú ommiſiſtis.Quod aliđ deniq̧ genus detis quo in ueſtrú dedecus ſit utendú.et qdé preter ſingularé qndá & inauditam ieptitudinem nihil uideo reliquú quod addatis.quo rediculoſo ſitis cunctis hoibus nam qđ ineptius dici quid inſanius queat excogitari:q̄ uiros doctos ac ſenes maledicendi intemperantia q̄ diſſolutione ueluti gloriari:& id quidem Romana in curia:hoc eſt in celeberrimo atq̧ ſplendidiſſimo totius orbis terrarum ſpectaculo: in grauiſſimú epiſcopoꝝ cardinaliumq̧ cóſpectu in oculis ſúmi ſanctiſſimiq̧ pontificis nicolai. Quinti:qui non minus mirabili uirtute ac ſapientia:q̄ ſuprema dignitatis præſtantia uices chriſti in terris gerit.Vt enim de reliquis partibus uiriſq̧ integerrimis cóticeſcá:qbus aut ſtomachú uos mouere:aut riſum cóſentaneum é:qua méte quo aío in uos eé arbitramini nicolaú Quintum tanta bonitate:táta iuſticia:tanta pietate pontificé:quú uel legit uel audit:quæ tá petulanter tá fœde in uos íuicé declamatis.iuuat.n.liberrime de uobis apud uos loqui.quoꝝ laudi æquæ faueo atq̧ meæ.an minus fortaſſe meminiſtis eá eſſe hoíum naturá.ut ſimilitudine moꝝ ac beniuolétiæ facillime agať diſſimilitudine uero cótra:itaq̧ nó abſurde ageſilaum tradút quú quéq̄ intuereť: qui alium uituperaret laudareť:dicere ſolitú:ſe nó minus ex ipſa oratione iudicium facere de eo qui diceret.q̄ de quo diceref.et ne id qdé mirú.ná permotus aíus permulta effutiat eſt neceſſe quæ non mediocrem moribo iacturá afferát apud ſapientes & bonos uiros quoꝝ aures offenduntur iis dictis:quæ ipſi nó probent.Quos autem alienos a noſtris moribus iudicemus ab his nos quoq̧ aíum facimus alienú.Preterea nemo quéq̄ oíno amare poſſit qué flagitio ſenſerit obnoxiú etiá ſi ipſe oíno bonus nó ſit ná uel in moꝝ ſimilitudine deprauati aí ſe oderút. At illú flagitio abhorrere q̄ cenſeamus cuius flagitioſiſſima ſit oratio.Fatebor equidem ingenue de me ipſo nec me annú iam natú qrtú & quinquageſimum ullus a ueritate cópeſcet pudor.quod eo facio libétius:ut exéplú meú uel probetis uel imitemini Sú qnq̧ in quoſdam inuectus:accerbius fortaſſe.q̄ par eſſet & id ſane nulla unq̄ alterú laceſſens iniuria.ſed ingéti potius a quibuſdá cótumelia laceſſitus . Tamé cum mea lego.& meipſum cóſidero:nó poſſum non erubeſcere metués.ne quoquo mó uituperentur in meipſo.quæ aliis dederi uitio:non.n. q̄ in aliis iure carpimus:nota ſút oíbus. At oró noſtra occulta eé non pót.nó mó me Salluſtius. his non delectať.q̄ ſcripſit in.M.T.Ciceroné.nec ité oío q̄ Cicero in antoniú:aut in Timarchú philippúq̧ Demoſthenes.ſed ét uir ſanctiſſimus ac diſertiſſimus Hieronymus nó ſine moleſtia a me legiť.cum

ꝛehiť ĩ Ruffinũ.qué uirũ doctũ extitiſſe ex eius ſcriptis facile ipſi cognoſcimus.ſanctũ uero bonũqꝫ fuiſſe au
relii auguſtini locupletiſſimũ teſtimoniũ docet.Quare ſi ſapitis poggi atqꝫ Lauréti:miſſam facite tantã iſtam
tãqꝫ abominabilem maledicédi licétiã.memineritis bonæ famæ memineritis decori memineritis ætatis uře
quoꝝ alter iã ſeniũ alter ſenectuté agit.Memineritis inq̃ memineritis ſempiterni iudicii qđ admodũ longe a
uobis abeſſe nõ põt.An eſtis obliti mihi uindictã:& ego retribuã:q̃q̃ in uobis qd ſit amplius uindicandũ nõ
intelligo:q ueſtꝝ nomé mutuis orationũ gladiis ꝑ oé uituperationũ cõtumeliarũqꝫ uulnus acerbiſſime q̃tum
in uobis fuerit intermiſtis.Quid de uobis p̃ſentes ſentiant qd poſteri iudicabũt:quoꝝ ĩmanus ſcripta ueſtra
ꝓuenient.itaqꝫ uos ét atqꝫ ét rogo & obſecro.ut redeatis tandé in gratiã mutuã.Omiſſiſqꝫ oĩbus animorum
irritamétis ꝑ ἀμνησ τ ειαν amneſtiau quã dicunt:uel ϖαλιν ω διαν potius quoad eius fieri liceat qđ cer/
te licet:ita ad beniuolétiã priſtinã mutuo ſtudio opaqꝫ cõtendite:ut & iuſtitiæ laudem apud homines:& dile/
ctiõis incremétũ apud ſũmũ pontificé:& pœnitentie gr̃am apud ĩmortalé deũ mereamini.Valete uiri ami/
ciſſimi atqꝫ opti.Ex mediolano nonis martiis.M.cccclıııı.

Franciſcus philelfus Petro Thomaſio phõ.ac medico ſal.

Ecundũ libꝝ de exilio q de ĩfamia ĩſcribiť uelim huic iſti tabellario q meás tibi lr̃as reddidit ad me des
s desidero ét tertiũ quo de paupertate diſſeruimus:q ſi ipſe quoqꝫ apud te eſt.dato ité eidé ad me tabel/
lario.Sin minus ẽ apud te q̃re a Bernardo meo iuſtiniano plura ad te nũc ſcribere nõ potui ꝑꝑ occupa
tiones meas.ꝓpediẽ agã tecũ pluribus Vale ex mediolano.nonis martiis. M.cccc.liiii.

Franciſcus philelfus.Petro perleoni ſal.

E phaetonte qđ petis:dictio triſyllaba eſt phaeton.Scribitur.n.apud græcos φαέτον phaeton:& non
d φαιτον phæton.Vale ex mediolano.viii.idus martias.M.cccc.liii.

Franciſcus philelfus Epiſtolaꝝ Liber Vndecimus.

Franciſcus philelfus Sigiſmõdo Pandulpho Malateſtæ Ducali imperatori.S.P.D.

Vi patrem tuũ pandulphũ Malateſtã ſũma uirtute principé tantopere ſꝑ colui ſené iuuenis
niſi te filiũ amé.obſeruéqꝫ iuuené ſenex:uidear mihi admodũ ĩgratus p̃ſertĩ quũ illũ me:ut
erat unus oĩum munificétiſſimus nõ dilexerit ſolũ ſed ét pulcherrimis beneficiis q̃nqꝫ affece
rit.Accidit ad hoc aĩ inſtitutũ tua in oés eruditos & doctos hoíes uel cõſuetudo uel humani/
tas.q̃ ita rapior ad te colédũ ut tuo mihi nomine eé dulcius nihil queat.Nõ.n.eé nõ potes oĩ
laude cumulatiſſimus qdã princeps q ſimulacra ét uirtutis & diſciplinæ tãtopere in aliis ad/
mireris:illiſqꝫ benefacias quos tales exiſtimaris.Quar̃ tibi perſuadeas uelĩ me ita eé tuũ ut oĩa tibi de me poſ
ſis q̃ſi iure quodã peculiari.nã ego in te nõ mediocré ſpé cõſtitutã & collocatã habeo.Et ut intelligas quo aĩo
inte ſim & q̃ faueã tuæ gloriæ breui perſtringã. Duo ſũ nuper aggreſſus opera q̃ lr̃aꝝ ĩmortalitati cõmendé
alteꝝ uerſu alteꝝ ꝓſa.Et hoc qdé de uita & rebus geſtis Franciſci Sphortiæ ſoceri tui inſcribiť illud ãt Sphor
tiada more figuraqꝫ poetica ubi quantũ mea facultas feret:nil omittam:qđ ſũmi priucipis fœlicitaté ꝓbet in
utroqꝫ de te ſum uerba facturus cũ ꝓ tua dignitate:tũ ét ꝓ ueritate.id ãt ut cumulate faciã tua mihi opera opꝯ
ẽ.Res abſte clariſſime geſtas uulgo narrari uidéo plurimas.Nec inuenio quéq̃ q neget oĩa te geſſiſſe nõ ſapié
ter minus q̃ fortiter.Sed una re turbor:ꝙ ordiné modũqꝫ ignoro.Nec ẽ q mihi oĩno ſatiſfaciat:quũ alii de lo/
co ubi qd cũ laude factũ ſit:alii de tꝑe alii de alio quopiã negocio inter ſe diſcrepent:Quãobrẽ cũ dignitati cõ
ſules tuæ tũ ét ueritati meæ ſi cõmétaria ad me aliq̃ dederis uel materno:ut aiunt:ſermone ſcripta:unde tanq̃
ex aliquo fõte qđ in te uerũ ſit:hauriam:Quod ſi feceris tanta ſollicitudine me leuabis:ut ingétes ſim tibi gra
tias habiturus.Et q̃q̃ nõ ſum:ut es aĩo liberali atqꝫ beneficio ignarus.ꝑ multos apud te eé q hmõi cõmentariis
cõficiédis nõ ĩepte opam ſuã accõmodét:tñ ſi eã ꝓuinciã uiro diſertiſſimo Petro ꝑleoni ciui tuo delegaueris.
& tibi & mihi egregie ſatiſfacies.uale ſplédidiſſimũ decus malateſtaꝝ:Ex mediolano.vi.idus martias.M.cccc.
lii.

Franciſcus philelfus nicodemo tranchedino ſal.

Oſteaq̃ hinc abiiſti:qđ preſens mihi perſuaſeras:ita mutatũ ẽ:ut ab oĩ tua etiã ſuaſione abhorreã.Dixe
p rã tibi andreã alamanũ p̃ſtanté adoleſcété mihi corã expoſuiſſe renũciatũ eſſe pontifici maximo cum
de eius uita ac moribus mediolani ſermo aliq̃ñ haberet me qd ſentiré interrogatũ rñdiſſe nicolaum
Quintũ uirũ mihi uideri doctiſſime eruditũ:ſed adhuc ſapere famulatũ.id tu dictũ eé pontifici ne crederem
permultis & argumétis:& rõnibus oñdere ſtuduiſti.Et ut es oĩ in re accuratus & bonus ad id maxime elabo/
raſti.ut ab hac aĩ ſollicitudine me eximeres.id qđ ét plane p̃ſtitiſſes.niſi aliud qddã poſt abitioné tuã ueniſſet ĩ
mété.Eſt Romæ:ut noſti:Petrus Candidus decébris egregius qdã & maledicédi & inſidiãdi artifex.is aduer/
ſus me ꝑmulta iãpridé ꝑperã ẽ machinatus ꝑ oém aĩ nequitiã adeo ut non mõ mihi clam & per latrocinia ſꝑ
detrahere cõſueuerit:ſed cõuiuia quoqꝫ mediolanéſia illa nr̃a q̃ hic cũ aderas lectitaſti.multis ĩ locis annis ſupi
oribus:cũ nobiliſſimus Dux phlippus eét in uiuis deprauarit atqꝫ corruperit.Qua fraude factũ eſt ut uix eua/
deret publicã infamiæ notam:q̃ illis inuri ſolet.q uulgo appellanť falſarii.nec ſane dubitarim eundé iſtum ni/
gerrimum Candidum originé ac ſegetem extitiſſe & calumniando & inducédo diſcordiarum inimicitiarũ
qꝫ oĩum qbus Poggius ac ualla inuicé ſe dilacerãt per oém contumeliæ fœditaté.Conſueuit.n.ex aliorũ incõ/
modis & infamia famæ ſuæ cõmodiſqꝫ cõſulere.Si qd ergo de me ad ſũmũ pontificé falſo delatũ eſt nebulo
iſte cãdidus debet eſſe in cauſa.itaqꝫ oĩum primũ abſte peto:ut ſi hæ litteræ te prius offenderint in itinere:q̃
Florentia exceſſeris.andream alamanum conuenias.ab eoqꝫ ſciſciteris.iocatuſna ſit hac de re mecũ ut pleri/

q ſolét.an locutus ſerio.Deinde ſi uero mihi calũniá renunciaſſe andreá nõ finxiſſe aĩaduertetis te ma
iore ĩmodũ ét atq; ét rogo ut meo noĩe pontificé adeas:& ei hæc oĩa de me referas:quæ p̃ſens corãq;
cognoſti.Ná quo pacto uerbo uituperé:qué & uerſu & proſa pſepe laudari ĩnocété p̃ſertim & ſapiété
uiꝝ & de me iápridé meritũ optime.Tu ré tenes.Reliqua ꝓ tua prudétia ipſe p̃ſtabis.Vale ex medio.
quarto idus martias.M.cccc.liii. Franciſcus philelfus Petro perleoni.ſal.

q Vid uolo iſtic agas meo noĩe:græce ad te ſcripſi.Fac ſi me amas:ut q̃primũ adeas ſigiſmundũ
principé:cui diligéter expone qđ tibi uides in cõmétariis datũ.Quod ſi feceris:ré mihi facies
mirifice gratá:habeboq; tibi nõ inuitus gr̃as ĩmortalis.cũ has lr̃as iá eém obſignaturus xeno
phon filius aduenit cũ lr̃is tuis:q̃s ſũma cũ uoluptate plegi.Ná ex lr̃is his q̃s ad te dedi.v.Kal.martias po
tuiſti nõ obſcure cõiectare.q̃ mihi iucũdus fuerat tuus in patriá reditus:qué nulla tua epiſtola ſed ex ge
nua cognorá.qđ át tátopere tua oĩa mihi cõia eé oſtenderis nõ erat opus.Ná tuũ erga me aĩum iápri
dé noui:& tibi meus ignotus nõ é.Voluiſſem Xenophon apud te fuiſſet:ut tibi gratificaret̃ ſed comi
tũ cá facit ut ei ignoſcat̃ Quoniá breui te uidebo:in p̃ſentia lõgior eé nolui:Et tuá pudiciſſimá ſponſá
& noſtros oĩs bene ualere opto:Vale ex Mediolano pridie idus martias.M.cccc.liii.

Franciſcus philelfus iacobo camerinati ſal.

q Vantá diligétiá adhibueri in ré tuá potes ex ciccho Angeloq; cognoſcere:idé ut mihi hoc tpe
officiũ p̃ſtes uæheméter cupio.Fac inq̃ opa & ſtudio tuo:ut Cicchus qđ intereſt rei meæ pe
cuniariæ apud hos ædiles q̃primũ lr̃is ſuis abſoluat.Veꝝ bono ſint atraméto ſcriptæ ut aiunt
Et fide opus é & celeritate.Cám cicchus ex me corá intellexit.Codicé epiſtolaꝝ quũ primũ abſoluero
dabo ad te libéter.xenophon totus é tuus & pater nõ minus:Vale ex Mediolano:xii.kal.apriles.M.cc
cc.liii. Franciſcus philelfus Lodouico Gonzage principi mantuano ſal.

n On eqdé ſum oblitus:quá mihi nuper in agro Brixiano beniuolétiá oſtédiſti:& quanta me nõ
humanitate ſolũ ſed benignitate ét pſæpe exceperis.itaq; ex eo tpe intellexi pmagná mihi in te
ſpé & poſitá eé.& cõſtitutá.indeq; faſtũ eſt:ut ita te obſerué ac uenerer ut me abſte puté dignũ
exiſtimari:in quo nullũ beneficiũ tuũ ſit intermorituꝝ.Quæ mea me de te opĩo ne falſũ habeat é ma
gnitudinis & munificétiæ tuæ.Quid át abſte uelim:ethruſco ſermone intelliges Eſt celeritate non mi
nus opus q̃ beneficétia.Vale ex mediolano.iiii.nonas apri.M.cccc.liii.

Franciſcus philelfus alex.ſphor.attédulo principi piſauri ſal.

e Xiſtimabá te ante reperituꝝ Mediolanũ q̃ proficiſceris in Tuſciá.ſed qm̃ didici ſecus fore qđ
p̃ſens tecũ ac corá acturus erá:nũc & abſens & p lr̃as agá neceſſe é.Propedié iuſſu principis nõ
tam ſui q̃ negocii mei cá Romá iturus ſum ad ſũmũ pontificé.Vt noſti ex eo ſum philoſophoꝝ
ordine q ré pecuniariá in bonis nõ ducũt.Quo fit:ut neq; ſim auri diues nec eé unq̃ poſſim.Nam hét
nemo qđ negligit.Et mihi tñ habenda é rõ dignitatis ſphortiane eo p̃ſertim cõceſſurus ubi cultus exte
rior nõ paucioris q̃ interior ſolet æſtimari.Mihi pluribus opus é.q princeps affatĩ p̃ſtare nõ omnino
põt.itaq; ptiendũ hoc honeris tecũ é.Quá tu prouinciá libenter fueris amplexus nõ minus iudicádus
q̃ nominádus Alexáder exiſtimeris.Vale ex mediolano quarto nonas apriles.M.cccc. liii.

Franciſcus philelfus Andræ alamáno ſal.

e Rat uel officii uel humanitatis tuæ poſteaq̃ hic Florentiá reuertiſti:lr̃aꝝ aliqd ad me dare qui
bus de te tuiſq; rebus omnibus pro amicitia noſtra certior fierem.Quod tñ te non feciſſe eo
fero moderatius qđ νεόγαμος ου neogamos on amoris quá amicitiæ hoc é uxoris q̃ philel
phi rõné hére maluiſti ueꝝ ſi ſapis oĩa modice:ná ager frequentius q̃ par ſit renouatus nõ admodũ ſæ
pe ꝑdit in ſegeté.Ad filioꝝ ꝓcreatiõem nõ ad uoluptaté cõiugiũ é cõſtitutũ.Quin quo rario é huma
nis in rebus.eo ſuauior é uoluptas oĩs.ná qđ ſaciatatė affert iucũdũ oĩo eé nõ põt Quare ſi ad hominé
amiciſſimũ ſcripſiſſes nõ mõ feciſſes ꝓ offõ ſed q̃ τοῖς ἀφροδισίοις ſurripuiſſes tpis:ad maioré ti
bi uoluptaté ſurripuiſſes:Itaq; ſi me audis lr̃aꝝ faſciculos ad me q̃primũ acõmoda:Et qd ipſe agas &
qd agat̃ in thuſcia.fac intelligá.ná hic nos ad bellũ acingimus nõ ſuſtinédo ſed ĩmortali noſtra cũ glo
ria ꝓfligádũ.nõ.n.alere bellũ uolumus ſed finire.id qđ ſi ét uos factũ ire cõſtitueritis & uobis & floré
tiſſime reip.ur̃æ quá ſaluberrime cõſuletis.nec é ꝓfecto qſquá in noĩe latino q uobis unis cũ & aĩ ma
gnitudine & altitudine: tũ ét prudétia ſit ſupior:Quo fit ut niſi ciuilis uel diſcordia uel ſimultas rectos
cogitatus ur̃os ĩpediat uictores breui futuri ſitis.Vale ex mediolano.iiii.nonas apriles.M.cccc.liii.

Franciſcus philelfus nicolao ſtroze equi aurato ſal.

p Vtas fortaſſe uel obliuiõe uel negligétia factũ eé:ut qđ a me iſtinc ſoluéti petieras nõdũ ad te ie
rit.ſed neutri ꝓfecto iſtiuſmõi uicioꝝ é locus apud me ullus.ná & memoria ualeo plurimũ.&
ſũ unus oĩum diligétiſſimus p̃ſertĩ ĩ his rebꝫ q̃ amicoꝝ interſũt.Quod át uæheméter & diligá
te & amé tũ ea facit familiaritas ac neceſſitudo:q̃ mihi é iá multis ánis cũ uniuerſa ſtrozaꝝ familia tũ
ipſe tu q de me priuati es bene ꝓmeritus.ſed duo fuerũt ĩ cá ut ĩ hác dié minus ſim ut uolebá tibi gra
tificatus nam & librario carui & q̃dá ꝓ offõ meo p̃ſtar̃ me prĩcipi meo oportuit qđ ita me ĩpediuit ut
nihil oĩo ocii mihi cõceſſũ fuerit ſed quo ſeriꝰ p̃ſtiti:eo cumulatiꝰ ꝓpedie ad te ibit Tu me ĩterea tpis ut
amar̃ ñ ceſſes etiá atq; ét rogo.id qđ ita ĩtelligá te feciſſe:ſi me nobiliſſimo iſti prĩcipi quottidie magis
feceris carioré.grauiſſimũ & hũaniſſimũ uiꝝ Ludouicũ caſſellá bñ ualer̃ opto.uale & diſertiſſimo tito

meo Salu.Plu.uerbis meis nunciato.ex mediolano pridie kal.apri.M.cccc.liii.

Franciſcus philelfus Nicolao uaroni ſalu.

q Vod nihil ad te ſcripſerim poſt meá a uobis abitioné honeſtæ q̄dá occupatiões meæ cám pſti terũt.itaq; rogo te mihi ut ignoſcas:tibiq; pſuadeas me unũ eé:q tanto te amore cõplector:ut aliũ magis neminé.itaq; ſi qd in me é.qđ iucũdũ eé poſſit.id ita eé tuũ exiſtimato.ut meũ magis eé nõ poſſit Cõi principi me q̄ diligétiſſime & q̄ ſæpiſſime coméda.Præſtãtiſſimũ uiꝝ eloquẽtiſſimũq; Caſſellá plurimum opto.Vale ex mediolano pridie Kal.apriles.M.cccc.liii.

Franciſcus philelfus Franciſco caſtrenſi ſalu.

q Vã tibi ꝓuinciá iſtinc ſolués delegarim debes eé nequaq̄ neſcius.itaq; miror nullas me accepiſſe lr̃as tuas cũ eo carmine.qđ in principé iſtũ oĩ laude & admiratiõe dignũ ex tpe luſeram feceris ꝑ beniuolentia nr̃a ſi tali me deſiderio q̄primũ leuabis qđ ut facias ét atq; ét abs te peto.Vale ex me.pridie kal.apri.M.cccc.liii:

Fran.phi.Ludouico caſeliæ ſal.

c Vm Antonius Tricinus Ferrariá peteret:idignũ me factũ exiſtimabá ſi is meis uacuus lr̃is ad uos iſſet.Quid ãt aliud ad te ſcriberé q̄ unũ illud qđ & libéter apud oés & cõtinéter ꝑdico:me tibi cũ pp maximas tuas mirabiliſq; uirtutes.tñ pp ſingularé tuá erga me hũanitaté ac benificétiá dẽre plurimũ.itaq; tibi ueli certo pſuadeas me unũ eé ꝑpetuoq; futuꝝ q nihil neq; magnũ neq; puũ recuſaturus ſim tua cá:Quare ab te peto atq; cõtédo:ut oĩbus in rebꝯ officio opaq; mea nõ utaris ſolũ ſed ét ſi opus fuerit ut ita dixeri:abutaris.Vale & cõmuni principi me ut ſoles cariſſimũ redda.ex mediola xvi.kal.maias.M.cccc.liii.

Franciſcus phi.Petro perleoni ſal.

c Vm primũ Candidus bõtépus eques auratus prícipis tui noĩe ueniſſet mediolanũ:& ex eo certior factus eém de oĩ ſtatu tuo id qđ minus cumulate ex lr̃is tuis quas filio xenophõti ad me dederas:ante cognorá mirabili gaudio ſũ affectus & tibi ꝑ meas lr̃as ut par erat cõgratulatus:Deíde cũ dies cõpluſculi preteriiſſent didici ex eodé Cãdido lr̃as meas oĩs & quas ad principé tuũ dederá eé inter eundũ tabellario interceptas ſurreptae.itaq; ad Sigiſmundũ principé eadé rurſus ſcripſi q̄ antea & tecũ iccirco egi breuius:qm̄ ꝑ tabellariũ nõ licuit uti ꝓlyxitate.Quare ea duntaxat audies grece q̄ apđ principé tibi tuũ uerbis meis & dicéda ſunt & curáda:Vale ex mediolano.xv.Kal.maias.M.cccc.liiii.

Franciſcus philelfus iacobo Camerinati ſal.

n Iſi uæhemẽter amé amoré tuũ ĩgratus ſum.Que ſplédidiſſimi eqtis aurati ioannis tolentinatis ſcriba tuo noĩe mihi corá expoſuit:libétiſſime audiui:Quid ãt aut ſentiá aut uelĩ tecũ una Cremonæ ad paucos uſq; dies cõmétabor:ac ſtatuá.Ná ad Kal.maias hinc capiá iter ad urbé Romá negocii mei gr̃a:& id qdé ex prícipiis nr̃i ſnĩa:Quod ãt q̄ri uſus es:ꝙ nihil ad te ſcribá nõ iure id facis ná ꝓximis diebus lr̃as ad te dedi.Tu uero endimionis ſõnũ dormitas.rñdes oĩo nihil:Sed iccirco ignoſco tibi.ꝙ ita ranaꝝ Cremonéſiũ clamoribus obtũderis:ut apud te eé nõ poſſis.Vale ex mediolano.xiiii.Kal.maias.M.cccc.liii.

Franciſcus philelfus Alexandro Sphortiæ ſal.

e T ſi proximis lr̃is dés ſatis ĩtellexiſſe:q̄ mihi opus ſit ope tua:nec ꝑterea ſum ignarus:cum ꝓ tua animi magnitudine tũ ꝓ mea erga te obſeruãtia te mihi libenter gratificatuꝝ tñ qa noui maximas tuas ac ꝓpe ĩfinitas ocupationes rurſus uiſus ex admonédus:Ego Romá ſum ꝓpedié conceſſurus.nec oĩa mihi aſſunt qbus é opus ad id itineris nec mihi tá mee q̄ ſphortiane dignitatis rõ eſt habéda:Reliqua tu ꝓ tua prudétia potes cõſyderare.Vale ex mediolano.xii.Kal.maias.M.cccc.liii.

Franciſcus philelfus Alexandro Sphortie.ſal.

p Erhũaniter mihi nudiuſnonuſq; ꝑbenigneq; reſpõdiſti.itaq; tibi nõ poſſum ingétis gr̃as nõ habere Dicis tu aũt & facis oĩa ꝓ magnitudine animi tui nobilitatiq; naturę.Reliquũ é:ꝙ tua illa grauiſ ſuauiſſimaq; epiſtola mihi tá liberaliter recepiſti ad quatriduũ uſq; te factuꝝ id olim effectũ reddas ná hoc mihi pſtare gratius hoc tpe nihil potes.Vale ex medi.iii.Kal.maias.M.cccc.liii.

Franciſcus phi.nicodemo tranchedino.ſal.

q Vãq̄ nõ erá neſcius te memoré fore & qd mihi corá recepiſſes:& qd te facere oporteret.tñ cũ mecũ aĩo uolũtaré.q̄ eés ocupatiſſimus.rurſũ uiſus es admonédus.duo ſũt q̄ mea cá ſis facturus alteꝝ florẽtie ore auribuſq; tuis.& rome alteꝝ p lr̃as.hæc ut q̄primũ & diligéter cures te ét atq; ét rogo.Vale ex medio.pridie Kal.maias.M.cccc.liii.

Fran.philel.Alexãdro ſphortiæ ſal.

q Vé roſei coloris pãnũ dono miſiſti mihi.libétiſſime accepi.Sũq; tua munificẽtia nõ mediocriter delectatus.& ne id qdé minus aĩ tui q̄ doni magnitudine.nõ.n.quod muneratꝛ.ſed mũerantis aĩus.maxĩe liberalitaté benignitatéq; declarat & facit.ná ꝙ uerbo extenuaris.qđ é apud me ãpliſſimũ:ſatis id ſupq; oñdit:& me tibi eé cariſſimũ:& te nihil pluris ducere q̄ uirtuté gratulor igitꝛ fœlicitati tuæ q ut es aĩo excelſo ſplédidiſſimoq; ingenio nihil abiectũ nihil humile neque loquaris nec ſẽtias reliquũ é ut tibi pſuadeas tua apud me bñficia oĩa fide bona eaque nõ ĩgrata eé depoſita.Vale ex mediolano.iii.nonas maias.M.cccc.liii.

Fran.philelfus ioanni iacobo ricio iuriſcõ.ſalu.

u Enetoꝝ cõſitũ q ꝓximis ãnis in pado apud oppidũ Caſalé quæ maior cognominatꝛ geſtus eſt lr̃aꝝ ĩmortalitati ſum cõmédaturus ĩ qnto hoc ſphortiados libro:q mihi hétur in pñtia ĩ manibus:Quod abs te petierim diebus ſupioribus puto nõ te eé oblitum ſi ueſtrá uos laudé neglexeritis num ego ſim curaturus:Vale ex mediolano.iii.nonas maias.M.cccc.liii.

Franciſcus philelfus iacobo camerinati ſal.

q Væ de me & ſentis & loq̄ris audio nō inuitus nā īdies magis magiſq̧ oñdis ſingularē beniuo-
lētia ī me tuā. Ego ita romā ſū ꝓfecturus ut ad q̄rtū uſq̧ mēſem ad ſumū ſim redditurus medi
olanū. Odas ego tibi anteq̄ ædā quo pacto ſim cōceſſurus p̄ſertim ope nūdū emēdato. epiſto-
lrar libros decē hoc āno ædere ſtitui. Has tu oīum primus habiturus es uſuruſq̧ ꝓ arbitrio tuo. De ioā
nicio q̄d ſcripſiſti nō ītelligo. itaq̧ nihil ē q̄ rn̄deā. Vale ex mediolano tertio nonas maias. M.cccc.liiii.

Franciſcus philelfus Nicolao Stroze eq̄ti au. ſal.

p Etiiſti a me nup̄ cū ferraria eēm medio. r̄petiturus eā quā ad regē francoꝝ Karolū aduerſus tur
cos & Sarrhacenos ſcripſiſſem epiſtolā. Quā ut ſerius ad te dare honeſtæ quædā occupationes
me ī cā fuerūt: nūc uero ꝓ una iccirco epiſtolas q̄ttuor ad te dedi ut ītelligeres cūctationē hāc ñ
ſtudio factā eē ad neceſſitate. Nā nihil ē q̄d mali: q̄ nō tibi ſolū cui me debere plurimū iudico ſed Stro
cis oībus pp Pallātē meū morē gerere. Vale ex mediolano pridie nonas maias. M.cccc.liiii.

Franciſcus philelfus Petro thomaſio philoſopho ac medico ſal.

r Edditus ē mihi ſcđs liber de exilio quē miſiſti: tibiq̧ hēo gr̄as. q̄ eū domū tādē repetere coege-
ris: idē ſi de cæteris ēt feceris: q̄ iſtic tādiu hoſpitāt. magno me afficies bñficio. Sūt. n. hi oēs apđ
Bernardū iuſti. quos ut noīe meo repetas & huic iſti tabellario ad me des te maiorē in modum
rogo. Legit pterea Pataui medicinā mattheus peruſinus uir nō philoſophus ſolū ſed ēt diſertus: cui ſūt
duo illi Hippocratis libri quos ut noſti iāpridē e græco in latinū cōuertimus alter de flatibus alter de
paſſionibus corporis itaq̧ rē mihi facies pgratā ſi eos libros ab eodē mattheo uerbis meis repetitos: q̄
primū reddi mihi curaueris Quæ ꝓuincia tua fuerat ſcribēdi ad pogiū & ad Vallam ea ipſe ſū functuſ
Cuius epiſtole exēplū quū plus ocii nactus fuero ad te dabo. Vale ex mediolano. pridie nonas maias.
M.cccc.liiii.

Franciſcus Philelfus Nicolao uaroni ſalu.

q Vo diutius deſiderio tuas epiſtolas eo magis magiſq̧ īdies eaꝝ apud me deſideriū augeſcit q̄re
ut huic meæ tātæ & tā ſuauiſſimæ ſiti aliq̄n potū afferas abs te āt atq̧ ēt peto. Et q̄a fortaſſe nu
lū tibi ſcribēdi argumētū occurit accipe paucis q̄d rn̄deas. noſti uel ari. apud tuū cū aliis pleriſq̧
in locis tū in his libris q̄ de rebus naturalibus quæ φυσικὰ uocant̄ inſcripti ſunt. Democriti opinionē
de atomis. Antomos autē eē uolūt corpora indiuidua. Scire igit̄ cupio ea īdiuiduitas uñ ſit: non. n. puto
dixeris id pp paruitatē accidere cū atomos ipſas inter ſeſe diuerſas & figura & magnitudine & ui: & na
tura eē cōſtet expgiſcere igitur atq̧ ingeniū tuū excute mihiq̧ diligēter expone quāobrē eiuſmōi cor-
pora q̄bus democriti & epicurei tū mūdū oēm tū ſingula ea queq̧ in mundo ſunt cōſtare uolūt indiui-
dua nominarint. Vale ex mediolano pridie idus maias. M.cccc.liiii.

Franciſcus philelfus Ludouico Caſſellæ ſal.

t Antā mihi nup̄ cū ferrariæ eēm beniuolētiā oñdiſti ut nihil uidear magis cupere quā te uiſere q̄
ſæpiſſimæ. Quod mihi q̄m aliter hoc tp̄e cōtingere nō pōt utor nuncio litteraꝝ q̄bus: & uidea
te & alloquar. idē tu feceris in ſummis occupationibus tuis ad tuum erga me ſtudiū non paruuſ
cumulus accedet: Si minus feceris: non te cui ſcio me eſſe cariſſimū ſed publica munera accuſabo quæ
tū ipſa anteponi priuatis ut decet ita ēt modice gero modo me nobiliſſimo iſti principi in dies magis
magiſq̧ commendes. Vale ex mediolano pridie idus maias. M.cccc.liiii.

Franciſcus philelfus nicolao arcimboldo iuriſcō. ſal.

a Equā q̄ ſū neſcius mea tibi oīa maxime curæ eē. Quo fit: ut uel tibi fortaſſe uidear rē meam ad
modū negligere: q̄ nullū faciā tecū uerbū cuius mihi opera uæhementiſſime opus ſit. Quod ne
accidere iur̄ poſſit peto abs te ut quod una de mea profectione cōmētati ſumus q̄primū q̄tū in
te fuerit cōfectū reddas. hoc mihi erit tam gratū q̄ neceſſarium Vale mediolano ex ædibus noſtris. idi
bus maiis. M.cccc.liiii.

Franciſcus philelfus nicolao arcimboldo iurecō ſal.

g Audeo equidem & tibi mūificētiſſimo uiro debere plurimū & illi harpy nihil. nā iaccipiēdis ēt
bñficiis liberalitatis cuiuſdā poſitū munus ē. itaq̧ iuxte indignum puto ab hoībus īdignus bñfi
ciū accipe atq̧ indignos cōferre. itaq̧ utar equo quē polliceris & amice bona fide. Quod prin
ceps decreuit hodie mihi numerat̄. dū dies octo hic ſum cupio uidere quæ tuus librarius ſcripſit: quæ
uelim huic puero ad me des. Vale ex mediolano ex edibus noſtris. xiiii. kal. iunias M.cccc.liiii.

Franciſcusphilelfus Aenico daualo equiti aurato ſalu.

e X binis his lr̄is quas Ioāni An. foſſano ad te dedi potes iā liq̄do cognoſcere aduentū ad te meū
ꝓpediē fore id q̄d aliis itē lr̄is tibi ſcripſi q̄s hic Giſbir. gymara una cū hiſce ultimis tibi reddidit
et ut rē paucis teneas: ad octo uſq̧ dies ad ſumū hic ſū cōceſſurus romā: quē ad uſq̧ locū: libera
ꝓfectio mihi data eſt īde ad te ipſe mihi meo iure eundi ueniā dabo. nā q̄ liber & natus ſim: & ſemp ui
xerim me ſeruum fieri nullopacto patiar. Vale ex mediolano. xii: Kal. iunias. M.cccc.liiii.

Franciſcus philelfus nicodemo tāchedino ſal.

e T amorē & diligētiā tuā tā tifacio: q̄ti aliud nihil: quod mihi iucundiſſimū eē poſſit. Delectarūt
me uehemēter oīa q̄ mea abs te cā uel geſta ſūt uel tētata. nec pluris euētū cuiuſq̧ rei faciundū
exiſtimo q̄ uel prudētiſſimū cōſiliū tuum uel ſtudiū erga me ſingulare. Quid uir magnus ille rn̄derit

intellexi:cui non poſſum ingentis gratias nõ hẽre:q̃ ſe tam & humano in me aĩo & facili liberaliq; oſtẽdat. Operã dabo ne me unq̃ poſſit ingratitudinis accuſare Litteras Honofrii Macari tui iã ẽt noſtri legi plibẽter:ſum q; eius ingenio mirifice delectatus. Eſt enim & fecundum & facile plane ingeniũ. Non potui ãt nõ ſubridere q̃ ei de me amicus noſter ille rñderit. Facit is certe ut debet q eadẽ utat̃ uitæ conſtantia ad ultimã uſq; diẽ quippe cuius ſenectus ſit eadẽ. quæ Leonis. Sed qd agimus. Fruſtra nitimur i uita minerua. Natura ualẽtius nihil ẽ nihil dificilius. Viuamus nos more nr̃o: alii ſuo. Qui officio fungit̃. nihil habet qd̃ duceat nihil quod accuſet Cupio cum te ad florẽtinos receperis q̃ diligẽtiſſime cures: qd̃ uulpecula illa obtegit. Hoc erit mihi tã gratũ: q̃ quod oĩum maxime: nos bene ualemus oẽs idẽ tu ut cures te non ſolum moneo ſed etiam rogo Vale ex Mediolano. pridie idus iunias. M.cccc.liii.

Franciſcus philelfus Alberto zancario ſal

a Ccepi litteras tuas ad me: & cum his eas binas q̃s duo diſertiſſimi nico. & Perotus & uulpes ad te dederãt. Hẽo & tibi & Nicolais ingẽtes gratias q̃ tã amice de me ſentitis. Nã quid dixerim uere cũ & ipſe lõge humilius de me ſentiã & amorẽ unde manat amicicia cæcũ finxit antiquitas in præſentia tecum pluribus agere impedior ad paucos uſq; dies longior ſum futurus & id quidẽ non per litteras ſed preſens ipſe coram: Vale & utriq; nicolao ſal. plu. dicito uerbis meis ex mediolano xiiii. kal. iulias. M.cccc.liii.

Franciſcus philelfus. Petro perleoni ſal.

r Editæ mihi ſunt litteræ tuæ cum iã itineri accingerẽ & he quidem ſolæ. nã præter haſce unas quas & legi libentiſſime ut ſoleo ſp quicq̃d abs te manat neq; Deiphœbũ uidi neq; aliud quic q̃ neſcio quid quod ſignatum eẽ monueras quæ ſcripſiſti intellexi oĩa iſtic propediem me uidebis ubi de rebus omnibus quas uel tua uel mea intereſſe exiſtimabimus diligentiſſime cõmentabimur. Vale ex mediolano. xiii. kal. iulias: M.cccc.liii.

Franciſcus philelfus Lodouico mantuæ marchioni ſal.

q Vod iam tertiũ a philelfo itur ad te eximiæ tuæ uirtutis gratia: ſcio me tibi rẽ facere nõ ĩgratã Quid.n. principi nobiliſſimo & Gũzagæ Ludouico in primis gratius poteſt optatiuſue cõtingere q̃ eã offerri rãm qua ſe dignũ principatu queat oſtẽdere. Scimus ſane aliud nihil eẽ quo ciuitatũ principes ac reges uideant̃ beatiores priuatis hominibus q̃ benefaciẽdi & donandi municẽtia. Hæc una res ſyracuſanũ Dionyſiũ imortalitatis memoriæ cõmẽdauit. Huius itẽ pulcherrime uirtutis ſplẽdor Archelaũ macedona cunctis oſtẽdit gẽtibus admirabilẽ: Et Phalarim tyrranũ cæteris in rebus ĩmanẽ ac teterrimũ iudicatũ ſola munificẽtia indoctos & bonos uiros reddidit memorabilẽ. nam qd loquar de Alexandro rege macedonũ: qd de. G. iulio Cæſare. apud quos nihil benignitate nihil beneficẽtia fuit antiquius Patrẽ tuum ioannẽ. Fran. ſũmũ uirũ & principẽ clariſſimũ dicere ſolitũ p̃dicãt nihil ſibi uideri indignius principe q̃ pecunias q̃bus tanq̃ ſeruis & pecoribus ſit utẽdũ uel auidius cumulare uel parcius elargiri aut ſatis ſuperq; eẽ dominis ciuitatũ q̃ populis præſint q̃ imperitẽt: q̃ honoret̃ aurũ autem & argentũ aut non curãdũ aut q̃ liberaliſſime erogãdũ. ne Midæ cuiuſpiã phineoſq; ſimiles iudicentur. Tu uero & princeps liberaliſſimus & munificẽtiſſimo natus principe iuitus philelfum audies: q̃ offerat tibi ſæpius honeſtam materiã p̃merendi. Scio certe nõ facies quippe q & animo ſis alto & magno & mihi uæhementer affectus. Vt autem ad rẽ ueniam: Deſponẽdi modo filiã uiro quã ic circo nõdũ tradidit q̃ ducati deſunt ad dotẽ ducẽti quinquaginta Hi mihi ab amicis cõparandi ſunt equorũ numero cũ te ſciã eũ eẽ: cui ſim cariſſimus primus oblatus es: cuius hac in re munere uti uolo ita q̃ abs te peto ac ẽt ſi pateris rogo ut huic meo adoleſcẽti q tibi litteras reddidit aureos q̃nquaginta dono ad me des ea lege cõdicioneq; ut niſi in ſphortiade tibi cõſlatũ es oẽ p̃ dignitate diſſoluero ego tibi ſiam p̃ debitore creditor. nam ſi recte mihi es cognitus nunq̃ beneficiũ fœnerari didiciſti quin icõferẽdo alacrior eo te magis id debere putas ipſe autẽ ſi bene me uoui nihil ẽ q̃ minus uelim q̃ iudicari ĩgratus: Vale & me ut ſoles ama. ex mediolano. x. kal. iulias. M.cccc.liii.

Franciſcus philelfus Galeatio epiſcopo mantuano ſal.

n Iſi una oĩum uoce p̃dicationeq; cognitũ mihi eẽt te aĩo uigere ingenti & p̃benigno ſubdubitarẽ forte ſe beneficii q̃ppiã abs te petere. a quo nihil antea p̃meruerim. Sed cũ ſis tali tantaq; uirtute ut hũana oĩa infra te ducas intelligaſq; nihil eẽ magis hõi propriũ q̃ benefacere uel ignotis q̃ppe q ſe ſimilimũ eius uelit ad cuius ẽ imaginẽ ſimilitudinẽq; creatus maiore cum fiducia tuas en pulſo fores quas mihi facile apertum iri non dubitẽ. Deſp̃odi modo filiã uiro bono & nobili cui dotis caritudine tradere nundũ potui nam ut noſti uirtus & diuitiæ ſimul eẽ nõ poſſunt. Te igitur p̃ tuiſ maximis inumerabilibuſq; uirtutibus maiorẽ in modũ rogo atq; oro ut ducatos cẽtum mihi cõmodes ea cõditione ut intra annũ eos tibi oĩo bona fide redditurus ſim. Quod ſi prius ut ſpero p̃ſtare potero nihil diſſimulabo. Scio te id quod ſummæ tuæ laudis nunquã pecuniis abundare & ſimul redditus hẽs ampliſſimos cũ ex eccleſia tum etiã ex patrimonio. nam q̃cq̃d ſupereſt a rebus neceſſariis id oẽ uel pro liberalitatis uel p̃prietatis offõ in eos tribuis quos dignos cenſeas in quos beneficiũ cõferatur. Tuæ igitur humanitatis fuerit ut ita me pius liberaliſue ſis ut intelligas nullũ apud me officiũ tuũ intermoriturũ: Nõ. n. ſolũ ad cõſtitutũ tempus tuum ad te mutuũ redibit ſed cũ ultra ẽt litteraria redibi Huius aũt rei gr̃a hunc meum adoleſcentem ad te fidũ nunciũ miſi cui uelim ad me des quod petitur. Vale ex me

olano.x.Kal.iulias:M:cccc.liii. Franciſcus philelphus Ludouico mantuæ marchioni ſalu.

On poſſum ꝑfecto non lætari: ꝙ magis magiſq; indies & mihi & cæteris oībus perſpicuū facis ea te eſſe animi magnitudine: ut nihil malis ꝗ benefacere quā uti munificentia. V t parui.n.ē aī ardere diuitias: ita hi mihi perinde atq; magni quidā ac preclari uiri cenſendi ſunt qui illis ad benignitatē gloriāq; utantur. id ꝙ tū maxime fieri puto cū in eos apte conferantur q ſe ab inerti uulgi deſidia abducunt: ad idq; uæ hementer ſtudent ut & ſuū & amicorū nomen īmortalitati cōmendet. Gratulor igitur tuo tāto ac ali bono q te non minorē uirtute ꝑſtes: ꝗ es uirtute ſuperior: qppe q nequaꝗ ignores hanc inſtabilē eſſe caducāq; ſolere. at uirtutē & firmā & ſempiternam. ad huiuſmodi uero laudis ſtudiū & ſi nature bonitate duci te arbitror: nō parum tñ adiutus diſciplina qua cæteros noſtræ tēpeſtatis principes mirifice anteis: eos omnis ac tibi uia uel deuincis uel amplificas: quos intelligis nihil pluris facere ꝗ ſplendorē ingenii ꝗ laudatiſſimarum arttū pulchritudinē ac decus. Itaq; nō iniuria & amaris a doctis hoībus & oībus & quottidie magis magiſq; celebraris Nā ut cæteri ipſi de ſe loquantur ego tanti te facio. ut nihil eſt ꝙ malim ꝗ audire & dicere de tuis diuinis ſummiſq; uirtutibus. Quo igitur in me fueris benignior: eo te ſtudioſius ꝑſeqr huiuſmōi animi gratitudine. Vale ex Medio.x.Kal.iulias.M.cccc.liii. Franciſcus philelfus Ludouico cardinali aquileiæq; pr̄iarchæ ſal.

Onſideranti mihi pater reuerendiſſime Lodouice cardinalis atq; patriar. cū tuas alienas ꝑmultas egregiaſq; uirtutes tum eximiā aī magnitudinē facile uiſum eſt te non mō nō īuite. ſed ēt perlibēter & alacri benegnitate id eſſe facturū: ꝙ hoī tui preclari noīs obſeruātiſſimo ac tuæ dignationi utere beniuolentia deditiſſimo maxime cōducturū neceſſariūq; cognoris. intellexiſti ex ipſo, me corā nuper mihi filiā eſſe nubilem: neq; aliud præter dotē deeſſe quicꝗ. quo minus tempeſtiue traderetur uiro. Ea nunc temporum calamitas: ut quod ultimū oīum quærendam ſit in futura ſponſa. id primū expetatur. Quis.n. hac tēpeſtate eo ſit aīo qui uel probitatē uel formæ preſtātiā: uel parentū claritudinē pluris faciat quā pecuniā. Modo ſint nūmi reliqua oīa negliguntur. Quo fit ut ſapientis illius athenienſis uiri conſiliū deligendo qui ait ſe male uirum carentē pecuniis ꝗ pecunias uiro in capiunda ſponſa omnino ſit cōtemnendū ita ſunt hominum ingenia corruptis moribus deprauata & perdita. & ne ſim longior qua oportet apud amplitudinem tuam: mihi opus eſt ope & auxilio tuo. Subueni obſecro inſtanti huic meæ & honeſte neceſſitati. Quantulūcūq; donaueris: maximi pulcherrimiq; muneris loco ducā. Quod defuerit ad ſūmā dotis querā ex aliis his principibus qbus noui me eſſe cariſſimū. Nec dubito ueriſſimū fore preceptum illud promiſſumq; euangelicū. Quærite & inuenietis: petite & dabitur uobis. Tu uel īm modo initium facias cuius res geſtæ & multæ ſunt & præclare qbus niſi ipſe cumulatiſſime ad īmortalitatis memoriā ſatiſſecero mihi ingratitudinis diē dicito. Vala pater amantiſſime ex mediolano.viii.Kal.iulias.M.cccc.liii.

Franciſcus philelfus Nicolao arcimboldo ducali ſenatori ſal.

Vod tibi ſciebam fore nō in iucūdum: uolui intelligere: quod mihi neq; ſperanti neq; cogitanti Romæ cōtingit. Huc.n. cū ueniſſē ad quintūdecimū kalendas Aguſtas paulo poſt. meridiē eo conſilio ut poſtridie mana neapolim uerſus iter caperē. Nā reliquū eius diei decreueram & mihi quieſcere & famulis: nec minus ēt equis ex accerrato itinere fatigatis. Nec tamen interea tēporis ocium ita commiſi ut nō curarim ea uiſere oīa quæ ex ueteribus reliquiis ac ruinis memoratu digna exiſtimātur. Sed hec iccirco prætereo quoniā tibi qui romæ non ſemel fueris & uiſa ſunt & cognita. Mane cum pauloport equum forem aſſenſurus uenit ad me ſalutatum Blondus flauius uir certe perhumanus ac diſertus qui ubi mecum eſſet quedā de cōmunibus ſtudiis cōmemoratus. Hora eſt inquit adeundi pontificis. Eamus igitur: huic ego cū reſpondiſſē & id fortaſſe ſubruſtice: inſtituiſſe me poſt reditum ex orbe Neapoli eiuſmodi uti officio. nunc enim id mihi non liceret quoniam maturarem: uiſus eſt ille non mediocriter admirari cum diceret. at ſummus pontifex externo ueſperi permulta eſt de te loquutus & amice & honorifice. Ait enim quo primū in italiā e græcia reuertiſſes fuiſſe tibi ſecum conſuetudinem multā familiaritatemq; periucundam. teq; magnis extulit laudibus itaq; tui memineris eſſe reor: ne ex urbe moueas pedē prius ꝗ eius ſanctitatē adieris quod tibi non modo honorificum fore arbitror: uerū ēt quantum poſſum coniectura aſſequi non parum emolumenti alaturum. is ubi uidet me perſiſtere in ſententia: abiit ſubtriſtis: Cumq; iam equum aſcenderē ecce Petrus nucetanus apoſtolicus ſecretarius feſtinat ad me: aitq; ſubridens tu maior factus es Pōtifice maximo ab quo uel deſideratus redderis inſolentior. Ad caue dū tibi tm̄ arrogas ne ſupbiæ accuſeris. Meq; ubi dexterū brachiū ſiniſtro meo ſuppoſuiſſet brachio perꝗ baniſſime ad pontificē egit: ab quo tanta ſum comitate ſimul charitateq; exceptus: ut me id ipſum nō ab re uel ruſticitatis uel ingratitudinis arguerim: Cætera litteris cōmittenda nō ſūt. ſed ea tibi cum reuertero corā exponā quæ ſcio tibi fore gratiſſima. Sed unū certe non reticeſcā. In mea enim abitione donauit me ultro pontifex munificentiſſimus nūmis aureis. quos uulgo ducatos noīant: qngentis cum egreiga quadam honoratione uerborum. Cū hec ad te ſcripſi erat natalis meus octauus kal: auguſtas cum initium facerē etatis meæ anni quinti & quinquageſimi. Nā reliquos dies iccirco egi romæ. qm̄ meus ſatyrum codex: quē dono ferebā ad alphonſum: erat penes ipſum pontificē maximū. nec prius mihi reſtituit ꝗ totū lectitauerit. Vale ex urbe Roma.viii.Kal.augu.M.cccc.liii.

Franciſcus philelfus. Xenophonti filio ſal.

Xcepit me rex Alphonſus cum perhumaniter & honorifice. tum etiā munificētiſſime. nihilq; omiſit quo minus oſtenderet me ſibi cariſſimū eſſe & iucundiſſimū. Sed de his propediē tecū & aptius & latius. Nā ad ſex uſq; dies iter capiam: iſtnc: & iſtinc deinde mediolanum. Interea tēporis diligenter in

gre an gradarius ullus equus uænalis ſit. Nã hic íuenio nullum qui me delectet. Cuiuſmodi.n.cupiã nõ te latet Vale ex neapoli.vi.idus augu. M.cccc.liii. Franciſcus philelphus Xenophonti filio ſal.

Eri Alphõ.rex me capuæ fecit equitẽ auratũ & id qdẽ mane in celebratione dñicæ Hoſtiæ ĩ maximo
h principũ cõſpectu.deinde cũ poſt meridiẽ ad qtũ lapidẽ extra urbẽ ꝓfectus tentoria ſtatuiſſet in fero ciſſimo illo agro q ad Veſeuũ iacet hora.xxi.ſuis inſignibus me donauit q̃ honorificentiſſime. Poſt triduũ ut ſpero capeſſã iter ad urbẽ Romã & iſtinc mediolanũ. Vale.ex Neap.xvi.Kal.ſeptẽ.M.cccc.liii.

Franciſcus philelfus Nicolao arcimboldo iurecõ.ſal.

Vm heſterno ueſperi ex Neapoli Capuã ueniſſẽ repetiturus mediolanũ hoc mane ſum ad Alphonſũ
c regẽ profectus in caſtra ſalutatũ qui me ut ſolet recepit perhumaniter & per iucunde.iuſſitq; ut qm̃ eſ ſet occupatiſſimus poſt meridiẽ redirẽ ad ſe. Quod ubi feciſſe in maximo ac pulcherrimo nõ militum modo ſed ẽt nobiliſſimorum hoĩum cœtu: & ſuorum & exterorũ ita ait. Nos te mi Philippe iãpridem uidere deſiderabamus: qđ nobis cõtigiſſe gaudeamus. nã oẽm opinionẽ de te noſtrã nõ æquaſti ſolũ ſed admodũ ſuperaſti. Donauimus te ante dignitatis militaris noſtriſq; inſignibus. Reliquũ eſt. ut q tibi maxime debet᷑ poetica laurea te ornemus: quã capiti tuo tibi benemerenti ĩponimus. Hẽbat.n.rex liberaliſſimus laureã paratam eãq; ornatiſſimã quã ubi capiti meo impoſuiſſet: ita de me ad circũſtantis honorifice ita copioſe ita beniuole loquutus eſt. ut non rex excellentiſſimus ſed pater indulgentiſſimus loqui uideretur. Sed hæc & alia permulta tibi corã exponã. Ego poſt biduũ proſequar cœptũ iter. Interea tẽporis meos oĩs tuæ fidei cõmendo. Vale ex Capua ueſperi.xi.Kal.ſeptẽ.M.cccc.liii.

Franciſcus philelfus Trabeſondæ ſalu.

Vod iſtinc abiens tibi ſum pollicitus. ubi primũ in urbẽ ueni & ſũmi pontifi. Nico.qnti adeundi.mihi
q data eſt facultas quo tpe adhuc ex pedibus non mediocriter laborat: ita egi cãm tuã: ut eius animũ iam pridem alienatũ. ut noſti: ita ad te cõuerterĩ: ut reditũ ad ſe tuũ nõ ſolũ admittat ſed ẽt deſiderare uidatur: itaq; te atq; hortor. ne differas aduentũ tuũ ſed uelis ac remis: ut aiunt. ſecundis flatibus te cõmitas: nã oĩa tibi ĩ portu: oĩa trãqlla futura ſũt. Vale & maieſtati regiæ me comẽda ex urbe roma.v.Kal.ſep.M.cccc.liii.

Franciſcus philelfus Nicolao arcimboldo iurecõ.ſal.

Aſce ad te litteras dedi ex Thulentino: unde poſt octiduum arripiã ad uos iter tũ equeſtris inſignibus
h & poetica laurea ornatus. tũ ſecretarius apoſtolicus. Equleus tuus ſi tanta eſſet corporis magnitudine q̃ta animi ne buceſaralo equidẽ cederet. Mirũ eſt q̃ ſe obſequentẽ præſtat. Vale meq; ut facis ama ex Tholentino idibus ſeptẽbribus. M.cccc.liii.

Franciſcus philelfus Archiepiſcopo Rauenati Bartholomeo.

Apoſtolico legato. S.P.D.

Ihil eſſe reor in uiro graui & ſapienti præſertim in eo qui quemadmodum tu in magiſtratu & dignita
n te locatus ſit q pluris ſit faciundum ueritate & cõſtãtia: id aũt tibi quoq; ampliſſimo & ſũma integritate & ſanctimonia pr̃i liqdo uideri nõ ſum neſcius. Nõ poſſum aũt nõ mirari: q eorũ nihil effectũ ſit q̃ nudius nonus mihi corã recepiſti. Tria abs te petii cũ pro mea erga te obſeruantia: tu pro tuæ amplitudinis uel officio uel laude. primũ ut eã oẽm diſceptationẽ que inter meos Tholentinates ſancto ſeuerinateſq; uerſatur: tua diligentia atq; beneficio e medio tolleretur. Nã delegationẽ illã ĩ poteſtatẽ iuriſcõſultũ Bartholameũ firmanũ & ſuſpectã eſſe Tholentinatibus & moleſtã in primis. Et ne id quidẽ abſurde. Eſt.n.ex eorũ hoĩum genere qbuſcũ litigiũ etiam de confinibus eſt Tholentinatibus. Ad hæc uiatica & ſporthulæ locupletiſſimos quoq; populos in odiũ ſui rapiunt. Nec te latet famelicis ſporthulas: quod nomen ipſum σ πορ τα declarat: inicio eſſe nõ magiſtratibus cõſtitutas: Quanta autẽ infamia eſſet ſporthula: uel ex iuuenale licet intelligi. Huiuſmodi aũt oẽm morẽ uehæmenter abhorerrere a ſanctitate ſũmi pontificis Nicholai quinti: debes nequaquã eſſe ignarus. Quare ſi cã tibi erat cognita ide decideres: cõtendi: Sin minus eſſet ꝓ tua humanitate cognoſceres: atq; definires. Fore.n. ut quicqd ipſe de ea oĩ controuerſia ſtatuiſſes: & ratũ haberent Tho. & ita oĩs diſcordiarũ cã interiret. Id. te pater modeſtiſſime. & libenter & itra octiduũ uſq; terminaturum perhumaniter es ꝓbenigneq; pollicitus. q̃ qdẽ res tãta me tibi beniuolẽtia deuixit: ut nihil addi poſſet ad cumulũ. Secundum qđ petierã fuit: ut quinq; dierũ ſporthulas q̃s Bartholus idẽ ſuperuacacanee & auidius exigebat oĩno pro tua inocentiã ꝓhiberes id quod plane te facturum reſpondiſti. Tertiũ erat ne iuſto Tholentinãtiũ in ſancto ſeuerinatis indignato traheretur tanq̃ in crimẽ læſæ maieſtatis. Eſſe.n. tuæ clementiæ ignoſcere potius q̃ cognoſcere præſertim cũ eſſent tholentinates non ſolũ iniuria: ſed contumelia ẽt a ſancto ſeuerinatibus laceſſiti. At eſſe ingentis animi putat Ariſ. obliuiſci iniuriarum. Cõtumelias aũt negligendas nemo ſapiens ꝓbat. R̃ndiſti tãdẽ & ſi in conſcriptis tabellis ut uocant ꝓcederetur minime tñ fore ut ĩnia eadẽ re ferretur. Non poſſum igitur non mirari. q de ſũma cauſe in hunc diem nihil neq; diffinieris: ut es mihi corã pro tua humanitate munificentiaq; pollicitus neq; tentaueris. Et ad tholentinates litteræ miſſæ ſunt ab iſtis qui tua in curia cãm ſuam uel defẽdunt uel: agunt: ꝓpẽdiẽ futurũ ut ĩnia feratur de cã illa: quã ex ciuili criminalem: ita faciunt tanq̃ de ſũmo eccleſiaſticæ reip. ſtatu decertatũ ſit: itaq; ne ſim docendo ꝓlixior tuam benignitatẽ ẽt atq; ẽt rogo: ut q̃ mecũ tã grauiter & tã cõſtãter locutus eſt: ita perſoluas: ut tua dignatio & iuſticia poſtulat: nã põtificis & principis uerbũ eẽ pro lege. Vale meq; ut facis ama ex tholentino.xii.Kal.octobres.M.cccc.liii.

Franciſcus philephusn Iuliano heremitarum generali ſal.

Acit uel ſingularis mea erga te ueneratio uel excellés tua ſapiétia uitæq; ſanctimonia ut audacter abſ-
f te peté:quæ tū apud Deum:tum apud hoīes laudabilia eé duco.Téplum hoc Nicolai Tholentinatis
quē ob piétiſſimoꝝ opeꝝ merita in ſanctoꝝ cætu uniuerſa locat celebratq; eccleſia:in quoꝝ ſacer-
dotum tutella ſtatui decedat:nō latet.Quis.n. ignorat ꝙ ēt ꝓcioſiſſimū ſit:ubi fuerit ſordibus oblitum negli
gi cōtemni que,ſolere:Et res ité minus oīno bonas ob cultū & ornatū exterioré in admirationé ſui rapere in
tuentes.Mētes hoīum ꝑſpicimus eas tñ ex opibꝫ iudicamus Malim eqdé uirtutis ſimulatoré:q̄ aptū hoſté.q
uero aī bonitaté orone uitaq; declarat:hūc ego proxime ad deum accedere iudico.Nec is mihi ſatis offō uide
tur fungi:qui ſane penitus menti non repreſentat exterioris hoīs ſanitaté omni ſermone & uniuerſa uita.Sed
quorſum hæc.ut intelligas pater religioſiſſime multo melius huic diui Nicolai templo & uniuerſo tholentina
tiū populo conſultū:iri ſi tua dignatio eos ſacerdotes eccleſie huic prefecerit qui animi innocentiá per oēm
morū uitæ que obſeruantiá ſanctiſſimi Aurelii Augu.repreſentarint.Qua quidé in ſententia cunctos tholen
tinatis facile reperias. Vale ex tholentino.xiii.Kal.M.cccc.liii. Franci.phi. Nicolao.v.ſūmo pontifici ſal.

Holentinatiū oratores pater beatiſſime piuſtá habent querendi apud te cám.Quos ut ea facilitate au
t dias qua ēt oēs iniuria laceſſitos ſemper cōſueſti:tuā ſanctitaté ēt atq; ēt rogo & oro.Sūt.n.a ſanctoſe-
uerinatibus.tholentinates mei nōn iniuria ſolum:ſed maximis quoq; contumeliis pſepe affecti. Nec
eſt q̄ſq̄ apud dicentes neq; magiſtratus neq; preſes: q remediū uelit afferre.Quo fit ut in dies magis atq; ma-
gis & augeſcat huiuſmodi malū & non ſine maximo periculo inualeſcat.itaq; ad tuā pietatem eundū fuit qui
ca es & ſapiétia & iuſticia:ut tū hoīum fraudes atq; inſidias facile perſpicias:tū oīa grauiter ac innocétiſſime
iudices.nec patiaris plus corruptioné poſſe q̄ ueritaté.Quod hec ſibi uelit oratio:& ſi liquido potes coniecta
re oīa tamen ex optimo atq; integerrimo uiro petro nucerano perſpicue intelliges.adhūc.n.diligéter omnia
uterq; perſcripſi.ad ea aūt beneficia quibus me ornaſti maxime unus hic cumulus accedit:ſi tholētinates mei
cognorint meas apud te litteras ſibi plurimū profuiſſe.Ego hoc ipſo die quo haſce dederā ad tuam beatitudi
né eram ex patria mediolanū repetitura.Nec ſane obliuiſcar & quid debeā & ꝙ gratū eſſe cognori tuæ ſancti
tati:cui me cōmendo plurimū.Vale ex Tholentino:undecimo.Kal.octobres.M.cccc.liii.

Franciſcus philelphus Matthiæ triuiano ſal.

Vod mihi tantopere de redditu in urbé Mediolanū ex lōginqua Romana Neapolitanaq; pegrinatō
q ne gratularis:gaudeo:intelligo.n.me amari abs te plurimū.Qua in re facis tu quidem nihil ab amcitia
noſtra alienum.Non.n.ignoras qui mihi carus es.Quo fit:ut delecter eo magis iſtiuſmodi teſtimonio
quo in litteris uſus es:ꝙ minus quādoq; in amore conſueſti reſpondere.Quod aūt me hortaris in caſtra ut eā
neſcio q̄ mihi ſane conſulas.Nā ferenti hoſtilis regis inſignia ſuccenſebunt fortaſſe Franci:meq; pro Alphon-
ſo rege hoſtiā facient.Itaq; a Renato rege querendū eſt:liceat ne philelfo uerſari inter Francos gladios īpune
uel cū militari cingulo & poetica laurea:tū propriis quoq; decorato inſignibus.Ad hæc ſcire peruelim quam
abundet Sphortiana menſa.nō.n.alio mihi diuertendū eſt quā ad regulū meū ſphortiā ſecundum.ut ītelligas
me famé qdé ferre poſſe in caſtris:eſuriræ uero neq̄q̄ poſſe.Vale ex mediola.ix.Kal.nouēbres.M.cccc.liii.

Franciſcus philelfus Ciccho calabro ſal.

Iror:quod nihil ad ea reſponderis:que proximis diebus tibi de re mea ſignificaui.Nondum fortaſſis a
m principe didiciſti:quod cupimus.Itaq; rogo te:ut tandem reſpondeas:meq; de oī eius ſnīa facias cer-
tioré.Vale ex mediolano.ix.Kal.noué.M.cccc.liii. Franciſcus philel.Petro nucetano ſal.

Vm eſſé poſtridie ꝓfucturus in caſtra ducalia:offerreturq; in ipſo ut ita dixerim equitandi cardine ſi
c dus & familiaris nuncius:q Romā peteret:non ſum paſſus eū uacuū meis lr̄is iſtuc ire.Cœpi quod.S.
D.N.pergratū fore cognoui.Et ne interea tp̄is dū hoc agitur:officii obſeruātiæq; & pietatis meæ ui-
derer oblitus.primū eratus carmen de eius laudibus cōpoſuit atq; ædidi:quod ut meo noīe eius beatitudini
exhibeas:te plurimū rogo.Vale ex mediola.iiii.idus noué.M.cccc.liiii.

Franciſcus philelfus.Renato regis ſal.

Oſſes tu rex Renate non abſurde admirari quid in cauſa fuerat:ut cū modo in caſtra urceana ad prin
p cipem meum Franciſcum Sphortiam ierim.te qui uix ad quinque milia paſſuum illinc abeſſes cū tuo
inuicto fortiſſimoq; exercitu non continuo adierim:preſertim cum tanti te ſemper fecerim ac faciā.
ut pluris certe neminé.At q nihil mihi in aīo magis erat q̄ & uiſere te regé nobiliſſimum & te tanta maieſtate
atq; uirtute principé alloqui corā ore:qué antea litteris nōnunq̄ cōſueſſem.Dicā paucis quod mihi inopinato
accidit.Quo die inſtituerā ad te ire nunciatū eſt aduentare in caſtra Blancā Mariā clariſſimarū optimarūq;
fœminarū ſplendidiſſimū quoddā certiſſimūq; Exéplū.nō potui pro officio meo nō ei obuiā proficiſci cui &
plurimis & maximis beneficiis ſum obſtrictus.Nihil eſt ſane cui me minus obnoxiū uelim quā īgratitudinis
crimini quo uno uicio uix ullum reor apud bonos & magnos uiros inuiſius ita ſum coactus differre in diem
poſterū meum ad te acceſſum.Poſtridie cum uix dies illuxiſſet:afferuntur ex mediolano ad me domeſticæ li
tere quibus moneor meos quoſdā affinis intentare neſcio quid litigii de uxoria hæreditate aduerſus me.qua
re cum eius rei gratia mihi eſſet opus adire principé meum:q eſt:ut noſti:bellicis.rebus occupatiſſimus:rur-
ſus impedior:quo minus eam ad te:ut oīum maxime deſiderabam.Quid multis.Dū negociis multis obruor
malui carere benigno tuo regaliq; colloquio:q̄ ſi minus id pro dignitate a me factum eſſet.ineptus iudicari:ꝑ
ſertim cum oīno iſtitueri ad Natalé dominicum & uiſcere te:qué & amo unice & uereor:ac tantiſper apud
te eſſe ut nō uiator ueniſſe uidear:ſed ut familiaris & tuus.Et ne inter ea tp̄is uideat oīno abſte abeſſe dedi

ad te monimēta quedā īgenii mei.ut ſaltē intus uideas quem ī cute non potes.Vale ex mediolano.x.Kal.decē
bres.M.cccc.liii. Franciſcus philelfus Petro Thomaſio phō ac medico ſal.

c Vm nuper ab alphonſo rege & a ſūmo eccleſiæ Romanæ pontifice Nicolao:Quinto reuertiſſē me
diolanū:nihil mihi potius duxi q̃ de te quærere:quē mirifice diligo & obſeruo. intelligere certi nihil potui.
itaq; abſte uæhementer peto:me ut facias tuis litteris certiorē:q̃ bene uales & quā noſtri memor.Ad hæc ſci
re cupio qd poſt captiuitatem de conſtantinopoli & urbe & ciuibus actū ſit:quidue efferata illa turcorū bar
baria poſt tantā uictoriā & molita ſit & moliatur.Si meos libellos illos es adhuc ex Bernardo meo iuſtiniano
cōſecutus:uelim huic iſti publico tabellario ad me des.Mittā ad te ſatyrarum codicē modo cures iſtinc illum
mature ad nos redire.Vale ex mediolano.xiii.Kal.ianuarias.M.cccc.liii.

Franciſcus philelfus Malateſtæ nouello ſal.

Vod proximis litteris tibi reſpōderā:idē ēt nunc repetē eſt neceſſe q̃nq̃dē uidere uideor alioꝝ uel per
q fidia fruſta ſcripſiſſe me plutarchi cheronenſis cōparationes uiroꝝ illuſtrū:quæ ille παραλληλα
nominat hic habet nemo:quæ ſcilicet ad latinos traductæ ſunt.itaq; nihil tibi affirmare poſim an oēs
traductæ ſint illæ uitæ an minus traductæ.unū ſcio Lygurgi ac Nūme Pompilii uitas:que apud plutarchū in
ordine primæ ſunt:mea interpretatione latinas eſſe factas:ita ex florentia id tibi ſciendū eſt.Nec enim dubi
to ea in urbe eiuſmodi tranſlationes oīs reperiri.Quæ tibi reliqua ſum pollicitus & oīno abſoluā & breui:in
gratus.n.ſim:ni te & obſeruē & uenerer plurimū.Vale meq; ut facis ama.Ex mediolano.xiiii.Kal. ianuarias
M.cccc.liii. Franciſcus philelpus Alberto Zancario ſal.

Olim tibi perſuadeas queq̃ ex amicis oībus te mihi cariorē.Id.n.cū modeſtiſſimi tui mores: tū pluri
n ma & maxima & beneficia citro ultroq; mutua pietate collata iāpridē facile pſtiterunt.quod autē ni
hil ī hanc diē poſt abitionē iſtinc meā ad te ſcripſerim:illud.ſ.fuit ī cauſa:q frustra id facere nolebam.
Nundum.n.princeps meus rediit ex caſtris.Neq; eo abſente habeo:quicq̃:q tibi ſim ſcripturus. Tu interim
bōa ſpe eſto:nō.n.fallā quā de me īdubitatā habes opinionē.Vale ex medio.xiiii.kalen.ianuarias.M.cccc.liii.

Franciſcus philelphus Nicolao cebæ ſal.

Viſſent tuæ mihi litteræ pro noſtra amicitia iucundiſſimæ:niſi triſtē mihi de obitu uxoris tuæ Marie
ſ ſpinulæ fœminæ pudiciſſime nuncium attuliſſent.Nō.n.potui non dolere.cū intelligerē eā tibi rem
non mediocri eē incōmodo.Nam ei certe non modo nihil accidiſſe:mali:ſed potius boni plurimum
contigiſſe credendum eſt:quandoquidē ex terrenis:ut ita dixerim.huius gurguſtii peregrina atq; mortalis:
īmortalis ciuis effecta ſit cœleſtis illius ſempiternæq; ciuitatis:ubi nulla uarietas eſt:nulla mutabilitas:ſed oīa
plena trāq̄litatis:ſecuritatis:beatitudinis.itaq; nūc illa fruitur illo bono:quo nihil ē maius:nihil meliuſ:nihil op
tatius.Nā Dei quā græci ζσιαν uocant preſens corāq; ſūmo cum gaudio cōtēplatur.perſpicue intuetur: abſo
lute intelligit.Vide igitur ne dum tuū luges incōmodum:uidearis illius inuidere cōmodo:cui te tātopere oſtē
dis affectum.Sed hac de re ſatis.Non enim neſcio te omnes humanos caſus ītelligere q̃ modice ferre oportē
at.Nec eges conſilio:qui id dare aliis conſueueris:noui prudentiam tuam:noui conſtantiam:noui animi ma
gnitudinē.Facito eum te preſtes:quem hoīes opinant:hoc eſt & grauē & ſapientē. Quod autem ſcire uis:qd
ego de te ſentiam:nubendum ne ſit an non nubendum:& utrum puellæne ac uirgini an uiduæ grandiuſcu
læ:reſpondebo paucis:ac tibi ſententiam animi mei liquido oſtendam:natura fit:ut & creata & genita oīa in
ſua ſpecie ſeruari uelint.Id autē aliis alia uia minime abſurda paratū eſt natura.Homo hominis ſæmine nō ar
te promethei cōſeruatur.Lege cautū apud nos eſt:ut una uxore eodē tpe homo cōtentus:id quod etiam non
modo Cecrops uetuſtiſſimus ille rex:ſed quod longe magis mouere non debet in primis parentibus uidetur
inſtituiſſe.Deus oīpotens q̄q̄ & Habrahā & iacob duas ſimul uxores habuiſſe perhibentur.itaq; minus ē mi
randū ſi duas uxores eodē tempore habuit Socrates:& Athenienſes itidē alii permulti.Multo pluris habebāt
Reges mauritaniæ ac Sythie & īdie quos ut licet exiſtimari imitatus ipſe mahometus ſingulis ſuæ perfidie
ſectatoribus uxores ſeptenas ducendas permiſit.id oēs qui uel duas uel pluris uxores habendas ſtatuunt:eam
fortaſſe rationem obtendant:q ad augendū humanum genus ea res ſit conuenientior:id quod ſecus uenire
uſu cum ratio ipſa docet:tum non minus experientia.Viciatur.n.deprauaturq; natura & procreandi uis:coi
tu uenereo frequentius repetito.At is ſæpius repetatur neceſſe eſt in multitudine uarietateq; uxorū qua ho
minis cupido uæhementius excitata ui quā neceſſitate magis delectatur:cum naturæ bonitas ultroneis atq;
neceſſariis gaudeat non coactis:& iiſdē in tempeſtiuiſ.Vnde fieri uidemus:ut multis pluribus chriſtianis abū
dent liberis quā mahomeſtitæ & oīs intemperantia barbarorū.Quod ſi uxor procreandi gratia eſt inducta
adeo ut is qui apud Lacedemonios uitam egiſſet cælibem:infamiæ eſſet obnoxius:quid dubitemus quan
diu uiri officio fungi quis poteſt:haud q̄q̄ eum decere a re uxoria abhorreret.quid cū omnibus eſt faciundū
qui uel lege uel alia honeſtiore cā minus īpediantur:tū nicolao cebæ uiro ætate adhuc firma opulento nobi
li ac maribus carenti filiis.nam filiæ quoniā in alienā domū nō tā tranſcribuntur:q̃ leuādi honoris gratia trā
duntur:uix filiorū loco habende:ſunt quippe que paternæ domus nullā oīno curā preſeferant.Puella ne an
uirgo ducenda tibi ſit:an grandior ac uidua:facile eſt conſilium.Quattuor ea ſunt quæ ī uxore :deſiderantur
probitas:uenuſtas:nobilitas:opes.Hæc tñ bdeſcrimen faciant ut malis pudicam uiduam quam impudicam
uirginem.Quod ſi eadem in utraq; concurrant uirginem uidue puellā ꝓ grandiuſcule pferendā cenſeo ut la
ceræ uetuſtiue obtritæ integrā ueſtem ac nouam:Quod eo magis tibi faciendū ē quo facilius intactam: &
puellam moribus tuis effingas:q̃ natu grādiorē ac thori cōſciam.malimq; hac in re ſequi romanos q̃ lacedæ

nos.ná hi qm̄ rei bellicæ.equeſtriq́ ſtudebant uxores ducebant triginta natas annos aut ét grádiores.Puta-
bant.n.robuſtiores partus gigni ex huiuſmodi mulieribus.At Romani q nulla re Lacedæmoniis fuerunt iſe
riores:quæ duodecim compleſſet annos:nubilé eſſe ducebant:ætaté ſcilicet admodú facilé:quæ uiri ingenio
& moribus accómodaretur.Partus.n.róbuſtitaté in nutrimento & intima ui nature pro horoſcopii qđ aſtro
nomi uocant ſyderis in fluxu non in gignentiú annis poſitá eſſe.Quá ego ſecutus ſniam quas duas habui dei-
ceps uxores alterá:ut noſti cóſtantinopolitanam:alterá mediolanenſem uirgines & puellas:non grandioris
uiduaſue ſelegi. Et ſi tertiú mihi nubendum eſſet:eodé uterer inſtituto.Ne ſue detererer qđ annú iá ſextú &
qnquageſimú agens:natuſ enim ſum anno a natali chriſtiano milleſimo trecenteſimo nonageſimo octauo:&
id quidé octauo Kal.auguſtas:minus q puella uellet:anhelaré.Ná ne robuſtior qdé ætas præſtare id queat.Pro
creatio filiorú non expleri nó obrui potu expetit:ſed leui irrigatione ſed pinde atq́ libatione contenta é.qua
re oium primú tibi ſtudendum arbitror:ut puellá pudicá ducas pbiſq́ parentibus natá Hæc.n.nihil plus no-
rit:nihil plus uolet:quá ipſe præbueris.Quod ſi alia quedá uel fortunæ uel tpis ratio te uiduæ ducédæ aſciue-
rit:modo ſobriá & prudenté inuenias:amoré uiri mortui nolim pertimeſcas.Ná memor ille noſtris: Acida-
liæ paulatim abolere ſicchæú incipit:& uiuo pretemptat uertere amore.Hæc ſunt:quæ tibi in ſúmis occupa
tionibus meis reſpondere potui.Reliqua tu ut es uir ingenio & prudentia ſingulari:nó difficile conſiderabis.
Te uehæmenter ét atq́ ét rogo:ut ad me q́ diligentiſſime pſcribas rem oém Cóſtantinopolitanæ captiuita-
tis.Ná alii aliter narrant.Et an uniuerſus populus ſit actus in ſeruituté:tantaq́ cædes facta:quantam uulgo tra
dunt.Præterea quo in ſtatu eſt Galatas:ac finitimi reliqui chriſtiani populi:q turcorú apparatus.Ná qđ mari
ſint italiá inuaſuri:nihil eſt:qđ minus credá.Per cótinenté illis eſt iter & per Dalmatiá pánoniáue.Hæc.n.có
ſideranti mihi potior ratio uiſa eſt.Tu ueli quid ſentias itelligere.Vale & me facito certioré an ſint res ueſtræ
cum Alphonſo rege cópoſite Bellú ne uobis aduerſus illú an pax futura ſit.Ex mediolano.x.kal. Februarias.
M.cccc.liiii.

Franciſcus philelfus Nicolao uaroni ſal.

q Vi tibi reddidit has litteras:uir eſt & bonus & nó indoctus:mihiq́ multos iam annos perfamiliaris:
qué & ut diligas & cómendatú habeas.Rogo.Vale ex mediolano.x.Kal.februarias.M.cccc.liiii:

Franciſcus philelfus Petro Thomaſio philoſopho ac medico ſal.

n Ihil in hanc dié acerbius ſenſi unq́ in uita nouæ Romæ captiuitate.id qđ ſi ſecus mihi accideret:iudica
rem me profecto ingratitudine omni ingratioré:nó ſolú quod & ſocrú mihi cariſſimá manfrediná
auariá nobiliſſimá & pudiciſſimá fœminá ac duas eius & ſocri mei ioannis Chryſoloræ pſtantiſſimi
equitis aurati & eruditiſſimi uiri filias meorú quattuor filiorú materteras in obſcurá ſeruitute a barbaris &
teterrimis turcis actas audio:ſed eo magis:quod ea urbe ut matre ſum uſus & altrice educatriceq́ iuuétæ ſtu-
dioriq́ meorú.Verú qm̄ humane res oés mutabilitati ſubiectæ ſunt & que principiú habuerunt:finé etiá ali
qn̄ habeant:natura neceſſe eſt:meipſum accuſo qđ uelim fragile & caducú aliquid ſempiternú fieri.Hac etiá
róne tibi quoq́ luctuoſiſſimú caſum tuú & egritudiné oém quá ex ímatura atq́ ímitti morte filii fratris tui
inocentis & optimi quidé illius iuuenis cócepiſti æquiore aío ferendá céſeo.Nihil.n.apud uos ſit íuito deo.q
nouit oía & conſulit meliora.Reliqua uero que ad me ſcripſiſti:placuerunt.oía faciáq́ propediem ut intelli
gas cóſiliú apud me tuú plurimú ualuiſſe:Te interim uehementer rogo operá:des:ut ex Bernardo iuſtiniano
qua tibi antea ſcripſi:& cóſequaris.& huic iſti tabellario ad me des:Præterea hippocratem quoq́ meum ſi ex
Matthæo Peruſino philoſopho ac medico doctiſſimo aſſecutus es:mitte ad me.Si quid aliud certi habes de
turcis & rebus orientalibus uelim q́ diligentiſſime ad me perſcribas.. Vale ex mediolano.x.kal. februarias.
M.cccc.liiii.

Franciſcus philelfus Ioanni m ario Filio ſal.

f Aciunt occupationes meæ ut ſim ad ea reſpondendo breuior.q́ proximis lřis a me petteras: Leonar-
dus theologus idéq́ mathematicus duo nó tam eloquenter q́ ſubtiliter opera in mathematicis elucu-
brauit annis ſuperioribus:alterú in geometria.quod artis metricæ noíe appellauit:ob eá ſcilicet ratio
nem:q; μετρον græcú menſurá ſignificat apud noſtros alterú in arithmetica.qđ eſt de numeris ſupputandi
q ratione αριθμος.n.non ſcis:numerus eſt apud latinos:Si quis auté titulú deprauarit:ut quæ de numeris é:
inſcripſerit arté metricá:quæ tota in dimenſione uerſatur:ipſe uiderit.Res.n.ita habet:ut dicimus.Qui ſecus
ſenſerit græce litteraturæ & ipſius diſciplinæ indoctus eſt:Quod aút de Marone ſcripſiſti:id totú é fabuloſú.
Ná neq́ de Chriſto ſenſit Maro:ſed de Pollionis filio:quod de Chriſto multo ante ſybilla afflatu diuinoquo
dá uaticinata eſt.De Vlyſſe uero qđ dicis placere quibuſdá ſcribi per.i.latinú &.x.ante.es Vlixes.aut hi ſunt
iperiti grecarum litterarú:aut oino negligétes.Vlyxes.n.græcú eſt nomen.ὀδυσσεύς:i ſcilicet breue mutata
in.u.id quod in aliis pleriſq́ fieri cóſueuit &.d.in.l.more nó ſolú noſtro:ſed etiá græco.Quod uero υψιλον
quod eſt.y.tenue uertatur in i aut duo.ſſ.in.x.nec grámatice ratio patitur:nec ulla ueterum auctoritas. Ná qđ
ſcribis de.xx.geminato:id nó ſolú abſurdú eſt:ſed ineptú ſane & fatuum cú ex tot cótinuatæ cóſonantes quæ
quattuor ſunt duæ ſemiuocales & due mutuæ ſimul eſſe nullo pacto poſſint. Hercules hoc eſt ἡρακλῆς co-
gnomen eſt uel fortaſſis agnomen potius Alcidæ qui uir fortis & magnus imperator poſt res clariſſime ge-
ſtas iunonis inuidia glorioſus Hercules dictus eſt ἥρα.n.eſt iuno.κλέος uero fama ſeu gloria. Qua ratione
factú uidemus:ut nonulli cognominati ſint hercules.De liberalitate & munificentia eam cenſeo fieri differé
tiá q́ græci inter ἐλευθεριότητα & μεγαλοπρέπειαν uoluntut liberalitas ſit inter paruos homines
ca μεγαλοπρέπεια uero hoc eſt aduerbiú magnidecentia nomen apud nos inuſitatú inter magnos uiros

uerſetur magiſq; in rebus. Vt q̃ magna pro dignitate muneret: ſit apud illos. μεγάλοπρεπής apud nos uero magni decẽs: uel quod uſitatũ uidemus munificus. Sed qui in paruis muneribꝰ liberalẽ ſeſe nõ abſurde preſtat: is a græcis dicitur ἐλευθέριος. Nec illud uolo te lateat conſueſſe quoſdã μεγαλοπρέπειαν interpretari magnificentiam errantis hos quidem. cũ magnificentia uel locupletiſſimo Ciceronis teſtimonio ſit ſpecies fortitudinis. Vale ex mediolano: xiiii. Kal. martias. M.cccc.liiii.

Franciſcus philelfus Petro Thomaſio philoſopho ac medico ſal.

q Vo nihil ĩ uita poſt obitũ illius ſũmi uiri Leonardi mei iuſtiniani luctuoſius aut mœſtius audiui: mihi nup ẽ renciatũ Franciſcum barbarum priſcæ grauitatis & eruditionis exemplum migraſſe ex hac luce Magna eſt noſtro ſæculo pmagnæ eloquentiæ iactura iniecta. Venetiis uero oĩbus plane ſingularis qui talem uirum amiſerunt: qualem habent alterum neminem: De doctis atq; diſertis loquor. Nã uiros grauis & ſapiẽtis ſcio eſſe Venetiis pene ĩnumerabilis. Sed qui idem & græce eſſet & latine doctiſſime eruditus: quem alterum habeatis illuſtrẽ audio neminẽ. Doleo igitur & ueſtrum in tanto uiro & noſtræ tempeſtatis naufragiũ. Oſtenderẽ autẽ uerbis pluribus mœrorẽ hunc meũ: id quod ne in preſentia faciã repentina profectio tabellarii impedimento eſt. Quare de hoc ſatis. Tu uelim noĩe meo cũ iis uerba facias quos ille ſibi heredes iſtituit repetaſq; meos illos codices græcos: quos barbarus habuit a me mutuo: & totiens: ut ſcis: per litteras atq; internuncium repetiuimus. Vale ex mediolano. xiiii: kal. martias. M.cccc.liiii.

Franciſcus philelphus ioanni mario filio ſal.

D ea que petieras pximis diebus: rñdi tibi. Quid iſtic tibi honoratus ſit locus: gaudeo: redibũt fortaſſis aliquando taurinates cum muſis in gratiã. Eſt. n. urbs iſta & uetus & nobilis a Phaethonte: ut tradũt cõdita. Tu uelim a minerua ne deſciſcas. nã repugnante natura nihil fieri recte põt. Itaq; male te debes & oratorẽ & poetã eundẽq; philoſophũ q̃ iuriſconſultũ & tabulã mercenariũ. ne illi faueã cui me odio eſſe & ipſe dicis & ego noui. ignorare mihi uideris: dũ mones ſolere τοὺς μεγαλοψύχους iniurias non cõtemnere minus quã obliuiſci. illius: ſit maledicere: noſtrũ autẽ benefacere. Vale ex mediolano. viii. Kal. martias. M.cccc.liiii.

Franciſcus philelphus nicolao qnto ſummo pontifi. ſal.

Tephanũ Caciã nouarienſem iuriſconſultum & Taurinatẽ archidiaconũ tuæ ſanctitatis cubiculariũ in his q̃ mihi expoſuit tuo nomine & ſũma cũ obſeruãtia & libentiſſime audiui. nec diligenter minus q̃ fideliter geſſi oĩa geroq; aſſidue: q tũ litteris tuis: tũ eius nuncio tibi grata fore cognoui. Habeo autẽ beatitudini tuæ gratias ĩmortalis: qđ fidei meæ pietatiq; erga te ita fidis: ut debes. Quid. n. pro te facturus: nõ ſim cuius ſingularem ſum iampride beniuolentiã & præcipuã mõ benignitatẽ ĩ me expertus? Tantum me tibi debere ĩtelligo: ut ne uitã qdẽ ipſam ĩ mea magis q̃ ĩ tua poteſtate poſitã eſſe ueli. Itaq; ĩperare ſit tuum p uoluntate oĩa parere autẽ meum cum oĩ ĩtegritate uenertione ĩduſt ria. Vale pater beatiſſime. Ex mediolano. iiii. Kal. martias. M.cccc.liiii.

Franciſcus philelphus Petro nucetano ſal.

Ntonio Lyttæ mediolanenſi preſbitero litteras ad te dedi. iiii. idus nouembres. Eratq; cũ his ſapphicum adonicumq; carmen ad ſanctitatẽ dñi noſtri longiuſculũ. Sum autẽ miratus: qđ mihil ĩ hanc diem mihi rñderis. nec potui nõ dubitare ne litteræ tibi meæ reddite fortaſſe nõ eſſent. Noui. n. facilitatẽ noui humanitatẽ: noui liberalitatem aĩ tui: itaq; nõ ſine cã id accidiſſe arbitror. Sed cũ hac de re: tũ de aliis nõnulli Xenophon filius tibi corã exponet. Tu uelim me ut facis: ames. Tibiq; pſuadeas eũ eẽ me: qui tibi oĩum maxime noſtri ordinis ſim affectus. Conuiuia mediolanenſia eidẽ Xenophonti filio ad te dedi. Vale ex mediolano. iiii. kal. martias. M.cccc.liiii.

Frãciſcus philelphus malateſtæ nouello ſal.

T Galbæ & Othonis Cæſarũ uitas ex Plutar. ad latinos traduxi: tuoq; nomini dedicaui. Quid autem in cauſa fuerit: quod eas Xenophõti filio nũc iſtac iter facięti ad te nõ dederĩ: idẽ xenophõ tibi coram exponet. Poſt dies qndecĩ ſiqs oblatus fuerit: cui ea res tuto cõmitti qat: dabo ad te. Tu uelĩ tibi pſuadeas mihi tuo noĩe nihil eẽ iucũdius. Nã dignus es p tuis maximis ſplẽdidiſſimiſq; uirtutibꝰ: quẽ oẽs diligãt: amẽt obſeruent: uenerent. Ego ppediẽ fore ſpero: ut pax faciat poſt liminiũ: tantus & barbarorũ & exterarũ nationũ terror ĩpẽdet. Vale ex mediolano. iiii: kal. mar. M: cccc. liiii.

Frãci. phi. Petro pleoni ſal.

b Inis aliis litteris tibi ſignificaui Ioannẽ Caimũ neq; feciſſe: neq; facturum ſani qcq̃ de re tua. Seq; dicit tibi debere nihil: quoniã pro te aliis ſatiſfecerit. At illi quos is pdicat: factũ id pnegãt. itaq; ſi me audis tute mediolanũ cõcede. Nã ſi ſecus feceris nihil feceris: ædeſq; negligentia tua quadã amiſeris. Tũ rẽ paucis tenes. Reliqua ex Xenophonte filio corã accipies. Vale cũ pudiciſſima uxore tua: Meq; tuo illuſtri principi cõmenda. Ex mediolano. iiii. Kal. mar. M.cccc.liiii.

Fran. phi. Petro Barbaro Cardinali ueneto. S.

Enophonti filio Romã uenienti iccirco litteras ad te dedi: ut intelligeres. me tanti facere beniuolẽtiã tuã quã mihi nuper cũ iſtic eſſem certiſſimis documentis corã declaraſti: ut oĩa de te mihi ſperare poſſe uidear. id aũt eo facio & maiore cũ fiducia & libentius: qm̃ noui nullũ apud me unq̃ inter moriturũ beneficiũ tuũ. Nã eſt. apud me antiquius nihil gratitudine atq; pietate. Reliqua tu ex Xenophonte cognoſces Vale pater ampliſſime. Ex mediolano. iiii. Kal. mar. M.cccc.liiii.

Fran. phi. Dominico Cardi. firmano ſal.

On poſſum nõ accuſare erratũ meũ: quod cũ nuper fuiſſem Romæ: ad te minus ſalutãtũ ierim: cui me iãpridẽ norim eſſe cariſſimũ. Nolim tamen exiſtimes id uel negligentia mea uel quod tui oblitus fuerim: accidiſſe. Sed cũ cupio in te adeundo minus ineptus exiſtimari: ſui in officio ſeruando minus erga te officioſus. Volebã. n. & pro amplitudine tua & pro decoro adire te: & in eos cõferre ſermones: q auditione tua & oratione mea non indigni iudicarentur. Quare dũ ſtudeo ea expedire negocia: q mihi erant apud ſũmum pontificẽ: pluſq; in his q̃ putarẽ temporis cõſumo: tãdẽ coactus ſum non te ante adire q̃ abire itaq; in

ipſa abitiõe mea ex urbe Roma ĩter equitãdũ accedo ad ipſas ædes dignatiõis tuæ.is q triclinii preeſt oſtio reſpondet in cubiculo te eſſe diuino ĩtentũ miniſterio:nec licere ſibi interea temporis:adire te. Quid multis horas expecto cũ ne ipſe qdem oſtiarius amplius qcq̃ reſpondet mihi.Quãobrẽ dũ uideo mirũ ſeruari ſilentium:& ipſe ad abeũdi ſollicitarer a comitibus:ne aut ĩportunior aut ineptior dici poſſem:abiui equidẽ ſubtriſtior:qđ uiſere te nequeuerim quẽ mirifica obſeruãtia ꝓſequor.Tenes ecce rem omnẽ.Tuæ fuerit uel clemẽtiæ mihi ignoſcere uel iuſticiæ oſtiariũ caſtigare.qui ut ẽ genere germanus:neq̧ hũanitatẽ ſapiat nec hoĩum hẽat diſcrimẽ.Reliqua ex Xenophonte filio cognoſces.Vale pr̃ hũaniſſime.Ex mediolano.iiii.Kal. martias. M.cccc.liiii.

Franciſcus philelphus ioanni auriſpæ.ſal.

q Vanti ego te ſp fecerim ac facio.nemo ẽ.qui id melius ſciat.q̃ tu.id certe exploratiſſimũ habeo me tibi eẽ cariſſimũ.Fide ãt in amicos & prudẽtia tanta uales:quanta ſcio maiore neminẽ.itaq̧ nihil ẽ qđ de te ſperare nõ auſim:Quibus ãt in rebus tuã mihi & operã & diligẽtiam p̃ſtes:uelim Xenophon filius tibi corã oſtẽdet.:Vale ex Mediolano.iiii.kal.martias.M.cccc.liiii.

Franci.phi.Aenico Daualo equiti aurato ſal.

c Vm ad undecimũ.Kal.ſeptẽ.ex caſtris regiis abiiſſem repetiturus mediolanũ:nihil mihi moleſtius fuit.q̃ qđ te qm̃ heſterno ueſperi.Neapolin reuertiſſe ferebaris.eo die uidere cõplectiq̧ nequiuerĩ itaq̧ abiẽs mecũ tuli incredibile deſideriũ tui.quẽ & abſentẽ:abſens intueor & cõplector & alloquor:Cupio ãt maiorẽ ĩ modũ ꝑ tuas litteras intelligere:& qd agas.& q̃ tibi carus ſim.Sed hoꝝ alterũ pſpicuũ mihi ẽ.nõ.n.poſſum nõ amari abſte:quẽ tãtope ipſe colã:Alteꝝ bene ſpero.nã q uir magnus es & rebus ornatus oĩbus:te bñ agere:ac rebꝰ uti ſecũdiſſimis dubitare certe nõ dẽo.Gratiſſimũ tñ mihi facturus ſis.ſi q̃ de te mihi iſſpe ſũt polita:ea tu lr̃is tuis uel cõfirmabis uel augebis.Vale decus meũ Et me Alphõſo regi cõmẽda:& ut ſoles cariſſimũ effice ex mediolano.iiii.Kal.mar.M.cccc.liiii. Fraci.phi.nicolao cebæ ſal.

i Ncipienti iã mihi expectare lr̃as tuas aliud occurrit in mẽtẽ.Cupio.n.ex te intelligere.ullanæ a uobis ſit aut in Thraciã aut ad chios nauis traiecta.quæ iſtinc ſoluat ante.Kal.maias Et hoc & q̃ ꝓximis litteris ad te ſcripſi ne negligas.rogo.Vale ex mediolano. viii.idus martias.M.cccc.liiii.

Franciſcus philelfus Alberto zancario ſal.

d Eus malefaciat factionibus ſuſpicionibuſq̧:qbus fit.ut tuæ meæq̧ uolũtati mos geri nõ poſſit. Petierã a principe meo.qđ te uelle ĩtelligebã:is mihi liberaliſſime reſponderat.ut ſp.Oĩaq̧ mea cã facturũ ſe affirmabat.Deiñ cũ rei cõficiũdæ ſtudeo aĩaduerto hũc refrigeſcere.qđ ego moleſte ferẽs cũctatiõis cãm qro.Tãdẽ mihi rñdet ſe & mea & tua cã uelle oĩa ueri tñ ne iſtic aliq hmõi bñficii genus ĩdignitate patiatur.itaq̧ ſibi & hoĩum habẽdã eẽ & tẽpoꝝ rõnẽ.Reliqua tu ꝑ tua prudẽtia cõiecta.Vnũq̧ tibi pſuade nihil apud me eẽ antiqs beniuolẽtia nr̃a.Vale ex medio.v.nonas martias.M.cccc.liiii.

Franciſci philelfi Epiſtolarum.Liber Duodecimus.

Franciſcus philelfus Lombardo Collioni.S.P.D.

a Mici quidã tui qbus ego familiariſſime utor expoſuerũt mihi & igenii tui bonitatẽ : & non uulgarẽ facũdiæ laudẽ.Quibꝰ certe rebus ſum nõ mediocriter delectatus.Perdocti.n.repiũtur pſæpe multi.Sed q idẽ & ĩgenio polleat & eloq̃a eoꝝ ẽ in nũero collocãdus:quoꝝ raritas cũ phœnice cõparet̃.Floruit eloquẽtia Demoſthenes ĩter græcos oĩs.Sed idẽ fuit ĩgenio tardiore.ingenio Demades claruit plurimũ.quo fretus ex tpe diſertiſſimus uidebat̃. Verũ iccirco ſcripta eius nulla extãt qm̃ eloquẽtiæ uim ſplẽdorẽq̧ ĩtimũ minus ſaperet:Sũt.n.nõnulli.q eloquẽtes exiſtimati.ne diſerti qdẽ ſũt ſed apta qdã & ſonora ac uenuſta uerboꝝ feriæ facũdi qm̃ uideant̃ ĩ raris habẽt̃ oratoribus.At cũ oĩ retũ uel in primis ĩ eloquẽtia tria reqri ſolẽt ingeniũ:doctrina:diligẽtia qbus ipſis q ualet.nõ hũc nõ poſſũ eloqntiæ laudẽ aſſecutũ exiſtimare.Tui te amici ĩgenii laudãt. Preceptoris fama guarini ueronenſis rhetoris minime cõtẽnẽdi nõ ĩdoctus.mihi ꝓbari dẽs.Mõ diligẽtiã adhibeas. q̃ ĩ exercitatiõe maxĩe apparet:nihil tibi.deſit ad optimũ oratorẽ.neq̧ ipſi Demoſtheni.neq̧ ciceroni nr̃o oĩa naturæ adminicula affuerũt:Sola diligẽtia hoc pficit q quidẽ una uirtute : uirtutes oẽs cõtieri putãt.Hac ego te tũ aĩaduerto delectari.cũ te maxime dicẽdo exercueris.id ãt ita in te eẽ ĩtelligã:ſi tua ſcripta & ꝑ amicorũ: tuoꝝ opinione & ꝑ mea expectatiõe q̃primũ legero.Vale & me neceſſario tuo Bartholomeo Collioni uiro fortiſſimo caꝝ effice.Ex mediolano.v.idus martias.M.cccc.liiii.

Franciſcus philelfus Xenophonti filio.S.

l Egi lr̃as tuas.q̃s ex Bononia dediſti ad me.qđ te tã diligẽtẽ itineri p̃ſtiteris.nõ ĩprobo.moneo tñ cõſideres.nõ mõ:qd ipſe poſſis:ſed qd ẽt equus:ne nimia feſtinatio feſtinatiõnẽ tollat Venerũt nudiuſſecundus Mediolanũ ex urbe Ro.nobiles uiri tres Cõſtãtinopolitani:& hi qdem diplouatazæ: q mihi ũerbis p̃ſtantiſſimi nr̃i Gazæ ſalutẽ dicerẽt.miratus aũt ſum qđ his ad me Gazes litteras nullas dederit:Tu q̃ tibi mãdauimus:diligenter cura.Vale ex medio.vi.idus martias.M.cccc.liiii.

Franciſcus philelfus ioachino Ambroſioq̧ theologis ſal.

e Runt fortaſſe:q mirent̃:qd ego uos ueniã ſũmis ur̃is laboribus ad ea hortaturus.q̃ nondum a quoquã uel tẽtata ſunt uel ſcripta:ut qm̃ ſatis ſupq̧ oĩs iudeoꝝ de Chriſto Ihesu peruicacia obdurataq̧ inſonia inexpugnabilibus tã multis illiſq̧ ueriſſimis & argumẽtis & rõnibus.q̃s uiri pene ĩnumerabiles ĩgenio doctrina:ſanctimonia excellẽtes in medium attulerũt:ꝓſtrata iãpridẽ atq̧ cõuicta iacet.incipiatis iam tandẽ cũ docetis ĩ populũ cõuertere orõnis gladios in ſceleratũ illũ & ĩpiũ mahometũ:quẽ figura & ĩmanitate truculẽtiſſimæ beſtiæ ioannis Apocalipſis nobis denũciauit.nõne uidetis patres ſapiẽtiſſimi iam uniuerſũ ꝑ p̃

terrarum orbē parere ꝑ oēm ītēperātiam nefarii illius abominalibiſq; latronis ſpurciſſimis ſatellibus? Nonne Africa tota ſeruit Mahometiſtis? nō idē patit̄ Aſia? nā oriētalis æthiopia q̄tula ē ad Aſiā uniuerſam? At Europa quā ab aſia diuidit Tanais ꝑmulta iā regna cū Scythis & turcis:tū ēt Afris ſubiecta intuet̄. Eoq; adducta eſt calamitatis:ut de italia ſibi nūc metuēdū ſentiat. Mirent̄ ergo īprudētes ut libet. Ego.n.ita ſentio:longe maiorē uos fructū ſplēdidioreq; gloriā es his pugnātibus atq; infeſtis Mahometiſtis reportaturos q̄ ex iudæis nō mō nō repugnantibus:ſed late tādiu fuſis humiq; iacētibus. Quod ſecundo loco uos hortor id totū ē de græcis. Satis hi magnas dederunt pœnas. ſi qd errarunt qđ p̄rio ſolo exterminati ſunt qđ parētes filios uxores:bona oīa amiſerunt:qđ mēdicāt:qđ ſeruiunt. Verum & hoīes certe ſunt & Chriſtiani. At ſciſmatici at heretici. Hæretica cōſtātinapolitana eccleſia nunq̄ fuit ætate noſtra: Sciſmatica fortaſſis aliquādo:non tn̄ ſciſſa ea a Turcis capta ē:ſed publicæ cōiucta cū Ro.ecleſie.nā alieni cordis arcana temere iudicare peccatū ē:nec item minus ꝑſepe deus bonos q̄ malos affligere conſueuit:non ob peccata q̄ ipſi ꝑpetraſſent tantas acerbitates paſſi ſunt martyres:paſſi Apoſtoli:paſſus Chriſtus optimus maximus. Præterea ſanus paſtor relinquit uniuerſum gregē:in ſolitudine:ut requirat amiſſam ouē. An minus aduertitis neminem in hac urbe uti charitatis munere ī hos græcos q̄ optimo nati genere mendicāt ſtipem:ut ſe ac ſuos a Turcis redimāt Hæc certe īhumanitas magna ē:cuius ne uos ſitis in cā ipſi ꝓuidete. Quin hortemini ꝑ deū īmortalē populum uniuerſum:ut & afflictis & Chriſtianis beneficiant:ne indignet̄ Chriſtus iheſus eos cōtēni q̄ ſuo nomine opem quærunt. Valete p̄res optimi mediolani ex edibus noſtris.v.idus martias. M.cccc.liiii.

Franciſcus philelfus Andreæ ferrarienſi ſal.

e T ſi mihi es incognitus:tuæ te tn̄ lr̄arum notæ qbus i ea es uſus inſcriptiōe:quā ſocrus meæ Manfrædinę Chryſolorinæ lr̄is adieciſti:nō mediocriter notū faciūt. Gaudeo igit̄ te iſtic eē:q̄ & res magnas uideris & uiſurus ēt ſis. Tuū aūt fuerit ut ad nos aliqd ſcribas diligentius:quo te nō minus intus q̄ in ente ꝑſpiciamus. Vale & ſi qd ad liberationē ſocrus meæ eiuſq; filiorum afferre uales peto ne negligas Hoc erit & mihi gratiſſimū & tibi honorificū. Ex mediolano pridie idus martias. M.cccc liiii.

Franciſcus philelfus Bernardo iuſtiano ſal.

n Ihil eſt mihi bn̄iuolētia tua certius: Quid.n.nō ames:quē uir maximus & clariſſimus pr̄ tuus Leonardus & dilexit unice & ſūmis beneficiis affecerit? itaq; nō mō nō miror:ſi qn̄ meis lr̄is inuitatus nihil rn̄deris:ſed ignoſco potius occupatōnibus tuis:qbus fit:ut neq; amicis poſſis nec ipſi tibi oīo ſatiſfacere. Verum ſi qd otii qn̄q; nactus fueris:rē mihi facies gratiſſimā:ſi & de te & de rebus tuis me reddideris certiorē: in primiſq; nunqd in naufragio byzantino iacturæ quippiā paſſus ſis:nō.n.poſſum nō uereri ne qd inde tibi detrimēti acciderit ob tuas pecunias:quas habeas Conſtantinopoli in mercatura occupatas. Ad hec rogo te ut opuſcula illa mea quæ abſte meo noīe eloquētiſſimus medicus Petrus Thoma.petit huic iſti tabellario aut eidē cōmuni amico ad me des. Vale ex mediolano pridie.kal.apri.. M.cccc.liiii.

Franciſcus philelfus ioachino theologo.ſal.

t Unm iſtud doctrine genus quo ad chriſtianā ueritatē in populū uteris:mihi certe ꝓbat̄ plurimū. Sunt .n.aliq hebeti adeo obtuſoq; ingenio:ut nihil ex ſeſe inuenire audeāt:his cōtenti dutaxat q̄ priſci ſcriptores pientiſſime excogitarāt. At hi qdē oēs & ſi doctrinæ poſſunt ac diligentie cuiuſpiā iure laudari: quod acute ab aliis ſubtiliterq; inuenta & copioſe ipſi & memoriter in mediū ꝓferant nulla mihi tn̄ ingenii ſui p̄ſtantiā declarāt:cū ad cumulatū oī uirtute uirū ingeniū in primis requiri ſoleat tu uero nouat ꝑmulta eaq; ſalutifera ex te eruis:nam ſigna cœleſtia quibus uidemus ab aſtronomis quem ζῳδιακὸν circulum uocant:inſignitum transferre in chriſtianā fide ꝑpulchrū ē. Quod aūt ad arietē attinet: unde aſtronomi initiū ſumunt:ego arietē exiſtimo a græco ductū:q̄ ē ἄρυς.nam hoc noīe q̄ttuor ſignificari græci uolunt.interdū ferrū:unde. Homerus αἷμα τὸσ ἀσσιαρηα. interdū bellum: idē ὄφρα κεν ἐγείρομο ξύναρη Quando uulnus idē poeta.ἐν Ταμαλίσσ τινετάρησ ἀλεγεινοσ Sæpius uero martē:ut ē apud eundē Homerum ἄρες ἄρες βροτολοιγε quo ēt uno ipſi uerbo & ferrū:& bellum:& uulnus ſignificamus A hoc igitur nomine arietē q̄ſi martialē æque tractū arbitror atq; a marte martiū. Quod ſi naturā figurāq; arietis cōſideremus nō inepra cenſebit̄ deriuatio. Sed hæc tu & prudētius cōſiderabis & aptius: nā ſi a rege malis arietē duci q̄ſi aliorum regē.q̄q̄ ē durior deriuatio:cū eo tamē cōueniat qđ κρείων apud græcos res ē. κριὸς uero aries qui ita excellit in græce ut rex in populo. Quæ aduerſus turcos & mahometiſtas ſapiēter aggreſſus es:ut ī ſtudio & induſtria ꝑſequaris:te uæhēmēter & hortor & rogo.nā quantū uidere uideor:niſi funeſtæ huic teterrimæq; peſti ꝓpediē occuret̄:ita breui inualeſcet incrudeſcetq;:ut nullū ſit remedium exceptura Græcis aūt his nobilibus aſſiſte:ut cœpiſti iacentis tolle ac foue. Vel in hiſce incōſtantiam atq; mutabilitatē rerum humanarum tecum animo uolutam. Omnis huius mundi faſtus:oīs honos:oīs gloria uanitas. Solus mihi uidetur fœlix:qui ī uirtute & deo ſuum omne bonum collocarit.miſereſcēdū ē humane fragilitatis: Quod miſeriæ ī aliis ītuemur:id nobis quoq; metuamus neceſſe ē.mēdicauit opulēti.humiliant̄ excelſi.ſeruiunt principes. Facoro ut qm̄ hos pudet cōditiōis ſuæ aliq boni uiri eā ſibi ꝓuinciam ſuſcipiant petētes uirum caritatis munus. Vale mediolani ex ædibus noſtris Kal.aprilibus. M.cccc.liiii.

Franciſcus philelfus Iacobo cuſano iuriſperito ſal.

S tu ī me iacobæ quottidie q̄ par ē importunior. Id qđ ne poſthac facias te nō ſolū moneo:ſed ēt hortor ac rogo:nā q̄q̄ magno aīo uiri eſt iuriā cōtēnere:cōtumeliā tamen ferre nemo inſanus ſit debet. Stultus ē.enim q̄ & aliorum & ſuæ dignitatis rationem non habet. Duo ſunt clauſtra natura linguæ ob

iecta & dentes & labra q̄bus admonemur eē nihil effutiēdū:ſed aſſeruanter oīa prudenterq̨ dicenda.neque in teſtimonia mētiri nos oportet.nā ſic ſumus in deū impii:neq̨ in defendēdo oppugnādoue aut ꝑiuros aut puicaces:id qđ faciūt hi oēs q̄ ſimplicis aīe ſceleratiſſimā ſectā fouent.Tu me ſatis intelligis.Si iuſticiā uerita téq̨ tueris:nullā mihi facis iniuriā.Sin ſecus facis:tibi ipſi noces.Vtcūq̨ res habet cōpeſce linguā & me laceſſe re maledictis noli:ne q̄ irrita tæla obtuſaq̨ cōieceris:retorqueant̄ in te lōge acutiora.Tibi lingua eſt ut uidere uideor:ad inuæhendū apta.At philelfo tuo & lingua ē & arūdo longe quā tibi diuturnior.itaq̨ ſanius tibi cō ſulas:ſi me philoſopho uti malis q̄ uel oratore uel ſatyro:ut cōſueſti.Vale mediolani ex edibus nr̄is.viii.idus. aprilibus.M.cccc.liiii.

Franciſcus Philelfus Palláti ſtrozæ ſal.

n On poſſum nō admodū lætari ueterē atq̨ ſingularē amicitiā noſtrā oībus eſſe cognitā.Quo fit:ut nobilibus græcis iſtis q̄ meas tibi litteras reddiderūt nō mō uoluerint:ſed ne potuerim q̄dē negare:qđ petiiſſent.Sunt.n.lachrymabilis pars cōſtātinopolitani naufragii.q̄ & ſe & ſuos ab impiis turcis redimere cupientes coguntur mendicare quam miſerrime.His hic auxilio ſui & apud principem & apud uniuerſam ciuitatem.idē ꝓ uirili parte iſtic agerē ſi adeſſem.Quare tibi hoīes cōmendo ut quo ad patitur tua dignitas.his ad ſis uel cōſilio.Nā qui publice in tēplis ꝓcepta dant populo xp̄iano nō parū adhortationibus ſuis iſtoꝝ inopiæ ꝓdeſſe poterūt.Ad hæc docet iſtic medicinā Matthæus peruſinus uir & doctiſſime eruditus: & mecū ſūma familiaritate cōiunctus.Hēt is duo mea opuſcula q̄ ex Hippocrate cōho medicoꝝ principe latina reddidi cū eſſent græca alteꝝ περὶ φύσιος alteꝝ περὶ πάθῶν.Hæc ut meo noīe ab iſto repetas: & Petro Thomaſio eloquentiſſimo medico ac me des:te etiā atq̨ ēt rogo.Si q̄n hi fluctus bellici cōquierint: pluribus tecū loquar.Vale ex Mediolano.vi.idus apri.M.cccc.liiii.

Franciſcus philelfus Lodouico caſellæ ſal.

g Ræcis iſtis q̄bus meas litteras ad te dedi:& faui hic apud oēs:& apud munificētiſſimū principem auxilio fui non mediocri.Nā ſui ſuorūq̨ redimēdoꝝ grā nā ſeruiūt apud turcos mendicant uiri nobiliſſimi:miſerrima cōditio ē cuius q̄ non miſereat̄ inhumanitatis ē accuſandus.Quid multis homines tibi cōmēdo.teq̨ uæhemēter rogo ut tū apud noſtꝝ iſtum hūaniſſimū principē tū apud uniuerſā tuam ciuitatem oī ſtudio oī opa atq̨ ope afflictis hoībus aſſiſtas.Vale ex Mediolano.v.idus apri.M.cccc.liiii.

Franciſcus philelfus Bernardo iuſtiuiano ſal.

m E tuæ lr̄æ adeo delectarunt:ut in te pſtantiſſimo filio grauiſſimū clariſſimūq̨ uirū Leornardū patrē: tuū cuius memoria mirifice recreor:& uidere oculis:& corā audire ſim uſus.Nō enim omnis illius dicendi ornatus dūtaxat & grauitas & ſuauitas in te eſt:ſed ſingularum quoq̨ litterarum figuram ita tua epiſtola repræſentat ut ſi ſcribentis nomen deeſſet:neſcirem ſane abſte ne an a Leornardo iuſtiniano ſplendidiſſimo illo noſtræ ætatis lumine & de me optime merito eæ litteræ ad me iſſent itaq̨ habeo tibi gratias: tum quod redieris cū ſtudiis noſtris in gratiā tū quod te una cum paterna memoria cupiēti mihi uæhementerq̨ exoptanti reſtitueris.Quæ de turcorum mahometiq̨ apparatu bellico ſignificaſti audiui.Sed de re tua conſtantinopolitana nihil intellexi.Scire enim cupiebam an in eo luctuoſiſſimo naufragio captæ urbis iactura ipſe quippiam quod nolim:paſſus ſis.Et oratiōem & librū tertium de exilio tabellarius mihi reddidit:ſed eum minime abſolutum:deſunt enim adhuc duo quaterniones quos ut diligenter inquiras:eoſq̨ ad me des te plurimum rogo.Sunt etiam & apud te conuiuia noſtra mediolanēſia:& libri Hippocratis duo quos e grecis latinos reddidi alter.περὶ φύσιος alter περὶ πάθῶν.quæ omnia ut quam diligentiſſime inquiras:mittaſque ad me etiam atque etiam abs te peto.Habet item a me eiuſmodi Hippocratis Libros mattheus peruſinus uir & doctus & diſertus qui patauii medicinam docet:illos uelim meo noīe a mathæo repeti cures:quos itē cū habueris:ſtude ut domū repetāt:nā iā multos annos pegrinant̄.Vale una cum filiis uniuerſaq̨ familia meq̨ ut facis ama.ex mediolano.iiii.idus maias.M.cccc.liiii.

Franciſcus philephus matheo puſino phō ac medico ſal.

p Eto abs te maiorē in modū:ut duos illos meos Hippocratis libros.quos e græco in latinū a me tradu ctos iam pluris annos habes apud te hoſpites cum uir patricius Bernardus iuſtinianus Leornardi fi lius a te petierit illi ꝑ me reſtituas.Vale ex mediolano quarto idus maias. M.cccc.liiii.

Franciſcus philelfus.malateſte nouello ſal.

s I tuus iſte familiaris nuncius rediiſſet ad te celerius dediſſem ei Galbæ atque Othonis uitas:ita manu mea ſcriptas:ut ex græca lingua cōuerterā.Sed ubi diutius eum nuſq̄ uideo ob idq̨ exiſtimarē rediiſſe ad te q̄ſi nūciū cōſtitutæ pacis librario eiuſmōi meū exēplū tradidi exſcribēdū:quo ii libelli ornatiōe litteraꝝ figura ad te irēt.Hos igit̄ corā ꝓpediē filius Xenophon tibi reddet:nondum enim exſcripti erāt omnino.Vale ex mediolano.iiii.idus maias.M.cccc.liiii.

Franciſcus philelfus nicolao cebæ ſal.

g Abriel uir religioſus idēq̨ diſertus q̄ mō iſtinc mediolanū petiit:fecit me certiorem te neſcio quo mō ex crure laborare:mirari ꝓterea ꝙ nihil tibi ad ea reſpōderi:quæ de re uxoria ad me ſcripſeras.Vtrunq̨ ſane dolui:& ꝙ tibi crus moleſtiā attulerit & ꝙ binæ meæ litteræ tibi reddite minus fuerunt:nā harū ego alteras publico mercatoꝝ tabellario:alteras Leornardo ſcribæ ueſtri principis ad te dederam:ne igit̄ eadē ſæpius repetā illaꝝ litteraꝝ exempla cū iis una ad te miſi.Tu uale & crus q̄ diligentiſſime cura:ad hæc ſi q̄d habes de turcis ad me pſcribe.Ex medio.iii.nonas maias.M.cccc.liiii.

Franciſcus philelfus ioanni marchioni mōtiſferati.S.P.D.

s I nihil iamdiu ad te ſcripſi:puto iccirco te non mirari:ꝙ noris id mihi facere non licuiſſe ob tempeſtates ꝓcellaſq̃ belloꝝ.nã ego te & amo & obſeruo:nõ ſolũ ꝙ de me ſis meritus optime ſed qa dignus es quem boni uiri ac docti omnes & colant & uenerentur.itaq̃ ſi quid in me eſt quod tibi ſit gratum id iure peculii tuũ céſe.Ego ãt abs te aliud nihil peto.niſi ut me ames:ut ſoles.Præterea maiorẽ in modũ rogo te ut meos illos de exilio libros xenophonti filio ad me des.Vale ex mediolano.idibus maiis.M.cccc.liii.

Franciſcus philelſus Guilielmo Vrſino franciæ cãcellario S.P.D.

d Edi ad te ãno ſupiore ioanni coſſæ ſplẽdiſſimo eqti aurato ſimul cũ.bin is litteris meis codicẽ unum:meum.quo & ars rhetorica Ariſtotelis ad Alexandrũ regẽ & duæ oratoris Lyſiæ oratiões.altera funebris:altera in Eratoſthenem adulterũ cõtinebant:Hæc.n.ego iampridẽ e græco cõuerterã ĩ latinũ Quæ tibi reddita ne fuerint an minus reddita nihil hãc diẽ accepi.itaq̃ tuũ fuerit & hac de re & de cæteris q̃ ſcire cupiebã me facere certiorẽ:libros de exilio quos hẽre deſiderabas apud me hẽo miſiſſemq̃ ad te: ſi nactus eẽm cui eos tutto cõmittere potuiſſem.Si quis a uobis mediolanũ uenerit iube ut me adeat uerbis tuis: Et qd de libris iuſeris exequar.Hi qui tibi haſce lr̃as reddiderũt cõfractæ ſunt cõtritæq̃ reliq̃ cõſtãtinopolitani naufragii uiri certe nobiles & præclari.Seruiunt cũ uniuerſis familiis apud turcos Cogunt medicare & ſui ipſoꝝ:dederũt.n.ſpõſorem de reditu & ſuoꝝ redimẽtoꝝ gr̃a.Miſerabilis ẽ luctuoſiſſimaq̃ cõditio.itaque hoĩes tibi plurimũ cõmẽdo Teq̃ rogo:ut eis quibuſcũq̃ in rebus opus fuerit tũ apud piẽtiſſimũ regẽ Karolũ tũ apud alios principes & fauori & auxilio ſis.Hoc erit & tibi honorificũ & mihi uæhementer gratum. Vale meq̃ ut facis ama.ex mediola.xv.Kal.iunias.M.cccc.liiii.

Franciſcus philelſus ioanni filio ſal.

v V ſæpe ad me ſcribis.& nunq̃ reſcribis tñ:Velim qđ antea ſæpenumero ut faceres iuſſi meũ pugilarẽ & q̃ ſcis rhetoric definitionũq̃ p̃cepta redire tandẽ ad me cures.id cũ feceris.gerã morem deſiderio tuo itaq̃ facito id q̃primũ ne te uel puſicacẽ uel negligẽtẽ exiſtimẽ.Puto cũ e tibi redditæ litteræ fuerĩt xenophõta filium iſtinc iter ad nos cepiſſe.Hi qui tibi meas litteras reddiderunt thraces ſunt ut noſti uiri quidem & nobiles & amici.Quicquid uel beneficii uel officii in hos contuleris iucũdiſſimum mihi ẽ gratiſſimũq̃ futuꝝ.Digni ſunt quos non ſolum miſeremur ſed ẽt diligamus amemuſq̃.De pace & bello|quod ſcire uis nos certe pacem bello potiorem ducimus p̃ſertim eam cuius gr̃a bella ſuſcipi cõſueuerũt.Quæ aut ſcribimuſ aut ſcripſerimus ex Xenophonte fratre cognoſcere potuiſti.Vale & te nobis aſſidue dignum gere.Ex mediolano.viii.Kal.iunias.M.cccc. liiii.

Franciſcus philelphus Lombardo Collioni ſal.

q Væ mihi Solomon iudæus noĩe tuo expoſuit audiui.Miratus aũt ſum.qđ nullas ad me litteras dederis.Fac igit abs te ipſo audiam:quæ p internunciũ loqueris:Tu me ſatis ſuperq̃ intelligis:Vale ex Mediolano.xviiii.kal.iunias.M.cccc.liiii.

Franciſcus philelſus Guilielmo urſino franciæ cancellario .S.P.D.

s Cio ea te eẽ animi bonitate liberalitateq̃ ut quo pluris tibi cõmẽdo:eo ſtrenuiorẽ opa atq̃ ope omnis excipias.itaq̃ non dubitaui uiros nobiliſſimos atq̃ equites auratos Manuelẽ Agalũ & manuelem Hiagupẽ:q̃ ẽt ipſi cõſtantinopolitani naufragii miſerabilis ærumnas apud impios turcos patiunt cõmẽdatos facere humanitati tuæ teq̃ ſũmopere rogare orareq̃ ut q̃tũ fides tua dignitaſque patiat ita os iuues apud munificẽtiſſimũ regẽ Karolum ut intelligãt & te ſibi plurimum ꝓfuiſſe & meas apud te litteras magnũ põdus habuiſſe.Libri de exilio parati ſunt quos mittã ad te cũ qs idoneus mihi oblatus fuerit.quẽ certo uenturũ ad te cognoro.Vale ex medio.iiii.Kal.iunias.M.cccc.liiii.

Franciſcus philelſus ioanni mario filio ſal.

m Terq̃ manuel & Agalus & Hiagupes cũ mihi ẽ cariſſimus tũ plane dignus & opa & ope noſtra:itaq̃ operã dabis:ut hi intelligãt aĩum & beniuolẽtiã noſtrã.Reliqua tu ex eiſdẽ cognoſces Si nondum iſtic abierit Xenophonti dicito meis uerbis ut diligẽtiſſime odoret ſi q apud iſtos librarios taurinatis ſunt græci codices .qui ueneant.ex mediolano quarto.Kal.iunias. M.cccc.liiii.

Franciſcus philelſus Bernardo iuſtiniano.

q Vod ꝓximis lr̃is tibi ſcripſerã redditus mihi ẽ una cũ illa orõne tertius liber de exilio ſed is nequaq̃ abſolutus deſiũt.n.duo ſaltẽ q̃terniones itaq̃ te rogo:ut eos diligenter q̃ras atq̃ ad me des huic iſti tabellario ſimulq̃ & mediolanenſia cõuiuia & duos Hippocratis libros ut ſcripſi ad te ante.Prœterea ſi qd noui de turcis hẽs fac me certiorẽ.Vale mediolano.iii.Kal iunias. M.cccc.liiii.

Franciſcus philelſus Cicco calabro ſal.

q Vi ſit meus erga te aĩus nemo q̃ tu melius nouit.nam ego te tãti facio q̃nti poſt principẽ noſtrum alium neminẽ.nec eẽ quẽq̃ arbitror q mihi gratitudine aĩ q̃at anteponi Reliquũ eſt q̃n es unus:q & me amas egregie & a me oĩum maxime obſeruaris id efficias quo ceteri oẽs intelligat beniuolẽtiã noſtrã & mutuã eẽ & ſũmã.Vale ex mediolano pridie Kal.iunias..M.cccc.liiii.

Franciſcus philelſus Cicco calabro ſal.

n On me latet.q̃ abs te nõ ſolũ diligor:ſed ẽt amor.nec cupio plus te uelle mea cã q̃ poſſis.id te rogo dũtaxat ut qđ hẽs ſcriptũ id pricipi hodie mõ liceat legas.nã diutius tp̃s terrere iã nulli uſui eẽ mihi ñ põt itaq̃ inſtitui oĩo ꝓſpicere rebus meis.Tibi uero amico beneficio & optimo me tm̃ debere ꝓfiteor q̃ntum alteri nemini Vale ex mediolani ex edibus.noſtris.vi.idus iunias.M.cccc.liiii.

Franciſcus philelfus Bartolomæo buſanio ſal.

Acit graue optatũ teſtimoniũ amiciſſimi Andræ alamani.quo ipſe & ſtudiorũ ſocio & cõtubernali & ſodali ut teris:ut te mei amãtiſſimũ eẽ puté.Nec eẽ certe ſecus ullo pacto queat.Nã ſi natura datũ é: ut nemo fruſtra amet egregie fitq̃ʒ.ut moꝝ ſimilitudo beniuolẽtiam cõcitet atq̃ʒ ſtatuat &ſamas tu quidem me cui ob ingenuos mores tuos & bonaꝝ artiũ ſtudiũ es cariſſimus & omni caritatis uinculo ꝓſequeris ob nõ diſſimile uitæ.iuſtitutũ.Atq̃ʒ ut intelligas:q̃ mihi de noſtra mutua neceſſitudine ſit opinio accipe q̃ familiariter tua opa uti uelĩ Sum iam natus ãnũ ſextũ ꝑpe & qnquageſimũ Cuius ætatis cõſideratiõe admoneor:ut quãtũ ipſe pſtare poſſim poſteritati cõſulã:Alii monumẽtis pclariſq̃ʒ operibus manufactis ré eam adoriunt.Pauci in quoꝝ me numero eẽ lætor monumẽtis lr̃aꝝ & expſſiore quadã atq̃ʒ diuturniore ſignificatiõe ingenii idé pgunt efficere.Scimus aliũ eẽ corporis aliũ aĩ laboré.Quãto aĩus pſtat corpori tanto aĩ induſtria potior é labore corporali.itaq̃ʒ opam dandã exiſtimo.ne ingenii ſtudiũ munere manus ĩpediat Meum ſit excogitare aliqd qđ apud uiros bonos nõ ĩprobeť.librarii uero uel inuẽta acutius uel dictata ſubtilius arũdinis officio cæteris patefacere.Et ut dilucidius tecũ loquar atq̃ʒ familiarius:mihi domi opus é aliquo adoleſcẽte librario nõ oĩo rudi iperitoq̃ʒ lr̃aꝝ.hũc ego tractabo nõ humaniter ſolũ:ſed ẽt liberaliter Delector aũt his lr̃aꝝ notis:quæ ad atticas q̃ ꝓxime accedãt:Nã qbus opifices tabernariiq̃ʒ utunť ac reliquũ uulgus indoctum.eæ nullũ ſint apud me põdus habituræ.Vale cũ meo ſimul diſertiſſimo amiciſſimoq̃ʒ Andrea.Poggiũ ſaluere plurimũ opto.ex Mediolano.xv.Kal.iunias.M.cccc.liiii.

Franci.phi.Bartolomeo theologo inqſitori hæreticæ prauitatis ſal.

Ogit me Ioãnes cognomẽto quietus uel irreqetus potius.qui ꝑ te mediolani inquiſitionis magiſtratũ gerit.ut de ſe apđ amplitudiné tuã liberius ſim uerba facturus q̃ uellé.Quid ſit ĩ cã:& quid abs te uel æqtatis:uel bñficii loco petã paucis accipe.ioſephus qdã hõ natus ãnos quinq̃ʒ & nonaginta aut ẽt amplius nõ uerſutus nõ callidus:ſed hebeti quodã tardoq̃ʒ ĩgenio eodẽq̃ʒ & ſimplici & apto é ab ipſo ioanne nudiuſundecimus in iudiciũ accerſitus:ille uir cõtinuo ad me it.Rem exponit dicitq̃ʒ percũctanti mihi oĩa diligẽter ſe ſibi per oẽm uitã nullius eẽ facinoris cõſciũ.Hortor hoĩem ne qd metuat.Quin eat in ius q̃primũ audi turus cuius rei cã accerſať.Reſpõdet ſe non culpã metueri cui non ſit obnoxius.ſed illius ioannis famã qui & auariſſimus eẽ palã diuulgeť:& ãbitioſus oĩum maxime.Tunc ego re intellecta hoĩem mecũ adduco eo cõſilio.ut nõ ioanné ea fama laboranté ſed te adiré.cuius é doctrina maxima uirtuſq̃ʒ clariſſima.Vix primũ eccleſie ueſtræ clauſtrũ ingredior ecce neſcio quo infœlici auſpicio offerť mihi ioannes ille qué minime omnium uoluerã.Cœpimus familiaris primũ cõferre ſermones.Totus mihi mitis totus modeſtus totus humanus uiſus é.Quid.n.corruptũ deprauatũq̃ʒ ingeniũ nõ ſimulet nõ diſſimulet:itaq̃ʒ deinde paulatĩ quã ob ré ioſephũ in iudiciũ uocaſſet:qrere ſũ aggreſſus Rñdet hõ ueterator nihil eẽ mali in cã:Sed q̃m delatũ in iudiciũ fuerit conſueſſe ioſephũ ĩ medẽdo e:n.ruſticoꝝ atq̃ʒ ĩopũ medicus uti carmib9 qbuſdã iccirco uiſũ eẽ admonẽdũ ne poſt hac ea uia utereť qppe q̃ ꝓhibita ſit decretis eccleſiaſticis dixitq̃ʒ ioſeph corã accerſito &de re ipſa diligenter interrogato diſtabat.n.illinc a colloquentibus nobis paululum ut ad octiduũ rediret ad ſe itaq̃ʒ deceptus ego & ſimulato doloſi hominis uultu & quia res leuior uiſa é deſtiti te adire qué maxime cõuenerat idq̃ʒ ꝑpterea factũ é.q̃m idé ioãnes diceret.hoĩs erratũ ueniale eſſe nõ mortale ut uocat eccleſia.Quid multis nudiuſtertius ioſephus redit ad ioanné qui q̃m ipſe aderã cui uerba dare ſe poſſe diffideret dixit læta admodũ hilariq̃ʒ facie in diem craſtinũ ito ad me& omni labore liberabere Modo quid é ſecutũ ſit accipe Heri tertiũ ioſephus ad eundé ioanné proficiſcitur ſolus.qué is cõtinuo in carceré cõiecit.Quod ubi mihi renuntiatũ eſt eodem ſtatim ꝓficiſcor cauſam carceris quero.Præter nugas & ſimul cũ nugis lœtiferũ quoddã uirtus aliud ex mẽdaciſſimo ioannis ore nihil accipio Dicit.n.uelle ſe audire alia ex hõie qué in poſterũ dié mihi oĩno reſtitueret.Mane ꝓficiſcor ad nebuloné ioanné hunc egregie quidé appotũ:q̃tum ex eius olẽti ore potui cõiectare.inuenio ioſephũ cõiectũ heſtremo ueſperi in ferreas pedicas ob eã ſcilicet cãm q̃ interrogatus an aliqñ dixerit homini ſagitta nulnerato ſe tribus uerbis ſagittã ſine ullo alio inſtrumẽto ferreo e uulnere erutuꝝ.Oſcelus infandũ atq̃ʒ inauditũ nõ hoĩem occidit ioſephus.qui uel fiducia q̃dã ſua fidei Chriſtianæ errauit Nã dũ cupiã medetur.ĩprudẽs quibus alii carminibus uſus é.q̃ ſacræ ſcripturæ p̃ris orationibus uel ẽt fortaſſis ut ſibi leui mẽdacio fidem pareret aut q̃ſtus gr̃a qué plurimum anhelare đr ioannes irrequietus.aut ẽt ſtultitia:cui plurimum eẽ obnoxiũ ioanné irrequietũ hominé ĩdoctũ leué.ruſticũ futilé.mẽdacé uno oẽs eodẽq̃ʒ ſermone mẽteq̃ʒ fateneť.Cãm oẽm intelligis pater ĩtegerrime quã ſi tecũ uolueris accuratius aĩo uolutare nõ tã miraberis dictiõis meæ indignationiſq̃ʒ uæhemẽtiã.q̃ incõſtãtiã pditiſſimi hoĩs ioannis irrequieti malignitatẽq̃ʒ accuſabis.Ego auté e duobus alteꝝ te peto:ut aut ioſephus tuarũ lr̃aꝝ edicto q̃primum libereť:admonitus tñ.ne qd qđ a tua ãplitudiné ĩprobeť:poſthac exerceat.aut ſi qd fuerit ĩqrẽdũ nõ huic mõſtruoſiſſimo ꝓdigio ioanni ſed alicui uiro & religioſo:& docto:& ſapiẽti:eidẽq̃ʒ & iuſto & inocẽti ea oĩs cognitio delegeť:uale P̃r cariſſime tibiq̃ʒ parſuade tuũ bñficiũ apđ me nũq̃ intermorituꝝ.ex mediolano.nonas iulias. M.cccc.liiii.

Frãci.phil.nicolao arcimboldo iurecõſulto ſal.

Iebus ſuperioribus Orpheus tuo mihi noĩe ſal.dixit ſubdiditq̃ʒ ſibi coſmum medicé perhũaniter rñdiſſe.ſeque paratũ eẽ ad oĩa q̃ mihi grata fore intelligeret:itaq̃ʒ abs te peto ut de re mihi apertius loq̃ris. nã nõ ego petebã oĩa qbus ẽt res oĩs pecuniaria põt contineri ſed unum dumtaxat:& id quidem tale ut negari iure non poſſit:Vt q̃ñ nulla mea culpa ſim ꝓſcriptis florẽtiæ aſcriptus ea ꝓſcriptio Coſmi opa tollatur.Quare mihi facies rem gratiſſimam.ſi apertius mihi declararis illius uiri ac de ſniam Petrũ Coſmi fili

em audio iſtic eē publice legatum ad Venetos.ſi qd defuerit.facile ex iſto cōſequæris interiorē oēm pr̄is ſen tentiā.Nā uir qdā amicus mihi nup renūciauit dicere Coſmū id negocii ꝓpterea uideri ſibi difficile futurum qm̄ uniuerſa pene nobilitas ꝓſcripta eēt.Quare qa uia meæ deſcriptiōi cōſultū eēt:fore ut ea cæteris ēt pate ret.At ꝓuerbiū ē græcoꝝ anſas figulū ollis ꝓ uoluptate apponere.ſi hāc rem Coſmus ꝓ recōciliata gr̄a ſuſce perit.facile ſit cōſecutus qđ petimus.nō.n.eadē mea ē q̄ ciuiū ꝓſcriptorū cā.Nā meū nullū ē erratū in rep.flo rētinā:ſed merita fortaſſe nōnulla.qppe q uniuerſam iuuētutē & doctrina inſtituebā & moribus atq̄ uniuer ſo ēt ꝓderam populo.Nō mihi ciuilis factio:a qua ſp abhorui:obfuit:ſed malignitas ꝙ inſidie inuidoꝝ.id qđ ſiqs in ſenatu & apđ populū apte uerоꝗ expoſuerit.oīa mihi ex ſnīa ſint ceſſura.Hāc āt rē cū & Coſmus: & boni oēs curare dēnt.tū Petrus iſte in primis:q q̄cunq̄ hēt litteraturā atq̄ eloquētiā:hēt aūt elegantē.eā oēm didicit a Philelpho.At diſcipuli p̄ceptoribus quid nō dēnt:quibus parētum loco ducēdi ſunt.Vale mediolano xi.Kal.Aug.M.cccc.liiii.

Franciſcus philelſus Bartolomæo bucino ſal.

Vm iā lr̄as tuas qđ te ſcribēdo nō loquēdo ΤΗΣ ΠΥΣ ΤΑΤΟΡΙΟΥ ΕΚΕ ΙΟΥΕΚΖ ΙΜΜΣ ΕΧΕΜΜΥΤΙ ΕΡΟΒ

c exiſtimaſſe minus expectarē.eæ mihi tādē redditæ ſunt & diſertæ qdē & piucūdæ pridiæ:Kal.Au.Nō n.nō potui tuo īgenio delectari lr̄arūq̄ pitia.Quod āt me laudas plurimū affers nō dubiū argumētum p̄cipui amoris erga me tui:itaq̄ hēo tibi gr̄as:ꝙ æq̄ me amas atq̄ amaris a me.Reliquū ē:ut q̄ſæpiſſimæ ad me ſcribas quo te magis magiſq̄ īdies hmōi mutuo lr̄aꝝ ſermone & uti & frui queam De liberario uero.qđ antea abs te petii.ut matures te ēt atq̄ etiā rogo.Vale ξαι ΟΜ ΤΗΜΕΤΕΡΟΜΑΣ ΠΑΟΔΙ Ex mediolano pridie. Kal.aug.M.cccc.liiii.

Franciſcus Philelſus andræ alamano ſal.

b Artolomæo colleſi iuriſperito humaniſſimoq̄ uiro nō poſſum ingētis gr̄as nō hēre q ut aliq tādē ad meſcriberes effecit Nā litteris a me ſæpius ſupiore tpe iuitatus ita ſiles:ut mihi quoq̄ qui natura ſim fortaſſe λαλώτερος ſilendi libidinē inieceris.ita uix ſcio utri magis tibi ne an ipſi Bartolomeo ob ſtrictus ſim.cuius cā factū uideo:ut qui neſcio quo inſtituto obmutueras.os tandē breui hac epiſtola aperue ris.Veꝝ ignoſco tibi.ſi laconice ſcribis cū iā ampliſſimū geſſeris magiſtratū in florētiſſima tua grauiſſimaq̄ rep:ΗΓΑΡΒΡΑΧΥΛΟΓΙΑΩΜ ΤΑΜΧΟΜ ΤΟΜΕ ΙΝΑΙΑΟΚΕΙ Bartolōeus. āt & ſi p ſe ſe mihi ſua uirtute atq̄ do ctrina futurus erat cariſſimus.hūc tn̄ cariorē facit tua ſuauiſſima epiſtola.ſed qm̄ te oī ex pte & caſtigatū ī di cēdo ſcribēdoq̄ & ppolitū cupio nolim poſthac cū uel de patria uel de familia mentionē feceris.aut Bartolo meū de colle ſcribas aut andreā de alamanis Quando.n.legiſti uſq̄ uel anibalem de carthagine:uel publiū de cornelijs.idoctoꝝ hoīum aut arrogātium iſte mos ē q uel uim iſtiuſmōi p̄poſitionis de ut latinitatis grāmati cæq̄ ignari minus tenēt uel ſibi liceř uolūt qđ ab oī uetuſtatis uſu ē alienū.at tu & doctus es & modeſtus ī pri mis.Vale ex Mediolano pridie nonas auguſti.M.cccc.liiii.

Franciſcus philelſus Donato actiolo ſal.

ſ Ateor eqdē & gaudio plurimū tibi oblatā fuiſſe occaſionē ad me ſcribēdi.Nā lr̄as ego tuas iccirco iā pridē deſiderabā.ꝙ te doctū eē diſertūq̄ audierā nec me ſane mea de te fefellit opinio.nam talem te mihi tua hæc una rep̄ſentauit epiſtola q̄lē eē exiſtimabā hoc ē & benignū totū & fœcūdo quodā libe rariq̄ ingenio.itaq̄ nō poſſum nō hēre gr̄as tuo huic & iā itē meo Bertolomeo colēſi p̄ſtanti iuriſperito ui roq̄ perdocto & perhumano.quē in cauſa fuiſſe intelligo.ut mecum tandem aliquid loquereris.Cōmenda tio aūt tua quantum ſit apud me pōdus habitura.re ipſa cognoſces indies.nā nihil ē qđ mali q̄ & tibi & omni bus actiolis pp angelum meum ſplēdidiſſimū equitē auratū omni opera diligētiaq̄ mea gratificari: Vale ex Mediolano.pridie nonas aug.M.cccc.liiii.

Franciſcus philelſus nichodemo trachedino ſal.

a Cuſarē te ꝓfecto uel obliuiōis uel negligētiæ.niſi tuus mihi amor iāpridē ꝓſpectus eēt.Quo ſit ut iſti uſmōi oēm de re mea cōctatiōe dem occupationibus tuis.qbus qm̄ iā magna ex parte ſolutus es.te ro go.ut qđ mihi corā libēterq̄ recepiſti nō inuitus efficias.Vale ex mediolano idibus aug.M.cccc.liiii.

Franciſcus philelſus Chriſtophoro marliano.ſal.

a Ideor licere mihi tanq̄ ꝓ meo quodā peculiari iure uti & opa & officio tuo in oī re mea.Quid.n.diſci puli nō debeāt p̄ceptoribus:p̄ſertī iis.qbus ſe norīt eē cariſſimos.Quod te non latet.illuſter princeps Alexāder ſphortia uir plane oī uirtute maximus mihi dono dedit āno ſuperiore pānum roſei coloris: quo ꝓ dignitate ſua muſarum induerer.is in hāc mihi diē ſeruatus ē integer.nā ante nō fuit uſui:nunc forma tur in ueſtimētū.qđ ſi minus pellitū fuerit:uideať ineptius.Pelliri aūt ab alio q̄ ab alexādro.cuius ē domū.hađ quaq̄ decere arbitror.itaq̄ iſti dicito uerbis meis ut ſuæ munificētiæ & nō īgratæ muſaꝝ uoluntati ꝓ tempo re anni cōſulat.Vale & reſponde.ex mediolano .xvi.Kal.ſeptēbres..M.cccc.liiii.

n Ec tu mihi tuos cogitatus ꝓximis lr̄is declaraſti:nec ego ex me illos potui cōiectare.ſed qm̄ a familia ri quodā nūc reſciui uiꝝ illū.quo de antea ad me ſcripſeras debere tibi pecuniā te iteꝝ aliter admonē dū putaui eū eē ſoluēdo nō difficile q̄tū tibi debuerit.Habet.n.bona q ſtabilia uocanť pmulta: Viuitq̄ & uictitat lautiſſime.itaq̄ tibi nō eſſe lōgius differēdū cēſeo: Veni mediolanū.nā oīa tibi ſecūda futura ſūt cū ob alias plæraſq̄ rōnes tū qa humaniſſimus hic princeps nr̄e & uidebit te libētiſſime.& tuū ius omne ſuum ius eſſe exiſtimabit:præterea qđ tibi ante ſignificaui ſi minus abundas eqs.hic mihi ſex ſunt.quos tibi quoq̄ oulo eē cōmunis.Vale ex mediolano decimo.Kal.ſeptēbres.M.cccc.liiii.

Franciſcus philelſus Bartolamæo bucino ſal.

Vod te mihi totũ oſtendis:& amice facis & recte:Ná cũ ĩ uiro bono:tũ uel ĩ primis in amicitia nec ſimulatũ qcq̃ nec diſſimulatũ eſſe oportet.Itaq̃ uidemus ab ariſtotile dari Socrati uicio.qui cũ eſſet ſuæ tẽpeſtatis oĩum apud Athenienſes doctiſſimus:& inter alienos diceret & apud ſuos ſe unum id ſcire ꝙ nihil ſciret:aliud uero nihil.Decet ꝑfecto quẽq̃:ut mea fert opinio:ſe talẽ oĩbus illuſtrare:qualis ſit.Vt fucata:& cõficta mulier grata eſſe nõ põt:ita ẽt illa que coloris bonitatẽ uenuſtatẽq̃ ocultat in uicio eſſe conſueuit.Quod ſi omni in re cõſiderandũ eſt eo magis in amicitia:que eſſe certe nullo pacto queat niſi oĩ ex parte pateat perſpicuaq̃ ſit.Egiſti igitur pro officio:ꝙ te proximis litteris nõ ſolũ in cute:ut aiunt ſed intus quoq̃ mihi te cognitũ reddideris:ut ea quæ oculis cernuntur.Delectat me ſane ingeniũ tuũ:delectat oratio:placet erudicio periucunda eſt humanitas:quod me uero ita laudas:ita obſeruas:id exuberantẽ quandá dilectionis erga me tue amoriſq̃ abundátiá pre ſe fert.Et q̃q̃ nõ iſta mihi eſt de me opinio:quá tibi eſſe aĩaduerto:nõ tñ moleſte tuli ita abs te ſentiri:quo ſis ĩ me amando alacrior.Ego aũt illud tibi unũ polliceor:oĩa me tua cá preſtiturum que tibi uel cõmodo uel iucunditati forte cognoro.Nõ.n.potes mihi nõ eſſe cariſſimus:qui & doctus ſis:& diſertus & bonus meiq̃ amantiſſimus.Vale ex mediolano.kal:ſeptembris.M.cccc.liiii.

Franciſcus philelphus Donato actiolo ſal.

q Vod ſeruus ad te ſcripſerim:non mediocria:quedá negocia mea eaq̃ minime negligenda fuerunt in cauſa.Itaq̃ huic meæ cunctatiõi rñdendi tuis litteris:ut ignoſcas uelim:haud.n.debet te latere me unũ eſſe:qui neq̃ amore:neq̃ diligentia:neq̃ ullo ſane offõ cedere amicis cõſueuerim.Ná quid me tecum facere oportet uel Actiolo uel Donato hoc eſt & amiciſſimo & diſertiſſimo adoloſcente.Tanta enim Actiolos:oĩs uel ꝓpter unum.Angelum ſplendidiſſimũ equitẽ auratũ:& uirum humaniſſimũ atq̃ optime de me meritũ:quẽ & beniuolentia proſequor & pietate:ut ſine ulla etiá ĩgenii preſtantia ſine ulla doctrina tua non poſſis tu mihi non eſſe cariſſimus.Cũ uero eo te diſcipline fœlicitateq̃ dicendi uideo ꝓceſſiſſe:ut nõ modo æqualiũ tuorũ nemini cedas ſed cum maioribus natu nõ iniuria cõparari queas:ſi te minus oĩ offõ amoreq̃ cõplectar:ĩgratus ſim.Me tuæ littere adeo delectarunt:ut nihil mihi neq̃ iucundius potuerit cõtĩgere.nec optatius.Erant.n.cũ ornatiſſimæ:tũ plane teſtes beniuolentiſſimi aĩ erga me tui.Ego át qd áliud tibi referá:habeo nihil preter id unũ ut tibi pollicear affirmẽq̃ bona fide te unũ eſſe foreq̃ indies magis ẽt atq̃ ẽt:cui ſim nemĩnẽ in oĩ uel amici uel æqui & boni uiri officio prelaturus.Vale ex mediolano kal.octob.M.cccc.liiii.

Franciſcus Philelphus ioanni arretino ſalu.

q Vam me uehæmenter amas:amas.n.egregie:tá & ſi ĩtelligebá uel ex amore ſũmo erga te meo:tamẽ id XenoPhon filius non ſecus mihi cognitũ fecit:q̃ ea que oculis cernimus.Lætor aũt maiorẽ ĩ modũ:ꝙ uterq̃ noſtrũ ſentiat ſe non fali optatis ſuis.Et tibi habeo ĩgentis gr̃as:ꝙ me pro ſingulari tua humanitate atq̃ aĩ magnitudine nõ ſolũ obſerues:ſed oĩ uel officii uel pietatis opera proſequaris. Quare ſi quid in me eſt:qd tibi aut uſui ſit futurum aut uoluptati:id æq̃ in tua poteſtate poſitũ eſſe uolo:atq̃ ea oĩa q̃ iure peculii duci ſolent μέρι χέτων ἀλλὸν πρὸς ἡμᾶς ἀὸντέινοντὼν διαλεξέταις οἱ κατὰ κριβεία νο ομος ενὴφὼν ῥυχέτων σεὶς κατὰ τὸ σοιέι ὼτος ἡγὸυν φλιος τὲκαι πισὸς εὐτὺκεὶ φλατατῆ ητ οἰκέφαλα.Vale ex mediola.nonis nouembribus.M.cccc.liiii. Fran.philel.Petro nucetano ſal.

m E indies magis atq̃ magis tibi obſtringis plurimis tuis ac maximis beneficiis.itaq̃ tm̃ me tibi debere fateor:q̃ ab me diſſolui poſſe deſperẽ.Quod at uoluntate poſſum:id certe ita libenter facio:ut uix aliud qcq̃ magis Quare eũ aĩaduerterĩ te mea litteraria & ĩgenii monimẽta delectare cõſueſſe:duos codices ad te dedi:quos a filio Xenõphonte corá accipies:ab eodẽq̃ intelliges: quibus in rebus tuo offõ uti ueli:tu qdẽ ẽ:qd mea opa ꝑſtari poſſit:id totũ ĩ tua ptãte poſitũ exiſtimato.Vale me.nonis nouẽ.M.cccc.liiii.

Franciſcus philelphus Alphonſo regi ſal.

q Vo de te magis magiſq̃ ĩdies mecum ipſe cogito.eo maiore in te amore obſeruantiaq̃ accendor.ná & ingenio es diuino.& moribus ſupra hoĩem.nihil eſt ĩ te fucatum:nihil ſubdolum:nihil non magnificum:non excelſum.non admirandum.Et loqueris omnia ſapienter:& agis non grauiter minus q̃ regie.Quare tum oratio tua:omnis tum actio quæq̃ regalis eſt. Quo fit ut omnia tibi ſecunda ſint & fauſta.nam deus ipſe:qui.& curat omnia & diiudicat:comitatur te ſemper:atq̃ pernoctat tecum:tuiſq̃ ĩtegerrimis cogitatis ſalutiferiſq̃ operibus delectatus te deinceps quottidie lætioribus rebus fœlicioribuſq̃ amplificat:eũq̃ oſtẽdit humano generi:quem boni & doctiones pinde atq̃ expræſum aliud ac ſolidum totius bonitatis atq̃ laudis ſimulachrum & contemplentur:& uenerentur..quæ quidẽ. ipſa aliaq̃ permulta dum in te aĩaduerto: non obſcure mihi perſuadent eum te mihi cenſendum eſſe:in quo uigiliæ meæ oẽs: ſtudia oĩa labores omnes:non tuto ſolum:ſed etiam ſecure ac iucundiſſime conquieſcant.Hoc autẽ meũ inſtitutũ:& ſi putabam tibi nequaquá eſſe dubiũ:tamen non alienum ab officio meo ſum arbitratus:ut Xenophonta filiũ cum his munuſculis ad te mitterẽ.quibus quoniá ingenii ſunt nõ fortunæ:nõ mediocriter delectari es ſolitus Reliqua uero ex Xenophonte ipſo cognoſces.ná quicquid dicet:a me ipo dicet: Vale ex mediolano nonis nouembribus.M.cccc.liiii. Franciſcus philelphus nicolao quinto ſummo pontifici ſalu.

q Vid in cauſa fuerit:ꝙ ſerius ad tuá beatitudinẽ uel ſcripſerĩ uel miſerim:e filio Xenophõte coram accipies ſimulq̃ cognoſces.& quæ mea meus ſit:& quod cõſilii ceperim.Tuæ autem manſuetudinis benignitatiſq̃ fuerit id preſtare quod a me fidentius fortaſſe q̃ par ſit:uerum beniuolentiſſimo in te animo pientiſſimoq̃ petitur.Vale pater beatiſſime Ex mediolano nonis nouembribus.M.cccc.liiii.

Franciſcus Philelphus Dominico cardinali firmiano.

O maiori cum fiducia tuis beneficiis uſurus aduenio:quo te iam pluris annos beneficentiſſimo uſus
c ſum:nã uel a bononienſi uſqꝫ legatione tantã mihi beniuolentiã oſtendiſti:ut nihil eſſe arbitrer nec
magnum nec paruũ:ꝙ mea cauſa facturus non ſis:preſertim cũ me eũ eſſe cognoris:apud quem nul-
lum ſit ĩtermoriturum officiũ:nã qui referre parem gratiam nequeam eam habere q̃maximã & uelim & ſo
leam.Quid autẽ abs te cupiã Xenophon filius tibi coram tempeſtiue declarabit.Vale pater clæmentiſſime.
ex mediolano nonis nouembri .M.cccc.liiii. Franciſcus philelfus Malateſte nouello ſal.

Cio te miratũ:ꝙ Galbæ Othoniſqꝫ uitæ quas e Plutarcho traduxerã ad latinos:ſerius ad te ierĩ.Cui9
f rei cauſam & ſi antea ad te ſcripſerã:eã tñ ex hoc filio Xenophonte melius cognoſces.Habes ẽt cũ his
uitiis laconica Plutarchi apophthegmata:quæ noſtri tũ dicta uocãt tum dicteria. Ea tu exſcribi facies
a tuo librario.Nam ut hic exſcriberentur in præſentia facultas non fuit.Non diu poſt ad te dabo hiſtoriam
Cyri iunioris:q̃ Xenophon ſocraticus libris quinque complexus eſt.Quæ reliqꝫ abs te uelim:idem Xenophõ
corã oſtendet.Aliud nihil eſt:niſi ut ibi nolim obſcurum eſſe Petrum perleonẽ uirũ doctrina & eloquẽtia ſin
gulari eſſe mihi ob fœcundiſſimũ ingenium ſuum preſtantẽqꝫ modeſtiã cariſſimũ.itaqꝫ rogo te:ut ad illum
amorem quo tua eſſe in eũ debes ſponte incitatus:tantũ acceſſionis fiat mea cauſa:ut itelligat & me tibi & ſe
mihi cariſſimum.Vale ex mediolano nonis nouẽbris.M.cccc.liiii.

Franciſcus philelfus Matthæo ioanni ſal:

Vm mitterẽ Xenophõta filiũ ad Alphõſũ regẽ:tu mihi unus uel ĩ primis occurebas:cuius mihi recor
c datio iucundiſſima ſit:nõ.n.obliuiſci poſſum:ꝙ mihi ſingula eſt beniuolẽtiã preſtitiſti:cum anno ſu-
periore ĩ regiis caſtris tuis & opera & officio uſus ſum.itaqꝫ niſi te uehæmenter diligam ĩgratus ſim q
haberi gratiſſimus non cupio ſolũ:ſed etiam ſtudeo:Vellem admodum libenter:aliqua mihi offerretur occa
ſio tibi gratiæ referendæ:q̃ tamen ita habeo:ut maior haberi cuicq̃ haut queat.Quare tuum ſit & me & meis
rebus omnibus non ſecus uti q̃ tuis.quod ſi feceris magna:me afficies uoluptate:nam ego tua uti opera & ſtu
dio nunq̃ deſiſtam.Cætera tue Xenophonta corã accipies.Vale ex mediolano nonas nouẽbris.M.cccc.liiii.

Franciſcus philelfus Dominico cardinali firmiano ſal.

Vtaui citius meas litteras ad te peruenturas q̃ Xenophonta filium.Quare cũ cuperẽ eũ rurſus:quid ſe
p agere oporteret meis litteris cõmonendũ.as iccirco ad te miſi:quo illi & tuto rederentur & diligẽter
id:autem factum iri tanto ſtudio abs te peto:ut maiore aliud hoc tempore nihil poſſim nam cum is p
flãminios picenteſqꝫ iter faciat ſerius ad te perueniet.Vale pater humaniſſime.Ex mediolano.viii.idus nouẽ
bris.M.cccc.liiii.

Frãciſcus philelphus xenophonti filio ſal.

Vm putarẽ propter itineris difficultatem fore:ut te per flãminios & picentes iter facientem litteræ
c meæ per Tuſciam aduolantes Romã aut euerterẽ:uiſus es mihi cũ monendus:ut ſi quos græcos codi
ces offenderis:quibus ipſi careamus:ſintqꝫ digni quos habeamus:ne omittas:modo honeſto nobis p̃
cio poſſis cõparare.Tu noſtrum eruditiſſimũ & amiciſſimu Ganzẽ adhibe in conſiliũ.Præterea caue tibi a to
rentibus.Vides q̃ta ſit uis hyemis.malo ſerius ad nos redeas:modo tutius.Quæ habes ĩ cõmentariis:ẽt atqꝫ
etiã lege:idque quottidie.Vale ex mediolano.viii.idus nouembres.M.cccc.liiii.

Franciſcus philelfus petro nucetano apoſtolico ſecretario ſal.

T ſi xenophonti filio hinc abeunti mãdaui oĩa diligenter.que ab eo fieri uellem:tamen non eſſe ab re
e duxi ut iterũ litteris admoneretur.itaqꝫ rogo te cũ primũ iſtuc peruenerit:eumqꝫ uideris:nã continuo
te adhibit9:litteras hiſce ĩtrocluſas eidẽ reddendas cures.Reliqua tu corã ex eo accipies.Vale & me ſã
ctiſſimo domino noſtro cõmendo.Ex mediolano.iii.idus nouembris.M.cccc.liiii.

Franciſcus philelphus iacobo luparo ſal.

Acit mutua noſtra ſũmaqꝫ amicitia.ut nihil mihi iucundius ſit q̃ tibi oĩbus in rebus gratificari.itaqꝫ ex
f libris meis:qui per id tpis apud me erãt:dedi claro equiti aurato Thomæ Thebaldo tuo ac item meo
codices duos:quo ex his poſſis Parrhiſio noſtro pro tuo arbitratu morem gerere. Tu uelim cures:ut
q̃primũ excribantur:eoſqꝫ facias uel ĩuito reuocare ad dominum.Nã diu atqꝫ multũ peregrinati ſunt:ac rur-
ſus ĩ galliã trãſalpinã cõtinuo:cũ redierĩt:peregre perfecturi.Tu uale cũ tuis oĩbus:quos æque meos:atqꝫ tuos
duco.ex mediolano.viii.idus decẽ.M.cccc.liiii. Franciſcus philelphus Blaſio Axeretenſi ſal:

Eſcio ſane:utrum noſter magis ſit accuſandus:egone qui iãdiu nihil ad te litterarũ dederim:an tũ:qui
n ne noſtri q̃dẽ memineris.nã ego de tuaqꝫ ſalutem queſiui ſepenumero uel ex tuis:id q̃d tibi nunciatũ
eſſe nõ ſum neſcius.At nemo iſtinc uenit:ex quo potuerĩ ĩtelligere:an de me unq̃ noſtraqꝫ amicicia
mentionẽ feceris.uerum iccirco ignoſco tibi:ꝙ aeceperĩ te totũ amori eſſe deditũ:quẽ ne cæcum eſſe patia-
ris.te plurimũ rogo.Sed ut cũqꝫ res habet:poſteaq̃ ipſe glatiẽ fregi:ut aiunt tui officii fuerit:ut itineri te acin-
gas:mutuis litteris.una ſimus:unaqꝫ aſſidue colloquamur:mutuiſqꝫ inter nos officiis cõtendamus:q̃bus æque
uincere atqꝫ uinci perpulcrũ eſt.Vale ex mediolano.Kal ianuariis.M.cccc.lv.

Franciſcus philelfus Nicolao Didoni medico ſal.

Ccepi nonullis tibi eſſe illud Alberthi magni opus:quod de angelis ĩſcribitur.id quoniam laudari ui-
a deo a uiris doctis:& ſapientibus:uidere plurimũ cupio.Nec ſum ueritus abs te petere:ut huic meo de
ſyderio ipſe opitularis uel uenu:uel cõmodato.nã ſi qua tibi ĩ re opus eſſet officio meo nihil a me fru
ſtra peteres.Propediẽ xenophon filius neapoli ad nos rediens iſtac iter facturus eſt:cui uelim uel iſtiuſmodi

codicem ad me des:uel litteras quibus intelligã:qd facto ſit opus. Vale ex mediolano.iii.idus februarias.M.
cccc.lv. Franciſcus philelphus Aenico Dauolo ſal.

It ne adhuc Neapoli Xenophon filius an minus ſit:nihil habeo certi:illud mihi plane certius omni re-
f certiſſima me tibi eſſe cariſſimũ.& ne id quidẽ iniuria Non.n. es neſcius:q̃tus eſt erga te amor meus
quæ fides:quæ obſeruantia.itaq3 mea oĩa tibi maxime curæ eſſe certo ſcio.Quod ſi forte acciderit:ut
nondũ Xenophon Neapoli abierit ob occupationes:uel tuas:uel regias:cura obſecro:ne diutius tẽpus terat.
Vereor.n.fore.ut inter minus ſit tutũ habiturus:ſi longiorẽ morã apud uos gerit.Nam comes iacobus puiſi-
nus ꝓpediem in flãminiã picenũq3 ꝓfecturus cũ exercitu perhibetur:preterea quid ego facturus ſim:neſcio
niſi rem oẽm meã ex filio ante cognoro.Reliqua tu pro tua prudentia non difficile con ſiderare queas. Vale
ex mediolano.vii.Kal.martias.M.cccc.lv.

Fanciſcus philelfus Guidoni iacobo Madio ſal.

I uel meam in nicolaũ picininũ clariſſimũ illum ĩperatorem:& maximũ fidẽ atq3 obſeruantiã:uel eius
f in me ſingularem beniuolentiã meminiſſe uolueris non miraberis:ꝙ tantũ mihi fiduciæ in illius iſto
optimo filio ĩperatoreq3 fœliciſſimo iacobo picinino collocarĩ:ut nihil ſperẽ fruſtra me petiturum.
Quid aũt uelim:ex meis ad iſtũ litteris:ꝑſpicue cognoſces.Fuerit igitur uel officii uel humanitatis tuæ:ut que
a me ſcribuntur:pro uetere illa neceſſitudine & q̃primũ & q̃diligentiſſime cures. Quod ſi feceris ſicuti cer-
te cumulatiſſime facies:perpetuo me tibi beneficio deuinxeris.Vale ex medio.iii.Kal.mar.M.cccc.lv.

Franciſcus philelphus Nicodemo tranchedino ſal.

Oſtq̃ hinc obieras:mihi redditæ ſunt litteræ a Xenophonte filio.Itaq3 mihi uſui eſt:ut is mentẽ meã
p q̃primũ ſentiat.Nã ſi ſecus fiat:diuturniorem morã cũ Neapolitanis uidetur eſſe facturus.itaq3 mihi
rem pergratam:ſi operã dederis.ut meas haſce litteras propediẽ filius accipias. Vtere diligẽtia & fide
qua ſoles in philelphũ tuũ:preterea quæ florentiæ abs te curatũ iri uolebã:ut perficias rogo. Vale ex medio-
lano pridie Kal.mar.M.cccc.lv. Franciſcus philelphus Nicolao æſtenſi Leonellis principis filio ſal.

Vptiarũ laudationẽ cui epithalamio nomen eſt apud græcos:petiit a me tuo noĩe puer quiſpiã diebus
n proximis Ferrariæ cũ iã nauim ĩſcendentẽ.Eã igitur ad te dedi nõ iccirco:ꝙ dignã exiſtimarem:quæ
uel æderetur:uel legeretur abs te ſũma indole adoleſcente:ſed ut ĩtelligeres nihil me magis cupere q̃
oĩbus ĩ rebus gratificari tuæ uoluntati.Quod eo feci libentius:quoniã te amitæ Beatricis laudibus ut dome-
ſticis non iniuria plurimũ delectatũ iri cenſerem.Quod aut in huiuſmodi laudationis genere breuiorem me
preſtiterim non meo inſtituto:ſed tpe ipſi dato.cuius anguſtiis factum eſt:ut multus eſſe nullo pacto quiuerĩ.
Vale ex mediolano.nonis maiis.M.cccc.lv. Frãciſcus philelphus Blaxio axeretenſi ſal.

Ideo te tamẽ ſenectuti cõceſſiſſe:id ꝙ nõ tã ætatis uitio:quæ tibi annoſior admodũ nõ eſt:q̃ animi ægri
n tudini tandũ puto.At cũ oĩs ꝑturbatio uituperetur a ſapientibus tum oĩum maxime ægritudo quæ me-
diocritatẽ ut ſtoicis placet admitti:nec aliquid habet propinquũ:quod laudari queat.Itaq3 ſanius feceris
ſi te collegeris gloriæq3 memineris.id autẽ tunc feciſſe iudicabo:cũ me docueris:quod abs te ſæpius petii de
Venetæ claſſis conflictu apud Caſalem:quæ maior cognominatur.Vale ex mediolano ſeptimo Kal.iuni.M.
cccc.lv. Franciſcus philelphus Lodouico Caſellæ ſal.

Ionyſius hieromonachus abbas:qui meas tibi reddidit litteras:in captiuitate miſera illa Conſtantino
d politana fuit ẽt ipſe captiuus:& nunc item q̃q̃ uidetur liber:ſeruit tñ miſeram ſeruitutẽ in ſuis mona-
chis apud ĩpios Turchos.itaq3 ut eſt pii patris officiũ:querere cogitur ad eos redimendos:quos atq3 di
ligit atq3 filios religionis caritate in xp̃m ieſum.Hunc igitur dionyſiũ tibi plurimũ cõmendo.nõ.n.parũ acce-
det ad gloriã principis tui tã ſancta ac tam pia munificentia.Relinq̃ tu pro tua prudẽtia ĩtelligis. Petrus Tho.
medicus ſcripſit ad me nudiuſnonus nondũ accepiſſe noſtra Sphortiada.Itaq3 rogo te:ne illam diutius apud
te hoſpitari patiaris.Hoc erit mihi uæhementer gratũ.Vale ex mediolano.viii.kal.idus iunias.M.cccc.liiii.

Franciſcus philelphus Franciſco Aleardo ſal.

Ideo ſane me amari abs te plurimũ:qñ quidẽ moleſte nõ feras Gabellæ:Othoniſq3 uitas:quas e græcis
latinas fecimus:diutius q̃ par ſit hoſpitari apud te.Sed poſteaq̃ intelligis eſſe ĩprudentis:iſtas:uelim:
tandem extrudas:cogaſq3 uel inuitas redire ad dominum:& ne ſolas quidẽ:ſed cum Chryſolorina il-
la præclara epiſtola:quã propediem redituram ad te curabo.Vale ex mediolano.vi.kal.Quintiles.M.cccclv

Franciſcus philelphus Alberto Zancario ſal.

Eſpondi proximis diebus ad ea:quæ mihi ſcripſeras ex publico decreto:Tibiq3 diligenter aperui:ſen
r tentiã aĩ mei.in quã ipſã ſi a uobis quoq3 itũ fuerit:habebũt oĩa recte.Reliquũ eſt:ne differas:ſed quã
primũ ad me litteras des:quibus fiam certior de re omni:quã noſtra intereſſe iudicabis: Vale ex me-
diolano pridie Kal.iunias.M.cccc.lv. Franciſcus philelphus Guielmo Vrſino Franciæ cancellario ſal.

Xiſtimo fieri aut nunciorũ negligentia:aut etiã fortaſſis occupationibus tuis:litteræ tuæ uel mihi nõ
e reddantur:uel nõ eant ad me.nam me tibi humaniſſimo uiro eſſe cariſſimũ nõ ſum neſcius. Cæterũ
uelim ſcias:in eadẽ me eſſe ſnĩa:quã antea ad te ſcripſi.Qua de re eruditiſſimus philoſophus ac medi-
cus Thomas coronenſis tecum uerba faciet.Ad hæc dedi ad te ioanni Coſſe uiro nobiliſſimo opus meum ſa
tyricum ſatis emendatũ & ſi minus eleganti codice perſcriptum.malui tamen aliquid ad te dare q̃ pati ut uir
utriq3 noſtrũ amiciſſimus monimentis meis oĩo uacuus ad te iret.nã aliud quicq̃ peri id temporis nihil mihi
erat in manu. Vale ex mediolano.xiiii.Kal.auguſtas.M.cccc.lv.

Franciſcus philelſus Thomæ philoſopho ac medico ſal.

Ccepi ſuperiore hyme tuas litteras & illas quidem perhumanas ac plane teſtes amoris ſummi erga
a me tui.qui aűt illas reddidit:cű eſſet Patauiű tui negocii cá petiturus:dixit ſe non multo poſt rediturű ad me.quare quicquid eſſem rñſurus:in id tpis reiicere:Rediit aűt diu poſt meq; adiit:cű diſcűberem. Itaq; illico ſurgens ad te ſcripſi:ad ea que diligentiſſime reſpondi:quorum gratia ad me ſcripſeras. Sed ubi nűciű tuű quæro:eű inuenio eodẽ tpis momẽto abiiſſe.quo me adierat.itaq; paucis ea repetá.idq; κατ̄ ατηνελ ακνουγλοτ̄ τον. Vale ex mediolano.xiiii.Kal. Auguſtas. M.cccc.lv.

Franciſcus philelphus guielmo urſino franciæ cancellario ſal.

Icholaus Trachaniotes & Alexander cananus qui tibi meas litteras reddiderűt:uiri ſunt:& cõſtanti-
n nopolitani:& nobiles:quorum conditio eadem eſt.quæ reliquorű græcorű qui Turcis impuriſſimis Chriſti hoſtibus qua ærűnoſiſſime ſeruiunt.Hos igitur tibi plurimű cõmendo:ut cæteros cõſueui:q in eadẽ poſiti ſunt miſeria:p̃terea nicolaus is Trachaniotes depoſuit crucẽ quamdá:ut ait:quæ continet ligni particulá ſanctæ illius & imaculatæ crucis:q̃ pependit ieſus Chriſtus ſaluator noſter:apud græcű quendá conciuẽ ſuű noĩe michaelẽ mamoná.Hanc is michael huic ſubtrahit fallitq; fidẽ boni uiri. Tuæ igitur probitatis iuſticiæq; fuerit:ne patiaris in ſanctű lignű fieri ludibriű.quod ut facias:te etiá atq; etiá rogo. Vale ex mediolano.viiii.Kal. Auguſtas. M.cccc.lv.

Franci. philelſus Thomæ coroneo philoſopho ac medico ſal.

Tt ſi plane ſcio ea te eſſe humanitate:ut nullis etiá meis litteris perbenigne ſis excepturus uiros nobi-
c les.atq; græcos nicolaű trachaniotẽ Alexandrű Cananű.tamen officio meo nõ potui eos tibi non cõ-mendationem tantus cumulus accedat ad id quod uel tua ſponte facturus eras:ut ambo intelligát me de ſe tibi quam diligentiſſime ſcripſiſſe. Vale ex mediolano.viiii.Kal. Auguſtas. M.cccc.lv.

Franciſcus Philelphus Thomæ coroneo philoſopho ac medico.ſal.

Inas litteras diebus proximis ad te dedi:quibus non obſcure noſſe potuiſti ſñiam omnẽ aĩ mei. Sed cű
b tuus iſte nuncius preſbyter.ugo eſſet oblatus:qui ad te iret:cum uacuű meis litteris uideri abſte uolui itaq; eadẽ græce repetá paucis quæ antea pluribus ſum cõplexus.uale ex mediola.pridie.Kal. Augu.M.cccc.lv.

Franciſcus philelphus guielmo urſino Franciæ cancellario ſal.

Vicquid tibi noĩe meo preſbyter ugo corá exponet:id omne ex aĩ mei ſñia exponet.ná propter eius
q feſtinationem nõ potui litteris longior tecű eſſe.Præterea nec erat opus:cum ea de re ſcripſiſſem ad te antea.nec illud tamen omittá dediſſe me ad te ſuperioribus diebus ad quartűdecimű kal. Auguſtas uiro nobiliſſimo ioanni Coſſe mearű ſatyrarum codicẽ:quẽ ſi accepiſti:bene eſt:ſin minus acceperis:tuum ẽ curare:ut q̃primű eat ad te.Exiſtimo.n.fore:ut eiuſmodi opere non mediocriter delecteris.uale ex mediolano pridie Kal.auguſtas.M.cccc.lv.

Fran pgileiphus ioanni mario filio ſal.

Lacuit carmẽ tuű:placuit epiſtola.quæ ſcripſiſti:oĩa me plurimű delectarunt.quibus aűt honoribus te
p florentiſſimus Sabbaudiæ dux ornarit:illis te facito dignű præſtes.quod ita maxime cõſequeris:ſi cű doctriná:tű nõ minus diligentiá ingenii.bonitati adhibueris.uidere.n.te filium uideor:quod ſtoicis placet:nõ ingenii minus quá corporis uim quandá a patre emanaſſe.Sed ea uis oĩs audiendo legendo:meditando:dicendo:diſſerendo:ſcribendo excitatur:alitur:augeſcit.itaq; nolim:induſtria diligentiaq; minus q̃ cæteris uel naturæ uel diſciplinæ preſtantiis fretus eſſe perpolituſq; iudiceris.Reliqua oĩa que petiiſti per litteras.curabo tempeſtiue.ná ad ea continuo preſtanda tempus mihi non fuit.Sed cű xeñophon filius iſtuc ierit:id quod propediem eſt futurum:morẽ gerá tuo deſiderio:Amicus tuus uel noſter potius uir nobilis ariſminus noſtro officio uti uoluit:Vale.cum uxore & filius ex mediolano.iii.nonas Auguſtas.M.ccce.lv.

Franciſcus philelphus Alberto parthiſio ſal.

Vo tibi homini amiciſſimo gratificarer.dedi ad iacobű Luparum codices duos meos:ut noſti:ad.viii.
q idus decemb.quos a me petierat tuis uerbis.Eos iápridem etiá atq; ẽt repetitos a me per litteras non poſſum non mirari:q ad dominiű tandẽ remittere iacobus noſter neglexerit.itaq; peto abſte atq; cõtendo:id efficias:ne me in poſcendo iportuniorẽ patiaris.uale ex mediolano nonis augu.M.cccc.lv:

Franciſcus philel.ſal.di.pl.Lodouico Caſellæ.

Aldaſſar cremenſis qui medicinæ ſtudet apud uos:renunciauit mihi hoc die ſeſe interfuiſſe nuper ſer-
b moni cuipiá Guarini ueronenſis.qui affirmaret iccirco in proximo epithalamio quod in inclytæ atq; pudiciſſimæ Beatricis & magnifici Triſtani Sphortiæ nuptiis habuiſſem Ferrariæ:nullis me donatum muneribus a preſtantiſſimo duce Borſio:qm̃ dicere pretermiſiſſem de æſtenſiű principum origine.idq; oĩű maxime dicendű fuiſſe Guarinű noſtrű cõtendere.Hæc ipſe audiens Lodouice partim cogor tibi quodámodo:ut ita loquar ſuccenſere:partim Guaryni memoriá ridere atq; cõmiſerere.qui oblitus uideatur Philelphű in ſcribendo nihil oĩno neq; p̃terire:nec negligere ſolitű.quid.n.Guarinus nouit:quod philelphus ignoret? nam ſiquid plus ualeat philelphus:an id minus alii iudicent.Oĩum p̃mű breuitati:ut ſcis fuit iſeruiẽdű:id quod in meæ orationis initio paucis queſtus ſum.Deinde nõ altius repetendű de principibus æſtenſibus fuerat:q de Sphortiis facerẽ.At plures ſun a me laudati æſtenſes q̃ Sphortiæ:cű tñ eſſẽ a franciſco ſphortia tali ac táto principe ad id negocii obeundű & delectus & miſſus.Quid quod multo fuiſſem & copioſior:& ornatior:ſi me per tuas litteras docuiſſes:quod de tuis imo noſtris æſtenſibus abſte antea tribus deinceps epiſtolis contenderá? nunquid es oblitus me tertiű ſcripſiſſe tibi eam eſſe principis mei ſñiam:ut iſtuc irem habendi epithalamii gratia. Teq; etiam atq; etiá rogaſſe:ut quoniam mihi nulla eſſet cognitio eorum quæ ad æſtenſis fa

miliæ laudes maxime pertinerent:ad me oĩa quã diligentiſſime perſcriberes:quæ laudanda ac principi tuo gratia cenſeres? Nonne eadẽ quoqꝫ abſte tum per litteras:tũ per Antoniũ Tricinũ Ducalem aulicũ continuo petii:quo die in ſuburbanos illos ferrariæ hortos diuertimus? Ad hæc qs eſt uel mediocriter doctus:quem la tere debeat extraria iſta oĩa que tanti Guarynus facit:ab aliis in minimis duci bonis:ab aliis uero ne in bonis quidem duci? Quo fit: ut oĩs uera laus uirtutis ſit. At uirtutis a me æſtenſis ſunt pro tempore egregie laudati. Nulla igitur aduerſus me quiſq̃ utatur inſimulatione:nulla calumnia quare minus me munifice munificentiſſimus Dux Borſius tractarit:cũ ab ipſo equidem quantũ mea fert opinio:perhumaniter tractatus fuerim:ut græci dicunt:μὲγαλοπρεπῶς:quippe qui me tum publice miris laudabus extulerit:tũ alacriter priuatim monuerit:ſi quid eſſet quod de ſe mihi uſui foret:id oẽ in mea eſſe poteſtate poſitũ. Aut igitur a me nihil erratum eſt:aut ſi quid eſt erratum:id omne tibi amiciſſime Lodouice dandũ exiſtimo. itaqꝫ uel meã tu apud inſimulatores iſtos:uel tuã apud me cãm tuere. Vale ex mediolano. vi. idus augu: M.cccc.lv.

Franciſcus philelfus Lucino genuenſi iuriſconſulto ſal.

a Ccepi ex litteris ioannis marii filii cũ eximiã tuã erga ſe multis ĩ rebus benignitatẽ:tũ ſingularem beniuolentiã erga me. quo quidem duplici liberalitatis genere facile admoneor:ut te non diligã ſolũ:ſed ẽt maiorẽ in modũ amen. quod eo facio libentius:quo eũ te uirũ eſſe intelligo:qui & ciuili ſapientia & bonarũ artiũ diſciplina ingenti uirtute talis tantuſqꝫ ſis:ut a probatiſſimis oĩbus optimiſqꝫ uiris iure obſeruãdus collenduſqꝫ iudiceris. Itaqꝫ nõ modo ꝙ in me amando in filioqꝫ mihi dilectiſſimo amplificando officioſiſſimũ te preſtiteris atqꝫ preſtes:es mihi inter amiciſſimos habendus:ſed etiãqꝫ is ſis:quem uel nullo prouocati beneficio boni æ docti oẽs debeant omni beniuolentia proſequi. Habe igitur in me tuis:meqꝫ utere pro uoluntate tua. Nuuq̃ te tua de me fallet opinio. Vale ex mediolano. xiiii. Kal. ſeptẽbres. M.cccc.lv.

Franciſcus philelphus Nicodemo Tranchedino ſal.

d E re illa alexãdrina nihil ad me ſcripſiſti. itaqꝫ neſcio:quid mihi de mulo ſperandum ſit:quo de iampridem ſpem oẽm abieci. Et mirari tu quidẽ ſoles iſtiuſmodi hoĩes tã breui locupletari:qui non in dando ſolũ:ſed ẽt in accipiendo mutuo fœnerentur:quid inq̃ fœnerentur:imo latrocinent:abeat in rẽ malã & mulũ & mariſicas ſuas:modo tu me illi carũ facias:qui oĩa poteſt:& me aliquãdo fore oſtendit:ut reuocaret ad ſe:haberetqꝫ in ſuis:quod ut faciat ẽt atqꝫ ẽt rogo. Dominus ioannes Tholẽtinas:qui fuit Brixiæ abbas ſancti nicolai:ut uir eſt & religioſus & bonus mihiqꝫ amiciſſimus. is cupit creari epiſcopus titularis:habetqꝫ hac de re litteras cõmendatitias ad ſũmũ pontificẽ a principe noſtro: Rẽ tu mihi facies gratiſſimã:ſi huius negocium ita capeſſeris. ita geſſeris:ut intelligat meã quoqꝫ cõmendationẽ ſibi mediocriter profuiſſe. Vale cũ Senenſibus tuis iſtis ſtagnis oraqꝫ maritima. ipſum cœlum petimus ſtultitia. Venamini. n. uentos. Tu karolo gõzage herio meo nobiliſſimo me cõmenda. Velimqꝫ ex eo certior fias acceperit ne ĩ hanc diẽ meã Sphortiada. Nam illa iãdiu reddita eſt una cum meis ad ſe litteris Nicolao Guarino ſcribæ ſuo uenetiis:uale rurſum ex mediolano decimoquarto kal. ſeptembres. M.cccc.lv.

Franciſcus philelfus Auguſtino Dato ſal.

n Olim tibi perſuadeas ulla mea uel negligentia uel tui obliuione factũ eſſe quo minuſ ad tuas unas ſuperioris litteras tibi reſponderim. nam ut ſcire longo iã uſu potuiſti:nec me omni etiã ĩ re diligentior ẽ qſq̃:nec tui obliuiſci queã ab quo me norim nõ ſecus amari obſeruariqꝫ:q̃ ſi eſſes filius. Sed meæ mihi occupationes huic dulci pioqꝫ officio fuerũt ĩpedimẽto:qbus ipſis & ſi ne nunc qdẽ ſum uacuus. malui tamen uel paucis ad te reſpondere. q̃ preſtare diuturniore ſilentio:ut iure uideri poſſem obiurgãdus abſte. Delectarunt me uæhementer tuæ litteræ qppe que teſtes locupletiſſimæ ſint nõ minus preſtantiſſimi tui ĩgenii q̃ ſũmæ erga me pietatis. Placet eruditio:placet orõnis nitor. in primiſqꝫ tua modeſtia & humanitas. Perge igitur ut cœpiſti:quo tum beniuolẽtia tua te ĩ dies magis magiſqꝫ diligamus:tũ p̃ſtinæ nr̃æ doctrinæ fructus ex tuis diſertiſſimis monimentis quottidie capiamus uberiores. uale ex mediolano. iii. idus ſeptẽbres. M.cccc.lv.

Franciſcus philelphus Bartholomeo ſcalæ ſal:

ſ Cripſi ad te breuius:q̃ & ipſe uelles:& mihi opus eſſet. Sed non multo poſt cum quid plus ocii nactus fuero tibi ſimul mihiqꝫ faciã ſatis. De re uermia quod ſcire cupis. totum eſt in expectatione. Amicus enim ille qui eo loci ipſe profectus eſt:nondũ rediit mediolanũ: Aiunt tamẽ ad triduũ reditur ũ. Cũ primũ reuerterit oĩa cognoſces. Tu iterim. uale & nos ama. ex mediolano. iii. nonas octobres. M.cccc.lv.

Franciſcus philelphus Lodouico mantuæ marchioni ſal.

e T ſi nõ ignorabã eo te eſſe ĩgenio atqꝫ aĩ magnitudine ut etiã ſine ulla mea cõmendatione q̃ liberaliſſime munificentiſſimeqꝫ excepturũ arbitrarer uirũ illuſtrẽ michaelẽ Dormachaten Chryſolorã manuellis illius chryſoloræ neceſſariũ qui extincta bonarũ artium ſtudia ĩ lucẽ ad latinos reuocauit:itemqꝫ uiros nobiles demetriũ:& michaelẽ aſſanes:mei tamen exiſtĩaui eſſe officii:ut certiorẽ facerẽ cuiuſmodi uiri eſſent. Sunt. n. ut intelligis:honeſtiſſimo nati genere & iidẽ oẽs Conſtantinopolitani:& quiqꝫ pedes Turchũ in manem illũ & ĩpiũ mahometũ q̃ miſerrimã ſeruiunt ſeruitutẽ. itaqꝫ peto abſte ut ea in hos tris benignitate uti uelis:qua in oẽs cõſueſti:cũ ĩtelligas idẽ quoqꝫ & ab hoc noſtro principe:& ab aliis pleriſqꝫ & principibus & regibus eſſe factitatũ:qbus te oĩo cedere ſit ĩdignum. uale princeps optime ex mediolano. iiii. idus octo. M cccc.. lv.

Franciſcus philelphus Lodouico mantuæ marchioni ſal.

p Lures tibi pluresqꝫ in dies cõmendẽ:neceſſe eſt:quãdo & intelligunt oẽs me tibi eſſe cariſſimũ:& apud te nihil eſſe antiquius beneficentia. Andronicus Trycas ſpãtunes:& georgius ducas armenes uiri ſunt

& nobiles & conſtantinopolitani:& qui apud Turcos ærũnoſiſſimá ſeruitutem agunt.itaq̃ rogo te ut eos ha
beas mea etiam cá commendatos: qppe qui digni ſint humanitate & munificentia tua.hoc erit tibi gloriæ
nõ uulgari & mihi admodũ gratũ.uale ex medio.x.Kal.nouéb. M.cccc.lv. Frá.phi.bartholo.epõ ſcale ſal.

Osteaq̃ ꝓximas litteras ad te dedi pigello negociatori Coſmiáo homini probo & diligenti:binæ mi-
hi tandé redditæ abſte ſunt eodé ferme tempore.itaq̃ ne prolixitate epiſtolæ te diutius legendo re-
morer ſcito longoné Philippũ illũ nondũ reuertiſſe mediolanũ.nec aliud credo fuiſſe in cauſa q̃ abſé
tiá principis:qui tñ nudiuſtertius rediit.Quo fit:ut illũ quoq̃ ĩ horá expectemus.Cũprimũ aduenerit ré oém
ĩtelligá:eaq̃ ad te ſcribá.Bona equidé ſpe ſum.De me uero quod ſcire uis:propedié tibi moré geram. uale ex
medio.x.kal.nouembres.M.cccc.lv. Franciſcus philelphus Thomæ Coroneo phõ medicoq̃ ſal.

Vo magis expecto ſuauiſſimas tuas litteras:eo maiore earũ incédor deſiderio:quo ut me tandé aliqua
q leues ex parte te ét atq̃ ét rogo.Quare & ſi nihil mihi noui acciderat:qđ ad te ſcriberé:tũ uel declaran
di aptius amoris erga te mei gratia uel ut te ad reſpondendũ ĩcitaré:nouũ quodá argumenti genus in-
ueni.Eſt mihi opus lyricũ carminibus uariis metriſq̃ cõpoſitũ pro uarietate & modulorũ & numerorũ.Hoc
deuouere dicareq̃ inſtitui chriſtianiſſimo regi Karolo.itaq̃ primũ totius operis carmé cui apđ ueſtros ϖλῆ
nomé é:cũ his iſtis litteris ad te dedi:ut haberes quaſi deguſtationé quandam huiuſmodi mei non tam nego-
cii q̃ ocii:eſt aũt carmen ſaphicũ myxtũ adonyco:Cũprimũ uero tua epiſtola iuerit ad me continuo id operis
lyrici quod dixi:aduolabit ad regé.Si regis igitur gloria tibi curæ eſt:uel regis iſtius cá q̃primũ reſponde.uale
ex mediolano.vii.kal:nouéb.M.cccc.lv. Franciſcus philelphus Guielmo urſino Franciæ cácellario ſal.

I rebus meis delectari iis cõſueſti quæ uel leuiuſculæ ſint uel ad ignotos ſcriptæ q̃tũ arbitrer tibi uolup
ſ tati fore ſi quid meũ lectitaris:quod tui uel noſtri potius.chriſtianiſſimi regis Karoli ſplédidiſſimo no-
mine apud uniuerſas:ut ita dixerim gétes natiõeſq̃ illuſtret ad quas latinæ muſæ uox ꝑſuaſerit. Opus
.n.carminũ centũ.quæ a græcis deæ noĩantur:ad decémilia uerſuũ ſum aggreſſus:qđ ĩ libros decem diſtribui
pro unius Apollis nouéq̃ deinceps muſarum nominibus.in his uero qcquid ad muſicá harmoniá pertinere
exiſtimaui qđ grauitaté ſcilicet egregiá aliq̃ preſeferret nõ ineptæ ſuauitati admixtá:ſum uarie ſparſimq̃ per
ſecutus q eo libentius feci:q res digna uiſa é que dignis uiris obſcura nõ eſſet.Quis.n. ignorat:ut alias rõnes
omittá:tátá uim eſſe in muſica harmonia ad oés aĩ motus:ut ne pytagorici quidé acutiſſimi illi preſtantiſſimi
q̃ philoſophi affirmare dubitarint ĩmortalé hoĩs animũ cõſtare cõuenienti muſica: ná qui ueri & ſũmi dei co
gnitioné nõ haberent:ré ab effectu quopiá ſenſuq̃ iudicátes ut in citharis & reliqs muſicis inſtrumétis ſonos
ita in corporibus hũanis animos huiuſmodi q̃dá ac ſimili harmonia definiebant.Sed hæc nñi theologi longe
doctius & uerius q̃ oés gétiles philoſophi & nouerũt & diſputát.nemo tñ repugnauit doctriná eruditionéq̃
muſicá eſſe pulcherrimá & per utilé in primis neceſſariá:& eandé quoq̃ poetarũ eé admodũ ꝓpriam:Quare
cũ ipſe nõ poetá minus q̃ oratoré atq̃ philoſophũ ꝓfiteri debeá:cũ primũ ſatyras abſoluiſſem:iis tanq̃ defati
gatus ad hoc mitius ſcribendi genus me contuli:ubi q̃tus & q̃lis fuerim:aliorũ iudicio detur.Huius aũt operis
primũ carmé hoc é qđ mõ dicebá oden iccirco dedi ad te.ut intelligas me inſtitutũ meũ:qđ noſti:neq̃ obliui
ſci neq̃ negligere.Deguſtabis igitur qđ offertur primitiarũ mearũ ad regé ꝓpedié uniuerſis humcĩ ſtudii nñi
fructibus ipſe ét ꝓfructurus.uale ex medio. idibꝯ noué.M.cccc.lv. Frá. phi. Stepháo corne. regio ſecre.S.

l Ibelli tui iápridé ſunt abſoluti.itaq̃ eos habebis:cũ uoles.uerum ne diutius differras:moneo.librarius
.n.leuiuſculus eſt planeq̃ moroſus.Cũ hiſce ternas lr̃as ad te dedi:q̃rũ unæ ioãni Coxe reddende ſunt
idq̃ q̃pmũ alteræ guielmo Frácıæ cácellario tertiæ Thomæ græco Karoli regis medico. Nihil es mihi
facturus hoc tp̃e gratius.quá ſi opera dederis:ut hæc oés litteræ & quá celerrime & q̃ diligentiſſime reddant.
Si quid aũt epiſtolarũ ad me dederis:cui cõmendes ét atq̃ etiá cogita. Nolo.n.res meas diuulgari:hoc preſer-
tim tp̃e:quod nõ oĩno caret ſuſpitione.Scire ex te cupio:quid futurũ putes bellũ ne an pacé.Hoc uero iccirco
a te quærit qm̃ inſtitui in Hiſpaniá breui proficiſci ad apoſtoli iacobi téplũ uoti ſoluendi gratia. Vale ex me-
diolano idibus nouébribus.M.cccc.lv Franciſcus philelphus Hieronymo caſtello Phõ medicoq̃ ſal.

Vm nuper ad aprilé iſtic epithalamii illius Sphortiani habendi gratia fuiſſem:memini occurriſſe mi-
c hi ĩter eundũ Baptiſtá Piaſiũ nobilé medicũ eundéq̃ aſtronomũ:qué poſt primos amicitiæ congreſ-
ſus nõ potui non monere:ut poſt hac eſſet cautior in conſideranda hora:hoc eſt ωροσκοπω natalis
ſphortiani.nõ.n.Frá.Sphor.principé hunc noſtrũ hora ut uulgo putát diei uigeſima natũ eſſe ut nũc numera
mus ſed ueſpertino crepuſculo.nec.n.parũ intereſſe ad iudicandũ horoſcopi teneri rõné.Veſptino át crepu-
ſculo eũ enataſſe in lucé:qs oĩum melius nouit:q̃ mater? At ego hác ré oém ex noſtri principis mr̃e ſiſcitatus
ſũ diligenter:q tádé ex me ĩtelligés:q eiuſcæ rei opinio ĩ hoĩum mentibus lata lõgeq̃ inſediſſet:ſubridens ĩqt
fortaſſis:& duo ſunt Fráciſci ſphor.& quæ ité Luciæ eorũ mr̃es.Cæterũ q Lucia Franciſcũ ſphor. mediolané
ſiũ ducé ex ĩuictiſſimo illo Mutio ſphortia peperit:illá me eſſe puto:niſi forſitan oblita ſum mei.itaq̃ deſinát
cæteri affirmare: quod neſciũt:& credant mr̃i de filio.q & parturiit:& peperit eũ.Hæc mi Hieronymæ iccir
co tibi cognita eé uolui:ut intelligeres:q̃tũ fit fidei iudiciis iſtiuſmodi adhibendũ:quæ aſtronomi quidam uel
aſtranemi potius tá cõſiderate effutiunt.Aut igitur taceát:ne ſint oĩbus ridiculo:aut diligentius oĩa metiátur
Tu uelim:me ĩterea Borſio excellentiſſimo principi cõmendes. Vale ex mediolano.xv.Kal.decéb.M.cccc.lv.

Franciſcus Philelfus Guielmo urſino franciæ cancellario ſal.

Vm Manuel iacob nñi huius principis noĩe ad xp̃ianiſſimũ regé Karolũ iter faceret idoneus nuncius
c uiſus: eſt cui meos libros de exilio daré ad te dono.ná pridé ſum ex multis certior factus te affici ho-
rũ deſiderio.Eſt ét cũ his & longior quedá ad regem aduerſus infideles epiſtola: & carmen quodam

ité lõgiuſculũ.Si moré geſſero:res erit mihi ꝑgrata.Abſte aũt duo ſũnt:que petã.unũ ut tuas litteras ad me des
& qdé talis.q̃lis maxime expecto.Alterũ ut manuelem hũc q̃tũ.ſ.ad expeditioné eius attinet:ita tractes:ut itel
ligat meas ſibi cõmẽdatiões fuiſſe nõ inutiles.Vale ex mediolano.x.Kal.decẽbres.M.cccc.lv.

Franciſcus philelfus Thomæ coronæo phõ.medicoqꝫ ſal.

n Icolaus Tranchaniotes & Alexáder Cananus a uobis in italiá redeuntes:cũ Mediolanum uiſendi mei
gr̃a diuertiſſent:me tuo noíe monuerũt dediſſe te litteras ad me:q̃bus fieré oĩ de re certior:quá mea í
tereſſe putauiſſes.itaqꝫ uolui ne eés neſcius nullas mihi redditas eẽ tuas lr̃as:Quare ſi me amas quod
certe facias:facito ut intelligã qd mihi agendũ ſit:Vale ex mediolano pridie Kal.ianuarias.M.cccc.lv.

Franciſcus philelfus ioanni Andreæ abbati ſal.

Tſi nudiuſquartus lr̃as dedi ad te alteras de re tua:tñ q̃a interdũ nuncii ſũt uel negligẽtes uel tardiores:
repetá paucis:q̃ antea ſcripſerá.Negocium tuũ apud principé & forti & firma & tota acie ſum aggreſ
ſus.Putoqꝫ nobis ex ſnĩa nr̃a ſucceſſurũ.Tu aũt iſtic cura:ut ité litteræ apoſtolicæ eant ad principé.&
aliæ quoqꝫ a iacobo nr̃o Calcaterra diſertiſſimo iuriſcũſulto:& cũ iiſce ét tuæ ſubmiſſæ:ꝑhũanæ ac ſupplices
Quas oĩs mihi prĩo reddi uolo:ne ſi forte alii fuerũt redditæ:aut nihil referat̃ ad prĩcipé:aut ſecus q̃ opus ſit
Dabiſqꝫ opam ne collocati bñficii litteræ emanét in cõpetitoré tuũ:Hæc ſi feceris:te oĩ ſollicitudine moleſtia
qꝫ ſoluã.Ré paucis tenes.Vigilia.Si Nicodemus Tranchedinus iſtuc aduenerit:eũ uelĩ noĩe meo horteris: ne
lraꝝ meaꝝ q̃s cupio a ſũmo põtifice cõfirmari:obliuiſcat̃.Tuqꝫ ſi opus fuerit:ré adiuua. Vale ex mediolano
pridie idus februarias.M.cccc.lvi. Fran.phi.ioanni mario filio ſal.

a Ccepi lr̃as tuas & cũ his:quas Thomas medicus ad te dederat.Erantqꝫ mihi nõ multo áte redditæ tres
epiſtolæ:una a clariſſimo uiro Guielmo iuuenale Francie cancellario & duæ ab eodé thoma.Ré oẽm
diligẽtiſſime intellexi.Reliquũ é:ut audiamus:quid ad ea ſcripturus ſit Thomas q̃ ad poſtremũ peteba
mus.id cũ primum didicero:iter faciá.Cura igit̃ ré quantũ potes.Vale ex mediolano idus februá.M.cccc.lvi.

Frá.Philel.Epiſtolaꝝ Liber Decimuſtertius.

Fanciſcus phi.Sũmo eccleſiæ Romanæ pontifici Calliſto tertio.S.P.D.

Tſi nõnullos exiſtimabá fore beatiſſime pr̃ Calliſte tertie:q meã erga te obſeruãtiá audaciæ
noíe deprauarét malui tñ hõeſtatis & officii mei q̃ alioꝝ aduerſus me calũniæ hére rõné. ná
e q pluris facit cõmode q̃ uirtuté:is mihi ur̃ totus ex fortuna pédere:q̃ ut íſtabilis é:& fallax ita
oĩ uirtuti maxíe aduerſa atqꝫ inimica Quare non qd íperiti ſentiát: ſed qd ſentiẽdũ ſit mihi
fuit cõſiderádũ.itaqꝫ iis omiſſis oĩnoqꝫ reiectis:ita mihi agendũ é cũ tua ſanctitate:ut itelligát
oẽs nihil mihi fuiſſe potius q̃ fauere laudi tuæ:quá q de ſe negligit:is aut apoſtolo Paulo repu
gnat:ita ſe hoĩem eẽ obliuiſcit̃.Quid.n.é magis hoĩs:q̃ oĩ ſtudio atqꝫ diligẽtia ſeq amplexariqꝫ uirtuté.At lau-
dé qd aliud eẽ dicimus:q̃ orõné cá:q̃ uirtus magnitudo áplitudoqꝫ demoſtrat̃.itaqꝫ abſurdũ e q bono actioni
bus delectat̃:eas pati obſcuro eẽ:q̃ſi qd' inuidoꝝ é ꝓpriũ alios nolit ſui imitatores.Vt igit̃ dignitatis gradu ce
teris oĩbus mortalibus ꝑſtas:ita operá te dare oportet:ut amplitudine ꝑſtantiaqꝫ uirtutis:& ſapiẽtiæ cunctis
hoĩbus ſuperior iudiceris.ná ut grauiter ac recte Cyrus ille ſuꝑior dicere ſolitus ꝑhibet̃:neminé decet íperare
re q ſubditis ſit deterior.Et Bias ille prienẽſis q unus é íter ſepté nũeratus pulcherrimæ monebat íperiũ uirũ
demõſtrare.Quod ſi moꝝ ſimilitudine beniuolẽtia gn̄at̃ natura:diſſimilitudine uero odiũ.q̃s ábigat eũdé eẽ
& bonũ:& doctũ uiꝝ:q bonoꝝ doctoꝝqꝫ uiroꝝ cõſuetudine utit̃:ac familiaritate:Quantá ſibi gloriá cõpa-
rauit nicolaus q̄ntus q te mõ anteceſſit in põtificatu:cũ ad cæteras uirtutes ſuas uitæqꝫ ſanctimoniá táta erudi
tione táta ſapientia táta eloq̄ntia polliuit:ut oĩbus bñfaceret:oẽs ad ſe accerſeret:quos ulla uel igenii.uel do-
ctrine ꝑſtãtia íſignis eẽ audiret.Videmus unius eius optimi ſapiẽtiſſimiqꝫ pontificis uel diligẽtia:uel mũficé
tia eẽ factũ.ifinita pene græca uolũina.q̃ nr̃is hoĩbꝫ erát ignota de rebꝫ maximis atqꝫ clariſſimis a græcis phi
loſophis.hiſtoricis oratoribꝫ elegáter ſcripta í latinũ eẽ traducta ſermoné.idéqꝫ factũ é de libris theologicis at
qꝫ mathematicis adeo ut nõ multũ iá íuidẽdũ ſit græcis auctoribꝫ:multos apud latinos legere liceat.Quod ſi
diutius aliq̃to fuiſſet i uiuis cũ reliq reꝝ aut optimaꝝ:aut admirabiliũ ſcriptores tũ poetæ ipſi:maximeqꝫ no
biliſſima illa duo diuini homeri carmina:q̃bꝫ hoĩum uita in oẽm ꝑté inſtituit̃ atqꝫ ornat̃. latinitaté íduiſſent
Quid qd' poſt urbis Cõſtátinopolitanæ captiuitaté atqꝫ miſerá illá ífortunatá depopulationé:nũcios ſuos &
negociatores clá miſit ꝑ uniuerſam illá & Europá & Aſiá q turcis paret:ad cõq̄rẽdos emẽdoſqꝫ græcos codi-
ces:nulli neqꝫ ípẽſæ:neqꝫ id negocii fruſtra ſuſceptũ é:ná innũerabilia ꝓpe uolumina ígẽti ét ꝑcio aduecta ſũt
í italia.itaqꝫ iure optimo dici põt nõ ꝑiiſſe græciá:ſed í italiá q olim magna græcia dicta é: unius eius nicolai
põtificis clemẽtia cõmigraſſe:Et ne oĩo ſe græcũ dici q̃ latinũ héri mallet:& nũcios & negociatores miſit quã
plurimos ꝑ uniuerſá Europá cũ grãdi pecunia:q diligẽter ubiqꝫ odorarent̃.ſi qd latine grauitatis & elegãtiæ
uſq̃ lateret.Id nullius ꝑcii hñtes rõné oĩno ad ſeſe deuehẽdũ curarét.Scio unũ ex iis fuiſſe Enochũ aſculanum
q quondá fuerat Florẽtiæ auditor noſter una cũ æneá iſto ſiluio q nũc Senæ gerit epiſcopũ.is.n.Enochus in
daciá uſqꝫ profectus eſt:ut referunt aliq in candauiá uſqꝫ q̃ longiſſime ultra reliquas omnis inſulas de q̃bus ex
tet memoria apud priſcos reꝝ ſcriptores poſita é in mari Oceano e regione germanie ad ſeptẽtrioné.itaqꝫ
eo tibi maior cura iniecta é pater beatiſſime qꝫ ei in põtificatũ:ſucceſiſti:cui nihil potius fuit:q̃ cõſulere cõi ci-
um bono:q̃ ꝑſpicere publicæ xp̃ianoꝝ oĩum utilitati:& gloriæ:q̃.ea ſeq atqꝫ cõplecti q Ro.põtificatui & or-
naméto & ſpledori futura eſſent.nõ ſuos ille curabat:aut locupletare:aut magnos reddere:q ſciret iá ſibi nul
lá eſſe ſui poteſtatem.intelligeretqꝫ turpiſſimũ duci in uiro graui & ſapiẽti menté cũ ore nõ conuenire:Nam
qd abſurdius dici queat q̃ eũ agere qcq̃ impioſius:& ꝓ aĩ impotentia:q ſe in oĩbus ſuis lr̃is ſcribat ſeruus ſeruo

rum dei. Recte igiť nicolaus Quintus in omnibus ſuis actionibus aſſidue deū ꝑſeferebat: ſuorūq; oium oblitus cōmodoꝝ. referebat oia ad dignitatem: & amplitudinē: Romani pōtificatus. Et ne ullā ſapiētiæ partem neglexiſſe uidereť in uita intelligeretq; nō ſolū duo eſſe uiuēdi genera: alterū cōtēplatiuū: alterū actiuum: ſed rurſus actionū alias eē bellicas: alias urbanas: qcqd tpis ab ītelligētia reꝝ admirabiliū: atq; diuinaꝝ ſuparet id omne ita ad uirtutes bellicas trāſferebat ut urbanas nunq̄ a ſe reiceret: & hæc tñ oia ad dei & chriſtianæ religiōis dignitatē: & gloriā. Parabat magno conatu & uiribus bellū aduerſus turcos quos aīaduerteret quottidie magis magiſq; inualeſcere: nec aliud aīo uolutare q̄ pernitiē & exitū nois xp̄iani. itaq; belli neruos hoc ē pecunias & ab aliis cōparabat: & ſuis ipſe nō parcebat intelligebat. n. oia oportere eē cōia ꝓ xp̄o iheſu. Claſſem ornabat īgētē & ualidā. Copias undiq; accerſebat: nihilq; ꝑtermittebat: qđ ad belli gerēdi. qđ ad cōſequēdæ uictoriæ rōnē attineret. Neq; tñ hæc dū ageret lr̄aꝝ & hūanitatis ſtudia a quottidiana ſua cōſuetudīe aliena faciebat: ſed cū ſciret eū ſe uiꝝ: q diuinū in terris ſoliū regeret atq; gubernaret oēm in ſeſe hominis excellētiam repꝛ̄ſentabat: ut nō minus in oī uitæ actiōe q̄ in uniuerſe ītelligētiæ ſtudio reliquis mortalibus ꝑſtaret. Itaq; uiros doctos & eloqn̄tis aſſidue apđ ſe habebat: neq; ullū oīo negligebat. ī quo ꝑclarā ingenii uī aliq̄ ītueret. qn̄ta uero ī oīs hmōi uiros munificētia utereť nemo oium melius nouit: q̄ ipſe tu pr̄ beatiſſime. Faciebat āt: & prudēter: & recte: cū noſſet nihil eē ad excitāda īgenia alēdaſq; diſciplinas a cōmodatius honoratiōe ac beneficētia. Quo qdē cōſilio atq; benignitate id effectū iā uidebamus: ut nō latini mō: ſed cæteræ ēt natiōes in oī orōnis: in oī doctrina: cultu expolireń: Reuocauit illū ad ſe deus oīpotens: q agit oia ſp ꝓ ſūma infinitaq; ꝓuidentiaq;. Et ei ī pōtificatū ſuccedere te unū iccirco: ut mihi ꝑſuadeo: noluit qm̄ prudentiſſimū innocētiſſimūq; cognoſceret Quid. n. tibi deeſſe ad prudētiā poſſit: q & extremū ſeniū uiuis: & in negociis ſp maximis uariis: difficillimis ſūma tua cū laude es uerſatus. Videmus te illā actionis partē: quā ille tpoꝝ calamitate coactus in ierat: q̄ diligētiſſime ꝑſeq. Nā tui q̄ſtores ubiq; ex populis chriſtianis pecunias exigunt ad cōflandum ꝑ cōtinētē in turcos & exercitū. Claſſis quoq; exedificata ē rebus oibus ornatiſſima & maxima. Virtuti bellicæ q̄tū in te ē: ꝑpulchre cōſuliť. Sed reliquū ē: ne urbane fiat iniuria. Nā ſi uiris eruditis eloquētibus a nobiliſſimo illo ſanctiſſimoq; pōtifice nicolao Quinto prudentiſſime cōſtituta p̄mia ſuſtuleris. qd de te uno relinq̄tur deſiderādū: nō obſcure ſuſpicari potes· noli obſecro: q ſcientiſſimus ſis: a quoq̄ inſimulari inſcitiæ Quod eo facilius accidet: qđ accuſant nōnulli tuā. q innocētiſſimus ſis: ſed tuoꝝ quorūdā nō tā ſubreptionē. quā īcuriā iſtius bibliothecæ quæ tanto nuꝑ labore: tantaq; impenſa ex uniuerſo ꝓpe terraꝝ orbe cōparata ē. Huic igiť crimini qđ multa tua culpa cōflatū ē: ut & q̄ acurratiſſime occurras. oportet nā cōfictis etiā rumoribus ꝓſpiciendū ē. ne quā tibi tāta ꝓbitate pōtifici famæ notā: ubi neglecti fuerint poſſint inuenire. Animaduertimus. n. fieri. malo hoīum more: ut flagitioſoꝝ famuloꝝ errata in iuſtos ēt integerrimoſq; dños nō nūq̄ referanť. itaq; tibi ꝓuidendū arbitror dū bellū paras in turcos: ne domi p̄dam ipſe patiare fruſtra. n. foris iuſti exiſtimemur: ſi domi iuſticiā nō ſeruamus in his ꝑſertim rebus. q̄ noſtræ non ſūt. ſed reipu. ſed eccleſiæ. Ro. ſed chriſti iheſu. Quare cū diligēs libroꝝ rō ē hn̄da ne pereāt. tū qui eos: & exercēt & norūt honorifice ſimul & cōmode retinēdi. Cui enī uſui ſint futura tot & tam ꝑclara in oī genere diſciplinæ latina græcaq; uolumina ſine his uiris. q & græce ſunt & latinæ eruditiſſimi. Neq; arma bellica ſine militibus ac duce utilia ſunt: neque triremis ſine remigibus: & gubernatore. Sed hæc tu pr̄ beatiſſime longe prudentius & melius dignoſcis q̄ ipſe norim exprimere. Libuit tñ. q mihi ueniebant in mētē. ꝓ mea erga te pietate nō ꝑterire ſilentio: ut intelligeres mihi ſplendidiſſimū tuū nomen curæ eē nō mediocri. Quod ſi qua fortaſſis in re tuas auris offenderī id prudentiæ aſcribe. nō uoluntati. Vale pater clementiſſime. & me cōmendatum habe: ex mediolano. xi. Kal. martias anno a xp̄i natali die. M.cccc.lvi.

Fran. phi. Petro perleoni ſal.

Aciam qđ petis & libēter: & cito: neq; erunt ullæ tātæ meæ occupatiōes qbus ab officio impediar Tu
f interea tpis bono ſis aīo. Et Vale ex medio: xi. Kal. martias. M.cccc.lvi.

Fran. phi. gregorio Typhernio ſal.

Ommēdatio tua de Laurētio Veneto erit mihi loco alieni cōflati aeris. nā nō aliter ei oībus in rebus
c ſum ad futurus: ac ſi eēt filius. Quod nō ſolū tua cā ſum facturus: id qđ maximū hēt apud me pondus: ueꝝ ēt mea: q maxīo ſim abſte dono affectus cū eū mihi cōmendaris: q dignus eſt: ut & diligať: & ametur ab oībus. itaq; noli de me qcq̄ dubitare. nā nihil ē qđ malim. q̄ tibi morem gerere: Vale ex mediolano. xi. Kal. martias. M.cccc.lvi.

Frā. phi. Aenico Daualo ſal.

E uolūtate Alphonſi regis erga me. & de ſtudio diligētiaq; tua nō cōiecturis & argumētis firmiſſimis
d ſolū. ſed multis: ēt bn̄ficitiis iāpridē certior factus ſum. itaq; tibi uelim īdubitato ꝑſuadeas nihil eē apud me antiquius gratitudine. Et ne longior ſim tecum q̄ par ē: ꝓpediē: ut ſpero obſequar uoluntati cōſilioq; tuo. Vale et maieſtati regiæ me q̄ diligētiſſime cōmēda ex medio. xi. Kal. mar. M.cccc.lvi.

Frā. phi. Baptiſte Parrhiſiano ſal.

Vantū intelligo. nicolaus frater legē illā nō ꝓbat. q̄ inſcribiť de herciſcūda familia idq; ob nullam ali
q am cām. ut exiſtimo: niſi qđ metuat uelle me q̄ mea ſunt repetere. mone igitur uirū: bono aīo ut ſit nā ipſo uiuo nihil oīo repetiturus ſum: ſed oēm uſufructum: ut hēat uolo. Abſurdū uero admodum foret ſi poſt eius obitū q̄ mea optimo iure ſunt: minus mea aliqn̄ dicereń. Diuidanť igiť inter nos paterna atque materna bona & utrā partem ipſe maluerit. capiat: alterā uero ita nobis aſſentiať: ut ipſe quoq; dum uixerit ea fruať: nullo tñ alio iure q̄ noſtro bn̄ficio. neq;. n. ſum aīo ita humili: ita abiecto: ut iſtinc uelim uite alimenta mihi afferri mediolanū. At caruiſſe oīo pr̄imonio uideri nolim. Diuidať ergo uniuerſum pr̄imoniū: æquis

porttonibus:ut uterq3 norit & quid ſit ſuũ:& quid nõ ſuũ Deinde capiat frater donec uiuerit redditus oĩs æq poſthac:ut ante hac cõſueuit:ſed fraterno bñficio:ut dixi:& nõ aliquo aut occupationis:aut diuturnæ poſſeſſionis iure. Tenes paucis mẽtẽ meã. Quare poteris monere fratrẽ:ut ultro faciat:qđ cogi põt inuitus. Vale ex Mediolano.xi.Kal.martias.M.cccc.lvi.

Franciſcus philelfus Antonio Beccchariæ ſal.

m Onui te antea ſemel & iterũ p lr̃as:ut Plutharchi paralella:q̃ hinc abiẽs tecũ aſportaſti me inſcio: mihi curares reddẽda deniq3. Tu uero neque das codicẽ:neque lr̃as.itaq3 nõ poſſum fidẽ boni uiri nõ deſiderare ĩ te. Nõ.n.facis:ut te decet. Quid.n. aliud fuit aſportare clã illiuſmodi mecũ codicẽ me nõ modo inuito:ſed totius tuæ abitionis ĩſcio:q̃ uel rapere:uel furari? Quo.n.debeo alio uerbo uti.cũ nihil oĩno r̃ndẽs itaq3 te ẽt atq3 ẽt hortor:ac moneo:ne mihi moueas bilẽ. Sed cura:ut meus codex q̃primũ ad me redeat. Vale ex mediolano.xi.Kal.martias.M.cccc.lvi.

Fnranciſcus philelphus Auguſtino dato ſal.

Iror qd in cã.qđ ſæpe meis lr̃is ꝓuocatus nihil oĩo in hãc diẽ r̃nderis cũ nõ tacẽdi a nobis.ſed dicẽdi artẽ didiceris. Nec.n.puto te uſque adeo occupationibus obrutũ:ut nihil oĩno tibi deſ ocii ad officiũ. Quid abs te uelim.& qd te deceat.nũ es neſcius.uale ex medio.xi.Kal.mar.M.cccc lvi.

Franciſc. philelſus Alberto zancario ſal.

Etrũ ioãnetũ illũ medicũ q̃ quo tpe ultimũ Bononiæ docui.docebat & ipſe Senæ:nõ debes eẽ oblitus Erat.n.bononienſis & tibi ut uidere uideor familiaris. Hẽbat ille apud ſe duos meos codices.& cõmẽtatorẽ Seruiũ in tria Virgilii carmina & ipſa carmina:Odorare ſiqd cauit teſtamẽto. Vale ex medio. xi.Kal.martias.M.cccc.lvi.

Franciſcus philelſus Ludouico caſellæ ſal.

Iſi tua mihi beniuolẽtia iãpridẽ certiſſimis documẽtis ꝓſpecta eſſet.uterer fortaſſis accuratiore oratio
n ne.Sed nix ẽ q̃cq̃ magis alienũ ab amicitia diffidẽtia. Quare cũ liq̃do intelligã te eſſe ꝓcupidũ meorũ cõmodoꝝ in te ꝓſertim & honeſta:& pia utar & breui tecũ & aperta dictione. Permulta mihi incõmoda ſunt ſed unũ ſane oĩum moleſtiſſimũ qđ grãdiuſcula mihi ẽ filia & ea qdẽ moribus modeſtiſſimis. Vnde hãc tradã uiro mihi ſatis non eſt. Deſunt enim ad dotẽ aurei ducẽti. Rogo te id meo nomĩe nũcies Duci borſio:eunq3 tua illa ſuaui loquẽtia q̃ duriſſimos ẽt lapides ſoles demolire nõ ores mõ:ſed exores ne patiatur me diutius huiuſmodi angi incõmodo. Haud enim dubito.q̃ facillitate ac mũificẽtia ẽ nobiliſſimus iſte princeps non inuitus opẽ tempeſtiue feret huic tantæ meæ neceſſitati. Tibi uero habeo gratias immortalis Tecum lõgior eſſe nolo. Nec enim oportet:cũ & natura ſis humaniſſimus:& mei amantiſſimus.uale ex mediolano.xi Kal.martias.M.cccc.lvi.

Franciſcus philelphus guilielmo iuuenali urſino equiti aurato Frãciæ cãcellario:baroniq3 tremelli ſal.

g Rauem & ꝑdiſertam epiſtolã tuam ea uoluptate ꝑlegi:qua rem diu multũq3 exoptatã unq̃ antea conſueuerim:Supaſti ꝑfecto expectationem meã.nam tã & ſi uiꝝ te magnũ ſapiẽtẽq3 opinabar tamen ut uero fatear ĩniam animi mei:tantã in te eſſe ingenii uim:tm̃ dicendi robur:tantã copiã:tm̃ nitorẽ:ac decus haud arbitrabar.itaq3 mihi plurimũ gratulor:q̃ eum te amicũ & beneficẽtiſſimũ quidẽ amicũ ſum adeptus:in quo ſumma oĩa cẽ intelligo.nam de me tibi qd aliud queã polliceri:q̃ & beniuolentiam & obſeruãtiã ſingularẽ. Quod aũt mea tumultuaria ſcripta tanti facias quanti ego certe non duco: id abundãtia quadam fit ꝑcipui amoris erga me tui. At cæcum finxit amorem antiquitas iccirco ut mea fert opinio:q̃ ubi fuerit uehementior recte iudicare non ſinat. Verum facile patior hac in re falli te:mõ a me maiora non exigas q̃ ipſe ꝓſtare poſſim. Neq3 id de mutuo amoris officio intelligi abs te uolo.nam hac una in re:uel equabo te:uel fortaſſis ẽt ſuperabo. Cæteris.n.in rebus quo uiſus fuero te inferior:eo magis atq3 magis operã dabo:ut uel ipſe tu me iudices amando ſuperiorem. Vale ex mediolano.x.kal.martias.M.cccc.lvi.

Franciſcus philelſus Thome franco phõ ac medico ſal.

b Inæ lr̃æ tuæ & eæ qdẽ ornatiſſimæ eodẽ mihi tpe ſunt redditæ. Accepiq3 non multo poſt tertias.quas ad io.mariũ filiũ ex oppido heduoꝝ mõte coclerio dederas. Fuerunt mihi oẽs & gratæ & dulces habeoq3 tibi gratias ĩmortalis:q̃ nihil omittas:q̃ mihi futuꝝ putes honorificũ. Expecto rurſum litteras tuas q̃bus me moneas.qđ abs te ꝑ proximas meas litteras me admonendum eẽ ſignificaui.nam tam diu pẽdebo q̃diu tua epiſtola tardarit. Vale:Ex mediolano.x.Kal.martias.M.cccc.lvi.

Frãciſcus philelphus nicodemo tranchedino ſal.

g Vas de multo fugitiuo pecunias extorſiſti:nõ poſſum nõ ꝓbate. Nam quis cõducibilibus fuerat accepiſſe aureos uiginti a ioanne anguſciola:q̃ ab alexãdro ſeptẽ ac decẽ:tñ amiſſum multũ opa & diligentia tua recuperaſſe opus eſt & amici & nicodemi. At uerſurã q̃ mihi ꝓponis nequaq̃ admitto.malo enĩ nõ a tẽ mihi:ſed ab ipſo etiã Alexãdro pecũiolã iſtã deberi q̃ ab eo q̃ oĩo nõ ẽ ſoluendo. Quod aut apertius ĩtelligas. Petri pauli tui illius litteras hiſce meis incluſas dedi ad te.itaq3 te rogo.ut ꝑ litteras cõmutationis quas mercatores uocãt:q̃primũ mihi:uel cũ aliquo meo detrimẽto ſatiſfaciẽdũ cures Celeritate mihi opus eſt per Coſmianã menſem rem facile trãſiges cũ Pigello. Quæ a me petis mittã ad tẽ. Vale ex medio.ix.kal.martias M.cccc.lvi.

Franciſcus philelſus nicodemo tranchedino ſal.

d Edi lr̃as heri ad te Pigello negociatori Coſmiano.q̃bus fiebas certior nihil eẽ ſperandum de exigenda pecunia.quam Petro paulo iſti tuo crediſſes. Pugnat.enim cum inopia.itaq3 quo magis eget nũmis eo uerboꝝ plus habet. At uerba emere uẽdenti uerba non expedit.perinde ſi me amas quod certe facis:cura ut ea mihi pecunia ſoluaſ hic a Pigello uel cũ meo aliquo detrimẽto:ut mẽſarioꝝ mos ẽ:hoc ẽ:ut ille

nomine meo plus des.& hic mihi reddat̃ minus.Nam malo huiuſmodi ſubire detrimenti genus q̃ incōmoda
ri diutius.Rem matura.& uale.Illuſtrē meū mœcenatem Karolū gonzagam magno & excelſo animo uirū
ſaluare plurimū opto. ex mediolano.viii.Kal.martia.M.cccc.lvi.

Frā.Philel.Guilielmo iuuenali urſino eq̄ti aurato franciæ cācellario baroniq; tremelli.ſal.

Iſi liquido intelligerē q̄bus es occupationibus ſeptus:ſub accuſarē te:q̄ nullas ueſtris regiis oratoribus
lr̄as ad me dederis.Nō.n.te latet:q̄ta me uoluptate afficiunt ſcripta tua.quæ & grauiſſima ornatiſſima
q; ſunt:& ſane talia:q̄bus tuam erga me caritatem nō ſecus perſpiciam:q̄ ea quæ cernuntur oculis.Di-
ſcere p̄terea cupiebam:quid ſentires de aduentu meo ad regem in offerendo opere Lyrico.q̄d eius ſplēdidiſ-
ſimo nomini dicaui:At ueniā profecto ad aprilē:quo diligentius præſens agam quod abſens minus cōmode
poſſum:interea uero t̄pis ſi quid eſt quod hinc uelis:tuum eſt iubere.Ego enim quod iuſſeris peramice effe-
ctum dabo.Vale ex mediolano idibus martiis.M.cccc.lvi.

Franciſcus philelfus Thomæ francho phō ac medico ſal.

Ibi proximis diebus rn̄di ad binas lr̄as.q̄s huius pricipis oratori ad me dederas.Expectabā autem abs
te intelligere:p̄bareſne aduentū p̄ſentiāq; meam in offerēdo lyrico noſtro ope regi Karolo:id q̄d:&
ter̃iterū antea ad te ſcripſi.itaq; ſum miratus.q̄d in cā fuerit:quo minus q̄cq̄ hac de re mihi ſignificaris
p̄ſertim cū ea tibi oblata eſſet oportunitas ad aduentū regiæ iſtius legationis.q̄a nihil poterat cōtingere op-
portunius non fortaſſis uel tacendo mones ut ueniā.ita enim interpreto.Obtemperabo ſane cōſiliis tuis.
Meq; p̄ diuina benignitate ad menſē uſq; accingā itineri.Vale ex mediolano idibus marci.M.cccc.lvi.

Franciſcus philelfus Ludouico caſellæ ſal.

Ntelligo indies magis id q̄d̃ certe dubitaui nunq̄:me tibi eſſe cariſſimū:itaq; tibi uelim omnio p̄ſuade
as eum eſſe philelfum tuū:quo de tibi poſſis oīa polliceri:quæ uel grati aī ſunt uel īgenii.Vale ex me.
v.idus mar.M.cccc.lvi.

Franciſcus phi.Petro thomaſio phō medicoq; ſal.

Em mihi facturus es admodū gratā:īprimiſq; iucūdam:ſi litteras hiſce tuis adnexas reddi curaueris
Karolo Gonzagæ & q̄ cellerrime & q̄ diligētiſſime.Quod ut facias te maiorē in modū rogo.Præte-
rea ſi q̄d noui hēs de turcis:rebuſq; orientalibus:Fac ut ſciā.Vale ex mediola.pridie idus mar.M.cccc.lvi.

Fran.phi.nicodemo trāchedino ſal.

Vto fieri fato neſcio quo:ut neq; multus ad me redire:neq; pecunia ire ullo pacto poſſit.Pigelus a ſuo
ipſius noīe nō recedit:q nec lr̄is tuis nec ulla mea orōne ad cōficiēdæ rei celeritatē potuit excitari qui
ait tandem ſe nunc daturū opam:ut tibi mihiq; morā gerat:cū ſibi ioannes clappanus tuas pecunias numera
rit.ioannes aūt ipſe dicit id ſe facturū cū poterit.nā ſibi pecunias nullas eē.At Petrus paulus tuus eadem rati-
one utit̃.qua antea cōſueuit.itaq; hinc uerboꝝ multū:illinc uero ne uerba q̄dem ſumus cōſecuti adeo pigra.
oīa:& languida extiterūt.Ego ante Kal.maias oīno trāſcēdam alpes ad regē francoꝝ.Tu.Vale.& me ama.ex
mediolano nonis apri.M.cccc.lvi.

Frā.phi.Franciſco aleardo ſal.

Albæ Ottoniſq; Cæſarū uitas:quas e græcis latinas reddideram p̄miſiſti hinc habiēs fore.ut ante mē
ſem reddēdas mihi curares.At iā p̄terit totus ānus:cū neq; illæ nec lr̄æ tuæ ullæ uſq̄ apparēt.Bonum
āt uiꝝ te eundēq; nobis amicū eē arbitror.itaq; non poſſum eq̄dē nō mirari.q̄d in cā fuerit:ut tādiu &
mihi & amicis pluribus:q iſtiuſmodi uitas uidere deſiderāt & īcōmodaris & incōmodes.niſi fortaſſis alii q̄dā
ſint apud uos Veronenſis q̄ apud reliq̄ italiā mēſes:nā ſicut menſis apud ægyptios anni loco ducebat̃:ita niſi
apud uos annus p̄ mēſe habeat̃:rediiſſe iā tandē ad me debuerāt libri mei Vale ex medio.nonis apri.M.cc-
cc.lvi.

Fran.Phi.Facino forobrobūciano ſal.

Ccepi noſtro Bono accurſio piſano quam apte & eleganter ea abs te oīa geſta ſūt quæ ad ducalem Ti
cini bibliothecā attinebāt.feciſti ſane.ut ſoles oīa prudenter.itaq; nō mediocrē tibi laudē cōparaſti cū
apud doctos oīs tum apud principē noſtrū.Reliquū ē id efficias:ut exitus principio reſpōdeat:ad quē
ipſum oportet ſp̄ humanis in actionibus principiū intēdere.id uero īterea t̄pis dum curas:nolim obliuiſcaris
quam mihi rem gratam facturus ſis ſi huic iſti familiari noſtro Bono accurſio cunctis ī rebus : ut cœpiſti gra
tificabere:Vale ex mediolano.vii.idus apriles.M.cccc.lvi.

Frā.phi.Petro Thomaſio philoſopho ac medico.ſal

On prius mihi q̄cquam de ſua amiſſa ualitudine ē renūciatū:q̄ de recuperata ex tuis litteris intellexi.
Nullis certe occupationibus meis eſſet intermiſſa dulciſſima noſtra cōſuetudo ſcribēdi:ſi quid mihi an
tea fuiſſet de tua ægrotatione auditū.Qua eē te liberatū:ita lætor:itā gaudio:ut alia de re nulla magis
poſſim:Reliquū ē:ut oēm curam diligentiamq; adhibeas quo te poſſimus q̄diutiſſime frui. Quod ut facias
te per amicitiam noſtrā rogo ētq; etiā.Ego carminum opus hoc tēpore ſum æditurus:id q̄d̃ regis francorū
Karoli dicaui nomine.Tu uelī litteras meas tuis hiſce incluſas.q̄ celerrimæ & q̄ accuratiſſime reddi cures mœ
cenati meo Karolo Gonzagæ.Vale ex mediolano idibus aprilibus.M.cccc.lvi.

Fran.phi.Sigiſmūdo pandulfo malateſtæ ſal.

Vāq̄ ex iis litteris q̄s nudiuſquintus Bertollæ nūcio ad te dedi.ſatis liquido potuiſti ītelligere:quæ ſit
mea de te opinio:hāc tamen hoc tempore mirifice confirmauit ſuauis diſertuſq; poeta porcellus Ro
manus.n̄ [illegible] ut primū mediolanum ſe recepit:cum apud florentiſſimum principem hunc noſtrum tū
apud aulicos purpuratoſq; uniuerſos eam de tuis diuinis uirtutibus orationem habuit:qua in te audiētes oīs
incredibili beniuolentia concitauit.Oſtēdit præterea quædam poemata:quæ uerſu in duodeci a ſe lucubrata

epiſtolas tantam præ ſe laudem atq; gloriã de te fuerunt:ut unicus noſtræ tempeſtatis ſis princeps iudicãdus quẽ oẽs docti uiri atq; eloquẽtes omni obſeruantia uenerationeq; pſequatur:ita tum uiuæ unius huius homi nis uocis locupletiſſimo teſtimonio:tũ duodecim iis ſuauiſſimis luculẽtiſſimiſq; epiſtolis tãtus cumulatus ad priſtinũ meum erga te amorẽ acceſſit:ut te uno cogitanti mihi aliud hoc tpe nihil ſit neq; optatius nec dulci us:Perge igitur ut facis princeps pſtantiſſime & inclyte nomẽ tuũ imortalitati cõmendare.id qđ alia re nul la facilius aſſequeris:q̃ ſi te indies magis atq; magis pbatiſſimis oratoribus & poetis amandũ celebrandũq; p ſtiteris. Vale ex medio.vii.idus maias.:M.cccc.lvi.

Franciſc. philelfus Thomæ frãco phõ ac medico ſal.

Acerẽ non tibi mõ:ut mea fert opinio:ſed etiã chriſtianiſſimo regi Karole iniuriam niſi tibi eos quot
f tidie cõmẽdarẽ:quos dignos cenſeam ſtudio beniuolentiaq; tua. Quid enim eſt quo quiſq; magis pro ximẽ accedat ad Deum.q̃ cõmiſeratio ne ac beneficẽtia: Alienæ certe calamitates & ærumnæ ſatis de bent nos admonere quam ſint res humanæ fragiles & caducæ: & non minus metuendæ quã expetendæ omnibus. Quare qđ nobis queat aliquando accidere:niſi in iis cõmiſereſcamus:quibus indigne acciderit:in nos metipſos ſimus iniurii.itaq; nolim mireris.ſi tibi quottidie cõmendo cõſtantinopolitanos ciues.qui nobi liſſima patria atq; fortunis & bonis omnibus orbati miſerabiliter ſeruiunt apud ipſos turcos Tum aũt eſt his quantum facultas tua dignitaſq; patitur benefacere. Nihil enim te cogo:ſed aut hortor aut moneo. Nunc au tem maxime omnium ſim accuſandus:ubi tibi minus cõmẽdaro diligẽter clariſſimũ philoſophum:& eundẽ uirum eloquentiſſimum atq; omni diſciplinarum genere præſtantiæq; polentẽ ioannem argylopulum. qui tibi meas haſce reddidit litteras. Eſt enĩ etiam ipſe non mediocris pars luctuoſiſſimi illius naufragii.quo mo do imperium illud orientali obrutũ pœnitus abſumptũq; ẽ:Quare cum adhuc in plæriſq; ſuis lacrymabilẽ ſeruitutẽ agat apud barbarã illam imanemq; nationem:tuæ uel humanitatis uel officii eſſe arbitror:ut qbuſ cũq; in rebus poteris te in hunc talem ac tantũ uiꝝ:& pium pſtes & p benignum.nam hoc uno nemo ẽ ĩ uni uerſo græcoꝝ genere neq; doctior nec ſapiẽtior:Quãobrẽ quicquid ĩ hunc officii beneficiiq; cõtuleris:ne me ipſum collatum exiſtimabo. Et hac de re ſatis Proximis diebus ioannes marius filius dedit ex Taurino ad me litteras perhumanas a præſtantiſſimo franciæ cancellario. Guiglielmo iuuenale urſino:abs te autẽ nullas Quo factũ ẽ ut nõ me cœperit mediocris admiratio q; nihil ad ea reſpõderis:q̃ antea lr̃is pluribus ad te ſcri pſerã de aduentu meo. At ne cãm quidem intelligo quid ad uos ierit filius io.M. Nã neq; ẽ a me miſſus neq; is cauſam ullã hac de re ad me ſcripſit.tamen utcunq; res habet breui te uiſam.id quod factũ iã eſſet ſi per me um hunc principẽ licuiſſet. Vale. Ex medio.xv.Kal.iunias.M.cccc.lvi.

Franciſcus philelphus facino ſorobro nuntiato ſal.

Vod poſteaq̃ aſparagos ad me dederas nihil ad te ſcripſerim:aliud quid putas fuiſſe in cã q̃ expectaſſe
q me.ut quod lautiſſimæ cœperas:ſecũdares id qm̃ iam plane aĩaduerto nequaq̃ abs te factũ iri cogitaui excitãdum te eſſe:ut uel ac uia munificẽtior reddi poſſes. Sed interea loci maiorem in modum a te pe to:ut ſpartiani ac reliquoꝝ ſcriptorum quos iſtic eſſe audio:uitas imperatorias mihi omnino exſcribi cures. Vale ex mediolano.x.kal.iunias.M.cccc.lvi.

Franciſcus philelfus Donato actiolo ſal.

Oannẽ argyropũ quẽ mihi diligẽtiſſime cõmẽdaras:& uidi libentiſſime uiꝝ doctrina & eloquentia:
i ſingulari:& rebus oĩbus quibus potui cũ publice.tum priuatim pro dignitate ſum q̃ accuratiſſime p ſecutus:is a princĩpe noſtro phumaniter pbenigneq; tractatus tranſiui: ad tranſalpios rediturus ad nos ad cõſtitutũ tempus. Te uero & reliquã florẽtinam iuuẽtutẽ non poſſum non laudare:q; talem tãtumq; & oratorẽ & philoſophũ græca uobis inſtituendis diſciplina præfeceritis:nam ſentio neminem inter græ cos hoc uno uiro omni diſciplina præſtantiorẽ. Quod eo pluris faciẽdũ exiſtimo:q; latinã ẽt eloquẽtiam pe pulchre callet incũbite igiť:ut cœpiſtis:ut q̃nquidẽ huiuſmõi doctorẽ adepti eſtis:quod ingenium natura ha betis acerimũ:id ſtudio quoq; diligẽtiaq; ueſtra indies magis magiſq; augeſcat atq; exornetur Vale:Et berto lomeũ ſcalã uelim moneas uerbis meis:mihi iam opus eſſe uitreis oculis:quare ſi neq; patior ac ditior factus ẽ curet hos ad me dare. Ex mediolano pridie.Kal.iunias.M.cccc.lvi.

Franciſcus philelfus Petro Thomaſio phõ ac medico ſal.

Micus ille tuus nec orationẽ mihi tuã oñdit.nec epiſtolã iccirco ut arbitror q; oĩa uerterit in ſuũ uſum
a ita eſt.n.mos hoĩs quippe q ui diſertus haberi cupiens alienis ſe ueſtibus non inuitus ornat graculum ſcilicet imitatus:quẽ aquilæ pẽnis q̃nq; indutũ fabulanť. Quare dum tua legi uis:tibi poſthac pruden tius conſule.non.n.rectæ cibus eſurienti cõmittitur Quid apud uos noui ferať de turcho mahometo:deſide ro audire:ociať:ne an negociať:& ubi ſit gentium:nã certi nihil ad nos affertur:quãq̃ ſunt q cum in triballos cũ maximo robuſtiſſimoq; exercitu ad quingenta hoĩum milia pceſſiſſe affirmẽt aduerſus ſplendorobũ qđ ẽ munitiſſimum oppidum ad Danubium poſitum e regione hungariæ. Nos dormĩus:at turci uigilant: Vale. ex mediolana. nonis iuniis.M.cccc.lvi.

Frã.Phi.Guilielmo iuuenali urſino franciæ cancellario ſal.

Vm Thomas Thebaldus ſplendidiſſimus eques auratus iret ad chriſtianiſſimũ regem Karolum.nõ
c potui nihil litterarum ei ad te dare:quibus certior fieres nihil te gratius hoc tpe facere mihi poſſe quã ſi dares operã:ut huic iſti uiro oĩbus in rebus quibus poteris:quam maxime gratificeris.nam hoc uno mihi nemo familiꝰ:nec alius qui ſĩt q̃ eſt.cui magis omnia ex ſẽtẽtia ſua euẽtura optẽ.amat.n.me unice: & ita

a me amatur:ut noſtra amicitia in eoꝝ numero locáda iure uideat̃:quos antiq̃tas oĩs ob raritaté admirata ẽ.
Accidit ad ré.ꝙ eius cã tum admodũ ẽ hõeſta tũ regi Karolo:cuius gloriæ max e ſtudio:ita honorifica ut uix
honorificétius qcq̃ eé poſſit.Quid.n.ẽ ꝑ ĩmortalé Deũ.quod magis deceat reges:q ꝑinde habétur in terris:
ac deus:ut ita dicã in cælis:q̃ benificétia & iuſtitia.at ꝓ iuſtitia qđ ſit Karoli munus in hac cã eius lr̃æ ꝓmiſſaq;
declarant.Nã bñficétia q rex uacat:is certe rex appelládus nõ ẽ.Haud.n.dixerim nos fieri ingratitudinis
reos:ubi iis minus benefacimus:qui nobis benefecerit.at qui oĩs ꝓpe italia teſtis ẽ:q̃lem ſe p̃ſtiterit Thomas
in piẽtiſſimũ regé Karolũ.& q̃ inde ĩcõmoda q̃taq; ſubierit.Recenſeré hæc ego fuſius ac ꝓlixius.niſi ad te ſcri
beré.q haꝝ rerũ oĩum locupletiſſimus teſtis es:itaq; ſi officio uti uis.ſicuti certe:uis ſi fames gloriæ xp̃ianiſſi
mi regis tui : id quod ẽ mihi omni certitudine certius:amplectere obſecro honeſtiſſimã Thomæ tebaldi cau
ſam:ut quæ apud omnes de ſummis Karoli regis diuiniſq; uirtutibus expectatio cõcitata! hæc ĩ p̃ſentia nixius
confirmetur:atq; augeſcat.De aduentu auté meo nihil adhuc habeo certĩ.is mihi in hác dié negatus ẽ. Nam
neq; pedem quidem mouere mei huius iniuſſu principis mihi licet.Spero tamen propediem fore:ut exorari
ſe patiatur.ĩterea uero temporis tu me ſublimitati regiæ q̃diligentiſſime cõmendato. Vale ex mediolano.
ſexto idus iunias:M.cccc.lvi.

Franciſcus philelfus Thomæ franco phõ medicoq; regio ſal:

m Iraris tu fortaſſe:quid in cã ſit:ut tádiu differam aduentũ meũ qué tam ſæpe propediem futurũ polli
citus ſum.Quod ſi cõſideraris me eé ſub principe cõſtitutũ:in iuſſu cuius ꝓficiſci non liceat:non mõ
non mireris ſed laudes potius meam fidem:quod nullis meis uel maximis emolumentis uelim ab eo
inuito decedere:ne ad minimum quidem temporis púctum.cui plurtbus meritis ſim obſtrictus.Spero tamé
hunc mihi breuĩ exorandum ac te continuo uiſendum:interim uero rem mihi facies pergratam:ſi cãm Tho
mæ thebaldi ornatiſſimi equitis aurati:uiriq; humaniſſimi & optimi ea beniuolétia apud chriſtianiſſimũ re
gem Karolum diligẽtiaq; ſuſcipies.ac ſi eſſet mea.Quod eo ſtudioſius es facturus: quod uniuerſa fere noluit
italia:qualem ſe.Thomas in regia cauſa præſtiterit). quantunq; ei debeatur:accedit ad rem : quod tantæ ſunt
unius Thome thebaldi atq; tam multæ præclaræq; uirtutes:ut ſi nullum etiam aliud huius eſſet meritum ĩ re
gem.hæ ſaltem faciant meruiſſe:quo animum in te regium ꝑ benignum experiatur.Quare ſi tibi regis glo
ria cara ẽ.ſicuti certe eé debet adhibe omnem operam atq; induſtriam ne iſtuc fruſtra Thomas profectus ui
deatur.Hac una re mihi p̃terea optatius facere nihil potes.De meis autem rebus ex eodem Thoma cogno
ſces.uale ex mediolano ſexto idus iunias.M.cccc.lvi.

Fanciſcus philelfus Antonio bononio panhormitæ ſal.

q Vi tibi reddidit meas lr̃as frater Héricus panhormitanus idéq; theologus:petiit a me Neapoli petitu
rus:ut pro nr̃a amicitia aliq̃d ad te ſcriberé.Quod ego feci eo libétius:quo nõ tibi mõ homini amiciſſi
mo:ſed ei quoq; rem me facturũ intelligebã admodũ gratã.Quid aũt aliud ſcriberé nõ habebã p̃ter
id unum:meã erga te beniuolentiã indies mágis magiſq; augeſcere.De rebus ãt meis ſi q̃d uis audire:ego to
tus ſum cum muſis.æditis quattuor Sportiados libris.q̃d reliquũ ẽ eius operis:ꝓſequor.Libri futuri ſunt ſede
cim.Verſibus ad duodecimilia octingẽtos.Scribo ẽt odas quæ noſtri nominant carmina.Eruntq; decẽmilia
uerſuũ in omni metroꝝ genere.æduntur ab me in p̃ſentia libri q̃nq; eius operis.quos ipſe ad Karolũ regem
francoꝝ mecũ ſũ aduecturus intra quindecĩ dies.hi cõplectuntur decẽmilia uerſuũ.Tu quid agas ſcire ꝑcupio
Noli obſecro pati:ut nobiliſſimum tuũ ingenium præſtanſq; doctrina uoluptate difluat.incolis enim ſirenũ
hoſpicium & amœnum & delicatũ.Quare tibi ulyſea caliditate opus eſt Vale & me Regi Alphonſo cõmen
da ex mediolano.vi.Kal.iulias:M.cccc.lvii.

Franciſcus philelfus Sigiſmũdo pandulfo malateſtæ ſal.

m Agnidecentiam erga me tuam ſic enim malo nouo noĩe philoſophos imitatus:q̃ liberalitatem appel
lare:cum ree ipſa magnifacio:tum gaudio plurimum tua cã:qui oĩbus in rebus te magnũ ita præſtes ut
ad tuum decus uideat̃ nihil poſſe accedeř.nã quantum mea intereſt magna munera nõ plus momen
ti apud me habẽt:q̃ parua:non ſolum ꝙ ipſe paucis ſim contentus:ſed ẽt quia nihil in fortuna magnũ eſſe pu
tem:niſi quatenus ſit cũ uirtute coniunctum.Quo fit ut eo te admirabilioré ducã:quo ſecũdiſſima ſꝑ fortu
na uſus nuſquam ſine pulcherrimo eodẽq; munitiſſimo uirtutis comitatu eſſe uolueris Cuius opé atq; auxi
lio non modo obſequẽtem fortunam tibi reddidiſti:uerũetiam miniſtram ac plene ſeruam.Gratulor igitur
tuæ tantæ iſti tamq̃ cõſpicue altitudini magnitudiniq; animi.mihi uero plurimũ lætor:cui uideo cõtigiſſe:ut
p̃ſiduo tuo beniuolentiaq; adiutus eam ſim ſemper in oẽm caſum habiturus ſpem & emolumenti & digni
tatis.quæ certa ſit prorſuſq; ſecura.Gratiã uero ſi quã tuæ paré munificẽtiæ referre minus potero habeo eã
ꝑfecto & comulatã & alacré.itaq; uel animi gratitudine tuæ tam præclaræ benignitati nunq̃ ipſe concedam
Sed hæc melius fieri q̃ dici uolo:Quare de his ſatis:Ego intra pauciſſimos dies alpes tráſcendã uiſurus Karo
lũ rege francorum apud qué faciã de te uerba honorificẽtiſſime.Vale tibiq; petrũ ꝑleoné non minus prudé
tem uiꝝ q̃ doctũ ac diſertum cõmendo ẽt atq; etiam ex mediolano.xvi. Kal.iulias.M.cccc.lvi.

Franciſcus philelfus Petro perleoni ſal.

r Enunciauit mihi nũcius.qué ad te miſeriã:te iccirco ad me Arrhianũ nõ dediſſe.ꝙ eum cures exſcribi
quo ubi primum eſſet abſolutus iret mediolanum.non diſplicuit cõſilium tuũ.Sic enim & mihi conſu
luiſti ſimul & tibi.Reliquũ ẽ:ne res trahatur in annum.Maturato eſt opus.De carmine quod ſcripſiſti
curabitur a me diligenter & pro amicitia noſtra:id qđ in ꝓximis q̃nq; carminum libris περὶ λες ὀφιτου

cum e galia tranſalpina reuertero:quo proximis hiſce diebus ſum ꝓfecturus:ſatiſfaciá uoluntati tuæ.Cum li-
brario tibi opus non erit.eum hortator eat ad me.Cui qđ nomine meo receperis p̄ſtabo. Eſt ení demetrius
quidá Xant hopulus rufus homo leuis:& médax.ac plane flagitioſus.Cuius ego opera ideo uti nolo:ne ope-
ram omnem cũ opere amittam.Si talis iſte non eſt mitte ad me.nam íprobo commutare non libet. Vale ex
mediolano.xvi.Kal.iulias.M.cccc.lyi.

Franciſcus philelfus Alphonſo regi ſal.plu.dí.

Vm Mathæus alferitus tuus ad húc principé legatus ad te rediret:officii mei eé exiſtimauit:ut littera-
c rũ ei aliquid ad te darem.Et quis permulta eſſent:quæ ſcribenda occurebant:nullum tñ uiſum é com
modius argumétũ:q̃ ut p me fieres certior inter cæteras tuas laudes:quæ oés ſane admirabiles ſunt &
maximæ:nullam mihi neqꝫ maiorem uideri:neqꝫ certe q̃ magis uiri oés boni ſapienteſqꝫ admitent̃ q̃ ꝙ & do
ctrinæ ſp ſtudeas:& uiris doctiſſime eruditis te magis quottidie atqꝫ magis munias:& celebrari cupias. Nam
ſi ſapientiam reꝝ diuinarum atque humanarum ſciétiá:& eaꝝ diligétié inquiſitioné eé diffiniunt:qd. p ímor
talem Deum:quod ad ſapientiá ꝓpius accedat:q̃ inqſitio diligens & aſſidua.Nam ſcire quidé ſi malimus rem
ipſam recte interp̄tari:q̃ nos ipſos blandiédo decipere:ſolius Dei é nõ hoís.itaqꝫ non imprudenter dicere ſo
liti tradunt Socratem ſe id unũ ſcire qđ nihil ſciret.Sola igitur ueritatis inqſitio dicéda é humani ingenii:inq
rimus ſane dum uiuimus qd in quaqꝫ re uerũ:ſimplex:ꝑſpicuũqꝫ ſit:qđ certe tũ demum indubitatio intellige-
mus:cũ hac nube corporali ac tenebris ſoluti in cœleſtem patriá cõmigrabimur.Ad hanc uero inqſitionem
cum libri ꝑmulti docte & eleganter ſcripti ualere plurimũ ſolent:tũ uiri ipſi ingenio eloquétiaqꝫ p̄ſtantes.'ná
incultus & ineptus homo:qd uſq̃ afferre queat:qđ iuuet. Vt.n.optimi ét cibi reiiciédam cõſueuerunt q ſordi
dius parati ſint:ſic ité de rebus doctis oratiõem:quæ cultu ſuo ac nitore uacat riiciédá cõtemnédáqꝫ exiſtimo
Quare cũ ad cæteros quos hés doctiſſimoſqꝫ uiros acceſiſſe audio Theodoꝝ gazen:nõ poſſum nõ lætari. ti
biqꝫ plurimũ gratulari.Habes.n.uiꝝ:quo nemo é in uniuerſo græcoꝝ genere.neqꝫ doctior neqꝫ eloquétior
nec modeſtior.Et eſt his ꝓfecto.ut mea fert opinio talis tantuſqꝫ uir ut nihil ex eo ſis in omni politiore diſci-
plina fruſtra deſideraturus Humanitati uero cæteriſqꝫ uirtutibus quantũ ualeat: iam liquido potuiſti ex eius
conſuetudine cognoſcere. Tua autem benignitatis fuerit ita iſtum tractare atqꝫ diligere:ut eos ſoles:quos ma
ximi ducis.Nam quicqd in eũ beneficii contuleris & bene & honorifice abs te locatum breui intelliges: Vale
rex optime .ex mediolano nono Kal.octob.M.cccc.lyi.

Franciſcus philelphus Porcellio ſal.

Erboꝝ exercitato pitiſſimoqꝫ artifici uerbis opus nõ é:p̄ſerti ei:q nõ latiná ſolũ:ſed ét græcá ſapit cal
u liditaté.itaqꝫ rogo te ut libétiſſime tibi cõmodata fide bona reſtituas. Vale medio.ex ædibus noſtris.
M.cccc lyi.

Fran.phi.Xenophonti filio ſal.

d E Mantuano epiſcopo que ſcripſiſti:legi ꝑlibéter:& ſi nihil certi ſignificaſti.Audio iſtũ átiſté & doctũ
eé:& bonũ uiꝝ.Eqdé neqꝫ bonitaté cuiuſq̃ factio multi ubi is careat doctría:neqꝫ doctriná in p̄cio eſſe
habédá reor:q̃ bonitate ſit nuda:Tu ſatis potes aíaduertere q̃ mea ſit més:q̃ uolũtas itaqꝫ ét atqꝫ ét caue:ne qd
agas temere.Odorare oía diligéter:nec ſinas te falli.Satis es admõitus. Vale ex medio.Kal.decé.M.cccc lyi.

Fran.phi.Ludouico cunii comiti ſal.

Enophon filius cupit ꝑegrinari:id quod ei fauſtũ fortũatũqꝫ ſit.uæheméter opto:Ré mihi feceris gra
x tiſſimá:ſi quo tp̄e mantuæ fueris:inqres oía diligéter:ut intelligas qđ iter ícedit.Eũqꝫ accerſas ad te ꝑ
ſæpe:ac moneas.q̃ ei cõductura exiſtimaueris.Nam neſcio quo natus aſtro qdá appetit ſupra uires.cõ
peſcédus é eius ípetus:ne ſe ſe p̄cipité dedat.Probo é ingenio:& cõpoſitus moribus.Sed qddá hét neſcio quid
lõge ſe altius.Tenes qd uelim. Vale ex mediolano kal.decébribus.M.cccc.lyi.

Fran.phi.Xenophonti fillo ſal.

Superioribus diebus Bartholomæo platynenſi mantuá repetéti litteras ad te dedi:quibus ad ea om-
a nia reſpõdi:quæ ternis antea lr̄is mihi ſcripſeras.Nunc aliud nihil erat:quod ſcribédũ eſſe oporteret
niſi ut patauinũ librariũ ire ad me cures.qué tractabo nõ hũaniter ſolũ uerũetiá liberaliter:ſi qdé talé
experiar qualem p̄dicas.Tuá iſtic moram nõ poſſem nõ ꝓbare ſi qd certi audirem tibi cõſtitutũ.Ná ſæpe p̄
cio emere ſtultũ é.Tu tamen facito:ne quis te leuitatis accuſare iure queat. Vale ex mediolano.iii.nonas dé-
cembribus.M.cccc.lyi.

Frá.phi.Blaſio ghiglino abbati diui Ambroſii ſal.

Buteris Blaſi ghigline facilitate modeſtiaqꝫ mea.Et facis tu qdé minime liberaliter:q & or̃ones meas
a] & libellum qué de uita & moribus illius ſanctiſſimi patris ac ſapientiſſimi uiri pientiſſimiqꝫ pontificis
Nicolai quinti nuper ſcripſeram:repetenti mihi tam ſæpe reddere.uel neglexeris uel nolueris.itaqꝫ di
co tibi:niſi ante chriſtianam reſurrectionem hæc oía mihi reſtitueris:oío fore:ut facilitatis poſthac meæ &
uiſitatæ nimis in te modeſtiæ ita oblitum ſentias:ut neqꝫ me unq̃ uelis:nec aliũ quéq̃ fallere.Nam dato operá
ut de laudatiſſima tua iſta conſuetudine moribuſqꝫ grauiſſimis nulla unq̃ ætas nulli populi cõticeſcát. Vale ex
medio.viiii.Kal.marti.

Franci.phi.Ottoni carreto iuriſcõſulto ſal.

Vi diui ambroſii monaſterio mediolani abbas preeſt:quedá opuſcula mea iápridé accepit cõmodato
q Hæc dũ reperto dat hõ ſimplex ac minime uerſutus uerba ſemper.itaqꝫ íſtitui bello ré decernere po
ſteaq̃ iure non licet.Sed anteq̃ in acié deſcendam dimicaturus:duxi hoiem admonendũ. Quare te ro

go:ut meas litteras:hiſce occluſas ei reddēdas cures:meq; facies q̄primū certiorē:malit ne oīno inſanire.an ali qn̄ reſcipiſcere.Nā niſi Blaſius ghiglinus ſatiſfecerit ꝓpediē ſuo muneri:ego utar meo.Vale.ex medio.ix.Kal. martii.M.cccc.lvii. Frā.phi.Xenophonti filio ſal.

Ccepi tuas litteras ex uenetiis:q̄s tuus ille familiaris Veronēſis mihi reddidit.Laudo tuā iſtuc ꝓfectio
a nē:mō ſalutis hēas rōnem.Audio enī iſtic laborari peſtilētia.itaq; rō tibi habenda ē ualitudinis.Et ue tus mihi ē &ſūma amicitia cū uiro clariſſimo Bernardo iuſtiniano leonardi filio.cui te dēs familiarem reddere.is.n.tibi nō parū ꝓdeſſe poterit:id qđ uel ſuo īgenio uel mea cā nō inuitus faciet.Marcheſiū noſtrū bene ualere cupio Angela ſoror tua ad chriſtianā reſurrectionē tradet̃ uiro cui diſponſata iam eſt.Saluere plu rimū cupio atq; opto Phœbum cancellarium:qui facito ne te ignoret.Eſt enī & honeſtus uir:& mihi amicus in primis.itaq; tibi auxilio erit maxime.Vale ex medio v.Kal.apriles.M.cccc.lvii. Frā.phi.Paulo cuſano ſal.

Elector ingenio modeſtiaq; tua:q̄ in ſcribendo uteris.Facile enī futurū ſpero:ut expectatiōi patris tui
d uiri grauiſſimi reſpōdeas qppe q in uiꝝ ſis ꝓbum ꝓdoctūq; euaſurus.Quod aūt me tantopere lauda ris binis iam litteris tuis:id nō tā uero q̄ abundantia q̄dam amoris erga me tui factū intelligo itaq; ha beo tibi nō mediocrē gratiam]. Orationes meas quas petis plures apud me nō ſūt:hoſpitant̃.n.apud amicoſ alie apud alios.Cūprimū domū reuerterint dabo operā ad te ueniāt.Quæ āt domi erāt miſi tibi.Si qd ē ī me aliud:quo tue uoluntati gratificaturus ſim:id tibi pro uolūtate adeſſe arbitrare.Vale ex medio.viii. Kalē.apri. M.cccc.lvi. Franciſcus Phi.Gabrieli ex ordine minoꝝ theologo ſal.

Ratris Roberthi cōterranei ſociiq; tui ōro q̄ de fide & doctrina chriſtiana ꝓdocte habet & eleganter
f ad populū delectat me ſane plurimū.Eſt.n.grauiſſimis ſentētiis uerbiſq; ornatiſſimis referta.& plane talis:quæ ab eruditiſſimo eloquētiſſimoq; theologo ꝓfecta iudicet̃.Nec ē profecto qđ in ea qcq̄ deſi derandū eē uideat̃ præter id unū qđ ad actionē pronuntiationēq; attiet.Eſt enī & uos & uultus & totius cor poris geſtus ad rem ipſam:qua de ratio habet̃ accōmodandus.idem āt Robertus nō oīno ſp̄ attēdit:ut ī ꝓxi ma:quā uulgo uos appellatis p̄dicatiōe:ē.n.homelia & collocutio q̄dā reꝝ preceptoꝝq; diuinorū ad populū quæ nudiuſtertius ab eo eſt habita.Nā cū uerba uenturi iudicis chriſti orando.repræſentabat:quibus electi meritorum munificētiſſimū p̄miū cæleſti ac ſempiterna gloria donabuntur.id uoce flebili:quam letitiæ ple nam eſſe oportebat:& uultu triſti in quo requirebat̃ hilaritas & geſtu minie amœno aut feſtino doctiſſimus theologus faciebat.Cum natura ipſa nos moneat non ars ſolum quid in huiuſmodi rebus tenendum qd ob ſeruandū ſit.Eodem ēt pacto cum uellet in mediū referre & p̄inde quaſi res ageret̃: dicēdo exprimere ſūmi iudicis latā ſn̄iam in īprobos & dānatos.id uoce admodū flebili ac uultu cōmiſerabili faciebat:cū par eſſet tū uultum oſtēdi uel ſeueꝝ uel minacē:tum uoce ad terrēdū accōmodatam:Præterea cū tēpeſtiue ſæpe ac recte fletu & cōmiſeratiōe utit̃:eſt ipſa in re multus ac diutius q̄ cōi ueniat:adeo ut audiētiū aures ſimul cū aīs q̄nq; offendantur.nā totū id breue eē porptet.Vt enī prudētiſſime inquit Cicero.Nil cicius lachryma areſcit.Re liqua uero oīa in iſto theologo ita probo:ut nil ad laudis cumulum putem poſſe accedere Vale mediolāi ex ædibus noſtris quarto.Kal.apriles.M.cccc.lvii. Fran.phi.nicolao arcimboldo iuriſcō ſal.

On Potui non ſubridere.cum legi tuas litteras:quibus facile ſum admōitus.qđ iam pridē re perſpicua ītellexeram:nihil humana in uita perfectū eē.ego nihil meum eē unq̄ ſtatui:qđ amicis meis ac præſer tī tibi cōmune eē nolē.Video aliā tibi eē cōſuetudinem:ut inqt Cicero cui ſua uxor & mihi mea. Nūq̄ me tn̄ pœnitebit mei īſtituti.Tuis mihi litteris opus non ē.nam ſatis mihi libroꝝ eſt in me ipſo q̄tum alteri: huiuſce tēpeſtatis cuiq̄.itaq; tibi hēas libros tuos:quoꝝ tantopere indignes. At ego meos qbus maxime oīum abundo:tibi ſp̄ coīs eſſe uolo.Tu interim q̄ rectiſſime feceris.ſi ioannē iacobū parmenſem caſtigaueris: talē q; reddideris:ut grauitate ſapientiaq; tua nō oīo indignus extimet̃.eſt enim iudicio meo nō mō ſtultus proca citate ſua:ſed ēt fatuus:id qđ eminentia ſtuporq; oculoꝝ ꝑ facile declarat ioannē ambroſium in ioannem ia cobum mutare nō parū intereſt ī petulantē ſobriū.Vale mediolani ex ædibus noſtris ſexto Kal.maias.M.cc cc.lvi. Fran.philel.ioanni medico ſal.

Vos recōciliata inter nos gratia carminū libros ultro dare ad te īſtituerā: dedi ēt eos libētius acceptis
q litteris:qbus ſignificabas tibi mea ſcripta eē nō iiucunda.nec uolo exiſtimes hucuſq; noſtra munuſcula calcē ſiſtere.nam ꝓpediem alia ſubnecta interim ita me dilige.ut intelligā meam recōciliatam beniuo lētiam tibi eſſe non ingratam.Vale ex medio.iiii.Kal.maias.M.cccc.lvii.

Aldus martyrellus & tibi iāpridē & mihi ut ē ꝑhumanus.& liberalis admodū familiaris dicit accepiſſe
b a te litteras:qbus ſcripſeris ad ſe meū tibi Plutarchi codicem τα τογεμνων τεκαιρουαιωνπα ρλλαλα continētem uæniſſe.Quod ego audiēs nō iā ſtomachatus ſum. quam miratus Nam quem ego uiꝝ bonū & grauē ſp̄ exiſtimaui:induci uix poſſum:ut credā ea te ſcribere.quæ refelli plane ueriſſimeq; poſſunt.Quod ſi ea ioco ſcripſiſti:iocare ſane ut libet:mō iocus tuus amicitiæ noſtræ de mētum nō afferat. Nā neq; amicū fallere neq; falli ab eo uelī itaq; facito me ſi libet hac de re q̄primū certiorē Tibiq; ꝑſua de me nullo pacto īduci poſſe:ut ſim iſto codice cariturus.uale ex me.nonis ma.M.cccc.lvii:Frā.Phi.Petro medici.S.

Vos Hippocratis libros alteꝝ de flatibꝫ alteꝝ de paſſiōibꝫ corpis:quos iā pridē ex græco uertimꝫ ī la tinū:iccirco dedi ad te.ut uel curares.uel tueris ualitudinē tuā.nā ꝑ recōciliata īter nos gr̄a te nō medio criter diligo.id qđ ſane facit.ut tibi cupiā eē q̄ optime.Lege igit̃ hoſce libros.& eoꝝ p̄ceptis utere.qđ ſi feceris: ſicuti ꝑ tua prudētia factuꝝ te certe ſcio n̄ dubio fore ut ī dies melius cōualeſcas.Fuit.n. Hippocrates uir nō mō doctus & eruditus egregie:ſed qđ eruditiōis ē ꝓpriū prudētiſſimꝫ & idē ſi qd ad rē ualet eloquētiſ mus.uale ex medio.xiii.Kal.iunii.M.cccclvii. Fran.phi.Nicolao canali patricio ueneto ſalutem.

Vid abs te ueli & cuius gr̄a ex iis ītelliges:q̄ poſt has lr̄as uel potius in his ſcripta ītelliges.Feceris āt mi
q hi ré admodū gratā:te āt nō indignā:ſi me q̄primū feceris de hiis oībus certioré:quæ ad te ſcripſi.qđ
ut facias te ét atq; ét rogo. Vale ex mediolano.xiii.Kalé.iunias.M.cccc.lvii.

Fran.phi.iacobo moranice theologo atq; generali religioſiſſimi ordinis minorum ſalute.

T ſi nō uereor aliquos fore:qui uel græce litteraturæ impiti:uel inueterato iā irroboratoq; errori ob
e ſtiatius īherétes:ut ignorátiæ me accuſét:aut īprudétiæ:q audeā ad id unū nō ꝑinde accedere:ut edo-
cear:ſed ut doceā potius & emédé:qđ uniuerſa tādiu uſurparit:ac tenet Ro.eccleſia:non patiar tñ uir
xp̄ianus nō id in mediū referre:qđ aud temere mihi ſentire uidear.At q fieri ſane pōt:ut falar & qđ ꝓpriū é
erroris:ut falſū ꝓ uero approbé q̄re alterutrū mihi iucūditati futurū ſit:uel doceri:quod neſciā:uel id preſti-
tiſſe unū iudicari:ne certius diutius errarit.Qua in re idé mihi cōtigat neceſſe é: qđ aut medico ſi ſanarit:ut
ægroto ſolet ſi bonā ualitudiné recuperarit:uterq; letat̃ qdé:ſed qui mō ægrotarat multo magis. Et ne ſim ī
perſpicua re ꝓlixior:paraclitū ſpiritū qué Chriſtus humani generis redéptor ſe miſſurum pollicet̃ apoſtolis
uideo ab oībus paraclitū:appellari:hoc é ꝑ i breui penultima:qđ per e penultima producta pronuntiari opor
tet.græci:non.n.παράκλυτον paracliton:ſed παράκλητον paracleton ſcribuntur per η idem e produ
cta.& nō per iota.quæ qdé littera ſignificat.Quod ſi paraclitus apud græcos inueniretur:qđ certe minime i
uenitur nō ꝑ i iota:ſed ꝑ y tenue ſcriberetur.Significaret aūt paraclytus ita ſcriptū infamé aut preter famam
Nā παρά para apud græcos q̄q̄ plura ſignificat:ī huiuſmōi tñ cōpoſitiōe ꝑter uel diminutioné ſignificaret
κλῦτοσ clytos uero fama declarat inſigné:id quod īclytus probat:famoſus.n.ī malū capitur.itaq; paracly-
tus a ꝓpoſitiōe ωᾶρα para & κλῦτοσ noíe cōpoſitū quod ſignificatū recipiat qs ignorat. Id āt q̄ eſſet non
mō abſurdū in:chriſto ieſu:ſed:ét dictu īperiū qs nō uidet:paracletus inq̄ penultima ſyllaba ñ correpta:ut uul
go profertur.ſed producta & ſcribi debet & proferri.Et deſcédit id qdé nomé a uerbo παρακαλῶ paraca
lo qđ & rogo ſignificat & hortor apđ priſcos.apđ iunioris uero græcos ét ꝓ cōſolor reperitur.Ab hoc aūt
uerbo παρακλητὸρ paracletor deſcendit & παράκλητον paraclitus:& qui in foro ac iudiciis a noſtris
deprecatores uocantur:hi apud græcos nominantur παράκλητοσ.itaq; policetur iheſus diſcipulis ſuis mi
ſurum ſeſe ꝑacletū ſpiritū:qui eos ſe edocturus:ſiue illum adhortatorem ſiue deprecatoré: hoc eſt aduocatū
ut uulgo interprætatur:ſiue conſolatorem etiam intelligere uelimus. At dixerit quiſpiam nonne id nominis
diuus ītellexerit Ambroſius:nonne diſcertiſſimus Hieronimus non erudītiſſimus Auguſti.nō alii permulti
atq; ſapiétiſimi doctores eccleſie:qui æque græco ac latino eloquio floruerunt.intellexerunt ii qde oés . Nec
dubito ſi illoꝝ codices extarét quos ſuis illimanibus ſcripſerunt:nunq̄ tantus & tā craſſus error in Ro . eccle
ſiam inuaſiſſet.Sed dū litteraturā cōtenimus policitoréq; diſciplinam.non ſolum in uerbis:ſed in rebus quo
que ipſis non mediocriter erramus:unde ét factum eſt ut eadé ignorantiā & ꝓ νοῦ in hoc eſt mente pona-
mus intellectum & ꝓ energia actū:cū multū certe īterſit īter méte‖& ītellectū & īter actum & energiā. Sed ut
cūq; res het:libuit hæc ad tuā pr̄nitaté ſcripſiſe quo ī tāto ur̄o & tā uenerabili r̄ligioſiſſimoꝝ & ſapiétiſſimo
rū theologoꝝ coetu:qui ex uniuerſoeologoꝝ terrarum orbe in hanc florentiſſimam urbem conſultandi de
rebꝫ maximis decernédiq; gratia cōfluxerunt nihil pretermittatur.qđ ad ueritaté diuini uerbi uel ſtabiliédā
uel ornandam attinet.Vale pater reuerendiſſime mediolani ex edibus noſtris.vii.nonas iunias.M.cccc.lyii.

Franciſcus philelphus gabrieli theologo ſal.

Rater roberthus Conterraneus iſte tutus ſi nulla ꝓuocatus iniuria uel amicum uituperat: quid faciat
f inimico.Agit aūt neq; ꝓ iuſtitia:neq; ꝓ ſua ꝓfeſſione.Vale mediolani ex ædibus noſtris.xiii.Kalé. iu
nias.M.cccc.lyii.

Franciſcus phlelſus gabrieli theologo ſal.

Vod frater Rober.tā ſancte tāq; perhumaniter ſe purgarit:nō poſſum eqdé non lætari.Nā qué nulla
q ipſe ꝓuocaſſem iniuria.non potuiſſem fortaſſis æquo animo conuitiū ferre nulli preſertim culpæ
obnoxius.Pereant igitur qui maledicta falſo renunciat.ut ſunt homines maledici ac perfidi.Vale me
diolani ex ædibus noſtris.xiii.kalen.iulias.M.cccc.lvii.

Franciſcus philelſus Bartholomæo riciatenſi regio ſecretario atq; oratori ſalutem.

Tor te ſemper:ut uides familiariter.Quod eo facio libentius quo ſcio huiuſmodi ꝓuinciā ut es ani-
u mo perhumano atq; liberali tibi eſſe nō,ingratam.itaq; facito ut ſoles omnia mea cā diligenter . Vale
ex mediolano.iii.nonas ſepté..M.cccc.lyii.

Franciſcus phi.ioanniantonio māeto eqti aurato.ſal.

Roſper Camultus uir prudens & diſertus cū iſtinc mō reuertiſſet mediolanū cū mihi tuis uerbis ſalu
p té dixit.tū ea de te:deque tuo ſtatu renunciauit:quæ non inuitus audiui.Nā q tibi nr̄a uetere ſūmaque
amicitia bene eſſe ſemꝑ optarim.nō potui eqdé nō lætari.qđ uiro plane opimo & homini doctiſſi-
me erudito is locus datus eſſet apud Alphon.regé:qui & rei & dignitati r̄nderet.Feciſti aūt ut ſoles oīa pru-
détiſſime qui a quottidianis illis ſplédidiſſimæ tuæ ciuitatis cōtétionibꝫ ac fluctibus apud regé ſapientiſſimū
tāq̄ in quietū aliqué & trāquillū humāæ foelicitatis portū te r̄cepis.iāpridé cū florétie ageré.ſolebā primis an
nis tuū uitæ inſtitutū non probare ſolum:ſed ét laudare . qui platonicis ut mihi uidebare.ꝓceptis imbutus
reip.gubernacula nullo pacto ueles attingere.Itaq; totū græce diſciplinæ ſtudiis & exercitationibꝫ te dedide
ras.Eraſq; eius rei gratia quottidie mecū una.Et cū multa ſimul cōmétaremur.nō mediocré uterq; uolupta-
té & fructū ex illa noſtra conſuetudine aſſequebamur.gratulabar igitur uel fortunæ.uel prudétiæ.qui in flo
rétiſſima ciuitate & ampliſſimo patrimonio conſtitutus illum uitæ curſum tuereris:qui nemini cuiq̄ niſi ui-
ro ſapiéti conceſſus ſit.Deinde uero contrariis neſcio quibus repentiniſq; flatibus ex illa pacatiſſima animi

ſedẽ ſecuritateq̨ excuſſus te turbulentiſſimis reip. tẽpeſtatibus procelliſq̨ obiectaſti. ubi & ſi oĩa conſtanter: moderate: inocenter: & & continentiſſime ſemper geſſiſſe te accipio: inuidiæ tamen naufragio carere oĩno non potuiſti. Quare prudentiſſime illiuſmodi fluctuoſiſſimis æſtibus emergere aliquãdo & in tutiſſimũ uitæ domicilium te recipere uoluiſti. nã ubi gentiũ tibi aut quietior uita aut honorificentior: ſit futura q̃ apud Al. phon. regẽ cuius uirtus & ſapiẽtia tanta ẽ: ut cũ uniuerſo terrarũ orbe facile q̃at de omni genere laudis cõtẽde re? Nã ſi nemo admodũ diligit: quod ignoret. quis ambigat te regi ſapientiſſimo & optimo eſſe cariſſimum itaq̨ nõ poſſum tibi nõ plurimũ gratulari qui eam tandẽ fortunã ſis nactus: quæ ex ſnĩa tua uirtuti tuæ erudi tioniq̨ reſpondeat. Reliquũ eſt: ut quicquid uel opere uel tẽporis litterarũ & bonarũ artium ſtudiis per ciui les labores illos aut interceptũ: aut ſubtractũ. aut reſciſſũ fuerat id aſſiduitate atq̨ diligentia: legendi ſcribendi q̨ reſartias atq̨ repares. Hac una re nihil facturus es: quod maiorẽ tibi ſit gloriã iucũditatẽq̨ allaturũ. Sed q̃m ſcio id tua ſpõte uel nullis adhortationibus meis effecturũ: in preſentia longior eſſe noli. itaq̨. uale & me tuis etiã litteris de omni ſtatu tuo facito certiorẽ. Quid. n. petã ut diuo regi Alphonſo me cõmendes. cũ pro nr̃a amicitia id ultro ipſe facturus ſis: ex medio. xii. Kal. octob. M. cccc. lvii.

Franciſcus philelphus nicodemo tranchedino ſal.

n Eſcio uter noſtrũ magis ſit accuſandus quottidiani ſilentii. nec dubito fore. ut me malis q̃ ipſũ te huiuſ modi culpæ obnoxiũ exiſtimari: quis ẽt noris ea te nõ uacare. Vtcũq̨ res tamẽ habet. iccirco ad te pri or ſcripſi: ne poſthac ita ſilentiũ adames: ut priſtine tuæ facundæ bellum indixiſſe iudiceris. interim me uelim facias certiorẽ: & q̃ belle uales & q̃ nr̃i memoriã pretefers. Ego. n. & ualitudine utor proſpera & be nignitate principis nõ alacri minus q̃ larga. Reliq̃ etiã apud me læta ſunt. uale ex medio. xi. Kal octob. M. cccc. lvii.

Franciſcus philelphus marioto Teretino ſal.

q Vam tporũ iniquitas nõ amãdi quidẽ: ſed ſcribendi fecit inter capedinẽ eam tãdẽ iucundior hæc dies e medio nobis abſtulit ita: ut uel ad mutui amoris cumulũ nõ mediocris facta uideatur acceſſio. nã q̃ñ mutui conſpectus nondũ facultas datur: mirũ me deſideriũ tenet tuarũ litterarũ. Quãq̃. n. de te quot tidie percũctanti mihi grati nuncii afferuntur: multo tñ gratiora futura ſint: quæ ex tuis litteris quaſi ex teipſo cognoro. itaq̨ ſi me amas: ut ſoles: id quod certe facis: da operã ut q̃ primũ te de omni tuo ſtatu loquentẽ au diam. Quod ſi de meis rebus certior fieri ex me uis: ego cũ uniuerſa familia bene ualeo: & eo mecum ſe gerit fortuna. quã uocant: humanius ac lætius: quo huic optimo munificentiſſimoq̨ pricipi & carus ſum. & admo dũ iucundus. unde ẽt fit: ut annorũ acceſſio me ſeneſcere nullo pacto patiatur. nã & in cute: & intus uiridior ſũ q̃ dudũ: cũ iſtic agerem iuuenis. uale. & Franciſcũ beninũ cõpatrẽ meis uerbis ſaluere plurimũ iube. ex medio lano. iii. Kal. nouẽbres. M. cccc. lvii.

Franci. phi: Franciſco caſtellano equiti aurato ſal.

l Aetor equidẽ: & maiorem in modũ Gaudeo: qđ ſimul cũ annis æque tuus amor erga me creuerit: ut maiore ego te beniuolentia magis ĩ dies atq̨ magis proſequor. Quin aĩ tui uel benignitatẽ: uel gratitu dinẽ q̃ me ut ueterẽ: & doctorem & amicũ cõpleſius es: cũ diligo plurimũ: tũ facio maximi. nã qđ no biliſſimi generis fulgorẽ probitatis ſplendore illuſtraris: nõ poſſũ nõ mirifice laudare. Fortuna. n. cũ uirtute coniuncta uitã efficit tũ iucundã: tũ optandã in primis. nec eſt tñ ullum fortunæ cõmodũ cũ aĩ bonitate cõpa randũ: utpote qđ una uirtute nihil ſit in hoĩum genere neq̨ certius: nec ſtabilius: nec diuturnius q̃cq̃. Et cum oĩs uirtus laudandã ſit tamen haud ſcio: an id potiſſimũ perinde atq̨ peculiare gratitudini dandũ eſt quippe que ſola ut ita dicã: ſine deteſtabili ſcelere deſeri non poſſe uideatur. itaq̨ nõ abſurde a uiris ſapientibus ingra titudini ĩpudentia comes aſciſcitur. At hominẽ impudentẽ flagitio nullo uacare uolunt. ut igitur & benigni tate aĩ tui. q̃ tibi propemodũ ẽ pr̃ita dicere omittã: te gratitudinis laudari cũ audio uoluptate afficior nõ uul gari. nõ enim gratus eſſe potes niſi idem ſis iuſtus. niſi idem ſis cumulata uirtute preditus. nam ut de reliquis ſileã. cũ de metã honorifice: tã libẽter: tã amice apđ oẽs quottidie ſermonẽ habes id quod uno eodẽq̨ omniũ ore ad nos perfertur. ſatis ſuperq̨ declaras nihil eſſe apud te.: neq̨ antiquius: neq̨ dulcius accepit beneficii gra ta recordatione & referrende gr̃æ beniuolentiſſima uoluntate: ut qui beneficii loco ducas illud doctrine offi cium: quo pene adhuc puer a nobis es liberaliſſime inſtitutis: Qua q̃dẽ tua humanitate mi Fran. nequeo non admodũ delectari: qui id tibi beneficii loco des: qđ ſine magna reprehẽſione preterire nullo pacto potuiſſem Qui. n. te nõ diligerẽ: nõ amarẽ: nõ magnifacerẽ: in quo tãtã uiderẽ ineſſe idolẽ quãtã in alio tuæ ætatis nemi ne. quẽ totũ ad pudorẽ: ad elegãtiã morũ: totũ ad laudẽ ac decus natum intuerer. Sed es tu plane ingenti muni ficentiſſimoq̨ aĩo: qui ẽt quod ab altero tibi debetur. pro ſuſcepto beneficio hñdũ uelis nihilq̨ pluris facias: q̃ beneficiũ te preſtare. Quã ingenii tui bonitatẽ atq̨ altitudinẽ aĩ tãta dilectione cõplector: ut uix mihi ſuauius q̃cq̃ ſit: quã de te laudibuſq̨ tuis die noctuq̨ & audire: & loqui hẽo ãt tibi gr̃as: qđ mihi ĩ amore r̃ndeas: neq̨ te uinci hoc tanto mutuæ caritatis munere patiare. Reliquũ ẽ: ut quãdoquidẽ coram nos inter nos minus li cet familiaris cõferrre ſermones: hos noſtræ nobis lr̃æ quottidie repreſentent. Vale cum uniuerſa familia. Meq̨ ama ut facis. ex mediolano pridie nonas nouembres: M. cccclvii.

Fran. phi. Gregorio arrigo iuriſconſulto ſal.

f Acit uetus ac ſũa amicitia illa nr̃a q̃ ab uſq̨ ꝓpe adoleſcentia cõiunctiſſime oli uixĩus: ut exiſtimẽ te oĩa mea cã factuꝶ. Audiui. ioãnem petrũ lucenſem quo auditore primũ cum florentiæ oratoriã philo ſophiamq̨ docerem deinde amiciſſimo ſemper: uel abſcente ſum uſus: ꝓxima æſtate diem obiiſſe: id quod certe ut debui tuli moleſtiſſime. Cupio fieri ex te certior: & quos libros reliquerit: & qua conditione hoc eſt uenaleſne ſint. Emerem enim aut omnis aut plæroſq̨ præſertim græcos. ſi qui. ſ. digni ſũt lectione no

ſtra. Fac igitur ſi me amas: ut hãc rẽ & q̃primũ & q̃ diligentiſſime intelligebã hoc erit mihi tã gratũ: q̃ quod maximũ. Ornatiſſimũ equitem auratũ Petrum nucetanũ nomine meo ſalute plu. ĩpartias uelim. Vale ex medio. xiii. kal decẽbres. M.cccc.lviii.

Franciſci phi. Epiſtolarum Liber Decimuſquartus.

Franciſcus Philelphus Lodouico Gonzagæ Mantuæ marchioni. S.P.D.

q Vod oẽs te uiri docti iideq̃ ſapiẽtes & obſeruent: & uenerentur: qd eſt: qđ mirari queq̃ oporteat: cũ & unus ipſe ſis: q reliquos oĩs italiæ principes doctrina atq̃ eloquẽtia antecellas & te in cunctos munificentiſſimũ preſtes: q in illorũ ſe genere reponi noluerũt: q urbãi ſunt doctiq̃ noĩati Itaq̃ habeo tibi grãs nõ uulgaris: quod tuo me locupletiſſimo teſtimonio talẽ oſtẽdas: quẽ hoĩes dignũ exiſtimẽt dilectione beneficentiaq̃ tua. Nã hi ſoli mutua caritate deuinciuntur: qui ſtudiis ſunt & moribus q̃ ſimillimi: & ſi plus merẽtes amari etiã magis dñt. Sic.n. ueluti quadã ſeruata proportione minoribus ẽ cũ maioribus amicitia. At ego mihi permagnæ aſcribo laudi: quod ab oĩbus intelligar amari abs te optimo & ſapientiſſimo principe: uel ea ductus rõne: quod rariſſime accidit: ut in ſũma licẽtia cõſtituti nõ eos uel cõtẽpnãt: uel negligãt: q ſint fortuna inferiores. Quare cũ tãti me fieri abs te uideo: ut quottãnis orner muneribus tuis & his q̃ dẽ ampliſſimis: nõ debeo nõ iure optĩo lætari: cũ mea cui uideo certiſſimũ in te uno ſemper patũ ẽe pſidium tũ ẽt tua cã: q oĩbus patefacias nihil apud te eſſe antiquius probitatis: & eruditionis ſtudio. Nũq̃.n. probos uiros & eruditos tãtope dilexeris niſi per illuſtri ſis bonitate pditus ac ſapiẽtia ſingulari. quo fit: ut eo me maior teneat admiratio: q minus opam oẽm diligentiãq̃ accõmodes: ut tui ſimilẽ reddas Federicũ filiũ preſtanti indole adoleſcentẽ. Puto.n. licere iãmihi familiarius tecũ loqui. Nũ es oblitus: qđ Cyrũ dicere ſolitũ tradũt neminẽ decere imperare: q ſubditis nõ ſit melior: quo aĩo populi eũ ferãt: quẽ ĩdignũ principatu cenſerint: qui .n. alios regat: q ſeipſũ neſcit. At reip. ĩperãdiq̃ diſciplina nõ tradit natura: ſed lrãrũ librorũq̃ monimẽtis. itaq̃ uir ĩdoctus: & indiſertus nõ mõ ciuitates nõ bene rexerit: ſed ne ſeipſũ qdẽ. Oportet.n. principẽ nõ minus eloquẽtẽ eſſe: q̃ & ſapientẽ & iuſtũ. Laudat certe a uiris prudentibus illud Paryſatidis dictũ: quo artaxerſẽ filium monebat: ut cũ orõne eſſet habiturus ad populũ: uerbis grauiſſimis & ornatiſſimis uteretur: Et plato beatas fore illas rep. affirmabat: que ab iis regerentur: q aut ipſi ſaperent: aut ſapientiæ ſtuderẽt. Nec.n. parũ ille ſapiẽtiæ ſit adeptus: q ſe cupit ſapientẽ fieri. Bono autẽ & ſapienti principe ſimulq̃ eloquenti nihil perfectius eſſe duco: nihil.n. magnificentius: nihil ciuibus uniuerſæq̃ reipu. neq̃ fœlicius nec beatius. Cura igitur quæſo: ne litterarũ ſtudia deſerat Federicus: qbus tãdiu opa dãda eſt: qđ ſe totũ ad imitationẽ tui imaginẽq̃ effinxerit. Nullã iſti pulchriorẽ hereditatẽ ceſſurus es: nullã meliorẽ: nullã diuturniorẽ q̃ uirtutis tuæ grauitatiſq̃ diſciplinã. Oĩa certe: quæ aut corporis: aut fortunæ dicuntur cõmoda: ſunt uel minimo aĩ bono inferiora. Hoc.n. in noſtra eſt tempeſtate poſitum: hoc eſt poſitũ hoc eſt ĩmortale atq̃ ſempiternũ. Illa uero nec noſtra ſunt: & inſtabilia planeq̃ caduca. quare fac obſecro: ut & dicendo agendo ſapientiã tuã ſemper & eloquentiã Federicus repreſentet. Nã quod ais per te nõ deſtitiſſe quin litteratus ac diſertus fieret: cũ eius ætas ad huiuſmodi munus eſſet aptiſſima: ſed que ingenti mercede preceptorẽ quæſieras: haud potuiſſe cõſequi uelim quid iſta de re ſentiã: accipias paucis. Oĩum primũ quod ad pceptorẽ attinet: id qđ tua bona uenia dictõ uelim: querebas crepuſculo lucẽ noctis infundere: oblitus ut uidetur & cõtraria curari cõtrariis & illud itẽ. Oẽ tulit punctũ: q miſcuit utile dulci. triſtẽ ſcipionis aphricani ſeueritatẽ: nã huiuſmodi illũ facie extitiſſe perhibent hilaris lenitas Lælii cõdiebat. Freno dicere ſolitus Plato traditur Ariſtoteli opus eſſe & calcaribus Xenocrati: quippe quorũ alter tardiore eſſet ingenio: ſed Ariſtoteles alacriore quam par foret: atq̃ acriore: Mediũ ſane qddã pbare Plato uidebatur: qđ tanq̃ ex Ariſtotele Xenocrateq̃ cõſtaret. Quantũ poſſũ ĩtelligere: Federicus tuus eſt natura melãchonicus. At melanchonicos oĩs eſſe ingenioſos docet Ariſtoteles. Et ne id quidẽ mirũ. Sunt.n. cogitationi natura dediti. Qui ãt multũ cogitat: multa quoq̃ ex ſe inueniat neceſſe eſt: quæ a nemine didicerit. Vt igitur opera dãda eſt: ne feruens ingeniũ nimio ocio defrigeſcat: ita ẽt ſtudẽdũ: ne triſtiore cõſuetudine ſe atre oĩno bili faciat obnoxiũ. is inq̃ doctor adhibẽdus eſt federico: q cũ oĩ uita pbatus ſit. tũ moribus nõ ſordidis inculrtiſq̃ potius q̃ lautis & amoenis. Nã q̃ tandẽ ætatẽ aliã ad litteraturã & humanitatis artes aptiorẽ iſta exiſtimemus: q̃ Federicus nunc agit: q natus annos. vii. & decẽ iã qd ſibi agendũ ſit: p rõnẽ aſſequi poſſit. Solus.n. homo ex oĩbꝫ aĩantibꝫ agere dicitur: & is quidẽ hõ q aſſecutus iã ſit pfectũ rõnis uſũ: quo qdẽ ipſo & mulieres: & pueri: & q mẽtis cõpotes nõ ſunt carere iudicãtur. Nã qđ aut ĩfantes: aut pueri didicerint: id ne ĩtelligũt qdem Vnde fit: ut neq̃ hi boni neq̃ mali affirmari queãt. Sed oĩs eorũ uel uitupatio uel laus: aut parentibus danda ſit aut pceptoribus & his uiris quorũ aut minus aut blãdiciis parent. Adoleſcẽtes uero & ſi aſpere iã cœperũt abducuntur tñ nõnulli ab aĩ pturbationibus & ita relicta rõne rapiunt ĩ deuia: ut nuſq̃ cõſiſtere poſſe uideantur. itaq̃ huic quoq̃ ætati nõ minus ſœpe q̃ pueris freno ẽ opus. Nã qđ pueri deliqrĩt: q nondũ aſſecuti ſint rõnis ĩperiũ. Idẽ uenire uſu adoleſcẽtibus ſolet: qđ illud deſeruerint. quæ ſi pudor & uerecũdia nõ tãtam uim habet ut hunc ætatis feruorẽ cõpeſcat ac lænitat: qdã acriora ſunt callidioraq̃ remedia adhibẽda. q̃ qdẽ excogitare paretũ ẽ: & eorũ: q ĩ eã ætatẽ ius habent. Videmus.n. alios duci blãdiciis. alios qbuſdã munuſculis admonitiõibus alios nõnullos caſtigatiõe: ĩcrepatiõe metu. Nõ eaſdẽ morbis oĩbus curatiões medici addere cõſueuerũt. Pro cuiuſq̃ ĩgenio ac morbo qſq̃ curãdus atq̃ ſanãdus ẽ. illud mihi exploratiſſimũ ẽ oĩs bona ĩdole adoleſcẽtes parẽtibus gratificari maxime obtẽperareq̃ ſolere. nec qdẽ ãbigo princeps Lodouice: ſi tuus pclarus modeſtiſſimuſq̃ filius Federicus liqdo aĩaduerterit ſe tibi iucundiſſimã rẽ facturũ ubi litterarũ & liberalium diſciplinarũ ſtudiis ſe tradiderit fora: ut nihil ſibi potius ducat q̃ & dies & noctis ĩ hoc pulcherrimo laudatiſſimoq̃

munere conſumere.Nec.n.grauiſſi̅os iſti cum uolueris:eruditiſſimoſqꝫ doctores defuturos:a quibus honeſte
queat:& liberaliter ad ea omnia inſtitui:q̄ ad bene,beateqꝫ uiuendum requiruntur in principe.Id aũt eo ma
gis tibi curandum eſt:quo cæteris omnibus italiæ princibus ex litteris:& doctrina ſuperior. Nõ.n.paſſurus
ſis:ut in hac illuſtri hereditate tã q̄ tibi atqꝫ tuis ꝓpria degeneraſſe federi cum a patrita & auita gloria ulli inſi
mulent.hæc ego ꝓ mea erga te pietate cõfidentius fortaſſe q̄ decederet.ſcripſi quæ tu uelim clementer ut ſo
les omnia ac benigne interp̄teris uel eo uſus græcorum ꝓuerbio:quo iubetur quæ amicorum ſunt commu
nia dici oportere.id quod nõ minus in liberis q̄ in pecunia tenendum atqꝫ ſeruandum puto.& eo fortaſſis in
liberis maxime quo melius hiſce atqꝫ p̄clarius cõſultum cupimus q̄ ſuppellectili:& pecudibus. Vale princeps
optime ac munificentiſſime.Meqꝫ ut facis ama ex mediolano.vi.idus decembris.M.cccc.lvii.

Franciſcus phileltus nicodemo tranchedino ſalutem.

Itteræ tuæ fuerunt mihi iucundiſſime cum tua cauſa quem intellexerim bene ualere cũ uniuerſa fa
l milia tũ & ob fran.patricium qué e mortuo uiuũ factum acciperim:Triſtis.n.de homine amiciſſimo
nũcius ꝑlatus ad nos fuerat.cum eẽt q aſſereret uel ſe p̄ſente.ſuppliciũ eẽ de eo ſumptũ.itaqꝫ indolue
rã eius uicẽ ob idqꝫ oẽm popularẽ ſtatum.q ſine ſeditiõe eẽ uix unq̄ cõſueuit uehemẽtiſſime execrabar.Quãq̄
franci.familiari nr̄o nihil magis arbitror obfuiſſe.q̄ inuidiã.q̄ uiri & p̄ſtãtes nunq̄ caruerunt.Lætor igitur po
pulũ.qđ preter opinionẽ ac luctum nobis acciderit.Tibiqꝫ hẽo ingentes gr̄as qđ iſtius dignitati ſtudeas.id q
ut aſſidue facias:te ẽt atqꝫ ẽt maiorẽ in modũ rogo.Quod uero de re altera cõſilium ceperis:ꝓbo & gaudeo.
Miror ãt qd uiro illi in mẽtẽ uenerit.ut cũ iã ad calcẽ ꝑuenerit.a decurſo iã olympiæ ſpacio auertat̃.atqꝫ uicto
riæ palmã renuat.Nũ forſan cũ ætate aĩ quoqꝫ uigor cõſenuit.ue℞ tu hebeſcenti iam ſanguini flãmas adiice
rationes concaleſcet fortaſſe.prioreqꝫ uim accenſus reſumet.Nos oẽs ualemus recte. uale etiam tu atque tui
omnes uel noſtri potius.patriciumque hortare ut forti aĩo ingẽtiqꝫ ſit memineritque ſapiẽti nihil obeſſe poſ
ſe.& fortunã omnem uel minima uirtute eſſe inferiorem.Ex medio.pridie Kal.ianua.M.cccc.lvii.

Franci.philelſus donato actiolo ſalutem.

Idi ac legi ſuauiſſimas tuas litteras ad iaco.actiolũ tuum qd inq̄ tuũ.imo noſtrum.nã amicorũ quæ ſunt
u ea priuata his eẽ nõ oportẽt:ſed perinde ſane atqꝫ cõia.miratus ãt ſum.qd tibi ĩ mentẽ uenerit q ethru
ſco malueris maternoqꝫ uti ſermone q̄ latino & litterato.nam facundum eſſe te pleneque diſertũ igno
rat nemo.ad iacobum noſtrum tm̃ in dicendo ualere experti ſumus:ut ſuæ ætatis nemini cõcedat.num forta
ſis oſtendere uoluiſti nõ oĩo te græcũ factum qm̃ apud eruditiſſimum eloquẽtiſſimumqꝫ ui℞ ioãnem argyro
polum græcis diſciplinis ſtudeas.q̄ſi græca or̄o latine aduerſet̃:uel nõ ſimillia ſit potius.& ei maximum affe
rat ornamẽtum.at ne qppiã qdẽ ſcripſeras.qđ in hoĩum manus uẽtu℞ nolles:Fit.n.ſæpe ut quæ uidet̃ inepti
orã:iccirco ſcribamus materna lingua qm̃ exſcribi a quoppiã nolimus.nã q̄ ornatius ſcripta fuerint.ea ſepe
uel inuitis nobis & exſcribunt̃.& ſeruantur diutius.itaqꝫ nõ intelligo:q ita ſcripſeris:niſi forſitã factus ſis ad lit
teras auidior nolueriſqꝫ alios ornatiſſimæ tuæ dictiõis imitatores effici.qua in re magis mihi ꝓbatur iacobus
q quottidie aliqd ſcribit:minerua & eloquentia ſua dignum.id qđ ſi tu etiã feceris.cũ ꝓ officio facies. tum no
bis oĩbus qui tui certe ſumus:uoluptatẽ.permagnam afferes.ualle cum tuis oĩbus ex mediola.nonis ianuariis.
M.cccc.lvii. Franciſcus philelfus petro perleoni ſalutem.

Vod ad uenetos te receperis:uiros plane optimatis nõ ſolum ꝓbo:ſed ẽt lætor.facile.n.futu℞ ſpero ut
q doctrinæ uiriutiqꝫ tuæ paria p̄mia referrantur.idqꝫ ꝓpediẽ.ii.n.ſunt ueneti:ut nũquã p̄ſe beneficio uin
ci putãtur.ſed officiũ ſemꝑ officio cumulẽt.& maximo ope promereri ſtudeãt.gratulor igitur fœlicita
ti tuæ:q ĩ eos ſis loco tandẽ collncatus:ubi & emolumenta ſis nõ uulgaria & laudẽ itẽ maximã breui aſſecutu
rus.iſtitue igit̃ ut cœpiſti p̄ricios iſtos adoleſcẽtes nõ mo℞ mĩus q̄ doctrĩæ eloquẽtiæqꝫ p̄ſtãtia.fecũda nactus
es ferociſſimaqꝫ ingẽia.q qđ laudis ſemẽ acceꝑint ad maturã frugẽ miro incremẽto ſint ꝓductura.uñ ẽt tu tãq̄
diligẽtiſſimus qdã fortũatiſſimuſqꝫ excultor cũ uberrimos ꝑcipies fructus:tũ me igẽti afficies uoluptatẽ:q tuã
laudẽ oẽm ꝑmagnæ mihi laudi eẽ duco.nã qd ais de iſectatiõe iuidẽtiũ id tibi quoqꝫ iucũdũ eẽ oportet cũ itelli
gas excellẽtiã oẽm iuidiæ eẽ uelut obnoxiã.nã qd malis:ut℞ excellere.an excellẽtiã pati.itaqꝫ aĩo ꝯſtãti excelſo
qꝫ ſis.tibiqꝫ p̄ſuade obnixeqꝫ tuere oĩa eẽ uirtute iferiora.cui quomagis iuidet̃:eo ſe magis glorie addidit comi
te.qn tibi opa dãda ẽ.ita eruditiõe.& dicẽdi elegãtia ſplẽdoreqꝫ augeſcas:ut tibi nr̄o pp aſſequẽdi deſꝑationẽ ĩ
uidere audeat ꝑibꝫ.n.aut aliq̄to ſupioribꝫ iuidet̃ p̄ſtãtiæ ãt nimietas hoc morbo uacat uale ex medio.iiii.idus.
ianua.M.cccc.lviii. Fran.phi.nicodemo trũcha dino ſal.

Eem mihi facies ñ mĩus gratã q̄ neſſariã ſi qđ diebꝫ ꝓximis ad te ſcripſi & q̄primũ & ex ſn̄ia mea cura
ueris.ſcio q̄tũ prudẽtia uales q̄tũ ẽt gr̄a.itaqꝫ nihil dubito ꝓpediẽ fore ut cõficiat̃ qđ cupimus mõ adui
lare uolueris:tuo at erga me aĩo certiu s hẽo nihil.matura igit̃:ſi me amas & qđ uolumus effici.uale ex medio
lan.iiii.idus ianua.M.cccc.lviii. Franciſcus pphilel.aeneæ eardinali Senenſi.ſalutem.

Inas lr̄as tuas q̄s ñ eodẽ tp̄e ad me dederas eodẽ accepi die.fuerũt utreqꝫ mihi ñ iucũde minus:q̄ expopta
te.qd.n.ñ ĩ iis erat plenũ hũanitatis & bñignitatis tue itaqꝫ ut plurimũ mihi ſũ letatus qđ itellexerĩ apđ
ueterẽ amicũ meæ ĩ ſe pietatis memoriã nulla eẽ itercptã neqꝫ tpo℞ neqꝫ fortũe uarietate ita maiorẽ ĩ modũ
tibi pr̄i ãpliſſimo gratulor:qđ oĩa ſis ſuma ĩ hãc diẽ tua ſuma cũ dignitate adeptus & id ſane ñ mõ ñ petẽs ſed
ne cupiẽs qdẽ.quo fit:ut ſatis p̄ſpicue cognoſcere cuiq̄ liceãt q̄ acceptus ĩmortali deo caruſqꝫ ſis.nõ.n.ſine diui
no quodã ꝯſilio ac mẽte hmõi bõa ꝯtigũt hoĩbꝫ ſed cuius æterna ꝓuidẽtia iferiora hæc oĩa ſuperna gubernãt
illius quoqꝫ uolũtate ac iuſtitia cuiqꝫ ꝓmeritis reddit̃.uixiſti ſꝑ ĩnocẽter & pie.nec aliđ qcq̄ ĩ bõis ducere unq̄ cõ

iueuiſti.q̄ xp̄m optimū maximū.q̄re idē xp̄s & oīpotēs deus & dei oīpotētis filius q cētū ꝑ uno reddere ſp̄e ſo litus tua obſeruātia.cultu bōitate delectatus ſuis te ī dies magis magiſq; bōis auget honoribꝰ āplificat felicitate cumulat.Tu āt ut es aīo maxīo ſplēdidiſſimoq; īgenio ut ducis oīs uirtute inferiora ut iudicas nihil hn̄dū eſſe ſine deo in hoīs:diuinā quoq; bonitatē atq; ſapiētiā imitaris.Nihil ſupra hoīem uel ꝓfiteris uel audes:p̄ſtas ī oēs te facilē:humanū māſuetū.Nihil tibi aut ad rē aut ad dignitatē additū putas:qd̄ a deo non fit. Quāobrē ſempiterni dei:tanq̄ uel negociator:uel ꝓbitor aliq̄s te in cūctos ea geris benignitate q̄ ſp antea mirifice claru iſti.Hinc ēt me nō minore nūc dilectiōe cōplecteris:q̄ uſq; a primis annis q̄bus tibi ſum cognitus mirifice di ligebas.Et ne id qdē mirādū.nā cū ſola uirtus eēt:q me tibi cōciliabat:eo fit:ut eadē duce idē ſit tuus erga me amor.Mea.n.erga te obſeruātia tanta ē.q̄ta uel fuit unq̄ uel maior eē poſſit:& hac de re ſatis.Cætera q̄ ſcrip ſiſti:intellexi.Tibiq; habeo gr̄as imortalis:qd̄ q̄tū ī te fuit:deſiderio meo ſatis cumulatiſſimæ feciſti.Si q̄s aūt unus ſit:q de meo illo codice aliqd certi habeat Beſſarionē Cardina.nicænū hunc eē puto q̄ppe q & utriuſq; eloq atque diſcipliæ doctiſſimus ſit:ut noſti:& q̄ri apud Calli.Pontificē ſolitū accipio:qd̄ nieo.quinti ornatiſ ma librox ſuppellectilē tā temere diſſipare pateretur.itaq; ad hunc ēt hac de re litteras dedi.Quid futux ſit: neſcio.Vnū certo ſcio nihil me omiſſurū ad codicē uendicādū.Qua in re ſi mihi auxilio fueris tanto me affici es bn̄ficio:ut maiore alio nullo poſſis.Vale p̄r ampliſſimæ. ex medio. idibus ianua.M.cccc.lviii.

Frā.phi.Xenophonti filio ſal.

q Vod Vlyſſem imitari iſtitueris:nō uitupo:mō non naufragus ſed prudētior ad nos redeas. Præterea uix ullos ſapiētia claros legimus.qui Vlyſſis quodāmō æmuli nō fuerint hoc ē:qui ad ſapiētiā dedicandam nō uarias ac diuerſas orbis terrax regiones inuiſere ſtuduerint.Vtere ſemp rōne atq; uirtute duce quod ſi feceris facile ſpero oīa tibi ſecūda fore.Da q̄ ſæpiſſimæ ad nos lr̄as:quibus certior fiam de oī tua fortuna: quam tibi fautricē ac benignā futurā opto:& eā quidē fortunā.q̄ dei uoluntate definitur:nō hoīum ſtultitia cura ēt libros q̄ plurimos & q̄ optimos tibi cōpares q̄ uno ſuppellectili nullā ſis pulchriorem habiturus:nullam utiliorē.Vale ex medio.xiii.Kal.februa.M.cccc.lviii.

Fran.phi.palāti Stroze equiti aurato.ſal.

q Voniā meū erga te aīum noſtri pſpicue iāpridē:nihil ē qd̄ tecū in pſentia ſim lōgior.Quod nemini un q̄ latinox cōtigit.inſtituti nullū eē orationis genus:qd̄ intētatū reliquerī.Quare cū plæraq; & uerſu & pſa latine ſcripſerim nō oratorio & poetico more duntaxat ſed etiam philoſophico idē nunc græce facere aīum induxi:q̄bus quidē ī rebus q̄tū aut ualuerim:aut ualeā.neſcio.Vnum certo ſcio me nō magis uno gn̄e q̄ alio delectari:Videmus Virgi.oratione pedeſtri minime ualuiſſe uerſu uero claruiſſe plurimū cōtra ci cero ſoluta oratiōe fuit illuſtris.At uerſu fuiſſe indocto ſimilimum.& legimus & iudicamus:quox neutrū tn̄ audimus græcis uerſibus in ſcribendo delectatū.Ego āt cū latine utraq; oratione & delector.& utor:tū nuper aggreſſus ſū græce ſcribere nō nulla elegia.ut ēt græci intelligāt audere latinum hominem:qd̄ ipſi negligunt nō græce minus canere:q̄ latine.Nā q̄tū ēt in dicendo apud græcos:aut poſſi aut nō poſſim iamp̄ridē cognoſcere tibi licuit Et q̄m in aliis ſcriptis meis nomen tuū:ut par ē hōeſtaui ſp uolui hoc quoq; tp̄e aliqd ad te ſcribere ī hoc dictiōis gn̄e.quo oēs ītelligant & pſentes & poſteri amicitiā nr̄am nō fuiſſe uulgarē.Vale cū honofrio meo Ex medio.Kal.febru.M.cccc.lviii.

Franci.phile.Nicodemo tranchedino ſal.

f Acis oīa cā mea & diligēter.& amice.Quare nō poſſum nō libētiſſime fateri me tibi dēre plurimum qd̄ ſis in faciēdo tā accuratus.tā induſtrius tā ſtrēnuus.Quātū āt me abs te bn̄ficio affectum iudicabo ſi uidero tūa opa eſtectum oīo qd̄ tā libēter facis:incūbe igit̄ & remis & uelis ut emerſam nauim oportune in portum agas.Quæ uero de meo Fran. patricio ad me ſcripſiſti iucundiſſime audiui quē tibi uix tantopere cōmēdo ut intelligas te nihil mihi poſſe hoc tp̄e gratius facere quā ſi hunc rebus omnibus quā cumulatiſſime iuueris.atq; ornaueris Vale ex medio.vii.Kal.febru..M.cccc.lviii.

Fran.phi.Gregorio arrigio iuriſcōſulto ſal.

m E tuæ lr̄æ mix in modū delectarūt q̄bus liquido pſpexi q̄ta beniuolentia priſtinā illā nr̄am intemeratāq; amicitiā proſeq̄ris.Facis āt oīa ꝑ offō.q neq; ſcribēdo neq; amādo cedere homini amiciſſimo uolueris.Reliquū ē ut certatim hmōi hūanitatis iuſticieq; munus īuicē foueamus:quo & uinci ſimul & uīcere ē pulcherrimū.Quid de libris illis ſuperandū ſit ex tuis lr̄is ītellexi.Siqd noui decerneret̄ facito ut ſciam itē ſiq iſtic librarii ſūt.q mercede exſcriberēt:q̄ uellemus idq; tā græce q̄ latīe.Quod ad ea q̄ de anto.regino: ſcripſerā:nihil.ſū miratus.Reſponde igit̄ q̄primū.te cū uniuerſa familia pbelle ualere opto Ornatiſſimo eq̄ti aurato uiroq;:uiro grauiſſimo Petro nucetano ut uerbis meis plurimā dicas ſalutē uæhementer cupio. Vale ex medi.nonis febru.M.cccc.lviii.

Franciſcus philelphus Aenæ cardinali Seneſi.S.

q Vas Kal.ianua.lr̄as ad me dederas.eas ad q̄ntūdecimū Kal.mar.accepi.Fuerunt mihi q̄ ſcripſiſti generatiſſima oīa.Hēoq; dignationi tuæ ſempiternas gr̄as q̄ nihil tibi negligēdū uelis qd̄ mea intereſſe cognoris.Quod de Xenophōte filio ſcripſiſti nō ſolū ꝓbo:ſed etiā gaudeo:q̄ oī in re dignitatis meæ rōnē habeas.Reliquū ē ut cardinalis Nicæni ſniam meā de re ītelligas:q̄ audio codicē illū ēt poſt obitū ſūmi pōtificis Nicolai q̄nti uiſum eē apud Cardinalē Rhutenū.mō qd̄ in re uerū ſit nō ignoremus:facile futux ſpero ut nobiliſſimus codex ille ad dn̄m redeat aut pace aut bello pacē lōgiſſime auteponā.Vt q̄ belliſſime ualeas uehæmēter opto cū tua tū ēt tuox oīum cā ſequox numero me nequāq̄ ultimū eē arbitror.Vale ex mediolano iii.Kal.mar. M.cccc.lviii.

Frā.phil.Beſſarioni Cardinali Niceno ſal.

a D quartūdecimū.kal.ianua.ſcripſerā ad te græce:q̄ mihi opus fuerāt ꝑ id tp̄is ſcribere.Nūc ſi & ſi nou argumētum ſe nullū obtulerat:potiuſq; iā tuas de mea re litteras ſperarē:nolui eas ſolas Planeq; pere

grinas urbē pětere.itaq₃ alteras ad te dedi:quarum eæ comitatu fraetæ ſeſe ad iter pſtarent alacrioris: quod
aūt latinæ ad te ſcripſerim:iccirco factū ē:qđ illæ græcæ non intelligerent.Nec eſt aliud qcq̄ qđ tātopere in p̄
ſentia abſte cupiā:q̄ ut me facias certiorē qd de codice meo ſentias:nū ſpei qcq̄ ſit reliquū:an perierit oīo im-
mortali me afficiens.beneficio:ſi hac in re mihi morē geſſeris.Vale ex medio.xiiii.Kal.mar.M.cccc.lviii.

Fran.philel.Beſſarioni Cardinali Niceno ſal.

Vdiuſſextus litteras ad te dedi:qbus idē latinæ petii:qđ paulo ant egræce feceram. Deinde redditæ
n mihi ſunt odierno hoc die phumanæ atq₃ pbenignæ litteræ tuæ.qbus qđ ſcire deſiderabam:non ob-
ſcure intellexi.itaq₃ habeo tibi gr̄as īmortalis.qđ uel in ſūmis occupationibus tuis nihil qđ mea inter
eēt negligere uoluiſti.Reliquū ē:ut mihi qd ea in re faciundū ſit cōſulas:uel epiſtola uel nuncio.Nunciū uero
alium uelim neminē quā prudentiſſimū iuriſcōſultum Othonē carretū.q iſtic huius principis noīe oratorem
gerit.is.n.qđ abſte acceperit:mihi q̄primum ſignificabit.Præterea ſi qd certius habēdum iudicas:id qđ mihi
quoq₃ uideri debet:habes archidiaconū datarium qq̄m μὴ βιβλιοθήκη p̄eſt ut audio.rē oēm poterit quā
primū optimeq₃ inqrere.Et hæc hactenus.Quod me tā miris laudibus ornaris:facis id tu qdē ꝑ quadā in me
caritatis tuæ amoriſq₃ abundantia q etiā parua q̄ ſunt maxima eē cupis.Faciat deus ut tua mihi conſuetudine
aliqñ:idq₃ ꝑpediē uti liceat.Facile.n.futurū ſperē:ut tua pſentia pinde atq₃ diuino afflatu quodam:uel adiutus
uel excitatus aliqd audeā qđ uulgo nō liceat.Ad hæc ſcire admodū uelim quot ſint tibi libri.Diodori ſiculi.nā
mihi præter prima qnq₃ uolumina aliud ex eius hominis hiſtoria eſt nihil.Habere autem autem cupio.quod
reliquū inuenitur.Modo iſtic librarius ullus extet:qui huiuſmodi munus obiturus ſit:p̄terea περὶ πόσο τῆ
τόσ συλλαβῆσ nihil dignum repperi apud græcos.Si quid habes inquam huiuſmodi facito ut intelligā.
Vale ex mediolano nono.Kal.martias.M.cccc.lviii.

Fran.phi.Bernardo iuſtiniano ſal.

Etrus pleo tibi qdā noīe meo exponet.Quæ qdē ipſa ex animi mei ſnīa manāt oīa.itaq₃.ut quæ petie
rit.facias magnopere abſte peto:Vale ex mediolano.viii.Kal.mar.M.cccc.lviii.

Fran.phi.Lodouico caſellæ.ſal.

Xiſtimo te in admirationē incidiſſe:qđ in ꝓximo illo meo ad illuſtrē adoleſcētē Triſtanū Sportiā epi
e grāmate nomē iheſu a me ſcriptū legeris:qđ aſpirationē hēret iter.i.uocalē &.e.idq₃ nō temere me fe
ciſſe:ſed lapſu fortaſſe feſtinātis arūdinis.cū neq₃ apđ græcos neq₃ apđ habreos:a qbꝰ id nomē eē acce
pimus eā aſpirationē admittat:At ut rē teneas:neq₃ imprudētibus nobis id actum ē.neq₃ nolentibus. Sed ut
ita ſcriberemus.cū antiquitatis auctoritas nos ē hortata:tum quædam rō nō uulgaris.Extant in hac urbe ue-
tuſtiſſimi atq₃ emēdatiſſimi qdam codices & noui & ueteris teſtamenti:in quibus oībus iheſus ſcriptum repe
ritur cū aſpiratiōe.h.inter.i.&.e.id qđ uidet̄ nō ab re cū ſentētia Quintiliani cōuenire:q ait cōſueſſe priſcos nō
nūq̄ inter duas uocales āſpirationē ſcribere:qđ non ioannes mō nomē propriū oſtēdit:ſed & ahenū:& mihi
idē aūt obſeruari Priſcos uoluiſſe in iheſus nō ſolū ea rōne inductos puto:ut apud latinos quoq₃ triſyllabum
nomen id eſſe uellent:qđ uim diuine trinitatis repreſentaret:ſed ēt quia aſpiratio ſonantiorē ſyllabam red-
dit ac ualētiorē.Et hac de re ſatis.Ego tuas litteras quottidie expectabam & eas quidem talis quales ab homi
ne amiciſſimo optimo uiro dari cōſuerunt. Vale ex medi.pridie Kal.martias.M.cccc.lviii.

Frā.phi.Antonio panhormitæ ſal.

Vi tibi reddidit litteras meas eſt mihi uetere familiaritate beniuolentiaq₃ cōiunctus Hūc tibi unice cō
q mēdatum nolo quippe qui & doctus eſt & modeſtiſſimus plane uir amicitiaq₃ tua minime indignus.
Vale ex mediolano pridie Kal.mar.M.cccc.lviii. Frā.phi.Pallāti ſtroze equiti aurato ſal.

Antā mihi uoluptatē tuæ l̄ræ attulerūt:ut nē ulla res quidē maiorē hoc tp̄e potuiſſet afferre.Nam ī iis
t legēdis tē corā uidere ſum uiſus priſtinoſq₃ ſermones mirifica tua illa ſuauitate conditos.non ſecus au
dire:q̄ ſi præſens eſſe ac mecum familiariter loquereris.Quod āt me tanto ſtudio laudaueris factū id
eſſe intelligo ꝑ humaniſſimo tuo igenio proq₃ ſingulari tua erga me caritate nō.n.tā p̄clare de me ſentio. ha
beo p̄terea tibi gratias atq₃ agō maximas quod περὶ ἀρταξέρξου ἀβσ λεῶσ morē mihi q̄primū geſſe-
ris.Quæ uero tuo nomine principi noſtro expoſuimus:audiuitis omnia plibēter:& ita de te honorifice ē lo
cutus:ut plane oſtēderet te ſibi eē cariſſimū.Quare ſi quid ē qđ ab eo uelis uideo te nihil fruſtra petiturū ſcri
pſiſti præterea græcum eſſe apud eūdem puto qui τὸν ἀρταξέρξου βίον ἐξέγραψε Mihi græco librario
opus ē.Quāobrē ſi uel iſtū cū iſtinc te nō inuito abire inſtituerit uel aliū quēpiam ire ad me curaueris:accipiā
eū honeſta cōditiōe.Reliquū ē ut manibus pedibuſq₃ ad ſeruandam bonā ualitudinē cōnitamur nō lōge enī
futurū ſpero:ut q̄ iucūdiſſime una eē poſſumus. Vale ex medio.Kal.martias.M.cccc.lviii.

Frā.phi.Nicodemo tranchedino ſal.

Vottidie te mihi officioſiorē p̄ſtas ac iucundiorē.Nihil enim p̄termittis:qđ ad meā laudē acceſſurum
q putes.itaq₃ nō poſſum nō lætari plurimū qđ oībus ī rebus ī amore mihi reſpondeas Nā q̄ ego te amē
& quanti faciā amorē tuū:nemo oīum melius nouit:q̄ ipſe debes:cui de me nihil occultū ē.Reliquū eſt
ut amare me pſeueres.Nūq̄.n.patiar uinci abs te i hoc tā nobili:tāq₃ laudatiſſimo humanitatis officio. Quid
de noſtro patricio actum ſit cupio intelligere.nos hic noui habemus nihil.Tu ſi quid apud nos ē quod auditi
one noſtra non indignum exiſtimes:cura ut ex tuis ſuauiſſimis litteris accipiam.Vale ex mediolano.iiii.no-
nas martias.M.cccc.lviii.

Fran.phi.Lodouico caſellæ ſal.

q Va fueri adductus rõne:ut ihesus:cũ haſpiratione iter.i.&.e.ſcripſerim præter cõmunẽ huius tẽpeſta tis cõſuetudinẽ.potuiſti ex ꝓximis litteris cognoſcere.Nũc ãt ad te ſcriberẽ:aliđ mihi erat in cã.niſi.ut abs te peterem.id curares:ut tuis incluſæ q̃dilıgẽtiſſime reddant̃.id erit mihi per q̃ gratiſſimum. Vale ex mediolo.viii.idus martias.M.cccc.lviii. Fran.phi.Alberto parrhiſio ſal.

q Væ amicis cõia eẽ debẽt.queq̃ iuri ſuo aſcribere:ut nihil habeat cũ amico cõmune:non iniuſtum duci non põt.At uitas galbæ & Othonis.q̃s e græco traduxeram.& tibi poſcenti cõmodarã in menſem iã annum ita poſſides ut qđ æquitas.qđ officium poſtulet:oĩo uidearis oblitus.itaq; rogo te:ut memine ris eas ad te iſſe cõmodato:non dono.Proinde facies:ut te decet:ſi curaueris:ut iam tãdem ad nos redeant. al berthũ meum zancarium Enochi filium bene ualere opto. Vale ex mediolano.vi.idus martias.M.cccc. lviii.

Franciſcus phi.Pallanti ſtroze equiti aurato ſal.

q Vanta uoluptate me priuarit diuturnũ ſilentium noſtrum:ex binis litteris tuis:q̃s nuper ad me dediſti plane intellexi.is.n.mihi nihil potuiſſet eſſe iucundius.Deus malefaciat tẽporum calamitati:ne dicam hominum perfidiæ q̃:factum eſt:ut nõ mõ ſimul eẽ nequeamus:ſed ne mutuo quidem ſcribendi offi cio uti ante hac licuerit. At longiuſculum ſilentium noſtrum crebritate litterarum facile faciamus.Quod re liquum eſt.deus ipſe aliquãdo præſtabit. Vt autem ad rem ueniam του ἀρταξέρξου κα ταπλου τἀρχον βιον & accepi diebus ſuperioribus:& accepiſſe me feci te meis litteris certiorem:quas ad Marcheſium uari ſinum tibi reddendas miſi Venetias Kalen.martiis.Eas uero quoniam accepiſſe iam debes:non repetam alti us.Duo ſunt quæ uæhementer cupiam. Arrhiani hiſtoria De Alexandro rege & Diodori ſiculi liber:ſi q plu res apud nos ſunt q̃ ipſe habeam:Habeo.n.quinq; prima uolumina:Quod autem tantopere & Arrhianum deſyderem & Diodorum:cauſa ẽ:quod tuo illa nobiliſſima imperia & perſarum:& macedonum:uel mea hi ſtoria latinis cognita eſſe uelim.Si huiuſmodi igitur codices aut apud te:aut Venetiis eſſe cognoro.exſcriptũ iri curabo mõ uel patauii uel Venetiis librariũ græcum aliquẽ inueniri accepero.Vale q̃ diutiſſime cũ Hono frio meo.ex me.v.idus martias.M.cccc.lviii. Frã.phi.B.cardinali nicæno ſal.

c Vm mihi eſſet renũciatũ ꝓximos meos ad te uerſus nõ eẽ eadẽ miſſos uia:q̃ meæ antea pſæpe littere cõſueuerunt:iccirco eoſdẽ ſecũdũ ad te dedi:ut intelligeres.& qđ cupiã de tua amplitudine:& non te mere breui futurũ ſperẽ.Quod aũt hmõi utar ſcribẽdi genere:cũ ob alias cãs factũ ẽ:tum ẽt haud mi nus: nr̃i qdã hoĩes:q græcaꝝ lr̃aꝝ indocti & latinaꝝ nõ admõm piti q græcos uerſus incõcinitatis accuſant: ſonoroſq; eẽ negant:uel ex hoĩe latio animaduertãt.q̃ ſe ſua fallat opinio.Nã qđ habemus memoratu dignũ qđ a græcis nõ acceperimus. Verſu aũt cũ græcis cõtẽdere æq; ſtulti ẽ atq; arrogãtis.Tu uelim cures ad me dare ſi qđ hẽs quod probes de q̃titate ſyllabaꝝ nã has oĩs exemplis diſq̃rere apud græcos pdifficile ẽ.Et huiuſ modi ſane pitia putilis ẽ ac maxime neceſſaria nõ ſolum aduerſum ſtructurã:ſed cum ad cognitionũ accẽtuũ tum etiam & uniuerſam prope litteraturam: Vale pater clæmentiſſime.Et quæ multis litteris abs te petii mi hi ut gratificeris te etiam atq; ẽt rogo.Ex medio.vi.kal.april.M.cccc.lviii.

Frã.phil.Hieronymo caſtello medico ſal.

q Vod græcis uerſibus ad te ſcripſerim:nihil aliud fuit in cã:niſi ut uel græci ipſi cognoſcerẽt amicitiam nr̃am eſſe non uulgarẽ.Nup.n.hoc quoq; ſcribendi genus ſum aggreſſus.quod uellẽ mihi cum multis eſſet cõe.De latinis loquor noſtriſq; hoĩbus:nõ de græcis q in huiuſmodi cãpo longe uberius ac facili us q̃ latini uerſari poſſent.ſi uellent tanq̃ in patria & auita poſſeſſione ac plane ſua.Sed utcumq; res hẽt: nunc apud græcos neminem uideo q uerſibus delectetur.Latini uero non mõ nunc nulli ſunt hac tempeſtate.qui græcos uerſus ſcribent:ſed ne ullos quidẽ de priſcis accepimus ex his q adhuc apud nos extãt & habentur ĩ precio quos ea laude claruiſſe audiamus.Ego autẽ cum alia plæraq; ſcripſerim græce ſoluta orõne:uolui etiã tẽtare hoc tpe:ſi quid poſſem in huiuſmodi numeroſo & altioris dictionis genere:quo cæteri uel meo inuita ti exemplo ſuis ſe monimentis poſteritatis ĩmortalitati cõmendent.Nec id una epiſtola quapiam ſum factu rus ſed libellis ut ſpero cum pluribus.Qua de re non ingratum mihi fuerit tum quoq; iudiciũ audiſſe: id qđ & pgraue futuꝝ intelligo.& ab optimo erga me aĩo emanaturũ.Nam q græci in preſentia & hẽtur & ſũt di ſertiſſimi hoc meũ ĩſtitutũ atq; ſtudium laudibus efferunt:ſiue id animi iudicio faciant:ſiue forſitan qđ ſuſpi cẽtur mihi gratificari. At ego nõ delector aſſentatiõe.ſed ueritate. Vale ex medi.vii.idus apri.M.cccc.lviii.

Franci.philel.lodouico caſellæ ſal.

c Vpio te ꝓ noſtra ſũma beniuolẽtia tuæ meæq; rei diligẽtius ſtudere.Nã & q̃ti me facias & q̃tũ poſſis pſpicue noui.Quid aũt uel amicitiæ uel uirtuti nõ debemus. Vale ex mediolani.iii.nonas maias .M.cccc.lviii. Fran.phi.iacobo actiolo ſal.

m Vlta hinc abiens mihi es pollicitus:quoꝝ in hanc diẽ effeciſti nihil:itaq; tui eſſe muneris arbitror:ut ꝓ mutua aĩorũ inter nos caritate aliquid tãdẽ facere incipias.illudq; ĩprimis:quod a patre tuo uiro cla riſſimo tantopere petierã.Quam uereor ne recentis aliquos amores ad priſtinos addidetis:qbus ĩpe ditus aĩus neq; noſtri neq; ſui reminiſcator.Quod ſi memoriæ uolueris repetere meũ in te officiũ nõ mõ no ſtri nõ obliuiſcaris.ſed potius q̃prim ĩ es mecũ tibi cõflatũ diſſoluere incipias.Noſti qđ uelim. uale ex medi. nonis maias.M.cccc.lviii. Frã.phi.Nicodemo tranchedino ſal.

q Vid tibi impedimento fuerit:quominus ad meas mihi proximas litteras reſponderis.neſcio.niſi for taſſis abfueris ad Florẽtia a Seneſes tuos.Fac igit̃ ut quamprimum tuæ mihi litteræ reddantur. q me faciant oĩ de re certiorẽ.q̃ nr̃a putaris intereſſe.ĩprimiſq; reddiderisne meum proximum carmẽ argy

populo nr̄o. Nolo obſecro pati: diutius expectē optatiſſimā epiſtolā tuā. Vale ex mediolano. xi. kal. iunias. M .cccc. lviii. Franciſcus phi. pacino mercato ſanitatem.

a Vdio pacine te ſomno excitatū iactitare neſcio quas nugas: Ego tibi dari cupio ſaniorē mentē. Nam q̄ tū uidere uideor: non intelligis haſce meas ædes: quibus tātopere inſidiaris: tribus iam fatalis fuiſſe & p̄ruis duobus & patri tuo miſeret me tui. Hæc eſt muſarū donus nō fœnoris. Vale pro meritis. Es. n. unus omnium ingratiſſimus. Mediolani ex ædibus noſtris idibus iuniis. M. cccc. lviii.

Franciſcus philelphus franciſco cremenſi iuriſcōſultu ſal.

a D ea quæ intelligere a me cupis paucis reſpondeo. Nā & res nō eſt admodū difficilis: & ego in præſētia ſum occupatiſſimus. inter eternū: ſempiternū: ac perpetuū nullā oino priſci perdoctiq́ latini differentiā eſſe uoluerunt: illud q̄ ex. lvi. T. Ciceronis libris: & quos de natura deorū: & quos de finibus bonorū & malorū. & quos de queſtionibus tuſculanis elucubratiſſime ſcripſit: nō obſcure intueri licet: & ſi perpetuū etiā cōtinuū ſignificat. Vnde ꝑpetuā orōnē dicimus. hoc eſt continuā ac perennē: &. P. Ouidius naſo. primaq́ ab origine mundi. Ad mea perpetuū deducite tpa carmē. Huius uero tēpeſtatis philoſophi nonnulli itēq́ theologi non tm̄ uerborū q̄ Ariſtotelis ſnīam ſecuti ea inter ſe nomina differre uolunt: ut perpetuū ſit: cui & principiū datur & finis: ut exteriorē hominē ut uniuerſum dicimus mundū. Sempiternū uero quod ex ſemper & æternū cōponitur: id uolunt intelligi: quod principiū quidē habet: at finē habiturū nequaq̄ ſit: huiuſmodi aūt eſſe dicunt cum angelos ipſos tum demonas tum etiam interiorem hominē. Sed æternum aliud nihil eſſe q̄ deū: cuius neq́ principium fuerit nec itē finis futurus ſit. Vale ex me. vii. kal. auguſtas. M. cccc. lviii.

Franciſcus philelphus. B. cardinali nicæno ſal.

p Ridie idus auguſtas renunciatū eſt mediolani calliſtū eccleſiæ Ro. pōtificem ad. viii. idus ſextiles animā tādē efflaſſē in maxima oīum lætitia. itaq́ licet iā plane iudicare uel pro Solonis ſnīa eū fœliciter admodū atq́ per beate diem obiiſſe: cuius mortē tāto omnes cū gaudio nō inſipiētes mō: ſed ēt ſapiētes proſequātur. Dederit deus omnipotēs ut cū hoīs ſōnolentia ſōnus etiā ipſe īterierit: ne tui collegæ iſti rurſus obdormitaſſe iudicentur. Et qm̄ in preſentia nō licuit pluribus tecū agere: te rogo ut q̄ antea pluribus & lr̄is carminibus ſcripſerā dignationi tuæ. nō fruſtra me ſcripſiſſe re ipſa oſtendas: & quod ad plutarcū attinet diligenter cures. Vale ex medio. idibus aug. M. cccc. lviii. Fran. phi. Aeneæ cardinali. ſenenſi. ſal. plu. di.

q Vod iampridē affatu quodā poetico me tibi memini predixiſſe re ipſa de obitu Calliſti pontificis cōfirmatū eſt. Dii bene cœpta ſecundent: id quod futurū nō ſolū uæhementer opto: ſed certo etiā & ſpero & uolo: Tu uelim memineris philel. tui qui tuā amplitudinem ut ſcis & colit & obſeruat unice. Nuncii feſtinatio fecit: & eſſem breuior q̄ uolebā. Fac obſecro litteris tuis intelligā propediē: quid mihi agendū ſit & quod de plutarcho meo ſæpiſſime ad te ſcripſi memineris ēt atq́ ēt rogo. Vale ex mediolano. idibus ſextilibus. M. cccc. lviii. Franciſcus phi. Angelo actiolo equiti aurato.

e T quid ipſe maxime omniū cupiā: & q̄tū liceat tibi in tua rep. cū antea ſp: tū hoc potiſſimū: tpe: nō ſum neſcius. Quare te plurimū rogo atq́ oro: ut quod mihi corā uerbo aliqn̄ receperis te opportune curaturum: id in p̄ntia certe re cōprobes. hoc erit mihi adeo gratum: ut gratius aliud facere nihil poſſis. Vale ex me. xviii. kal. M. cccc. lviii. Franci. philel. Nicodemo tranchedino ſal.

ſ I ut placet aſtronomis corpora hæc inferiora & noſtra ita parēt ſupiorū corporū poteſtati atq́ ipio ut ēt hoīum uolūtates ꝑ ſyderū ui neceſſitateq́ mutētur: & nō ſit eadē ſp: hac̄ mihi rē moleſtā aut ītē peſtiuā facturus uidearis mi Nicodeme: ſi qd̄ ſæpenumero fruſtra abs te ante tētatū ē: hoc ēt tpe nō omittas. Quod eo libētius: qm̄ ad aſtrorū motū atq́ influxū accedit. ēt ipſa rō que nullius caſtroꝝ uiribꝫ ē inferior. Rē tenes. Vale cū uniuerſa familia patricioq́ nr̄o. ex mediolano. xviii. kal. ſepteb. M. cccc. lviii.

Fran. philel. pio ſecundo romanæ eccleſiæ ſūmo pontifici. ſal. plu. di.

q Vod nihil unq̄ in uita mihi neq́ iucūdius cōtigit neq́ optabilius qcq̄. accepi nūc te ad. xxviii. kal. ſeptēbris diuiā benignitate ad ſūmū eccleſiæ ro. pōtificatu aſſumptū eē cū maximo cardinaliū oīum cōſenſū īcredibiliq́ totius ro. reip. uel uniuerſi potis: ut ita lo q̄r: orbis terraꝝ læticia atq́ gaudio. Quid. n. in p̄ntia tuæ gratuler ſanctitati: cui nihilo plus dignitatis ſūmus iſte pōtificatus attulerit: q̄ tu ipſe ob innumerabiles tuas diuinaſq́ uirtutes pōtificatui. Accedit ad rē: q̄ tibi corā ꝑpediē ſingularē ac pene in auditā mei animi iucūditatē ſū expoſiturus. ſi ita ſcilicet apud te ꝓbatū iri intellexero. Nā mētē meā oēm atque deſiderium ex ſuperioribus plæriſq́ meis lr̄is potuiſti nō obſcure intelligere. Vnū illud dūtaxat tuæ beatitudini exploratū eē cupio me tāta nūc affici aī uoluptate: uel ex ſolo ipſo tuæ creatiōis fœliciſſimo nūcio: ut exiſtimē uitam mihi beatā cōtigiſſe: ſi qdē in ea uoluptate ſūmū bonū cōſtituēdū ē: q̄ nihil hēt cū beluaꝝ uoluptate cōe ſed tota ē hoīs: tota rōnis: tota abſolute meræq́ uirtutis: Reliquū ē ut ſi qs adhuc locus apud te muſis relictus ē id q̄ eē & magnificētius qdē eē nulla ex pte dubito: me facere digneris ꝑ tuas lr̄as certiorē: ꝓbeſne meum at te aduētum. Vale pater beatiſſime. ex mediolano. x. kal. ſeptēbres. M. cccc. lviii.

Franciſcus Phi. Beſſarioni cardinali nicæo ſal.

a D. x. kal. ſeptēb. dedi ad te lr̄as unas: & ſimul cū tuis alteras ad pōtificē piū. Eas autem utraſq́ tibi redditas ab othōe carreto iuriſcōſulto: q̄ iſtic ꝓ meo hoc principe Frā. Sphor. legati fungit̄ munere: nō dubito. itaq́ miror: q̄ in hāc diem nihil ad me ꝑuenit: qd̄ r̄nderis. Et id certe factū exiſtimo ſūmis occupationibus tuis: a qbus rogo tm̄ tpis ſubductas. dū χειροτραφοῦντι ad me des: ꝑ qd̄ intelligā: qd mihi faciūdum conſulas: hoc ē eam ne iſtuc an minus cā. Reliq̄ tu uel me reticente pro tua incredibili ſapientia liqdo co

gnoſcis.Nam ego ſum eo ĩportũnior:ꝙ te declaratũ audio a pio pontifice:qui legationi bononienſi preſis.ua
le pater ampliſſime.ex me.pridie idus ſep.M.cccc.lviii. Frá.phi:lo.paleologo Marchioni mõtiſſerati ſal.

T ſi te noui iápridé q̃ rebꝫ egregie.doctis atq̃ grauibus delectaris.idq̃ uel ex meis de exilio libris:quos
e diutius tuo uti hoſpitio uoluiſti clarius intellexi:uolui tamé nõ aliquid ad te mittere qd' & grauitati ip
ſi ſuauitaté hẽret admixtá:& nõ doctis ſolũ:ſed ét oĩbus poſſet eſſe cõe.itaq̃ libros ad te dedi:quos mõ
de iocis & ſeriis inſcriptos ædiderá.Sic.n.in rebus ſeuerioribus lectitandis neceſſe fuerit:ut riſui aliqñ auris pa
tefacias:& nõ lætitia ſolũ:ſed hilaritate aliq̃ perfundaris.Ná qm̃ te quaſi longo poſtliminio uiſere inſtitui mi
hi hac uiá paratũ iri aditũ uolui:quo te nõ facilé minus q̃ beneficiũ offendá. Vale ex medio.xii.Kal.octobres.
M.cccc.lviii. Franciſcus Philelelphus nicodemo tranchedino ſal.

Elicatior factus es:qui nihil reſpõdeas:nolo.n.ſupbiæ crimen tibi:homini amiciſſimo obiicere:quod
d iis ſolemus qui ſæpius littteris inuitati nihil reſpondere conſueuerunt.Scio ſane te eſſe occupatiſ
ſimũ pſertĩ iis téporibꝫ. Sed erit humanitatis tuæ.ut tpis aliquid ſurripias tátillũ:quod amicitiæ cõdo
nes officio.Ego inſtitui ad pium pontificé ſalutatũ accedere.itaq̃ rogo te omni ope operaq̃ cures.ut
iſtac mihi liceat inter facere.Quid opus ſit noſti.Vale ex medio:xi.Kal.octobres.M.ccccc.lviii.

Fran.phi.Beſſarioni cardinali nicæno ſal.

Inas ad te nuper lr̃as dedi:alteras ad.x.Kal.ſep.alteras nõ multo poſt:hoc eſt pridie idus ſep.q̃s Otho
b carretus:q Romæ ꝓ hoc principe Fran.Sphor.negotia gerit:tibi reddidiſſe:lr̃is ſuis teſtatus é Quod
auté nihil rñderis nõ poſſũ non mirari.itaq̃ rogo te:ut me facias certioré acceperiſne meas epiſtolas
e an minus accepis.uale ex Me.vii.idus octob.M.cccc.lviii: Franci.phi.Beſſa cardinali nicæno ſal.

T ſi de tua in me ſingulari manſuetudine atq̃ beniuolentia nunq̃ dubitauit.eá tñ ita proxime tuæ lr̃æ
qua pridie nonas octobres ex urbe ro.ad me dederas:mihi:perſpicue declararũt:ut aliud.nihil certius unquá
habuerĩ.Sũq̃ longiore illa tua dicendi elegantia atq̃ maieſtate ita delectatus:ut ipſe mihi afflatus aliquis præ
uoluptatis magnitudine in rectitanda epiſtola uiderer.incredibilis habeo tibi gr̃as pater clæmentiſſime:ꝙ ni
hil unq̃ omitttis de me uel ornádo:uel áplificádo.facit ĩmortalis deus ut meis de te optaris id qđ certo futuꝝ
ſpero aliqñ fortuna reſpõdeat.Ná cui oĩum mali αλευ ὀμηρὸσ νσοιοῦκαχιλλεισ͂υκσλιωει ἀλλα
κα τοῦτοιραμφο τερὸ υπολλῶ μείξουι τῆυ τε ἀρετηῦκαι την αλητεσ͂ὀντυ φοφιαυ: Vt aũt
ad ré ueniam uix dici queat q̃ gratus mihi q̃q̃ periucundius fuerit nuncius tuũs de recuperato plutarcho qué
quoniam amiſeram me a ſumo pontifice pio ſecundo tuo interuentu dono accipere in non mediocrem fœ
licitatis partem mihi aſcribo.Non.n.paruæ mihi iacturæ fuerat amiſſio talis ac tanti codicis. Neq̃ uolo tibi
unq̃ perſuadeas alía a nobis uia codicé iſtum aberraſſe q̃ ea quæ tibi primis litteris meis declarata eſt.hunc át
tibi dono dari a ſanctitate pii pontificis tanti facio ut uix aliud pluris queam.nam quid ego dicá de mirifica il
la benignitate ac munificentia in annua uitæ ſubſidia.q̃ in me ultro uerus xp̃i uicarius pontifex pius utiť.De
creuit mihi ut humaniſſime ſcribis eius beatitudo in ſingulos annos aureos ducatos ducentos uel argenti me
diolani.Addidiſq̃ futuꝝ ut maiorem indies & dignitatem & utilitatem aſſequar.ad hæc ego paucis reſpon
deo.Quáuis ego me ſane cognorim neque de illius ſanctitatis beneficentia:neque de alacri tua beniuolentiſ
ſimaq̃ opera quicquam magnum promeruiſſe.operam tamen pro uiribus daturum polliceor.ne ſaltem uo
luntate & obſeruantia indignus cenſear tam egregia táquam tempeſtiua magnitudine.Reliqua.quod te uel
le intelligo ſcribam ad pium pontificem. Vale pater beatiſſime.ex mediolano kalendas noué.M.ccccl viii.

Fran.phi.pro ſecundo eccleſiæ ro.pontifici maximo ſal.plu.di:

Eſſario reuerendiſſimus in xp̃o ieſu ac idé ſapiétiſſimus cardinalis nicænus fecit me nomine ſcitatis
b tuæ p lr̃as certioré:q̃ de me phumaniter beniuolétiſſimæq̃ ſentires.& quáta cũ caritate de me hono
rátiſſima uerba feceris qbꝫ me ꝓpterea tua ſponte donis ornaris.facis tu quidem pientiſſime oĩa ſũ
me põtifex pie.q xp̃m optimũ maximũ imitatus nihil tibi potiuſ ducas q̃ bñ facere cũ oĩbꝫ tũ iis ĩprimis quoſ
noris iápridé inumerabiliũ tuaꝝ ĩcredibiliũq̃ uirtutũ obſeruátiſſimos extitiſſe.meminiſti ſane pr̃ btiſſime:
q̃ ego te ſp oĩ ſtudio coluerim.& q̃ta ſéper cũ ueneratiõe diuiná ſapientiam tuá q̃ inter omnis mortales miri
fice unus excellueris atq̃ excellas.aſſidue fuerim ꝓſecutus.Neq̃ fieri poſſe iudicaſti ut ſine diuino quodá nu
tu atq̃ uolũtate tátus eés meus & tádiu erga te amor táta pietas táta fides.neq̃ uideri uoluiſti oblitus ꝙ uiuo
adhuc & oĩ ex pte ĩcolumi caliſto põtifice afflatu illo uel poetico uel diuino fore p̃dixerim & id qdé hoc ipſo
pñti anno:ut & calliſtus ex hac luce migraret.& ip̃e tu ꝙ oĩum uotis fortunatiſſime cõtigit e tantis xp̃ianæ
religiõis tenebris lucé eés p optatiſſimũ tuũ põtificatũ allaturus.Et illuxiſti tu ꝓfecto bonis atq̃ doctis oĩbus
quaſi ſol oriés teterrima tenebrarũ caligine obductis.Actũ oĩo erat de clariſſimarum artiũ ſtudiis laudatiſſi
miſq̃ uirtutibꝫ:niſi oportune tu diuinitus datus eés ad illas inſtaurádas:tuédas:illuſtrandas.itaq̃ iá muſæ pœ
nitus interierant.reuiuiſcũt.eloquétia:q̃ obmutuerat & uocé ſimul recuperauit.ingenia quæ obdormierant
excitátur.oés ad honeſtas actiones maiore q̃ antea unquá cupiditate incenduntur.Deſyderium nicolai quinti
ſapientiſſimi illius preſtantiſſimiq̃ pontificis.quo uiri eruditi & eloquentes non mediocriter torquebantur
non leuaſti ſolũ optatiſſima creatione ſanctiſſimi tui pontificatus:ſed in maximá ſplendidiſſimæ tue bonita
tis admirationé amoréq̃ inflámaſti:non.n.honoratione uerborum dũtaxat huiuſmodi uirorũ aĩos in pul
cherrimá future tue benignitatis ſpé erigis:ſed pñtibus potius ingentibuſq̃ muneribꝫ.ná ut alios ꝓpe ĩfinitoſ
breuitatis cá p̃teriés de me ipſo uerba faciá:qbꝫ ſũ donis a beatitudine honeſtatus.Quátá mihi q̃q̃ ſingularé
uoluptaté attuliſti nobiliſſĩo ipſo Plu.codice:quo uirorũ illuſtriũ & græcorũ & latiorũ uitæ græca oĩone eru

cite & elegãter ſcriptæ cõtinent.Quid q ad quottidiana uitæ ſubſidia ſingulos ducẽtos aureos ducatos i ſin/
gulos annos mihi in oém ætaté apd alios ét agenti cõſtituiſti.ita certe qd abſolutæ é munificẽtiũ tuæ: & ex
teriori cõſulis:& interriori hoi:qppe q ingenio & corpori fométa attuleris.at ego p tantis tuis & tá imorta/
libus bñficiis qd tádé ſim relaturus.Népe illud qd homuntio ſolet deo:cuius tu uices diuinitus oĩbus repñtas
Te admirabor.te colá.te uenerabor.te dies ac noctes tũ mente & aſſidua meditatiõe pſpitiá:tũ ore atq arun
dine péniter pdicabo.Nec de te deſiná unq̃ bñdicere qñqdé ne tu qdé bñfacere in uniuerſá uitá deſinere uo
luiſti.Erant pterea pmulta q̃ ſcribéda mihi occurebát.Sed hæc idé clæmétiſſimus cardinalis Beſſario ne ſi epi
ſtola plixior:q̃ par é:tuæ ſanctitati urbis meis corá exponet.Reliquũ é pr̃ beatiſſime.ut tibi indubitato pſua/
deas meá me oém fœlicitaté in te uno cõſtituiſſe.cuius uitá atq ĩcolũitaté ut oĩpotés Deus q̃ diutiſſimæ tue
atur ét atq ét opto.Vale in xpo ieſu.& me cõmendatum habe ex medielano.Kal.nouéb.M.cccc.lviii.

Fran.phi.Borſio æſtenſi Mutinæ regiiq duci.S.P.D.

Vod plura de te indies dux Borſi illuſtrioreq digna laude pdicant:eo magis magiſq fortunatus mihi
q uideor:q ĩ tuá beniuolentiá me admiſſeris.diligi.n.a tali actato pricipe nõ mediocri fœlicitati ducédũ
é.Ná ſi morũ ſimilitudo iungit mortaliũ aĩos caritate ediſſimilitudo át ĩ odiũ cõcitat:qs non eũ laudan
dum arbitret:q tibi carus ſit:cuius mirabiles ſũmæq uirtutes tot táteq ſũt:ut cum oĩ antiquitate non iniuria
poſſis de gloria cõtendere.Et ut cætera:q̃ ſunt ppe infinita abſolutæ ſũmæq uirtutis documenta ĩ cõmodi/
us mihi tps recéſcéda reiiciá:qs nõ iure optimo admiret:nõ obſtupeſcat:non tollat in cælũ diuinis laudibus
illud ĩauditæ clæmentiæ & magnanimitatis genus:quo nup ad.xi.Kal.nouéb.uſus phiberis.Nam ut lr̃æ ma/
gnifici Bartho.pádaliæ ad Nicolaum filiũ ducalé hunc.aulicũ:q̃ hoc die in maxima pcerũ & nobiliſſimorũ ho
minum multitudine corá hoc illutriſſimo nr̃o principe Fran.Spor.inter Prádédũ recitatæ ſunt prudétiſſime
declarant ioannes pegrinus cognomento ſimul & re ipſa aboliens maximis abs te maioribuſq tuis ornatus
bñficiis:cũ grauiter & iniquo aio ferret:uel leué ita iuſtiſſimá mulctá illá.q̃ laurétius eius filius paucis ante mé
ſibus mulctatus fuerat nõ minus ob delicti negati médacium:q̃ ob delictũ ipſum qd circa aucupium cõtra ſui
decreta principis ppetrarat:Venetias dedita opa pfectus dicit.Vbi cum diutius eét.q̃ antea unq̃ conſueuerat
ut erat aio ad maledicédũ nocédũq uæhemétius iñlammato:qcqd potuit excogitare:cõfingere:cõmiſci qd
excellétiæ tuæ uel ad pnicié:uel ad infamiá acceſſurũ exiſtimaſſet:eorũ oĩum amiſit nihil..Et tanq̃ nõ dicédi:
ſed maledicédi pitiá a diſertiſſimo guaryno familiari nr̃o didiciſſet:ubicũq Venetiis inter ábulandũ aliquos
offendiſſet:quos tibi aliquádo quoquo mõ nocere poſſet cõſideret:apud illos p nouas inſinuatiões inſidioſa/
q principia cõtinuo ferebat eo orone:ut nihil aliud hére negocii uideret q̃ p oé inſinuatiõis genus depraua
re ſplédidiſſimas uirtutes tuas:utp ote q nihil aliud quereret:ſtrueret anhelaret:q̃ malefacere:teq ſi fieri poſ
ſet:tollere ex oĩum genere. Pudet me ea meminiſſe:q ab illo maledicta memorant.Sunt.n.indigna auditu:
ſunt obſcœna:ſunt impia.Quæ qdé ipſa huiuſmodi eſſe uiri illi patritii ut ſunt magni & ſapientes nõ obſcure
oñderunt qppe q pleriq oés tum ioannem pegrinum ipſum uerbis acerrrimis coram caſtigarunt:tum p lit/
teras te de omni hoís petulantia familiariter amiceq mouerunt.Quibus tu plectis & q̃ diligétiſſime cõide/
rátis: reuq oĩ ĩtellecta & cognita:turbaris:nõ excádeicis.nõ aĩum accerbioré in partê inclinas:id qd debitæ ſe
ueritatis fuiſſet & iuſtitiæ potius q̃ crudelitatis & ultiõis:ſed ut es humanus:mitis:máſuetis cõuocatus in cõ/
ſiliũ duodecĩ ſapiétũ:q dicit:ex primioribus Ferrariæ ciuibus circiter ducétis:accerſi ét iubes reũ ipſũ ioan/
né pegrinũ:cũ eént tñ iii oés ignari:q̃obré eo loci cõueniſſet.Deinde uictor pauo prudétiſſimus ſecretarius
tuus pfectus in mediũ expoſuit excellétiæ tuæ noĩe pfidia ioánis pegrini:eáq nõ unis uenetorũ litteris ne cõ
tradicente qdé reo cõfirmat facileq cõuincii nõ una morte dignũ ee illũ:ſed admodũ infinitis:& iis quidem
diris & truculétis:ſi qdé tot mortibus plecti abominabilis atq impius ciuis poſſet.Quibus ſane auditis liqui/
doq pſpectis:itaq ſunt cõſultátiũ aĩ tantæ rei ĩmanitaté in reũ ipſum exaſperati.ut pinde atq hecuba q̃dam:
q̃ fabulant in Polymneſtora:in illius occulos uellét irruere:neq oculos dũtaxat eruiſſét:ſed uitá:ſed aĩam ſed
ſi qd in aĩa latet altius & Potétius:Atq audiat lõge lateq pñs hæc ætas:audiat poſteritas oĩs:audiát oés q ſunt
futuriue ſunt:populi:gétes:natiões:audiat uniuerſus orbis terrarũ inauditá humanitaté:clæmentiá:ſanctimo
niá magnanimi atq religioſiſſimi duci Borſi:cuius urbis idé uictor ſtás in medio iratorũ & tumultuátiũ ciuiũ
Tibi ait o ioánes pegrine hõ nefarie uitiſſimus pater patriæ dux Borſius de tuis tantis iſtis & tá pditis táq in
manibus facinoribus non uitam eripit:nõ ſubſtantiá:q̃ qdé oĩa p tuis ſceleribus amiſiſti qn potius tibi ultro
ignoſcit:debitáq pœnam liberrĩe remittit.Ná nihil é qd malit q̃ nõ mõ nõ degenerare:in oĩ uirtutis genere
a clariſſimis principibus maioribus ſuis:ſed illis uniuerſis.ſi fieri poſſit:q̃ longiſſime plucere.O uocé pſtantiſ/
ſimi principis.O mirabilé lenitaté.O aĩ magnitudinem inauditá.Laudat ille maximus rex Dauid:placatus p
cibus muliebris Abingail manus a nabal carmello eius uiro hoĩe uno oĩum ingratiſſimo:qué interemere cũ
uniuerſa familia decreuerat illico abſtinuerit.Laudat Cæſar auguſtus.q uxoris Liuiæ cõſilio.Licyne qué per
dere cogitabat:annhælati patricidii ueniá dederit.At Borſium qbus nos laudibus pſeq̃mur: q ciuibus oĩbus
in ioannis peregrini irruétibus neceſſe eũ nõ mõ incolumen eé iuſſerit.ſed ab impetu cõſultátium facto ſua
manu ſubduxerit at ſeruarit:nõ muliebri:nõ alieno illi cõſilio:nullis neq præcibus nec muneribus opus eſt:
q per ſe ſe uiget ac ſapit:q Deum ſemper ante oculos hñs cum illud ſalutare pceptum meminit.Mihi uindictá
& ego retribuá:tum ne obliuiſci qdé unq̃ poſſit eundé humani generis ſaluatoré nõ ſolum ignouiſſe malefa
ciétibus:ſed patré ét:ut illis ignoſceret:extremis in cruciatibus ſupplici cõmiſerabiliq uoce orare non deſti/
tiſſe.Libuit nobiliſſimo duci Borſio pro aĩ magnitudine obliuiſci iniuriarum: Libuit.qd Cato ſenior prudé

…ime uſurpabat:uti uenia in delinquenté quo poteſtaté:quá ab deo habet:ea liceat uti ſemper.Libuit inq̃ op…mo principi:ut eſt lenitate incorporabili.ignoſcere ioanni peregrino:quo &'ſe ſe ipſe ſui ſimilé oſtéderet & illú perpetrari facinoris ubi penituiſſet:cæteris foret exéplo nullá eſſe uirtuté:quæ uni gratitudini antecellat. Quid.n.ingratitudine fœdius:qd atrocius:qd exitioſius:qd inmanius.Ná ſi hæc uitio uacat nulla ob eam quá in ſe habet imprudentiá:a quo.n.flagitio abſtineat hó impudés:nó obſcure patet eſſe gratitudine preſtantius nihil.Et primus ille angellus ſi gratus eſſet uoluiſſet:neq; ſua iflatus opinione in ſuperbiam lapſus eſſet:neq; a cæleſti diuinoq; domicillo preceps corruiſſet in tenebras ſempiternas.Te ioannes peregrine grauiſſimi atq; iuſtiſſimi ciues oés.q tua cá in cócilió cóuenerát mortuú eſſe uoluerunt:qué princeps clementiſſimus & uitæ reſtituit.& tanto táq; ampliſſimo pſimonio:qd' iuſte pieq; amiſeras.frui uoluit:ſecutus is quidé ut mihi uidet' nó tá illud qd' a Socrate dictú laudat' a uiris ſapientibus:decere principé &'amicis benefacere:& inimicos reddere amicos.q̃ præceptú euangelicú:quo iubet inimicos etiá eſſe diligendos:quo maiore te hoiem amiciſſimú quo pulchriore bñficio dux Borſius afficere'poterat:q̃ uita donatú iubere uel locupletiſſimú opulentiſſimúq; regnare.Nóne tibi uideris regnare ioannes pegrine:cú tantú ſcelus ípune perpetraris.Memineris igit' memineris gratitudinis.Et qd' de perſa illo Araſpa tradit Xenophon tecú dies noctiſq; uoluta:nec te deterioré in Borſiú:ſi.qñ uſus fuerit:pſtato:q̃ illa geſſerit ſe in cyrú:Apes iracúdæ ſunt:& adeo peruicaces ad pugnandú:ut aculeos ét:qbus natura armatæ ſunt'relinquát in uulnere.At earú regé natura eſſe inermé uoluit·X ita mité'quoq; & manſuetú.Si huiuſmodi ſe regé erga te preſtitit mitiſſimus dux Borſius:noli tu queſo inhærété uulneri aculeú ité recipere ad nocendú:id q; nó mó ne noceas tibi ipſe:ſed ut aí tui gratitudine lætius reddas humaniſſimi pricipis beneficium:cui non minori curæ ſunt laudabiles ciuiú actiones quá proprie ac ſuæ.hoc enim intereſt inter tyrannú & iuſtú principé:q; ille oía refert ad proprias utilitates:ſi quidem aliquid utile cenſeri debet:quod ab honeſtate abhorreat. At iuſtus princeps quicquid agit : quicquid loquitur . quicquid cogitat id oé refert ad utilitaté & decus ciuiú:Si tibi dux Borſius reſtitutú aíaduerterit:hoc eſt ſi ſanum & prudété:lætabitur ipſe certe.q; collatú in te beneficiú nó amiſerit.Tunc.n.amittitur.cum in hoiem indignú collatú id fuerit.Et paſtor bonus relictis cæteris ouibus:quá uná amiſerat diligentes querit:& cú inuenerit nó mediocré lætitiá præſefert:At'ſi ſecus tibi:qd' tua'cá nolim:cóſulueris:malueriſq; ingratitudinis crimini obnoxius fieri q̃ gratitudinis:laudari:ego ſane grauius tibi preſagiá nihil:ſed tu uelim tecú ipſe cóſideres q̃lis de te apud u ros bonos & ſapientes exiſtimatio futura ſit.q̃lis fama:An ignoras q negligit famá ſuá homicidá iudicari.primú tibi ante oculos pone q̃ta in laude ii uerſantur:q ſe accepti beneficii memores uoluerút. Quis é qui nó libenter audiat:ac celeri orone pſequtur uel Minutii magiſtri illius eqtú i Qu.Fa.maximú:uel.L. Teréntii culleonis ciuis romani in africú ſuperioré gratitudiné ſingularem ná qualis ſe haberi uoluerint Virgi.Horatiuſq; poetæ in Mœcenátem & Auguſtú:eorú pulcherrima diſertiſſimaq; poemata decátát cótra uero nemo eſt ſenſus & rónis cópos:q cú aut ſextilii in.G.Cæſaré aut.G pópilii in.M.T.Ciceroné maximos duos & eloquétiſſimos uiros ingratitudiné inuitus merenſq; audiit:nó illos uel mortuos oderit atq; execretur:& p oé cóuitii cótumeliæq; genus inſectet'. Sed qd multis:q̃ ſit deteſtabile abominabileq; facinus igratitudo:ut triſte ita ſempiternú tulit exemplú ſceleratus & impius iudas ille:q magiſtrú dominúq; ſuú humani generis redemptoré cruciandú iudeis p omne uitæ dedecus & interimendú tradidit.is.n.cóſcius ſibi diræ ſuæ horrendeq; feritatis:abiecta ſpe omni conſequendæ ueniæ pdigioſam uitá loqueo finiuit.Plus.n.ponderis ad pœná í malignitate ſua:q̃ in diuina bonitate atq; miſericordia ineſſe arbitratus eſt ad ueniá.Præterea iuſtus princeps nó ſemp ignoſcit.Nimia.n.miſericordia ſumma eſſe in'iuſticia conſueuit.nec minus crudelis ducitur:qui ſemper dat ueniá:q̃ qui nunq̃.Omnibus in rebus mediocritas quedá ſeruanda eſt.Qui ſe uoluit leniore q̃ deceat:lenitudinis cuiuſpiá & ignauie nomen ſubiit:& diſſoluta clementia nó eú mó q iterú'deliquerit: ſed reliquos ité reddit alacrioris ad delinquendú.Quo fit ut ſubúbra huiuſmodi uel clementiæ uel ſegnitiæ iuſticia tota pereat.Itaq; etiá tibi caue.Teq; ita inſtitue:ut & clæmétiæ ac benignitatis tuus optimus princeps ab omnibus laudetur:& tu uſus nó abuſu:táto beneficio uideare.Sed ut eo:unde diuertit nr̃a redeat oro nó potui equidé pſtátiſſime dux Borſi nó mirú in modú affici leticia:cú lr̃e illæ copioſæ & elegátes Bartholomæi pendaliæ coram optimo maximoq; principe meo Franciſco Sphor.recitatæ ſunt. Erant.n.indices ac teſtes pclaræ tuæ & eximiæ bonitatis:q̃ uidi:ab audientibus oíbus:tú a grauiſſimo ipſo principe facundú admodú pléo quæ ore mirifice laudari:teq; unú dici:q inter huius ætatis principes & habei debeas & dici principes.Quare non minus meæ fœlicitati lætor:quod mó dicebá:quá tibi gratulor:q; maximis tuis innumerabilibuſq; uir uirtutibus tátá iá gloriá es adeptus:ut nullá ſit futura poſteritas:quæ de tuis diuinis laudibus conticeſcat.Quis.n.te humanior:qs clementior:qs aí magnitudine clarior:qs iuſtior.qs munificentior.Ná qd ego dicá de illuſtri ſapiétia tua q pſpicue intelligens inferiora hæc & téporalia oía mutabilia eſſe planeq; caduca:nihil tibi antiquius ducas magiſue expetendú fide religione pietate.Omnia refers ad deú:quo ſemper táq; pñte:uidente :audiente dirigis ac perficis tuos ſalutiferos cogitatus.itaq; omnia tibi ſecunda ſunt:omnia læta:& ad uotú omnia:q te minus norit ruſticus eſt cenſendus:q te non amat:nó colit:nó ex omni animi ſñia ueneratur uel flagitioſus é uel ſtultus.Perge ut facis princeps pſtantiſſime.Da nobis tuis quottidie egregiú aliquod argumétú uel audiédi:uel diſcendi ſcribendiq; de tot tuis tantiſq; uirtutibus.Vale principú decus:& me cómendatú habe:ut facis Ex medio.idibus nouem:M.cccc.lviii.

Fran.phi.Nicodemo tranchedino ſal.

q Vod tardiores ierit meæ ad te lr̃æ:id cáæ fuit:q; expectabá mihi facultaté fieri per principé noſtrú faciundi itineris:nó.n.uiuimus nr̃o ſed alieno arbitrio.Et iuſtus princeps pro iuſta lege ducédus eſt At

uiri oēs boni ſubiecti ſunt legibus.icc irco Socrates cū poſſet:noluit e carcere ſe in libertatē uendicare. Breui igitur hic concedā Lucā:ibiq; tādiu expectabo:donec mihi fiat:quod amici nomine ſignificaſti: nā eius mihi fide eſſe tutius nihil pōt:at ne ſecurius qdē.Erūt ēt mecū filii duo Marius & xenophon.Cū una erīus cætera inter nos cōmentabimur.Vale ex medio.viii.kal.decē.M.cccc.lviii. Fran.phi.Thomæ ſenecæ ſal.

Ertola nr̄ q ad te uenit:faciet:de oī ſtatu meo te cumulatiſſime certiorē. Qua uero in re tua mihi opa
b opus ſit:ex eodē cognoſces.itaq; tuū eſt id preſtare:ne fruſtra hoc itineris ab eo ſuſceptū uideri poſſit.
Nō.n.ſū neſcius:& qtū poſſis auctoritate:& gr̄a:& qtū etiā mea cā uelle debeat.Sed rudis plane & dicendus ſum & iudicandus:q ita ad te ſcribā:quaſi uidear de ſingulari tua perfectaq; caritate dubitare:quare nihil aliud abs te peto:niſi ut cures:ne iſtic diutius Berthola nr̄ expectet.Vale ex medio.iii.nonas decē.M.cccc.lviii. Fran.phi.Beſſarioni epiſcopo tuſculano cardinali nicæno ſal.

Vm ego quottidie lr̄as tuas expectarē pr̄ clæmētiſſime:qbus certior fierē de iis quæ ad Kal.nouē.tuæ
c . amplitudini ſcripſerā una cū lr̄is ad ſanctiſſimū pontificē piū:neq; aliud noui qcq̄ acciperē:eētq; iā mi
hi tandē iter ad uos permiſſū:cœpi nō inuitus aggredi hoc laboris iſtuc proficiſcendi.& ſi cupienti labor eſſe nullus ſane pōt.itaq; ſum in uia. neq; ad multos dies futurū ſpo:ut ſanctiſſimi dn̄i noſtri exoptatiſſimā faciē ut atq; mihi corā contueri liceat.īterea uero loci te maiorē in modū rogo:ut quod antea ad te ſcripſerā & te plutarchi codice:& de ducentis illis aureis ita ex ſn̄ia tua meaq; conficiatur:ut nihil de iis rebus cū iſtuc uenero mihi curandū ſit. Vale.R.pater & domine ex mantua die natalis xp̄iani.M.cccc.lviii.

Franciſcus philelfus Cicco calabro ſal.

Olo mireris:ſi in hoc meo ad piū pontificē itinere inceſſu uti uideor teſtudineo.id.n.fit ptim maligni
n tate hyemis:q uias oīs uitreas reddidit:parti benignitate principū q me nonnulli remorati ſūt.ip̄rimis
aut eſt Sigiſmundus pandulphus malateſta:ut eſt aīo ingenti & phumano me honorificentiſſime liberaliſſimeq; excepit:& oībus ex officiis perſecutus.quē ego cū ob eius maximas innumerabiliſq; uirtutes maximi facio:tum eo pluris :q principis noſtri amantiſſimi eſſe obſeruantiſſimūq; cognoui.idq; ut iſtius excellentiæ refferas uolo.Sum ego hinc poſtridie abiturus.utarq; qtū in me fuerint maturiorē itinere.Te interea etiā atq; ēt rogo:ut memineris mei nec minus Lauræ nr̄æ:quā tibi unice cōmendo.Reliquū eſt ut cōi principi ēt atq; me cōmendes.Vale ex Arimino nonis ianua.M.cccc.lix. Frā.phi:Ciceo calabro duca ſecre ſal.

Edi ad te nudiuſtertius lr̄as ex arrimino:qbus certior factus es de iis quæ tēpus obtulerat.heſterno ue
d ſperi eum ad forum ſemproniū ueniſſe offendi iacobū peruſinū cognomento piciniuū corpore ſane
Tydeū.ſed aī robore ac prudentia Alcidē aliquē.Hic mihi uſus eſt tanta eſſe in principē noſtrū & fide & pietate ut dignus ſane ſit.quē ſphortiani omne:mirifice diligamus amemuſq;.Singularē is mihi beniuolentiā oſtendit omiſiitq; nihil:quod uel humanitatis uel benignitatis officiū ſaperet.Spero hunc principi noſtro maxime aliquādo uoluptati fore & fortaſſis ēt uſui.Cū hæc ad te ſcripſi:erā hinc continuo habiturus.qppe q audirē pōtificē piū ex urbe roma iam deceſſiſſe petereq; puſiā.Tu me iterim ama ut ſoles.Vale ex Forolempronio.vii.idus februa.M.cccc.lviiii. Franci.phi.Gaſpari mercato Valentiæ comiti ſal.

I Gaſparē mercatū meū de oī meo in urbē Ro.itinere minus facerē certiorē:quem alium ſim facturus
f haud ſatis intelligo.itaq; rē oēm paucis accipe.Poſteaq ad xiiii.Kal.ianua.e medio.deceſſiſſens ueni po
ſtridie Mantuā:quæ quidē urbs me plurimū delectauit:cū ſua.magnificentia & maronis nr̄i memoria:tū ēt cumulatius pn̄tia & humanitate preſtantiſſimi principis Lodouici:q me uidit perlibenter:excepitq; lautiſſime.Et qm̄ natalis chriſtianus propediē aduentabat:uoluit ne ante inde diſcederē:q eſſet a me a natalis ipſe celebratus.Quo qdē facto poſtridie eius diei reuerū ueni:ubi uidi pulcherrimas ædes illas:quas ingenti aīo princeps eo in oppido nuper ædificauit:non trito & uſitato quodā uulgariq; artificio.ſed ad imaginē potius ātq; dignitatē laudatiſſime illius & perbeate antiqtatis.Vnde cū ferrariā poſtero diē conceſſiſſem:ducē Borſium offendi principē ſane dignū:quē nulla neq; natio nec poſteritas contineſcat:ē.n.oī uirtute preditus īprimiſq; magnitudine aī ac munificentia:quæ ipſæ duæ claris principibus peculiares ſemper eſſe debent.Et qd' mihi iucūdiſſimū fuit auditu:diuinū principem nr̄m nō miore laude q̄ beniuolētia pſeq ſtudebat.Ad hoc ego egregie donatus pridie Kalen.ianuarias uerſus bononiam pfectus perpetuo itinere intra qtriduum Cæſena ueni ubi ab humaniſſimo regulo malateſta nouello non regie minuſq philoſophice ſum acceptus:eodēque mō poſt biduum a ſigiſmundo pandulpho huius fratre:cuius ego fortunā non potui non miſere dolere qppe quē uideā breui peritur ū:niſi a clemētiſſimo nr̄o pricipe.a quo quidē uno is ultima ſalutē ſperat. opem auxiliūq; īuenerit.uñ cū primū illuxerit:abiens forū ſemproniū petii.hic iacobus picininus accerrimus belli dux hibernas ubi eo aduenīſſe cognouit:ſuū neceſſariū qdā ad cauponulā miſit qui me ſuo nomine ſalutaret atq; oīa pollicerentur quæ humanitatis ſunt beneficentiæq; officia.hūc ego deinde mane cū adiiſſem: multa que citro utroq; familiariter & amice hītā uerba eſſent unū id uiſus mihi ſum de illius aīo intelligere ſibi prīcipe nr̄o nihil eē carius nihil uenerabilius cū ſeſe huius ſemp.n ſeruū minus q̄ filiū aſſerere diceretq; nihil ſibi cōtigere poſſe aptabilius quā aliquā occaſionē offerri declarande ſuæ in talē ac tātū patrē & dn̄m obſeruant fidei pietatis.qd multis ē opus.ē plane iacobus picininus ī pricipē noſtrū tāta beniuolētia atq; fide ut addi nō poſſit ad cumulū. Sū āt ab illo ita tractatus:ut eū decet:q & uetus amicus ſit & principi noſtro cariſſimus.Eodē etiā die inde diſceſſit.& per mutuoſa illa aſperimaq; itinera poſt ſextū diē perueni ad urbem ro. & ne ſim longior q̄ oportet.Sūmus pontifex.Pius tanta me humanitate excepit:ut uix quicq̄ dici poſſit humanius.Spo me omnia ex ſententia mea aſſecuturū.& ad paucos dies ſecundis auibus redituq; ad uos iterim uelim.ut me

mineris mei.tibiq̃ pſuadeas te mihi neminé poſt clemétiſſimũ principé noſtrũ eé cariorẽ neq̃ iucundiorem Tu uale cũ mea frigidiſſima frigida.Nã hic niuiũ nihil ẽ.ex urbe ro.xiiii.kal.februa.Mcccc.lv iiii.

Fran.phi.Borſio æſtenſi mutinæ regiq̃ duci ſalutem.

q Vod mihi ex urbe feraria decedenti mandaſti pſtantiſſime dux borſi:id ego piæ eccleſiæ ro.pontifici fideliter diligétiſſimeq̃ expoſui:& ea pterea addidiq̃ mea intereſſe ꝓ maximis tuis ĩ me beneficiis ad denda extimaui.Audiuit certe oĩa ſumus põtifex plibéter:oñditq̃ ſe uſurũ in tpe qđ tã liberaliter atq̃ pbõis obtuliſti.deĩde ĩ longiuſculũ ſermoné de tuis diuinis laudibꝫ & audiẽdo & dicẽdo ꝓuectus ẽ.Et cũ alia p multa de te mirifice ꝓbauit tum in primis delectatus ẽ:ꝙ nihil pluris q̃ relegioné & cultũ diuinũ faceres.Dice bat.n.ſibi plurimũ uideri laudandum:qui in tanta rerũ.licentia ita ſe gereret.ut oĩa refert ad deũ.Abſolutæq̃ eſſe uirtutis:q in maxima fortuna ſe cõtineat cum fieri uix poſſit.ut in impunitate ꝓpoſita uoluptas uiciorũ oĩum parens contemnatur.Et iõ te ſibi uideri magis amirandum.qui ĩ pulcherrimo.& pacatiſſimo principatu in maxima bonarũ rerum oĩum affluentia & uarietate & copia nunquam ſecedas ab honeſtis actionibus nunquam ab officio:nunquam a deo.ſemperque tui ſimilis ſis hoc eſt deum metuens planeque perfectus Nunquam enim continere te potuiſſe in illa ioannis peregrini aduerſus dignitatem tuam impia contumelia niſi deum ſemper ante oculos haberes.itaq̃ iſtius modi clemétiam tuã pleniore quodã ore hilariq̃ uultu laudabat.Et ne ſi longior fuero uidear aſſentatiõi obnoxius uel in re pſpicua oĩoq̃ ueriſſima ea fuit dicendi clauſula.ſi tales fuerint reliqui chriſtiani principes qualẽ te in deũ audiret nõ admodũ ſibi ĩ ſua hac ꝓfectione laborãdũ fore aduerſus turcos.hic ad martiũ iſtac iter factus ẽ.Quare ex eo ipſe corã animaduertes q̃ de te habet preſtanté opinioné eãq̃ ueriſſimã.Cætera tibi propediẽ pñs exponã.Sumus pontifex hoc mane romã egreditur peruſiam uerſus iter facturus:ubi dies quinq̃ ſumũ acturus eſt.uale mi princeps illuſtriſſime.& me commendatum habe ex urbe Ro.xi.Kal.februarias.M.cccc.lviiii.

Franci.philel.epiſtolarum liber decimuſquintus.

Franciſcus philelfus Sigiſmondo pandulpho malateſtæ ſal.plu.di.

c Vm primũ ueniſſẽ ĩ urbẽ Ro.Sigiſmõde pãdulphe:rẽ quã ꝓficiſcẽti mihi ꝓ tua in me pcipua dilectiõe mãdaras:curaui apud põtificẽ piũ nõ minore fide:q̃ diligẽtia.qđ ãt is mihi rñderit ĩ cãm tuã: id ego oẽ filio tuo excellẽti ĩdole adoleſcẽti Rober.quẽ apđ te mediolanũ abſcẽte:rddiẽs fani offẽderã ut actũ erat expoſui.feciſti ãt & prudẽter & recte ꝙ ſoceri tui frãciſci Sphor.caritatẽ atq̃ ſapientiã fucatæ aliorũ ſpei doloſiſq̃ pollicitis:ut es aĩo ingẽti acerrimoq̃ ingenio:pretuliſti.nõ.n.mihi crede tua te fallet opinio.Eſt.n.hic princeps:ut ſcis:cũ aliis permultis ac maximi uirtutibus preditus:tũ clementia atq̃ benignitate plane oĩum primus.Quæ quidẽ ipſe duæ uirtutes mirifica beniuolentia quadã mortaliũ aĩos ad ſe tradunt.Nã ut crudelitas eſt ĩmaniũ proprie beluarũ:ita nihil eſſe duco:qđ magis attingat hoĩum benignitatẽq̃ humanitatẽ:facilitatẽ:manſuetudĩnẽ.Liberalitatis uero ac beneficentia q̃ uehementer allitiãt oĩs in amorẽ ſui:qs eſt q neſciat?Quãtũ uero prudentia & rerũ gerendarũ peritia calleat idẽ Fran.Sphortia earũq̃ non paruarũ aut uulgariũ:cũ alia prope infinita periculoſiſſima clariſſimaq̃ facinora.tũ nobiliſſimus hic principatus facile demõſtrat:quẽ nullis fere uiribꝫ auxiliiſue fortũæ aduerſus oẽs italiæ atq̃ galliaꝝ hiſpaniarũq̃ potẽtatus adeptus eſt cũ ĩmortali ſui noĩs gloria.At huius fide obſeruationeq̃ ꝓmiſſorũ qđ inueniri liceat aut certius aut ſanctius.itaq̃ tibi plurimũ gratulor:cui uideo propediẽ lætiorẽ fore fortunã:teq̃ non modo liberatũ iri oĩ bellorũ mole:ſed ĩcremẽtũ ẽt firmiſſimũ unius huius ſoceri tui conſilio atq̃ adiumento tuis rebus preſentibus allaturũ.Reliquũ eſt ut pro tua dignitate atq̃ aĩ magnitudine ut bene cœptis inſiſtas:oĩbuſq̃ de clares eum te Sigiſmũdũ eſſe in dies magis magiſq̃ futurũ:q conſilii rõnem oĩ caſus temeritati anteponendã iudices.Vale ex medio.ix.kal.mar.M.cccc.lviii.

Frã.phi.Karolo fortibratio.S.

q Vã mihi gratũ & piucũdũ fuerit lautiſſimũ tuũ munus.Seneca nr̃ egregius idẽq̃ ueriſſimus ſplẽdidiſſimi tui noĩs pdicator tibi corã exponet:facis tu ãt nihil alenũ a paterna gloria tuoq̃ ſplẽdore.Nihil enĩ decet paruũ abſte donari.q & maxĩo ĩpatore ſis natus.& ipſe maxĩus.Quod ãt ad me attĩet licet ipſi tibi uel me reticẽte nõ obſcure ĩtelligere.q̃lis ſit meus erga te aĩus.Nã ſi nullis bñficiis ꝓuocatus:erã tibi antea uehemẽter affectus ob eximias tuas ĩnumerabileſq̃ uirtutes:q̃lẽ futuꝝ ſperes quẽ tã elegãti munere decorari.Tuũ igit̃ fuerit bõas actiões tuas bõis aſſidue actiõibꝫ cumulare.Nõ.n.nos minoris ĩ dicẽdo de te bene cognoſces:q̃ nos de te ĩ bene agẽdo audiremus.Reliqua ex Seneca ipſo accipies.uale ex mediolano.vi.idus aprilesM.cccc.lviii.

Fran.philel.Thomæ ſenecæ.ſalutem.

ſ Atis ſupq̃ expectare domi te poterã:cui darẽ litteras:quas pdixerã.ad illuſtrẽ Karolũ fortibraciũ:cũ ĩterim nũciãt̃ abeſſe te ab urbe mediolão p multa milia paſſuũ.feciſti ãt ſeuerius:ne dixerĩ Inhumanius ꝙ nõ uale prius dixeris.q̃ a nobis abieris:pſertim cũ ſcires tua mihi adhuc opa opus eſſe.Nã q̃ ĩ re ſcire certe non poteras niſi ab me ante audiſſes.habes tu cum hiſce litteras quas tecum laturus fueras ad inclitum iſtum Karolum.intelliges ẽt qđ abſte uelim itaque cures oĩa ex ſnĩa mea.Vale ex mediolano.v.idus apriles. M.cccc.lviii.

Franciſcus philel.Nicodemo tranchedino ſalutem.

d Edi petro galeræ ad te lr̃as:ex qbus ĩtelliger̃ potuiſti qđ fieri abſte uelĩ.itaq̃ ſi me amas:ut certe facis da opã ut & quãprimũ & ex ſnĩa mea mihi morẽ geras.Scio.n.& quãtũ poſſis & quãtũ mea cã uelis.Quare ne infinire occupatiões tuæ tibi ĩpedimẽto ſint quo minus qđ cupimus aſſequamur tuæ prudentiæ fuerit ꝓuidere.uale ex medio.v.idus apri.M.cccc.lviii.

Fran.phi.Amareto mãnello ſalu.

n On ſurde mihi uidetur plato ſenſiſſe eo in libro q de rectitudine noĩum ĩſcribitur:nomina quibus uti

mur non eſſe indita caſu quopiã:ut uulgo exiſtimant:ſed ita potius inducente ac ueluti de induſtria dictãte na
tura quæ multo ante prouidens qd cuiq; ſit euenturũ & qualis quiſq; futurus ſit:ita nomen imponat·id aũt cũ
in aliis multis & rebus & hoĩbus probari põt:tũ in Alcides & priamus perſpicuũ eſt.Alcides.n.robuſtũ fortẽ
q; ſignificat:qualẽ illũ legimus extitiſſe:q hercules poſtea cognominatus eſt quaſi fama gloriaq; iunonis quæ
a græcis uocatur hera. Priamus uero a uerbo priamæ qđ emo ſignificat:deduci:manifeſtũ eſt.At illũ ab alci
de captũ troianos poſtea emiſſe:& græce & latinæ tradũt hiſtoriæ.Nã de uiribus & fortitudine Herculis qd
attinet predicare.Et hæc qdẽ duo queadmodũ alia permulta:qbus totus ille liber refertus ẽ:ſecũdũ rectã ana
logiã dicta repiant. Videmus ẽt & apud græcos & latinos pleraq; eſſe noĩa:q ſecus interpretemur:q̃ uoces ip
ſæ ſignificent.Nã & lucũ dicimus.q ob nimiã arborũ denſitatẽ luce quodãmõ careat:& parcæ q certe mini
me parcant.Sic item apud Platonem Cratylus cauillatur in hermogenem eum non recte dici hermogenem
hoc eſt mercurio gentium quod doctrinæ ſcilicet atq; eloquentiæ nihil ſapiat. Vnde hæc nr̃a repetitur ora
tio:ut intelligant cæteri q te mi Amarete expti non ſunt nomen tuũ contrario eſſe ſignificato accipiendũ:q̃
uox ipſa uideat oſtẽdere.Nã nõ mõ nihil in te habes amaritudinis:ſed es certe plane dulcis ac perſuauis:id qđ
nõ ſolũ oĩ tuo ſermone declaras:ſed etiã uniuerſa uita.Sed de his malo apud alios q̃ apud te ipſum uerba face
re .Dediſti ad me binas ſuauiſſimas litteras:quarũ unas eodẽ accepi die:quo erã ad urbẽ Ro. profecturus.itaq;
nihil tũc ocii datũ ẽ rñdendi ad te.Alteræ aũt ſimul cũ duobus faſciculis aſparagorũ ſunt hoc tpe mihi redditẽ
quo me febrecula quedã eaq; tertiana corripuit.Quare nolim mireris:ſi minus hilares eæ meæ littere ab me
ierint.Vix.n.iacenti in lectulo atq; febrienti mihi uel ineptiora hæc dictare licuit:cũ laboris ẽt partem tuus ac
meus bonus accurſius piſanus in ſcribendo ſibi ultro aſſumpſerit.Vnũ aũt nõ omittã me nõ minore admira
tione proſequi q̃ delectatione orõnẽ:q in litteris uteris.Et ſcribis tu certe nõ mõ apte ſed ẽt pulchre: itaq; pro
noſtra ſingulari ac mutua beniuolentia te ẽt atq; ẽt hortor:ut q̃ cœpiſti diligentia incũbas ſtudiis lrãrũ:ex qui
bus:crede mihi longe maiorẽ fructũ adiuturniorẽ cõſequere:q̃ ex oĩ tua q̃ſtuoſiſſima mercatura: Meũ Cato
nẽ ſaccũ iuriſcõſultorũ Homerũ ſaluere plurimũ iube.Præterea uelim meo noĩe moneas mariũ filiũ:ut cum
baldaſſare rexino ſe q̃ modeſtiſſime gerat:operãq; det ut amicitiã cũ illo uiro:q̃ inimicitias maluiſſe intelliga
tur.Vale ex mediolano.vii.Kal.maias.M.cccc.lviii.

Fran.phi.Amareto mannello ſal.

f Acis tu quidẽ mi amarete pamice.q febrienti mihi oĩbus humanitatis officiis opituleris.Et aſparagoſ
accepi & mala punica.fuerũt ſane mihi utraq; pgrata faciat.Deus:ut propediẽ:qđ ſpo optoq; iucũdio
ra nobis tua ſunt munuſcula.Nã animo tuo iucundius certe eẽ nihil põt.Quod autẽ ad tuũ attinet no
men:nõ facile ſñiam mutare conſueui:preſertĩ eã:quã diligentius ante cõſiderarim: Præterea an ignores ni
mis oẽ uitii loco duci.Si ita & moribus es dulciſſimus:ea ſimulata noĩs amaritudo tm̃ affert tẽperamẽti ut oĩs
illa quaſi nimia dulcedo ad mediocritatẽ q̃da redigat.qđ uel meræ uirtutis eſt.uel laudabilis finitus. Ad hæc
nõne uides Pigellũ tuũ nõ iccirco ita eſſe nominatũ:q ulla ex pte ſit piger:qppe q̃ in rebus gerẽdis ſit unus oĩ
um ſtrenuus maxime.Tu ut ante ad te ſcripſi:uelim omnia opa atq; diligentia lrĩs ſtudeas.hæc.n.una res cum
multa tibi adiumenta allaturo ſit:tũ erit alqñ nõ mediocre leuamẽtũ ſenectutis.uale ex medio.v.Kal. martias
M.cccc.lviii.

Fran.phi.ioanni & Guidoni antonio arcimboldis ſal.

c Vpienti mihi acerbiſſimũ luctuoſiſſimũq; mœrorẽ:quẽ ex obitu Nicolai patris ſapientiſſimi iurecon
ſulti & grauiſſimi ſenatoris cõcepiſtis:aliqua exparte leuatũ ire.duæ ſane res ita aduerſatur:ut uñ exor
diturus ſim neſciã & moleſtiſſima hæc febris q̃ nõ mediocriter langueo:& icredibilis q̃dã in optimũ
uirũ illũ beniuolentia:qua fit ut conſulandus ipſe non minus ſim q̃ uos quos conſulaturus accedo. faciẽ tamẽ
ut potero:opamq; dabo.ut qbus in hac mea animi moleſtia:remediis utor:iis ẽt uos:ſi aptioribus nõ licuerit
uti mecum una poſſitis .Non equidem negabo magnam eſſe iacturam noſtrã in obitu tanti atq; talis uiri in
genſq; naufragiũ.Nõ.n.morte nobis ſublatus eſt uir unus ex pluribus ſed is pfecto quo neminẽ uniuerſa hec
Gallia ciſalpina neq; ĩnocentiorẽ habuit:nec doctiorem :nec oĩ uirtutis genere meliorẽ.Liceat intueri fortaſ
ſe nõnullos q ſingulari aliqua uel ingenii uel doctrinæ uel uirtutis pſtãtia inter cæteros ſint illuſtres:ſed q unuſ
omnem ſimul laudẽ ſit cõplexus.pter unum Nicolaũ arcimboldum:inueniamus certe neminem Hic publi
cis hic priuatis in rebus:& domi & foris ita cæteris huius tẽpeſtatis hoĩbus pſtabat ut nõ minus uenerãdus co
lenduſq; eſſet q̃ & diligẽdus ẽt amãdus.Offendebat neminẽ pderat oĩbus.Nihil ſibi ducebat potius q̃ iuſtici
am atq; pietatẽ oĩa ad officiũ boni uiri: oĩa referebat ad Deũ quo pinde ac pñte intuẽte oĩa recte ſp & ſapien
ter tũ loqbat tũ agebat.qcquid ei aut agendũ aut dicẽdũ eſſet.illudq; platonis atq; ſtoicorũ nõ re minus q̃ uer
bo uſurpabat nõ ſibi ſoli ſe natũ eẽ ſed bonis oĩbus:ſed uniuerſo humano generi.itaq; alioꝝ ẽt cãs ac litigia ea
aĩ grauitate ĩtegritateq; pẽſitabat.ac ſi eſſet ppria.Hinc factũ ẽ:ut cariſſimus eẽt oĩbus:pſtãtiſſimo ãt nr̃o pri
cipi ita gratus & piucundus ut alius magis nemo.Quare in oĩbus rebus maximis illiſq; difficillimis:q in tã lo
cupletiſſimo.& potẽtiſſimo principatu q̃plurimæ & uariæ quottidie occurrũt.nũc hũc Nicolaũ arcimboldũ
nõ intereſſe ſolũ:ſed ita preeſſe ſemp inſtituerat.ut ſine eo nihil ĩnocenter:nihil ex animi ſui ſñia fieri poſſe iu
dicaret.Et ne ſim dicẽdo lõgior.q uel res ipſa uel tẽpus:uel pñs mea corporis ĩbecillitas poſtulat.admodũ uni
uerſa quodã græcia in dubiis ſuis ac maximis cauſis ad ariopagũ ſe referebat:ita nõ mõ totum hoc principis
nr̃i lautiſſimũ regnũ ſed oĩs ẽt gallia ciſalpina unius illius uiri ædes continuo petebat :& aſſidue freqũtabat:
quo aliqd inde aut cõſilii aut auxilii iuſte pieq; aſſeqret.Et nemo certe unq̃ inuentus eſt:qui qđ cõſilium ille
protuliſſet non tanq̃ a Solone aliquo aut ex ſacratiſſimo quodam iuſtitiæ & totius uirtutis oraculo prolatum
ſſe cenſeret.Quis igitur nõ iure doleat:atque in uehementiſſime cruci etur in eius uiri obitu cuius uita ſalutis

ut ită dixerim.erat oĩbus.Quid tamen faciundũ nobis ſit:q̃ ea ſumus nari neceſſitate ut oĩbus ſit tandẽ moriẽ dũ.Quicqd ãt ſi lege naturæ id certe & ſi acerbũ uideri ſolet hoc ĩfirmitatẽ humãi generis ꝑfecto nõ mõ ĩ'ma lis ducendum nõ eſt:ſed in bonis potius.Nec.n.mors eſt interritus quo corpus ſimul aĩuſq; diſſipaſ atq; dele tur:ſed quædã ſepatio ipſius aĩ a corpore hoc ẽ ĩmortalis nature a natura mortali.iteriit ſane hõ exterior mor te:nõ interior.q̃ quo ſolutior ẽ uĩculis moleq; corporea.eo liberior redditur.eo ſui ſimilior.eoq; magis ac ma gis & uiget & ſapit.Quare ſi recte uolumus rẽ ipſam nobiſcũ aĩo uolũtare:nõ eſt nobis morte ſublatus nicola us arcimboldus qui ex iis tenebris intollerabilibuſq; erumnis humanæ uitæ in cœleſte regnũ ad uitã ſempiter namq; & lucidã & perſpicuã oĩq; gaudeo abundantẽ euolauit.Recepit iã ꝓmia bñ actæ uitæ.fruitur in cõſpe ctu omnipotẽtis dei.Nulla re eget:nullis laboribus ẽ obnoxius.Nũc lætatur.gaudet:exultat:q; id bonũ tãdẽ ẽ cõſecutus:quo aliud nullũ neq; dici põt:neq; cogitari:aut fœlicius:aut beatius.Illis aũt gloria & ſẽpiterno gau dio nos aĩ torqueri nõ amãtis ẽ ſed inuidẽtis & ad ſuũ cõmodũ omnia referentis.quo certe nihil eſſe arbitror magis alienũ ab animo ingenio ac magno.quãobrẽ ſi mihi audieritis doctori olim uřo nobiliſſimi adoleſcen tes feretis æquo animo ac modice obitũ nicolai patris:quin potius operam dabitis.ut omni induſtria atque diligentia illius per oĩs ꝓſtãtiæ genus q̃ ſimilimi & dicaminiæ ſatis.quod una re facile uobis cõtigerit: ſi uirtu tẽ pr̃nã ſp oẽm uitæ curſũ ſeq imitariq; ſtudueritis.id ãt eo facilius factũ ẽ.q; relictũ eſt ab eo uobis eẽ intelli gitis locupletiſſimũ & honoratiſſimũ pr̃imoniũ.p qđ oẽm uim ĩpetũq; fortunæ ſitis ꝓpulſaturi.Et quod in quã pr̃imoniũ.Nũ ꝓdia ac fũdos.Et hæc ſane nõ mediocrite.Sed aliud lõge maius lõge pulchrius lõge diutur nius.eruditione bonaꝝ artiũ:quæ nulli motui:nulli fortunæ ſubiecta ẽ.Nã alteꝝ uřum urbanis:alteꝝ bellicis laudib9 erudiẽdũ ſtuduit.quib9 utriſq; tota humana uita:quã duplicẽ eẽ natura cognoſcimus cõtẽplatiuã atq; actiuã:& cõſtat:& hẽt in lade.nã qd ego dicã de pulcherrima ſupellectili amicoꝝ quos tot uobis tãtoſq; reliqt quot eius admirabilis ac ſuma grauitas p incredibilẽ magnitudinẽ meritoꝝ quottidie q̃ diu uixit ſibi concilia ti.nec.n.minor uobis cura habenda eſt ut amicorũ hereditatem non deſeratis:quam ut reliquam rem om nẽ pecuniariã tue aĩ.ualere medi.ex ædib9 meis.v.idus maias.M.cccc.lviii:Frã.phi.iacobo luceſi ſecretario.ſ.

Răciſcus foſſatus uir nobilis & humanus idẽq; ſplẽdidiſſimus eques auratus mecũ ſuma familiaritate cõiũctus.hũc ego tibi ꝓ nr̃a ſingulari bñiuolẽtia maiorẽ ĩ modũ cõmẽdo.facies tu mihi ſane rẽ ad mo dũ gratã ſi curaueris.ut franci.meus ĩtelligat meas apud te cõmẽdatiões ſibi fuiſſe nõ mediori adiumẽ to.qđ ut facias:tanto ſtudio abſte peto:ut maiore aliđ nihil poſſũ.ſcio te oĩa cupe mea cã nihilq; omiſſuꝝ qđ huic uiro uel ad rẽ uel ad dignitatẽ ꝓfutuꝝ ĩtelligas.quare ne tuæ ꝑmultæ ac maxĩe occupationes tibi ĩ pedi mẽto ſint q̃ turpius qđ fcm̃ opus fuerit effectũ reddas te ẽt atq; ẽt rogo.uale.& me ſciſſimo dño nr̃o q̃ diligẽ tiſſime cõmẽdas.cui q; nihil adhuc obſtrepueri poſt reditũ meũ ab urbe ro.tertiana febris fuit in cã q̃ qm̃ diui na bñignitate iã ſũ plane liberatus:qđ ꝑtermiſſũ ẽ ꝓpediẽ reſartiã.gregoriũ ſeneſẽ iuriſcõſultũ colegã tuũ bñ ualere plurimũ opto:uale iterũ ex medio.xi.Kal.iunias:M.cccc.lviii. Frã.phi.Amareto mannello ſalu:

Is deiceps poſteaq̃ tertiana febre ſũ liberatus.tui ad ierũt pulcherrimi aſꝑgi qb9 & ſi delectatus ſũ plu rimũ qm̃ ab hoĩe amiciſſimo miſſi eſſent:lõge me tñ magis magiſq; delectaſſẽt ſi litteraꝝ tuaꝝ ſuauiſ ſimo cõmitatu uti uoluiſſet id quod nõ ꝑſtitiſſe te uiſi mihi mẽoriæ occurrerẽt occupatiões tuæ cum priuatæ tũ pblicæ æquo aĩo haud ferrẽ.Erit tñ humanitatis tuæ.ſi cũ qd occi nactus fueris aliqd mihi ſcripſe ris.uale ex me.viii.kal.iunias.M.cccc.lviii. Frã phi.io.palæologo marchiõi mõ.f.

On ſecus nos oẽs q̃'eloquẽtiæ ſtudiũ ꝓ ſitemur illiberalitatis accuſãdi ſumus:ſi p lr̃as amicos cõmẽda re neglexerimus:quã uos principes:dũ uiros familiaris ac beniuolos iuuare pecunia detrectaiis in quã uitii labẽ ne ĩpe inciderẽ apud te:q ſoles unus oĩum eẽ liberaliſſimus nõ potui tibi nõ cõmedatũ facere Demetriũ palæologũ iſtũ q tuæ excellẽtiæ reddidit meas lr̃as.Eſt.n.uir nobilis & modeſtus:idẽq; plãe dignuſ cui in tãta ſui calamitate opẽ feras ꝑbenigne ut iis oĩb9 cõſueſti quos ex reliquiis illius cõſtãtinopolitãi naufra gii fortũa ſeruauit.Ego de homini dignitate uerbũ iõ nullũ facio:q; ſecũ ipſe locupletiſſimũ teſtimoniũ affert Reliquũ ẽ ut bõe ualitudini opã des q̃ diligẽtiſſimã:quo tua humanitate q̃ diutiſſime uti poſſumus.uale ex me dio.iiii.nonas iunias.M.cccc.lviii. Fran.philel.xenofonti filio ſalutem.

Vod anteaq̃ iſtuc eẽs ꝓfecturus cõſiliũ dedi:idq; ut faceres iuſſi idẽ repetã p lr̃es.ĩſtituiſti medicinæ opã dare:qđ eius rei nõ mõ nõ repheẽdo:ſed ueheměter laudo:q̃nqdẽ & medicina poſt magicã atq; poeti cã ẽ omniũ laudatiſſimaꝝ artiũ uetuſtiſſima eaq; humano generi admodũ neceſſaria:& tu ad iſtiuſmõi ſciẽtiã uideris natura inclinatus.Vnũ ãt moneo ac uolo:ne te an ad medicinæ ſtudiũ cõſecras q̃ dialecticẽ ac phyſiccẽ oẽm:iteq; matematicas diſciplinas.q̃ diligẽtiſſime didiſceris.quib9 qdẽ ipſis in ſtudiis qbus ꝓceptori bus uti debeas id qđ te ẽt coxã monui:cõſule hoĩem mihi amiciſſimũ eruditiſſimũq; philoſopũ ac medicũ io anne marliano:quo ẽt aliqñ doctore uſus ẽ.Noui.n.hoĩum cõſuetudinẽ in iſtiuſmõi ſcolis q̃ta circuncurſatio ſit q̃tæ amicoꝝ ꝓceps ad auditores alliciẽdos.itaq; uolo te nõ bñiuolis in hac re:ſed tibi ipſe mihiq; inſeruire. paucis tenes ſniam meã.De re pecuniaria ita curabo:ſi intellexero te a monitis iuſſiſq; paternis nũq̃ receſſiſ ſe.uale ex me.viii.idus iunias.M.cccc.lviii. Franci.phi.othoni ſarreto ſaluté.

Vm tuis iſtis binas a me lr̃as uerſib9 accepiſti quaꝝ alteræ danſ ad põtificẽ piũ:alteræ ad beſſarionem meũ cardinalẽ nicenũ.Vtraſq; tñ ut ipſi cardiali q̃primũ reddas uellim ignoſce breuitati epiſtole meæ tuaꝝq; lõgitudinẽ lr̃aꝝ ut obliuiſcaris rogo.Vale mediolano idibus iuniis.M.cccc.lviii.

Fráci.phi.xenophonti filio ſalu.

Edi famulo quẽ miſiſti pecunias q̃s petebas nõ eas fortaſſe q̃s expectabas:ſed q̃ mihi per id tẽporis ſe

obtulerát.Noſti.n.mores meos.nūq̄ diutius apđ me numi hoſpitari cōſuerūt. Tu incumbe in id ſtudioꝝ gēus
qđ es aggreſſus.id aut eo debes facere libētius:ꝙ nō temere ſed cōſulto ad eá te laudē cōtuliſti. itaq̄ facito:ne
fruſtra ſit diuturna tua cogitatio & deliberatio diligēs.uale ex me.idibꝫ iuniis. M.cccc.lxi.

Frá.phi.Beſſarioni cardinali nicæno ſalutem.

d Edi ꝓximis ad te diebꝫ pr̄ clemētiſſime & lr̄as unas & cū iis carmē ſapphicū & adonicū: ut ītelligeres id qđ tibi eē debet ꝑmultis argumētis exploratiſſimū.apđ me nihil eē antiquius:nihil uenerabilius tuo noīe.nūc uero cū mecū aīo repeterē:qt̄a ī me hūanitate benignitateq̄ uſus ē reuerēdiſſimus pr̄ ꝓſper colūna diacōus cardīalis:dignus ſane uiſus ē quē aliquo ueluti munuſculo reuiſcerē.itaq̄ cū aliud nihil ꝑ id tp̄is oportunius mihi occurreret: meos carminū libros hi circo ad eū dedi.ut breui aliq̄ ſaltē cōiectura cognoſceret ſe nequaq̄ ī hoīe oīo īgrato ſuū bn̄ficiū collocaſſe .Quare tuá máſuetudinē uehemēter rogo:ut hoſce ei libros ꝑ tuū aliquē nūciū reddēdos cures. Vale ex me.Kal.iuliis.M.cccc.lix.Frá.phi.ꝓſpero colūnæ diaco. cardinali.S.

Vm ad ꝓximū mēſē ianuariū ueniſſē ro.ſalutádi ſumi pōtificis pii gr̄a:tū mihi pr̄ reuerēdiſſime ſingularē beniuolētiá oñdiſti:nihilq̄ ē ab te ꝑtermiſſū:qđ ad me ſumope ornádū ꝑtineret.itaq̄ dici uix poſſet q̄to me bn̄ficio exiſtimē áplitudini tuæ obſtrictū eē ut igit̄ aliquo aī grati īditio cognoſceres q̄ti faciá benignitatē tuá miſi tibi dono meos carminū libros īgenii munuſculū nō fortūæ.Si qd mihi ꝑ hoc tp̄is ſe pulchrius obtuliſſet:id lōge libētius ad te dediſſē.Veꝝ tu ut es aīo ꝑmagno & liberali:nō tá rē ipſá:q̄ exigua ē q̄ donātis uolūtatē pēſitabis.uale ex me.Ka.iuli.M.cccc.lix.Frá.phi.nico.canali iuriſcō.eq̄ti au.ac bryſianoꝝ.ꝑfecto.ſ.

q Váti ego ſp̄ feceri ac faciá florētiſſimū uenetoꝝ ſenatū:& ſi ipe optius teſtis es.uolui tñ ut ēt aliquo meo carmīe id cæteris oībꝫ eēt cognitū.itaq̄ uideas uolo.q̄ ad īclitū ducē ur̄m paſcalē malipperiū diebꝫ ꝓximis cecini.ea uero ſi ꝑſpicue ītellexero ur̄o pricipi reliq̄ſq̄ pr̄iciis grata extiſſe:reddar deīceps quoq̄ ad ſcribēdū alacrior.uale ex me.v.idus iul.M.cccc.lix. Frá.phi.aluyſio burræ philoſo.ac medico ſal.

Vi aīcorū ī ſe officia euētu potius q̄ rōe & cōſilio metiunt̄:nō poſſū eos nō reꝝ īperitos iudicare.Ná cū nullū aīal:ut philo.placet:agere dicamꝰ ꝑter hoīem eá ī quo ꝑfectus īſit rōis uſus:ob idq̄ & mulieres & pueri æque atq̄ mēte capti huiuſmodi excellētie:īopes ee exiſtimēt̄ q̄cq̄d ſecūdū rōnē & cōſulto agit̄ recte agit̄ :ēt ī caſu aliquo aut fortunæ uitio ad effectū ſuū ꝑduci nequeát.itaq̄ ego me tibi mi Aloyſi debere plurimū fateor: q̄ppe quē ītelligá nihil oīno ꝑtermiſiſſe qđ mea putauerisītereſſe.Quare tuū fuerit oībus ī rebus ita me uti:ut iis ſoles:quos habes amiciſſimos.nihil.n.poſſit accidere neq̄ ꝑuū neq̄ magnū:qđ non ſim tua cá q̄ ſtudioſiſſime ſuſcepturus.uale ex medio.xi.Kal.ſeptēbres.M.cccc.lix. Fran.phi.phœbo capelle ſal.

Væ ad te ſcripſit magnificus uir patricius clariſſimuſq̄ philo.atq̄ iurecō Nicolaus canalis orator uidetur de græcis libris illis uenalibus:ut q̄diligētiſſime curēs:táto abſte peto ſtudio ut maiore aliud nihil Solebas tu ꝑegregiá q̄dá hūanitatē benignitatēq̄ preteferre.Nūc neſcio quomō elatiore aīo factus es minuſq̄ liberalis.nū fortaſſe ſimul cū rei elatiōe aīus quoq̄ elatior eſt redditus·& auarus.At malim te paupe rē bonū:q̄ malū diuitē.uale ex med.xvii.Kal.nouē.M .cccc.lviiii. Fran.phi.nicolao uaroni ſal.

ſ Cio te nō mirari:ꝙ tádiu nihil ad te ſcripſerim:idq̄ nō tá ex occupationibus meis:q̄bus publice priuatiq̄ o bruor:q̄ ex nimio tuo otio:cui q̄tū uidere uideor libenter deditus mihi ſæpenumero frequētiſſimis meis litteris īuitatus nō ioco ſolū ſed ēt ſerio:nūq̄ es rn̄dere ſolitus ad nūc cū tua oꝑa uti inſtituiſſē uiſus es admonendus nec otio te apud me excuſatū:iri:ubi nihil reſponderis:nec ob eas mihi ullas occupationes ignoſcendū:ſi de tuo officio q̄cq̄ dubitaro.Quid eſt igit̄ qđ abſte uelī:nēpe hoc tp̄e aliud nihil:niſi ut uirꝝ clariſſimū Lodouicū caſellá adeas meis uerbis eūq̄ roges:ut quæ mea cá eſt curaturus.ea q̄to maturius poteſt perducat ad calcem nam ſemp in ſtadio tp̄s terere laborioſū eſt:& minus laudis parit . nec illud terentianum obliuiſcatur.Si nō pōt fieri quod uis:id uelis quod poſſis.Plura quottidie ab eo petimus:ſed qđ dat accepimus eiq̄ gratiá uel referimus uel agimus ſi minus q̄ debemus ſaltē q̄ poſſumus.Tu interim uale ac reſpōde:ſi nō oīno es otioſus. Vale ex medio.xvii.Kal nouēb.M.ccccc.lix. Fran.phi.Lodouico caſelle:ſal.

Vm ī dies magis magiſq̄ expectarē tuas lr̄as.meq̄ mora ipa ꝓpe cōficeret uiſus es admonēdus ne patiaris diutiꝰ me pēdere.ná ábiguo aīo uix ē moleſtiꝰ q̄cq̄.& q̄q̄ mihi ábigēdū uidebat̄ nihil tñ lōgior tua taciturnitas q̄dá ꝑferebat ſolicitudinē.q̄ ut me leues q̄primū.te ēt atq̄ ēt rogo.id ſi feceris táto me tibi beneficio reddes obſtrictū ut ad ſumū nihil ſit acceſſuꝝ.& qd poſſis ītelligo.& q̄to me amor̄ ꝓſeq̄ris.ñ ſū neſcius.uale ex me.xvii.Ka.nouē. M.cccc.lix.Frá.phi.pio ſcđo pōtifici maximo ſal.plu.di.

a Beūti mihi nuꝑ ex urbe mátua.quo una cū pricipe meo frá.ſphor.ad diē a tua ſcitate cōſtitutū : ob orádi offīm uenerá renūciauit grego.iollius tuo noīe.apđ paucos uſq̄ dies ſe mihi ſignificaturꝝ ꝑ lr̄as:quá potiſſimū rē tibi eē gratificaturus.expectaui igit̄ ꝑmagno cū deſiderio ac itē expecto qd mihi iuſſurus ſis. Atq̄ nihil ꝓfecto neq̄ optatius mihi nec iucūdius cōtigere poſſit.q̄ aliqđ mihi argumētū oblatū iri quo mea erga te fidē atq̄ pietatē liq̄do dilucideq̄ ꝑſpicias.itaq̄ tuá btitudinē & oro & obſecro maiorē ī modū:ut qd omniū maxe ſim facturus me iubeas q̄ primū certiore fi eri.Scis.n. nihil eē nobis ꝓcioſius peculiū tp̄e qđ ſemel amiſſū nulla rōe pt̄ recuꝑari.& hac de re ſatis.uēit ad ſcitatē tuá lápugīus biragu s uir cū doctus ac modeſtus ī primis tū ueter̄ mecū familiaritate bēiuolētiaq̄ cōiūctus.& eſt is ſane dignus.quē hēas ī illoꝝ hoīum nūero atq̄ ordīe q tibi ſūt cariſſimi.ná ad eruditiōis ac generis ſplēdorē accedit reꝝ plurimaꝝ atq̄ maxiaꝝ uſus quo is ad obſeq̄a ꝑſtátiſſimi illius & ſapiētiſſimi pricipis philippi mariæ diu multūq̄ uerſatus ñ mediocrē laudē reportauit.ná qd loq̄r đ fide & innocētia lápugnini q̄ táta ſp̄ ē hīta q̄tá ī uiro optio eē maior ñ poſſis.q̄re ſi ī rebꝫ gerēdis huius utri ſtrēnuitate & ꝓbitate uti uolueris:nihil erit áplius qđ req̄ras ꝑterea utrūq̄ de re decreueris

beneficiũ in hunc collatũ non mediocri tibi laudi atqꝫ gloriæ ẽ futuꝝ:Nec nouus aut ĩq̃linus aduenit ĩ Ro.cu-
ram Lãpugninus:q̃ppe q̃ Nicolao q̃nto põtifici maximo diſertiſſimoꝝ hoĩum optimoꝝqꝫ uiroꝝ.ut noſti:ſtu
dioſiſſimo & familiariſſimus & cariſſimus fuit.Habet autẽ ipẽ Lãpugninus meus duo egregia opera ex græ
co in latinũ cõuerſa eloquii:quæ tuo ſplẽdidiſſimo nomini dedicare iſtituit.Habet ẽt uir prudentiſſimus ali-
ud q̃ddã:qđ tibi puto nõ ingratũ fore .itaqꝫ multis rõnibus futurũ ſpero:id qđ uæhemẽter opto:ut non fru-
ſtra uir hmõi ad ſanctitatẽ tuã ueniſſe uideat.Quod autẽ meũ ẽ:ego te pr̃ beatiſſime q̃bus poſſum ꝓcibus ẽt
atqꝫ obteſtor ut q̃m docti ab Appolline ſeruandi ãplectãdiqꝫ ſunt :ut q̃ es totius ſapiẽtiæ & bonitatis numen ĩ
terris:ita excipias hunc uiꝝ:ut oẽs intelligãt meã cõmẽdationẽ nõ uulgarẽ fuiſſe apud tuã beatitudinẽ:.cui me
q̃deuotiſſime cõmẽdo. Vale diu ac fœliciter.Ex medio.xvi.Kalẽ:nouẽb.M.cccc.lix.

Frã.phi.Gregorio Lollio iurecõſulto & apoſtolico ſecretario.S.P.D.

Væ ad pontificẽ maximũ de Lãpugnino birago ab me ſcripta ſũt:ut ea q̃ diligẽtiſſime cures:te ꝓ mu-
q tua nr̃a beniuolẽtia ẽt atqꝫ ẽt rogo Breue aũt illud qđ uocat:ad mediolanẽſem archiepiſcopũ pro fra-
tre Gaſparino:ut q̃primũ abſoluas atqꝫ ad me des:tantopere abſte peto:ut maiore petere nihil poſſim
Vale q̃ fœliciſſime una cũ diſertiſſimo iacobo lucẽſi collega tuo.Ex mediolano.xvi.Kal.nouẽbres.M.cccc.lix

Fran.phi.Aloyſio burre phõ ac me dico ſal.

Xiſtimo te ex aliis nõnullis accepiſſe q̃ me honorifice in publico chriſtianoꝝ oĩum prĩcipũ ac regum
e coetu pro Frãciſco Sphor.duce noſtro habẽtẽ orationẽ exceperit põtifex maximus Pius ſecundus· ita
qꝫ hac de re nihil ad te ſcribo.Habes.n.ciues tuos eoſqꝫ primarios:qui p̃ſentes corãqꝫ fuerũt Quod aũt
abſte uæhemẽter peto:intelliges poſtea id qđ te negligas.te rogo atqꝫ oro plurimum. Vale ex medio.xv.Kal.
nouẽ.M.cccc.lviii. Fran.phil.Gregorio tipherino ſal.

Vam ego rẽ tuã apud principẽ neqꝫ neglexerim neqꝫ negligã:ex Cicchi litteris ad me poteris intellige
q re.Princeps ad biduũ hic futurus dicit:Bono ſis animo:uolo cognoſces.n.eum me in te fuiſſe q̃ eſſe de
beo:hoc ẽ amantiſſimũ & cupidiſſimũ tui. Vale ex mediolano.xii.Kal.nouẽbres.M.cccc. lviii.

Fran.phi.ioanni petro eutychio ſal.

Ognoui ex binis litteris tuis te nihil eoꝝ neglixiſſe quæ abeunti mihi corã ipſe receperas : itaqꝫ laudo
c cũ officiũ tuũ:tũ ſingularẽ erga me beniuolentiam q̃ nihil eoꝝ ꝑtermittas quæ mihi grata fore cen-
ſueris.maximũ feret ad te Xenophon filius id q̃dẽ ad ꝓximũ natalẽ chriſtianum.fieri ex te certior cu
pio & q̃d legati francoꝝ regis publice expoſuerint:& ad qđ tps habituri exiſtiment . Preter ea ſi aliud no-
ui ſit:quid dignũ putes auditu: Vale dũ parẽtibus & uniuerſa domo.Ex mediolano.vi.Kal.decẽbri.M . cccc.
lviii. Franci.cus philelfus Nicolao canali equiti aurato ac iurecõſulto ſal.

Eri dedi ad te litteras:& cũ iis carmẽ ad ueſtrũ principẽ:quæ quidẽ oĩa tibi reddita eſſe nõ dubito . Re
h liquũ ẽ cures:ut intelligã q̃ gratũ ſit ſtudiũ nr̃um cũ tibi ſapientiſſimo atqꝫ ſũmo uiro:tum p̃ciꝑis cæte-
ris:ĩ primiſqꝫ ipſi principi:quẽ audio aĩo eẽ ingenti & perbenigno.Nã ſi aĩaduerto grata eſſe q̃ famus:
alacrior reddar ĩpoſterũ. Tibi.n.iãpridẽ noui mea oĩa uoluptati eẽ.itaqꝫ libẽtius cõmentari tecũ ſoleo & æque
de tuis laudibus loqui bene ac ſentire. Vale ex mediolano:pridie nonas decembres. M.cccc.lix.

Fran.philelfus ioanni petro eutychio ſal.

Vm proximis litteris quas ſexto kal.decẽbres ad te dedi erat ẽt epiſtola ad aquileiẽſem cardinalẽ quã
c ei Puto reddidiſſe te.Reliquũ es cures:ut is ad ea r̃ndeat:quæ ab me ſcripta ſunt.Præterea q̃s in p̃ſen-
tia litteras accipis ad principẽ tuũ:& redde q̃ diligentiſſime:& ut q̃primũ aliquid r̃ndeat: ne negligas
uellim. Vale ex mediolano quarto idus decẽbres.M.cccc.lviii.

Fran.philelfus Agapeto romano iurecõſulto & apoſtolico referendaria:ſal.

Ecretarius mutinẽſis epiſcopi cũ ꝓximis diebus iſtic mediolanum reuertiſſet:me noĩe tuo ſaluere plu
ſ rimũ iuſſit:additoꝝ:id qđ mihi notiſſimũ erat:q̃ta me quãqꝫ mirabili ꝓſequeris beniuolentia. Vtrun
qꝫ certe ꝑgratũ fuit:ſed illud multo & gratius & iucũdius:q̃ oẽs norint nos mutua caritate cõiũctos eẽ
itaqꝫ habeo tibi gratias:q̃ das operam:ut ꝑ te intelligant oẽs amicitiã nr̃am nõ eſſe uulgarẽ.idqꝫ ut ſedulo faciaſ
te ẽt atqꝫ ẽt rogo.Et q̃m uel græcoꝝ uetere ꝓuerbio q̃ amicoꝝ ſunt:cõia eſſe dẽnt ioannẽ petrũ eutychiũ ꝓ-
batis moribus adoleſcẽtẽ & eundẽ doctũ ac diſertũ mirificæ diligo:quẽ ẽt æque diligi abs te uolo . Scio enim
q̃ te uæhemẽter obſeruat.Quare quibuſcũqꝫ in rebus poteris:cura is intelligat ſe tibi mea etiã gratia eſſe cariſ
ſimũ.Nã audio eũ carmẽ cõpoſuiſſe neſcio qđ in laudẽ Pii pontificis maximi . Fauendum ẽ huiuſmodi ætati
q̃ tanq̃ lydus equus hortatus in cãpo alacriore curſu nitat ad laudẽ.Tu me ſanctiſſimo dñõ noſtro unice com
mẽda.Clariſſimũ iurecõſultũ & apoſtolicũ ſecretarium gregoriũ loliũ ut meis uerbis plurima ſalute ĩpartias
cupio:ab eodẽqꝫ cõtẽdas:ut q̃ ſe dixit ad me ꝓpediẽ ſcriptuꝝ.ne diutius remoret. Vale ex mediolano pridie
idus decẽb.M.cccc.lviii. Fran.philelfus ioanni petro eutychio ſal.

T lr̃as q̃s miſiſti oĩs accepi:& tua ſum diligentia mirifice delectatus.Ad humaniſſimũ Agapetũ noſtrũ
e itu ſcripſi:ut te uelle intelligebã.Cardinalis aq̃leienſis lr̃as iccirco Lazaro arretino nõdũ reddidi:q̃ hic
aberat ꝓfectus neſcio quo.Dicebatur aũt ad quatriduũ rediturus.itaqꝫ nihil eſt:quod interea tpis ſcri-
bã ad patiarchen .Nã rerũ oĩum ſum incertus.Cũ ĩtellexero nomẽ picentis ſitius mei dabo ad eum litteras.id
.n.neqꝫ tu mihi declaraſti:neqꝫ ex alio cognoſcere potui. Velim tñ eũ ſaluere iubeas meo nomĩe regeſqꝫ ut uel
materno ſermone:ut aiunt:in cõmentariũ redigat:que putat magnanimo & munificentiſſimo illi põtifici eẽ
iucũdiſſima:nã quãtũ ſphortiados carmini licet inſerere id ego neqꝫ oblitus ſum in hãc diẽ neqꝫ ĩ poſteꝝ obli
uiſcar. Vale ex mediolano idibus decẽb.M.cccc.lviii. Franci.phi.Gabrieli condulmario ſal.

Oãnes petrus eurychius fecit me ſuis litteris certiorẽ:q̃ta beniuolentia me cõplecteris:q̄cq̧ nihil omit-
i tis qđ meis uel cõmodis:uel honoribus conducturũ putes.Itaq̧ iure habeo tibi gratias:ꝙ nullo a me p
uocatus offõ ultro uolueris de me q̃optime mereri.Ego ãt opam dabo ne uidear erga te mutua carita
te inferior tuis meritis.igitur in te ſcitũ eſt:ut omnibus in rebus me utaris pro arbitrio tuo. Vale ex mediola
no.xi.kal.ianua.M.cccc.lviiii. Fran.phi.ioan.Franciſco gonzagæ protonotario ſal.

Eum quodá negociũ ioannes petrus eutychius meo noĩe tibi referet.Cui ut adſis ac faueas:te etiã at
m quẽ ẽt rogo.Hoc mihi gratius hoc tpe facere nihil potes.itaq̧ hac in re uelim mihi liquido oñdas q̃tũ
apud te ualeá.Nõ.n.ignoras.q̃ te uehæmẽter obſeruo.Vale & me illuſtribus parentibus tuis cõmenda
plurimũ.Ex medio.xi.Kal.ianuarias.M.cccc.lviiii. Frã.philelphus Lodouico cardinali aquileienſi ſal.

On mediocre mihi documentũ ꝓbuiſti pater clæmẽtiſſime tuæ erga me uel benignitatis uel caritatis
itaq̧ habeo tibi grãs:q̃s debeo maximas q̃s ipſas ẽt puto breui me tibi uel iudicio tuo relatuꝝ:ſi minuſ
uberes:alacris tñ ac tibi nõ iniucundas.Ná quæ reliqua ſunt.Gabriel ſecretarius tuus uir doctus ac diſertus tibi
uerbis meis corá exponet.Quæ ſi abſte ꝓbatũ iri cognoro tãto beneficio me afficies:ut nihil ad cumulũ poſ-
ſit accedere.uale ex mediolano.xi.Kal.ianu.M.cccc.lviiii. Franci.philel:Antonio Bechario ſal.

Enophon filius quæ tibi referet uerbis meis a me iuſtus relaturus ẽ.itaq̧ nõ ſecus ea oĩ accipe ac pfice
x q̃ ſi me corá loquentẽ audires.Hoc & pro offõ feceris & pro amicitiæ noſtræ lege.Cum ex urbe Mã
tua decederẽ:eſſẽq̧ in itinere:mihi inter eqtandũ renunciandũ eſt ampliſſimũ pontificẽ ueronenſem
Hermolanũ barbarũ illic agere dies iá cõpluſculos.itaq̧ nõ potui non moleſte ferre ꝙ ea de re nihil antea di-
diciſſem.Ná pro ea quæ mihi & cũ eius patre Zacaria & cum patruo Fráciſco uiris grauiſſimis & optime de
me meritis uetus ac ſũma fuerat amicitia p q̃diligentiſſime eũ ſalutatũ adiiſſem.Quod quoniá factum non ẽ
tu uelim me apud eius dignationẽ q̃diligentiſſime purges:addaſq̧ grauiſſimũ mihi facturũ ſeſe:ſi orões duas:
quas in poetas luſit:q̃primũ ad me dederit.Nõ.n.mediocriter eius ingenio eloquentiaq̧ delector. Ná legi eas
ita corruptas librarii uitio:ut uoluptatẽ q̃ ex illarũ lectione cepiſſem nõ mediocrẽ:magna ex parte diminue-
rint. Vale ex medio.vi.Kal.ianua.M.cccc.lix.

Frã.philel.Gregorio lolio iurecon.& apoſtolico ſecretario ſal.

Vamq̃ ſciebá uel nulla mea cõdemnatione meos oĩs eſſe tibi cõmendatiſſimos:tñ ut Marii fili hone-
q ſtiſſimæ uoluntati morẽ gererẽ:ita eũ tibi cõmendo:ut ne me quidẽ ipſũ neq̧ diligẽdus.nec ex animo
magis poſſim.Quod eo facio libẽtius qa tibi audeo affirmare talẽ eſſe mariũ quẽ tua ſingulari beniuo
lentia dignũ ſis iudicaturus.Cætera tu ex ipſo cognoſces.Ego nõ deſino expectare qđ ad me propediẽ te per
ſcripturũ affirmabas.id autẽ in hanc diẽ nõ feciſſe te plurimũ miror.Vale ex mediolano.vi.Kal.ianuarias.M:
cccc.lix: Franc.phi.Beſſarioni cardinali nicæno ſal.

Vm io.marius filius mantuá peteret Pii pontificis maximi & ſalutandi & adorandi grã:iuſſi ad oĩum
c primũ tuá amplitudinem adire:cui mentẽ ſuá oẽm aĩumq̧ exponeret.itaq̧ rogo te:ut oĩbus in re-
bus ita eũ cõmendatũ habeas:ut illos ſoles:quos uel ipos:uel ipſis natos cariſſimos habes. Hac una re
mihi uix qcq̃ gratius potes facere hoc tpe.Vale pr̃ clæmentiſſime.Ex medio.vi.kal.ia.M.cccc.lviiii.

Franciſcus phi.Agapeto romano iurecõſulto & apoſtolico ſecretario.ſal.

Euit iſtuc marius filius iuuenis ut uidere poteris & modeſtius & doctus.Cauſam acceſſionis ſuæ ipſe
tibi corá declarabit.Quibuſcunq̧ in rebus poteris.te rogo ita ei ad ſis:ut me tuis :is uelles:quos maxi
mis diligis habeſq̧ cariſſimos. Vale ex medio.vi.Kal.ianua M.cccc.lix.

Fran.Phi.Nicolao canali iureconſulto atq̧ equiti aurato ſal.

Vi tabelarius diebuſ ſupioribus meas litteras tibi reddidit ac itẽ hẽre tibiẽ redditurus:renũciauit mihi
q iccirco te ſibi nullá dediſſe ad me epiſtolam:qm̃ eá alteri neſcio cui antea cõmendaſſes.Ego autẽ quod
ſcripſeris neſcio.unũ ſcio me uæhementer cuppere tuas litteras:qppe qui nullas acceperim. Quare ſi
meo in preſentia deſyderio morẽ geſſeris:babebo tibi nõ mediocrẽ gratiá.Vale ex mediolano.v.idus ianua-
rias.M.cccc.ix.

Franciſcus philelphus Alberto Zancario Enochi filio ſal.

Vereris mi alberthe:& id qdẽ nõ oĩno iniuria.ꝙ uihil in hanc diẽ ad litteras tuas tibi reſponderim q̃s
q bis & iterũ ad me dederas.Par.n.fuerat:ne ea te uoluptate fraudarẽ:quá pro mutua noſtra beniuolen
tia ex omnibus meis ſcriptis capere ſoles non medicrem.Sed quid in cauſa fuerit paucis accipe.memi
ni quandoq̧ ſolere :c religioſis quibuſdam tuis adeo delectari:ut aliam omnem urbanitatis conſuetudinem
uel cõtemnas uel negligas.id aũt & ſi minime reprehendendũ exiſtimo quippe qui res diuinas humanis re-
bus oĩbus longe ducá anteponendas.tamẽ ita omne cõtẽplationis ſtudiũ:quod in perſpicentia ueritatis poſi
tũ eſt laudandũ arbitror:ut nulla fiat actioni iniuria.nam ſi nullum aĩal agere uiris ſapientibus dicitur preter
hominẽ eum.q perfecta utatur rõne.certe niſi ualimus aut mulieres aut pueri aut iis etiam inferiores eſſe q̃
uiri ab actione abduci non poſſumus preſerti ea quæ proprie ac uero dicitur actio:& laudatur ab omnibus:
Quis.n:ignorat tantum eſſe ſplendorem magnitudinemq̧ uirtutis:ut ẽt ĩprobis admirabilis ſit.itaq̧ non in
docte Cicero noſter omnẽ uirtutis laudẽ actione illuſtrari cenſuit.Quæ igitur me cauſa retardarit:ut ſerius
tibi reſponderim:uides.nunc ãt quia urbaniorẽ factũ aĩaduerto:faciliorẽ me uidebis.non.n.me iucundiſſimi
ſales tui quibus facetiſſime ĩ litteris uſus es.mediocriter delectarunt.Accedunt elegantes iſtæ tuæ laudatiões
qbus es uſus ĩ nr̃m ſplẽdidiſſimũ equitẽ auratũ Galeaciũ mareſcoptũ ob pulcherrima illa munuſcula:q̃ ab eo

miſſa ſignificaſti præſtantiſſimo munificētiſſimoq; duci Borſio. Omnia pulchre facta. Sed nihil mea ſententia pulchrius: quā qđ ethruſco carmine aptiſſime ſimul & perpolite Galeatius meus capream illam nō mitem ſolum & manſuetā: ſed & prudētem & diſertam locutam facit apud egregiū illum principē. Quod autē mihi gratias agis de Hieronymo noſtro: non poſſum te non mirari quod ea in me laudes quæ ſine magno facinore negligere nō potuiſſem. An es oblitus quæ amicorū ſunt: ea cōmunia duci oportere. Ego Hieronymum æquæ diligo ac filiū nō ſolū quia tuus eſt filius: ſed etiā qa talis eſt: itaq; eſto bono animo. Nō minus oībus ei in rebus defuturus ſū q̄ uel maiori uel Xenophonti. is nunc abeſt cū franchimo comite ad lacū uerbanū. quottidie expectatur. Cū redierint: utriq; lr̄as tuas reddā. Vale cū uniuerſa domo. ex medio. pridie idus ianuarias. M.cccc.lx.

Fran.phi.Theodoro gazæ ſal.

n On mediocri afficior deſiderio audiendi tui poſtq̄ uiſendi facultas eſt intercepta. itaq; facis cū quidē iniuriam: qui totiens græce ſuperiore tpe ꝓuocatus a me litteris: nunq̄ reſpōderis ne dū uerſu: ſed ne ꝓſa qdē: cū in utroq; dictionis genere excellentiſſimus ſis. idē āt nunc ne latine facias: rogo. Sūt hic nō nulli ꝑdocti in phīa uiri ac iidē medici: q̄ q̄m græce neſciunt: uidere cupiunt lectitareq; latine illa. Ariſtotelis ꝓblemata: q̄ annis ſuperioribus in latinū cōuertiſti eloquiū. quare mihi rē gratā facturus es: ſi licebit per te mihi hoībus & amicis & eruditis gratificari. Aut igitur tuū illiuſmodi ꝓblematū codicē ad me exſcribendū mitte redditurū ad te q̄primū: aut eū iſtic exſcribi cura: mercedē que librarii per lr̄as nobis ſignificato: & aduolabit ad te. id ut propediē effectū cures: te ēt atque ēt rogo. Preterea me cupio facias certiorem: quo ī ſtatu ſint res tuæ: quas fortunatum iri uehementer opto. uale ex mediolano pridie idus ianuarias. M.cccc.lx.

Fran.philelphus Pio ſecundo pontifici maximo ſal.Plu.di.

c Vm nulla te laude animaduerterim delectari pater beatiſſime preter eam: que ad uera ſit & per modeſta: ego cui eſt illuſtrius: nihil preclarius ſplendidiſſimo nomine tuo: uolui ex ipſo te ītelligere q̄ ſim eius rei diligens obſeruator. itaque principium undecim ſphortiados libri iccirco ad te dedi: ut uideres eam orationē: qua te uſum ſcio: cū orator es miſſus a federico Cæſare ad mediolanenſem populum quo ſe is tempore in libertatem: hoc eſt in atrociſſimā teterrimāque tyrānida uendicarat. Nam eam in re orator eſſe uolui: nō Poeta: Nullis enim figurationibus ſum uſus. Rem ita expoſui: ut geſta eſt: neque in aliam ſpetiē conuertendo traduxi. Si quid aūt eſt a me pretermiſſum: tuæ manſuetudinis benignitatiſq; fuerit: qui ueritate unus oīum delectaris: me facere certiorē. Vale pater beatiſſime. Et me cōmendatū habe. Ex medio. idibꝫ ianua. M.cccc.lx.

Fran.Philelfus Bernardo iuſtiniano ſal.

n Eſcio quid aliud mihi potuiſſet gratius renūtiari: q̄ q; hoc die ex ioanne uariſino cognoui. is.n. interroganti mihi rediiſſeſne adhuc ex illa regia legatione: & reuertiſſe te rn̄dit: & tibi eſſe q̄ optime. Qui quidem nuntius eo mihi iucundior fuit: qđ uenetus q̄ſpiā: ut ille idē ſe affirmabat: & cui ſuperi maleſaciat aliter de te mihi reſpōderat. ingenti igitur grates habeo īmortali deo: qđ te mihi reſponderat. ingenti igitur grates habeo īmortali deo: qđ te mihi ſeruat incolumen. ioanni āt uariſino gratias quūq; debeo nō uulgaris qui me tanta ſollicitudine liberarit & incredibili animi lætitia affecerit: Nā qd mihi potuiſſet iucundius cōtingere q̄ q; certior factus ſum te habere q̄optime: cuius ēt memoria recreabar. Reliquo eſt: ut ueterē nr̄am ſummāq; amicitiā mutuis tū officiis: tū ēt litteris foueamus: & ei aliquid in dies cum opus fuerit addamus ī cumulum. Vale. ex medio. xiii. Kal. feb. M.cccc.lx.

Fran.phi. equiti aurato ac iureconſulto Nicolao canali ſal.

q Vod ad quintū idus ianua. tibi ſcripſi. idē in preſentia intelligas uolo: me nullas in hanc diē abs te lr̄as accepiſſe: q̄s ita deſiderio: ut uix aliud quicq̄ magis. Quod quidē me deſiderio ſi q̄primū leuaueris: hēbo tibi gr̄as immortalis. Vale ex me. ix. Kal. feb. M.cccc.lx.

Fran.phi.Xenophonti filio ſa.

a Ccepi tuas lr̄as: q̄s ad. x. Kal. feb. dederas ex ferraria: munificentiā ducis bor. nihil eſt. qđ admirer facit enim ex cōſuetudine ſua & pro ſingulari ſua in nos dilectione. Profectionē ad uenetos nō poſſum nō probare. Nā ſoli ueneti mihi uiſi ſunt hac tēpeſtate in italiā: qui uirtutē colant: Reliq; uel ciuitates: uel principatus ſtationes ſunt: nō portus. De me uolo meo nomine uerbū nullum facias. Præterea te ac itē marinū moneo atq; hortor: & pro iure pr̄no ueſtrū utrique iubeo: ne quid agatis temere: ne quid inſolenter. Si modeſtia uolueris & grauitate uti: q̄etiſſima iſtic uobis. & cōmodiſſima ſedes parata eſt eaq; perpetua. marcheſiū meū bene ualuere opto. Fac me q̄primū certiorē de ur̄a re omni. Vale ex medio. iii. Kal. feb. M.cccc.lx

Franciſcus phi.Petro perleoni ſal.

l Eonardū griphū modeſtū adoleſcentē: & muſarū in primis ſtudioſum æque diligo ac ſi eſſet filius. iis a marcheſio nr̄o uiro præſtanti & perhumano accerſitus uenetias uenit: cū ut homini amiciſſimo atq; optimo morem gereret: tū ēt ut urbē florentiſſimā corā ac preſens intueretur. Hunc ego hortatus ſum. q̄diu iſtic futurus eſt: te quottidie adiret. is a nobis inſtitutis nō latine mō perpulchre callet: ſed græce ēt cœpit. itaque rem mihi pergratam facturus es. Si meo Leonardo plane oſtenderis tibi mea omnia eſſe cariſſima. uale cū pudiciſſima uxore: & tuis oībꝫ. Ex medio. iii. Kal. februa. M.cccc.lx.

Franci.philel.lodouico gonzagæ mantuæ marchioni ſal.

c Onſueuiſti ꝑſepe lodouice prīceps eos poetas nō mediocrite laudare: q̄ ita res uero geſtas figurationibus qbuſdā effingerēt. ut a ueritate nuſq̄ diſcederet. qua tua graui ſapiētiq; ſn̄iam q̄ ego fuerim delectatus: ex iis poteris nō obſcure aīaduertere: q̄ in octauo Sphortiados nr̄æ libro nō uere minus q̄ breuiter ꝑcurrimus. itaq; ſi res tuas ꝑclaras & magnas arida ſū q̄dā & pertenui oře cōplexus te ipſū accuſa: q̄ ī audiēdo de tuis laudibꝫ per difficilis eē ſoleas. uale & me ut facis ama ex medio. Kal. febru. M.cccc.lx.

Farn·Phil.Othono Carreto iurecõſulto ſal.

Vdiui nũc ex hoĩe amiciſſimo eo te die meas lr̃as Pio põtifici maximo reddidiſſe in naui: quo ex ur
a be Man.deceſſiſſet.Quare ſum miratus nihil abs te mihi lr̃aꝝ in hanc diẽ redditum eſſe itaq; rogo te
ut me q̃primũ facias certiorẽ:quo modo res habuerit:& quid ille reſponderit Hoc erit mihi uæhemen
ter gratum.Vale.Ex mediola.iii.nonas februa.M.cccc.lx.

Fran.phi.Mario filio ſal.

Ectitaui litteras tuas:quas ad.xviii.kal.februa.ex Mantua ad me dederat.Nam eæ ad quartum idus fe
l bruarias mihi ſunt reddite.intellexi cõſiliũ tuum oẽ qđ nõ poſſum nõ ꝓbare. Reliquũ ẽ:ut me facias
q̃primũ certiorem.& qd egeris:& qd ſperes.Vnum illud non deſinã te monere:ut oĩbus in rebus te mo
deſtum p̃ſtes & cõſtãtẽ in primis.Cætera q̃ ſcribis curabuntur recte.Vale ex mediolano.iiii.idus februa.M.
cccc.lx.

Fran.philel.Xenophonti filio ſal.

Oſt eas quas ex Ferraria lr̃as ad me dederas accepi prioris alteras ex mantua:& cũ illis ẽt id pãni quod
p tibi abeunti iuſſerã.Res qũo & mãtuæ:& Ferra.geſta ſit intellexi.Nũc ſcire cupio.qd iſtic agatis:& qd
ſperetis.Date operã & tu:& frater ne qd a nobis temere neq; factum:neq; dictum uideat᷑.Vale ex me
dio.iiii.idus februa.M.cccc.lx.

Fran.phil.Marcheſio Variſino ſal.

Arius ac xenophon filii fecerunt me ſuis lr̄is certiorẽ q̃ ſecũ ꝑhumaniter &ꝑbenigne te geras.Quod &
m ſi mihi dubium nõ erat:tñ id ẽt eoꝝ lr̄is audiſſe iucũdiſſimũ fuit.Hos ut tibi cõmẽdem opus non ẽ ſcio
enĩ q̃ mea oĩa tibi ſunt cariſſima.intelligere aũt ex te cupio:nõ iſtic Mario qcq̃ ſperandũ ſit.Eſt.n.& di
ſertus & doctus ꝑegregie.Cõmẽdo ẽt tibi Griphũ nr̄um.Vale ex medi.iii.idus febru.M.cccc.lx.

Fran.phi.Bernardo iuſtiniano ſal.

g Ratiſſime fuerunt mihi lr̄æ tuæ:qbus qđ ſcire cupiebã:paucis abſoluiſti.iucundiſſime ẽt audiui de fi
lii tui nuptiis.quẽ nõ dubito talẽ eſſe:q & te p̄re & auo illo ſapiẽtiſſimo atq; ſũmo uiro digninus ſit ab
oĩbus iudicãdus.Deus tibi talem tueatur incolumẽ tantãq; fortunã.Quod aũt ad me attinet nolo tibi ullo pa
cto in mẽtẽ cadat qcq̃ eſſe mihi in uita ſuauius aſſidua recordatiõe Leonardi illius mei:cuius ẽt nomine ite ſo
leo recreari:ut eo me beatiorem exiſtimẽ:quo magis magiſq; de illius maximis diuiniſq; uirtutibus p̄dicator
accedo.itaq; ueterẽ amicitiã noſtram nõ ſeruabo ſolum:ſed qm̃ nihil addi põt ad cumulum diligentet impo
luteq; ſeruabo.Et hac de re ſatis.Venerunt iſtuc duo filii mei marius ac Xenophon: quos tibi qđ non igno
rem eſſe clariſſimos nihil ẽ opus:ut cõmẽdem.Cognoſces ſane obſeruantiſſimos tuis noĩs.Vale ex medio.pri
die idus februarias.M.cccc.lx.

Fran.phil.medici coſmi filio ſal.

Ibrũ de iocis & ſeriis quẽ ex q̃tuor illis primis ultimo ad te dedi:ut redire cures ad dñm:te admodum
l rogo is autẽ rebus ſi cognoro re interdũ delectari:reliquos deĩceps libros mittã ẽt breui.Nõ poſſum
p̄terea nõ mirari:qd Nicodemi nr̄i promiſſa tãdiu cũctent᷑.itaq; rogo te:ut amicũ moneas neſcire.me
in iociſne aut in ſeriis cũ ſuis illis promiſſis ponẽdus ſit.Vale ex me.idus febru.M.cccc.lx.

Fran.Philel.Othoni carreto iuriſcõſulto ſal.

Vãq; mæ tuæ ex Reuero lr̄æ eo maxime delectarũt qđ intellexerĩ:qđ mihi qdẽ ꝑſpicuũ erat meũ ti
q bi negociũ oẽ cordi eſſe facies tñ rem mihi lõge gratiorẽ ſi ad ea ꝓpediẽ rñderis:q̃ ad tertiũ nonas fe
bruarias tibi ſcripſi.Cupimus.n.ſtudiũ nr̄m oẽ nõ mõ in media uerſari laude apud doctos & claros ui
ros ſed ei maxime probatum iri cuius gr̄a tm̃ muneris ſuſceperimus.Tu qd uelĩ nõ ignoras.Ego tuas ac de re
litteras expectabo potiuſq̃ pro numeris numeros.qbus adeo abũdamus:ut cũ oĩ antiquitate cõtendere non
dubitemus:ſi uerba potiuſq̃ nũmos numerare oporteat Vale ex medio.xv.kal.mar.M.cccc.lx.

Fran.phil.Lodouico Cardinali Aqleienſi.ſal.

On poſſum eqdẽ nõ quottidie maiore in te unũ non obſeruantia modo ſed etiam pietate q̃dam accẽ
n di atq; inflãmari pater clæmẽtiſſime:cum uel tuam ueterẽ beniuolentiã erga me uel quottidiana me
rita cõſidero.itaq; dies atq; noctes cogito:qdnam egregium poſſim de me p̄ſtare:quo aliq̃ tandem ex
parte tam grãde æs alienũ ſi minus re ipſa uoluntate ſaltẽ diſſoluere incipiã.Quare cũ ẽt atq; ẽt huiuſmodi:
meos cogitatus aĩo uoluntatem inueni deniq; nullum a me tibi referri cõuenientius poſſe officium q̃ ĩmor
talitatem tui ſplendidiſſimi noĩs ſempiternam.Quid.n.magno & ſapienti uiro eidemq; principi quoddam
modo in eccleſia dei aut gratius eſſe:aut:iucundius debet:q̃ ſi cognorit rerum a ſe geſtaꝝ ac ſũme uirtutis glo
riam ĩ oẽm poſteritatẽ diffuſum iri.Scimus ſane oẽm huiuſce uitæ bonitatem ſic habẽdam eſſe ĩ bonis ſi cum
cæleſti bonitate cõuenerit.Quod ſi cæleſtis gloria expetit᷑ maxima ab interriore hoĩe:qs ambigat humanã
hanc gloriam quæ ab optimis actiõibus manat:nullo pacto ab exteriore hoĩe negligi oportere.Si mens hoĩs
qcqd cogitat.qcqd meditat᷑.qcquid agit:debet ad diuinæ mẽtis ſpeciẽ illam q̃ ideam uocauit Plato:ita refer
re:ut aliud nihil neq; uelle:nec ſequi:nec imitari exiſtimet᷑:niſi qđ diuinaꝝ reꝝ repreſentat imaginẽ certe ſi
gloriã illã cœli æternã deſideramus.nec hãc qdẽ cõtẽnere poſſumus:que uel premiũ eſt:uel teſtimoniũ bene
actæ uitæ.Vt cũq; tamen res habet:cũ ego tibi pater ampliſſime pro multis erga me tuis & ĩmortalibus bene
ficiis maius qcq̃ referre non habeã:ſtatui orõne ſaltẽ mea q̃tulacũq; æa ſit æternitati conſulere illuſtriũ tuarũ
& ĩnumerabiliũ laudũ:ut oẽs intelligãt apud me animi gratitudine extitiſſe antiquius nihil.Qua quidem in re
tua ẽt mihi opera opus eſt:quo nihil temere.nihil inepte a me factũ iudicetur.Quid autem uelim:& qd expe
diat.Gabriel cõdulmarius dignatiõis tuæ ſecretarius tibi noĩe meo corã exponet.Vale ex med.viii.idus mar.
.M cccc.lx.

Franciſcus philelphus Gabrieli condulmario ſal.

T ſi iam plæriq; dies pteriere.poſteaq̃ unæ mihi litteræ tuæ redditæ ſunt.tñ qa ꝑpediem aliud neſcio
c qd ſcripturis uidebare diſtuli ét ipſe ad ea rñdere.q̃ ſcripſeras.Nunc át cum uiderem omnino ſilere te:
ſtatui paucis rem abſoluere Equidem qđ ſcribis fore piucundum reuerendiſſimo patri Lodouico car
dinali aquileienſi ſiqd dignũ de laudibus eius ſcripſero:ita id ab me factum iri cupio ut aliud nihil magis. Et q̃
q̃ eius res geſtæ ita magnæ ſunt:ita illuſtres:ut nullius uiri aures latere poſſint:tamen aliq̃ ſunt:quæ mihi iſtic
abſenti uel incognita ſint:uel dubia.itaq; tui laboris fuerit uel potius diligentiæ uniuerſam iſtius tanti & tam
nobilis põtificis uitam breui oratiõe & tanq̃ p capitula cõplecti & id qdé materno ſermone q̃ué uocant quod
ſi feceris:q̃ primũ tibi oſtendá.q̃ti ego & fecerim ſp:& in dies magiſq; faciá Lodouicum Cardinalé: quo mea
ſnía alius nullius é in Ro.eccleſia neq; animi magnitudine clarior nec in oĩ uirtutis genere pſtantior.Ad cæ-
tera aũt q̃ ſcripſiſti:nihil habeo:qđ reſpondeá:niſi prius tuas litteras accepero.Vale.ex medio.viii.Kal. mar.
M.cccc.lx. Fran.Phil.Bernardo iuſti.Leonardi filio ſal.

Vamq̃ intelligo uel ex ꝓximis tuis lrĩs mea tibi oĩa cordi eé pſertim ea:q̃ mihi & honori:ut ſcribis &
q cõmodis eé ducas:tñ non deſiná abs te petere:ut ſi qñ id maxime aut feceris aut facturus ſis in pſentiá
ita facies:ut oés intelligát tuá erga me beniuolentiá tantá eé:q̃ q̃ maxima uel dici poſſit uel cogitari:
Nam q̃ in re tua mihi opa uſui eé q̃at:non te præterit: Quantũ aũt uales & auctoritate & gr̃a apud oés non
ſum neſcius.Vale ex me.vii.Kal.mar.M.cccc.lx. Frá.Phil.Nicodemo tranchedino ſal.

Væ hinc abiés curatuꝝ te recepiſti:ſi dabis operam ut efficias:fiet nõ mediocris acceſſio ad meum in
q te amoré q tñ eſt tantus:ut augeſcere nullo Pacto poſſe uideať.Expecto in dies magis atq; magis lit
teras tuas officii plenas & diligẽtiæ:q ſpes ne me fallat:uæhemẽter opto.Ná q̃tum mea cã uelis non
ignoro.Præter ea non te fugit qđ debeť uiuis:ſi mortuis pſteť offm̃:nõ eandé grãm pſeferre: Reliq̃ tu uel
me reticéte cognoſcis.Tu ſatis ſupq; efficies:ſi q̃tum poſeris feceris.nec eni cõſilium & diligẽtia minus laudi
duciť:q̃ euentus Orationé illá nr̃am q̃ uidere cupiebas:ex donato actiolo cõſequere.Vale ex medio.vii. Kal.
mar.M.cccc.lx. Fran.phil.Donato actiolo ſal.

Vod ſerius reſpõderi tuis litteris nõ tá ulla mea occupatio fuit in cã q̃ qđ oratio illa cuius memineras
q pegre ꝓfecta nondũ reuerterat ad dñium.Eam icci rco ad te dedi cum nunc primum rediit domum:
ut intelligeres q̃ti fieri oporteat.Verior.n.ne ſumus amor:quo mihi affeceris decipiat te.nã laudes ille
de mæ tuæ tantæ ſunt.ut niſi Donatus eſſes hoc eſt ſingulari uirtute pditus:non poſſem nõ dubitare ne me
cum luderes.Sed noui pudorem:noui modeſtiam tuá.Quare ſuſpicor falli te amoris uæhementia:q Argum
ét aliquem nõnũq̃ ſolet ex oculatiſſimo reddere uiſus inopé.Sed multo me illud magis delectauit: qđ p tuá:
te graué illá elegátéq; epiſtolam intellexerĩ aliud nihil in bonis ducere q̃ uirruté & honeſtá uitæ actionem.Et
ſentis tu qdé recte.Si q̃ in hoc humane pegrinatiõis curriculo uel fœlicitatis imago inueniri põt:ea oĩs ſola
honeſtate cõficiť.Honeſtũ auté eſſe q̃at nihil:qđ minus p actioné:q extrinſecus fit:aut per eam ſaltem q̃ itrĩ
ſecus:q ἐνεργείαν græci uocant:pſpicue eluceſcat.Et in hac ſane uirtutes intellectuales oés poſitæ ſunt in il-
la auté morales.At his utriſq; honeſtũ oé cõflari qs ambigat id auté tantá uim hẽt ut uel ſolum ĩmortalitaté:
policeať.itaq; nõ abſurde dicere.Stoici uiſi ſunt id eſſe & ſummum & ſolum bonum:qđ honeſtum ſit & ſe-
cundũ uirtuté.Reliqua uero omnia q uel corpori:uel fortunæ tributa ſunt talia eſſe uolunt:ut pter ſelectioné
nihil in ſe habeát aut pclaꝝ. aut magnopere appetédũ.Seq̃re igitur mi Donate uirtuté:ut facis.eáq; cõplecte
re quo & tibi honori:& patriæ emolumento:& amicis uoluptati futurus ſis.Vale ex medio.vi.Kal. mar.M.
cccc.lx. Frá philel.Guilielmo iuuenali urſino ſal.

m iraris fortaſſe tu:qđ nullas iamdiu lr̃as meas legeris.Cuius quidem rei cauſa eadem mihi fuit:q tibi q
qm̃ occupatus es:lr̃aꝝ nihil ad me dare táto tpe potueris.Sed cũ in pñtia:R.Pr̃ Hermolaus barbarus
Veronẽſis eps uir ſũma eruditione:ſũma eloquẽtia:æquæ pditus atq; ſanctimõia illuſtriq; uirtute iret
apoſtolicus legatus ad xpianiſſimũ regé Karolum.eétq; cum eo mihi nõ mediocris familiaritas uolui in ſum-
mis ét occupationibus meis aliqd ad te ſcribere:qđ tibi gratum fore exiſtimaſſem.Scito igiť bene ualere me
& pcupere uæhemẽter:ex te audire cur faſtũ ſit:ut quum iam pridé dediſſem ad regiam maieſtaté longioré
illam uel epiſtolam uel orationem de agendo exercitu aduerſus turcos.& ſarrhacenos:nihil mihi unq̃ ea de
re in hanc diem neque a rege neque ſaltem á te ipſo reſponſum eſſet.Non poſſum.n.non uereri ne minus il
la fortaſſe ſit reddita.Noui.n.cũ eximiá regis benignitaté & oés tum ſingularem tuam bẽiuolentia erga me
Sed q̃m quid ea de re accidiſſet.neſciebá:dedi huic ipſi epiſcopo eius orõnis ad te exẽplum & cũ ea orationé:
item illam:q̃ mõ in publico uniuerſaliq; cõciſtorio apud Pium pontificem maximũ ꝓ Fran. Sphor.Mediola
nenſium Duce mantue habuiſſem.Reliqua tu:ut facto opus fuerit:adminiſtrabis:mõ te nõ lateat quicqd idé
epiſcopus Hermolaus nomine meo dixerit:meum id eſſe totum:qđ ut amicitie & q̃diligẽtiſſime cures:te plu
rimũ rogo.Vale Ex mediolano.v.nonas martias.M.cccc.lx. Frá.phile.Marcheſio Variſino ſal.

Vm tuæ me oés littere ſp delectarũt tũ hæ potiſſimũ:q̃s hoc die ab te accepi.His.n. me certioré facis:
c q̃ta cũ oium nõ grauiſſimoꝝ ſenatoꝝ mõ:ſed illuſtriſſimi ét iſtius principis beniuolẽtia & laude mari-
us filius & dictauerit publice in ſenatu:& docuerit.Quæ qdé res & ſi ob alias pmultas rationes mihi p
grata é:ob eá tñ admodũ iucũda.ꝙ in eius ciuitatis portu anchoras é iacturus:q̃ & uctoꝝ oium uacat turbine
& optatiſſima qete q̃da tráq̃llitateq; abũdat.itaq; meo nomine filiũ hortare:ut nullis neq; uigiliis nec labori-
bꝰ pcat.quo expectationé iſtá q̃ de ſe tá multa tá pclará apđ florẽtiſſimũ eũdéq; ſáctiſſimũ uenetoꝝ ſenatum
fœlici initio cõcitauit:eá nõ ſolum in dies amplifi caſſe uerumetiam ſuperaſſe exiſtimetur. Nihil eſt ei ad ſum

mam laudem utilitatemq; defuturum:ſi ſtudium atq; diligentiam ingenio ſimul doctrinæq; addiderit. Quod de Xenophonte filio ſcripſiſti non iprobo:facilitatis mō cōſtantiæq; meminerit. Vale animæ dimidiū meæ ex Medio.v.nonas mar.M.cccc.lx. Frā.phi.matio filio ſal.

C Vm ex aliis nōnullis tū ex modeſtiſſimo & optimo uiro nobiſq; amiciſſimo Marcheſio Variſino qui pro Franciſco Sphortia principe noſtro Venetiis oratorem gerit ſum certior factus quanta cum laude tua & admiratione oīum proximis diebus corā illuſtriſſimo principe paſchale malipperio in publico florētiſſimoq; ſenatu:& dictaueris ex tpe ſine ulla itercapedine primo die argumēta duo ac triginta ſingula notariis ſingulis in oī dicēdi genere ꝓ eoꝝ uolūtate:a qbus eiuſmodi materiæ ſunt ꝓpoſitæ:& duobus deinceps diebus eruditer eloquēterq; docueris. Quæ quidē res q̄ta me uoluptate referſerint: debes non obſcure intelligere. Quid.n.parētibus pōt iucūdius auditu cōtingere pclara filioꝝ fama:in quoꝝ noīs claritate ipoꝝ quoq; nomē ſplēdidius eluſceſcit. Perge igit̄ fili Mari ut cœpiſti Es in una oīum q̄ ſub ſole ſunt:urbiū locupletiſſima:nobiliſſima:optima. Nihil iſtic tibi defutuꝝ ē neque ad emolumētum:nec ad gloriam nec ēt ad quietē atq; trāqllitatem:niſi tu tibi defueris. Sunt.n.ueneti & humaniſſimi & liberaliſſimi omniū:& ii qdē tales ac tanta ac tum altitudine:tū gratitudine pditi:qbus ēt ſeruire:ut ita dixerim:ſūma libertas ſit. Ponas uolo ex aīo tuo planeq; abiicias cæteroꝝ oīum & populoꝝ & principum rē omnem reliq̄ Pacatiſſimum iſtic tibi ſi ſapias & fructuoſiſſimum futuꝝ ē domicilium. Vnū ſane uolo:memineris nihil magnum ac pcipuū licere mortalibus ſine magno labore cōſequi. Quāq̄ tibi qui labor accidere pōt:qui nō ſit cum incredibili uoluptate cōiunctus. Studēdū ē:ꝓ noctandum ſæpe. Eo.n.plura docturus es:quo plura ꝓcucurreris lectitaueris.edidiceris At quo plus ſtudii & uigiliæ in re præclara cōſumitur:eo ingeniū acutius reddit̄:doctrina eruditior eloquentia copioſior atq; expeditior. Nulla ē tāta uirtus:tanta pſtantia:q̄ aſſidua uacauerit diligētia nō fiat cōtinuo deterior. Diligentia uero ipſa tantā hēt in ſe uim tantā dignitatē:ut una ſit uirtus:qua relique omnes uirtutes contineri uideantur. Quare ſi paternis admonitionibus parere inſtituis id quod te uelle non ſolum puto ſed ēt hortor:ac iubeo:ſi uir doctiſſime eruditus hēri uis ſi cupis eloquētiæ laudibus uero ppulchreq; inſigniri:ute re docēdo ſcribēdoq; diligētia. Quod āt de Xenophonte fratre ſcripſiſti nō uitupero.& ſi italiæ potiuſq̄ Dalmatiæ finibus cū teneri cupiebā.fuiſſetq; utrique ueſtrum longe conducibilius magiſque honorificū: ſi una & ſtudere:& uiuere q̄ diiungi tanto terraꝝ atque aquaꝝ tractatu maluiſſetis. Et marieta:& filii bene ualent ac itē cæteri uři oēs. Vale ex me.iiii.idus martias.M.cccc.lx.

Fran.phi.Bernardo pontano ſal.

E T officiū tuū in mariū & Xenophōta filios & ſingularē beniuolētiā erga me facio equidē plurimi. Tibique hēo gr̄as:quid cū nihil ipſe de te metuerī:tāta in me ac meos & humanitate & benignitate ſis uſus itaq; ſi quid in me eſſe aīaduerteris:qđ tibi uel uſui eē poſſit:uel uoluptati.ita id eſſe in tua ptāte poſitū exiſtima:utq; maxime tua ſunt. Nā eo ingenio tum moribus inſtitutus. ut nihil ſit qđ mali: q̄ & gratiſſimū hři me & a nemine beneficio ſuperatum iri. Quare ut me potes oīb us in rebus ꝓ arbitrio tuo. Vale cū. Petro nr̄o ac reliquis tui s oībus. Ex me.iiii.idus mar.M.cccc.lx.

Fran.phi.iacobo lucēſi apoſtolico.ſecretario ſal.

T Abellariine an fortunæ uitio factū ſit neſcio:alicuius certe aut uitio:aut errore factū eſt ne lr̄æ tuæ q̄s pridie nonas.octo.ex mātua ad me dederas.uix eas tandē pridie idus mar.acceperim.itaq; ſi ſerius tibi reſpōſum ē ad id:qđ petieras:nulla factū ē culpa mea. Habes iſtic Othonem carretum qui Franciſci Spor.Medio.ducis res curat oratorio titulo apud piuū ponti.maximū.huic iſtic qm̄ mecū ueteř familiaritate atque beniuolētia iunctus ē:ſi qn̄ tuas ad me litteras dederis:nō fruſtra dederis. Sed nunc ad id qđ petebas:paucis accedo. Ais tu qdem cum ſcripſiſſes in diebus illis ſummo florētiæ reip.magiſtratui ea q̄ Plus pōtifex tibi mādarat ſubdidiſſe in quadā epiſtolæ pticula credimus iſtā remp.honori.ſuo nō defuturam fuiſſeque nōnullos.qui barbaꝝ te potiuſq̄ latinū aſſererēt quippe qui cūtēderēt aut nō iſtam rempu.ſed iſtāc dici oportuiſſe. aut adendum fuiſſe ueſtram:ut credimus iſtam rēp.ueſtram honori ſuo non defuturam. Oīum Primū debes tu mi iacobe cōtentus eſſe iudicio tuo pſertim ea in re:q̄ apud uiros doctos latini ſermonis eoſdēque diſertos indubitat onē nunq̄ uenit inuidētiū autē imprudētiū ue latratus cōtemnere hēreque ꝓ nihilo magni profecto aī eſt. Nā aduerſus eos montis importuniores ſunt puicatioreſque turbulētiſſimi uētoꝝ flatus q & altiores ſint & firmioribus innixi radicibus. Veꝝ ut morem gerā petēti in hac re tibi ſniam meā: eā inter hic: & iſte pronoia differentiam eſſe prudentiſſimi grāmatici uoluerūt:ut hic circa pſonā loquētē attēdat̄.iſte uero circa audientē:ac ſi a prima ad ſecūdā pſonā hēret̄ oro. Vt huic amico meo cum tuo iſto familiari magna eſt cōtētio. Eodē mō cum tui in pſentia ſis. Senæ.ego uero mediolani q̄rectiſſime dicet̄ ſi ita ad te ſcripſero maturiorem ſane futurum ſuſpicor tuum in hanc urbē aduentum:q̄ i iſtā meū:Et eadē quoq; rō ē eoꝝ aduerbioꝝ oīum quæ localia a grāmaticis nominata ab iiſdē ꝓnominibus formantūr:ut hic noui habemus nihil. quod iſtic ſiquid uobis acciderit:ſcire cupio. Et regis hiſpanorū oratores:qui diebus ſuperioribus hac iter habuerūt ad qđ tempus iſtuc peruenerint facito me q̄primū certiorē. Quod ſi aliunde quoq; exēpla deſideras. Cicero tibi locupletiſſimus auctor fuerit.is in oratiōe pro.P.Sextio ſic ait.habes igitur quod ex me queſiſti.qui eſſent optimates. Nō ē natio:ut dixiſti:& cohortari auſus eſt in hac cā uos iudices:ut aliquādo eſſetis ſeueri aliquando medicinam adhiberitis reip.nō ea eſt medicina:cum parti corporis ſcalpellum adhibetur atq; integre carnificinam eſt iſta & crudelitas. Hi medentur reip.qui execant peſtem aliquam tāquam ſtrumam ciuitatis.atidē in oratione pro.P.quintio:moritur in gallia quintius cum adeſſet. Næuus:& moritur repentino: heredē

teſtō reliquit hunc.P.Quintium:ut ad quē ſumus mæror morte ſua ueniebat ad eundē ſūmus honos quoq; p
ueniret Quo mortuo nec ita multo poſtea in galliā ꝓficiſcit.Quintius:ibi cum iſto Næuio familiariter uiuit
annū fere ſimul.idē in oratione pro.P.Sylla.Deniq; iſtā ipſā pſonā uæhementem & acrem q̄ mihi tum tēpus
& reſp.impoſuit iam uoluntas & natura ipſa detraxit.illa.n.ad breue tempus ſeueritatē poſtulauit:hæc in om
ni uita lenitatem miſericordiamq; deſiderat.idem rurſus in epiſtola ad Curionem putareſne unquam accide
re poſſe:ut nihil uerba deeſſent:neq; ſolum iſta ueſtra oratoria:ſed hæc etiam leuia noſtratia.Ad hæc ne plu-
ribus apertiſſimam rem perſequar.in epiſtola idem Cicero ad lentulum Valerium iurecōſultum ita ſcribit.
Cur.n.tibi hoc nō gratificer:neſcio preſertim cū his tpibus audacia ꝓ ſapientia liceat uti lentulo nr̄o egi p lit-
teras tuo noīe gr̄as diligēter.Sed ut uelim deſinas iā nr̄is lr̄is uti & nos aliqn̄ reuiſes.Et ibi malis eē ubi aliquo
numero ſis:q̄ iſtic:ubi ſolus ſapere uideare.Quāq̄ qui iſtinc nūc ueniunt partim te ſuperbum eſſe dicunt:qđ
nihil reſpōdeas:partim cōtumelioſum:qđ malē reſpōdeas.Nā qđ dicūt addēdum fuiſſe ueſtram:id ex tā mul
tis exēplis liquido iudicari pōt:apud indoctos.n.aliquid ualeat fortaſſis:apđ doctos & florētinos oīo nihil ne
ceſſario aut nihilo plus iſta ueſtra oratoria q̄ leuia hæc nr̄atia.Ex his horūq; ſimilibus potes nō obſcure intel
ligere iacobū lucēſem nō eſſe barbaꝝ:ſed eos potius:q̄ latine loqui neſciūt iſtæc uero & iſtac & ſimilia nō ora
toꝝ:ſed poetaꝝ & eoꝝ ſane amicoꝝ:ut apud Terē.Sinio.Vos iſtæc intro auferte.Et hæc hactenus.Diſſemi
nati ſunt hic apud nos neſcio qūo hi duo uerſus:quos inſimulant eē pii pontificis maximi:Diſcite ꝓ numeris
numeros ſperare poetæ.mutare ē aīus carmīa nō emere.id ego palā negare ſum aggreſſus:quippe qui ſemel
& iteꝝ cū aliis plæriſq; eruditis diſertiſq; hoīnibus eximiam benignitatē ac munificētiam pii pontificis ſum
expertus.Quin potius affirmare ſum auſus aut uerſus illos a pientiſſimo Pii ore nunq̄ emanuiſſe:aut deprauа
tos eēi& corruptos cum ita diceret.Diſcite ꝓ numeris nūmos ſperare poetæ.Mutare ē aīus carmina muneri
bus.Tu uelim ad hæc mihi reſpondeas quo poſſim audētius ac uerius maledicos refellere.uale & me ſanctita
ti dn̄i noſtri unice cōmenda.ex medio.idibus martiis.M.cccc.lxi.

Fran.philelſus Lodouico cardinali aquilienſi ſal.

Vā mihi uæhementer tua nō ſolū opa ſed ope ēt atq; auxilio opus ſit pater humaniſſime:cū ex aliis ſu
q periorибus lr̄is potuiſti dilucide aīaduertere:tn̄ ex iis maxīe.q̄s ad octauū.Kal.martias ad te dedi Nunc
aūt qđ ſcribā:noui aliud nihil hēo.niſi ut intelligas tāto me deſyderio expectare lr̄as tuas.ut maiore
aliud nihil.oīs ꝓfecto ſpes mea in te uno poſita ac locata ē.Et q̄tū ualeas:ſcio & q̄ me diligas:nō ignoro .itaq;
te ēt atq; ēt rogo:oro:obſecro.ut qđ abs te petii:tā ſūmopere:q̄ celerius fieri poterit: effectum reddas Hoc
erit mihi uæhemēter gratū.nec tu officium in me tuū unq̄ accuſabis.Vale Ex medio.xiiii.Kal.apri.M.cccc.lx.

Fran.phi.xenophonti filio ſal.

Eciſti me proximis tuis litteris certiorē de nauigatione tua ad rhaguſinos:id qđ ēt poſteaq; ſoluiſti e
f Venetiis: Marius mihi ſignificauit. Ego aūt & ſi maluerā pro paterno affectu in italiā eſſe te.tamen
cū norim & nobilitatē & ſplendorē reip.Rhaguſinæ æquo aīo fero abſentiā tuā:præſertim cū iccirco
Vliſſen Homerus prudentiæ laudarit:qđ & urbes:& mentes multorū hominū cognitas illi meminit. Sic.n.
in Vlyſſeæ principio ait:Callentē dic muſa uirū:qui mœnia ſacræ:diruta poſt troiæ multū diuq; peretrās.Et
mentis hoīum multorū nouit & urbes.Atq; ibi ſane cuiq; patria eſt:ubi bene eſt.nulliuſq; loci terminis uir ſa-
piens circumſcribitur.itaq; non abſurde Socrates cum interrogaretur cuius eſſet:ſe non atheniēſem ſed mō
danum eſſe reſpondit.tuum igitur fuerit id preſtare atque efficere:ne fruſtra iſtuc profectus uideare.qđ ſi ſtu
dio diligentiaque curaueris:cum mihi afferes uoluptatē nō mediocrē.tum laudi tuæ atque emolumento plu
rimum conſules:Reliquum eſt ut me facias q̄primnm certiorē:quā te locus iſte cœlumq; delectat. Eſt enim
tibi bone ualitudinis rō haud negligende.nos hic oēs in hanc diem bene ualemus. Siquid iſtic habetur de tur-
cis.cura:ut ſciā.Maximos in italia bellorum motus paratum iri aīaduerto. Vale ex me.x. Kal.apri.M.cccc.lx.

Franciſcus phi.Bernardo iuſtini.Leonardi filio ſal.

Enophon filius ad rhaguſinos profectus eſt.Scripſit ſe propediē inde ad me miſſurum ſeruas:duas pe
x tiitq; ſe facerem certiorem.apud quē eas uenetiis diuertere curaret.cui reſpondi neminē eſſe iſtic qui
cum maior mihi aut antiqor familiaritas hoſpitiumque ſit quā tecū uno.itaque ſeruæ ille diuertēt apđ
te.Quod cū fiet:& tu mihi rē ſignificabis:mittā qui & ſeruas ad me perducat:& quod pecunie opus fuerit ſol
uat.Vale ex medio.x.Kal apri.M.cccc.lx. Fran.philelphus ioanni Petro entychio

Arius filius id quod audiſſe te puto:eſt his diebus a florentiſſimo Venetorū ſenatu honorifice condu
m ctus ad ducendū uenetiis oratoriā ac phīam:id aūt eo pluris faciundū exiſtimo:qđ antea nemini unq̄
cōtigit.is in pn̄tia hūc eſt uenturus:ut uxorē & filios reliquāque familiā Venetias ſecū transferat.Fa-
ciet aūt ueniēs iſtac iter.Eſtque ei neceſſe iſtic cōducere & mediolanū uſque ad mulū cū muliōe & equos duos
quos ut antea diligenter pares.uelim:ne cū iſtuc nauim appulerit:diutius ſit in mora: maximum mittā tibi ad
paucos uſque dies.uale ex mediolano.vi.apri.M.cccc.lx. Fran.phi.ioanni andreæ abbati ſal.

I mihi qđ petieras cū anno ſuperiore ueniſſem roma ex tua meaque ſnīa contigiſſet:nō diſtuliſſe ī hāc
ſ diē lr̄as ad te dare.nec ēt nūc noui qcquā accidit q me ortet:ut aliqd tibi ſcribā preter illā priſtinā & i-
ueteratā dilectionē erga te meā:quæ facit:ut te moneā:ne deſperes honeſta pſertim in eā:nā princeps
hic nr̄ natura ē perhumanus & pbenignus ēt in eos:quos aliqn̄ norit a ſe animo fuiſſe alieno.quicq̄ de te qđ
āccuſē uiro prudenti ac modeſto & ſi minime inuenio:uereor tn̄ ne tibi obfuerint aliquorū inſidiæ:.quo mi-
nus ſis quod uolueris & quod fortaſſe decuerat:conſecutus.id factū eſſe aut inuidia aduerſus te:aut priuatoꝝ

cõmodorũ gr̃a. Quibus q̃dẽ rebus te ſuſpicor nõ potuiſſe quãdoq̃ nõ cõmoueri neq̃ tuliſſe clam indignatio
nẽ aĩ tui At par fuerat ſeruare cõſtãtiam: nec ulla cuiuſq̃ frãgi ĩiuria: id qđ nũc ẽt facias. rogo. Præterea tibi utẽ
dũ reor nõ tã aĩ magnitudine: atq̃ electiõe uiro ꝑſertim xp̃anã ꝓfitenti hũilitatẽ: q̃ ſubmiſſione & patiẽtia. ne
q̃ ab re fuerit: ſi dñici illius ꝑcepti memineris: qđ ẽ Cæſaris Cæſari: qđ dei ẽ: deo reddi oportere. Hmõi bñ
ficia ſũmi põtificis ẽ uerbo tribuere. Re uero eoꝝ principũ: in quoꝝ dominatu bñficia ſũt poſita. Titulis: ita
q̃ dat̃ a ſũmo põtifice: a Principe uero poſſeſſio. id tu puto: ignorabas Eraſq̃ iccirco aio fortaſſe te id ꝗno. at
ſi ſapias Chamelum imitabere. q̃ ſubmittit ſe in genua ad tollẽda honera: id tu eo facias prudẽtius: & cõmodi
us qđ nullũ ſis honus ſublaturus: ſed Poſiturus potius Quod. n. ẽ tm̃ onus ĩter uniuerſa fortunæ ĩcõmoda:
qđ cũ egeſtatis onere cõferri queat. Satis ẽ te eẽ admonitũ. Reliq̃ tu ꝓ tua prudentia ꝓuidebis: Et hac de re
ſatis. Ego ex quo die cardinalẽ tuũ adiui ſalutatũ ſub ab eius ãplitudĩe nõ hũaniter ſolũ ſed ẽt liberaliter hono
rificeq̃ exceptus cognouiq̃ ex eius familiari ſermone illo q̃ta doctrina eſſet. q̃ta eloquẽtia. q̃ta ſapiẽtia ꝑditus
ĩcredibili in eũ cõtinuo ſum amore obſeruantiaq̃ affectus. Nec deſtiti ex illo ipſo die ꝑdicare apud oẽs egre
gias eius diuinaſq̃ uirtutes. iſti ergo tanto & tanta ꝑſtãtia cardinali me uolo q̃ diligẽtiſſime cõmẽdes: & ita de
ditũ facias: ut ea ſunt. q̃ maxime hẽt in ſua ꝑtãte. Ad hæc duo abs te maxime deſidero ac peto ut qđ grauiſſi
mum eruditiſſimũq̃ opus ẽ ab eo ipſo ꝑdocte & pelegãter ſcriptũ de docta ignorãtia: id exſcribi noĩe meo at
q̃ impenſa q̃primũ cures. Quicq̃d aũt pecuniaꝝ eiuſce rei cã dederis: lr̃is ſignificato: & tibi ꝓpediẽ qđ ĩpẽde
ris: numerabit̃. idẽ qđ ſecũdũ erat: cupio facias de Porphyriõe in horatium. Præterea rẽ mihi facies ꝑgratã
ſi eoꝝ libroꝝ iudicẽ ad me dederis: q̃ nup ſanctiſſimi & ſapiẽtiſſimi illius patris Nicolai q̃nti ſũmi põtificis mi
rabili diligẽtia & ĩpenſa ex lethæis: ut ita dixerĩ tenebris eruti ſunt in lucẽ apud uos hẽnt̃ Vale ex mediola. vi:
kal. apriles. M. cccc. lx. Frã. phi. ioanni antonio mercato ſal.

Dmonuerũt me hi ſacri dies lut te p lr̃as adirẽ: hortarerq̃ uel pro iuſticiæ & honeſtatis: uel ꝓ inuete
a ratæ amicitiæ nr̃æ iure: ut neceſſariũ ac gẽtilẽ tuũ Pacinũ mercatũ cõuenias eumq̃ uel appellãdo uel
monẽdo: uel ẽt ſi opus ob adoleſcẽtiæ feruorẽ fuerit: rogãdo cõſtitutas ut aliq̃n ad ſe reddeat memine
ritq̃ tũ æq̃tatis & ueritatis tũ iuriſiurãdi illius: cui publicis & religioſis tabulis ſe ultro fecit obſtrictũ: & id q̃dẽ
iccirco ultro: q̃m neq̃ ĩprudẽs neq̃ ui coactus: neq̃ ulla adductus neceſſitate: nec ẽt ab me req̃ſitus: ſed ipſe po
tiꝰ bõi uiri fide uolẽs recognoſcere: me reqrẽs iuratus ẽ pñte mr̃e ꝓbatiſſima illã ſciſſimaq̃ fœmina: pñte io
anne ſtãpa & affini: & optĩo uiro: pñte tabulario totq̃ grauiſſimis teſtibꝰ iuratus ẽ inq̃ pacinus tuus: & iuratꝰ
is q̃dẽ ĩ ſacrata manu Reuerẽdiſſimi huius & ĩtegerrimi archiẽpi. Hoĩes ac mortales ioãnes Antonii fallere
fortaſſe poſſumus ĩprudẽtis. ſ. ac rudis. At deũ certe & noſmetipſos neq̃q̃ poſſumus Reſcipiſcat igit̃ aliq̃n pa
cinus neq̃ maliuoli alicuius inductu ꝑturbatiõi cõcedat. Cogitet ſe tãdẽ moritur. ĩcertãq̃ eẽ mortis & diẽ: &
horã. Sũt ne hæc nr̃æ ĩ eũ doctrinæ ꝑmia: Caueat inq̃ caueat: ne dum mihi tẽtat ĩcõmodare ſeipſũ ꝑmagno
detrimẽto afficiat: q̃ppe q̃ de pecuniaꝝ nõ nihil amittet: & ad hoĩum ĩfamiã ſẽpiterno ẽt ſupplicio ſe obnoxiũ
faciet a quo nulla uel tabularũ: uel oratoꝝ calliditate nullo argẽto liberari poterit: q̃q̃ miſerrimus ẽt ille q̃ſtus ẽ
quẽ aduerſa cõſciẽtia q̃s adipiſcit̃. Nã qđ græco uero q̃ ꝓuerbio dicit̃. ĩ expuẽtis recidit barbã: qđ ĩ cœlũ ex
puit̃. Vale medio. ex ædibus nr̃is. vi. Kal. apriles. M. cccc. lx. Fran. phi. Blaxio Gyglino abbati ſal.

Ngelus actiolus nobilis florentinus & idẽ ſplẽdidiſſimus eques auratus mecũ nudiuſtertius queſtus eſt
a qđ orões meas q̃s apud te. ea lege: dimiſerat: ut eas mihi q̃primũ redderes: nõ mõ nõ reddidiſti ſe: a ſe
q̃ſepiſſime hortatus. ut offõ fungaris: id nõ mõ nõ facis: ſed ridiculo ducis eius oẽm adortationẽ. itaq̃
ſum miratus qđ & uir religioſus & abbas tot iã ãnos diſtuleris ea dño reſtitueres: que bona fide poſſidere nõ
potes. Vale med. ex ædibus nr̃is. vi: Kal. apriles. M. cccc. lx. Frãciſci. philelphi epiſtolarũ liber decimuſſextus:

Frãciſcus phi. Alexandro cardinali digniſſimo. S. P. D.

Vi oĩa in ſola uirtute poſita eſſe iudicarũt: q̃ ad bene ꝑtinẽt beateq̃ uiuẽdũ ii mihi pr̃ ampliſſi
me ſenſiſſe temere nihil uideri ſolẽt. Nã q̃d ẽ ĩ corpore. q̃d ĩ fortuna ipſa: quã uocãt: aut bonũ
q aut expetẽdũ: ſi honeſtate uacat. id certe ſolũ qđ hoẽſtũ ẽ & ſecũdũ uirtutẽ bonũ cẽſeri opor
tere nõ ſolũ ſtoici uerbo uſurparũt: ſed lõge magis re ẽt ipſe põtifex maximus: atq̃ piẽtiſſi
mus iſte pius facile declarauit. Quid. n. pius aut cogitat: aut loq̃tur: aut agit qđ non ex media
uirtute ꝓficiſcat̃. At q̃ ſi uel ĩ corporis uel ĩ fortunæ cõmodis ꝑclarũ q̃ddã: aut precipuũ poſi
tũ eẽ arbitretur: tũ quieti uoluptatiq̃ ſtuderet tum cumulandis theſauris a quibus oĩbus ita abhorret: ut nihil
a ſe magis alienum exiſtimet quam leuem atq̃ titilantem ſenſuũ motũ: quã auri & argẽti ineptũ ſtudiũ. Nouit
ſane pater ſanctiſſimus iſtiuſmodi oĩa eẽ ſeruilia & aĩo ingenti excelſoq̃ indigna. intelligit eũ hoĩem q̃ extrin
ſecus ſit. ĩteriori hoĩ obtẽperare parereq̃ debere. Huius aũt eã ita imperare: ut rõ ĩtellectuſq̃ ꝑſcribit. His. n.
duobus q̃ſi lumĩbuſ mẽtẽ humanã oĩa aſpicere: oĩa uidere: oĩa dilucide cernere: ſiue ea ſint tp̃is: ſeu æternitatis
ſiue ſint ĩ mundo ſeu ſupra mundum. itaq̃ deſinant mirari ſi ĩperiti rerũ aliqui fortaſſe cœperit. Cur pius põ
tifex cũprimũ ĩ apoſtolici ſolii maieſtate conſtitutus eſt: ad nihil aliud magis anium conuerterit: qua ad ſta
biliendam & corroborandam chriſtianã remp. quã uideret breui piturã. ubi minus ei nature ac fortiter ſuc
curreretur Sciebat ſane pater ſapientiſſimus ſe natum eẽ nõ ſibi ſoli: ſed multo ẽt magis ĩmortali humani ge
neris redẽptori Xp̃o ieſu. cuius ærumnoſam afflictamq̃ ciuitatem pati diutius noſtra diſidia flagellari accer
biſſimis ipſorũ amariſſimiſq̃ uerberibus exiſtimabat nõ minus pernitioſum ac funeſtum q̃ ĩdignum dede
coroſum ĩ primis. Quare quẽ quieſcere curari oportebat in tanta corporis imbecilitate in tam uaria: tanq̃
multiplici & permoleſta ægrotatione id non modo neglexerit: ſed etiam contempſit duxitq̃ ꝓ nihilo. Qui
mo ĩ ſũma ſeuiẽtis hyemis aſpitate p aſſiduos ĩbris p altiſſimas niues: p uitreas ridigaſq̃ glacies ſupatis horrẽ

bus appennini cautibus Mantuā conceſſit:ubi tandiu cōcedit:donec uniuerſi principes regeſqꝫ chriſtiani inui
tati atqꝫ accerſiti & lr̄is & nūtiis partī uoluntate & animi iudicio:partim pudore nō ſolū eo loci alii ipſi per ſe
ſe:alii per legatos conuenerūt:ſed moti atqꝫ perſuaſi in audita illa diuinaqꝫ eloquentia eruditiſſimi ītegerrimi
qꝫ pontificis ita una mente:uno aīo:unoqꝫ conſenſu cōſpirarūt oēs aduerſus hoſtes atque inimicos chriſtianæ
religionis.ut nihil iā dubitandū ſit propediē fore:ut nō turci modo:ſed qcquid ſupereſt impietatis barbarice
tā lōge lateqꝫ diffuſe aut ad ſanitatē aut ad internitionē redigatur.Quæ q̄ta res factu fuerit:q̄ admirabilis:q̄
egregia in tanta preſertim & tēporū & animorū diuerſitate neminē eſſe puto:qui neſciat:Ea mihi certe ſnīa ē
ut indubitato credam oīpotentē.Deū ſuos mitis ac benignos oculos conuertiſſe iā tādē ad laniatū diſcerptū
qꝫ gregē ſuū uelleqꝫ hūc aliqn̄ ex efferatis & truculentis rapaciſſimorū luporū rictibus eruere atque ſaluū face
re.Quē.n:ouili ſuo p̄ficere aliū potuiſſet uno hoc iſto Pio prudētiorē:ſanctiorē:grauiorē:doctiorē:& ī omni
abſolutæ uirtutis genere preſtantiorē.Actū erat profecto de petri uincula niſi repente diuinæ clementiæ mu
nere in tātis turbulentiſſimarū tēpeſtatū ꝓcellis ac fluctibus idē unus & paſtor ſubito illuxiſſet & gubernator
cuius fœliciſſimo ductu firmiſſimoqꝫ preſidio exoptatus quieti portus ac perpetua quedā ſalus cūctis Chriſti
fidelibus diuinitus partiatur.Nec.n.preſentibus preſens dūtaxat cōſulit beatiſſimus pius pontifex:uerū ēt pro
ſpexit iā longius quo pacto ēt poſt ſe q̄ optime omnibus conſuluiſſe iudicet:quippe qui mō quinqꝫ ex uniuer
ſa chriſtiana repub.delegerit declararitqꝫ cardinales:qui ſint ueluti qnque lumiharia in orbe terrarū numerū
ſane haud abſurdū ſed & pulchrū & neceſſariū ꝓ quinqꝫ illarū eccleſiarum numero quibus tota cōſtat chri
ſtiana religio:ꝓinde atque eccleſiæ cuiqꝫ ſuus ſit pontifex cum uſus uenerit princepſqꝫ paratus.nam ut de aliis
breuitatis gratia uerbum in p̄ntia faciam nullum:quid de te loquar pater humaniſſime:cuius tanta uirtus eſt
tanta doctrina:tanta ſapientia.ut unus plane & dicendus ſis & habendus qui poſt unum Pium non modo
memini cedas:ſed mortales reliquos q̄ longiſſime antecellas.Laudatur Plato uiris grauiſſimis:q̄ eos rerum
publicarū in gubernaculis pereſſe uoluerit:q aut eſſent ſapientes:aut ſaltē ſapientie ſtudioſi.hoc ē philoſophi
At quē alium habemus hac tēpeſtate:quē tecum in uniuerſa philoſophia cōparare poſſimus:nā ad eas partis
quæ uel in diferendi rōne uerſantur:uel cum ad ſingulos moribus atque uita inſtituendos:tum ad rem & do
meſticam & ciuilem adminiſtrandā pertinent uel totius nature ſcientia & cognitione ſunt poſitæ:tu eam per
acutæ:& eleganter cales ac lapis philoſophiam:qua quod uerū ſimplex incōmutabile ſempiternū ſolumqꝫ
uerum eſt.& tutius ueritatis fons & origo.quedā q̄tū humanū preſtare poteſt ingenium:ſine ulla dubitatione
perſpicimus.Nā qs ignoret ſolā eſſe theologiā:quæ cæteris oībus diſciplinis tanq̄ regina quadā nobilitate ac
preſtantia ſua:qua diuinā indāgatur eſſentiā & dominatur & īperat.At q ſunt plerūqꝫ nonnulli:qui cū docti ſa
pienteſqꝫ dicantur ac plāe philoſophi:eorū tn̄ uita atqꝫ mores ab oī philoſophiæ preceptione diſcrepat illos ii
quidē medicos imitati:q quē ī aliis morbū curaturos ſe ꝓfitet:hoc ipſi q acerbiſſime torquent. Quid.n.tur
pius:qd fœdus qd dedecoroſius q̄ philoſophos ſeſe & theologos eſſe gloriantes ita uiuere:ut nihilo pecudibꝰ
p̄ſtēt.tu uero pr̄ cōi mētiſſie ab huiuſōi hoīum genere oīno alienus ea cogitas:ea loq̄ris ſolū:q̄ uera eē ītelligis
autē oīs actio orōi rn̄det.Quibus tuis laudatiſſimis atqꝫ optimis uitæ inſtitutis factū eē uidemus.ut quo ma
gis blandientem fortunā contēpſeris:eo ſe tibi magis illa tradiderit.obſequentēqꝫ preſtiterit.Fortuna iniquā
uirtuē nō uirtus fortunā ſeruta eſt.Et ſunt qui mirent ſtoicos affirmare ſolito ſapientē ſolum eſſe liberum:eſ
ſe diuitē:eſſe regem eſſe facilē.illoꝝ hanc grauē generoſamqꝫ ſententiam tu pater modeſtiſſime nō re minus
q̄ uerbo uerā eſſe omnibus declaraſti qui dū fretus diuino ſpiritu nihil fragile caducūqꝫ cōcupiſceris:dum nul
li te flagitio obnoxiū facis:dū nulli in ſeruis inanigloriæ dū oīs cogitatus tuos:cōſilia omnia actiōes omnis re
fers ad Deum:es omnia ſuma cum tua ſuma laude aſſecutus.Sed uidemus alios fere oēs tanta interdum ambi
tiōe ad dignitates & magiſtratus ferri ut neſcias:miſerēdum ne magis ſit an prudendū eoꝝ tā curioſi ſtudii.
Nā cū tria maxime uideantur expetenda mortalibus honos:utilitas:uoluptas.& ea qdem non minus in uni
uerſa uita:q̄ in amicitia cum honos uirtuti debeat:hunc qui negligit putatur quodāmō uirtuti iniuriā facere.
At ego magni ꝑfecto & elati aī eē duco ita quēque uirtuti opam dare:ut aliud ſibi nihil q̄ p̄clarū uirtutis opꝰ
ꝓpoſuiſſe iudicet.Honos.n.cum haud noſtræ:ſed alienæ ſit ptātis iudicium ſequit alienum.Sed ut temere iu
dicantes cōtēnēdi ſunt.ita qui recte iudicāt ſperandi:qui ne cupientibus quidē nobis neque cogitantibus om
ni ſiue ope atque opa ꝓfuturi cū ad honorē.tum ad cætera omnia:qbus uitæ uſus cōtinet:& gaudet.Quod ſi
cuique eſt obſcurū id diligentiſſimus atque optimus rerum omnium extinator & iudex pius pontifex in te
uno perſpicue oſtendit.Num petebas cardinalatum moderatiſſime pater alexander.num animo tecum uo
lutaſti unq̄?Certe īqes minime oīum.nō q̄ eo dignus nō eſſes:cuius animus plenus eſt honeſtatis:plenus ſa
pientiæ:plenus dei:ſed qa mundana omnia inferiora duceres pietate.itaque ſola religio.ſola ueritas:ſolus di
uinus cultus tibi erat in mente.At hæc ſalutatos noſter dignis ēt uitæ premiis per munificētiſſimū ſuū & pru
dentiſſimū præbitorē Piū ſecūdum honeſtate uoluit:teqꝫ ex generale heremitanorū cardinalē iccirco creare
dignatus eſt:ut eſſes in Ro.ecclrſia uas nouum electionis.Quare neſcio cui magis ſit gratulandum ti bine cu
ius optimis pulcherrimiſqꝫ meritis fortuna Deuſqꝫ rn̄derit:an Ro.eccleſiæ:cui tantum boni contigit:quo ne
maius quidem poſt Pium auſa eſſet optare an potuis ſanctiſſimo patri Pio qui pro acerrimo animi tui diuino
qꝫ iudicio quicquid agit:cōtinuo ex omni parte perfecteque agit.Nam quid de me ipſo loquar qui ex huiuſmo
di nuncio tantā concepi animo uoluptatē:ut mihi æque gratulandum atque exultādum eſſe rear:cōmunis bo
nis omnibus ſtudioſis uiris tanta hæc letiora eſt oblata:quā ut immotralis deus perpetuam nobis feciat:& ad
cumulum uſque perducat:uehæmenter opto Vale pater reuerendiſſime.& me beatiſſimo domino meo pio

p ii

tibiqꝫ cōmenda. Ex medio.v.Kal apri.anno a natali chriſtiano.M.cccc.lx.

Frā.phi.Othoni careto iurecō.S.

VLlū ſane mihi tediū afferre poſſūt litteræ tuæ.Nō.n.ſolū tardiſſime ſunt:ſed ét breuiſſimæ:quod ait poeta ille πολλὶ μάτην ταῖκρε. ὠνεο λιλᾶσκαλῶν & ſi in aliis multis rebus probari apud te poterit fortaſſe:tñ ī hac una nō poterit:ꝙ cū quottidie ad te litteras do eaſqꝫ nōnūq̃ longiuſculas:tu uix tandé poſt denas acceptas ſemel reſpondeas:& nunq̃ actice ſed laconice ſemper.itaqꝫ nō poſſū non gratulari tuæ iſti tantæ breuitati:quā in tāta uerborū copia:quā romana curia mirifice abundat.pro nouo quodā uitæ inſtituto nō temere uſurpas.Et hæc iocati ſumus.Pergrata mihi tua fuit epiſtola uel admodum breuis.Quod amicus iſte uitreis utatur oculis:non poſſū nō laudare.Quis.n.dubitat geminatis oculis acutius eum uiſurū q̃ unis? Tu utere cōſilio tuo.Vnū abs te peto atqꝫ contendo:ut cures iacobū lucenſem ad ea reſpondere quæ ad eū proximis litteris ſcripſi.Vale ex medio.xvii.Kal.maias.M.cccc.lx.

Fran.phi.Xenophonti filio ſal.

Vm eſſem aīo ad nauigatione tua ad rhaguſinos admodū ſollicito:popportunæ mihi redditæ ſunt litteræ tuæ:quas tertio Kal.apriles ſcripſeras.Ex his ſum ea oī formidine liberatus:qua me affecerāt turbulētiſſimi illi uenetorū flatus:qbus nōnullæ uel munitiſſimæ naues quo tpe tu mare.īgreſſus es.naufragiæ perierūt.itaqꝫ īmortali deo grates ago quas debeo maximas qui me tanta accerbitate liberauit. Reliquū eſt ut bonæ ualitudini ſtudeas:operāqꝫ des:ne quid tibi noua cæli temperies importet incōmodi:qđ una τηεγκρᾶτεια facile uitabis.Es.n.in urbe nō minus amœna:q̃ & opulenta & nobili:quæ quidé oīa adhortātur iſtiuſmodi ætaté ad uoluptatū illecebras:qbus alyſſis Homerici illius ſocii cū ſe penitus dediſſent:humanitaté exuerunt.At tu Vlyſſen ſi ſapias imitabere:uitabiſqꝫ oē circeū poculū:id aūt eo facilius es facturus:ꝙ audio patricios Rhaguſinos uiros eſſe continentiſſimos:& grauiſſimos quoꝝ uitæ inſtituta ſi tibi propoſueris meliuſcule profecto & exteriori conſules:& interiori homini.Nā ꝙ ſcribis te ex altero pede laborare:iſtiuſmodi tibi nobilitas patrita non eſt:aut ne auita quidé:Quare ne aliunde tibi uenetus ſis caue.Et eā a te quāprimū amouere atqꝫ extrudere eminus ne diſſimules.Nā ſi facile ſe norit nactā hoſpitiū:cū uoles excludere haud poteris.Ego ut ad aliqua rñdeā.abs te aliud nihil deſiderio niſi ut te florentiſſimo iſti ſenatui obſequentiſſimū preſtes omni in re.quicqd agis ex officio agas.id uero ea re una facillime aſſequeris:ſi tibi ante oculos ſemp probitatis laudé Deūqꝫ propoſueris:qđ quoniā ſcio te facturū:nō ero longiora admonendo.Velī q̃diligétiſſime inqras:ſi qđ é uetuſpiā iſtic monimétū ex quo liqdo poſſit ītelligi urbis nomé.nā ex patrito uerbo nō rhaguſiū uideť dici debere:ſed Rhaguſa.Appellantur ciues iſti ſermone patrito rhaguſei.At ea noīa apđ græcos ita termināt:quæ & in genitiuo nō creſcunt & in a termināt aut in e:ſuntqꝫ fœminini generis. Vt ὕρνα ιοσ μύρναιο. Smyrna ſmyrnæus. λαρισσαιοσ σ λάρισσα Lariſſa lariſſæus λάφανη λαφναιος daphnæ daphnæus τηβη τηβαῖοσ Thebe thebæus.eodé igiť pacto ρατουσ ἀραγουσαιος Rhaguſa rhaguſæus nā apđ geographos & coſmographos q apud nos ſūt de iſta urbe nullā īuento métioné.Odorare igiť oīa diligéter:ſiqs priſcus lapis inueniatur qui nomen urbis habeat litteris inciſū.Nā regio iſtā oīs græcis olim utebať & inſtitutis & litteris.Præterea ſiquid græcorū uoluminū qđ uulgare nō ſit iſtic ſeruetť.quare diligenter:& id aut tibi aut nobis cōpara.Quod ſi ī tāta argenti & auri officina nūmi tibi defuerint:fac me certioré:Nā eos tibi ad ré huiuſmodi:q̃primū ſuppeditabo.mō ex te intelligā librorū titulos qualitatéqꝫ.Vale & me illuſtri Rhaguſinorū ſenatui cōmenda:ex mediolano.Kal.maiis.M.cccc.lxi.

Frā.phi.Bernardo iuſtiniano Leonardi filio ſal.

T ſi mihi dubiū nūq̃ fuit meos oīs tibi eé cariſſimos:tñ cū ꝓximis diebus ex Mario filio corā didiciſſē q̃to cū ſtudio & caritate eius oībus cōmodis honoribuſqꝫ ſemꝑ adfueris:uix dici queat:q̃ me tua operā delectarit.Nā cū uideo eā amicitiā quæ mihi primū cū patre tuo ſapientiſſimo atqꝫ ſūmo uiro maxima fuit:deīde tecū tāta eſt:ut nihil ad cumulū queat accedere:trāſfudi ét tāq̃ hereditario quodā iure in poſteros nr̃os:nō mediocre mihi atqꝫ meis oībus patrimoniū adeptus uideor.itaqꝫ nō poſſū mihi nō lætari plurimū:ꝙ optatis meis ita reſpondeās.ut tibi gratulandū exiſtimé:ꝙ ita humanus es:ita benignus ita patris tui ſimilimus.Ego āt qđ ad me attinet:ſi cæteris ī rebus a te ſupabor:amādi tñ officio nūq̃ profecto ſim ſuperandus.Reliquū é ut quæ pro filio mario fundamenta optīa uel tua diligentia iacta ſunt:ea omni robore ſtabiliēda cures.Hac una re mihi gratus facere nihil poſſis.Vale ex medio.Kal.maiis.M.cccc.lx.

Frāciſcus phi.paſcali malipperio duci Venetiarū ſal.plu.di:

Apientis ſūmiqꝫ philoſophi Platonis ſnīam fuiſſe cōſtat maxime dux paſcalis malippæri noīa eſſe indita & hoībus & rebus nō temere aut caſu copiā ſed ui quadā & prouidentia ſuaſus naturæ.quod tū ī aliis multis probari licet:tū ex te uno dilucide intelligitur.ipſe.n.unus uideris ex oībus qui oé bellandi exoſus ſtudiū urbanas uirtutes adames:ad eaſqꝫ collendas amplificādaſqꝫ totius nobilitatis Venetæ iuuentuté inuites atqꝫ īcendas mirabili quodā laudis ardore.Nihil é in te preceps:nihil fluctuoſū:nihil turbulentū.Totus es moderatus:totus quietus.totus pacificus:id quod ex uniuerſæ quoqꝫ tuæ clariſſime familiæ cognométo ipſo malippærio nō obſcure coniectari pōt.Quod.n.aliud malippærius græce ſignificat:ſi rectū uolumus uerbū ipſū ſtoicorū more interpretari:q̃ uæhementé equorū ſublatione? At is qui uæhementer equitatum tollit:nō ne bellorū ét inſtrumenta ac ſegetā tollit.Nā paſcalis deduci ac paſca:quo noīe apud hebræos tranſitus ſignificatur:manifeſtū eſt.Factus eſt inq̃ a te trāſitus a diuturnis tépeſtatibus ꝓcelliſqꝫ bellorū ad humanioris uitæ quieté atqꝫ tranquillitaté.Eos diligis eos amplecteris:eos honore ac prenſii foues.quos uirtute excellere quos doctrina cognoris eloquentiaqꝫ preſtare.Nā hæc tria his maxime ſunt neceſſaria:q in florétiſſimo

Romanorū uitia cū uirtute conferre:iueniemus profecto uirtuti uitia nō mediocriter anteire. Quo factū eſt
ut oē illud īperiū radicitus corruerit.Nā de Cartha. Athenienſiūq; rep.qd opus eſt eximiū:aliqd referatur in
mediū quos oīs inteſtinæ actiones ſeditioneſq; cōtinue breui perdiderunt. Vna lacedemonioꝝ reſp.fuit diu
turnior:qui dū lygurgi legibus parēt:dū laudi ſtudent:dū externis oībus cōmodis qđ decorū eſt: anteponūt
in quingenteſimū uſq; annū in uniuerſa græcia illuſtres triūphanteſq; claruerunt. At ubi Lyſander contēptis
patriis & inſtitutis & moribus referſit urbē opibus & præda athenienſiū:lacedæmonii ſimul cū læta & bene
cōuenienti paupertate nō græcie principatū modo ſed libertatē ēt ipſam miſerabiliter amiſerunt. Soli autem
optimates ueneti ex omni hoīum genere ſunt inuenti:qui qm̄ uirtutē ac Deum qui ſūma eſt uirtus ſemp ante
oculos habuerūt & habent in rep. tā diuturna:tā florenti.tā nobili nullā oīno unq̄ mutabilitatē experti ſunt:
nullis ſeditionibus afflicti:nullis actionibus agitati. Qui.n.aduerſi illis accidere quicq̄ poſſit:apud, quos iuſti-
cia & pietate antiquius nihil eſt? Hinc ſane fieri uidemus:ut uenetorū imperiū magis magiſq; ī dies terra ma
riq; augeſcat & uiribus & opibus:cū incredibili bonorū oīum & ueneratione & caritate. Fauet.n.Deus oīpo-
tens uiris iuſtis eoſq; neq; querentis nec cogitātis fœlici proſequitur incremento. Nā quis ambigat quæcunq;
mortalibus bona ſunt:ea eſſe ab īmortali deo:quæ ſi iniuſtis ēt atq; impiis contingere uideant ſecreto quo-
dā & abdito dei conſilio tn̄ repente ut floſculi hyemales langueſcunt ac peunt. Soli inquā optimates ueneti p-
ſeuerant in eadē bene moratæ reip.moderatione & ſanctitate cui ſe primū ab urbis initio dedicarunt. Nā q
ſerius ſeſe doctrinæ artiū liberaliū atq; eloquentiæ accōmodarint:id cā nulla alia q̄ uitio tēporū factū puto.
Videmus.n.uel ætate noſtra patritios quoſdā uenetos tm̄ in utroq; genere claruiſſe ut cū oī poſſent antiqui
tate & dicendo & iudicando cōparari.itaq; inter cætera bona tua preſtantiſſime princeps paſcalis malyppæ
ri quæ & plurima ſunt & maxima:nō mediocris hæc cenſenda eſt fœlicitas:q ueluti diuino quodā preſagio
cū belli materiā oēm e medio ſuſtuleritis:tū ad doctrinæ & eloquentie ſtudiū nobiliſſimis tuis ciuibus trāſitū
paraueris. Vera profecto in te ē Platonis illa:quā mō dicebā te rectitudine nominū ſnīa. Nec.n.caſu & p uo-
luntate hoīum iſtiuſmodi nominibus appellaris:ſed ui quadā potius & conſilio potentioris cuiuſdā preſtātio
riſq; naturæ:quā ipſā rationē licet ēt intueri in propriis noībus pphetarū oīum ueteris teſtamenti. Quare n̄
poſſū equidē nō gratulari tanto iſti tuo & tā excellenti bono qui tecū aīo uolutans qđ Cyrus ille ſenior ſapiē
tiſſime monebat:neminē decere imperare:qui minus ſubditis ſit melior.oī ſtudio diligentiaq; uteris ad pul-
cherrime inſtituendā atq; exornādā uenetā iuuentutē.intelligis.n.fore ut bene ad decore moribus diſciplina
q; inſtituti iidēq; diſerti nō mediocri uſui atq; honori & ſibi & patriæ eſſe poſſint. Habeo aūt ingētis & ſem-
piternas gratias ut excellētiæ tuæ tū uniuerſo ſenatui.q dilectiſſimū filiū meū, Mariū huic tanto & ampliſſi-
mo docendi muneri prefeciſtis.quod & ſi per ſeſe magnū eſt & preclarū:eo tn̄ pluris faciundū q ante id tpis
alteri nemini Venetiis cōtigit:ut publica pecunia ad huiuſmodi inſtitutū cōduceretur. De filio aūt ut uerecun
dius loquar neceſſe ē.ne in eo laudando uidear meæ gloriæ fauere. Vnū tamē auſim affirmare:me neminē ī
hāc diē cognouiſſe:q æque ad ſūmū atq; Marius filius & ingenio ſimul uigeret & memoria. Nā quātū doctri
na ualeat & facundia:ipſe de ſe locupletiſſimū afferet teſtimoniū. Et illud certe mihi iucundiſſimū eſt:q quas
ego ſplendidiſſimo Venetorū ſenatui maximas debeo gratias ob priſtina ac plurima in me beneficia:eas ma
riusmeus ſi re fortaſſe minus:īduſtria tn̄ & uolūtate cumulatiſſime referet: Accedet aūt ad ſūmū beneficētia
cumulū:ſi hunc ēt mea cā tibi cariſſimū eſſe aīaduerto. Vale princeps optime:& me cōmēdatū habe. Ex me-
diolano:vi.idus maias. M.cccc.lx.

Fran. phi.iacobo lucenſi apoſtolico ſecretario ſal.

D eas litteras quas idibus martiis tibi reddendas ad Othonē carretū dederā:q nihil in hāc diē reſpon
a deris miror. Nā cū ignoro utrum tuæ uoluntati morē geſſerim ea in re:quā ex me ſcire cupiebas:tum
uehæmēter expecto ex te intelligere:quæ ſit pontificis Pii ſnīa de offō noſtro.itaq; rogo te.ut me q̄-
primū his de rebus facias certiorē. Vale ex mediolano.iii.idus maias. M.cccc.lx.

Fran.phi.Gregorio lollio apoſtolico ſecretario ſal.

e Xiſtimo te nequaq̄ oblitū: quæ mecū locutus es.& quid inter nos cōſtituimus:cū anno ſuperiore mā
tuā ueni. Scripſi ad te poſtea ea de re ſæpe litteras.qbus te nihil rn̄diſſe nō poſſum nō mirari. Non.n.
oedipus ſum at ne Dauus quidē. Quare quid ſim facturus:niſi me tuis litteris docueris:incertior ero q̄ dudum
Vale ex medio.iiii.idus maias. M.cccc.lx. Frā.phi.iacobo antonio marcello ſal.

Nſitam eſſe natura aīs hoīum uim quādā ſimilitudinis diſſimilitudiniſq;: cum ad ceteros motus:tum
i ad amorē & ad odium:qui philoſophi uoluerūt:nihil a ueritate ſenſiſſe alienū mihi uideri ſolent:& id
quidē nō in hoībus ſolū:ſed in reliqs quoq; aīantibus late patere. Quod ut de aliis aīalibus breuitatis
cā prætereā:quottide uſu uenit:ut ii qui ſe nūq̄ uiderīt:neq; aliud quicq̄ cōmercii, conſuetudiniſq; inuicem ha
buerint:ſe tn̄ quodā naturæ ſuaſu diligāt:& alteri de alteris bene audire perlibētēr uelint. Accepi ex multorū
ſermone me tibi eſſe cariſſimū q q; honorifice de me loqueris.ſentiſq; pamice. Quod certe fuit eo mihi iucū
dius:qm̄ mea de te opinio haud quaq̄ me fefellerit. Cum.n.una oīum uoce didiciſſem magnum te eſſe uirum
eundēq; phumanum:& illorum apprime ſtudioſum:qui bonis artibus dediti īmortalitatem maxime & ipſi
ſequerentur:& aliis pararent:illico ſum accenſus in amorē tui:teq; dignum exiſtimaui:quē propter īnumera
bilis tuas egregiaſq; uirtutes:q̄tum ipſe cura potero diligētiaq; preſtare:faciā īmortalē apud oēm poſteritatē
Tuum igitur fuerit non aſpernari officium meum quandoqdē ipſe omnia cupio gratificari tibi. Vale ex me
diolano pridie idus maias. M.cccc.lx. Fran.phi:Andreæ alamano ſal.

Vdio libros eſſe grecos permultos nuper ad uos perlatos:q̄ ex illo ſunt conſtantinopolitano naufragio
a intercepti. Te igitur rogo atq̧ oro:ut ad me ſcribas diligenter oīa. & qui libri ſint & cuiuſmodi. impri
mis aūt ſcire cupio. ſi q̄ repti ſint. quos tpis negligentia ignorarit. Nullū aūt diſciplīe genus pretereas uo
lo. Cæterū philoſophos ex omnibus malim:& pythagoreos precipue:hi.n.ſunt rariores:qui mihi ex omnib9
philoſophis niſi ſunt neſcio quid acutius altiuſq̧ ſenſiſſe. Si me amas:noli laborē hūc ſubterfugere. Quid.n.ip
ſe tua cā facturus non ſim. Vale ex medio. pridie idus maias. M.cccc.lx: Frā.phi. Angeloo ſimonetæ ſa.

Vod me inuitaris ad cœnā habeo tibi gratias uideo.n.te: nō eſſe mei oblitū. Quod ipſum longe explo
q ratius crederē:ſi operā dares:id quod tibi eſſet perſuaſū facilimum:ut quas mihi princeps noſter debet
pecunias:debet āt florinos circiter duo milia:iā tandem iuberet dinumerari. Sed ipſe malis eum indu
cere ut alicunde qcq̄ nūmorū quacunq̧ cōditione abradat. q̄ iure ullo es alienū diſſoluat. Hac uia uos magni
ſatrapæ dignitatē uobis apud princeps ac reges auctoritatēq̧ uenamini. Quorū quēq̧ repias ī regū aulis pre-
potentē & magnū illo aut bono aut æquo. Laudatur apud oēs uirtus. Sola utilitatis rō habetur in precio:cum
utile nihil cenſendū ſit:ubi careat honeſtate. At dixeris:puto id honeſtū duci oportere. qđ apud populo habea
tur in gloria nec eſſe hoc tpe quicq̄ glorioſius diuitiis. Malū igitur actū eſſet cū apoſtolis qui & ſecuti & imitati
ſunt chriſtū. ſi reuiuiſcerent in paupertate:quā niſi ſemp adamarunt. Nullæ ingentes parantur opes ſine ma-
gna iniquitate. Sed hec fortaſſe pluribus q̄ oportuit: At rē ut redeā ego tecū hodie humaniſſime angele cœna
turus nō ſum. id.n. facere mihi nō ē integrum:habiturus ſum.n. in familiari epulo hoſpites quoſdā bononien-
ſes:itaq̧ mihi ignoſces. Nō āt moleſte laturus ſim:ſi quid tibi ex tuo iſto celebri conuiuio ſuperuacaneū reliqua
tur ut ad me mittas:quod ut cōmodius ſis facturus differā ipſe cœnā:ſed uereor:ſi id facturus fueris:tibi rixas
fore cum uxore nobiliſſima:cuius īperio te aiunt aſſidue parere. utar igitur cæna quā praui:& ſtoica & dome
ſtica. uale mediolani ex ædibus noſtris xv. Kal. iunias: M.cccc.lx. Fran.phi. Petro medici ſal.

Edi ad te librū quintum de iociis & ſeriis:ut experiaris utrum:is malit tecum podagra uti. Conſilio tn̄
d indocili & inhumane illi perſuadeas:ut ioca ſeriis anteponat. id.n. tibi plurimū preſtabit. quod petis de
Sphortiade:undecimū nunc librum ſcribimus:quē iā prope abſoluimus. ſed opus:q̄ ab initio exiſtima
rā prolixius ſerpit. uereorq̧ futurū:ne homeri alterū carmen librorū numero nō mō equet:ſed ēt ſuperet:tā
& ſi certi nunc decreui nihil humanā.n. fœlicitatē cū ī eo cōplecti atq̧ diligenter exprimere īſtituerim:pmul
ta quottidie occurrūt:quæ rē uehæmenter augent. Aedere āt librorū aliud nihil uolo antea:q̄ extremā manū
impoſuero. Fieri.n. poſſet:ut aliquid uel mutandū eſſet uel addēdū. Cura ualitudinē tuā:& uale oīno. Ex med.
.xiii. Kal iunias. M.cccc.lx .Fran.phi. Xenophonti filio ſal.

Reter eas litteras quas ad me dederas ex rhaguſio ad.iii. Kal. apriles ego abſte alias accepi nullas. itaq̧
p nō poſſum nō mirari:q̄ nihil poſtea mihi ſcripſeris:preſertim cum ad Kal. maias & tibi quod uolebas
reſponderim:& una cum meis ad te litteris unas quoq̧ huius principis ὑπερ ϛ ὀυ litteras ad rhaguſi-
nū ſenatum miſerim. nec itē de te poſtea ab alio quicq̄ acceperim:niſi q̄ marius ſemel ſignificauit p epiſtolam
bene ualere te:& rhaguſinis eſſe cariſſimum. neſcio utrum te negligentie an ſim alium quempiam cui litte-
ras cōmiſeris:perfidæ accuſandus. uenit.n. in mentē res illa taurinenſis de meis ad regem francorum uerſib9
Tu poſthac eſto cautior. Curaque ut tuæ ad nos litteræ & eæ quidem ſolæ reddantur ducali oratori Anto-
nio guidoni bono qui nunc uenetiis agit. nā marcheſius reuocatus mediolanum rediit. qđ ſi quid fortaſſe re-
ſponderas ſuperioribus litteris meis aut aliud preterea ſcripſeras:id oē repetas neceſſe eſt. nā ut audis adime
tuarum litterarum peruenit omnino nihil. nō.n. adduci poſſū:ut credā te ſimul cum cœlo tā ſubito ingeniū
quoque mutauiſſe. nos hic oēs ualemus recte. Tu quoq̧ cura ut ualeas. Ex med.iii. nonas iulias. M.cccc lx.

Franciſcus phi. ioannino barbato ſal.

Vantum uidere uideor ridiculo tibi ſum. Nam meos carminum libros totiens repetitos reſtitue
q re mihi negligis. At ego mihi uerba dari longius certe nō patiar. Turpiſſimū.n.ē frāciſcū philelfū im-
berbē duci a ioānino barbaro. itaq̧ aut rē mihi meā reſtitue q̄primū:aut ubi ita malis:tibi litē apud pri-
cipē paratā eſſe intellige. Nā qui alios ridere nunq̄ cōſueui:rideri abſte nolo. uale medio. ex ædibus meis. viii.
Kal. auguſtas. M.cccc.lx. Franciſcus philel. Nicodemo tranchedino ſal.

Stēdis te uehementer deſiderare litteras meas. Et facis tu quidē recte. Nā tuis mihi litteris ſuauius ni-
o hil ē quas noui ab amātiſſimo erga me aīo pficiſci. Nec.n. uerus amor falli unq̄ pōt. Neceſſarioq̧ fit:ut
qui plurimū amat:ametur itē plurimū. Et litteræ ergo tuæ fuerūt mihi pgratæ:& oīa quæ uel ioco uel
ſerio per litteras es locutus. q̄iucundiſſima accidere. Quā uellē oīa tuo meoq̧ iudicio gererent̄. idq̧ non pri-
uatæ ſolū ac nr̄æ ſed & cōis & publicæ utilitatis cā. Veriſſimū illud eſſe exiſtimo nihil recte adminiſtratum iri
perturbatiōe duce. nā oīs aī morbus ſi minus oīo tollit:impedit tn̄ nō mediocriter rōnis uſum q ubi uacat:qđ
aut bene geri aut conſuli recte pōt. equidē mi nicodeme nō poſſum mea ſorte nō gaudere:qui me ipſo contē
tus ſum:cui nihil aliud deeſſe uideo q̄ nūmos aliqn̄. Qui tn̄ ipſi ſæpe nō mō nō ſperāti ſed ne cogitāti quidem
tāta ultro benignitate occurrunt:ut pudorē etiā afferāt negligenti. Habeāt multi aurū & argentū: habeāt ma
giſtratus:habeāt imperia:habeant ea oīa:quæ collibuerint ſtultitiæ:dūmodo ea ſint nobiſq̧ nolētib9 eripi nul
lo pacto queūt. quid.n. eaꝝ ſimus reꝝ curioſi:quæ aī curas nō adimunt. ſed augēt. itaq̧ mirandū non eſt ſi ami
cus ille dum huiuſmodi rōe minus aīo uolutat:quo altius aſcendit eo humilius miſerabiliuſque deſcendit. ego
quo die has litteras ad te dedi:impleram ſecundū & ſexageſimum ætatis annum integris ſenſibus & ualitudi-
ne proſpera. & id quidē ſine ullis medicorum adiumentis. Tu ſi habeas. qđ cū his diutius conferas: memora-

Nam & quæ mihi ſunt alia aut bona aut expetenda.& tu noſti:& laura nõ ignorat.Ac de ioco hactenus. Velĩ q̃diligentiſſime odoreris:apud quẽ hoſpitet ille codex Sylii italici poetæ:quẽ Antonii barbadori pater quo tpe in monte puliciano preiurã geſſit:ex bonis illius Bartholomei uenatus eſt quẽ Martinus pontifex maxi- mus primũ ſecretariũ habuit.Nã codices oẽs quotquot illo exẽplari exſcripti ſunt:deprauatos corruptoſq; in uenio.Cupio preterea mihi exſcribi latinã traductionẽ græci illius doctiſſimi acutiſſimiq; Aeſopi:Nã auctor ipſe periit apud græcos.Et eã interpretationẽ inueni apud aliũ neminẽ.Hac de re ſcripſi ad petrũ medicem. Id quod ut ipſe apud eũ q̃diligentiſſime cures te plurimũ rogo.Vale ex medio.octauo Kal.augu.M.cccc.lx.

Frã.philelphus Xenophonti filio ſal.

f Eci te ad tertium nonas iulias per litteras certiorẽ me nihil litterarũ tuarũ accepiſſe poſteaq̃ ex Vene- tiis ſolueras:preter eas quas ad tertiũ kal.apriles Troili ſcribæ ad me dederas:cũ interea tpis ſecundũ & nunc tertiũ ad te ſcripſerim.Quod eo ẽt magis miror.q̄ marius mihi ſignificauit ſibi redditas eſſe ad te litteras:quibuſcunq; nullæ prorſus eſſent ad me.Ego aũt & ſi auguror ut res habet:opere preciũ tñ duxi te cõmonefacere:ſi qñ ad me ſcribis:ut cures tua oĩa ſcripta redditũ iri Venetiis aut uiro patricio Bernardo iuſtiniano Leonardi filio:aut ducali oratori Antonio guidoni bono.Nã marcheſius rediit mediolanũ. Tu ſi quid uelis.ſignificato.Nos hic oẽs ualemus recte.Vale ex medio.no.augu.M.cccc.lx.

Fran.philelphus Mario filio ſal.

q Vod expoſtulas meas litteras minus ſæpe ire ad te:partim ipſe tu.partim occupationes meæ ſunt ĩ cã Quod ſi tuã ipſe cãm ſuſtuleris:ego quoq; meas oĩs occupationes amouebo. Noli iuuenis cũ ſene de prudentia cõtẽdere:neq; cũ patre filius.Noli uerſutiã calliditati anteponere.Ratione utere & conſilio id ſi feceris nunq̃ me incuſabis:nec ulla in re deſiderabis officium paternum.Quod marieta meliuſcule ualet gaudeo Cæſarẽ meũ bene in litteris proficere plurimũ lætor. Velim cætera quæ uel ad te ipſũ uel ad reliquã familiã attinẽt diligenter cures.Ad xenophonta reſpondi.Tu qd ad Vgolotũ reſpicit:ne diutius neglige.ber nardũ pontanũ noſtrũ bene ualere opto.Vale ex medio.x.Kal.ſeptẽbres M.cccc.lx.

Franciſcus philelphus xenophonti filio ſal.

m Alo te negocioſum eſſe q̃ ocioſum:mõ negocia tibi tua aut dignitati ſint aut cõmodo:quod ſine digni- tate ĩcõmodũ eſſe puto.Nã per litteras:quas mõ ad ſextũ Kal.auguſtas dediſti ad me:adeo te oſtendis occupatũ.ut nullũ tibi tẽpus relictũ uideatur ſcribendi ad patrẽ.Quod das accipio & facis tu fortaſſis ex officio.Ego aũt auguror neſcio quid.in hãc diẽ accepi ſecũdũ abs te lr̃as poſteaq̃ Rhaguſiũ es profectus.Si te negligentiorẽ aut minus cautũ aĩaduerto:tu quoq; tardioris uidebis epiſtolas meas.ſcripſiſti oĩa iſtic arde- re.id dici puto ob ĩminens a turcis periculũ.Vellẽ ſcripſiſſes & latius & apertius:ne mihi ſybilla interp̄te opus eſſet.Quod amicus iſte tuus cupit uidere aliqd ex noſtris:dabo operam ut tibi mos geratur.nos hic ualemus oẽs.Cura ẽt tu ut ualeas:& hoĩbus ſis Deoq; cariſſimus.ex mediolano.xi.kal.ſeptembres.M.cccc.lx.

Franciſcus phi.Laurentio piſaurenſi parmenſiũ præfecto ſal.

t Tſi ignarus certe nõ erã uel ſine ulla cõmendatione mea nihil eſſe apud te antiquius iuſticiæ pietatiſq; officio:tñ ut intelligeres:q̃ mihi rẽ gratã facturus eſſes:ſi negocium religioſorũ fratrũ ſanctæ Mariæ ſeruorũ qui appellantur:ita curaueris.ut iſti oẽs intelligant meã de ſe cõmẽdationẽ fuiſſe ſingularẽ:li- buit abs te petere ac ẽt ſi opus fuerit cõtendere:ne patiaris eſſe fruſtra itum ad me:nemo eſt.n. qui amicitiam noſtrã ignoret.Quã ut huiuſmodi quoq; munere clariorẽ oĩbus facias rogo.noſti pudorẽ meũ nũq̃ auſim tã topere a te aliquid petere:quod ab honeſtate abhorrere uideatur.Vale cũ tuis omnibus:ex mediolano ſepti- mo Kal.ſeptembres.M.cccc.lx.

Fran.Phi.iacobo puteo iurecõſulto ſal.

t Imotheũ cytharœdũ uirũ muſicæ diſciplinæ doctiſſimũ ſane eruditiſſimũq; fuiſſe reperio.Ad quem ubi quottidie athenienſiũ more permagna auditorũ turba diſcẽdi gratia cõflueret:eũ quicunq; ſe audi turi eſſent:rogare ſolitum accipio:habuiſſent ullos ante id tpis eius peritiæ preceptores: Quod qui negaſſent cũ his certã doctrinæ ſuæ paciſci mercedẽ.ſi qui aũt reſpõdiſſent:qbuſpiã antea uſos ſe magiſtris:cũ iis niſi duplica mercede cõuenire nullo pacto cõſueuiſſe.Aiebat.n.uir callidiſſimus ad duplũ labore dupla ẽt mdrcede opus eſſe.qui.n.iſtiuſmodi diſcipulis recta ulla preceptio tardi queat:niſi oĩum primũ eorũ mentes inherenti fuerint deprauataq; diſciplina oĩno liberatæ.Longe profecto difficilius eſt ac multo laborioſius do cere.nã quis ignoret natura fieri ut qui habitum iã firmatũ ac penitus inſidentẽ eruere diſſoluereq; ſtudeat: id ſine multo & tempore & labore cõſequi nõ poſſe:quæ quidem noſtra tã longe repetita oratio quorſum tandem euadat:& ſi minime uereor iacobe putet te pro tuo ſingulari ingenio ſũmaq; prudentia non obſcure intelligere:tñ uel tui auditores plæriq; oẽs & ſtudioſi clari adoleſcẽtes uel ſi qui alii tecũ ſentiũt:quibus de re- bus inter nos controuerſia ſit dilucidius teneant apertius ea eloquas.q̃q̃ nõ una cõtrouerſia eſt ſed duæ. Veꝝ de qua magis ueluti triũphare uiſus es primus nobis ſit ſermo:deinde breuiter de alia diſſeremus.Prima nobis diſceptatio eſt de licitatore:quẽ tu eum eſſe oĩno eis:qui in auctione ſuppoſitus rei uendendæ indeceptionẽ alterius præciũ auget.idq; declaras exemplo.Titius aũt fiſci aut ſuo alteriuſue cuſpiã noĩe proſcribit uectiga- lia aut prædia:calphurnius emptor offert mille ſextertiũ.Craſſus a Titio emptor ſuppoſitus ad mille ſexter- tiũ cẽtũ addit.Calphurnius qui habendæ rei deſiderio tenetur:addit ad centũ alia ſextertia decẽ. At Craſſus ad ea rurſus uigĩti.Tũ cal:refrigeſcit ab emẽdo:manetq; ſubdubius:& uix tandẽ addit ſextertia qnq̃.aĩaduer tẽs Titi.ueritũſq; ne ſi rurſus p ſuppoſitũ Craſſũ rei ꝓſcriptæ pretiũ auxerit ſe ipſum potius fallat q̃ Cal.qd ꝓſcripſerat dat Cal.Et ita craſſus ẽ tua ſñia licitator.quãq̃ tu cũ diceres licitari nihil aliud ſignificare:q̃ p̄cium

augere & ita quod proſcriptū eſſet daret plus offerenti:nō magis Craſſum q̄ calphurniū ī eo ꝙ plus offerret licitari uelle uidebaris.Eoq; interdū tua tendebat oratio:ut inter licitatione & auctione nihil prorſus intereſſet.Adduxiſtiq; pro tua cauſa:ut tibi uidebaris ex ipſis iureconſultis exeempla firmiſſima.gaiū.n.ſuper legem quæ incipit licitatio digeſtis de publicanis ita ſcriptū reliquiſſe.Licitatio uectigaliū:quæ callore licitantis ultra modū ſolitæ cōductionis inflauit ita demū admittenda eſt:ſi fide iuſſores idoneos,& cautionē is qui licitatione uicerit:offerre paratus ſit:& eundem gaiū nō multo poſt ſuper eandē legē.Licitatores uectigaliū ad iterandam cōductionē anteq̄ ſuperiori conductioni ſatiſfaciāt admittendi non ſunt.Adducisq; in eandē ſniam paulū qui ſuper legē,Valerius Digeſtis de iure fiſci ita locutus eſt.Vale patronus ꝓcurator imperatoris Flauio ſtatilio predia certo precio addixerat.Deinde facta licitatione.idē Statilius recepta ea licitatione: prædia obtinuerat:& in uacuā poſſeſſionē ita inductus erat.De fructibus medio tpe perceptis querebatur.Patronus fiſci eſſe uolebat.Plane ſi medio tpe inter primā licitationē:& ſequentē adiectionē ꝑcepti fuiſſent:ad uenditorem pertinere.ſicut ſolet uideri:cū in diem adiectio,facta eſt:deīde melior cōditio allata eſt:nec moueri debemus:qđ idē fuiſſet:cui primo adiecta fuerāt predia:ſed cū utraq; adiectio intra tēpus uēdemiarū facta fuiſſet:receſſum eſt ab hoc tractatu.itaq; placebat fructus emptoris eſſe.Hæc tu duo exempla ex gaio & paulo pro tua cā intuliſti:nā tuū illud tertiū eſt abſte cogitatū argutius ubi ageretur de dolo malo:& ſi q̄tū ad licitatorem attinet:non eſt a mea ſententia admodū alienū.Sed antequā ad gai dicta pauliq; reſpōdero:affera etiā ipe:quo firmior tua uideatur tibi opinio exemplū ex ulpiano:modo intelligas quod tu nudiuſtertius cū apud nos eſſes īterpretabaris in gaii ſniam:ubi ait.Licitatio uectigaliū:que callore licitantis ultra modū ſolite cōductionis īflauit:tu inq̄ calore per unū.L.efferebas:dicebaſq; calore ſcilicet iracundie.Quibus hoc tibi cōcedat:quē ibi locum dederis.Callore.n.per geminū.ll.& ſcribendū intelligendū eſt pro calliditate & aſtutia:eſt.n. calliditas ſecūdum Ariſtotelem quædā prudentiæ pars:quæ ita uerſatur in paruis ut prudentia magnis in rebus.Recte igitur Cicero cū uellet oſtendere in lib.de natura Deorū:quid inter uerſutū & callidū intereſſet: uerſutum eē deſcribit eum:cuius mens celeriter uerſetur:at callidū:cuius aīus uſu:ut manus opera concalluit:Sed redeatur ad Vlpianū.Sic.n.ait.ſi res eius uenierit:& exiſtat:q plus liceātur:an integrū pp lucrū reſtituendū ſit & quottidie pretores reſtituunt:ut rurſus admittatur licitatio.Audi itē.M.T.Ciceronē in epiſtola ad.M.mariū Cice.M.mario ſal.mandatū tuū curabo diligenter:Sed homo acutus ei mandaſti potiſſimū:cui expediret illud uenire q̄plurimū:ſed eo uidiſti multū:quod prefiniſti:quo ne pluris emerē.Quod ſi mihi permiſiſſes:qui meus amor in te eſt:confeciſſem cū hæredibus:Nunc quoniā tuū preciū noui:licitatorē apponā potius:q̄ illud minoris uæneat.ſed de ioco ſatis.habes mi iacobe uir iuriſconſultiſſime oīa:q̄ afferri adiumenta poſſunt in cām tuā.Cæterū que paucis dicturus ſunt æquo aīo accipe.Oīum primū uideamus licitari liceriue ſecūdū ātiquos eoſdēq; ꝓbatiſſimos auctores artis grāmatice qd ſignificet.Licitari:ut ait Noni.Mar.eſt congredi & pugnare.id aūt ita eſſe patet apud cæciliū poetā in hymnide.Quin machæra licitari aduerſum cū cœpiſti ſciens:Feſtus pōpe.docet eum licitari:qui decipiendo inducit:& rurſus ait eos eſſe licitatores. q ī mercādo pugnādoue contēdūt.Audi nunc ciceronē li.iii.de offi.Tollendū eſt igitur inquit in rebus contrahendis omne mendaciū nō licitatorē uenditor:nec qui contra liceatur:emptor apponet uterq; ſi ad loquēdū uenerit:nō plus q̄ ſemel eloquatur.Ex ſignificatis huiuſmodi uerbi:uel liceri:uel licitari:q̄ a duobus eximiis & latinitatis & litterature ꝓfeſſoribus feſto pōpeio ac Nonio Mar.cognoſcimus:poſſimus ne alium eē licitatorē opinari q̄ eū q græce προξενητης proxenetes dicitur quo ēt noīe nōnullos iureconſultos uſos uidemus:Quod āt aliud ē proxeneſtratū:hoc ē licitatoꝝ officiū ut ita loquar:q̄ tū ēptorē:tū uēditorē & cōtēdēdo & decipiēdo īducere:ut & uēdat ille & hic emat:idq; nō minus minuēdi rōne q̄ augēdi precii.& quāuis alia uel arte:uel fallacia mō obiecit:quod inierit.An ſumus uſq; adeo reꝝ īperiti.ut ignoremus.quātū emolumenti huiuſmodi nebuliones ꝑcipiant ex huiuſmodi dolis:ac fraudibus:ſiue igitur rebus priuatis:ſeu in publi.uendendo:emēdo:locādo:cōducendo:cōtrahendoq; licitator interſit aut ſuo doloſe aut alterius noīe.Hunc eſſe eundē:q noīe a græcis accepto ꝓxeneto dr̄:manifeſtū ē.Recte igitur precipit Cicero nec a uenditore,licitatorē:nec itē ab emptore aponi debere:ſed ipſos potius ſi ad loquendū uenerit:nō plus quā ſemel eloqui oportere.Hoc.n.obſeruādum inter uiros grauis & bonos iccirco precipit Cicero:ut nulli licitatoris mēdacio.nulli dolo relinquatur locus:Hæc tu ſi in Gaii:ſi in pauli ſi in Vlpiani rn̄ſis diligētius cōſiderare inſtitueris.longe aliter ſenties quā ī hāc diē cōſueueris.Quod autē cōtēderis.idē eē & auctionari & licitari:eodēq; mō licitatorē & auctionatorē:nihil eſt qđ tibi minus aſſentiar.Video apud Ciceronē ī orōne pro rege Deiotaro hæc uerba.ille iterū:ille tertio actionibus factis:pecuniā dedit:qua ad bellū uteremini.& rurſus:Quo tū rex erga te aīo fuit:q actionatus ſit:ſe ſe expoliare malueris que tibi pecuniā nō ſubminiſtrare.Nō licitationibus factis.nō ſi licitatus ſit:dixiſſet Ci.idē eē ſignificatū.Sed hæc hactenus multa.Non.n.dubito te pro magnitudine ingenii tui egregiaq; doctrina iturū ī ſniā meā & eūdē eē licitatorē cōceſſurū.quē ēt proxenetā nūc uulgo urī iurecōſulti noīant.Dicebas,ſecūdo loco mirari te Cice.atq; arbitrari illū indialecticis parū fuiſſe exercitatū.nā ſi ſecus eēt.eū nūq̄ fuiſſe dictuꝝ ī prima q̄one tuſculana ſi malum ergo miſeꝝ cum eēt ꝓpoſitum uel aſſumptum potius malum mihi uī eē mors.Nō.n.qđ malū ē:id cōtinuo miſeriā aflere:cū multiplicia mala ſint & aī & corporis & fortunæ:nec eē tū cōſētaneū:q ī pluribus maximiſq; totius hoīs atq; fortunæ bōis:cū eculeū amiſerit quēpiā:aut Catulum iccirco eū affirmare miſeꝝ q̄m ea eq caniſue amiſſio ī malis hn̄da ſit ſecūdū pipateticos.īdocte igiť Ci.eā cōplexionē ad id adieciſſe:qđ erat aſſumptū.Concederem tibi profecto quod Ciceroni obiicis ſi peripateticum ſe eo in loco is:Quam ſtoicum maluiſſet:Ac ſtoici nihil in malis ducunt:Niſi ꝙ turpe ſit:nec item in

Bonis quicq̃ qđ honeſtũ non ſit:Honeſtate bonũ ſtoici:& turpitudine malum definiunt. Præterea neq̃ ĩ bonis nec ité in malis aut plus eſſe iudicãt aut minus:q qđ honeſtũ ſit:id eſſe putant oĩ ex parte bonũ queádmodũ id eé uolũt oĩo malũ qđ a turpitudine ꝓficiſcit. Quare ſi mors habẽda foret in malis qđ certe nõ e recte Cicerone reſpõſum eét:id eſſe miſſerũ:Nec.n.ꝑterire te exiſtimo quæ aut corporis ſũt aut fortunæ tributa: ea a ſtoicis neq̃ bona:neq̃ mala céſeri:ſed in differentia & a pleriſq̃ cõmoda & incõmoda quæ ét alii ꝑlata re iectaq̃ noĩant:ꝑinde atq̃ talia ſint in q̃bus ſelectio locũ habeat. Vtrum tibi grauiſſimo & eruditiſſimo uiro ſatiſfecerim neſcio:Mihi certe feci ſatis. Vale.ex Medio.Kal.ſeptẽbribus:M.cccc.lxi.

Fran.philel.ioanni Aloyſio guidobono ſal.

f Ere nõnulli Veneti:q a me litteras meos carminũ libros exſcribẽdos petierũt.Quibus ego ſigillatim: geſſiſſe q̃primũ more ſi tot mihi eius opis fuiſſent exempla.Sed cum nullum mihi oĩo relictũ ſit ꝑter id unum:qđ initio ſcripſerã:exiſtimaui hoc pacto ſatis ab me iri oĩbus factũ:ſi mihi huiuſmodi prouĩciam ꝑ nr̃a beniuolentia delegare.itaq̃ dedi ad te eum ipm carminũ codicẽ manus meæ ut uides feſtina exaratũ arũdine:Cuius tu ita pro tua prudẽtia feceris oĩbus copiã ut intra ſextũ menſem codex ad dñm redeat. Vale & patrẽ tuũ grauiſſimũ uiꝝ uerbis meis ſaluere plurimũ iube.ex medio.idibus ſepté.M.cccc.lx.

Fran.philel.Angelo ueterbino iurecõſulto ſal.

a Ccuſarẽ te mẽdacii:ſi ſcirẽ te hmõi accuſationẽ magnifacere.Sed noui ingeniũ tuũ:q nõ minus ſurdus es cum id tibi expedire putas:q̃ mutus. Veꝝ hac in re te tua fefellit opinio.Nã me primo apđ quẽ eras cænaturus:liberaſti hoĩe edaciſſimo.Deinde tibi fortaſſe nõ paꝝ incõmodaſti: qui filiam potuiſſes: ubi ea tibi uolũtas eét:indotatã ét uiro tradere. Amicus.n.q̃dã uir ſane bonus ac minime cõtemnẽdus mihi oblatus é qui cupit uxorem quæ & honeſtis ſit nata Parentibus & pulchra & ex ethruria.itaq̃ id ego audiẽs illico in te aĩum adieci:Rem tenes.Cumprimũ ueneris mediola.fac me q̃primũ adeas Vale ex mediolano.x. kal.octobres.M.cccc.lx.

Fran.philel.xenophonti filio ſal.

a T annulũ quẽ miſiſti mihi & gẽmam μετὰ τῆς ἀτῆνας perlibenter accepi.Et feciſti ſane ut te decet mõ ilius memoria aſſidue tecũ ſit.Senior noſter hiſpanus mihi expoſuit te mediolanũ uæhementer: cupere id qdẽ nõ improbo:mõ cõſtitutũ iſtic tp̃s & cõſtanter & innocẽter abſoluas.Quod ut facias te nõ ſolum hortor:ſed ét uolo ac iubeo.Præterea ſum miratus:q in tanta oportunitate τῆν ὑπὸ χεῖρι αν minus ire ad me curaueris:nihilq̃ ad ea tã multa rñderis:q̃ nõ unis lr̃is tibi ſcripſerã.ad hæc tuũ quoq̃ officiũ erit aliquid lr̃aꝝ ad principẽ ſæpe des hoc facere prudentius nihil potes.Nos hic ualemus oẽs Vale.ex medio.vi. idus octobres.M.cccc.lx.

Frã.Philel.Lazaro aretino ſal.

e T ſi certo ſcio mea oĩa tibi negocia ꝓ uetere noſtra ac ſũma beniuolentia cordi eé:nõ é tamen ab officio meo uiſum alienũ:ſi ex meis quoq̃ litteris intelligeres me mei eé nõ oblitũ:q duo iſtinc abiens tibi curanda cõmodari:quæ q̃q̃ diſſimili ſunt rõne:talia tñ ſunt ut eoꝝ neutrum negligi abs te uelim. nam officioſi amici é æq̃ parua amici gr̃a nõ cõtemnere:ut magna ꝑclaraq̃ facinora non minus adire alacriter:q̃ appetere uæhementer.Quæ reliqua ſunt tecum ipſe cõſyderabis: Vale.Ex medio.x.Kalẽ.decẽb.M.cccc.lx.

Frã.phil.Hermolao barbaro ep̃o ueronẽſi ſal.

q Vam pro Lazaro ſcarãpo comenſi ep̃o orationem habui iccirco in preſentia ad te dedi:q uereret neq̃ librarius tuus tumultuarie ſcripſerat nõ eſſet admodum emendate ſcripta.Præterea cũ uellem aliq̃d ad te ſcribere:nihil noui acciderat poſt diſceſſum tuum quo uterer argumẽto.nec.n.dubito ea tibi omnia cordi eſſe:quæ a nobis in cõmẽdariolo acceperas:ꝑſertim id unum:quod mihi cũ tuo antonio beccheria uiro diſerto & ꝑhumano trãſigẽdum é.Neq̃ ſane aliud q̃cq̃ é:cuius moram moleſtiorẽ ferã.Nam eiuſmõi codice carere diutius nullo pacto poſſum.itaq̃ rogo te:ut currẽti ſis calcar.Fieri.n.poſſit ut ſerius Veronam repetas.At mihi in huiuſmodi codicẽ celeritate plurima opus é.Hac una re mihi gratius hoc tempore facere nihil potes.nec qđ magis antonii interſit officii:quẽ ipſum ſcio tibi eſſe cariſſimum.Reliqua tñ oportune prouidebis.Vale:Ex mediolano.vii.kal.decẽb.M.cccc.lx.

Fran.phil.lazaro ſcarãpo comenſi ep̃o ſal.

e Am q̃ pro te apud comẽſes ad.xvi.Kal.decẽb.orõnem habuerã:iccirco ad te miſi.ut qđ tecum antea ſum locutus:eã cures ꝑ fratrem reddi Hermolao barbaro ep̃o ueronenſi.Reliqua tu puto memineriſ Præterea quæ iſtinc deſceſſurus tecũ ſum cõmentatus ne obliuiſcaris te ét atq̃ et rogo.Hoc uno mihi aliud hac tẽpeſtate gratius præſtare officium nullum potes.Vale & bone ualitudinis rõnẽ habe.ex mediola. vii.kal.decẽb.M.cccc.lx.

Frã.philel.Donato actiolo ſal.

n On poſſum nõ ꝓbare tuam tam longã taciturnitatẽ.cũ exiſtimẽtẽ te uti uoluiſſe me magiſtro.q dum ſtudio eam ad te dare orõnẽ:q̃ & ipſe habuerã apud ſũmũ pontificem pium mantuæ:& ipſe deſiderare uidebaris:diutius ſim cunctatus q̃ tu fortaſſe uelles. At ſuperas fortaſſe ꝓfecto omne meam huiuſmodi in ſcribẽdo tarditatem adeo ut iam uerear te eſſe oĩo una cum noſtro argyropulo oblitũ mei. Et facis tu quidem nequaq̃ uel amice uel recte.q nihil ad ea reſpõdeas.quæ tibi ꝓ noſtra ſũma beniuolentia commẽdarem. Sed eo fero moderatius negligẽtiam tuã:hui:diligentiam uolui dicere:qđ utriq̃ arundini & nymphæ & muſæ ſimul ſtudere nõ potes: Veꝝ ſi me amas:ſurripe aliq̃d tẽporis τῇ ἀφροδίτῃ quod amicitiæ codões Ego ad te nouã dedi orationem.Vale ex mediolano.iii.Kal.decemb.M.cccc.lx.

Frã.philel.Pallanti ſtrozę equiti aurato ſal.

Nſtituenti mihi pro uetere noſtra ſũmaq́ amicitia ſcribere ad te aliqd:hic tẽpeſtiue nuntius ẽ oblatus
i q iſtac iter facturus redit in poloponenſum.Oĩum primum certior fieri cupio q̃ bene ualeas corpore.
Quid.n.interrogẽ aio cum uir ſapientiſſimus nõ ignoras uel nullis oĩum cõſiliis τὸ εἱμαρμένον ἡξέ-
ιν.Itaq́ ſi me amas:ſicuti certe facis cura:ut tuis optatiſſimis litteris itelligam q̃ta tibi cũ ſenectute ſit qui es.nã
de aĩ tranquillitate nihil ẽ qđ dubitẽ.Quod ſi de me doceri ex me uis:ualeo eqdem ꝓbelle:Nec me climateri
cus annus quẽ caldæi noĩant:ulla ex parte fecit ſua inclinatiõe deteriorẽ.Nã q natus ſum.viii.Kal. Aug. anno
a natali xpiano mileſimo tricẽteſimo nonageſimo octauo ago iam tertium & ſexageſimũ annum. Quod ip-
ſum tpis cũ ob ſeptenariũ numeꝝ:tum ob penultimum cõis ætatis hoĩum flexum pythagorici putãt eẽ peri-
culoſum.At ego ſeptenariũ numeꝝ in utranq́ fortunã uæhemẽtem exiſtimo.Quare in ſecunda nobis & ma
lo & opto.Quod me ſecũdo loco ad ſcribẽdũ hortať:eũ quorundã libroꝝ deſideriũ Agit.n.iſtic apud uos an
dronicus calliſtus noſter uir deſertus & doctus.iſti ãt eſſe audio τὸ ἅπαντα παλαίφατον μερὶ παλαιῶν ἱστό-
ριων καὶ τὸν ῥωμαῖον κορνοῦτον περὶ ἀλληνικῆς θεωρίας τὰ δὲ καὶ τοῦ σύγκελλον γραμματικόν.Peto
igiť abs te maiorẽ in modũ:ut eos libros aut nobis exſcribi cures mea impenſa aut ad nos ire.q hic exſcriban
tur reddituri ad dñm q̃primum:Vale cũ Honofrio meo atq́ nr̃is oĩbus ex medio.Kal.ianua.ãno a nata. xpia
no.M.cccc.lxi.

Fran.philel.xenophonti filio ſal.

Oſt eas litteras qbus mihi & de annulo quẽ Hiſpano ſeniori dederas:& de pecũnia q̃ ſocrus a theolo-
p go Timotheo petierat:ſignificabas alias nullas iam menſis duos abs te accepi.Vtrũ uel tua uel aliorum
negligẽtia factum ſit:neſcio.Quod hic cupis a me curari.fiet in tpe diligenter.uelim tamen interea ne
qd iſtic patiaris de te deſiderari περὶ χαιρήμονος πεντέρας nullam impenſam uolo ſuſcipias Suſceperis.
eni fruſtra.Nam nõnulli mihi græci renunciarunt illam uerba dare:& qđ uitæ inſtitutũ cepit id nũq̃ dimiſſu
ram.Cura ut bene ualeas.Nos hic ualemus oẽs.Ex medio.Kal.ianuarias.M.cccc.lxi.

Frã.philel.Leonardo ſabbatino ſal.

Ollella aduerſanus dixit mihi uerbis tuis eſſe tibi nõnullos codices & latinos & græcos:quos uendere
c inſtitueris.Quare ſi uellem aliquos ex iis emere licere mihi per te:habeo tibi Leornarde mi gratias nõ
uulgaris:qđ eaꝝ mihi reꝝ optionẽ dederis:quaꝝ me amantiſſimũ noſti.At uellẽ profecto tibi cũ tuo
maximo & honore & emolumento ſublata facultas eſſet alienãdæ ſuppellectilis tam præclare tam præcioſe
id qđ per uitam illius mei amiciſſimi Auriſpæ uiri optimi & grauiſſimi facile factũ eẽt ſi eum apud nos Deus
q̃ apud ſe ager. maluiſſet.Sed qm̃ ea lege nationes ſumus ut naturæ tandem ſit cõcedendum:æquo aĩo neceſ-
ſitatem feramus oportet Te autẽ hortari nõ deſinam:ut cuius uiri gener ſimul & heres relictus es.eius quoq́
uirtutẽ ſingularẽq́ doctrinã hæreditario quodã & aſſiduo ſtudio imiteris.Quod eius rei qm̃ nõ ambigo ſtre
nue te diligenterq́ curatuꝝ:nõ ero in præſentia tecum longior.De libris autem qđ ſignificas:paucis rñdeo.
Opus ẽ:ut libroꝝ titulos mittas & qualitatẽ & præciũ.Id cum didicero:ſi libri placuerint:aut ipſe ueniam:aut
precium mittã.Vale cũ ſponſa & patre.Ex mediolano.iiii.nonas ianua.M.cccc.lxi.

Frã.phile.Nico de.tranchedino ſal.

Audio eqdẽ uæhemẽter ita res tibi ſecundas eſſe:ut ne amiciſſimi.q̃dem hoĩs recorderis q̃q̃ nõ parua
g ẽ fœlicitatis pars uir amicus.Amicitia.n.ſiue in animi:qđ phĩs placet ſiue in extrariis bonis ponenda
ſit non minimũ tenet in humana fœlicitate locũ.Quare ut te aliqñ colligas:uolo Memineriſq́ in om
ni fortunæ ſtatu uel cõmodo uel iucunditate amicũ eſſe poſſe.id ſi feceris dabis ad me qñq́ lr̃as:quo me ſaltẽ
tuæ lætitiæ participẽ facias.Tu uero ne me ↄtra exiſtimes tui obitũ:accipies unã a me orationẽ quam nuper
habui ad comẽſes de dignitate eṗali & de illoꝝ eṗo Lazaro ſcarãpo.Et pro rei argumento:& pro hoĩbus ha
bẽda fuit orõ.Tu mihi feceris rem gratiſſimã ſiquid noui ſignificaris qđ uel gratũ ſit:uel nr̃a interſit audire.
Vale.Ex me.pridie idus ianua.M.cccc.lxi.

Fran.Phil.Pallauti ſtrozæ eqti aurato ſal.

Ihil mihi potuiſſet hoc tpe iucũdius cõtingere tuis lr̃is:qbus priſtinam illã tuã ſermonis ac morum ſua
n uitatem:q̃ mecũ ſæpe dũ florẽtiæ ageremus:familiariſſime utebaris.nõ ſecus inſpicere uiſus ſum atq́
ea q̃ corã uideri oculis ſolent.Qui.n.me tua oĩa nõ delectẽt:quẽ certo ſcio nõ mõ abſolutæ cuiuſdam
ac totius uirtutis ſpeculũ:ſed ẽt de me ſemp q̃ optime meritum.itaq́ rogo te ut ſi quid poteſt accedere ad con
ſeruandæ bonæ ualitudinis diligentiã:uel mei ipſius gratia:quẽ noui tibi eſſe cariſſimũ:aliqd addas. Nã quis
adeo alienus ſit ab oĩ humanitate q optare non debeat te immortalem fore:cuius uita ẽ omni humanitate hu
manior & cũ totius honeſtatis plena:tum nullius elegantiæ:nullius doctrinæ inops.Quod autem ita pro tua
mirabili ſapiẽtia te cõpoſueris:ut nullis medicoꝝ remediis utare:nõ poſſum nõ probare.Quid.n. cõtinentiſ
ſimo uiro eidẽq́ prudẽtiſſimo prodeſſe medicus q̃at ullis curatõibꝰ ſuis q ſibi ipſi nõ didicit.Nã quotus quiſ-
q́ ẽ medicus:q abditã penituſq́ recõditã ægrotationẽ recte iudicet.Duo in primis ſunt.ex qbus huius tẽpeſta
tis medici aduerſe ualitudinis uim cãmq́ cõiectant urina & uenarũ motus:ſed urina quoꝝ nobis alioꝝ loco-
rũ argumẽtũ ꝓſtet in corpore:q̃ iecoris:renũ ac ueſicæ.Omitto.n.quot poſſit quantaq́ accidere qbus urina
deprauata iudiciũ fallat.De uenaꝝ aũt motu qd certi afferre qs audeat ea cõuenientia ignorata:q̃ muſici har-
moniã uocãt.At quot medicos licet inuenire q aut muſicã aut ullã diſciplinã mathematicã teneant.cum non
phyſica mõ:ſed qcqd uel ad numeꝝ uel ad mẽſurã:uel ad muſicã rõnẽ uel ad aſtro.ptinet:ſi medicus ignora-
rit:neq́ iudicare qcq̃ uere nec mederi ſalubriter q̃at itaq́ facis tu quidẽ:ut ſoles:oĩa ſapiẽter:qui tibi tu p tẽpe-
ramẽti corpis tui & etatis cõditionẽ:tũ p uitæ ac uictus cõtinẽtiã medearis:id qđ itidẽ in meipõ q̃tũ licet ob
ſeruo.Qua ex re factũ puto.ut nulla ſit mihi cũ medicis cõſuetudo aut cõſeruãdæ ſcilicet aut recupandæ uali

tudinis grã.Et qm̄ de te pauca ſum locutus:eadem breuitate de me utar neceſſe eſt.Sū equidē mi pallas tua lau datiōe plurimū delectatus:nō qđ ita in me ipſo ſentiā:ut tu predicas.ſed qm̄ iſtiuſmodi de me teſtimoniū ſit ī mētibus hoīum p magnū pōdus habiturum:Nec enī uereor apud te fateri ingenium meū fortaſſe leuiuſculū Malo ſane de me optime ſentiendo uiri oēs optimi idēq; doctiſſimi fallanť:q̄ ſi ſecus ſenſerint:ſoluti menda cio iudicenť.Si qd boni in me eſt:illud certe eſſe intelligo nihil ſeruari apud aīum meū diligentius gratitudine & officio:quo fit ut tibi ſp optem ſecūda oīa:nec tui ſplendidiſſimi noīs memoria apud me ſit qcq̄ antiquius. Nā qđ ad doctrinā & eruditionē attinet:ſi ſcire me dicerē nihil ſcirę imprudētię poſſem argui:qđ mihi ſciē tię laudem uendicarem.itaq; ſolum illud auſim affirmare:me ſciēdi cupiditate preter ipſum te unum alii cui q̄ cedere nemini.Et hac de re ſatis:Nicolao monacho religioſiſſimo grauiſſimi eqtis aurati Rainaldi Albizii il lius nepoti ex Hormano filio dicito uerbis meis:qđ ei de fratre ſuo Bartholomeo reſpōderā:ueriſſimū fuiſſe Nā neq; ab angelo actiolo ornatiſſimo eqti aurato:neq; ab alio prorſus ullo aduerſus Bartolomeū apud hūa niſſimū principē hunc meū ſermo qſpiā habitus eſt.Quin potius priceps meus eā rem moleſtiſſime tuli::ſub diditq; licere ęque oībus florētinis agere nō minus audacter in ſuis qbuſcūq; urbibus q̄ poſſunt proprii legiti miq; ciues.Crede mihi mi pallas hunc eēm principē plane optimū ac uni tibi ita eſſe affectum:q̄ ui maxime. De libris qd reſpōderit Andronicus calliſtus:ex tuis litteris didici:Velim ex eo certior fias:apud quē eiuſmōi libri hoſpitenť εν τοκάνδακ apud laurę ne qrinum an apud alium quendam.Ad hęc audio Andronico iſti eſſe Appolonium grammaticū περι συντάξεος σημάτεν Quo ad eius fieri licet:rē mihi gratiſſimam na uabis:ſi dederis ōpero:ut codex ille exſcribēdus eat mediolanum cōtinuo redditurus ad uos.Quod ſi minus ſaltem uelim eam curā ſuſcipias:ut iſtic apud uos exſcribatur Nam qđ impēderis dabo ad te q̄primū.Vale ex medio.v.Kal.februa.M.cccc.lxi.

Frāciſcus phi.pio ſecundo ſummo pontifici ſal.

q Vamq̄ oē beneficium pergratum eſſe debet pater beatiſſime:illud tamen multo gratius longeq; iucū dius uideri ſolet:qđ quis nullis ſuaſionibus:nullis pręcibus nullis deniq; officiis prouocatus in aliū con tulerit.Nam ſi qua preceſſerint merita non relata minuſq; inita gratia ducitur.Quę mea ſemper ab in eunte uſq; iuuenta beniuolentia erga te quę obſeruantia fuerit:unde magis q̄ a tua ſanctitate teſtimonium ē petendum.Sed ubi te pro incredibili tua & erruditiōe & eloquentia ſūmaq; uirtute ad pulcherrimos deiceps dignitatis gradus cum epiſcopatus & tergeſtini & ſenenſis tum etiam cardinalatus omnipotens deus extulit: nunq̄ deſtitiſti uel corā ſermone honoratiſſimo:uel per humaniſſimas litteras abſens oſtendere q̄ti me face res & q̄ ea tibi fides accepta eſſet & cara in primis.Voluit tandē ſanctiſſimorū operū retributor Deus:ut ī ſup premo chriſtianę religiōis ſolio ſacerdos maximus conſtitutus uicem Chriſti ī terris gereres.Qua certe una re diu a me antea non minus:ut ſcis:prędicta ſępe q̄ expectata nihil unq̄ audiui in uniuerſa uita neq; optatius nec iucundius:idq; nō minus eruditorū oīum & diſertorum hoīum cā q̄ ulla pręcipua ſpe meorū cōmodorū Quos ſane cogitatus meos non obſcuro quodam infirmoq; documēto q̄primū cōfirmaſti.Nam nō modo me non petente ſed ne cogitante qdem ſingulos ducentos aureos in ſingulos annos mihi per oēm uitam do no datum iri ex ꝓpriis pecuniis ſimul atq; creatus es ſummus pontifex:continuo decreuiſti.Quid hac tua aī benignitate.quid hac munificentia qd hoc locupletiſſimo paternę erga me caritatie teſtimonio aut honora bilius.mihi aut pręcioſus duci debet.Quod aut uerbo decreuiſti:id etiam rem ꝓpediem effectum reddiſti. itaq; ſim plane obnoxius ingratituni ſi te tanta manſuteudine tanta humanitate tanta beneficia patrem mi nus indies magiſq; inſtar numinis obſeruabo:colam:uenerabor:id qđ neq; deſtiti ante hac facere neq; deſiſtā unquam modo intellexero:qua tibi re magis ſim gratificaturus.nam qđ meopte ingenio ipſe aſſequor:id ne que occultę neq; diſſimulanter pręme fero.Quare tuę beatitudinis munus erit:ut quod gratius tibi gratitu dinis genus fuerit mihi imperes.Tuum.n.omne imperium immortalis beneficii loco ducam.Ego autem qđ ad rem meam attinet nihil eſt aliud quod a tua ſanctitate petam:quā qđ ipſe tu ſponte iuſſiſti:quo tpe Mātuę nuper publico xpiane conſultationis aduerſus turcos officio te cōtinebas:dedit mihi tuo noīe ex cōſtituta pe cunia grauiſſimus iurecōſultus greg.iollius aureos ducentos.Subdiditq; futurū:ut reliqui centū aurei mihi ſol uerenť ad anni illius exitū.id aūt actū ē anno a natali xpiano milleſimo quadringenteſimo quīquageſimo no no circiter nonas octob.Pręteriit annus ille:& itē alter:agimuſq; iam tertium.interea uero tpis iccirco nihil petii:qđ īportunior iudicari nollem.& ſi mihi ſp pecunia opus ē.Nullum enim apud me locū hēt auaritia aut liberalitatē amplector ſtudioſius:aut ſiqn̄ fortaſſe fuerit a medio declinandum:difficilimum enī ē circulis pū ctum aſſequi.in ꝓdigalitatē labor.quę eo eſt quā auaritia dignior uenia:quo minus diſtat a laude.itaq; altitu dinis animi tui fuerit iubere:ut ea mihi pecunia hoc ē ducati trecenti in preſentia numerenť:qđ ut facias te etiam atq; etiam rogo:oro:obſecro.nam his eſt mihi uęhementer opus.Vale pater beatiſſime. ex mediola no.Kal.februariis.M.cccc.lxi.

Frā.phi.iſidoro cardinali rhuteno:ſal.

r Edditę mihi ſunt pr̄ clęmentiſſime tuę amplitudinis lr̄ę q̄s mea ſūma cū uoluptate lectitaui.erant.n. phūnae ac plane īdices tuę erga me caritatis.Ac facis tu quidē pbenigne:ut eū plurimum diligas q di gnationē tuā mirifice uenerať.Quod ad rem tuam attinet:quas ſūmi pontificis breues lr̄as ad me de deras una cum tuis.reddidi accurate ꝓ iuſſu tuo iacobo rurrio mutinenſi epō:quas ille ut primum legit miti uultu & hilari facie reſpondit ſe tibi penſionem quam petis nunquam deſtitiſſe ſoluere cum debebat. Nunc autem pręter amorem & o beruantiam aliud tibi debere nihil.Nam ex quo tempore corcyrienſi archiepi ſcopatu do natus es a pōtifice Pio ſe omnino liberatum eſſe omni pēſionis onere:quam tibi antea debuiſſet.

Collatū.n.eē per cōtributionē archiepiſcopatus illius plus duplo:q̄.ex ea penſione acciperes: & ita ſe mantuæ nuper pontifici maximo reſpondiſſe. Addiditq̧ ſe q̄m ita uis paratū eē de iure tibi reſpondere: ob eamq̧ rē datuꝝ q̄primū litteras ad ſanctiſſimū dn̄m nr̄m:curatuꝝq̧:ut Antonius beltrandus iurecōſultus q pro duce Borſio oratorē gerit in Ro.curia:hanc oēm cām ꝓcuratorio noīe pro ſe agat. Et hac de re ſatis. Eſt mihi pater humaniſſime tua opa uæhemēter opus. Nam cū eēm ex urbe Mantua anno iā ſecūdo rediturus. Mediolanū uir grauiſſimus Grego.lolius ſecretarius & affinis ſūmi pōtificis dedit mihi eius beatitudinis noīe aureos ducētos ſubdiditq̧ futuꝝ ut reliq cētū q deerant ad plenā ſolutionē āni unius ac dimidii:mihi nūerarētur ad anni illius exitū. Sūmus.n.pōtifex cū primū in eo ſolio cōſtitutus ē cōtinuo mihi nō mō non Petēti:ſed ne cogitāti qdē cōſtituit annatī aureos ducētos.itaq̧ & abiit ille annus & itē aliter uniuerſus:itaq̧ agit̄ tertius cū interea tpis nihil ē a me petitū. Sunt igit̄ una cū hac ad te epiſtola alteræ item meæ hac de re litteræ ad .S.D.N. qbus peto eos trecētos aureos ꝓ ſolutione unius ac dimidii anni. Quare tuæ humanitatis fuerit ita opam dare:ne ulla ex pte deſideratus uidear ſtudiū tuū Eſt.n.mihi puella nubilis. Cuius rei gr̄a factū ē:ut ante hanc diē nihil pecuniaꝝ petierī:perinde atq̧ tutius res oīs mea pecuniaria ſeruaret̄ in ærario pōtificis pientiſſimi Pii q̄ apud ipſum me:q nūmis parcere nunq̄ didicit. Nunc uero iis utendū ē nō abutendum: Vale ex mediolano pridie idus febru. M.cccc.lxi.

Fran.philel. Ciccho calabro ducali ſecretario ſal.

Tultoꝝ infinitū eē numerū in ſacris litteris ſcriptum legimus. Quæ qdem ſnīa & ſi mihi nunq̄ dubitāda eſt uiſa:quippe q̄ ex ore ſapientiſſimi uiri:ſiue ieſus Syrachi filius:ſiue is alius fuerit:emanaſſe ꝓhibet̄:eam tamen unius Petri candidi huius noſtri decēbris litteræ plurimū cōfirmarūt:q modeſtiſſime a me pbenigneq̧ admonitus:ut ea corrigeret.q̄ in eulogio qd̄ pro inclyta ſanctiſſimaq̧ fœmia Lucia magnanimi principis nr̄i matre tanto labore elucubrarat:incautius fortaſſis erraſſet:ſe talem eſſe intrinſecus oſtendit qualis apparet extrinſecus.itaque nō abſurde ii ſenſiſſe iudicādi ſunt:q dixerunt monſtrū in corpore monſtrū in aīo. Quis humani ingenii paulo peritior:cū oculos Petri cādidi facieq̄ue inſpexerit nō iſtiuſmōi hominem expreſſū quoddā ac pſpicuū iuidētiæ ſimulacrū exiſtimabit. Et apte ꝓfecto & erudite poeta ille deſcripſit inuidiā cū ita cecinit. Pallor in ore ſedet macies in corpore toto. Nuſq̄ recta acies liuēt rubigine dētes. Pectora felle uirent:lingua ē ſuffuſa ueneno. Riſus abeſt:niſi quē uiſi fecere dolores. Nec fruitur ſomno uigilantibus excita curis. Sed uidet ingratos:intabeſcitque uidendo. Succeſſus hoīum:carpitque & carpit̄ una. Videſne mi Cicche:quā pulchre Ouidius naſo candidum decēbrem effinxerit.itaque tādiu antea q̄ ſcire poſſet futuꝝ aliqñ Petꝝ candidū:neſcio quē. Et nos increduli nō ſatis mirari Poſſumus ſolere poetas bonos diuinitus afflari uenturaque pdicere. Conuerte obſecro in leucum ipſum corporis oculos atque mentis lumina:intuere colorē muſtellinum:intuere macilētiam. Quæ quidē duo nō ab optimaꝝ artiū ſtudio:a quo uæhemēter eū abhorrere ipſaꝝ reꝝ docet inſcitia:ſed ab īmani quadā animi ægritudīne manare neceſſe ē Nam dirus & afferatus oculoꝝ intuitus ꝓdigioſi mōſtri cuiuſpiā ē ſimilimus. Et ne oīa ſigillatim pſequar qd eius lingua uenenoſius.qd fœtulentius qd abhoīabilius.itaque recte dum uiros honeſtos atque doctos carpit maledicēdo:ipſe:interius carpit̄ liuoris aculeis:fitque plane tabidus. Nam ut eleganter monet Ariſtoteles οφοτνοςὲς Κἄρ ςον ἐχὲλε τικαλονὲν ἄὒτο τἤκει γαρ ὀτὄνερον ὀμμάι ἀκαι κρα̃δίην Inuidētia inqt ē qd peſſimū. Sed habet qdam in ſe bonum. Nam oculos corque inuidorum facit intabeſcere Verum quid miremur eum hominem inuidentiæ uerberibus cruciari.q ſit unus oīum ſuperbiſſimus. Quod flagitit genus ſiqs fortaſſis ignorat:ſuſpiciat homīs ceruicem erectam ſemper ac rigidam & obſtipam camelli inſtar. Nam ipſa uis lexque naturæ ex huiuſmodi ēt habitu ceruicis ſuperbum nobis oſtētat. Quare cum auguſtus Cæſar Calu. tiberiū q innatam dirāque ſupbiam ceruice huiuſmōi ſignificaret excuſandā uellet dicere ſolitus tradit̄:id illi natura eē nō more.q̄ſi quæ natura īſunt uitia æqus cēſæri oporteat quāq̧ fuerint moribus cōparata. Et euxebius Hieronymus uir doctiſſimus idēq̧ ſanctiſſimus de ſe loquens in epiſtola ad Hiſpanum Abigaum ita ſcribit Nihil ita a pueritia uitare conatus ſum q̄ tumentē animum & erectā ceruicem Dei contra ſe odia ꝓuocantem. Norat enim uir ſapientiſſimus dixiſſe humani generis redemptorem eum adhuc eſſet in uiuis diſcite a me qa mitis ſum & humilis corde. At elatio candidana arrogantiſſimaq̧ ſuperbia ad cū ad naturæ uitiū moꝝ quoq̧ flagitium addidiſſet:nulla ne minima qde iniuria laceſſitus ita in me inuehitur ut in eos omnis conſueuit ſemp quos ſui diſſimillimos norit. Exiſtimat.n.hō ſtultiſſimus ſe hac uia apud indoctā multitudinem noīs qppim auenatuꝝ qd̄ cū iuris preſtantibus quaſi cum paribus de laude certamen in ea tanq̄ noīs claritudo uel uel in eoꝝ ſitā ſit teſtimonio qbus omnia fere cum pecudibus ſunt cōmunia uel maledicēdo potiuſq̄ p bonaſ actiones cōparet̄. Quāobrē ne cui ſit obſcuꝝ:qd̄ tibi ē luce clarius rem ipſam ut habet paucis exponam cū multi cum adoleſcentes & alii nonnulli e iuuentis numero epigrammata ſcripſiſſent in laudes clariſſimæ uirginis luciæ Sportianæ libuir etiam candido ſeni huic noſtro:cui candidi nihil eſt preter canicem deſcendere cum eiuſmodi ætate in aciem.ſcripſitq̧ eulogium uerſibus quattuordecim & cum eo unam ad te epiſtolam qua grauiſſimus quidam Cato reliquos qui ante ſe ſcripſerant reprehendens:ſolum ſe dignum īſinuabat. cuius uerſus haberentur in precio. Fuerunt qui mihi carmen illud legerent non legendum traderent ut alia quoque cæterorum omnia. Ego autem & audiui perhumaniter & longe magis quam Par eſſet more meo carmē laudaui. Addidique pro iuſti uiri officio & id quidem modeſtiſſimis uerbis tria tamen eſſe emendanda unum ex eorum præceptione:qui grammatici dicuntur: alterum geographorum hiſtoricorumue: tertium uero philoſophorum. nam neque mærorem: & fletum in ſortem: & ingenti animo uirum cadere. neque

tertiæ cōiugatiōis:habere ultimā ſyllabam breuē.nec ulla ꝓpria ratiōe corripi poſſe huiuſmodi ſyllabā ſiue ea
urbe ſecūdæ cōiugatiōis duaꝝ ſint ſyllabaꝝ:ſiue ēt plurium.Natura.n.id fieri ac ui ꝓpria nō numero ſyllaba/
rū.Sic enim incipit candidanū epigrāma.Nate patris quondam lux unica:gloria matris:te ꝑcor.a lachrymis
abſtine nate piis.Quæ quidem tria errata cū eſſent a me notata:id qđ in cæteris quoqꝫ quoqꝫ epigrāmaticis.
ubi opus fuerat.antea fecerā.ſubdit qſpiā e circūſtātibus tuis ſcribis:at petrus candidus carmē hoc edidit:tunc
ego:bene res hēt inq̄ admonendus ē cādidus.hæc ut corrigat.Nā in reliquis id mihi ſatis probat̄. Res ita ge/
ſta ē mi Cicche:ut audis.id qđ ex oībus tuis ducalibus ſcribis potes intelligere.At non tulit candidus:ut eſt in
ſolenti arrogantia honeſtam admonitionē:ſed cōtinuo epiſtolam ad te dedit:q̄ ita diceret Dn̄s Philelfus cum
meos uerſus legiſſet deinde ad ſuos uertiſſet oculum ranaꝝ in morem coaxantes:ſtatim turbatus eſt. Audis
atticā eloquētiā Cicche diſertiſſime q̄ elegenti initio rem aggredit̄.Reſpondeat̄ igit̄ candido:& ſi erat Philel
pho honeſtius nihil oīo r̄ndere ineptiſſimo nebuloni:hēreqꝫ dignitatis ſuæ potius grauitatiſqꝫ rōnem:q̄ cuiuſ
piam cōuitioſæ iniuriæ:præſertim cum non ſit neſcius magni eē animi hmōi iniurias obliuiſci ac ꝓ nihilo du
cere.Sed gerendus mos fuit Cicche:ut ſcis.amicoꝝ quorundā uoluntati magis q̄ ulli meo inſtituto. Appellat
me ꝓ Philelpho pygoſtolus candidus Philelcum hoc ē hulceris ſtudioſum appellat nec illius ſane corporalis
hulceris cuius tumore ac putreſcenti ſcateſcentia nō minus torquet̄ aſſidue q̄ ſtranguriæ quā græci noiant de
coriatæqꝫ ueſicæ pedumqꝫ ac lateꝝ acerbiſſimis doloribus ſed aīalis inquam hulceris:quo ꝑ ſupbiæ inuidētie
qꝫ uulneribus & dies cruciat̄ & noctis.Sum inquam ſtudioſus ſtultitiæ tuæ & īmanitatis candidæ mi Pygoſte
le:& ea rōe ſtudioſus iſtiuſmodi hulceꝝ tuoꝝ:uel uix aliud qcq̄ magis cupiam hoc tpe:q̄ te aliqn̄ reſipiſcere ad
ſanitatēqꝫ redire.Sed quid male de te meriti ſunt ducales ſcribæ modeſti ſane & egregii adoleſcentes:qđ eos
ranas coaxantes appellas.Nam ꝑter ſcribas alius aderat nemo.Ditis aūt me ut batū.Et recte id quidem:ſi com
miſeratiōnē dicas turbationē.Nō.n.ita eram ab humanitatis officio alienus ut nō cōmiſereſcerem tui.qui dū
uelles hēri doctiſſimus:oī indocto hoīe te inferiorē oſnderes.At q̄ apte defendis erratum tuū. Argumentaris
idem licere tibi in abſtine:qđ ꝓpertio & aliis licuit in caue & uide.q̄ cum ſint ut ipſe affirmat ſecunde cōiuga
tionis correpta tn̄ in ultima ſyllaba reperiunt̄ Quod ſi donatum.ſi ſeruiū.ſi Priſci ſi alios latine linguæ ꝓba/
tiſſimos auctores diſcere uoluiſſes intelligeres eiuſmodi uerba non eſſe ſecundæ cōiugationis.ſed tertiū cum
hn̄t ē ultimā ſyllabā correptā in mō imperatiuo.Verū tu gloriari ſoles:qđ nullo ſis unq̄ doctore uſus. Quod
certe unum cū cætera mentiaris uerιſſimū eē puto.Nam qđ aīs Propertiū eē longe Philelfo doctiorē id alio
rum eruditiſſimoꝝ hoīum nō tuo qui nihil ſani ſapis iudicio relinquat̄.Vnum philelfus audet affirmare uel
inſaniente candido neminē eē hac tēpeſtate nec fuiſſe unq̄ apud latinos q̄tum cōſtet ea oī hoīum memoria.q̄
ꝑter ſe unum.idem unus tenuerint exercuerintqꝫ & græcā pariter & latinā orationē in oī dicēdi genere & pro
ſa & uerſu.Tu ſi quē hēas alterū memora.Quid taces hō miſerrime:ſubdis deinde licuiſſe tibi uti amphima/
cro:ut uirgilio cū ait Ferreiqꝫ eumenidum thalami.Quod licebat in ferrei non licere in abſtine.neceſſitatis
lex iubet:nā ſimplex eſt tene:qđ ſine uitio in uerſu pētametro poni pōt mō ponatur ante.poterat ꝑterea di/
uidi abſtine ut in ꝑrapidiū & inuicem & hactenus & in aliis cōpoſitis obſeruatum a poetis uidemus.Sed alia
ē rō:q̄ ipſe ignoras leuce ferrei ſpondeus eſt non amphimacer.nam dicto ē biſyllaba ꝑ ſyuæreſin.e.&.I.duaꝝ
ſyllabaꝝ & in ſyllabā unā:ne & furias aiacis oilei.et talibus ilioni dictis.Rurſuſqꝫ in eodē libro.fit ſtrepitus te
ctis uoceſqꝫ per ampla uolutant.atria dependent lychini laquearibus aureis. merorem & flætum quos ipſos
inuictiſſimo ſplendidiſſimoqꝫ principi nr̄o inſanus homo tribuerat.nō cadere in uirum fortē ſatis concedit.
Candidus ut eſt docticulus:cum nihil reſpondet.ignorat.n.philoſophos homo philoſomatus.Nec mihi quiſ
piam rerum grauiorum ignarus ea abiecerit.q̄ a Vir.in.vi.æneidos ſcripta ſunt.nox ruit aeneas:nō flendo du
cimus horas.Scimus.n.eo loco æneā aliud nihil ſignificare q̄ ſenſitiuū appetitum.qui nobis ē eum pecudibus
cōis ob idqꝫ illum a Sybilla.q̄ rō eſt tēpeſtiue caſtigatum nam qđ ad naturæ & pietatis affectum atfinet id ge
mitu ac lachrymis nō mærore & eiulatu proſequendum ſapientes uolunt.De duce ligurum & in ſubrium ad
dit ſe ſcripturū ad te poſtea oſtenſurumqꝫ.Mediolanum:qđ & ab inſubribus heduis ut modo dicebam cōdi
tum ſit & in italiæ inſubribus ſitūm eſſe in liguria & id quidem auctoritate plutarchi Solini & Liuii:ſubiicitqꝫ
duo ad poſtremū:me nondum luiſſe cænam de epiſcopo hectore & erratum a me eſſe in Sphortiade in quā/
titate ſyllabæ cum cecini.Sed nec ita.fran.adhuc.nam prima ſecundi pedis ſyllabam quæ naturaliter ſit bre/
uis:eſſe a me productam.Olepidum caput.neſcit enim candidus eadem ratione licuiſſe mihi producere ſylla
bam ultimā i ita:ſequente muta cū liquida:q̄ licuit:& Virgilio & Homero Legat tertiū uerſum iliados ad pri
cipium πολλὰς δ᾽ ἰφθίμους ψυχὰς ἄϊδι προΐαψεν ἡρώων.Legat apud eundem poetā cū paulopoſt
tam uæhemētius illius iræ tāqꝫ pnitioſæ q̄ ꝓpoſuerat:cām narraturus agreditur.ἐξ οὗ δὴ τὰ πρῶτα διαστήτην ἐρίσαντε ἀτρείδης τε ἄναξ ἀνδρῶν καὶ δῖος ἀχιλλεύς τίς τάρ σφωε θεῶν ἔριδι ξυνέηκε μάχεσθαι:At græca qui norit lucus:qui latina nō tenet Legat̄ ēt Vir.in bucolicis.Aſpice connexum
nutātē pōdere mūdum Terraſqꝫ tractuſqꝫ maris celumqꝫ ꝓfūdū.Et idē in Geor.Subit ardua ſylua lappæqꝫ tri
buliqꝫ interqꝫ uirētia culta īfelix lolium Quā uero cænā ſōniet cādidus:non ītelligo.Scribit.n.pygoſtolus in
calce lr̄aꝝ.Nōdū licuit cænā Philelcus de ep̄o Hectore.illud aūt ſcio & dixiſſe & iterduū & ſcripſiſſe idē pſæpe
ſignificare ep̄m apud græcos qđ regem apđ latinos & Hectora apud Homeꝝ appellari ep̄m Præterea qđ:
candidus negat poni epiſcopū pro Angelo:& Angelum eundē eſſe apud chriſtianos quam gentiles uocabāt
Sed nūc paucis reſpondeamus epiſtolæ ultimæ:q̄ de ligurū duce noſter Leucus ad te tandem ſcribit.Reiectis
liuio.Plutarcho.ſolino quos hēt aduerſos & tanq̄ ꝑuaricatores.tris acducit ignorantiæ ſuæ teſtes Franci.Pe/

trarcham. Antonium luſcū. Et Collucium ſalutatū quos cū iſtioris debuiſſet: nouioris appellat uerbū ſane & i uſitatū & ineptū. V tinā uoluiſſet cādidus ita illoꝝ illuſtriū uiroꝝ benedicta ut errata imitari. Non ſatis erat ſe argui inſcitiæ: niſi optimos illos uiros ſecū traxiſſet in culpā. At uideat qui nos uocat ĩdoctos. Straboné geographū candidius: uideat uir doctiſſimus Claudiū Ptolæmeū coſmographū. V ideat Pliniū nr̄um. li. iii. naturalis hiſtoriæ. V ideat polibiū: qui li. ii. ſuaꝝ hiſtoriaꝝ docet gallos ethruſcis expulſis eā regioné: q̄ ē circa padum occupauiſſe: atq̄ galloꝝ oīum primos lauos & lebecios ea loca tenuiſſe: q̄ iacēt ad padi ortus. Poſt hos autem inſubres q̄ gens erat maxima inter gallos: ſecutos eſſe. Et inſubribus urbē oīum primā eſſe Medio. ab illis conditā. At poſt inſubres ſecutos cœnomanos. Ex altera aūt parte padi campos qui ſunt circa appenninum ananes incoluiſſe. Et poſt ananes cōſediſſe boius. Et poſt hos deinde ad hadriam ligones. V ltimos uero fenones eos cāpos habitaſſe. qui mari adiacēt. Et hæc mi Cicche ad arogātiſſimi cādidi nr̄i puīcaci ignorātia ſatis nūc ſupq̄. Quid. n. memoré: quot q̄taq̄ errauit hō barbarus in grāmatica qđ eo magis miror. qđ decebat hominē librariū. uel ex ipſa exſcribēdi: cōſcribēdi cōſuetudine ſine ullis doctoribus peritiam aſſecutum. pcepta lr̄arum atq̄ latinitatis, pulcherrime callere. Sed dum diſcit bene ſcribere. V ale mediola. ex ædibus noſtri. v. Kal. martias. M. cccc. lx.

Fran. philel. Thome Thebaldo equiti aurato ſal.

T tibi gratulor uæhemēter: qđ ſecundis uſus fortunæ flatibus: te in portū quietū iſtū trāquillūq̄ recepiſti: ita mihi nō poſſū nō dolere plurimū qđ per abitiōem amiciſſimi homines ea ſūt priuatus conſuetudine qua dulcius ducere nihil poteram. Quis. enim te uno prudentior: quis humanior. quis amicitiæ obſeruantior. Quare nō poſſum nō moleſte ferre: qđ tua careo præſentia cuius cōſiliū graue ē ꝓhibitas ſingularis eloquētia admirāda. V t hanc tamen ægritudinem meam feram modice: ea uincor ratiōe qđ amicus amandus ē pp ſeipſū nullis ēt noſtris cōmodis: pſertim qđ amicoꝝ etiam cōmoda nobis cū illis cōi ſūt ducēda. Quare nō tibi mō: ſed mihi quoq̄ gratulor ipſi: qđ apud eum principē uitam tibi agendam delegeris: cuius ſummæ diuinæq̄ uirtutes tot tantæq̄ ſunt: ut uniuerſam nō mō italiā: ſed ēt europā in admirationé ſui cōuerterint. Quem. n. inuenias in omni ꝓbitatis & excellētie genere quē pſtantiſſimo Duci borſio anteponas. Reliquū ē: ut q̄ mutuā nō aīorum ſed corpoꝝ pn̄tiam locoꝝ aufert interuallū. eā crebritas inter nos litteraꝝ aſſidue repreſentet. Hoc aūt cū facillimū ē futurū uiriq̄ nr̄um iucūdiſſimū V ale ex medio. iii. Kal. M. cccc. lxi.

Franci. philel. Tho. Senecæ ſal.

V m iuuenis quiſpiā tuas mihi lr̄as unas reddidiſſet. eſſetq̄ pollicitus: ſe apud me cenaturū. nā eū tuā cā inuitarā: nō mō apud me nō cænauit: ſed ne habiens qdē quicq̄ mihi locutus ē imiratus is certe ipſū te qui cū maxime adeſſes debes: nuſq̄ appares: ſed euaneſcis repēte ex amicoꝝ oculis itaq̄ nihil potui ad ea tibi rn̄dere: q̄ ſcripſeras. Significabas. n. byrriā tuū neſcio quē: dimiſiſſe apud me tuos codices duos Solinum & innominatū alterū. Quid id tibi Perſuaſit: aut ſomniabat aut te ſomniātē captauit. nā neq̄ ipſe apud me unq̄ fuit ſine te. neq̄ libros reliquit ullos. Quare ſi poſthac ſaniore cōſilio uſus fueris iulius cōſules tuis rebus. Scripſeras ēt de tua re uxoria id qđ ante, & audieram. & nō admōm ſum miratus qđ egregi ius quidā ab ineunte adoleſcentia mulierū amator iam uir ſeptuagenarius aut aliquanto grandior tādē uxorius factus eſſes & ita uir uxorius: ut propediē pater futurus dicereris. Te autē nō intelligo: qđ ſcribas te inde ab initio Pēituiſſe rei tā iucūde: tā ſancte: tā laudabilis. Neſcio quid tua ſibi uelit orō: niſi fortaſſe dubitaris te ex alieno labore: futuꝝ Patrē. q̄ſi nō tibi carius eē debeat bonū alīeō labore partū q̄ nec tuo nec alieno Fac igit̄ te ītelligā. nam tua illa orō monſtri aliqd alere uidet̄. Quid. n. aliud opiner cū te tā ſubito ab uxore abdicaueris. Et hac de re ſatis. V enit ad te bertolla nr̄. ex quo ītelliges: q̄ mihi in re tua opa opus ē. Tu fac oīa mea cā at conſueſti ſp & diligenter. Tu diu hic multūq̄ expectato es fruſtra. Feciſti āt more tuo ut ſp tibi deterius ꝓſpicias. V ale ex mediola. iiii. idus mar. M. cccc. lxi.

Frā. phi. Hiero. caſtello phō. ac medi. ſal.

V i tibi reddidit meas lr̄as: q̄s mihi in re tua ſit opus opa: corā uerbis meis exponet: Scio q̄nti me facis & q̄ tibi carus ſum itaq̄ nō eē opus ītelligo: ut te aat rogē hoīem amiciſſimū aut horter uiꝝ diligentiſſimū: & optimum. Quod ſi dederis opam. ne fruſtra in te ſpē pcipuā collocarim īmortali me afficies beneficio. V ale ex Me. iiii. idus mar. M. cccc. lxi.

Frā phi. Lodouico caſell e ſal.

Ingularē tuā erga me beniuolentia multis tuis pmagniſq̄ officiis ſum exptus. meus autē in te animus q̄lis ſit q̄liſq̄ ſp fuerit: ea tibi eſſe dēt certiſſima cōiectura: qđ es de me ſæpe meritus. q̄ optīe Quo fit: ut oībus meis in rebus nō ſecus te utendū exiſtimē. q̄. & amiciſſimo & optimo uiro itaq̄ tuū eſt: ut beneficium beneficio cumules: tibiq̄ pſuadeas eū mihi aīum eē: ut ſi minus referre hēre, tn̄ gratiam non minus poſſim q̄ uelim nec minorē agā q̄ debeā: V ale ex medio. iiii. idus martias. M. cccc. lxi.

F I N I S

Epiſtolaꝝ Fran. philelfi Libri. xvi. impreſſi Venetiis expliciunt. anno a natali chriſtiano. M. cccc. lxxxxiii. die. xv. Ianuarii.

a b c d e f g h i K l m n o p
Omnes ſunt terni preter a et p qui ſunt quaterni:

M. A. Sabellici Annotationes

Nº Caja 7 A-41

SABE
LICI.
BERO
ALDI